നമോ തസ്സ ഭഗവതോ അരഹതോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധസ്സ

ഖുദ്ദകനികായേ

ഥേരാപദാനപാളി

(പഠമോ ഭാഗോ)

൧. ബുദ്ധവഗ്ഗോ

൧. ബുദ്ധഅപദാനം

൧. തഥാഗതം ജേതവനേ വസന്തം, അപുച്ഛി വേദേഹമുനീ നതങ്ഗോ;
“സബ്ബഞ്ഞുബുദ്ധാ കിര നാമ ഹോന്തി, ഭവന്തി തേ ഹേതുഭി കേഹി വീര”.

൨. തദാഹ സബ്ബഞ്ഞുവരോ മഹേസീ, ആനന്ദഭദ്ദം മധുരസ്സരേന;
“യേ പുബ്ബബുദ്ധേസു [സബ്ബബുദ്ധേസു (സ്യാ॰)] കതാധികാരാ, അലദ്ധമോക്ഖാ ജിനസാസനേസു.

൩. “തേനേവ സമ്ബോധിമുഖേന ധീരാ, അജ്ഝാസയേനാപി മഹാബലേന;
പഞ്ഞായ തേജേന സുതിക്ഖപഞ്ഞാ, സബ്ബഞ്ഞുഭാവം അനുപാപുണന്തി.

൪. “അഹമ്പി പുബ്ബബുദ്ധേസു, ബുദ്ധത്തമഭിപത്ഥയിം,
മനസായേവ ഹുത്വാന, ധമ്മരാജാ അസങ്ഖിയാ.

൫. “അഥ ബുദ്ധാപദാനാനി, സുണാഥ സുദ്ധമാനസാ;
തിംസപാരമിസമ്പുണ്ണാ, ധമ്മരാജാ അസങ്ഖിയാ.

൬. “സമ്ബോധിം ബുദ്ധസേട്ഠാനം, സസങ്ഘേ ലോകനായകേ;
ദസങ്ഗുലീ നമസ്സിത്വാ, സിരസാ അഭിവാദയിം [അഭിവാദയേ (സ്യാ॰)].

൭. “യാവതാ ബുദ്ധഖേത്തേസു, രതനാ വിജ്ജന്തിസങ്ഖിയാ;
ആകാസട്ഠാ ച ഭൂമട്ഠാ [ഭുമ്മട്ഠാ (സീ॰ സ്യാ॰)], മനസാ സബ്ബമാഹരിം.

൮. “തത്ഥ രൂപിയഭൂമിയം, പാസാദം മാപയിം അഹം;
നേകഭുമ്മം രതനമയം, ഉബ്ബിദ്ധം നഭമുഗ്ഗതം.

൯. “വിചിത്തഥമ്ഭം സുകതം, സുവിഭത്തം മഹാരഹം;
കനകമയസങ്ഘാടം, കോന്തച്ഛത്തേഹി മണ്ഡിതം.

൧൦. “പഠമാ വേളുരിയാ ഭൂമി, വിമലബ്ഭസമാ സുഭാ;
നളിനജലജാകിണ്ണാ, വരകഞ്ചനഭൂമിയാ.

൧൧. “പവാളംസാ പവാളവണ്ണാ, കാചി ലോഹിതകാ സുഭാ;
ഇന്ദഗോപകവണ്ണാഭാ, ഭൂമി ഓഭാസതീ ദിസാ.

൧൨. “സുവിഭത്താ ഘരമുഖാ, നിയ്യൂഹാ സീഹപഞ്ജരാ;

ചതുരോ വേദികാ ജാലാ, ഗന്ധാവേള്ാ മനോരമാ.

൧൩.“നീലാ പീതാ ലോഹിതകാ, ഓദാതാ സുദ്ധകാളകാ;
കൂടാഗാരവരൂപേതാ, സത്തരതനഭൂസിതാ.

൧൪.“ഓലോകമയാ പദുമാ, വാളവിഹങ്ഗസോഭിതാ;
നക്ഖത്തതാരകാകിണ്ണാ, ചന്ദസൂരേഹി [ചന്ദസുരിയേഹി (സീ॰ സ്യാ॰)] മണ്ഡിതാ.

൧൫.“ഹേമജാലേന സഞ്ഛന്നാ, സോണ്ണകിങ്കിണികായുതാ;
വാതവേഗേന കൂജന്തി, സോണ്ണമാലാ മനോരമാ.

൧൬.“മഞ്ജേട്ഠകം ലോഹിതകം, പീതകം ഹരിപിഞ്ജരം;
നാനാരങ്ഗേഹി സമ്പീതം [സംചിത്തം (സ്യാ॰)], ഉസ്സിതദ്ധജമാലിനീ [മാലിനിം (സീ॰)].

൧൭.“ന നം [നാനാ (സീ॰ സ്യാ॰)] ബഹൂനേകസതാ, ഫലികാ രജതാമയാ;
മണിമയാ ലോഹിതങ്ഗാ, മസാരഗല്ലമയാ തഥാ;
നാനാസയനവിചിത്താ, സണ്ഹകാസികസന്ഥതാ.

൧൮.“കമ്പലാ ദുകൂലാ ചീനാ, പട്ടുണ്ണാ പണ്ഡുപാവുരാ;
വിവിധത്ഥരണം സബ്ബം, മനസാ പഞ്ഞപേസഹം.

൧൯.“താസു താസ്വേവ ഭൂമീസു, രതനകൂടലങ്കതം;
മണിവേരോചനാ ഉക്കാ, ധാരയന്താ സുതിട്ഠരേ.

൨൦.“സോഭന്തി എസികാ ഥമ്ഭാ, സുഭാ കഞ്ചനതോരണാ;
ജമ്ബോനദാ സാരമയാ, അഥോ രജതമയാപി ച.

൨൧.“നേകാ സന്ധീ സുവിഭത്താ, കവാടഗ്ഗളചിത്തിതാ;
ഉഭതോ പുണ്ണഘടാനേകാ, പദുമുപ്പലസംയുതാ.

൨൨.“അതീതേ സബ്ബബുദ്ധേ ച, സസങ്ഘേ ലോകനായകേ;
പകതിവണ്ണരൂപേന, നിമ്മിനിത്വാ സസാവകേ.

൨൩.“തേന ദ്വാരേന പവിസിത്വാ, സബ്ബേ ബുദ്ധാ സസാവകാ;
സബ്ബസോണ്ണമയേ പീഠേ, നിസിന്നാ അരിയമണ്ഡലാ.

൨൪.“യേ ച എതരഹി അത്ഥി, ബുദ്ധാ ലോകേ അനുത്തരാ;
അതീതേ വത്തമാനാ ച, ഭവനം സബ്ബേ സമാഹരിം.

൨൫.“പച്ചേകബുദ്ധേനേകസതേ, സയമ്ഭൂ അപരാജിതേ;
അതീതേ വത്തമാനേ ച, ഭവനം സബ്ബേ സമാഹരിം.

൨൬.“കപ്പരുക്ഖാ ബഹൂ അത്ഥി, യേ ദിബ്ബാ യേ ച മാനുസാ;
സബ്ബം ദുസ്സം സമാഹന്താ, അച്ഛാദേമി തിചീവരം.

൨൭.“ഖജ്ജം ഭോജ്ജം സായനീയം, സമ്പന്നം പാനഭോജനം;
മണിമയേ സുഭേ പത്തേ, സംപൂരേത്വാ അദാസഹം.

൨൮.“ദിബ്ബവത്ഥസമാ ഹുത്വാ, മട്ഠാ [മട്ടാ (സീ॰)] ചീവരസംയുതാ;

മധുരാ സക്ഖരാ ചേവ, തേലാ ച മധുഫാണിതാ.

൨൯."തപ്പിതാ പരമന്നേന, സബ്ബേ തേ അരിയമണ്ഡലാ;
രതനഗബ്ഭം പവിസിത്വാ, കേസരീവ ഗുഹാസയാ.

൩൦."മഹാരഹമ്ഹി സയനേ, സീഹസേയ്യമകപ്പയും;
സമ്പജാനാ സമുട്ഠായ, സയനേ [സേയ്യേ (സ്യാ॰)] പല്ലങ്കമാഭുജും.

൩൧."ഗോചരം സബ്ബബുദ്ധാനം, ഝാനരതിസമപ്പിതാ;
അഞ്ഞേ ധമ്മാനി ദേസേന്തി, അഞ്ഞേ കീളന്തി ഇദ്ധിയാ.

൩൨."അഞ്ഞേ അഭിഞ്ഞാ അപ്പേന്തി, അഭിഞ്ഞാ വസിഭാവിതാ;
വികുബ്ബനാ വികുബ്ബന്തി, അഞ്ഞേനേകസഹസ്സിയോ.

൩൩."ബുദ്ധാപി ബുദ്ധേ പുച്ഛന്തി, വിസയം സബ്ബഞ്ഞുമാലയം;
ഗമ്ഭീരം നിപുണം ഠാനം, പഞ്ഞായ വിനിബുജ്ഝരേ.

൩൪."സാവകാ ബുദ്ധേ പുച്ഛന്തി, ബുദ്ധാ പുച്ഛന്തി സാവകേ;
അഞ്ഞമഞ്ഞഞ്ച പുച്ഛിത്വാ [പുച്ഛന്തി (സീ॰ സ്യാ॰)], അഞ്ഞോഞ്ഞം ബ്യാകരോന്തി തേ.

൩൫."ബുദ്ധാ പച്ചേകബുദ്ധാ ച, സാവകാ പരിചാരകാ;
ഏവം സകായ രതിയാ, പാസാദേഭിരമന്തി തേ.

൩൬."ഛത്താ തിട്ഠന്തു രതനാ, കഞ്ചനാവേളപന്തികാ;
മുത്താജാലപരിക്ഖിത്താ, സബ്ബേ ധാരേന്തു [ധാരേന്തി (ക॰)] മത്ഥകേ.

൩൭."ഭവന്തു ചേളവിതാനാ, സോണ്ണതാരകചിത്തിതാ;
വിചിത്തമല്യവിതതാ, സബ്ബേ ധാരേന്തു മത്ഥകേ.

൩൮."വിതതാ മല്യദാമേഹി, ഗന്ധദാമേഹി സോഭിതാ;
ദുസ്സദാമപരികിണ്ണാ, രതനദാമഭൂസിതാ.

൩൯."പുപ്ഫാഭികിണ്ണാ സുചിത്താ, സുരഭിഗന്ധഭൂസിതാ;
ഗന്ധപഞ്ചങ്ഗുലികതാ [ഗന്ധപഞ്ചങ്ഗുലം കതാ (അട്ഠ॰)], ഹേമച്ഛദനഛാദിതാ.

൪൦. "ചതുദ്ദിസാ പോക്ഖരഞ്ഞോ, പദുമുപ്പലസന്ഥതാ;
സോവണ്ണരൂപാ ഖായന്തു, പദ്മംരേണുരജുഗ്ഗതാ.

൪൧."പുപ്ഫന്തു പാദപാ സബ്ബേ, പാസാദസ്സ സമന്തതോ;
സയഞ്ച പുപ്ഫാ മുഞ്ചിത്വാ, ഗന്ത്വാ ഭവനമോകിരും.

൪൨."സിഖിനോ തത്ഥ നച്ചന്തു, ദിബ്ബഹംസാ പകൂജരേ;
കരവീകാ ച ഗായന്തു, ദിജസങ്ഘാ സമന്തതോ.

൪൩."ഭേരിയോ സബ്ബാ വജ്ജന്തു, വീണാ സബ്ബാ രസന്തു [രവന്തു (സീ॰ സ്യാ॰)] താ;
സബ്ബാ സങ്ഗീതി വത്തന്തു, പാസാദസ്സ സമന്തതോ.

൪൪."യാവതാ ബുദ്ധഖേത്തമ്ഹി, ചക്കവാളേ തതോ പരേ;

മഹന്താ ജോതിസമ്പന്നാ, അച്ഛിന്നാ രതനാമയാ.

൪൬."തിട്ഠന്തു സോണ്ണപല്ലങ്കാ, ദീപരുക്ഖാ ജലന്തു തേ;
ഭവന്തു ഏകപജ്ജോതാ, ദസസഹസ്സിപരമ്പരാ.

൪൭."ഗണികാ ലാസികാ ചേവ, നച്ചന്തു അച്ഛരാഗണാ;
നാനാരങ്ഗാ പദിസ്സന്തു, പാസാദസ്സ സമന്തതോ.

൪൮."ദുമഗ്ഗേ പബ്ബതഗ്ഗേ വാ, സിനേരുഗിരിമുദ്ധനി;
ഉസ്സാപേമി ധജം സബ്ബം, വിചിത്തം പഞ്ചവണ്ണികം.

൪൯."നരാ നാഗാ ച ഗന്ധബ്ബാ, സബ്ബേ ദേവാ ഉപേന്തു തേ;
നമസ്സന്താ പഞ്ജലികാ, പാസാദം പരിവാരയും.

൫൦."യം കിഞ്ചി കുസലം കമ്മം, കത്തബ്ബം കിരിയം മമ;
കായേന വാചാ മനസാ, തിദസേ സുകതം കതം.

൫൧. "യേ സത്താ സഞ്ഞിനോ അത്ഥി, യേ ച സത്താ അസഞ്ഞിനോ;
കതം പുഞ്ഞഫലം മയ്ഹം, സബ്ബേ ഭാഗീ ഭവന്തു തേ.

൫൨."യേസം കതം സുവിദിതം, ദിന്നം പുഞ്ഞഫലം മയാ;
യേ ച തത്ഥ [തസ്മിം (സീ॰ ക॰)] ന ജാനന്തി, ദേവാ ഗന്ത്വാ നിവേദയും.

൫൩."സബ്ബലോകമ്ഹി [സബ്ബേ ലോകമ്ഹി (സ്യാ॰ ക॰)] യേ സത്താ,
ജീവന്താഹാരഹേതുകാ;
മനുഞ്ഞം ഭോജനം സബ്ബം [സബ്ബേ (സ്യാ॰)], ലഭന്തു മമ ചേതസാ.

൫൪."മനസാ ദാനം മയാ ദിന്നം, മനസാ പസാദമാവഹിം;
പൂജിതാ സബ്ബസമ്ബുദ്ധാ, പച്ചേകാ ജിനസാവകാ.

൫൫. "തേന കമ്മേന സുകതേന, ചേതനാപണിധീഹി ച;
ജഹിത്വാ മാനുസം ദേഹം, താവതിംസമഗച്ഛഹം.

൫൬. "ദുവേ ഭവേ പജാനാമി, ദേവത്തേ അഥ മാനുസേ;
അഞ്ഞം ഗതിം ന ജാനാമി, മനസാ പത്ഥനാഫലം.

൫൭."ദേവാനം അധികോ ഹോമി, ഭവാമി മനുജാധിപോ;
രൂപലക്ഖണസമ്പന്നോ, പഞ്ഞായ അസമോ ഭവേ.

൫൮. "ഭോജനം വിവിധം സേട്ഠം, രതനഞ്ച അനപ്പകം;
വിവിധാനി ച വത്ഥാനി, നഭാ [നഭസാ (സ്യാ॰)] ഖിപ്പം ഉപേന്തി മം.

൫൯."പഥബ്യാ പബ്ബതേ ചേവ, ആകാസേ ഉദകേ വനേ;
യം യം ഹത്ഥം പസാരേമി, ദിബ്ബാ ഭക്ഖാ ഉപേന്തി മം.

൬൦."പഥബ്യാ പബ്ബതേ ചേവ, ആകാസേ ഉദകേ വനേ;
യം യം ഹത്ഥം പസാരേമി, രതനാ സബ്ബേ ഉപേന്തി മം.

൬൧."പഥബ്യാ പബ്ബതേ ചേവ, ആകാസേ ഉദകേ വനേ;
യം യം ഹത്ഥം പസാരേമി, സബ്ബേ ഗന്ധാ ഉപേന്തി മം.

൬൨."പഥബ്യാ പബ്ബതേ ചേവ, ആകാസേ ഉദകേ വനേ;

യം യം [യത്ഥ (സ്യാ॰), യഞ്ഞം (ക॰)] ഹത്ഥം പസാരേമി, സബ്ബേ യാനാ ഉപേന്തി മം.

൬൨.‘‘പഥബ്യാ പബ്ബതേ ചേവ, ആകാസേ ഉദകേ വനേ;
യം യം ഹത്ഥം പസാരേമി, സബ്ബേ മാലാ ഉപേന്തി മം.

൬൩.‘‘പഥബ്യാ പബ്ബതേ ചേവ, ആകാസേ ഉദകേ വനേ;
യം യം ഹത്ഥം പസാരേമി, അലങ്കാരാ ഉപേന്തി മം.

൬൪.‘‘പഥബ്യാ പബ്ബതേ ചേവ, ആകാസേ ഉദകേ വനേ;
യം യം ഹത്ഥം പസാരേമി, സബ്ബാ കഞ്ഞാ ഉപേന്തി മം.

൬൫.‘‘പഥബ്യാ പബ്ബതേ ചേവ, ആകാസേ ഉദകേ വനേ;
യം യം ഹത്ഥം പസാരേമി, മധുസക്ഖരാ ഉപേന്തി മം.

൬൬.‘‘പഥബ്യാ പബ്ബതേ ചേവ, ആകാസേ ഉദകേ വനേ;
യം യം ഹത്ഥം പസാരേമി, സബ്ബേ ഖജ്ജാ ഉപേന്തി മം.

൬൭.‘‘അധനേ അദ്ധിക [അദ്ധികേ (സ്യാ॰)] ജനേ, യാചകേ ച പഥാവിനോ;
ദദാമിഹം [ദദാമിഹ (സീ॰) ദദാമി തം (സ്യാ॰)] ദാനവരം, സമ്ബോധിവരപത്തിയാ.

൬൮.‘‘നാദേന്തോ പബ്ബതം സേലം, ഗജ്ജേന്തോ ബഹലം ഗിരിം;
സദേവകം ഹാസയന്തോ, ബുദ്ധോ ലോകേ ഭവാമഹം.

൬൯.‘‘ദിസാ ദസവിധാ ലോകേ, യായതോ നത്ഥി അന്തകം;
തസ്മിഞ്ച ദിസാഭാഗമ്ഹി, ബുദ്ധഖേത്താ അസങ്ഖിയാ.

൭൦. ‘‘പഭാ പകിത്തിതാ മയ്ഹം, യമകാ രംസിവാഹനാ;
എത്ഥന്തരേ രംസിജാലം, ആലോകോ വിപുലോ ഭവേ.

൭൧.‘‘എത്തകേ ലോകധാതുമ്ഹി, സബ്ബേ പസ്സന്തു മം ജനാ;
സബ്ബേ മം അനുവത്തന്തു, യാവ ബ്രഹ്മനിവേസനം [സബ്ബേവ സുമനാ ഹോന്തു, സബ്ബേ മം അനുവത്തരേ (സീ॰ സ്യാ॰)].

൭൨.‘‘വിസിട്ഠമധുനാദേന, അമതഭേരിമാഹനിം;
എത്ഥന്തരേ ജനാ സബ്ബേ, സുണന്തു മധുരം ഗിരം.

൭൩.‘‘ധമ്മമേഘേന വസ്സന്തേ, സബ്ബേ ഹോന്തു അനാസവാ;
യേത്ഥ പച്ഛിമകാ സത്താ, സോതാപന്നാ ഭവന്തു തേ.

൭൪.‘‘ദത്വാ ദാതബ്ബകം ദാനം, സീലം പൂരേത്വാ അസേസതോ;
നേക്ഖമ്മപാരമിം ഗന്ത്വാ, പത്തോ സമ്ബോധിമുത്തമം.

൭൫.‘‘പണ്ഡിതേ പരിപുച്ഛിത്വാ, കത്വാ വീരിയമുത്തമം;
ഖന്തിയാ പാരമിം ഗന്ത്വാ, പത്തോ സമ്ബോധിമുത്തമം.

൭൬.‘‘കത്വാ ദള്ഹമധിട്ഠാനം, സച്ചപാരമി പൂരിയ;
മേത്തായ പാരമിം ഗന്ത്വാ, പത്തോ സമ്ബോധിമുത്തമം.

൭൭.

"ലാഭാലാഭേ സുഖേ ദുക്ഖേ, സമ്മാനേ ചാവമാനനേ [സമ്മാനേ ച വിമാനനേ (ക॰) സമ്മാനനേ വിമാനനേ (സ്യാ॰)];
സബ്ബത്ഥ സമകോ ഹുത്വാ, പത്തോ സമ്ബോധിമുത്തമം.

൭൮. "കോസജ്ജം ഭയതോ ദിസ്വാ, വീരിയം ചാപി ഖേമതോ;
ആരദ്ധവീരിയാ ഹോഥ, ഏസാ ബുദ്ധാനുസാസനീ.

൭൯. "വിവാദം ഭയതോ ദിസ്വാ, അവിവാദഞ്ച ഖേമതോ;
സമഗ്ഗാ സഖിലാ ഹോഥ, ഏസാ ബുദ്ധാനുസാസനീ.

൮൦. "പമാദം ഭയതോ ദിസ്വാ, അപ്പമാദഞ്ച ഖേമതോ;
ഭാവേഥട്ഠങ്ഗികം മഗ്ഗം, ഏസാ ബുദ്ധാനുസാസനീ.

൮൧. "സമാഗതാ ബഹൂ ബുദ്ധാ, അരഹന്താ [അരഹന്തോ (സ്യാ॰)] ച സബ്ബസോ;
സമ്ബുദ്ധേ അരഹന്തേ ച, വന്ദമാനാ നമസ്സഥ.

൮൨. "ഏവം അചിന്തിയാ ബുദ്ധാ, ബുദ്ധധമ്മാ അചിന്തിയാ;
അചിന്തിയേ പസന്നാനം, വിപാകോ ഹോതി അചിന്തിയോ"'.

ഇത്ഥം സുദം ഭഗവാ അത്തനോ ബുദ്ധചരിയം സമ്ഭാവയമാനോ ബുദ്ധാപദാനിയം [ബുദ്ധചരിയം (സീ॰) ബുദ്ധചരിതം (സ്യാ॰)] നാമ ധമ്മപരിയായം അഭാസിത്ഥാതി.

ബുദ്ധാപദാനം സമത്തം.

൨. പച്ചേകബുദ്ധഅപദാനം

അഥ പച്ചേകബുദ്ധാപദാനം സുണാഥ -

൮൩. "തഥാഗതം ജേതവനേ വസന്തം, അപുച്ഛി വേദേഹമുനീ നതങ്ഗോ;
'പച്ചേകബുദ്ധാ കിര നാമ ഹോന്തി, ഭവന്തി തേ ഹേതുഭി കേഹി വീര' [ധീര (സീ॰) ധീരാ (സ്യാ॰)].

൮൪. "തദാഹ സബ്ബഞ്ഞുവരോ മഹേസീ, ആനന്ദഭദ്ദം മധുരസ്സരേന;
'യേ പുബ്ബബുദ്ധേസു [സബ്ബബുദ്ധേസു (സ്യാ॰ ക॰)] കതാധികാരാ, അലദ്ധമോക്ഖാ ജിനസാസനേസു.

൮൫. "'തേനേവ സംവേഗമുഖേന ധീരാ, വിനാപി ബുദ്ധേഹി സുതിക്ഖപഞ്ഞാ;
ആരമ്മണേനാപി പരിത്തകേന, പച്ചേകബോധിം അനുപാപുണന്തി.

൮൬. "'സബ്ബമ്ഹി ലോകമ്ഹി മമം ഠപേത്വാ, പച്ചേകബുദ്ധേഹി സമോവ നത്ഥി;
തേസം ഇമം വണ്ണപദേസമത്തം, വക്ഖാമഹം സാധു മഹാമുനീനം.

൮൭. "'സയമേവ ബുദ്ധാനം മഹാഇസീനം, സാധൂനി വാക്യാനി മധൂവ [മധുംവ (സീ॰)] ഖുദ്ദം;
അനുത്തരം ഭേസജം പത്ഥയന്താ, സുണാഥ സബ്ബേസു പസന്നചിത്താ.

൨൮.പച്ചേകബുദ്ധാനം സമാഗതാനം, പരമ്പരം ബ്യാകരണാനി യാനി;
ആദീനവോ യഞ്ച വിരാഗവത്ഥും, യഥാ ച ബോധിം
അനുപാപുണിംസു.

൨൯."സരാഗവത്ഥൂസു വിരാഗസഞ്ഞീ, രത്തമ്ഹി ലോകമ്ഹി
വിരത്തചിത്താ;
ഹിത്വാ പപഞ്ചേ ജിതഫന്ദിതാനി [വിദിയ ഫന്ദിതാനി (സീ॰)
ജിതബന്ധിതാനി (ക॰)], തഥേവ ബോധിം അനുപാപുണിംസു.

൩൦."സബ്ബേസു ഭൂതേസു നിധായ ദണ്ഡം, അവിഹേഠയം അഞ്ഞതരമ്പി
തേസം;
മേത്തേന ചിത്തേന ഹിതാനുകമ്പീ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൩൧."സബ്ബേസു ഭൂതേസു നിധായ ദണ്ഡം, അവിഹേഠയം അഞ്ഞതരമ്പി
തേസം;
ന പുത്തമിച്ഛേയ്യ കുതോ സഹായം, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൩൨."സംസഗ്ഗജാതസ്സ ഭവന്തി സ്നേഹാ, സ്നേഹന്വയം ദുക്ഖമിദം പഹോതി;
ആദീനവം സ്നേഹജം പേക്ഖമാനോ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൩൩."മിത്തേ സുഹജ്ജേ അനുകമ്പമാനോ, ഹാപേതി അത്ഥം
പടിബദ്ധചിത്തോ;
ഏതം ഭയം സന്ഥവേ പേക്ഖമാനോ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൩൪."വംസോ വിസാലോവ യഥാ വിസത്തോ, പുത്തേസു ദാരേസു ച യാ
അപേക്ഖാ;
വംസേ കളീരോവ അസജ്ജമാനോ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൩൫."മിഗോ അരഞ്ഞമ്ഹി യഥാ അബദ്ധോ, യേനിച്ഛകം ഗച്ഛതി ഗോചരായ;
വിഞ്ഞൂ നരോ സേരിതം പേക്ഖമാനോ, ഏകോ ചരേ
ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൩൬."ആമന്തനാ ഹോതി സഹായമജ്ഝേ, വാസേ ച [വാസേ (സീ॰ സ്യാ॰)
സുത്തനിപാതേപി "ച"കാരോ നത്ഥി] ഠാനേ ഗമനേ ചാരികായ;
അനഭിജ്ഝിതം സേരിതം പേക്ഖമാനോ, ഏകോ ചരേ
ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൩൭."ഖിഡ്ഡാ രതീ ഹോതി സഹായമജ്ഝേ, പുത്തേസു പേമം വിപുലഞ്ച
ഹോതി;
പിയവിപ്പയോഗം വിജിഗുച്ഛമാനോ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൩൮."ചാതുദ്ദിസോ അപ്പടിഘോ ച ഹോതി, സന്തുസ്സമാനോ ഇതരീതരേന;
പരിസ്സയാനം സഹിതാ അഛമ്ഭീ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൩൯."ദുസ്സങ്ഗഹാ പബ്ബജിതാപി ഏകേ, അഥോ ഗഹട്ഠാ ഘരമാവസന്താ;
അപ്പോസ്സുക്കോ പരപുത്തേസു ഹുത്വാ, ഏകോ ചരേ
ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൪൦."ഓരോപയിത്വാ ഗിഹിബ്യഞ്ജനാനി, സഞ്ഛിന്നപത്തോ യഥാ
കോവിളാരോ;

ഛേത്വാന വീരോ ഗിഹിബന്ധനാനി, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൧൦൧. ‘‘‘സചേ ലഭേഥ നിപകം സഹായം, സദ്ധിം ചരം സാധുവിഹാരിധീരം;
അഭിഭുയ്യ സബ്ബാനി പരിസ്സയാനി, ചരേയ്യ തേനത്തമനോ സതീമാ.

൧൦൨. ‘‘‘നോ ചേ ലഭേഥ നിപകം സഹായം, സദ്ധിം ചരം സാധുവിഹാരിധീരം;
രാജാവ രട്ഠം വിജിതം പഹായ, ഏകോ ചരേ മാതങ്ഗരഞ്ഞേവ നാഗോ.

൧൦൩. ‘‘‘അദ്ധാ പസംസാമ സഹായസമ്പദം, സേട്ഠാ സമാ സേവിതബ്ബാ സഹായാ;
ഏതേ അലദ്ധാ അനവജ്ജഭോജീ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൧൦൪. ‘‘‘ദിസ്വാ സുവണ്ണസ്സ പഭസ്സരാനി, കമ്മാരപുത്തേന സുനിട്ഠിതാനി;
സങ്ഘട്ടമാനാനി ദുവേ ഭുജസ്മിം, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൧൦൫. ‘‘‘ഏവം ദുതീയേന സഹാ മമസ്സ, വാചാഭിലാപോ അഭിസജ്ജനാ വാ;
ഏതം ഭയം ആയതിം പേക്ഖമാനോ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൧൦൬. ‘‘‘കാമാ ഹി ചിത്രാ മധുരാ മനോരമാ, വിരൂപരൂപേന മഥേന്തി ചിത്തം;
ആദീനവം കാമഗുണേസു ദിസ്വാ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൧൦൭. ‘‘‘ഈതീ ച ഗണ്ഡോ ച ഉപദ്ദവോ ച, രോഗോ ച സല്ലഞ്ച ഭയഞ്ച മേതം;
ഏതം ഭയം കാമഗുണേസു ദിസ്വാ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൧൦൮. ‘‘‘സീതഞ്ച ഉണ്ഹഞ്ച ഖുദം പിപാസം, വാതാതപേ ഡംസസരീസപേ [ഡംസസിരിംസപേ (സീ॰ സ്യാ॰)] ച;
സബ്ബാനിപേതാനി അഭിബ്ഭവിത്വാ [അഭിസംഭവിത്വാ (സുത്തനിപാതേ)], ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൧൦൯. ‘‘‘നാഗോവ യൂഥാനി വിവജ്ജയിത്വാ, സഞ്ജാതഖന്ധോ പദുമീ ഉളാരോ;
യഥാഭിരന്തം വിഹരം അരഞ്ഞേ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൧൧൦. ‘‘‘അട്ഠാനതം സങ്ഗണികാരതസ്സ, യം ഫസ്സയേ [ഫുസ്സയേ (സ്യാ॰)] സാമയികം വിമുത്തിം;
ആദിച്ചബന്ധുസ്സ വചോ നിസമ്മ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൧൧൧. ‘‘‘ദിട്ഠീവിസൂകാനി ഉപാതിവത്തോ, പത്തോ നിയാമം പടിലദ്ധമഗ്ഗോ;
ഉപ്പന്നഞാണോമ്ഹി അനഞ്ഞനേയ്യോ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൧൧൨. ‘‘‘നില്ലോലുപോ നിക്കുഹോ നിപ്പിപാസോ, നിമ്മക്ഖ [നിമ്മക്ഖോ (സ്യാ॰)] നിദ്ധന്തകസാവമോഹോ;
നിരാസയോ [നിരാസാസോ (ക॰)] സബ്ബലോകേ ഭവിത്വാ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൧൧൩. ‘‘‘പാപം സഹായം പരിവജ്ജയേഥ, അനത്ഥദസ്സിം വിസമേ നിവിട്ഠം;
സയം ന സേവേ പസുതം പമത്തം, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൧൧൪. ‘‘‘ബഹുസ്സുതം ധമ്മധരം ഭജേഥ, മിത്തം ഉളാരം പടിഭാനവന്തം;

അഞ്ഞായ അത്ഥാനി വിനേയ്യ കങ്ഖം, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൫൫൫. “ഖിഡ്ഡം രതിം കാമസുഖഞ്ച ലോകേ, അനലങ്കരിത്വാ അനപേക്ഖമാനോ;
വിഭൂസട്ഠാനാ വിരതോ സച്ചവാദീ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൫൫൬. “പുത്തഞ്ച ദാരം പിതരഞ്ച മാതരം, ധനാനി ധഞ്ഞാനി ച ബന്ധവാനി;
ഹിത്വാന കാമാനി യഥോധികാനി, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൫൫൭. “സങ്ഗോ ഏസോ പരിത്തമേത്ഥ സോഖ്യം, അപ്പസ്സാദോ ദുക്ഖമേവേത്ഥ ഭിയ്യോ;
ഗളോ [ഗാഹോ (സീ॰) കണ്ഡോ (സ്യാ॰) ഗാള്ഹോ (ക॰)] ഏസോ ഇതി ഞത്വാ മതിമാ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൫൫൮. “സന്ദാലയിത്വാന സംയോജനാനി, ജാലംവ ഭേത്വാ സലിലമ്ബുചാരീ;
അഗ്ഗീവ ദഡ്ഢം അനിവത്തമാനോ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൫൫൯. “ഓക്ഖിത്തചക്ഖൂ ന ച പാദലോലോ, ഗുത്തിന്ദ്രിയോ രക്ഖിതമാനസാനോ;
അനവസ്സുതോ അപരിഡയ്ഹമാനോ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൫൬൦. “ഓഹാരയിത്വാ ഗിഹിബ്യഞ്ജനാനി, സഞ്ഛന്നപത്തോ യഥാ പാരിഛത്തോ;
കാസായവത്ഥോ അഭിനിക്ഖമിത്വാ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൫൬൧. “രസേസു ഗേധം അകരം അലോലോ, അനഞ്ഞപോസീ സപദാനചാരീ;
കുലേ കുലേ അപ്പടിബദ്ധചിത്തോ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൫൬൨. “പഹായ പഞ്ചാവരണാനി ചേതസോ, ഉപക്കിലേസേ ബ്യപനുജ്ജ സബ്ബേ;
അനിസ്സിതോ ഛേജ്ജ സിനേഹദോസം, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൫൬൩. “വിപിട്ഠികത്വാന സുഖഞ്ച ദുക്ഖം, പുബ്ബേവ സോമനസ്സദോമനസ്സം;
ലദ്ധാനുപേക്ഖം സമഥം വിസുദ്ധം, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൫൬൪. “ആരദ്ധവീരിയോ പരമത്ഥപത്തിയാ, അലീനചിത്തോ അകുസീതവുത്തി;
ദള്ഹനിക്കമോ ഥാമബലൂപപന്നോ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൫൬൫. “പടിസല്ലാനം ഝാനമരിഞ്ചമാനോ, ധമ്മേസു നിച്ചം അനുധമ്മചാരീ;
ആദീനവം സമ്മസിതാ ഭവേസു, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൫൬൬. “തണ്ഹക്ഖയം പത്ഥയമപ്പമത്തോ, അനേളമൂഗോ സുതവാ സതീമാ;
സങ്ഖാതധമ്മോ നിയതോ പധാനവാ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൫൬൭. “സീഹോവ സദ്ദേസു അസന്തസന്തോ, വാതോവ ജാലമ്ഹി അസജ്ജമാനോ;
പദുമംവ തോയേന അലിപ്പമാനോ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൫൬൮. “സീഹോ യഥാ ദാഠബലീ പസയ്ഹ, രാജാ മിഗാനം അഭിഭുയ്യ ചാരീ;
സേവേഥ പന്താനി സേനാസനാനി, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൧൨൯. ‘‘മെത്തം ഉപേക്ഖം കരുണം വിമുത്തിം, ആസേവമാനോ മുദിതഞ്ച കാലേ;
സബ്ബേന ലോകേന അവിരുജ്ഝമാനോ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൧൩൦. ‘‘രാഗഞ്ച ദോസഞ്ച പഹായ മോഹം, സന്ദാലയിത്വാന സംയോജനാനി;
അസന്തസം ജീവിതസങ്ഖയമ്ഹി, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൧൩൧. ‘‘ഭജന്തി സേവന്തി ച കാരണത്ഥാ, നിക്കാരണാ ദുല്ലഭാ അജ്ജ മിത്താ;
അത്തത്ഥപഞ്ഞാ അസുചീമനുസ്സാ, ഏകോ ചരേ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പോ.

൧൩൨. ‘‘വിസുദ്ധസീലാ സുവിസുദ്ധപഞ്ഞാ, സമാഹിതാ ജാഗരിയാനുയുത്താ;
വിപസ്സകാ ധമ്മവിസേസദസ്സീ, മഗ്ഗങ്ഗബോജ്ഝങ്ഗഗതേ വിജഞ്ഞാ.

൧൩൩. ‘‘സുഞ്ഞതപ്പണിധിഞ്ച തഥാനിമിത്തം [സുഞ്ഞതപ്പണീഹിതഞ്ചാനിമിത്തം (സീ॰)], ആസേവയിത്വാ ജിനസാസനമ്ഹി;
യേ സാവകത്തം ന വജന്തി ധീരാ, ഭവന്തി പച്ചേകജിനാ സയമ്ഭൂ.

൧൩൪. ‘‘മഹന്തധമ്മാ ബഹുധമ്മകായാ, ചിത്തിസ്സരാ സബ്ബദുക്ഖോഘതിണ്ണാ;
ഉദഗ്ഗചിത്താ പരമത്ഥദസ്സീ, സീഹോപമാ ഖഗ്ഗവിസാണകപ്പാ.

൧൩൫. ‘‘സന്തിന്ദ്രിയാ സന്തമനാ സമാധീ, പച്ചന്തസത്തേസു പതിപ്പചാരാ [പച്ചത്തഗമ്ഭീരമതപ്പചാരാ (സീ॰)];
ദീപാ പരത്ഥ ഇധ വിജ്ജലന്താ, പച്ചേകബുദ്ധാ സതതം ഹിതാമേ.

൧൩൬. ‘‘പഹീനസബ്ബാവരണാ ജനിന്ദാ, ലോകപ്പദീപാ ഘനകഞ്ചനാഭാ;
നിസ്സംസയം ലോകസുദക്ഖിണേയ്യാ, പച്ചേകബുദ്ധാ സതതപ്പിതാമേ.

൧൩൭. ‘‘പച്ചേകബുദ്ധാനം സുഭാസിതാനി, ചരന്തി ലോകമ്ഹി സദേവകമ്ഹി;
സുത്വാ തഥാ യേ ന കരോന്തി ബാലാ, ചരന്തി ദുക്ഖേസു പുനപ്പുനം തേ.

൧൩൮. ‘‘പച്ചേകബുദ്ധാനം സുഭാസിതാനി, മധും യഥാ ഖുദ്ദമവസ്സവന്തം;
സുത്വാ തഥാ യേ പടിപത്തിയുത്താ, ഭവന്തി തേ സച്ചദസാ സപഞ്ഞാ’.

൧൩൯. ‘‘പച്ചേകബുദ്ധേഹി ജിനേഹി ഭാസിതാ, കഥാ [ഗാഥാ (സീ॰ സ്യാ॰)] ഉളാരാ അഭിനിക്ഖമിത്വാ;
താ സക്യസീഹേന നരുത്തമേന, പകാസിതാ ധമ്മവിജാനനത്ഥം.

൧൪൦. ‘‘ലോകാനുകമ്പായ ഇമാനി തേസം, പച്ചേകബുദ്ധാന വികുബ്ബിതാനി;
സംവേഗസങ്ഗമതിവഡ്ഢനത്ഥം, സയമ്ഭുസീഹേന പകാസിതാനീ’’തി.

പച്ചേകബുദ്ധാപദാനം സമത്തം.

൩-൧. സാരിപുത്തത്ഥേരഅപദാനം

അഥ ഥേരാപദാനം സുണാഥ –

൧൪൧. ‘‘ഹിമവന്തസ്സ അവിദൂരേ, ലമ്ബകോ നാമ പബ്ബതോ;
അസ്സമോ സുകതോ മയ്ഹം, പണ്ണസാലാ സുമാപിതാ.

൫൪൨. “ഉത്താനകൂലാ നദികാ, സുപതിത്ഥാ മനോരമാ;
സുസുദ്ധപുളിനാകിണ്ണാ, അവിദൂരേ മമസ്സമം.

൫൪൩. “അസക്ഖരാ അപബ്ഭാരാ, സാദു അപ്പടിഗന്ധികാ;
സന്ദതീ നദികാ തത്ഥ, സോഭയന്താ മമസ്സമം.

൫൪൪. “കുമ്ഭീലാ മകരാ ചേത്ഥ, സുസുമാരാ [സുംസുമാരാ (സീ॰ സ്യാ॰)] ച കച്ഛപാ;
ചരന്തി നദിയാ തത്ഥ, സോഭയന്താ മമസ്സമം.

൫൪൫. “പാഠീനാ പാവുസാ മച്ഛാ, ബലജാ [വജലാ (സീ॰ സ്യാ॰) ജലജാ (പീ॰)] മുഞ്ജരോഹിതാ;
വഗ്ഗളാ [വഗ്ഗുലാ (സീ॰) വഗ്ഗുളാ (സ്യാ॰) മഗ്ഗുരാ (ഥേരഗാഥാ)] പപതായന്താ, സോഭയന്തി [പപതായന്തി, സോഭയന്താ (ക॰)] മമസ്സമം.

൫൪൬. “ഉഭോ കൂലേസു നദിയാ, പുപ്ഫിനോ ഫലിനോ ദുമാ;
ഉഭതോ അഭിലമ്ബന്താ, സോഭയന്തി [അഭിലമ്ബന്തി സോഭയന്താ (ക॰)] മമസ്സമം.

൫൪൭. “അമ്ബാ സാലാ ച തിലകാ, പാടലീ സിന്ദുവാരകാ [സിന്ദുവാരികാ (ബഹൂസു)];
ദിബ്ബഗന്ധാ സമ്പവന്തി, പുപ്ഫിതാ മമ അസ്സമേ.

൫൪൮. “ചമ്പകാ സളലാ നീപാ [നിമ്ബാ (ക॰)], നാഗപുന്നാഗകേതകാ;
ദിബ്ബഗന്ധാ സമ്പവന്തി, പുപ്ഫിതാ മമ അസ്സമേ.

൫൪൯. “അതിമുത്താ അസോകാ ച, ഭഗിനീമാലാ ച പുപ്ഫിതാ;
അങ്കോലാ ബിമ്ബിജാലാ [ബിമ്ബജാലാ (ക॰)] ച, പുപ്ഫിതാ മമ അസ്സമേ.

൫൫൦. “കേതകാ കന്ദലി [കദലീ (സ്യാ॰)] ചേവ, ഗോധുകാ തിണസൂലികാ;
ദിബ്ബഗന്ധം സമ്പവന്താ, സോഭയന്തി മമസ്സമം.

൫൫൧. “കണികാരാ കണ്ണികാ ച, അസനാ അജ്ജുനാ ബഹൂ;
ദിബ്ബഗന്ധം സമ്പവന്താ, സോഭയന്തി മമസ്സമം.

൫൫൨. “പുന്നാഗാ ഗിരിപുന്നാഗാ, കോവിളാരാ ച പുപ്ഫിതാ;
ദിബ്ബഗന്ധം സമ്പവന്താ, സോഭയന്തി മമസ്സമം.

൫൫൩. “ഉദ്ധാലകാ ച കുടജാ, കദമ്ബാ വകുലാ ബഹൂ;
ദിബ്ബഗന്ധം സമ്പവന്താ, സോഭയന്തി മമസ്സമം.

൫൫൪. “ആളകാ ഇസിമുഗ്ഗാ ച, കദലിമാതുലുങ്ഗിയോ;
ഗന്ധോദകേന സംവഡ്ഢാ, ഫലാനി ധാരയന്തി തേ.

൫൫൫. “അഞ്ഞേ പുപ്ഫന്തി പദുമാ, അഞ്ഞേ ജായന്തി കേസരീ;
അഞ്ഞേ ഓപുപ്ഫാ പദുമാ, പുപ്ഫിതാ തളാകേ തദാ.

൫൫൬. “ഗബ്ഭം ഗണ്ഹന്തി പദുമാ, നിദ്ധാവന്തി മുലാളിയോ;
സിംഘാടിപത്തമാകിണ്ണാ, സോഭന്തി തളാകേ തദാ.

൧൨൭. “നയിതാ അമ്ബഗന്ധീ ച, ഉത്തലീ ബന്ധുജീവകാ;
ദിബ്ബഗന്ധാ സമ്പവന്തി, പുപ്ഫിതാ തളാകേ തദാ.

൧൨൮. “പാഠീനാ പാവുസാ മച്ഛാ, ബലജാ മുഞ്ജരോഹിതാ;
സംഗുലാ മഗ്ഗുരാ [മങ്ഗുരാ (സീ॰ ക॰)] ചേവ, വസന്തി തളാകേ തദാ.

൧൨൯. “കുമ്ഭീലാ സുസുമാരാ ച, തന്തിഗാഹാ ച രക്ഖസാ;
ഓഗുഹാ [ഓഗാഹാ (സ്യാ॰)] അജഗരാ ച, വസന്തി തളാകേ തദാ.

൧൩൦. “പാരേവതാ രവിഹംസാ, ചക്കവാകാ നദീചരാ;
കോകിലാ സുകസാളികാ, ഉപജീവന്തി തം സരം.

൧൩൧. “കുക്കുത്ഥകാ കുളീരകാ, വനേ പോക്ഖരസാതകാ;
ദിന്ദിഭാ സുവപോതാ ച, ഉപജീവന്തി തം സരം.

൧൩൨. “ഹംസാ കോഞ്ചാ മയൂരാ ച, കോകിലാ തമ്ബചൂളകാ [തമ്ബചൂളികാ (സീ॰)];
പമ്പകാ ജീവംജീവാ ച, ഉപജീവന്തി തം സരം.

൧൩൩. “കോസികാ പോട്ഠസീസാ ച, കുരരാ സേനകാ ബഹൂ;
മഹാകാളാ ച സകുണാ, ഉപജീവന്തി തം സരം.

൧൩൪. “പസദാ ച വരാഹാ ച, ചമരാ ഗണ്ഡകാ ബഹൂ [വകാ ഭേരണ്ഡകാ ബഹൂ (സീ॰ സ്യാ॰)];
രോഹിച്ചാ സുകപോതാ [സുത്തപോതാ (സ്യാ॰)] ച, ഉപജീവന്തി തം സരം.

൧൩൫. “സീഹബ്യഗ്ഘാ ച ദീപീ ച, അച്ഛകോകതരച്ഛകാ;
തിധാ പഭിന്നമാതങ്ഗാ, ഉപജീവന്തി തം സരം.

൧൩൬. “കിന്നരാ വാനരാ ചേവ, അഥോപി വനകമ്മികാ;
ചേതാ ച ലുദ്ദകാ ചേവ, ഉപജീവന്തി തം സരം.

൧൩൭. “തിന്ദുകാനി പിയാലാനി, മധുകാ കാസുമാരയോ [കാസമാരിയോ (സ്യാ॰)];
ധുവം ഫലാനി ധാരേന്തി, അവിദൂരേ മമസ്സമം.

൧൩൮. “കോസമ്ബാ [കോസുമ്ഭാ (സീ॰ സ്യാ॰)] സളലാ നിമ്ബാ [സളലാ നീപാ (സീ॰ സ്യാ॰) പനസാ അമ്ബാ (?)], സാദുഫലസമായുതാ;
ധുവം ഫലാനി ധാരേന്തി, അവിദൂരേ മമസ്സമം.

൧൩൯. “ഹരീതകാ ആമലകാ, അമ്ബജമ്ബുവിഭീതകാ;
കോലാ ഭല്ലാതകാ ബില്ലാ, ഫലാനി ധാരയന്തി തേ.

൧൪൦. “ആലുവാ ച കളമ്ബാ ച, ബിളാലീതക്കളാനി ച;
ജീവകാ സുതകാ ചേവ, ബഹുകാ മമ അസ്സമേ.

൧൪൧. “അസ്സമസ്സാവിദൂരമ്ഹി, തളാകാസും സുനിമ്മിതാ;
അച്ഛോദകാ സീതജലാ, സുപതിത്ഥാ മനോരമാ.

൧൪൨. “പദുമുപ്പലസഞ്ഛന്നാ , പുണ്ഡരീകസമായുതാ;

മന്ദാലകേഹി സഞ്ഛന്നാ, ദിബ്ബഗന്ധോ പവായതി.

൧൩൩. “ഏവം സബ്ബങ്ഗസമ്പന്നേ, പുപ്ഫിതേ ഫലിതേ വനേ;
സുകതേ അസ്സമേ രമ്മേ, വിഹരാമി അഹം തദാ.

൧൩൪. “സീലവാ വതസമ്പന്നോ [വത്തസമ്പന്നോ (സ്യാ॰)], ഝായീ ഝാനരതോ സദാ;
പഞ്ചാഭിഞ്ഞാബലപ്പത്തോ, സുരുചി നാമ താപസോ.

൧൩൫. “ചതുവീസസഹസ്സാനി, സിസ്സാ മയ്ഹം ഉപട്ഠഹു;
സബ്ബേവ ബ്രാഹ്മണാ ഏതേ, ജാതിമന്തോ യസസ്സിനോ.

൧൩൬. “ലക്ഖണേ ഇതിഹാസേ ച, സനിഘണ്ഡുസകേടുഭേ;
പദകാ വേയ്യാകരണാ, സധമ്മേ പാരമിം ഗതാ.

൧൩൭. “ഉപ്പാതേസു നിമിത്തേസു, ലക്ഖണേസു ച കോവിദാ;
പഥബ്യാ ഭൂമന്തലിക്ഖേ, മമ സിസ്സാ സുസിക്ഖിതാ.

൧൩൮. “അപ്പിച്ഛാ നിപകാ ഏതേ, അപ്പാഹാരാ അലോലുപാ;
ലാഭാലാഭേന സന്തുട്ഠാ, പരിവാരേന്തി മം സദാ.

൧൩൯. “ഝായീ ഝാനരതാ ധീരാ, സന്തചിത്താ സമാഹിതാ;
ആകിഞ്ചഞ്ഞം പത്ഥയന്താ, പരിവാരേന്തി മം സദാ.

൧൪൦. “അഭിഞ്ഞാപാരമിപ്പത്താ, പേത്തികേ ഗോചരേ രതാ;
അന്തലിക്ഖചരാ ധീരാ, പരിവാരേന്തി മം സദാ.

൧൪൧. “സംവുതാ ഛസു ദ്വാരേസു, അനേജാ രക്ഖിതിന്ദ്രിയാ;
അസംസട്ഠാ ച തേ ധീരാ, മമ സിസ്സാ ദുരാസദാ.

൧൪൨. “പല്ലങ്കേന നിസജ്ജായ, ഠാനചങ്കമനേന ച;
വീതിനാമേന്തി തേ രത്തിം, മമ സിസ്സാ ദുരാസദാ.

൧൪൩. “രജനീയേ ന രജ്ജന്തി, ദുസ്സനീയേ ന ദുസ്സരേ;
മോഹനീയേ ന മുയ്ഹന്തി, മമ സിസ്സാ ദുരാസദാ.

൧൪൪. “ഇദ്ധിം വീമംസമാനാ തേ, വത്തന്തി നിച്ചകാലികം;
പഥവിം [പഠവിം (സീ॰ സ്യാ॰)] തേ പകമ്പേന്തി, സാരമ്ഭേന ദുരാസദാ.

൧൪൫. “കീളമാനാ ച തേ സിസ്സാ, കീളന്തി ഝാനകീളിതം;
ജമ്ബുതോ ഫലമാനേന്തി, മമ സിസ്സാ ദുരാസദാ.

൧൪൬. “അഞ്ഞേ ഗച്ഛന്തി ഗോയാനം, അഞ്ഞേ പുബ്ബവിദേഹകം [പുബ്ബവിദേഹനം (സ്യാ॰ ക॰)];
അഞ്ഞേ ച ഉത്തരകുരും, ഏസനായ ദുരാസദാ.

൧൪൭. “പുരതോ പേസേന്തി ഖാരിം, പച്ഛതോ ച വജന്തി തേ;
ചതുവീസസഹസ്സേഹി, ഛാദിതം ഹോതി അമ്ബരം.

൧൪൮. “അഗ്ഗിപാകീ അനഗ്ഗീ ച, ദന്തോദുക്ഖലികാപി ച;
അസ്മേന കോട്ടിതാ കേചി, പവത്തഫലഭോജനാ.

൮൯. “ഉദകോരോഹണാ കേചി, സായം പാതോ സുചീരതാ;
തോയാഭിസേചനകരാ, മമ സിസ്സാ ദുരാസദാ.

൯൦. “പരൂള്ഹകച്ഛനഖലോമാ, പങ്കദന്താ രജസ്സിരാ;
ഗന്ധിതാ സീലഗന്ധേന, മമ സിസ്സാ ദുരാസദാ.

൯൧. “പാതോവ സന്നിപതിത്വാ, ജടിലാ ഉഗ്ഗതാപനാ;
ലാഭാലാഭം പകിത്തേത്വാ, ഗച്ഛന്തി അമ്ബരേ തദാ.

൯൨. “ഏതേസം പക്കമന്താനം, മഹാസദ്ദോ പവത്തതി;
അജിനചമ്മസദ്ദേന, മുദിതാ ഹോന്തി ദേവതാ.

൯൩. “ദിസോദിസം പക്കമന്തി, അന്തലിക്ഖചരാ ഇസീ;
സകേ ബലേനുപത്ഥദ്ധാ, തേ ഗച്ഛന്തി യദിച്ഛകം.

൯൪. “പഥവീകമ്പകാ ഏതേ, സബ്ബേവ നഭചാരിനോ;
ഉഗ്ഗതേജാ ദുപ്പസഹാ, സാഗരോവ അഖോഭിയാ.

൯൫. “ഠാനചങ്കമിനോ കേചി, കേചി നേസജ്ജികാ ഇസീ;
പവത്തഭോജനാ കേചി, മമ സിസ്സാ ദുരാസദാ.

൯൬. “മേത്താവിഹാരിനോ ഏതേ, ഹിതേസീ സബ്ബപാണിനം;
അനത്തുക്കംസകാ സബ്ബേ, ന തേ വമ്ഭേന്തി കസ്സചി.

൯൭. “സീഹരാജാവസമ്ഭീതാ, ഗജരാജാവ ഥാമവാ;
ദുരാസദാ ബ്യഗ്ഘാരിവ, ആഗച്ഛന്തി മമന്തികേ.

൯൮. “വിജ്ജാധരാ ദേവതാ ച, നാഗഗന്ധബ്ബരക്ഖസാ;
കുമ്ഭണ്ഡാ ദാനവാ ഗരുളാ, ഉപജീവന്തി തം സരം.

൯൯. “തേ ജടാഖാരിഭരിതാ, അജിനുത്തരവാസനാ;
അന്തലിക്ഖചരാ സബ്ബേ, ഉപജീവന്തി തം സരം.

൧൦൦. “സദാനുച്ഛവികാ [തദാനുച്ഛവികാ (സ്യാ॰ ക॰)] ഏതേ, അഞ്ഞമഞ്ഞം സഗാരവാ;
ചതുബ്ബീസസഹസ്സാനം, ഖിപിതസദ്ദോ ന വിജ്ജതി.

൧൦൧. “പാദേ പാദം നിക്ഖിപന്താ, അപ്പസദ്ദാ സുസംവുതാ;
ഉപസങ്കമ്മ സബ്ബേവ [സബ്ബേ തേ (സ്യാ॰)], സിരസാ വന്ദരേ മമം.

൧൦൨. “തേഹി സിസ്സേഹി പരിവുതോ, സന്തേഹി ച തപസ്സിഭി;
വസാമി അസ്സമേ തത്ഥ, ഝായീ ഝാനരതോ അഹം.

൧൦൩. “ഇസീനം സീലഗന്ധേന, പുപ്ഫഗന്ധേന ചൂഭയം;
ഫലീനം ഫലഗന്ധേന, ഗന്ധിതോ ഹോതി അസ്സമോ.

൧൦൪. “രത്തിന്ദിവം ന ജാനാമി, അരതി മേ ന വിജ്ജതി;
സകേ സിസ്സേ ഓവദന്തോ, ഭിയ്യോ ഹാസം ലഭാമഹം.

൧൦൫. “പുപ്ഫാനം പുപ്ഫമാനാനം, ഫലാനഞ്ച വിപച്ചതം;
ദിബ്ബഗന്ധാ പവായന്തി, സോഭയന്താ മമസ്സമം.

൨൦൬. “സമാധിമ്ഹാ വുട്ഠഹിത്വാ, ആതാപീ നിപകോ അഹം;
ഖാരിഭാരം ഗഹേത്വാന, വനം അജ്ഝോഗഹിം അഹം.

൨൦൭. “ഉപ്പാതേ സുപിനേ ചാപി, ലക്ഖണേസു സുസിക്ഖിതോ;
പവത്തമാനം [വത്തമാനം (ക॰)] മന്തപദം, ധാരയാമി അഹം തദാ.

൨൦൮. “അനോമദസ്സീ ഭഗവാ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
വിവേകകാമോ സമ്ബുദ്ധോ, ഹിമവന്തമുപാഗമി.

൨൦൯. “അജ്ഝോഗാഹേത്വാ ഹിമവന്തം, അഗ്ഗോ കാരുണികോ മുനി;
പല്ലങ്കം ആഭുജിത്വാന, നിസീദി പുരിസുത്തമോ.

൨൧൦. “തമദ്ദസാഹം സമ്ബുദ്ധം, സപ്പഭാസം മനോരമം;
ഇന്ദീവരംവ ജലിതം, ആദിത്തംവ ഹുതാസനം.

൨൧൧. “ജലന്തം ദീപരുക്ഖംവ, വിജ്ജുതം ഗഗണേ യഥാ;
സുഫുല്ലം സാലരാജംവ, അദ്ദസം ലോകനായകം.

൨൧൨. “അയം നാഗോ മഹാവീരോ, ദുക്ഖസ്സന്തകരോ മുനി;
ഇമം ദസ്സനമാഗമ്മ, സബ്ബദുക്ഖാ പമുച്ചരേ.

൨൧൩. “ദിസ്വാനാഹം ദേവദേവം, ലക്ഖണം ഉപധാരയിം;
ബുദ്ധോ നു ഖോ ന വാ ബുദ്ധോ, ഹന്ദ പസ്സാമി ചക്ഖുമം.

൨൧൪. “സഹസ്സാരാനി ചക്കാനി, ദിസ്സന്തി ചരണുത്തമേ;
ലക്ഖണാനിസ്സ ദിസ്വാന, നിട്ഠം ഗച്ഛിം തഥാഗതേ.

൨൧൫. “സമ്മജ്ജനിം ഗഹേത്വാന, സമ്മജ്ജിത്വാനഹം തദാ;
അഥ പുപ്ഫേ സമാനേത്വാ, ബുദ്ധസേട്ഠം അപൂജയിം.

൨൧൬. “പൂജയിത്വാന തം ബുദ്ധം, ഓഘതിണ്ണമനാസവം;
ഏകംസം അജിനം കത്വാ, നമസ്സിം ലോകനായകം.

൨൧൭. “യേന ഞാണേന സമ്ബുദ്ധോ, വിഹരതി [വിഹരിത്ഥ (സീ॰), വിഹരേതി (ക॰)] അനാസവോ;
തം ഞാണം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൨൧൮. “‘സമുദ്ധരസിമം [സമുദ്ധരയിമം (സ്യാ॰)] ലോകം, സയമ്ഭൂ അമിതോദയ;
തവ ദസ്സനമാഗമ്മ, കങ്ഖാസോതം തരന്തി തേ.

൨൧൯. “‘തുവം സത്ഥാ ച കേതു ച, ധജോ യൂപോ ച പാണിനം;
പരായണോ [പരായനോ (സ്യാ॰ ക॰)] പതിട്ഠാ ച, ദീപോ ച ദ്വിപദുത്തമോ.

൨൨൦. “‘സക്കാ സമുദ്ദേ ഉദകം, പമേതും ആള്ഹകേന വാ;
ന ത്വേവ തവ സബ്ബഞ്ഞു, ഞാണം സക്കാ പമേതവേ.

൨൨൧. “‘ധാരേതും പഥവിം സക്കാ, ഠപേത്വാ തുലമണ്ഡലേ;
ന ത്വേവ തവ സബ്ബഞ്ഞു, ഞാണം സക്കാ ധരേതവേ.

൨൨൨. “‘ആകാസോ മിനിതും സക്കാ, രജ്ജുയാ അങ്ഗുലേന വാ;

ന ത്വേവ തവ സബ്ബഞ്ഞു, ഞാണം സക്കാ പമേതവേ.

൨൨൩. ‘‘‘മഹാസമുദ്ദേ ഉദകം, പഥവീ ചാഖിലാ ജടം [പഥവിം ചാഖിലഞ്ജഹേ (സ്യാ॰)];
ബുദ്ധഞാണം ഉപാദായ, ഉപമാതോ ന യുജ്ജരേ.

൨൨൪. ‘‘‘സദേവകസ്സ ലോകസ്സ, ചിത്തം യേസം പവത്തതി;
അന്തോജാലീകതാ [അന്തോജാലഗതാ (പീ॰)] ഏതേ, തവ ഞാണമ്ഹി ചക്ഖുമ.

൨൨൫. ‘‘‘യേന ഞാണേന പത്തോസി, കേവലം ബോധിമുത്തമം;
തേന ഞാണേന സബ്ബഞ്ഞു, മദ്ദസീ പരതിത്ഥിയേ’.

൨൨൬. ‘‘ഇമാ ഗാഥാ ഥവിത്വാന, സുരുചി നാമ താപസോ;
അജിനം പത്ഥരിത്വാന, പഥവിയം നിസീദി സോ.

൨൨൭. ‘‘ചുല്ലാസീതിസഹസ്സാനി, അജ്ഝോഗാള്ഹോ മഹണ്ണവേ;
അച്ചുഗ്ഗതോ താവദേവ, ഗിരിരാജാ പവുച്ചതി.

൨൨൮. ‘‘താവ അച്ചുഗ്ഗതോ നേരു, ആയതോ വിത്ഥതോ ച സോ;
ചുണ്ണിതോ അണുഭേദേന, കോടിസതസഹസ്സസോ [സഹസ്സിയോ (സ്യാ॰ ക॰)].

൨൨൯. ‘‘ലക്ഖേ ഠപിയമാനമ്ഹി, പരിക്ഖയമഗച്ഛഥ;
ന ത്വേവ തവ സബ്ബഞ്ഞു, ഞാണം സക്കാ പമേതവേ.

൨൩൦. ‘‘സുഖുമച്ഛികേന ജാലേന, ഉദകം യോ പരിക്ഖിപേ;
യേ കേചി ഉദകേ പാണാ, അന്തോജാലീകതാ സിയും.

൨൩൧. ‘‘തഥേവ ഹി മഹാവീര, യേ കേചി പുഥുതിത്ഥിയാ;
ദിട്ഠിഗഹനപക്ഖന്ദാ [പക്ഖന്താ (സീ॰ സ്യാ॰)], പരാമാസേന മോഹിതാ.

൨൩൨. ‘‘തവ സുദ്ധേന ഞാണേന, അനാവരണദസ്സിനാ;
അന്തോജാലീകതാ ഏതേ, ഞാണം തേ നാതിവത്തരേ.

൨൩൩. ‘‘ഭഗവാ തമ്ഹി സമയേ, അനോമദസ്സീ മഹായസോ;
വുട്ഠഹിത്വാ സമാധിമ്ഹാ, ദിസം ഓലോകയീ ജിനോ.

൨൩൪. ‘‘അനോമദസ്സിമുനിനോ, നിസഭോ നാമ സാവകോ;
പരിവുതോ സതസഹസ്സേഹി, സന്തചിത്തേഹി താദിഭി.

൨൩൫. ‘‘ഖീണാസവേഹി സുദ്ധേഹി, ഛളഭിഞ്ഞേഹി ഝായിഭി;
ചിത്തമഞ്ഞായ ബുദ്ധസ്സ, ഉപേസി ലോകനായകം.

൨൩൬. ‘‘അന്തലിക്ഖേ ഠിതാ തത്ഥ, പദക്ഖിണമകംസു തേ;
നമസ്സന്താ പഞ്ജലികാ, ഓതരും [ഓരുഹും (സ്യാ॰)] ബുദ്ധസന്തികേ.

൨൩൭. ‘‘അനോമദസ്സീ ഭഗവാ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, സിതം പാതുകരീ ജിനോ.

൨൩൮. ‘‘വരുണോ നാമുപട്ഠാകോ, അനോമദസ്സിസ്സ സത്ഥുനോ;

ഏകംസം ചീവരം കത്വാ, അപുച്ഛി ലോകനായകം.

൨൩൯. ‘‘കോ നു ഖോ ഭഗവാ ഹേതു, സിതകമ്മസ്സ സത്ഥുനോ;
ന ഹി ബുദ്ധാ അഹേതൂഹി, സിതം പാതുകരോന്തി തേ’.

൨൪൦. ‘‘അനോമദസ്സീ ഭഗവാ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
ഭിക്ഖുമജ്ഝേ നിസീദിത്വാ, ഇമം ഗാഥം അഭാസഥ.

൨൪൧. ‘‘യോ മം പുപ്ഫേന പൂജേസി, ഞാണഞ്ചാപി അനുത്ഥവി;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണോഥ മമ ഭാസതോ.

൨൪൨. ‘‘ബുദ്ധസ്സ ഗിരമഞ്ഞായ, സബ്ബേ ദേവാ സമാഗതാ;
സദ്ധമ്മം സോതുകാമാ തേ, സമ്ബുദ്ധമുപസങ്കമും.

൨൪൩. ‘‘ദസസു ലോകധാതൂസു, ദേവകായാ മഹിദ്ധികാ;
സദ്ധമ്മം സോതുകാമാ തേ, സമ്ബുദ്ധമുപസങ്കമും.

൨൪൪. ‘‘ഹത്ഥീ അസ്സാ രഥാ പത്തീ, സേനാ ച ചതുരങ്ഗിനീ;
പരിവാരേസ്സന്തിമം നിച്ചം, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൨൪൫. ‘‘സട്ഠിതൂരിയസഹസ്സാനി, ഭേരിയോ സമലങ്കതാ;
ഉപട്ഠിസ്സന്തിമം നിച്ചം, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൨൪൬. ‘‘സോളസിത്ഥിസഹസ്സാനി, നാരിയോ സമലങ്കതാ;
വിചിത്തവത്ഥാഭരണാ, ആമുത്തമണികുണ്ഡലാ.

൨൪൭. ‘‘അളാരപമ്ഹാ ഹസുലാ, സുസഞ്ഞാ തനുമജ്ഝിമാ;
പരിവാരേസ്സന്തിമം നിച്ചം, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൨൪൮. ‘‘കപ്പസതസഹസ്സാനി, ദേവലോകേ രമിസ്സതി;
സഹസ്സക്ഖത്തും ചക്കവത്തീ, രാജാ രട്ഠേ ഭവിസ്സതി.

൨൪൯. ‘‘സഹസ്സക്ഖത്തും ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം [അസങ്ഖയം (സ്യാ॰ ക॰) ഏവമുപരിപി].

൨൫൦. ‘‘പച്ഛിമേ ഭവസമ്പത്തേ [പച്ഛിമഭവേ സമ്പത്തേ (സീ॰)], മനുസ്സത്തം ഗമിസ്സതി;
ബ്രാഹ്മണീ സാരിയാ നാമ, ധാരയിസ്സതി കുച്ഛിനാ.

൨൫൧. ‘‘മാതുയാ നാമഗോത്തേന, പഞ്ഞായിസ്സതിയം നരോ;
സാരിപുത്തോതി നാമേന, തിക്ഖപഞ്ഞോ ഭവിസ്സതി.

൨൫൨. ‘‘അസീതികോടീ ഛഡ്ഡേത്വാ, പബ്ബജിസ്സതികിഞ്ചനോ;
ഗവേസന്തോ സന്തിപദം, ചരിസ്സതി മഹിം ഇമം.

൨൫൩. ‘‘അപ്പരിമേയ്യേ ഇതോ കപ്പേ, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൨൫൪. ‘‘തസ്സ ധമ്മേസു ദായാദോ, ഓരസോ ധമ്മനിമ്മിതോ;
സാരിപുത്തോതി നാമേന, ഹേസ്സതി അഗ്ഗസാവകോ.

൨൫൫. “അയം ഭാഗീരഥീ [ഭാഗീരസീ (സ്യാ॰ ക॰)] ഗങ്ഗാ, ഹിമവന്താ പഭാവിതാ;
മഹാസമുദ്ദമപ്പേതി, തപ്പയന്തീ മഹോദധിം [മഹോദധീ (?) ഗങ്ഗാദിമഹാനദിയോതി അത്ഥോ].

൨൫൬. “തഥേവായം സാരിപുത്തോ, സകേ തീസു വിസാരദോ;
പഞ്ഞായ പാരമിം ഗന്ത്വാ, തപ്പയിസ്സതി പാണിനേ [പാണിനോ (സീ॰ സ്യാ॰)].

൨൫൭. “ഹിമവന്തമുപാദായ, സാഗരഞ്ച മഹോദധിം;
എത്ഥന്തരേ യം പുലിനം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം.

൨൫൮. “തുമ്പി സക്കാ അസേസേന, സങ്ഖാതും ഗണനാ യഥാ;
ന ത്വേവ സാരിപുത്തസ്സ, പഞ്ഞായന്തോ ഭവിസ്സതി.

൨൫൯. “ലക്ഖേ ഠപിയമാനമ്ഹി, ഖീയേ ഗങ്ഗായ വാലുകാ;
ന ത്വേവ സാരിപുത്തസ്സ, പഞ്ഞായന്തോ ഭവിസ്സതി.

൨൬൦. “മഹാസമുദ്ദേ ഊമിയോ, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയാ;
തഥേവ സാരിപുത്തസ്സ, പഞ്ഞായന്തോ ന ഹേസ്സതി.

൨൬൧. “ആരാധയിത്വാ സമ്ബുദ്ധം, ഗോതമം സക്യപുങ്ഗവം;
പഞ്ഞായ പാരമിം ഗന്ത്വാ, ഹേസ്സതി അഗ്ഗസാവകോ.

൨൬൨. “പവത്തിതം ധമ്മചക്കം, സക്യപുത്തേന താദിനാ;
അനുവത്തേസ്സതി സമ്മാ, വസ്സേന്തോ ധമ്മവുട്ഠിയോ.

൨൬൩. “സബ്ബമേതം അഭിഞ്ഞായ, ഗോതമോ സക്യപുങ്ഗവോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, അഗ്ഗട്ഠാനേ ഠപേസ്സതി’.

൨൬൪. “അഹോ മേ സുകതം കമ്മം, അനോമദസ്സിസ്സ സത്ഥുനോ;
യസ്സാഹം കാരം [യസ്സാധികാരം (സ്യാ॰)] കത്വാന, സബ്ബത്ഥ പാരമിം ഗതോ.

൨൬൫. “അപരിമേയ്യേ കതം കമ്മം, ഫലം ദസ്സേസി മേ ഇധ;
സുമുത്തോ സരവേഗോവ, കിലേസേ ഝാപയിം അഹം.

൨൬൬. “അസങ്ഖതം ഗവേസന്തോ, നിബ്ബാനം അചലം പദം;
വിചിനം തിത്ഥിയേ സബ്ബേ, എസാഹം സംസരിം ഭവേ.

൨൬൭. “യഥാപി ബ്യാധിതോ പോസോ, പരിയേസേയ്യ ഓസധം;
വിചിനേയ്യ വനം [ധനം (സ്യാ॰ ക॰)] സബ്ബം, ബ്യാധിതോ പരിമുത്തിയാ.

൨൬൮. “അസങ്ഖതം ഗവേസന്തോ, നിബ്ബാനം അമതം പദം;
അബ്ബോകിണ്ണം [അബ്ബോച്ഛിന്നം (അട്ഠ॰)] പഞ്ചസതം, പബ്ബജിം ഇസിപബ്ബജം.

൨൬൯. “ജടാഭാരേന ഭരിതോ, അജിനുത്തരനിവാസനോ;
അഭിഞ്ഞാപാരമിം ഗന്ത്വാ, ബ്രഹ്മലോകം അഗച്ഛിഹം.

൨൭൦. “നത്ഥി ബാഹിരകേ സുദ്ധി, ഠപേത്വാ ജിനസാസനം;

യേ കേചി ബുദ്ധിമാ സത്താ, സുജ്ഝന്തി ജിനസാസനേ.

൨൩൦. ‘‘അത്തകാരമയം [അത്ഥകാരമയം (ക॰)] ഏതം, നയിദം ഇതിഹീതിഹം;
അസങ്ഖതം ഗവേസന്തോ, കുതിത്ഥേ [കുതിത്ഥം (സീ॰ സ്യാ॰)] സഞ്ചരിം അഹം.

൨൩൧. ‘‘യഥാ സാരത്ഥികോ പോസോ, കദലിം ഛേത്വാന ഫാലയേ;
ന തത്ഥ സാരം വിന്ദേയ്യ, സാരേന രിത്തകോ ഹി സോ.

൨൩൨. ‘‘തഥേവ തിത്ഥിയാ ലോകേ, നാനാദിട്ഠീ ബഹുജ്ജനാ;
അസങ്ഖതേന രിത്താസേ, സാരേന കദലീ യഥാ.

൨൩൩. ‘‘പച്ഛിമേ ഭവസമ്പത്തേ, ബ്രഹ്മബന്ധു അഹോസഹം;
മഹാഭോഗം ഛഡ്ഡേത്വാന, പബ്ബജിം അനഗാരിയം.

പഠമഭാണവാരം.

൨൩൪. ‘‘അജ്ഝായകോ മന്തധരോ, തിണ്ണം വേദാന പാരഗൂ;
ബ്രാഹ്മണോ സഞ്ചയോ [സഞ്ജയോ (സീ॰ സ്യാ॰ പീ॰)] നാമ, തസ്സ മൂലേ വസാമഹം.

൨൩൫. ‘‘സാവകോ തേ മഹാവീര, അസ്സജി നാമ ബ്രാഹ്മണോ;
ദുരാസദോ ഉഗ്ഗതേജോ, പിണ്ഡായ ചരതീ തദാ.

൨൩൬. ‘‘തമദ്ദസാസിം സപ്പഞ്ഞം, മുനിം മോനേ സമാഹിതം;
സന്തചിത്തം മഹാനാഗം, സുഫുല്ലം പദുമം യഥാ.

൨൩൭. ‘‘ദിസ്വാ മേ ചിത്തമുപ്പജ്ജി, സുദന്തം സുദ്ധമാനസം;
ഉസഭം പവരം വീരം, അരഹായം ഭവിസ്സതി.

൨൩൮. ‘‘പാസാദികോ ഇരിയതി, അഭിരൂപോ സുസംവുതോ;
ഉത്തമേ ദമഥേ ദന്തോ, അമതദസ്സീ ഭവിസ്സതി.

൨൩൯. ‘‘യംനൂനാഹം ഉത്തമത്ഥം, പുച്ഛേയ്യം തുട്ഠമാനസം;
സോ മേ പുട്ഠോ കഥേസ്സതി, പടിപുച്ഛാമഹം തദാ.

൨൪൦. ‘‘പിണ്ഡപാതം [പിണ്ഡചാരം (സ്യാ॰)] ചരന്തസ്സ, പച്ഛതോ അഗമാസഹം;
ഓകാസം പടിമാനേന്തോ, പുച്ഛിതും അമതം പദം.

൨൪൧. ‘‘വീഥിന്തരേ അനുപ്പത്തം, ഉപഗന്ത്വാന പുച്ഛഹം;
‘കഥം ഗോത്തോസി ത്വം വീര, കസ്സ സിസ്സോസി മാരിസ’.

൨൪൨. ‘‘സോ മേ പുട്ഠോ വിയാകാസി, അസമ്ഭീതോവ കേസരീ;
‘ബുദ്ധോ ലോകേ സമുപ്പന്നോ, തസ്സ സിസ്സോമ്ഹി ആവുസോ’.

൨൪൩. ‘‘കീദിസം തേ മഹാവീര, അനുജാത മഹായസ;
ബുദ്ധസ്സ സാസനം ധമ്മം, സാധു മേ കഥയസ്സു ഭോ’.

൨൪൪. ‘‘സോ മേ പുട്ഠോ കഥീ സബ്ബം, ഗമ്ഭീരം നിപുണം പദം;
തണ്ഹാസല്ലസ്സ ഹന്താരം, സബ്ബദുക്ഖാപനൂദനം.

൮൬. “യേ ധമ്മാ ഹേതുപ്പഭവാ, തേസം ഹേതും തഥാഗതോ ആഹ;
തേസഞ്ച യോ നിരോധോ, ഏവം വാദീ മഹാസമണോ’.

൮൭. “സോഹം വിസ്സജ്ജിതേ പഞ്ഹേ, പഠമം ഫലമജ്ഝഗം;
വിരജോ വിമലോ ആസിം, സുത്വാന ജിനസാസനം.

൮൮. “സുത്വാന മുനിനോ വാക്യം, പസ്സിത്വാ ധമ്മമുത്തമം;
പരിയോഗാള്ഹസദ്ധമ്മോ, ഇമം ഗാഥമഭാസഹം.

൮൯. “‘ഏസേവ ധമ്മോ യദി താവദേവ, പച്ചബ്യഥപദമസോകം;
അദിട്ഠം അബ്ഭതീതം, ബഹുകേഹി കപ്പനഹുതേഹി’.

൯൦. “സ്വാഹം ധമ്മം ഗവേസന്തോ, കുതിത്ഥേ സഞ്ചരിം അഹം;
സോ മേ അത്ഥോ അനുപ്പത്തോ, കാലോ മേ നപ്പമജ്ജിതും.

൯൧. “തോസിതോഹം അസ്സജിനാ, പത്വാന അചലം പദം;
സഹായകം ഗവേസന്തോ, അസ്സമം അഗമാസഹം.

൯൨. “ദൂരതോവ മമം ദിസ്വാ, സഹായോ മേ സുസിക്ഖിതോ;
ഇരിയാപഥസമ്പന്നോ [ഇരിയാപഥം മമം ദിസ്വാ (ക॰)], ഇദം വചനമബ്രവി.

൯൩. “‘പസന്നമുഖനേത്തോസി, മുനിഭാവോവ ദിസ്സതി;
അമതാധിഗതോ കച്ചി, നിബ്ബാനമച്ചുതം പദം.

൯൪. “‘സുഭാനുരൂപോ ആയാസി, ആനേഞ്ജകാരിതോ വിയ;
ദന്തോവ ദന്തദമഥോ [ദന്തോവുത്തമദമഥോ (സീ॰) ദന്തോവ ദന്ത ദമഥേ (സ്യാ॰)], ഉപസന്തോസി ബ്രാഹ്മണ.

൯൫. “‘അമതം മയാധിഗതം, സോകസല്ലാപനൂദനം;
ത്വമ്പി തം അധിഗച്ഛേസി [അധിഗച്ഛാഹി (സീ॰), അധിഗച്ഛേഹി (സ്യാ॰), അധിഗതോസി (?)], ഗച്ഛാമ ബുദ്ധസന്തികം’.

൯൬. “സാധൂതി സോ പടിസ്സുത്വാ, സഹായോ മേ സുസിക്ഖിതോ;
ഹത്ഥേന ഹത്ഥം ഗണ്ഹിത്വാ, ഉപഗമ്മ [ഉപാഗമി (സീ॰), ഉപാഗമ്മ (സ്യാ॰)] തവന്തികം.

൯൭. “ഉഭോപി പബ്ബജിസ്സാമ, സക്യപുത്ത തവന്തികേ;
തവ സാസനമാഗമ്മ, വിഹരാമ അനാസവാ.

൯൮. “കോലിതോ ഇദ്ധിയാ സേട്ഠോ, അഹം പഞ്ഞായ പാരഗോ;
ഉഭോവ ഏകതോ ഹുത്വാ, സാസനം സോഭയാമസേ.

൯൯. “അപരിയോസിതസങ്കപ്പോ , കുതിത്ഥേ സഞ്ചരിം അഹം;
തവ ദസ്സനമാഗമ്മ, സങ്കപ്പോ പൂരിതോ മമ.

൧൦൦. “പഥവിയം പതിട്ഠായ, പുപ്ഫന്തി സമയേ ദുമാ;
ദിബ്ബഗന്ധാ സമ്പവന്തി, തോസേന്തി സബ്ബപാണിനം.

൧൦൧. “തഥേവാഹം മഹാവീര, സക്യപുത്ത മഹായസ;
സാസനേ തേ പതിട്ഠായ, സമയേസാമി പുപ്ഫിതും.

൧൦൧. “വിമുത്തിപുപ്ഫം എസന്തോ, ഭവസംസാരമോചനം;
വിമുത്തിപുപ്ഫലാഭേന, തോസേമി സബ്ബപാണിനം.

൧൦൨. “യാവതാ ബുദ്ധഖേത്തമ്ഹി, ഠപേത്വാന മഹാമുനിം;
പഞ്ഞായ സദിസോ നത്ഥി, തവ പുത്തസ്സ ചക്ഖുമ.

൧൦൩. “സുവിനീതാ ച തേ സിസ്സാ, പരിസാ ച സുസിക്ഖിതാ;
ഉത്തമേ ദമഥേ ദന്താ, പരിവാരേന്തി തം സദാ.

൧൦൪. “ഝായീ ഝാനരതാ ധീരാ, സന്തചിത്താ സമാഹിതാ;
മുനീ മോനേയ്യസമ്പന്നാ, പരിവാരേന്തി തം സദാ.

൧൦൫. “അപ്പിച്ഛാ നിപകാ ധീരാ, അപ്പാഹാരാ അലോലുപാ;
ലാഭാലാഭേന സന്തുട്ഠാ, പരിവാരേന്തി തം സദാ.

൧൦൬. “ആരഞ്ഞികാ ധുതരതാ, ഝായിനോ ലൂഖചീവരാ;
വിവേകാഭിരതാ ധീരാ, പരിവാരേന്തി തം സദാ.

൧൦൭. “പടിപന്നാ ഫലട്ഠാ ച, സേഖാ ഫലസമങ്ഗിനോ;
ആസീസകാ [ആസിംസകാ (സീ॰ സ്യാ॰)] ഉത്തമത്ഥം, പരിവാരേന്തി തം സദാ.

൧൦൮. “സോതാപന്നാ ച വിമലാ, സകദാഗാമിനോ ച യേ;
അനാഗാമീ ച അരഹാ, പരിവാരേന്തി തം സദാ.

൧൦൯. “സതിപട്ഠാനകുസലാ, ബോജ്ഝങ്ഗഭാവനാരതാ;
സാവകാ തേ ബഹൂ സബ്ബേ, പരിവാരേന്തി തം സദാ.

൧൧൦. “ഇദ്ധിപാദേസു കുസലാ, സമാധിഭാവനാരതാ;
സമ്മപ്പധാനാനുയുത്താ, പരിവാരേന്തി തം സദാ.

൧൧൧. “തേവിജ്ജാ ഛളഭിഞ്ഞാ ച, ഇദ്ധിയാ പാരമിം ഗതാ;
പഞ്ഞായ പാരമിം പത്താ, പരിവാരേന്തി തം സദാ.

൧൧൨. “ഏദിസാ തേ മഹാവീര, തവ സിസ്സാ സുസിക്ഖിതാ;
ദുരാസദാ ഉഗ്ഗതേജാ, പരിവാരേന്തി തം സദാ.

൧൧൩. “തേഹി സിസ്സേഹി പരിവുതോ, സഞ്ഞതേഹി തപസ്സിഭി;
മിഗരാജാവസമ്ഭീതോ, ഉളുരാജാവ സോഭസി.

൧൧൪. “പഥവിയം പതിട്ഠായ, രുഹന്തി ധരണീരുഹാ;
വേപുല്ലതം പാപുണന്തി, ഫലഞ്ച ദസ്സയന്തി തേ.

൧൧൫. “പഥവീസദിസോ ത്വംസി, സക്യപുത്ത മഹായസ;
സാസനേ തേ പതിട്ഠായ, ലഭന്തി അമതം ഫലം.

൧൧൬. “സിന്ധു സരസ്സതീ ചേവ, നദിയോ ചന്ദഭാഗികാ;
ഗങ്ഗാ ച യമുനാ ചേവ, സരഭൂ ച അഥോ മഹീ.

൧൧൭. “ഏതാസം സന്ദമാനാനം, സാഗരോ സമ്പടിച്ഛതി;
ജഹന്തി പുരിമം നാമം, സാഗരോതേവ ഞായതി.

൧൧൯. തഥേവിമേ ചതുബ്ബണ്ണാ, പബ്ബജിത്വാ തവന്തികേ;
ജഹന്തി പുരിമം നാമം, ബുദ്ധപുത്താതി ഞായരേ.

൧൨൦. “യഥാപി ചന്ദോ വിമലോ, ഗച്ഛം ആകാസധാതുയാ;
സബ്ബേ താരഗണേ ലോകേ, ആഭായ അതിരോചതി.

൧൨൧. “തഥേവ ത്വം മഹാവീര, പരിവുതോ ദേവമാനുസേ;
ഏതേ സബ്ബേ അതിക്കമ്മ, ജലസി സബ്ബദാ തുവം.

൧൨൨. “ഗമ്ഭീരേ ഉട്ഠിതാ ഊമീ, ന വേലമതിവത്തരേ;
സബ്ബാ വേലംവ ഫുസന്തി [സബ്ബാവ വേലം ഫുസന്തി (സീ॰), സബ്ബാ വേലം പഫുസ്സന്തി (സ്യാ॰)], സഞ്ചുണ്ണാ വികിരന്തി താ.

൧൨൩. “തഥേവ തിത്ഥിയാ ലോകേ, നാനാദിട്ഠീ ബഹുജ്ജനാ;
ധമ്മം വാദിതുകാമാ തേ, നാതിവത്തന്തി തം മുനിം.

൧൨൪. “യാചേ ച തം പാപുണന്തി, പടിവാദേഹി ചക്ഖുമ;
തവന്തികം ഉപാഗന്ത്വാ, സഞ്ചുണ്ണാവ ഭവന്തി തേ.

൧൨൫. “യഥാപി ഉദകേ ജാതാ, കുമുദാ മന്ദാലകാ ബഹൂ;
ഉപലിമ്പന്തി [ഉപലിപ്പന്തി (?)] തോയേന, കദ്ദമകലലേന ച.

൧൨൬. “തഥേവ ബഹുകാ സത്താ, ലോകേ ജാതാ വിരൂഹരേ;
അട്ടിതാ രാഗദോസേന, കദ്ദമേ കുമുദം യഥാ.

൧൨൭. “യഥാപി പദുമം ജലജം, ജലമജ്ഝേ വിരൂഹതി;
ന സോ ലിമ്പതി തോയേന, പരിസുദ്ധോ ഹി കേസരീ.

൧൨൮. “തഥേവ ത്വം മഹാവീര, ലോകേ ജാതോ മഹാമുനി;
നോപലിമ്പസി ലോകേന, തോയേന പദുമം യഥാ.

൧൨൯. “യഥാപി രമ്മകേ മാസേ, ബഹൂ പുപ്ഫന്തി വാരിജാ;
നാതിക്കമന്തി തം മാസം, സമയോ പുപ്ഫനായ സോ.

൧൩൦. “തഥേവ ത്വം മഹാവീര, പുപ്ഫിതോ തേ വിമുത്തിയാ;
സാസനം നാതിവത്തന്തി, പദുമം വാരിജം യഥാ.

൧൩൧. “സുപുപ്ഫിതോ സാലരാജാ, ദിബ്ബഗന്ധം പവായതി;
അഞ്ഞസാലേഹി പരിവുതോ, സാലരാജാവ സോഭതി.

൧൩൨. “തഥേവ ത്വം മഹാവീര, ബുദ്ധഞാണേന പുപ്ഫിതോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘപരിവുതോ, സാലരാജാവ സോഭസി.

൧൩൩. “യഥാപി സേലോ ഹിമവാ, ഓസധോ സബ്ബപാണിനം;
നാഗാനം അസുരാനഞ്ച, ദേവതാനഞ്ച ആലയോ.

൧൩൪. “തഥേവ ത്വം മഹാവീര, ഓസധോ വിയ പാണിനം;
തേവിജ്ജാ ഛളഭിഞ്ഞാ ച, ഇദ്ധിയാ പാരമിം ഗതാ.

൧൩൫. “അനുസിട്ഠാ മഹാവീര, തയാ കാരുണികേന തേ;
രമന്തി ധമ്മരതിയാ, വസന്തി തവ സാസനേ.

൩൩൬. “മിഗരാജാ യഥാ സീഹോ, അഭിനിക്ഖമ്മ ആസയാ;
ചതുദ്ദിസാനുവിലോകേത്വാ [വിലോകേത്വാ (സീ॰ സ്യാ॰), നുലോകേത്വാ (ക॰)],

തിക്ഖത്തും അഭിനാദതി.

൩൩൭. “സബ്ബേ മിഗാ ഉത്തസന്തി, മിഗരാജസ്സ ഗജ്ജതോ;
തഥാ ഹി ജാതിമാ ഏസോ, പസൂ താസേതി സബ്ബദാ.

൩൩൮. “ഗജ്ജതോ തേ മഹാവീര, വസുധാ സമ്പകമ്പതി;
ബോധനേയ്യാവബുജ്ഝന്തി, തസന്തി മാരകായികാ.

൩൩൯. “തസന്തി തിത്ഥിയാ സബ്ബേ, നദതോ തേ മഹാമുനി;
കാകാ സേനാവ വിബ്ഭന്താ, മിഗരഞ്ഞാ യഥാ മിഗാ.

൩൪൦. “യേ കേചി ഗണിനോ ലോകേ, സത്ഥാരോതി പവുച്ചരേ;
പരമ്പരാഗതം ധമ്മം, ദേസേന്തി പരിസായ തേ.

൩൪൧. “ഏവം ഹേവം ത്വം മഹാവീര, ധമ്മം ദേസേസി പാണിനം;
സാമം സച്ചാനി ബുജ്ഝിത്വാ, കേവലം ബോധിപക്ഖിയം.

൩൪൨. “ആസയാനുസയം ഞത്വാ, ഇന്ദ്രിയാനം ബലാബലം;
ഭബ്ബാഭബ്ബേ വിദിത്വാന, മഹാമേഘോവ ഗജ്ജസി.

൩൪൩. “ചക്കവാളപരിയന്താ , നിസിന്നാ പരിസാ ഭവേ;
നാനാദിട്ഠീ വിചിനന്താ [വിചിന്തേന്തി (സ്യാ॰), വിചിനന്തം (ക॰)],
വിമതിച്ഛേദനായ തം.

൩൪൪. “സബ്ബേസം ചിത്തമഞ്ഞായ, ഓപമ്മകുസലോ മുനി;
ഏകം പഞ്ഹം കഥേന്തോവ, വിമതിം ഛിന്ദസി [ഛിന്ദി (സ്യാ॰ ക॰)]
പാണിനം.

൩൪൫. “ഉപതിസ്സസദിസേഹേവ, വസുധാ പൂരിതാ ഭവേ;
സബ്ബേവ തേ പഞ്ജലികാ, കിത്തയും ലോകനായകം.

൩൪൬. “കപ്പം വാ തേ കിത്തയന്താ, നാനാവണ്ണേഹി കിത്തയും;
പരിമേതും ന സക്കേയ്യും [ന കപ്പേയ്യും (സ്യാ॰), ന പപ്പേയ്യും (ക॰)],
അപ്പമേയ്യോ തഥാഗതോ.

൩൪൭. “യഥാസകേന ഥാമേന, കിത്തിതോ ഹി മയാ ജിനോ;
കപ്പകോടീപി കിത്തേന്താ, ഏവമേവ പകിത്തയും.

൩൪൮. “സചേ ഹി കോചി ദേവോ വാ, മനുസ്സോ വാ സുസിക്ഖിതോ;
പമേതും പരികപ്പേയ്യ, വിഘാതംവ ലഭേയ്യ സോ.

൩൪൯. “സാസനേ തേ പതിട്ഠായ, സക്യപുത്ത മഹായസ;
പഞ്ഞായ പാരമിം ഗന്ത്വാ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൩൫൦. “തിത്ഥിയേ സമ്പമദ്ദാമി, വത്തേമി ജിനസാസനം;
ധമ്മസേനാപതി അജ്ജ, സക്യപുത്തസ്സ സാസനേ.

൯൮൧. “അപരിമേയ്യേ കതം കമ്മം, ഫലം ദസ്സേസി മേ ഇധ;
സുഖിത്തോ സരവേഗോവ, കിലേസേ ഝാപയീ മമ [ഝാപയിം മമ (സ്യാ॰), ഝാപയിം അഹം (ക॰)].

൯൮൨. “യോ കോചി മനുജോ ഭാരം, ധാരേയ്യ മത്ഥകേ സദാ;
ഭാരേന ദുക്ഖിതോ അസ്സ, ഭാരേഹി ഭരിതോ തഥാ.

൯൮൩. “ഡയ്ഹമാനോ തിഹഗ്ഗീഹി, ഭവേസു സംസരിം അഹം;
ഭരിതോ ഭവഭാരേന, ഗിരിം ഉച്ചാരിതോ യഥാ.

൯൮൪. “ഓരോപിതോ ച മേ ഭാരോ, ഭവാ ഉഗ്ഘാടിതാ മയാ;
കരണീയം കതം സബ്ബം, സക്യപുത്തസ്സ സാസനേ.

൯൮൫. “യാവതാ ബുദ്ധഖേത്തമ്ഹി, ഠപേത്വാ സക്യപുങ്ഗവം;
അഹം അഗ്ഗോമ്ഹി പഞ്ഞായ, സദിസോ മേ ന വിജ്ജതി.

൯൮൬. “സമാധിമ്ഹി സുകുസലോ, ഇദ്ധിയാ പാരമിം ഗതോ;
ഇച്ഛമാനോ ചഹം അജ്ജ, സഹസ്സം അഭിനിമ്മിനേ.

൯൮൭. “അനുപുബ്ബവിഹാരസ്സ , വസീഭൂതോ മഹാമുനി;
കഥേസി സാസനം മയ്ഹം, നിരോധോ സയനം മമ.

൯൮൮. “ദിബ്ബചക്ഖു വിസുദ്ധം മേ, സമാധികുസലോ അഹം;
സമ്മപ്പധാനാനുയുത്തോ, ബോജ്ഝങ്ഗഭാവനാരതോ.

൯൮൯. “സാവകേന ഹി പത്തബ്ബം, സബ്ബമേവ കതം മയാ;
ലോകനാഥം ഠപേത്വാന, സദിസോ മേ ന വിജ്ജതി.

൯൯൦. “സമാപത്തീനം കുസലോ [സമാപത്തിനയകുസലോ (സീ॰)],
ഝാനവിമോക്ഖാന ഖിപ്പപടിലാഭീ;
ബോജ്ഝങ്ഗഭാവനാരതോ, സാവകഗുണപാരമിഗതോസ്മി.

൯൯൧. “സാവകഗുണേനപി ഫുസ്സേന [സാവകഗുണഫുസ്സേന (സ്യാ॰)], ബുദ്ധിയാ പരിസുത്തമഭാരവാ [പുരിസുത്തമഗാരവാ (സ്യാ॰), പുരിസുത്തമഭാരവാ (ക॰)];
യം സദ്ധാസങ്ഗഹിതം [സദ്ധായ സങ്ഗഹിതം (സീ॰), സദ്ദാസങ്ഗഹിതം (സ്യാ॰)] ചിത്തം, സദാ സബ്രഹ്മചാരീസു.

൯൯൨. “ഉദ്ധതവിസോവ സപ്പോ, ഛിന്നവിസാണോവ ഉസഭോ;
നിക്ഖിത്തമാനദപ്പോവ [ദബ്ബോവ (ക॰)], ഉപേമി ഗരുഗാരവേന ഗണം.

൯൯൩. “യദി രൂപിനീ ഭവേയ്യ, പഞ്ഞാ മേ വസുമതീപി [വസുമതീ (സീ॰ ക॰) വസുപതീനം (സ്യാ॰)] ന സമേയ്യ;
അനോമദസ്സിസ്സ [അനോമദസ്സി (?)] ഭഗവതോ, ഫലമേതം ഞാണഥവനായ.

൯൯൪. “പവത്തിതം ധമ്മചക്കം, സക്യപുത്തേന താദിനാ;
അനുവത്തേമഹം സമ്മാ, ഞാണഥവനായിദം ഫലം.

൯൯൫. “മാ മേ കദാചി പാപിച്ഛോ, കുസീതോ ഹീനവീരിയോ;

അപ്പസ്സുതോ അനാദരോ [അനാചാരോ (സബ്ബത്ഥ) ഥേരഗാ॰ ൻവ്വഠ പസ്സിതബ്ബാ], സമേതോ അഹു കത്ഥചി.

൩൮൬. “ബഹുസ്സുതോ ച മേധാവീ, സീലേസു സുസമാഹിതോ;
ചേതോസമഥാനുയുത്തോ, അപി മുദ്ധനി തിട്ഠതു.

൩൮൭. “തം വോ വദാമി ഭദ്ദന്തേ, യാവന്തേത്ഥ സമാഗതാ;
അപ്പിച്ഛാ ഹോഥ സന്തുട്ഠാ, ഝായീ ഝാനരതാ സദാ.

൩൮൮. “യമഹം പഠമം ദിസ്വാ, വിരജോ വിമലോ അഹും;
സോ മേ ആചരിയോ ധീരോ, അസ്സജി നാമ സാവകോ.

൩൮൯. “തസ്സാഹം വാഹസാ അജ്ജ, ധമ്മസേനാപതീ അഹും;
സബ്ബത്ഥ പാരമിം പത്വാ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൩൯൦. “യോ മേ ആചരിയോ ആസി, അസ്സജി നാമ സാവകോ;
യസ്സം ദിസായം വസതി, ഉസ്സീസമ്ഹി കരോമഹം.

൩൯൧. “മമ കമ്മം സരിത്വാന, ഗോതമോ സക്യപുങ്ഗവോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, അഗ്ഗട്ഠാനേ ഠപേസി മം.

൩൯൨. [ഇമാ ദ്വേ ഗാഥായോ സ്യാമപോത്ഥകേ ന സന്തി]
കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ.

നാഗോവ ബന്ധനം ഛേത്വാ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൩൯൩. “സ്വാഗതം വത മേ ആസി, ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ സന്തികേ;
തിസ്സോ വിജ്ജാ അനുപ്പത്താ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം [ഇമാ ദ്വേ ഗാഥായോ സ്യാമപോത്ഥകേ ന സന്തി].

൩൯൪. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ [ചതസ്സോ ച (സീ॰)], വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സാരിപുത്തോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ

അഭാസിത്ഥാതി.

സാരിപുത്തത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൧-൨. മഹാമോഗ്ഗല്ലാനത്ഥേരഅപദാനം

൩൯൫. “അനോമദസ്സീ ഭഗവാ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
വിഹാസി ഹിമവന്തമ്ഹി, ദേവസങ്ഘപുരക്ഖതോ.

൩൯൬. “വരുണോ നാമ നാമേന, നാഗരാജാ അഹം തദാ;
കാമരൂപീ വികുബ്ബാമി, മഹോദധിനിവാസഹം.

൩൯൭. “സങ്ഗണിയം ഗണം ഹിത്വാ, തൂരിയം പട്ഠപേസഹം;
സമ്ബുദ്ധം പരിവാരേത്വാ, വാദേസും അച്ഛരാ തദാ.

൯൬൮. ‘‘വജ്ജമാനേസു തൂരേസു, ദേവാ തൂരാനി [തുരിയേസു, ദേവാ തുരിയാനി (സീ॰ സ്യാ॰)] വജ്ജയും;
ഉഭിന്നം സദ്ദം സുത്വാന, ബുദ്ധോപി സമ്പബുജ്ഝഥ.

൯൬൯. ‘‘നിമന്തേത്വാന സമ്ബുദ്ധം, സകം ഭവനുപാഗമിം;
ആസനം പഞ്ഞപേത്വാന, കാലമാരോചയിം അഹം.

൯൭൦. ‘‘ഖീണാസവസഹസ്സേഹി, പരിവുതോ ലോകനായകോ;
ഓഭാസേന്തോ ദിസാ സബ്ബാ, ഭവനം മേ ഉപാഗമി.

൯൭൧. ‘‘ഉപവിട്ഠം മഹാവീരം, ദേവദേവം നരാസഭം;
സഭിക്ഖുസങ്ഘം തപ്പേസിം [സന്തപ്പേസിം (സ്യാ॰), തപ്പേമി (ക॰)], അന്നപാനേനഹം തദാ.

൯൭൨. ‘‘അനുമോദി മഹാവീരോ, സയമ്ഭൂ അഗ്ഗപുഗ്ഗലോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൯൭൩. ‘‘‘യോ സോ [യം സോ (ക॰)] സങ്ഘം അപൂജേസി, ബുദ്ധഞ്ച ലോകനായകം;
തേന ചിത്തപ്പസാദേന, ദേവലോകം ഗമിസ്സതി.

൯൭൪. ‘‘‘സത്തസത്തതിക്ഖത്തുഞ്ച, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
പഥബ്യാ രജ്ജം അട്ഠസതം, വസുധം ആവസിസ്സതി.

൯൭൫. ‘‘‘പഞ്ചപഞ്ഞാസക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി;
ഭോഗാ അസങ്ഖിയാ തസ്സ, ഉപ്പജ്ജിസ്സന്തി താവദേ.

൯൭൬. ‘‘‘അപരിമേയ്യേ ഇതോ കപ്പേ, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന [നാമേന (സീ॰)], സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൯൭൭. ‘‘‘നിരയാ സോ ചവിത്വാന, മനുസ്സത്തം ഗമിസ്സതി;
കോലിതോ നാമ നാമേന, ബ്രഹ്മബന്ധു ഭവിസ്സതി.

൯൭൮. ‘‘‘സോ പച്ഛാ പബ്ബജിത്വാന, കുസലമൂലേന ചോദിതോ;
ഗോതമസ്സ ഭഗവതോ, ദുതിയോ ഹേസ്സതി സാവകോ.

൯൭൯. ‘‘‘ആരദ്ധവീരിയോ പഹിതത്തോ, ഇദ്ധിയാ പാരമിം ഗതോ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ’.

൯൮൦. ‘‘പാപമിത്തോപനിസ്സായ, കാമരാഗവസം ഗതോ;
മാതരം പിതരഞ്ചാപി, ഘാതയിം ദുട്ഠമാനസോ.

൯൮൧. ‘‘യം യം യോനുപപജ്ജാമി, നിരയം അഥ മാനുസം;
പാപകമ്മസമങ്ഗിതാ, ഭിന്നസീസോ മരാമഹം.

൯൮൨. ‘‘ഇദം പച്ഛിമകം മയ്ഹം, ചരിമോ വത്തതേ ഭവോ;
ഇധാപി ഏദിസോ മയ്ഹം, മരണകാലേ ഭവിസ്സതി.

൯൮൩. ‘‘പവിവേകമനുയുത്തോ, സമാധിഭാവനാരതോ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൯൪. ‘‘ധരണിമ്പി സുഗമ്ഭീരം, ബഹലം ദുപ്പധംസിയം;
വാമങ്ഗുട്ഠേന ഖോഭേയ്യം, ഇദ്ധിയാ പാരമിം ഗതോ.

൯൫. ‘‘അസ്മിമാനം ന പസ്സാമി, മാനോ മയ്ഹം ന വിജ്ജതി;
സാമണേരേ ഉപാദായ, ഗരുചിത്തം കരോമഹം.

൯൬. ‘‘അപരിമേയ്യേ ഇതോ കപ്പേ, യം കമ്മമഭിനീഹരിം;
താഹം ഭൂമിമനുപ്പത്തോ, പത്തോമ്ഹി ആസവക്ഖയം.

൯൭. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മഹാമോഗ്ഗല്ലാനോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

മഹാമോഗ്ഗല്ലാനത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩-൩. മഹാകസ്സപത്ഥേരഅപദാനം

൯൮. ‘‘പദുമുത്തരസ്സ ഭഗവതോ, ലോകജേട്ഠസ്സ താദിനോ;
നിബ്ബുതേ ലോകനാഥമ്ഹി, പൂജം കുബ്ബന്തി സത്ഥുനോ.

൯൯. ‘‘ഉദഗ്ഗചിത്താ ജനതാ, ആമോദിതപമോദിതാ;
തേസു സംവേഗജാതേസു, പീതി മേ ഉദപജ്ജഥ.

൧൦൦. ‘‘ഞാതിമിത്തേ സമാനേത്വാ, ഇദം വചനമബ്രവിം;
പരിനിബ്ബുതോ മഹാവീരോ, ഹന്ദ പൂജം കരോമസേ.

൧൦൧. ‘‘സാധൂതി തേ പടിസ്സുത്വാ, ഭിയ്യോ ഹാസം ജനിംസു മേ;
ബുദ്ധസ്മിം ലോകനാഥമ്ഹി, കാഹാമ പുഞ്ഞസഞ്ചയം.

൧൦൨. ‘‘അഗ്ഘിയം സുകതം കത്വാ, സതഹത്ഥസമുഗ്ഗതം;
ദിയഡ്ഢഹത്ഥപത്ഥടം, വിമാനം നഭമുഗ്ഗതം.

൧൦൩. ‘‘കത്വാന ഹമ്മിയം തത്ഥ, താലപന്തീഹി ചിത്തിതം;
സകം ചിത്തം പസാദേത്വാ, ചേതിയം പൂജയുത്തമം.

൧൦൪. ‘‘അഗ്ഗിക്ഖന്ധോവ ജലിതോ, കിംസുകോ ഇവ [സാലരാജാവ (സീ॰)] ഫുല്ലിതോ;
ഇന്ദലട്ഠീവ ആകാസേ, ഓഭാസേതി ചതുദ്ദിസാ.

൧൦൫. ‘‘തത്ഥ ചിത്തം പസാദേത്വാ, കത്വാന കുസലം ബഹും;
പുബ്ബകമ്മം സരിത്വാന, തിദസം ഉപപജ്ജഹം.

൧൦൬. ‘‘സഹസ്സയുത്തം ഹയവാഹിം, ദിബ്ബയാനമധിട്ഠിതോ;
ഉബ്ബിദ്ധം ഭവനം മയ്ഹം, സത്തഭൂമം സമുഗ്ഗതം.

൧൦൭. ‘‘കൂടാഗാരസഹസ്സാനി, സബ്ബസോണ്ണമയാ അഹും;
ജലന്തി സകതേജേന, ദിസാ സബ്ബാ പഭാസയം.

൧൦൮. ‘‘സന്തി അഞ്ഞേപി നിയ്യൂഹാ, ലോഹിതങ്ഗമയാ തദാ;

തേപി ജോതന്തി ആഭായ, സമന്താ ചതുരോ ദിസാ.

൪൦൯. ‘‘പുഞ്ഞകമ്മാഭിനിബ്ബത്താ, കൂടാഗാരാ സുനിമ്മിതാ;
മണിമയാപി ജോതന്തി, ദിസാ ദസ [ദിസോദിസം (സ്യാ॰)] സമന്തതോ.

൪൧൦. ‘‘തേസം ഉജ്ജോതമാനാനം, ഓഭാസോ വിപുലോ അഹു;
സബ്ബേ ദേവേ അഭിഭോമി, പുഞ്ഞകമ്മസ്സിദം ഫലം.

൪൧൧. ‘‘സട്ഠികപ്പസഹസ്സമ്ഹി, ഉബ്ബിദ്ധോ നാമ ഖത്തിയോ;
ചാതുരന്തോ വിജിതാവീ, പഥവിം ആവസിം അഹം.

൪൧൨. ‘‘തഥേവ ഭദ്ദകേ കപ്പേ, തിംസക്ഖത്തും അഹോസഹം;
സകകമ്മാഭിരദ്ധോമ്ഹി, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൪൧൩. ‘‘സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചതുദീപമ്ഹി ഇസ്സരോ;
തത്ഥാപി ഭവനം മയ്ഹം, ഇന്ദലട്ഠീവ ഉഗ്ഗതം.

൪൧൪. ‘‘ആയാമതോ ചതുബ്ബീസം, വിത്ഥാരേന ച ദ്വാദസ;
രമ്മണം [രമ്മകം (സീ॰ സ്യാ॰)] നാമ നഗരം, ദള്ഹപാകാരതോരണം.

൪൧൫. ‘‘ആയാമതോ പഞ്ചസതം, വിത്ഥാരേന തദഡ്ഢകം;
ആകിണ്ണം ജനകായേഹി, തിദസാനം പുരം വിയ.

൪൧൬. ‘‘യഥാ സൂചിഘരേ സൂചീ, പക്ഖിത്താ പണ്ണവീസതി;
അഞ്ഞമഞ്ഞം പഘട്ടേന്തി, ആകിണ്ണം ഹോതി ലങ്കതം [തം തദാ (സീ॰), സതതാ (സ്യാ॰), സങ്കരം (?)].

൪൧൭. ‘‘ഏവമ്പി നഗരം മയ്ഹം, ഹത്ഥിസ്സരഥസംകുലം;
മനുസ്സേഹി സദാകിണ്ണം, രമ്മണം നഗരുത്തമം.

൪൧൮. ‘‘തത്ഥ ഭുത്വാ പിവിത്വാ ച, പുന ദേവത്തനം ഗതോ [പുനപി ദേവതങ്ഗതോ (ക॰)].
ഭവേ പച്ഛിമകേ മയ്ഹം, അഹോസി കുലസമ്പദാ.

൪൧൯. ‘‘ബ്രാഹ്മഞ്ഞകുലസമ്ഭൂതോ, മഹാരതനസഞ്ചയോ;
അസീതികോടിയോ ഹിത്വാ, ഹിരഞ്ഞസ്സാപി പബ്ബജിം.

൪൨൦. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മഹാകസ്സപോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

മഹാകസ്സപത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൩-൪. അനുരുദ്ധത്ഥേരഅപദാനം

൪൨൧. ‘‘സുമേധം ഭഗവന്താഹം, ലോകജേട്ഠം നരാസഭം;
വൂപകട്ഠം വിഹരന്തം, അദ്ദസം ലോകനായകം.

൪൨൨. ‘‘ഉപഗന്ത്വാന സമ്ബുദ്ധം, സുമേധം ലോകനായകം;

അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, ബുദ്ധസേട്ഠമയാചഹം.

൪൨൨. ‘‘അനുകമ്പ മഹാവീര, ലോകജേട്ഠ നരാസഭ;
പദീപം തേ പദസ്സാമി, രുക്ഖമൂലമ്ഹി ഝായതോ.

൪൨൩. ‘‘അധിവാസേസി സോ ധീരോ, സയമ്ഭൂ വദതം വരോ;
ദുമേസു വിനിവിജ്ഝിത്വാ, യന്തം യോജിയഹം തദാ.

൪൨൪. ‘‘സഹസ്സവട്ടിം പാദാസിം, ബുദ്ധസ്സ ലോകബന്ധുനോ;
സത്താഹം പജ്ജലിത്വാന, ദീപാ വൂപസമിംസു മേ.

൪൨൫. ‘‘തേന ചിത്തപ്പസാദേന, ചേതനാപണിധീഹി ച;
ജഹിത്വാ മാനുസം ദേഹം, വിമാനമുപപജ്ജഹം.

൪൨൬. ‘‘ഉപപന്നസ്സ ദേവത്തം, ബ്യമ്ഹം ആസി സുനിമ്മിതം;
സമന്തതോ പജ്ജലതി, ദീപദാനസ്സിദം ഫലം.

൪൨൭. ‘‘സമന്താ യോജനസതം, വിരോചേസിമഹം തദാ;
സബ്ബേ ദേവേ അഭിഭോമി, ദീപദാനസ്സിദം ഫലം.

൪൨൮. ‘‘തിംസകപ്പാനി ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജമകാരയിം;
ന മം കേചീതിമഞ്ഞന്തി, ദീപദാനസ്സിദം ഫലം.

൪൨൯. ‘‘അട്ഠവീസതിക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ അഹോസഹം;
ദിവാ രത്തിഞ്ച പസ്സാമി, സമന്താ യോജനം തദാ.

൪൩൦. ‘‘സഹസ്സലോകം ഞാണേന, പസ്സാമി സത്ഥു സാസനേ;
ദിബ്ബചക്ഖുമനുപ്പത്തോ, ദീപദാനസ്സിദം ഫലം.

൪൩൧. ‘‘സുമേധോ നാമ സമ്ബുദ്ധോ, തിംസകപ്പസഹസ്സിതോ;
തസ്സ ദീപോ മയാ ദിന്നോ, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൪൩൨. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അനുരുദ്ധോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അനുരുദ്ധത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫-൧. പുണ്ണമന്താണിപുത്തത്ഥേരഅപദാനം

൪൩൪. ‘‘അജ്ഝായകോ മന്തധരോ, തിണ്ണം വേദാന പാരഗൂ;
പുരക്ഖതോമ്ഹി സിസ്സേഹി, ഉപഗച്ഛിം നരുത്തമം.

൪൩൫. ‘‘പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
മമ കമ്മം പകിത്തേസി, സങ്ഖിത്തേന മഹാമുനി.

൪൩൬. ‘‘താഹം ധമ്മം സുണിത്വാന, അഭിവാദേത്വാന സത്ഥുനോ;
അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, പക്കമിം [പക്കാമിം (സീ॰ സ്യാ॰)]
ദക്ഖിണാമുഖോ.

൧൫൭. ‘‘സങ്ഖിത്തേന സുണിത്വാന, വിത്ഥാരേന അഭാസയിം [അദേസയിം (സീ॰ സ്യാ॰)];
സബ്ബേ സിസ്സാ അത്തമനാ, സുത്വാന മമ ഭാസതോ;
സകം ദിട്ഠിം വിനോദേത്വാ, ബുദ്ധേ ചിത്തം പസാദയും.

൧൫൮. ‘‘സങ്ഖിത്തേനപി ദേസേമി, വിത്ഥാരേന തഥേവഹം [ദേസേസിം വിത്ഥാരേനപി ഭാസയിം (ക॰)];
അഭിധമ്മനയഞ്ഞൂഹം , കഥാവത്ഥുവിസുദ്ധിയാ;
സബ്ബേസം വിഞ്ഞാപേത്വാന, വിഹരാമി അനാസവോ.

൧൫൯. ‘‘ഇതോ പഞ്ചസതേ കപ്പേ, ചതുരോ സുപ്പകാസകാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചതുദീപമ്ഹി ഇസ്സരാ.

൧൬൦. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പുണ്ണോ മന്താണിപുത്തോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പുണ്ണമന്താണിപുത്തത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൧-൬. ഉപാലിത്ഥേരഅപദാനം

൧൬൧. ‘‘നഗരേ ഹംസവതിയാ, സുജാതോ നാമ ബ്രാഹ്മണോ;
അസീതികോടിനിചയോ, പഹൂതധനധഞ്ഞവാ.

൧൬൨. ‘‘അജ്ഝായകോ മന്തധരോ, തിണ്ണം വേദാന പാരഗൂ;
ലക്ഖണേ ഇതിഹാസേ ച, സധമ്മേ പാരമിം ഗതോ.

൧൬൩. ‘‘പരിബ്ബാജാ ഏകസിഖാ [ഏകഭിക്ഖാ (ക॰)], ഗോതമാ ബുദ്ധസാവകാ [സബ്ബത്ഥപി ഏവമേവ ദിസ്സതി].

ചരകാ താപസാ ചേവ, ചരന്തി മഹിയാ തദാ.

൧൬൪. ‘‘തേപി മം പരിവാരേന്തി, ബ്രാഹ്മണോ വിസ്സുതോ ഇതി;
ബഹുജ്ജനോ മം പൂജേതി, നാഹം പൂജേമി കിഞ്ചനം.

൧൬൫. ‘‘പൂജാരഹം ന പസ്സാമി, മാനത്ഥദ്ധോ അഹം തദാ;
ബുദ്ധോതി വചനം നത്ഥി, താവ നുപ്പജ്ജതേ ജിനോ.

൧൬൬. ‘‘അച്ചയേന അഹോരത്തം, പദുമുത്തരനാമകോ [നായകോ (സീ॰ സ്യാ॰)];
സബ്ബം തമം വിനോദേത്വാ, ലോകേ ഉപ്പജ്ജി ചക്ഖുമാ.

൧൬൭. ‘‘വിത്ഥാരികേ ബാഹുജഞ്ഞേ, പുഥുഭൂതേ ച സാസനേ;
ഉപാഗമി തദാ ബുദ്ധോ, നഗരം ഹംസസവ്ഹയം.

൧൬൮. ‘‘പിതു അത്ഥായ സോ ബുദ്ധോ, ധമ്മം ദേസേസി ചക്ഖുമാ;
തേന കാലേന പരിസാ, സമന്താ യോജനം തദാ.

൧൬൯. ‘‘സമ്മതോ മനുജാനം സോ, സുനന്ദോ നാമ താപസോ;

യാവതാ ബുദ്ധപരിസാ, പുപ്ഫേഹച്ഛാദയീ തദാ.

ർ൫ം.“ചതുസച്ചം പകാസേന്തേ, സേട്ഠേ ച [ഹേട്ഠാ ച (ക॰)] പുപ്ഫമണ്ഡപേ;
കോടിസതസഹസ്സാനം, ധമ്മാഭിസമയോ അഹു.

ർ൫൧.“സത്തരത്തിന്ദിവം ബുദ്ധോ, വസ്സേത്വാ ധമ്മവുട്ഠിയോ;
അട്ഠമേ ദിവസേ പത്തേ, സുനന്ദം കിത്തയീ ജിനോ.

ർ൫൨.“ദേവലോകേ മനുസ്സേ വാ, സംസരന്തോ അയം ഭവേ;
സബ്ബേസം പവരോ ഹുത്വാ, ഭവേസു സംസരിസ്സതി.

ർ൫൩.“കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി , ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

ർ൫൪.“തസ്സ ധമ്മേസു ദായാദോ, ഓരസോ ധമ്മനിമ്മിതോ;
മന്താണിപുത്തോ പുണ്ണോതി, ഹേസ്സതി സത്ഥു സാവകോ.

ർ൫൫.“ഏവം കിത്തയി സമ്ബുദ്ധോ, സുനന്ദം താപസം തദാ;
ഹാസയന്തോ ജനം സബ്ബം, ദസ്സയന്തോ സകം ബലം.

ർ൫൬.“കതഞ്ജലീ നമസ്സന്തി, സുനന്ദം താപസം ജനാ;
ബുദ്ധേ കാരം കരിത്വാന, സോധേസി ഗതിമത്തനോ.

ർ൫൭.“തത്ഥ മേ അഹു സങ്കപ്പോ, സുത്വാന മുനിനോ വചം;
അഹമ്പി കാരം കസ്സാമി, യഥാ പസ്സാമി ഗോതമം.

ർ൫൮.“ഏവാഹം ചിന്തയിത്വാന, കിരിയം ചിന്തയിം മമ;
ക്യാഹം കമ്മം ആചരാമി, പുഞ്ഞക്ഖേത്തേ അനുത്തരേ.

ർ൫൯.“അയഞ്ച പാഠികോ ഭിക്ഖു, സബ്ബപാഠിസ്സ സാസനേ;
വിനയേ അഗ്ഗനിക്ഖിത്തോ, തം ഠാനം പത്ഥയേ അഹം.

ർ൬ം.“ഇദം മേ അമിതം ഭോഗം, അക്ഖോഭം സാഗരൂപമം;
തേന ഭോഗേന ബുദ്ധസ്സ, ആരാമം മാപയേ അഹം.

ർ൬൧.“സോഭനം നാമ ആരാമം, നഗരസ്സ പുരത്ഥതോ;
കിണിത്വാ [കീത്വാ (സീ॰), കിത്വാ (ക॰)] സതസഹസ്സേന, സങ്ഘാരാമം അമാപയിം.

ർ൬൨.“കൂടാഗാരേ ച പാസാദേ, മണ്ഡപേ ഹമ്മിയേ ഗുഹാ;
ചങ്കമേ സുകതേ കത്വാ, സങ്ഘാരാമം അമാപയിം.

ർ൬൩.“ജന്താഘരം അഗ്ഗിസാലം, അഥോ ഉദകമാളകം;
ന്ഹാനഘരം മാപയിത്വാ, ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സദാസഹം.

ർ൬൪.“ആസന്ദിയോ പീഠകേ ച, പരിഭോഗേ ച ഭാജനേ;
ആരാമികഞ്ച ഭേസജ്ജം, സബ്ബമേതം അദാസഹം.

ർ൬൫.“ആരക്ഖം പട്ഠപേത്വാന, പാകാരം കാരയിം ദള്ഹം;
മാ നം കോചി വിഹേഠേസി, സന്തചിത്താന താദിനം.

ർന്ന്. “സതസഹസ്സേനാവാസം [ആവാസം സതസഹസ്സേന (സീ॰), ആവാസേ സതസഹസ്സേ (സ്യാ॰)], സങ്ഘാരാമേ അമാപയിം;
വേപുല്ലം തം മാപയിത്വാ [വേപുല്ലതം പാപയിത്വാ (സീ॰)], സമ്ബുദ്ധം ഉപനാമയിം.

ർന്ത. “നിട്ഠാപിതോ മയാരാമോ, സമ്പടിച്ഛ തുവം മുനി;
നിയ്യാദേസ്സാമി തം വീര [തേ വീര (സീ॰), തം ധീര (സ്യാ॰)], അധിവാസേഹി ചക്ഖുമ.

ർന്ഥ. “പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, അധിവാസേസി നായകോ.

ർന്ന. “അധിവാസനമഞ്ഞായ, സബ്ബഞ്ഞുസ്സ മഹേസിനോ;
ഭോജനം പടിയാദേത്വാ, കാലമാരോചയിം അഹം.

ർ൦. “ആരോചിതമ്ഹി കാലമ്ഹി, പദുമുത്തരനായകോ;
ഖീണാസവസഹസ്സേഹി, ആരാമം മേ ഉപാഗമി.

ർ൧. “നിസിന്നം കാലമഞ്ഞായ, അന്നപാനേന തപ്പയിം;
ഭുത്താവിം കാലമഞ്ഞായ, ഇദം വചനമബ്രവിം.

ർ൨. “കീതോ സതസഹസ്സേന, തത്തകേനേവ കാരിതോ;
സോഭനോ നാമ ആരാമോ, സമ്പടിച്ഛ തുവം മുനി.

ർ൩. “ഇമിനാരാമദാനേന , ചേതനാപണിധീഹി ച;
ഭവേ നിബ്ബത്തമാനോഹം, ലഭാമി മമ പത്ഥിതം.

ർ൪. “പടിഗ്ഗഹേത്വാ സമ്ബുദ്ധോ, സങ്ഘാരാമം സുമാപിതം;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഇദം വചനമബ്രവി.

ർ൫. “യോ സോ ബുദ്ധസ്സ പാദാസി, സങ്ഘാരാമം സുമാപിതം;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

ർ൬. “ഹത്ഥീ അസ്സാ രഥാ പത്തീ, സേനാ ച ചതുരങ്ഗിനീ;
പരിവാരേസ്സന്തിമം നിച്ചം, സങ്ഘാരാമസ്സിദം ഫലം.

ർ൭. “സട്ഠി തൂരസഹസ്സാനി [തുരിയസഹസ്സാനി (സീ॰ സ്യാ॰)], ഭേരിയോ സമലങ്കതാ;
പരിവാരേസ്സന്തിമം നിച്ചം, സങ്ഘാരാമസ്സിദം ഫലം.

ർ൮. “ഛളസീതിസഹസ്സാനി, നാരിയോ സമലങ്കതാ;
വിചിത്തവത്ഥാഭരണാ, ആമുത്തമണികുണ്ഡലാ.

ർ൯. “അളാരപമ്ഹാ ഹസുലാ, സുസഞ്ഞാ തനുമജ്ഝിമാ;
പരിവാരേസ്സന്തിമം നിച്ചം, സങ്ഘാരാമസ്സിദം ഫലം.

ർ൰. “തിംസകപ്പസഹസ്സാനി, ദേവലോകേ രമിസ്സതി;
സഹസ്സക്ഖത്തും ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി.

ർ൱. “ദേവരാജേന പത്തബ്ബം, സബ്ബം പടിലഭിസ്സതി;
അനൂനഭോഗോ ഹുത്വാന, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി.

ർവ്വ. “സഹസ്സക്ഖത്തും ചക്കവത്തീ, രാജാ രട്ഠേ ഭവിസ്സതി;
പഥബ്യാ രജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം.

ർവ്വ. “കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി , ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

ർവ്വ. “തസ്സ ധമ്മേസു ദായാദോ, ഓരസോ ധമ്മനിമ്മിതോ;
ഉപാലി നാമ നാമേന, ഹേസ്സതി സത്ഥു സാവകോ.

ർവ്വ. “വിനയേ പാരമിം പത്വാ, ഠാനാഠാനേ ച കോവിദോ;
ജിനസാസനം ധാരേന്തോ, വിഹരിസ്സതിനാസവോ.

ർവ്വ. “സബ്ബമേതം അഭിഞ്ഞായ, ഗോതമോ സക്യപുങ്ഗവോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഏതദഗ്ഗേ ഠപേസ്സതി.

ർവ്വ. “അപരിമേയ്യുപാദായ, പത്ഥേമി തവ സാസനം;
സോ മേ അത്ഥോ അനുപ്പത്തോ, സബ്ബസംയോജനക്ഖയോ.

ർവ്വ. “യഥാ സൂലാവുതോ പോസോ, രാജദണ്ഡേന തജ്ജിതോ;
സൂലേ സാതം അവിന്ദന്തോ, പരിമുത്തിംവ ഇച്ഛതി.

ർവ്വ. “തഥേവാഹം മഹാവീര, ഭവദണ്ഡേന തജ്ജിതോ;
കമ്മസൂലാവുതോ സന്തോ, പിപാസാവേദനട്ടിതോ.

ർ൰. “ഭവേ സാതം ന വിന്ദാമി, ഡയ്ഹന്തോ തീഹി അഗ്ഗിഭി;
പരിമുത്തിം ഗവേസാമി, യഥാപി രാജദണ്ഡിതോ.

ർ൰. “യഥാ വിസാദോ പുരിസോ, വിസേന പരിപീളിതോ;
അഗദം സോ ഗവേസേയ്യ, വിസഘാതായുപാലനം
[വിസഘാതായുപായനം (സ്യാ॰ ക॰)].

ർ൰. “ഗവേസമാനോ പസ്സേയ്യ, അഗദം വിസഘാതകം;
തം പിവിത്വാ സുഖീ അസ്സ, വിസമ്ഹാ പരിമുത്തിയാ.

ർ൰. “തഥേവാഹം മഹാവീര, യഥാ വിസഹതോ നരോ;
സമ്പീളിതോ അവിജ്ജായ, സദ്ധമ്മാഗദമേസഹം.

ർ൰. “ധമ്മാഗദം ഗവേസന്തോ, അദ്ദക്ഖിം സക്യസാസനം;
അഗ്ഗം സബ്ബോസധാനം തം, സബ്ബസല്ലവിനോദനം.

ർ൰. “ധമ്മോസധം പിവിത്വാന, വിസം സബ്ബം സമൂഹനിം;
അജരാമരം സീതിഭാവം, നിബ്ബാനം ഫസ്സയിം അഹം.

ർ൰. “യഥാ ഭൂതട്ടിതോ പോസോ, ഭൂതഗ്ഗാഹേന പീളിതോ;
ഭൂതവേജ്ജം ഗവേസേയ്യ, ഭൂതസ്മാ പരിമുത്തിയാ.

ർ൰. “ഗവേസമാനോ പസ്സേയ്യ, ഭൂതവിജ്ജാസു കോവിദം;
തസ്സ സോ വിഹനേ ഭൂതം, സമൂലഞ്ച വിനാസയേ.

ർ൰. “തഥേവാഹം മഹാവീര, തമഗ്ഗാഹേന പീളിതോ;
ഞാണാലോകം ഗവേസാമി, തമതോ പരിമുത്തിയാ.

൪൯.‘‘അഥദ്ദസം സക്യമുനിം, കിലേസതമസോധനം;
സോ മേ തമം വിനോദേസി, ഭൂതവേജ്ജോവ ഭൂതകം.

൧൦൦.‘‘സംസാരസോതം സഞ്ഛിന്ദിം, തണ്ഹാസോതം നിവാരയിം;
ഭവം ഉഗ്ഘാടയിം സബ്ബം, ഭൂതവേജ്ജോവ മൂലതോ.

൧൦൧.‘‘ഗരുളോ യഥാ ഓപതതി, പന്നഗം ഭക്ഖമത്തനോ;
സമന്താ യോജനസതം, വിക്ഖോഭേതി മഹാസരം.

൧൦൨.‘‘പന്നഗം സോ ഗഹേത്വാന, അധോസീസം വിഹേഠയം;
ആദായ സോ പക്കമതി, യേനകാമം വിഹങ്ഗമോ.

൧൦൩.‘‘തഥേവാഹം മഹാവീര, യഥാപി ഗരുളോ ബലീ;
അസങ്ഖതം ഗവേസന്തോ, ദോസേ വിക്ഖാലയിം അഹം.

൧൦൪.‘‘ദിട്ഠോ അഹം ധമ്മവരം, സന്തിപദമനുത്തരം;
ആദായ വിഹരാമേതം, ഗരുളോ പന്നഗം യഥാ.

൧൦൫.‘‘ആസാവതീ നാമ ലതാ, ജാതാ ചിത്തലതാവനേ;
തസ്സാ വസ്സസഹസ്സേന, ഏകം നിബ്ബത്തതേ ഫലം.

൧൦൬.‘‘തം ദേവാ പയിരുപാസന്തി, താവദൂരഫലേ സതി;
ദേവാനം സാ പിയാ ഏവം, ആസാവതീ ലതുത്തമാ.

൧൦൭.‘‘സതസഹസ്സുപാദായ, താഹം പരിചരേ മുനി;
സായം പാതം നമസ്സാമി, ദേവാ ആസാവതിം യഥാ.

൧൦൮.‘‘അവഞ്ഝാ പാരിചരിയാ, അമോഘാ ച നമസ്സനാ;
ദൂരാഗതമ്പി മം സന്തം, ഖണോയം ന വിരാധയി.

൧൦൯.‘‘പടിസന്ധിം ന പസ്സാമി, വിചിനന്തോ ഭവേ അഹം;
നിരൂപധി വിപ്പമുത്തോ [വിപ്പയുത്തോ (ക॰)], ഉപസന്തോ ചരാമഹം.

൧൧൦.‘‘യഥാപി പദുമം നാമ, സൂരിയരംസേന പുപ്ഫതി;
തഥേവാഹം മഹാവീര, ബുദ്ധരംസേന പുപ്ഫിതോ.

൧൧൧.‘‘യഥാ ബലാകയോനിമ്ഹി, ന വിജ്ജതി പുമോ [പുമാ (സീ॰ സ്യാ॰)] സദാ;
മേഘേസു ഗജ്ജമാനേസു, ഗബ്ഭം ഗണ്ഹന്തി താ സദാ.

൧൧൨.‘‘ചിരമ്പി ഗബ്ഭം ധാരേന്തി, യാവ മേഘോ ന ഗജ്ജതി;
ഭാരതോ പരിമുച്ചന്തി, യദാ മേഘോ പവസ്സതി.

൧൧൩.‘‘പദുമുത്തരബുദ്ധസ്സ , ധമ്മമേഘേന ഗജ്ജതോ;
സദ്ദേന ധമ്മമേഘസ്സ, ധമ്മഗബ്ഭം അഗണ്ഹഹം.

൧൧൪.‘‘സതസഹസ്സുപാദായ, പുഞ്ഞഗബ്ഭം ധരേമഹം;
നപ്പമുച്ചാമി ഭാരതോ, ധമ്മമേഘോ ന ഗജ്ജതി.

൧൧൫.‘‘യദാ തുവം സക്യമുനി, രമ്മേ കപിലവത്ഥവേ;
ഗജ്ജസി ധമ്മമേഘേന, ഭാരതോ പരിമുച്ചഹം.

൧൭൬. “സുഞ്ഞതം അനിമിത്തഞ്ച, തഥാപ്പണിഹിതമ്പി ച;
ചതുരോ ച ഫലേ സബ്ബേ, ധമ്മേവം വിജനയിം [വിജടയിം (ക॰) ബലാകാനം വിജായനൂപമായ സംസന്ദേത്വാ അത്ഥോ വേദിതബ്ബോ] അഹം.

ദുതിയഭാണവാരം.

൧൭൭. “അപരിമേയ്യുപാദായ, പത്ഥേമി തവ സാസനം;
സോ മേ അത്ഥോ അനുപ്പത്തോ, സന്തിപദമനുത്തരം.

൧൭൮. “വിനയേ പാരമിം പത്തോ, യഥാപി പാഠികോ ഇസി;
ന മേ സമസമോ അത്ഥി, ധാരേമി സാസനം അഹം.

൧൭൯. “വിനയേ ഖന്ധകേ ചാപി, തികച്ഛേദേ ച പഞ്ചകേ [പഞ്ചമേ (സീ॰)];
ഏത്ഥ മേ വിമതി നത്ഥി, അക്ഖരേ ബ്യഞ്ജനേപി വാ.

൧൮൦. “നിഗ്ഗഹേ പടികമ്മേ ച, ഠാനാഠാനേ ച കോവിദോ;
ഓസാരണേ വുട്ഠാപനേ, സബ്ബത്ഥ പാരമിം ഗതോ.

൧൮൧. “വിനയേ ഖന്ധകേ വാപി, നിക്ഖിപിത്വാ പദം അഹം;
ഉഭതോ വിനിവേഠേത്വാ, രസതോ ഓസരേയ്യഹം.

൧൮൨. “നിരുത്തിയാ സുകുസലോ, അത്ഥാനത്ഥേ ച കോവിദോ;
അനഞ്ഞാതം മയാ നത്ഥി, ഏകഗ്ഗോ സത്ഥു സാസനേ.

൧൮൩. “രൂപദക്ഖോ [രൂപരക്ഖോ (?) മിലിന്ദപഞ്ഹോ ധമ്മനഗരാധികാരേ പസ്സിതബ്ബം] അഹം അജ്ജ, സക്യപുത്തസ്സ സാസനേ;
കങ്ഖം സബ്ബം വിനോദേമി, ഛിന്ദാമി സബ്ബസംസയം.

൧൮൪. “പദം അനുപദഞ്ചാപി, അക്ഖരഞ്ചാപി ബ്യഞ്ജനം;
നിദാനേ പരിയോസാനേ, സബ്ബത്ഥ കോവിദോ അഹം.

൧൮൫. “യഥാപി രാജാ ബലവാ, നിഗ്ഗണ്ഹിത്വാ പരന്തപേ;
വിജിനിത്വാന സങ്ഗാമം, നഗരം തത്ഥ മാപയേ.

൧൮൬. “പാകാരം പരിഖഞ്ചാപി, ഏസികം ദ്വാരകോട്ഠകം;
അട്ടാലകേ ച വിവിധേ, കാരയേ നഗരേ ബഹൂ.

൧൮൭. “സിങ്ഘാടകം ചച്ചരഞ്ച, സുവിഭത്തന്തരാപണം;
കാരയേയ്യ സഭം തത്ഥ, അത്ഥാനത്ഥവിനിച്ഛയം.

൧൮൮. “നിഗ്ഘാതത്ഥം അമിത്താനം, ഛിദ്ദാഛിദ്ദഞ്ച ജാനിതും;
ബലകായസ്സ രക്ഖായ, സേനാപച്ചം ഠപേതി [ഥപേസി (ക॰)] സോ.

൧൮൯. “ആരക്ഖത്ഥായ ഭണ്ഡസ്സ, നിധാനകുസലം നരം;
മാ മേ ഭണ്ഡം വിനസ്സീതി, ഭണ്ഡരക്ഖം ഠപേതി സോ.

൧൯൦. “മമത്തോ [മാമകോ (സീ॰), സമഗ്ഗോ (സ്യാ॰)]
ഹോതി യോ രഞ്ഞോ, വുദ്ധിം യസ്സ ച ഇച്ഛതി.

തസ്സാധികരണം ദേതി, മിത്തസ്സ പടിപജ്ജിതും.

൧൩൧. “ഉപ്പാതേസു നിമിത്തേസു, ലക്ഖണേസു ച കോവിദം;
അജ്ഝായകം മന്തധരം, പോരോഹിച്ചേ ഠപേതി സോ.

൧൩൨. “ഏതേഹങ്ഗേഹി സമ്പന്നോ, ഖത്തിയോതി പവുച്ചതി;
സദാ രക്ഖന്തി രാജാനം, ചക്കവാകോവ ദുക്ഖിതം.

൧൩൩. “തഥേവ ത്വം മഹാവീര, ഹതാമിത്തോവ ഖത്തിയോ;
സദേവകസ്സ ലോകസ്സ, ധമ്മരാജാതി വുച്ചതി.

൧൩൪. “തിത്ഥിയേ നിഹനിത്വാന [നീഹരിത്വാന (സ്യാ॰ ക॰)], മാരഞ്ചാപി സസേനകം;
തമന്ധകാരം വിധമിത്വാ, ധമ്മനഗരം അമാപയി.

൧൩൫. “സീലം പാകാരകം തത്ഥ, ഞാണം തേ ദ്വാരകോട്ഠകം;
സദ്ധാ തേ ഏസികാ വീര, ദ്വാരപാലോ ച സംവരോ.

൧൩൬. “സതിപട്ഠാനമട്ടാലം, പഞ്ഞാ തേ ചച്ചരം മുനേ;
ഇദ്ധിപാദഞ്ച സിങ്ഘാടം, ധമ്മവീഥി സുമാപിതാ.

൧൩൭. “സുത്തന്തം അഭിധമ്മഞ്ച, വിനയഞ്ചാപി കേവലം;
നവങ്ഗം ബുദ്ധവചനം, ഏസാ ധമ്മസഭാ തവ.

൧൩൮. “സുഞ്ഞതം അനിമിത്തഞ്ച, വിഹാരഞ്ചപ്പണീഹിതം;
ആനേഞ്ജഞ്ച നിരോധോ ച, ഏസാ ധമ്മകുടീ തവ.

൧൩൯. “പഞ്ഞായ അഗ്ഗോ നിക്ഖിത്തോ [അഗ്ഗനിക്ഖിത്തോ (സീ॰)], പടിഭാനേ ച കോവിദോ;
സാരിപുത്തോതി നാമേന, ധമ്മസേനാപതീ തവ.

൧൪൦. “ചുതൂപപാതകുസലോ, ഇദ്ധിയാ പാരമിം ഗതോ;
കോലിതോ നാമ നാമേന, പോരോഹിച്ചോ തവം മുനേ.

൧൪൧. “പോരാണകവംസധരോ, ഉഗ്ഗതേജോ ദുരാസദോ;
ധുതവാദീഗുണേനഗ്ഗോ, അക്ഖദസ്സോ തവം മുനേ.

൧൪൨. “ബഹുസ്സുതോ ധമ്മധരോ, സബ്ബപാഠീ ച സാസനേ;
ആനന്ദോ നാമ നാമേന, ധമ്മാരക്ഖോ [ധമ്മരക്ഖോ (സ്യാ॰)] തവം മുനേ.

൧൪൩. “ഏതേ സബ്ബേ അതിക്കമ്മ, പമേസി ഭഗവാ മമം;
വിനിച്ഛയം മേ പാദാസി, വിനയേ വിഞ്ഞുദേസിതം.

൧൪൪. “യോ കോചി വിനയേ പഞ്ഹം, പുച്ഛതി ബുദ്ധസാവകോ;
തത്ഥ മേ ചിന്തനാ നത്ഥി, തഞ്ഞേവത്ഥം കഥേമഹം.

൧൪൫. “യാവതാ ബുദ്ധഖേത്തമ്ഹി, ഠപേത്വാ തം മഹാമുനിം;
വിനയേ മാദിസോ നത്ഥി, കുതോ ഭിയ്യോ ഭവിസ്സതി.

൧൪൬. “ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഏവം ഗജ്ജതി ഗോതമോ;
ഉപാലിസ്സ സമോ നത്ഥി, വിനയേ ഖന്ധകേസു ച.

൫൪൭. യാവതാ ബുദ്ധഭണിതം, നവങ്ഗം സത്ഥുസാസനം;
വിനയോഗധം തം [വിനയോഗധിതം (സീ॰ അട്ഠ॰), വിനയേ കഥിതം (സ്യാ॰)] സബ്ബം,

വിനയമൂലപസ്സിനോ [വിനയം മൂലന്തി പസ്സതോ (സീ॰)].

൫൪൮. ‘‘മമ കമ്മം സരിത്വാന, ഗോതമോ സക്യപുങ്ഗവോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഏതദഗ്ഗേ ഠപേസി മം.

൫൪൯. ‘‘സതസഹസ്സുപാദായ, ഇമം ഠാനം അപത്ഥയിം;
സോ മേ അത്ഥോ അനുപ്പത്തോ, വിനയേ പാരമിം ഗതോ.

൫൫൦. ‘‘സക്യാനം നന്ദിജനനോ, കപ്പകോ ആസഹം പുരേ;
വിജഹിത്വാന തം ജാതിം, പുത്തോ ജാതോ മഹേസിനോ.

൫൫൧. ‘‘ഇതോ ദുതിയകേ കപ്പേ, അഞ്ജസോ നാമ ഖത്തിയോ;
അനന്തതേജോ അമിതയസോ, ഭൂമിപാലോ മഹദ്ധനോ.

൫൫൨. ‘‘തസ്സ രഞ്ഞോ അഹം പുത്തോ, ചന്ദനോ നാമ ഖത്തിയോ;
ജാതിമദേനുപത്ഥദ്ധോ, യസഭോഗമദേന ച.

൫൫൩. ‘‘നാഗസതസഹസ്സാനി, സബ്ബാലങ്കാരഭൂസിതാ;
തിധാപഭിന്നാ മാതങ്ഗാ, പരിവാരേന്തി മം സദാ.

൫൫൪. ‘‘സബലേഹി പരേതോഹം, ഉയ്യാനം ഗന്തുകാമകോ;
ആരുയ്ഹ സിരികം നാഗം, നഗരാ നിക്ഖമിം തദാ.

൫൫൫. ‘‘ചരണേന ച സമ്പന്നോ, ഗുത്തദ്വാരോ സുസംവുതോ;
ദേവലോ നാമ സമ്ബുദ്ധോ, ആഗച്ഛി പുരതോ മമ.

൫൫൬. ‘‘പേസേത്വാ സിരികം നാഗം, ബുദ്ധം ആസാദയിം തദാ;
തതോ സഞ്ജാതകോപോ സോ [ജാതകോപോവ (സ്യാ॰)], നാഗോ നുദ്ധരതേ പദം.

൫൫൭. ‘‘നാഗം രുണ്ണമനം [രുട്ഠമനം (പീ॰ അട്ഠ॰), ദുട്ഠമനം (സീ॰ അട്ഠ॰), രുദ്ധപദം (?)] ദിസ്വാ, ബുദ്ധേ കോധം അകാസഹം;
വിഹേസയിത്വാ സമ്ബുദ്ധം, ഉയ്യാനം അഗമാസഹം.

൫൫൮. ‘‘സാതം തത്ഥ ന വിന്ദാമി, സിരോ പജ്ജലിതോ യഥാ;
പരിളാഹേന ഡയ്ഹാമി, മച്ഛോവ ബളിസാദകോ.

൫൫൯. ‘‘സസാഗരന്താ പഥവീ, ആദിത്താ വിയ ഹോതി മേ;
പിതു സന്തികുപാഗമ്മ, ഇദം വചനമബ്രവിം.

൫൬൦. ‘‘ആസീവിസംവ കുപിതം, അഗ്ഗിക്ഖന്ധംവ ആഗതം;
മത്തംവ കുഞ്ജരം ദന്തിം, യം സയമ്ഭുമസാദയിം.

൫൬൧. ‘‘ആസാദിതോ മയാ ബുദ്ധോ, ഘോരോ ഉഗ്ഗതപോ ജിനോ;
പുരാ സബ്ബേ വിനസ്സാമ, ഖമാപേസ്സാമ തം മുനിം.

൫൬൨. ‘‘നോ ചേ തം നിജ്ഝാപേസ്സാമ, അത്തദന്തം സമാഹിതം;

ഓരേന സത്തദിവസാ, രട്ഠം മേ വിധമിസ്സതി.

൧൦൨. “സുമേഖലോ കോസിയോ ച, സിഗ്ഗവോ ചാപി സത്തകോ [സത്തുകോ (സീ॰)];
ആസാദയിത്വാ ഇസയോ, ദുഗ്ഗതാ തേ സരട്ഠകാ.

൧൦൩. “യദാ കുപ്പന്തി ഇസയോ, സഞ്ഞതാ ബ്രഹ്മചാരിനോ;
സദേവകം വിനാസേന്തി, സസാഗരം സപബ്ബതം.

൧൦൪. “തിയോജനസഹസ്സമ്ഹി, പുരിസേ സന്നിപാതയിം;
അച്ചയം ദേസനത്ഥായ, സയമ്ഭും ഉപസങ്കമിം.

൧൦൫. “അല്ലവത്ഥാ അല്ലസിരാ, സബ്ബേവ പഞ്ജലീകതാ;
ബുദ്ധസ്സ പാദേ നിപതിത്വാ, ഇദം വചനമബ്രവും [മബ്രവിം (ക॰)].

൧൦൬. “ഖമസ്സു ത്വം മഹാവീര, അഭിയാചതി തം ജനോ;
പരിളാഹം വിനോദേഹി, മാ നോ രട്ഠം വിനാസയ.

൧൦൭. “സദേവമാനുസാ സബ്ബേ, സദാനവാ സരക്ഖസാ;
അയോമയേന കുടേന, സിരം ഭിന്ദേയ്യു മേ സദാ.

൧൦൮. “ദകേ [ഉദകേ (സീ॰ സ്യാ॰)] അഗ്ഗി ന സണ്ഠാതി, ബീജം സേലേ ന രൂഹതി;
അഗദേ കിമി ന സണ്ഠാതി, കോപോ ബുദ്ധേ ന ജായതി.

൧൦൯. “യഥാ ച ഭൂമി അചലാ, അപ്പമേയ്യോ ച സാഗരോ;
അനന്തകോ ച ആകാസോ, ഏവം ബുദ്ധാ അഖോഭിയാ.

൧൧൦. “സദാ ഖന്താ മഹാവീരാ, ഖമിതാ ച തപസ്സിനോ;
ഖന്താനം ഖമിതാനഞ്ച, ഗമനം തം [വോ (സ്യാ॰)] ന വിജ്ജതി.

൧൧൧. “ഇദം വത്വാന സമ്ബുദ്ധോ, പരിളാഹം വിനോദയം;
മഹാജനസ്സ പുരതോ, നഭം അബ്ഭുഗ്ഗമി തദാ.

൧൧൨. “തേന കമ്മേനഹം വീര, ഹീനത്തം അജ്ഝുപാഗതോ;
സമതിക്കമ്മ തം ജാതിം, പാവിസിം അഭയം പുരം.

൧൧൩. “തദാപി മം മഹാവീര, ഡയ്ഹമാനം സുസണ്ഠിതം;
പരിളാഹം വിനോദേസി, സയമ്ഭുഞ്ച ഖമാപയിം.

൧൧൪. “അജ്ജാപി മം മഹാവീര, ഡയ്ഹമാനം തിഹഗ്ഗിഭി;
നിബ്ബാപേസി തയോ അഗ്ഗീ, സീതിഭാവഞ്ച പാപയിം [പാപയീ (സീ॰)].

൧൧൫. “യേസം സോതാവധാനത്ഥി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ;
അത്ഥം തുമ്ഹം പവക്ഖാമി, യഥാ ദിട്ഠം പദം മമ.

൧൧൬. “സയമ്ഭും തം വിമാനേത്വാ, സന്തചിത്തം സമാഹിതം;
തേന കമ്മേനഹം അജ്ജ, ജാതോമ്ഹി നീചയോനിയം.

൧൧൭. “മാ വോ ഖണം വിരാധേഥ, ഖണാതീതാ ഹി സോചരേ;
സദത്ഥേ വായമേയ്യാഥ, ഖണോ വോ പടിപാദിതോ.

൧൭൯. ഏകച്ചാനഞ്ച വമനം, ഏകച്ചാനം വിരേചനം;
വിസം ഹലാഹലം ഏകേ, ഏകച്ചാനഞ്ച ഓസധം.

൧൮൦. “വമനം പടിപന്നാനം, ഫലട്ഠാനം വിരേചനം;
ഓസധം ഫലലാഭീനം, പുഞ്ഞക്ഖേത്തം ഗവേസിനം.

൧൮൧. “സാസനേന വിരുദ്ധാനം, വിസം ഹലാഹലം യഥാ;
ആസീവിസോ ദിട്ഠവിസോ [ദട്ഠവിസോ (സ്യാ॰ അട്ഠ॰)], ഏവം
ഝാപേതി തം നരം.

൧൮൨. “സകിം പീതം ഹലാഹലം, ഉപരുന്ധതി ജീവിതം;
സാസനേന വിരുജ്ഝിത്വാ, കപ്പകോടിമ്ഹി ഡയ്ഹതി.

൧൮൩. “ഖന്തിയാ അവിഹിംസായ, മേത്തചിത്തവതായ ച;
സദേവകം സോ താരതി, തസ്മാ തേ അവിരാധിയാ [അവിരോധിയോ
(സീ॰), തേ അവിരോധിയാ (സ്യാ॰)].

൧൮൪. “ലാഭാലാഭേ ന സജ്ജന്തി, സമ്മാനനവിമാനനേ;
പഥവീസദിസാ ബുദ്ധാ, തസ്മാ തേ ന വിരാധിയാ [തേ ന വിരോധിയാ
(സീ॰ സ്യാ॰)].

൧൮൫. “ദേവദത്തേ ച വധകേ, ചോരേ അങ്ഗുലിമാലകേ;
രാഹുലേ ധനപാലേ ച, സബ്ബേസം സമകോ മുനി.

൧൮൬. “ഏതേസം പടിഘോ നത്ഥി, രാഗോമേസം ന വിജ്ജതി;
സബ്ബേസം സമകോ ബുദ്ധോ, വധകസ്സോരസസ്സ ച.

൧൮൭. “പന്ഥേ ദിസ്വാന കാസാവം, ഛഡ്ഡിതം മീള്ഹമക്ഖിതം;
സിരസ്മിം അഞ്ജലിം കത്വാ, വന്ദിതബ്ബം ഇസിദ്ധജം.

൧൮൮. “അബ്ഭതീതാ ച യേ ബുദ്ധാ, വത്തമാനാ അനാഗതാ;
ധജേനാനേന സുജ്ഝന്തി, തസ്മാ ഏതേ നമസ്സിയാ.

൧൮൯. “സത്ഥുകപ്പം സുവിനയം, ധാരേമി ഹദയേനഹം;
നമസ്സമാനോ വിനയം, വിഹരിസ്സാമി സബ്ബദാ.

൧൯൦. “വിനയോ ആസയോ മയ്ഹം, വിനയോ ഠാനചങ്കമം;
കപ്പേമി വിനയേ വാസം, വിനയോ മമ ഗോചരോ.

൧൯൧. “വിനയേ പാരമിപ്പത്തോ, സമഥേ ചാപി കോവിദോ;
ഉപാലി തം മഹാവീര, പാദേ വന്ദതി സത്ഥുനോ.

൧൯൨. “സോ അഹം വിചരിസ്സാമി, ഗാമാ ഗാമം പുരാ പുരം;
നമസ്സമാനോ സമ്ബുദ്ധം, ധമ്മസ്സ ച സുധമ്മതം.

൧൯൩. “കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
സബ്ബാസവാ പരിക്ഖീണാ, നത്ഥി ദാനി പുനബ്ഭവോ.

൧൯൪. “സ്വാഗതം വത മേ ആസി, ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ സന്തികേ;
തിസ്സോ വിജ്ജാ അനുപ്പത്താ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.

൯൫. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉപാലി ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉപാലിത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൧-൭. അഞ്ഞാസികോണ്ഡഞ്ഞത്ഥേരഅപദാനം

൯൬. ‘‘പദുമുത്തരസമ്ബുദ്ധം, ലോകജേട്ഠം വിനായകം;
ബുദ്ധഭൂമിമനുപ്പത്തം, പഠമം അദ്ദസം അഹം.

൯൭. ‘‘യാവതാ ബോധിയാ മൂലേ, യക്ഖാ സബ്ബേ സമാഗതാ;
സമ്ബുദ്ധം പരിവാരേത്വാ, വന്ദന്തി പഞ്ജലീകതാ.

൯൮. ‘‘സബ്ബേ ദേവാ തുട്ഠമനാ, ആകാസേ സഞ്ചരന്തി തേ;
ബുദ്ധോ അയം അനുപ്പത്തോ, അന്ധകാരതമോനുദോ.

൯൯. ‘‘തേസം ഹാസപരേതാനം, മഹാനാദോ അവത്തഥ;
കിലേസേ ഝാപയിസ്സാമ, സമ്മാസമ്ബുദ്ധസാസനേ.

൧൦൦. ‘‘ദേവാനം ഗിരമഞ്ഞായ, വാചാസഭിമുദീരിഹം;
ഹട്ഠോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, ആദിഭിക്ഖമദാസഹം.

൧൦൧. ‘‘മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, സത്ഥാ ലോകേ അനുത്തരോ;
ദേവസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൧൦൨. ‘‘‘സത്താഹം അഭിനിക്ഖമ്മ, ബോധിം അജ്ഝഗമം അഹം;
ഇദം മേ പഠമം ഭത്തം, ബ്രഹ്മചാരിസ്സ യാപനം.

൧൦൩. ‘‘‘തുസിതാ ഹി ഇധാഗന്ത്വാ, യോ മേ ഭിക്ഖം ഉപാനയി;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണോഥ മമ ഭാസതോ.

൧൦൪. ‘‘‘തിംസകപ്പസഹസ്സാനി [തിംസമത്തേ കപ്പസഗസ്സേ (സ്യാ॰ ക॰)], ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
സബ്ബേ ദേവേ അഭിഭോത്വാ, തിദിവം ആവസിസ്സതി.

൧൦൫. ‘‘‘ദേവലോകാ ചവിത്വാന, മനുസ്സത്തം ഗമിസ്സതി;
സഹസ്സധാ ചക്കവത്തീ, തത്ഥ രജ്ജം കരിസ്സതി.

൧൦൬. ‘‘‘കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൧൦൭. ‘‘‘തിദസാ സോ ചവിത്വാന, മനുസ്സത്തം ഗമിസ്സതി;
അഗാരാ പബ്ബജിത്വാന, ഛബ്ബസ്സാനി വസിസ്സതി.

൧൦൮. ‘‘‘തതോ സത്തമകേ വസ്സേ, ബുദ്ധോ സച്ചം കഥേസ്സതി;
കോണ്ഡഞ്ഞോ നാമ നാമേന, പഠമം സച്ഛികാഹിതി’.

൧൦൯. ‘‘നിക്ഖന്തേനാനുപബ്ബജിം , പധാനം സുകതം മയാ;
കിലേസേ ഝാപനത്ഥായ, പബ്ബജിം അനഗാരിയം.

ന്നഫ്‘‘അഭിഗന്ത്വാന സബ്ബഞ്ഞൂ, ബുദ്ധോ ലോകേ സദേവകേ;
ഇസിനാമേ മിഗാരഞ്ഞേ [ഇമിനാ മേ മഹാരഞ്ഞം (സ്യാ॰), ഇമിനാ മേ മിഗാരഞ്ഞം (ക॰)], അമതഭേരിമാഹനി.

ന്നഫ്ഷ.‘‘സോ ദാനി പത്തോ അമതം, സന്തിപദമനുത്തരം;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരാമി അനാസവോ.

ന്നഫ്പ.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അഞ്ഞാസികോണ്ഡഞ്ഞോ [അഞ്ഞാതകോണ്ഡഞ്ഞോ (സീ॰), അഞ്ഞാ കോണ്ഡഞ്ഞോ (സ്യാ॰)] ഥേരോ ഇമാ

ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അഞ്ഞാസികോണ്ഡഞ്ഞത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

ന-വ്യ. പിണ്ഡോലഭാരദ്വാജത്ഥേരഅപദാനം

ന്നഫ്ന.‘‘പദുമുത്തരോ നാമ ജിനോ, സയമ്ഭൂ അഗ്ഗപുഗ്ഗലോ;
പുരതോ ഹിമവന്തസ്സ, ചിത്തകൂടേ വസീ തദാ.

ന്നഫ്മ.‘‘അഭീതരൂപോ തത്ഥാസിം, മിഗരാജാ ചതുക്കമോ;
തസ്സ സദ്ദം സുണിത്വാന, വിക്ഖമ്ഭന്തി ബഹുജ്ജനാ.

ന്നഫ്ര.‘‘സുഫുല്ലം പദുമം ഗയ്ഹ, ഉപഗച്ഛിം നരാസഭം;
വുട്ഠിതസ്സ സമാധിമ്ഹാ, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

ന്നഫ്ന്ന.‘‘ചാതുദ്ദിസം നമസ്സിത്വാ, ബുദ്ധസേട്ഠം നരുത്തമം;
സകം ചിത്തം പസാദേത്വാ, സീഹനാദം നദിം അഹം [തദാ (സ്യാ॰)].

ന്നഫ്ഠ.‘‘പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
സകാസനേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

ന്നഫ്വ്യ.‘‘‘ബുദ്ധസ്സ ഗിരമഞ്ഞായ, സബ്ബേ ദേവാ സമാഗതാ;
ആഗതോ വദതം സേട്ഠോ, ധമ്മം സോസ്സാമ തം മയം.

ന്നഫ്ന.‘‘‘തേസം ഹാസപരേതാനം, പുരതോ ലോകനായകോ;
മമ സദ്ദം [കമ്മം (?)] പകിത്തേസി, ദീഘദസ്സീ മഹാമുനി’.

ന്നവ്ഠ.‘‘യേനിദം പദുമം ദിന്നം, സീഹനാദോ ച നാദിതോ;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

ന്നവ്ഥ.‘‘‘ഇതോ അട്ഠമകേ കപ്പേ, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി;
സത്തരതനസമ്പന്നോ ചതുദീപമ്ഹി ഇസ്സരോ.

ന്നവ്ഷ.‘‘‘കാരയിസ്സതി ഇസ്സരിയം [ഇസ്സരം (സ്യാ॰ ക॰)], മഹിയാ ചതുസട്ഠിയാ;
പദുമോ നാമ നാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

ന്നവ്ന.‘‘കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി , ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

ന്റവ്. പകാസിതേ പാവചനേ, ബ്രഹ്മബന്ധു ഭവിസ്സതി;
ബ്രഹ്മഞ്ഞാ അഭിനിക്ഖമ്മ, പബ്ബജിസ്സതി താവദേ'.

ന്റവ്. “പധാനപഹിതത്തോ സോ, ഉപസന്തോ നിരൂപധി;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ.

ന്റവ്. “വിജനേ പന്തസേയ്യമ്ഹി, വാളമിഗസമാകുലേ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ.

ന്റവ്. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പിണ്ഡോലഭാരദ്വാജോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പിണ്ഡോലഭാരദ്വാജത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯-൯. ഖദിരവനിയരേവതത്ഥേരഅപദാനം

ന്റവ്. “ഗങ്ഗാ ഭാഗീരഥീ നാമ, ഹിമവന്താ പഭാവിതാ;
കുതിത്ഥേ നാവികോ ആസിം, ഓരിമേ ച തരിം [ഓരിമം ച തരേ (സ്യാ॰)] അഹം.

ന്റവ്. “പദുമുത്തരോ നായകോ, സമ്ബുദ്ധോ ദ്വിപദുത്തമോ;
വസീ സതസഹസ്സേഹി, ഗങ്ഗാതീരമുപാഗതോ [പുബ്ബേ മയ്ഹം സുതം ആസി,§“പദുമുത്തരനായകോ; വസീസതസഹസ്സേഹി, ഗങ്ഗാസോതം തരിസ്സതി“; (സീ॰)].

ന്റന്. “ബഹൂ നാവാ സമാനേത്വാ, വഡ്ഢകീഹി [ചമ്മകേഹി (ക॰)] സുസങ്ഖതം;
നാവായ [നാവാനം (ക॰)] ഛദനം കത്വാ, പടിമാനിം നരാസഭം.

ന്റന്. “ആഗന്ത്വാന ച സമ്ബുദ്ധോ, ആരൂഹി തഞ്ച നാവകം;
വാരിമജ്ഝേ ഠിതോ സത്ഥാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

ന്റന്. ‘‘‘യോ സോ താരേസി സമ്ബുദ്ധം, സങ്ഘഞ്ചാപി അനാസവം;
തേന ചിത്തപ്പസാദേന, ദേവലോകേ രമിസ്സതി.

ന്റന്. ‘‘‘നിബ്ബത്തിസ്സതി തേ ബ്യമ്ഹം, സുകതം നാവസണ്ഠിതം;
ആകാസേ പുപ്ഫഛദനം, ധാരയിസ്സതി സബ്ബദാ.

ന്റന്. ‘‘‘അട്ഠപഞ്ഞാസകപ്പമ്ഹി , താരകോ [താരണോ (സ്യാ॰)] നാമ ഖത്തിയോ;
ചാതുരന്തോ വിജിതാവീ, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി.

ന്റന്. ‘‘‘സത്തപഞ്ഞാസകപ്പമ്ഹി , ചമ്മകോ [ചമ്പകോ (സീ॰), ചമ്ബകോ (സ്യാ॰)] നാമ ഖത്തിയോ;
ഉഗ്ഗച്ഛന്തോവ സൂരിയോ, ജോതിസ്സതി മഹബ്ബലോ.

ന്റന്. ‘‘‘കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;

ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൩൬൭. ‘‘തിദസാ സോ ചവിത്വാന, മനുസ്സത്തം ഗമിസ്സതി;
രേവതോ നാമ നാമേന, ബ്രഹ്മബന്ധു ഭവിസ്സതി.

൩൬൮. ‘‘അഗാരാ നിക്ഖമിത്വാന, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
ഗോതമസ്സ ഭഗവതോ, സാസനേ പബ്ബജിസ്സതി.

൩൬൯. ‘‘സോ പച്ഛാ പബ്ബജിത്വാന, യുത്തയോഗോ വിപസ്സകോ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ’.

൩൭൦. ‘‘വീരിയം [വിരിയം (സീ॰ സ്യാ॰)] മേ ധുരധോരയ്ഹം, യോഗക്ഖേമാധിവാഹനം;
ധാരേമി അന്തിമം ദേഹം, സമ്മാസമ്ബുദ്ധസാസനേ.

൩൭൧. ‘‘സതസഹസ്സേ കതം കമ്മം, ഫലം ദസ്സേസി മേ ഇധ;
സുമുത്തോ സരവേഗോവ, കിലേസേ ഝാപയീ മമ.

൩൭൨. ‘‘തതോ മം വനനിരതം, ദിസ്വാ ലോകന്തഗൂ മുനി;
വനവാസിഭിക്ഖൂനഗ്ഗം, പഞ്ഞപേസി മഹാമതി.

൩൭൩. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഖദിരവനിയോ രേവതോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഖദിരവനിയരേവതത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൩-൧൦. ആനന്ദത്ഥേരഅപദാനം

൩൭൪. ‘‘ആരാമദ്വാരാ നിക്ഖമ്മ, പദുമുത്തരോ മഹാമുനി;
വസ്സേന്തോ അമതം വുട്ഠിം, നിബ്ബാപേസി മഹാജനം.

൩൭൫. ‘‘സതസഹസ്സം തേ ധീരാ, ഛളഭിഞ്ഞാ മഹിദ്ധികാ;
പരിവാരേന്തി സമ്ബുദ്ധം, ഛായാവ അനപായിനീ [അനുപായിനീ (സ്യാ॰ ക॰)].

൩൭൬. ‘‘ഹത്ഥിക്ഖന്ധഗതോ ആസിം, സേതച്ഛത്തം വരുത്തമം;
സുചാരുരൂപം ദിസ്വാന, വിത്തി മേ ഉദപജ്ജഥ.

൩൭൭. ‘‘ഓരുയ്ഹ ഹത്ഥിഖന്ധമ്ഹാ, ഉപഗച്ഛിം നരാസഭം;
രതനാമയഛത്തം മേ, ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ ധാരയിം.

൩൭൮. ‘‘മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, പദുമുത്തരോ മഹാഇസി;
തം കഥം ഠപയിത്വാന, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൩൭൯. ‘‘‘യോ സോ ഛത്തമധാരേസി, സോണ്ണാലങ്കാരഭൂസിതം;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണോഥ മമ ഭാസതോ.

൩൮൦. ‘‘‘ഇതോ ഗന്ത്വാ അയം പോസോ, തുസിതം ആവസിസ്സതി;

അനുഭോസ്സതി സമ്പത്തിം, അച്ഛരാഹി പുരക്ഖതോ.

൩൨൧. ‘‘ചതുത്തിംസതിക്ഖത്തുഞ്ച, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
ബലാധിപോ അട്ഠസതം, വസുധം ആവസിസ്സതി.

൩൨൨. ‘‘അട്ഠപഞ്ഞാസക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി;
പദേസരജ്ജം വിപുലം, മഹിയാ കാരയിസ്സതി.

൩൨൩. ‘‘കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി , ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൩൨൪. ‘‘സക്യാനം കുലകേതുസ്സ, ഞാതിബന്ധു ഭവിസ്സതി;
ആനന്ദോ നാമ നാമേന, ഉപട്ഠാകോ മഹേസിനോ.

൩൨൫. ‘‘ആതാപീ നിപകോ ചാപി, ബാഹുസച്ചേ സുകോവിദോ;
നിവാതവുത്തി അത്ഥദ്ധോ, സബ്ബപാഠീ ഭവിസ്സതി.

൩൨൬. ‘‘പധാനപഹിതത്തോ സോ, ഉപസന്തോ നിരൂപധി;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ.

൩൨൭. ‘‘സന്തി ആരഞ്ഞകാ നാഗാ, കുഞ്ജരാ സട്ഠിഹായനാ;
തിധാപഭിന്നാ മാതങ്ഗാ, ഈസാദന്താ ഉരൂള്ഹവാ.

൩൨൮. ‘‘അനേകസതസഹസ്സാ, പണ്ഡിതാപി മഹിദ്ധികാ;
സബ്ബേ തേ ബുദ്ധനാഗസ്സ, ന ഹോന്തു പണിധിമ്ഹി തേ’ [ന ഹോന്തി പരിവിമ്ഭിതാ (സ്യാ॰), ന ഹോന്തി പണിധിമ്ഹി തേ (ക॰)].

൩൨൯. ‘‘ആദിയാമേ നമസ്സാമി, മജ്ഝിമേ അഥ പച്ഛിമേ;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, ബുദ്ധസേട്ഠം ഉപട്ഠഹിം.

൩൩൦. ‘‘ആതാപീ നിപകോ ചാപി, സമ്പജാനോ പതിസ്സതോ;
സോതാപത്തിഫലം പത്തോ, സേഖഭൂമീസു കോവിദോ.

൩൩൧. ‘‘സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമഭിനീഹരിം;
താഹം ഭൂമിമനുപ്പത്തോ, ഠിതാ സദ്ധമ്മമാചലാ [ഠിതോ സദ്ധമ്മമാചലോ (സീ॰), ഠിതാ സദ്ധാ മഹപ്ഫലാ (സ്യാ॰)].

൩൩൨. ‘‘സ്വാഗതം വത മേ ആസി, ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ സന്തികേ;
തിസ്സോ വിജ്ജാ അനുപ്പത്താ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.

൩൩൩. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ആനന്ദോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ആനന്ദത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

തസ്സുദ്ദാനം –

ബുദ്ധോ പച്ചേകബുദ്ധോ ച, സാരിപുത്തോ ച കോലിതോ;
കസ്സപോ അനുരുദ്ധോ ച, പുണ്ണത്ഥേരോ ഉപാലി ച.

അഞ്ഞാസികോണ്ഡഞ്ഞോ പിണ്ഡോലോ, രേവതാനന്ദപണ്ഡിതോ;
ഛസതാനി ച പഞ്ഞാസ, ഗാഥായോ സബ്ബപിണ്ഡിതാ.

അപദാനേ ബുദ്ധവഗ്ഗോ പഠമോ.

൨. സീഹാസനിയവഗ്ഗോ

൧. സീഹാസനദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧. “നിബ്ബുതേ ലോകനാഥമ്ഹി, സിദ്ധത്ഥേ ദ്വിപദുത്തമേ [ദിപദുത്തമേ (സീ॰ സ്യാ॰)];
വിത്ഥാരികേ പാവചനേ, ബാഹുജഞ്ഞമ്ഹി സാസനേ.

൨. “പസന്നചിത്തോ സുമനോ, സീഹാസനമകാസഹം;
സീഹാസനം കരിത്വാന, പാദപീഠമകാസഹം.

൩. “സീഹാസനേ ച വസ്സന്തേ, ഘരം തത്ഥ അകാസഹം;
തേന ചിത്തപ്പസാദേന, തുസിതം ഉപപജ്ജഹം.

൪. “ആയാമേന ചതുബ്ബീസ, യോജനം ആസി [യോജനാസിംസു (സ്യാ॰ ക॰)] താവദേ;
വിമാനം സുകതം മയ്ഹം, വിത്ഥാരേന ചതുദ്ദസ.

൫. “സതം [സത്ത (സ്യാ॰)] കഞ്ഞാസഹസ്സാനി, പരിവാരേന്തി മം സദാ;
സോണ്ണമയഞ്ച പല്ലങ്കം, ബ്യമ്ഹേ ആസി സുനിമ്മിതം.

൬. “ഹത്ഥിയാനം അസ്സയാനം, ദിബ്ബയാനം ഉപട്ഠിതം;
പാസാദാ സിവികാ ചേവ, നിബ്ബത്തന്തി യദിച്ഛകം.

൭. “മണിമയാ ച പല്ലങ്കാ, അഞ്ഞേ സാരമയാ ബഹൂ;
നിബ്ബത്തന്തി മമം സബ്ബേ, സീഹാസനസ്സിദം ഫലം.

൮. “സോണ്ണമയാ രൂപിമയാ, ഫലികാവേളുരിയാമയാ;
പാദുകാ അഭിരൂഹാമി, പാദപീഠസ്സിദം ഫലം.

൯. “ചതുന്നവുതിതോ [ചതുനവുതേ ഇതോ (സീ॰ സ്യാ॰)] കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുഞ്ഞകമ്മസ്സിദം ഫലം.

൧൦. “തേസത്തതിമ്ഹിതോ കപ്പേ, ഇന്ദനാമാ തയോ ജനാ;
ദ്വേസത്തതിമ്ഹിതോ കപ്പേ, തയോ സുമനനാമകാ.

൧൧. “സമസത്തതിതോ കപ്പേ, തയോ വരുണനാമകാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചതുദീപമ്ഹി ഇസ്സരാ.

൧൨. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സീഹാസനദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സീഹാസനദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. ഏകത്ഥമ്ഭികത്ഥേരഅപദാനം

൧൩."സിദ്ധത്ഥസ്സ ഭഗവതോ, മഹാപൂഗഗണോ അഹു;
സരണം ഗതാ ച തേ ബുദ്ധം, സദ്ദഹന്തി തഥാഗതം.

൧൪."സബ്ബേ സങ്ഗമ്മ മന്തേത്വാ, മാളം കുബ്ബന്തി സത്ഥുനോ;
ഏകത്ഥമ്ഭം അലഭന്താ, വിചിനന്തി ബ്രഹാവനേ.

൧൫."തേഹം അരഞ്ഞേ ദിസ്വാന, ഉപഗമ്മ ഗണം തദാ;
അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, പരിപുച്ഛിം ഗണം അഹം.

൧൬."തേ മേ പുട്ഠാ വിയാകംസു, സീലവന്തോ ഉപാസകാ;
മാളം മയം കത്തുകാമാ, ഏകത്ഥമ്ഭോ ന ലബ്ഭതി.

൧൭."ഏകത്ഥമ്ഭം മമം ദേഥ, അഹം ദസ്സാമി സത്ഥുനോ;
ആഹരിസ്സാമഹം ഥമ്ഭം, അപ്പോസ്സുക്കാ ഭവന്തു തേ [ഭവന്തു വോ (സീ॰), ഭവാഥ വോ (?)].

൧൮."തേ മേ ഥമ്ഭം പവേച്ഛിംസു, പസന്നാ തുട്ഠമാനസാ;
തതോ പടിനിവത്തിത്വാ, അഗമംസു സകം ഘരം.

൧൯."അചിരം ഗതേ പൂഗഗണേ, ഥമ്ഭം അഹാസഹം തദാ;
ഹട്ഠോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, പഠമം ഉസ്സപേസഹം.

൨൦."തേന ചിത്തപ്പസാദേന, വിമാനം ഉപപജ്ജഹം;
ഉബ്ബിദ്ധം ഭവനം മയ്ഹം, സത്തഭൂമം [സതഭൂമം (സീ॰ ക॰)] സമുഗ്ഗതം.

൨൧."വജ്ജമാനാസു ഭേരീസു, പരിചാരേമഹം സദാ;
പഞ്ചപഞ്ഞാസകപ്പമ്ഹി, രാജാ ആസിം യസോധരോ.

൨൨."തത്ഥാപി ഭവനം മയ്ഹം, സത്തഭൂമം സമുഗ്ഗതം;
കൂടാഗാരവരൂപേതം, ഏകത്ഥമ്ഭം മനോരമം.

൨൩."ഏകവീസതികപ്പമ്ഹി, ഉദേനോ നാമ ഖത്തിയോ;
തത്രാപി ഭവനം മയ്ഹം, സത്തഭൂമം സമുഗ്ഗതം.

൨൪."യം യം യോനുപപജ്ജാമി, ദേവത്തം അഥ മാനുസം;
അനുഭോമി സുഖം സബ്ബം [സബ്ബമേതം (സ്യാ॰)], ഏകത്ഥമ്ഭസ്സിദം ഫലം.

൨൫."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ഥമ്ഭമദദം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഏകത്ഥമ്ഭസ്സിദം ഫലം.

൨൬."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഏകത്ഥമ്ഭികോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഏകത്ഥമ്ഭികത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. നന്ദത്ഥേരഅപദാനം

൨൭."പദുമുത്തരസ്സ ഭഗവതോ, ലോകജേട്ഠസ്സ താദിനോ;

വത്ഥം ഖോമം മയാ ദിന്നം, സയമ്ഭുസ്സ മഹേസിനോ.

൨൮. ‘‘തം മേ ബുദ്ധോ വിയാകാസി, ജലജുത്തരനാമകോ;
‘ഇമിനാ വത്ഥദാനേന, ഹേമവണ്ണോ ഭവിസ്സസി.

൨൯. ‘‘‘ദ്വേ സമ്പത്തീ അനുഭോത്വാ, കുസലമൂലേഹി ചോദിതോ;
ഗോതമസ്സ ഭഗവതോ, കനിട്ഠോ ത്വം ഭവിസ്സസി.

൩൦. ‘‘‘രാഗരത്തോ സുഖസീലോ, കാമേസു ഗേധമായുതോ;
ബുദ്ധേന ചോദിതോ സന്തോ, തദാ [തതോ (സ്യാ॰)] ത്വം പബ്ബജിസ്സസി.

൩൧. ‘‘‘പബ്ബജിത്വാന ത്വം തത്ഥ, കുസലമൂലേന ചോദിതോ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, നിബ്ബായിസ്സസിനാസവോ’.

൩൨. ‘‘സത്ത [സത (സ്യാ॰)] കപ്പസഹസ്സമ്ഹി, ചതുരോ ചേളനാമകാ;
സട്ഠി കപ്പസഹസ്സമ്ഹി, ഉപചേലാ ചതുജ്ജനാ.

൩൩. ‘‘പഞ്ച കപ്പസഹസ്സമ്ഹി, ചേളാവ ചതുരോ ജനാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചതുദീപമ്ഹി ഇസ്സരാ.

൩൪. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ നന്ദോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

നന്ദത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. ചൂളപന്ഥകത്ഥേരഅപദാനം

൩൫. ‘‘പദുമുത്തരോ നാമ ജിനോ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
ഗണമ്ഹാ വൂപകട്ഠോ സോ, ഹിമവന്തേ വസീ തദാ.

൩൬. ‘‘അഹമ്പി ഹിമവന്തമ്ഹി, വസാമി അസ്സമേ തദാ;
അചിരാഗതം മഹാവീരം, ഉപേസിം ലോകനായകം.

൩൭. ‘‘പുപ്ഫച്ഛത്തം ഗഹേത്വാന, ഉപഗച്ഛിം നരാസഭം;
സമാധിം സമാപജ്ജന്തം, അന്തരായമകാസഹം.

൩൮. ‘‘ഉഭോ ഹത്ഥേഹി പഗ്ഗയ്ഹ, പുപ്ഫച്ഛത്തം അദാസഹം;
പടിഗ്ഗഹേസി ഭഗവാ, പദുമുത്തരോ മഹാമുനി.

൩൯. ‘‘സബ്ബേ ദേവാ അത്തമനാ, ഹിമവന്തം ഉപേന്തി തേ;
സാധുകാരം പവത്തേസും, അനുമോദിസ്സതി ചക്ഖുമാ.

൪൦. ‘‘ഇദം വത്വാന തേ ദേവാ, ഉപഗച്ഛും നരുത്തമം;
ആകാസേ ധാരയന്തസ്സ [ധാരയന്തം മേ (ക), ധാരയതോ മേ (?)], പദുമച്ഛത്തമുത്തമം.

൪൧. ‘‘സതപത്തഛത്തം പഗ്ഗയ്ഹ, അദാസി താപസോ മമ;
‘തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൪൨."'പഞ്ചവീസതികപ്പാനി, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
ചതുത്തിംസതിക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി.

൪൩."'യം യം യോനിം സംസരതി, ദേവത്തം അഥ മാനുസം;
അബ്ഭോകാസേ പതിട്ഠന്തം, പദുമം ധാരയിസ്സതി'.

൪൪."കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന [നാമേന (സീ॰ ക॰)], സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൪൫."'പകാസിതേ പാവചനേ, മനുസ്സത്തം ലഭിസ്സതി;
മനോമയമ്ഹി കായമ്ഹി, ഉത്തമോ സോ ഭവിസ്സതി.

൪൬."'ദ്വേ ഭാതരോ ഭവിസ്സന്തി, ഉഭോപി പന്ഥകവ്ഹയാ;
അനുഭോത്വാ ഉത്തമത്ഥം, ജോതയിസ്സന്തി സാസനം'.

൪൭."സോഹം അട്ഠാരസവസ്സോ [സോ അട്ഠാരസവസ്സോഹം (സ്യാ॰)], പബ്ബജിം അനഗാരിയം;
വിസേസാഹം ന വിന്ദാമി, സക്യപുത്തസ്സ സാസനേ.

൪൮."ദന്ധാ മയ്ഹം ഗതീ ആസി, പരിഭൂതോ പുരേ അഹും [അഹം (സ്യാ॰)];
ഭാതാ ച മം പണാമേസി, ഗച്ഛ ദാനി സകം ഘരം.

൪൯."സോഹം പണാമിതോ സന്തോ, സങ്ഘാരാമസ്സ കോട്ഠകേ;
ദുമ്മനോ തത്ഥ അട്ഠാസിം, സാമഞ്ഞസ്മിം അപേക്ഖവാ.

൫൦. "ഭഗവാ തത്ഥ [അഥേത്ഥ സത്ഥാ (സീ॰ സ്യാ॰)] ആഗച്ഛി, സീസം മയ്ഹം പരാമസി;
ബാഹായ മം ഗഹേത്വാന, സങ്ഘാരാമം പവേസയി.

൫൧."അനുകമ്പായ മേ സത്ഥാ, അദാസി പാദപുഞ്ഛനിം;
ഏവം സുദ്ധം അധിട്ഠേഹി, ഏകമന്തമധിട്ഠഹം.

൫൨."ഹത്ഥേഹി തമഹം ഗയ്ഹ, സരിം കോകനദം അഹം;
തത്ഥ ചിത്തം വിമുച്ചി മേ, അരഹത്തം അപാപുണിം.

൫൩."മനോമയേസു കായേസു, സബ്ബത്ഥ പാരമിം ഗതോ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൫൪."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ചൂളപന്ഥകോ [ചുല്ലപന്ഥകോ (സീ॰ സ്യാ॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ചൂളപന്ഥകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. പിലിന്ദവച്ഛത്ഥേരഅപദാനം

൫൫."നിബ്ബുതേ ലോകനാഥമ്ഹി, സുമേധേ അഗ്ഗപുഗ്ഗലേ;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, ഥൂപപൂജം അകാസഹം.

൧൫."യേ ച ഖീണാസവാ തത്ഥ, ഛളഭിഞ്ഞാ മഹിദ്ധികാ;
തേഹം തത്ഥ സമാനേത്വാ, സങ്ഘഭത്തം അകാസഹം.

൧൬."സുമേധസ്സ ഭഗവതോ, ഉപട്ഠാകോ തദാ അഹു;
സുമേധോ നാമ നാമേന, അനുമോദിത്ഥ സോ തദാ.

൧൭."തേന ചിത്തപ്പസാദേന, വിമാനം ഉപപജ്ജഹം;
ഛളാസീതിസഹസ്സാനി, അച്ഛരായോ രമിംസു മേ.

൧൮."മമേവ അനുവത്തന്തി, സബ്ബകാമേഹി താ സദാ;
അഞ്ഞേ ദേവേ അഭിഭോമി, പുഞ്ഞകമ്മസ്സിദം ഫലം.

൨൦."പഞ്ചവീസതികപ്പമ്ഹി, വരുണോ നാമ ഖത്തിയോ;
വിസുദ്ധഭോജനോ [സുസുദ്ധഭോജനോ (സീ॰)] ആസിം, ചക്കവത്തീ അഹം തദാ.

൨൧."ന തേ ബീജം പവപന്തി, നപി നീയന്തി നങ്ഗലാ;
അകട്ഠപാകിമം സാലിം, പരിഭുഞ്ജന്തി മാനുസാ.

൨൨."തത്ഥ രജ്ജം കരിത്വാന, ദേവത്തം പുന ഗച്ഛഹം;
തദാപി ഏദിസാ മയ്ഹം, നിബ്ബത്താ ഭോഗസമ്പദാ.

൨൩."ന മം മിത്താ അമിത്താ വാ, ഹിംസന്തി സബ്ബപാണിനോ;
സബ്ബേസമ്പി പിയോ ഹോമി, പുഞ്ഞകമ്മസ്സിദം ഫലം.

൨൪."തിംസകപ്പസഹസ്സമ്ഹി , യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഗന്ധാലേപസ്സിദം ഫലം.

൨൫."ഇമസ്മിം ഭദ്ദകേ കപ്പേ, ഏകോ ആസിം ജനാധിപോ;
മഹാനുഭാവോ രാജാഹം [രാജീസി (സ്യാ॰ ക॰)], ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൨൬."സോഹം പഞ്ചസു സീലേസു, ഠപേത്വാ ജനതം ബഹും;
പാപേത്വാ സുഗതിംയേവ, ദേവതാനം പിയോ അഹും.

൨൭."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പിലിന്ദവച്ഛോ [പിലിന്ദിവച്ഛോ (സീ॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പിലിന്ദവച്ഛത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. രാഹുലത്ഥേരഅപദാനം

൨൮."പദുമുത്തരസ്സ ഭഗവതോ, ലോകജേട്ഠസ്സ താദിനോ;
സത്തഭൂമമ്ഹി പാസാദേ, ആദാസം സന്ഥരിം അഹം.

൨൯."ഖീണാസവസഹസ്സേഹി, പരികിണ്ണോ മഹാമുനി;
ഉപാഗമി ഗന്ധകുടിം, ദ്വിപദിന്ദോ [ദിപദിന്ദോ (സീ॰ സ്യാ॰)] നരാസഭോ.

‘‘വിരോചേന്തോ [വിരോചയം (സ്യാ॰)] ഗന്ധകുടിം, ദേവദേവോ നരാസഭോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ ഠിതോ സത്ഥാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൩൧.‘‘‘യേനായം ജോതിതാ സേയ്യാ, ആദാസോവ സുസന്ഥതോ;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൩൨.‘‘‘സോണ്ണമയാ രൂപിമയാ, അഥോ വേളുരിയാമയാ;
നിബ്ബത്തിസ്സന്തി പാസാദാ, യേ കേചി മനസോ പിയാ.

൩൩.‘‘‘ചതുസട്ഠിക്ഖത്തും ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
സഹസ്സക്ഖത്തും ചക്കവത്തീ, ഭവിസ്സതി അനന്തരാ.

൩൪.‘‘‘ഏകവീസതികപ്പമ്ഹി, വിമലോ നാമ ഖത്തിയോ;
ചാതുരന്തോ വിജിതാവീ, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി.

൩൫.‘‘‘നഗരം രേണുവതീ നാമ, ഇട്ഠകാഹി സുമാപിതം;
ആയാമതോ തീണി സതം, ചതുരസ്സസമായുതം.

൩൬.‘‘‘സുദസ്സനോ നാമ പാസാദോ, വിസ്സകമ്മേന മാപിതോ [വിസുകമ്മേനട്ഠമാപിതോ (ക॰), വിസ്സകമ്മേന നിമ്മിതോ (സീ॰)];
കൂടാഗാരവരൂപേതോ, സത്തരതനഭൂസിതോ.

൩൭.‘‘‘ദസസദ്ദാവിവിത്തം തം [അവിവിത്തം (സീ॰)], വിജ്ജാധരസമാകുലം;
സുദസ്സനംവ നഗരം, ദേവതാനം ഭവിസ്സതി.

൩൮.‘‘‘പഭാ നിഗ്ഗച്ഛതേ തസ്സ, ഉഗ്ഗച്ഛന്തേവ സൂരിയേ;
വിരോചേസ്സതി തം നിച്ചം, സമന്താ അട്ഠയോജനം.

൩൯.‘‘‘കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൪൦.‘‘‘തുസിതാ സോ ചവിത്വാന, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
ഗോതമസ്സ ഭഗവതോ, അത്രജോ സോ ഭവിസ്സതി.

൪൧.‘‘‘സചേ വസേയ്യ [സചാ’വസേയ്യ (?)] അഗാരം, ചക്കവത്തീ ഭവേയ്യ സോ;
അട്ഠാനമേതം യം താദീ, അഗാരേ രതിമജ്ഝഗാ.

൪൨.‘‘‘നിക്ഖമിത്വാ അഗാരമ്ഹാ, പബ്ബജിസ്സതി സുബ്ബതോ;
രാഹുലോ നാമ നാമേന, അരഹാ സോ ഭവിസ്സതി’.

൪൩.‘‘കികീവ അണ്ഡം രക്ഖേയ്യ, ചാമരീ വിയ വാലധിം;
നിപകോ സീലസമ്പന്നോ, മമം രക്ഖി മഹാമുനി [ഏവം രക്ഖിം മഹാമുനി (സീ॰ ക॰), മമം ദക്ഖി മഹാമുനി (സ്യാ॰)].

൪൪.‘‘തസ്സാഹം ധമ്മമഞ്ഞായ, വിഹാസിം സാസനേ രതോ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൪൫.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ രാഹുലോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

രാഹുലത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. ഉപസേനവങ്ഗന്തപുത്തത്ഥേരഅപദാനം

൮൩.“പദുമുത്തരം ഭഗവന്തം, ലോകജേട്ഠം നരാസഭം;
പബ്ഭാരമ്ഹി നിസീദന്തം, ഉപഗച്ഛിം നരുത്തമം.

൮൪.“കണികാരപുപ്ഫം [കണികാരം പുപ്ഫിതം (സീ॰ സ്യാ॰)] ദിസ്വാ, വണ്ടേ ഛേത്വാനഹം തദാ;
അലങ്കരിത്വാ ഛത്തമ്ഹി, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

൮൫.“പിണ്ഡപാതഞ്ച പാദാസിം, പരമന്നം സുഭോജനം;
ബുദ്ധേന നവമേ തത്ഥ, സമണേ അട്ഠ ഭോജയിം.

൮൬.“അനുമോദി മഹാവീരോ, സയമ്ഭൂ അഗ്ഗപുഗ്ഗലോ;
ഇമിനാ ഛത്തദാനേന, പരമന്നപവേച്ഛനാ.

൮൭.“തേന ചിത്തപ്പസാദേന, സമ്പത്തിമനുഭോസ്സസി;
ഛത്തിംസക്ഖത്തും ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി.

൮൮.“ഏകവീസതിക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി;
പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം.

൮൯.“സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി [യം വദന്തി സുമേധോതി, ഭൂരിപഞ്ഞം സുമേധസം; കപ്പേതോ സതസഹസ്സേ, ഏസ ബുദ്ധോ ഭവിസ്സതി; (ക॰)].

൯൦.“സാസനേ ദിബ്ബമാനമ്ഹി, മനുസ്സത്തം ഗമിസ്സതി;
തസ്സ ധമ്മേസു ദായാദോ, ഓരസോ ധമ്മനിമ്മിതോ.

൯൧.“ഉപസേനോതി നാമേന, ഹേസ്സതി സത്ഥു സാവകോ;
[ഇദം പാദദ്വയം ഥേരഗാഥാഅട്ഠകഥായമേവ ദിസ്സതി]
സമന്തപാസാദികത്താ, അഗ്ഗട്ഠാനേ ഠപേസ്സതി

[ഇദം പാദദ്വയം ഥേരഗാഥാഅട്ഠകഥായമേവ ദിസ്സതി].

൯൨.“ചരിമം വത്തതേ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
ധാരേമി അന്തിമം ദേഹം, ജേത്വാ മാരം സവാഹനം [സവാഹിനിം (?)].

൯൩.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉപസേനോ വങ്ഗന്തപുത്തോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉപസേനവങ്ഗന്തപുത്തത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൫. രട്ഠപാലത്ഥേരഅപദാനം

൯൭.“പദുമുത്തരസ്സ ഭഗവതോ, ലോകജേട്ഠസ്സ താദിനോ;
വരനാഗോ മയാ ദിന്നോ, ഈസാദന്തോ ഉരൂള്ഹവാ.

൯൮.“സേതച്ഛത്തോ പസോഭിതോ, സകപ്പനോ സഹത്ഥിപോ;
അഗ്ഘാപേത്വാന തം സബ്ബം, സങ്ഘാരാമം അകാരയിം.

൯൯.“ചതുപഞ്ഞാസസഹസ്സാനി, പാസാദേ കാരയിം അഹം;
മഹോഘദാനം [മഹാഭത്തം (സീ॰), മഹോഘഞ്ച (ക॰), മഹാദാനം (?)]
കരിത്വാന, നിയ്യാദേസിം മഹേസിനോ.

൧൦൦.“അനുമോദി മഹാവീരോ, സയമ്ഭൂ അഗ്ഗപുഗ്ഗലോ;
സബ്ബേ ജനേ ഹാസയന്തോ, ദേസേസി അമതം പദം.

൧൦൧.“തം മേ ബുദ്ധോ വിയാകാസി, ജലജുത്തരനാമകോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൧൦൨.“‘ചതുപഞ്ഞാസസഹസ്സാനി, പാസാദേ കാരയീ അയം;
കഥയിസ്സാമി വിപാകം, സുണോഥ മമ ഭാസതോ.

൧൦൩.“‘അട്ഠാരസസഹസ്സാനി, കൂടാഗാരാ ഭവിസ്സരേ;
ബ്യമ്ഹുത്തമമ്ഹി നിബ്ബത്താ, സബ്ബസോണ്ണമയാ ച തേ.

൧൦൪.“‘പഞ്ഞാസക്ഖത്തും ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
അട്ഠപഞ്ഞാസക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി.

൧൦൫.“‘കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൧൦൬.“‘ദേവലോകാ ചവിത്വാന, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
അഡ്ഢേ കുലേ മഹാഭോഗേ, നിബ്ബത്തിസ്സതി താവദേ.

൧൦൭.“‘സോ പച്ഛാ പബ്ബജിത്വാന, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
രട്ഠപാലോതി നാമേന, ഹേസ്സതി സത്ഥു സാവകോ.

൧൦൮.“‘പധാനപഹിതത്തോ സോ, ഉപസന്തോ നിരൂപധി;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ’.

൧൦൯.“ഉട്ഠായ അഭിനിക്ഖമ്മ, ജഹിതാ ഭോഗസമ്പദാ;
ഖേളപിണ്ഡേവ ഭോഗമ്ഹി, പേമം മയ്ഹം ന വിജ്ജതി.

൧൧൦.“വീരിയം മേ ധുരധോരയ്ഹം, യോഗക്ഖേമാധിവാഹനം;
ധാരേമി അന്തിമം ദേഹം, സമ്മാസമ്ബുദ്ധസാസനേ.

൧൧൧.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ രട്ഠപാലോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

രട്ഠപാലത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. സോപാകത്ഥേരഅപദാനം

൧൧൨. ‘‘പബ്ഭാരം സോധയന്തസ്സ [സേവയന്തസ്സ (സീ॰ ക॰)], വിപിനേ പബ്ബതുത്തമേ;
സിദ്ധത്ഥോ നാമ ഭഗവാ, ആഗച്ഛി മമ സന്തികം.

൧൧൩. ‘‘ബുദ്ധം ഉപഗതം ദിസ്വാ, ലോകജേട്ഠസ്സ താദിനോ;
സന്ഥരം സന്ഥരിത്വാന [പഞ്ഞപേത്വാന (സ്യാ॰ അട്ഠ)], പുപ്ഫാസനമദാസഹം.

൧൧൪. ‘‘പുപ്ഫാസനേ നിസീദിത്വാ, സിദ്ധത്ഥോ ലോകനായകോ;
മമഞ്ച ഗതിമഞ്ഞായ, അനിച്ചതമുദാഹരി.

൧൧൫. ‘‘‘അനിച്ചാ വത സങ്ഖാരാ, ഉപ്പാദവയധമ്മിനോ;
ഉപ്പജ്ജിത്വാ നിരുജ്ഝന്തി, തേസം വൂപസമോ സുഖോ’.

൧൧൬. ‘‘ഇദം വത്വാന സബ്ബഞ്ഞൂ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
നഭം അബ്ഭുഗ്ഗമി വീരോ, ഹംസരാജാവ അമ്ബരേ.

൧൧൭. ‘‘സകം ദിട്ഠിം ജഹിത്വാന, ഭാവയാനിച്ചസഞ്ഞഹം;
ഏകാഹം ഭാവയിത്വാന, തത്ഥ കാലം കതോ അഹം.

൧൧൮. ‘‘ദ്വേ സമ്പത്തീ അനുഭോത്വാ, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
പച്ഛിമേ ഭവേ സമ്പത്തേ, സപാകയോനുപാഗമിം.

൧൧൯. ‘‘അഗാരാ അഭിനിക്ഖമ്മ, പബ്ബജിം അനഗാരിയം;
ജാതിയാ സത്തവസ്സോഹം, അരഹത്തമപാപുണിം.

൧൨൦. ‘‘ആരദ്ധവീരിയോ പഹിതത്തോ, സീലേസു സുസമാഹിതോ;
തോസേത്വാന മഹാനാഗം, അലത്ഥം ഉപസമ്പദം.

൧൨൧. ‘‘ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുപ്ഫദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൨൨. ‘‘ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം സഞ്ഞം ഭാവയിം തദാ;
തം സഞ്ഞം ഭാവയന്തസ്സ, പത്തോ മേ ആസവക്ഖയോ.

൧൨൩. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സോപാകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സോപാകത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. സുമങ്ഗലത്ഥേരഅപദാനം

ഫവ. “ആഹുതിം യിട്ഠുകാമോഹം, പടിയാദേത്വാന ഭോജനം;
ബ്രാഹ്മണേ പടിമാനേന്തോ, വിസാലേ മാളകേ ഠിതോ.

ഫവ. “അഥദ്ദസാസിം സമ്ബുദ്ധം, പിയദസ്സിം മഹായസം;
സബ്ബലോകവിനേതാരം, സയമ്ഭും അഗ്ഗപുഗ്ഗലം.

ഫവ. “ഭഗവന്തം ജുതിമന്തം, സാവകേഹി പുരക്ഖതം;
ആദിച്ചമിവ രോചന്തം, രഥിയം പടിപന്നകം.

ഫവ. “അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, സകം ചിത്തം പസാദയിം;
മനസാവ നിമന്തേസിം, ‘ആഗച്ഛതു മഹാമുനി’.

ഫവ. “മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, സത്ഥാ ലോകേ അനുത്തരോ;
ഖീണാസവസഹസ്സേഹി, മമ ദ്വാരം ഉപാഗമി.

ഫവ. “നമോ തേ പുരിസാജഞ്ഞ, നമോ തേ പുരിസുത്തമ;
പാസാദം അഭിരൂഹിത്വാ, സീഹാസനേ നിസീദതം [നിസീദ ത്വം (സീ॰)].

ഫന. “ദന്തോ ദന്തപരിവാരോ, തിണ്ണോ താരയതം വരോ;
പാസാദം അഭിരൂഹിത്വാ, നിസീദി പവരാസനേ.

ഫന. “അയം മേ അത്ഥി സകേ ഗേഹേ, ആമിസം പച്ചുപട്ഠിതം;
താഹം ബുദ്ധസ്സ പാദാസിം, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി.

ഫന. “പസന്നചിത്തോ സുമനോ, വേദജാതോ കതഞ്ജലീ;
ബുദ്ധസേട്ഠം നമസ്സാമി, അഹോ ബുദ്ധസ്സുളാരതാ.

ഫന. “അട്ഠന്നം പയിരൂപാസതം, ഭുഞ്ജം ഖീണാസവാ ബഹൂ;
തുയ്ഹേവേസോ ആനുഭാവോ, സരണം തം ഉപേമഹം.

ഫന. “പിയദസ്സീ ച ഭഗവാ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

ഫന. “‘യോ സോ സങ്ഘം അഭോജേസി, ഉജുഭൂതം സമാഹിതം;
തഥാഗതഞ്ച സമ്ബുദ്ധം, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

ഫന. “‘സത്തവീസതിക്ഖത്തും സോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
സകകമ്മാഭിരദ്ധോ സോ, ദേവലോകേ രമിസ്സതി.

ഫന. “‘ദസ അട്ഠ ചക്ഖത്തും [ദസഞ്ചട്ഠക്ഖത്ഥും (സീ॰), ദസ ചട്ഠക്ഖത്തും (സ്യാ॰)] സോ, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി;
പഥബ്യാ രജ്ജം പഞ്ചസതം, വസുധം ആവസിസ്സതി’.

ഫന. “അരഞ്ഞവനമോഗ്ഗയ്ഹ, കാനനം ബ്യഗ്ഘസേവിതം;
പധാനം പദഹിത്വാന, കിലേസാ ഝാപിതാ മയാ.

ഫന. “അട്ഠാരസേ കപ്പസതേ, യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഭത്തദാനസ്സിദം ഫലം.

ഫർം. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സുമങ്ഗലോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സുമങ്ഗലത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

തസ്സുദ്ദാനം -

സീഹാസനീ ഏകഥമ്ഭീ, നന്ദോ ച ചൂളപന്ഥകോ;
പിലിന്ദരാഹുലോ ചേവ, വങ്ഗന്തോ രട്ഠപാലകോ.

സോപാകോ മങ്ഗലോ ചേവ, ദസേവ ദുതിയേ വഗ്ഗേ;
സതഞ്ച അട്ഠതിംസ ച, ഗാഥാ ചേത്ഥ പകാസിതാ.

സീഹാസനിയവഗ്ഗോ ദുതിയോ.

൩. സുഭൂതിവഗ്ഗോ

൧. സുഭൂതിത്ഥേരഅപദാനം

൧. “ഹിമവന്തസ്സാവിദൂരേ , നിസഭോ നാമ പബ്ബതോ;
അസ്സമോ സുകതോ മയ്ഹം, പണ്ണസാലാ സുമാപിതാ.

൨. “കോസിയോ നാമ നാമേന, ജടിലോ ഉഗ്ഗതാപനോ;
ഏകാകിയോ [ഏകാകികോ (ക॰)] അദുതിയോ, വസാമി നിസഭേ തദാ.

൩. “ഫലം മൂലഞ്ച പണ്ണഞ്ച, ന ഭുഞ്ജാമി അഹം തദാ;
പവത്തംവ സുപാതാഹം [പവത്തപണ്ഡുപത്താനി (സീ॰)], ഉപജീവാമി താവദേ.

൪. “നാഹം കോപേമി ആജീവം, ചജമാനോപി ജീവിതം;
ആരാധേമി സകം ചിത്തം, വിവജ്ജേമി അനേസനം.

൫. “രാഗൂപസംഹിതം ചിത്തം, യദാ ഉപ്പജ്ജതേ മമ;
സയംവ പച്ചവേക്ഖാമി, ഏകഗ്ഗോ തം ദമേമഹം.

൬. “‘രജ്ജസേ രജ്ജനീയേ ച, ദുസ്സനീയേ ച ദുസ്സസേ;
മുയ്ഹസേ മോഹനീയേ ച, നിക്ഖമസ്സു വനാ തുവം.

൭. “‘വിസുദ്ധാനം അയം വാസോ, നിമ്മലാനം തപസ്സിനം;
മാ ഖോ വിസുദ്ധം ദൂസേസി, നിക്ഖമസ്സു വനാ തുവം.

൮. “‘അഗാരികോ ഭവിത്വാന, യദാ പുത്തം [സദായുത്തം (സീ॰), യദായുത്തം (സ്യാ॰)], ലഭിസ്സസി;
ഉഭോപി മാ വിരാധേസി, നിക്ഖമസ്സു വനാ തുവം.

൯. “‘ഛവാലാതം യഥാ കട്ഠം, ന ക്വചി കിച്ചകാരകം;
നേവ ഗാമേ അരഞ്ഞേ വാ, ന ഹി തം കട്ഠസമ്മതം.

൧൦. “‘ഛവാലാതൂപമോ ത്വംസി, ന ഗിഹീ നാപി സഞ്ഞതോ;
ഉഭതോ മുത്തകോ അജ്ജ, നിക്ഖമസ്സു വനാ തുവം.

൧൧. “‘സിയാ നു ഖോ തവ ഏതം, കോ പജാനാതി തേ ഇദം;
സദ്ധാധുരം വഹിസി [സദ്ധാധുരം ജഹസി (സീ॰), സീഘം ധുരം വഹിസി (സ്യാ॰)] മേ, കോസജ്ജബഹുലായ ച.

൧൨. “‘ജിഗുച്ഛിസ്സന്തി തം വിഞ്ഞൂ, അസുചിം നാഗരികോ യഥാ;
ആകഡ്ഢിത്വാന ഇസയോ, ചോദയിസ്സന്തി തം സദാ.

൧൩. “‘തം വിഞ്ഞൂ പവദിസ്സന്തി, സമതിക്കന്തസാസനം;
സംവാസം അലഭന്തോ ഹി, കഥം ജീവിഹിസി [ജീവിസ്സസി (സീ॰)] തുവം.

൧൪. “‘തിധാപഭിന്നം മാതങ്ഗം, കുഞ്ജരം സട്ഠിഹായനം;
ബലീ നാഗോ ഉപഗന്ത്വാ, യൂഥാ നീഹരതേ ഗജം.

൧൫. “‘യൂഥാ വിനിസ്സടോ സന്തോ, സുഖം സാതം ന വിന്ദതി;

ദുക്ഖിതോ വിമനോ ഹോതി, പജ്ഝായന്തോ പവേധതി.

൫൩.'''തഥേവ ജടിലാ തമ്പി, നീഹരിസ്സന്തി ദുമ്മതിം;
തേഹി ത്വം നിസ്സടോ സന്തോ, സുഖം സാതം ന ലച്ഛസി.

൫൪.'''ദിവാ വാ യദി വാ രത്തിം, സോകസല്ലസമപ്പിതോ;
ഡയ്ഹസി പരിളാഹേന, ഗജോ യൂഥാവ നിസ്സടോ.

൫൫.'''ജാതരൂപം യഥാ കൂടം, നേവ ഝായതി [യായതി (സ്യാ॰)] കത്ഥചി;
തഥാ സീലവിഹീനോ ത്വം, ന ഝായിസ്സസി [യാരിസ്സതി (സ്യാ॰)] കത്ഥചി.

൫൬.'''അഗാരം വസമാനോപി, കഥം ജീവിഹിസി തുവം;
മത്തികം പേത്തികഞ്ചാപി, നത്ഥി തേ നിഹിതം ധനം.

൫൭.'''സയം കമ്മം കരിത്വാന, ഗത്തേ സേദം പമോചയം;
ഏവം ജീവിഹിസി ഗേഹേ, സാധു തേ തം ന രുച്ചതി.

൫൮.'''ഏവാഹം തത്ഥ വാരേമി, സംകിലേസഗതം മനം;
നാനാധമ്മകഥം കത്വാ, പാപാ ചിത്തം നിവാരയിം'.

൫൯.''ഏവം മേ വിഹരന്തസ്സ, അപ്പമാദവിഹാരിനോ;
തിംസവസ്സസഹസ്സാനി, വിപിനേ മേ അതിക്കമും.

൬൦.''അപ്പമാദരതം ദിസ്വാ, ഉത്തമത്ഥം ഗവേസകം;
പദുമുത്തരസമ്ബുദ്ധോ, ആഗച്ഛി മമ സന്തികം.

൬൧.''തിമ്ബരൂസകവണ്ണാഭോ , അപ്പമേയ്യോ അനൂപമോ;
രൂപേനാസദിസോ ബുദ്ധോ, ആകാസേ ചങ്കമീ തദാ.

൬൨.''സുഫുല്ലോ സാലരാജാവ, വിജ്ജൂവബ്ഭഘനന്തരേ;
ഞാണേനാസദിസോ ബുദ്ധോ, ആകാസേ ചങ്കമീ തദാ.

൬൩.''സീഹരാജാ വസമ്ഭീതോ [ഛമ്ഭിതോ (ക॰)],
ഗജരാജാവ ദപ്പിതോ [ദമ്മിതോ (ക॰)].

ലാസിതോ [അഭീതോ (സ്യാ॰)] ബ്യഗ്ഘരാജാവ, ആകാസേ ചങ്കമീ തദാ.

൬൪.''സിങ്ഗീനിക്ഖസവണ്ണാഭോ, ഖദിരങ്ഗാരസന്നിഭോ;
മണി യഥാ ജോതിരസോ, ആകാസേ ചങ്കമീ തദാ.

൬൫.''വിസുദ്ധകേലാസനിഭോ , പുണ്ണമായേവ ചന്ദിമാ;
മജ്ഝന്ഹികേവ [മജ്ഝന്തികേവ (സബ്ബത്ഥ)] സൂരിയോ, ആകാസേ
ചങ്കമീ തദാ.

൬൬.''ദിസ്വാ നഭേ ചങ്കമന്തം, ഏവം ചിന്തേസഹം തദാ;
'ദേവോ നു ഖോ അയം സത്തോ, ഉദാഹു മനുജോ അയം.

൬൭.'''ന മേ സുതോ വാ ദിട്ഠോ വാ, മഹിയാ ഏദിസോ നരോ;
അപി മന്തപദം അത്ഥി, അയം സത്ഥാ ഭവിസ്സതി'.

൬൮.''ഏവാഹം ചിന്തയിത്വാന, സകം ചിത്തം പസാദയിം;

നാനാപുപ്ഫഞ്ച ഗന്ധഞ്ച, സന്നിപാതേസഹം [സന്നിപാതേത്വാഹം (സീ॰)] തദാ.

൧൨.“പുപ്ഫാസനം പഞ്ഞപേത്വാ, സാധുചിത്തം മനോരമം;
നരസാരഥിനം അഗ്ഗം, ഇദം വചനമബ്രവിം.

൧൩.“‘ഇദം മേ ആസനം വീര, പഞ്ഞത്തം തവനുച്ഛവം;
ഹാസയന്തോ മമം ചിത്തം, നിസീദ കുസുമാസനേ’.

൧൪.“നിസീദി തത്ഥ ഭഗവാ, അസമ്ഭീതോവ [അഛമ്ഭിതോവ (ക॰)] കേസരീ;
സത്തരത്തിന്ദിവം ബുദ്ധോ, പവരേ കുസുമാസനേ.

൧൫.“നമസ്സമാനോ അട്ഠാസിം, സത്തരത്തിന്ദിവം അഹം;
വുട്ഠഹിത്വാ സമാധിമ്ഹാ, സത്ഥാ ലോകേ അനുത്തരോ;
മമ കമ്മം പകിത്തേന്തോ, ഇദം വചനമബ്രവി.

൧൬.“‘ഭാവേഹി ബുദ്ധാനുസ്സതിം, ഭാവനാനമനുത്തരം;
ഇമം സതിം ഭാവയിത്വാ, പൂരയിസ്സസി മാനസം.

൧൭.“‘തിംസകപ്പസഹസ്സാനി, ദേവലോകേ രമിസ്സസി;
അസീതിക്ഖത്തും ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സസി;
സഹസ്സക്ഖത്തും ചക്കവത്തീ, രാജാ രട്ഠേ ഭവിസ്സസി.

൧൮.“‘പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം;
അനുഭോസ്സസി തം സബ്ബം, ബുദ്ധാനുസ്സതിയാ ഫലം.

൧൯.“‘ഭവാഭവേ സംസരന്തോ, മഹാഭോഗം ലഭിസ്സസി;
ഭോഗേ തേ ഊനതാ നത്ഥി, ബുദ്ധാനുസ്സതിയാ ഫലം.

൨൦. “‘കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൨൧.“‘അസീതികോടിം ഛഡ്ഡേത്വാ, ദാസേ കമ്മകരേ ബഹൂ;
ഗോതമസ്സ ഭഗവതോ, സാസനേ പബ്ബജിസ്സസി.

൨൨.“‘ആരാധയിത്വാ സമ്ബുദ്ധം, ഗോതമം സക്യപുങ്ഗവം;
സുഭൂതി നാമ നാമേന, ഹേസ്സതി സത്ഥു സാവകോ.

൨൩.“‘ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ദക്ഖിണേയ്യഗുണമ്ഹി തം;
തഥാരണവിഹാരേ ച, ദ്വീസു അഗ്ഗേ ഠപേസ്സതി’.

൨൪.“ഇദം വത്വാന സമ്ബുദ്ധോ, ജലജുത്തമനാമകോ;
നഭം അബ്ഭുഗ്ഗമീ വീരോ, ഹംസരാജാവ അമ്ബരേ.

൨൫.“സാസിതോ ലോകനാഥേന, നമസ്സിത്വാ തഥാഗതം;
സദാ ഭാവേമി മുദിതോ, ബുദ്ധാനുസ്സതിമുത്തമം.

൨൬.“തേന കമ്മേന സുകതേന, ചേതനാപണിധീഹി ച;
ജഹിത്വാ മാനുസം ദേഹം, താവതിംസം അഗച്ഛഹം.

൨൭.“അസീതിക്ഖത്തും ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജമകാരയിം;

സഹസ്സക്ഖത്തും രാജാ ച, ചക്കവത്തീ അഹോസഹം.

൪൮.“പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം;
അനുഭോമി സുസമ്പത്തിം, ബുദ്ധാനുസ്സതിയാ ഫലം.

൪൯.“ഭവാഭവേ സംസരന്തോ, മഹാഭോഗം ലഭാമഹം;
ഭോഗേ മേ ഊനതാ നത്ഥി, ബുദ്ധാനുസ്സതിയാ ഫലം.

൫൦. “സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധാനുസ്സതിയാ ഫലം.

൫൧.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സുഭൂതി ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സുഭൂതിത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. ഉപവാനത്ഥേരഅപദാനം

൫൨.“പദുമുത്തരോ നാമ ജിനോ, സബ്ബധമ്മാന പാരഗൂ;
ജലിത്വാ അഗ്ഗിക്ഖന്ധോവ, സമ്ബുദ്ധോ പരിനിബ്ബുതോ.

൫൩.“മഹാജനാ സമാഗമ്മ, പൂജയിത്വാ തഥാഗതം;
ചിതം കത്വാന സുകതം, സരീരം അഭിരോപയും.

൫൪.“സരീരകിച്ചം കത്വാന, ധാതും തത്ഥ സമാനയും;
സദേവമാനുസാ സബ്ബേ, ബുദ്ധഥൂപം അകംസു തേ.

൫൫.“പഠമാ കഞ്ചനമയാ, ദുതിയാസി മണീമയാ;
തതിയാ രൂപിയമയാ, ചതുത്ഥീ ഫലികാമയാ.

൫൬.“തഥാ [തത്ഥ (സ്യാ॰ ക॰)] പഞ്ചമിയാ ഭൂമി [നേമി (സീ॰)],
ലോഹിതങ്ഗമയാ അഹു;
ഛട്ഠാ മസാരഗല്ലസ്സ, സബ്ബരതനമയൂപരി.

൫൭.“ജങ്ഘാ മണിമയാ ആസി, വേദികാ രതനമയാ;
സബ്ബസോണ്ണമയോ ഥൂപോ, ഉദ്ധം യോജനമുഗ്ഗതോ.

൫൮.“ദേവാ തത്ഥ സമാഗന്ത്വാ, ഏകതോ മന്തയും തദാ;
മയമ്പി ഥൂപം കസ്സാമ, ലോകനാഥസ്സ താദിനോ.

൫൯.“ധാതു ആവേണികാ നത്ഥി, സരീരം ഏകപിണ്ഡിതം;
ഇമമ്ഹി ബുദ്ധഥൂപമ്ഹി, കസ്സാമ കഞ്ചുകം മയം.

൬൦.“ദേവാ സത്തഹി രത്നേഹി [സത്തരതനേഹി (സീ॰)], അഞ്ഞം
വഡ്ഢേസു യോജനം;
ഥൂപോ ദ്വിയോജനുബ്ബേധോ, തിമിരം ബ്യപഹന്തി സോ.

൬൧.“നാഗാ തത്ഥ സമാഗന്ത്വാ, ഏകതോ മന്തയും തദാ;
മനുസ്സാ ചേവ ദേവാ ച, ബുദ്ധഥൂപം അകംസു തേ.

൫൨.“മാ നോ പമത്താ അസ്സുമ്ഹ [അസ്സുമ്ഹാ (സീ॰ സ്യാ॰), ആസിമ്ഹാ (?)], അപ്പമത്താ സദേവകാ;
മയമ്പി ഥൂപം കസ്സാമ, ലോകനാഥസ്സ താദിനോ.

൫൩.“ഇന്ദനീലം മഹാനീലം, അഥോ ജോതിരസം മണിം;
ഏകതോ സന്നിപാതേത്വാ, ബുദ്ധഥൂപം അഛാദയും.

൫൪.“സബ്ബം മണിമയം ആസി, താവതാ ബുദ്ധചേതിയം;
തിയോജനസമുബ്ബിദ്ധം [തീണി യോജനമുബ്ബിദ്ധം (സീ॰ ക॰)], ആലോകകരണം തദാ.

൫൫.“ഗരുളാ ച സമാഗന്ത്വാ, ഏകതോ മന്തയും തദാ;
മനുസ്സാ ദേവാ നാഗാ ച, ബുദ്ധഥൂപം അകംസു തേ.

൫൬.“‘മാ നോ പമത്താ അസ്സുമ്ഹ, അപ്പമത്താ സദേവകാ;
മയമ്പി ഥൂപം കസ്സാമ, ലോകനാഥസ്സ താദിനോ’.

൫൭.“സബ്ബം മണിമയം ഥൂപം, അകരും തേ ച കഞ്ചുകം [സബ്ബമണിമയം ഥൂപേ, അകരുത്തരകഞ്ചുകം (സീ॰)];
യോജനം തേപി വഡ്ഢേസും, ആയതം ബുദ്ധചേതിയം.

൫൮.“ചതുയോജനമുബ്ബിദ്ധോ, ബുദ്ധഥൂപോ വിരോചതി;
ഓഭാസേതി ദിസാ സബ്ബാ, സതരംസീവ ഉഗ്ഗതോ.

൫൯.“കുമ്ഭണ്ഡാ ച സമാഗന്ത്വാ, ഏകതോ മന്തയും തദാ;
മനുസ്സാ ചേവ ദേവാ ച, നാഗാ ച ഗരുളാ തഥാ.
പച്ചേകം ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ, അകംസു ഥൂപമുത്തമം.

൬൦. “‘മാ നോ പമത്താ അസ്സുമ്ഹ, അപ്പമത്താ സദേവകാ;
മയമ്പി ഥൂപം കസ്സാമ, ലോകനാഥസ്സ താദിനോ;
രതനേഹി ഛാദേസ്സാമ, ആയതം ബുദ്ധചേതിയം’.

൬൧.“യോജനം തേപി വഡ്ഢേസും, ആയതം ബുദ്ധചേതിയം;
പഞ്ചയോജനമുബ്ബിദ്ധോ, ഥൂപോ ഓഭാസതേ തദാ.

൬൨.“യക്ഖാ തത്ഥ സമാഗന്ത്വാ, ഏകതോ മന്തയും തദാ;
മനുസ്സാ ദേവാ നാഗാ ച, ഗരുളാ കുമ്ഭഅണ്ഡകാ.

൬൩.“പച്ചേകം ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ, അകംസു ഥൂപമുത്തമം;
‘മാ നോ പമത്താ അസ്സുമ്ഹ, അപ്പമത്താ സദേവകാ.

൬൪.“‘മയമ്പി ഥൂപം കസ്സാമ, ലോകനാഥസ്സ താദിനോ;
ഫലികാഹി ഛാദേസ്സാമ, ആയതം ബുദ്ധചേതിയം’.

൬൫.“യോജനം തേപി വഡ്ഢേസും, ആയതം ബുദ്ധചേതിയം;
ഛ യോജനാനി ഉബ്ബിദ്ധോ, ഥൂപോ ഓഭാസതേ തദാ.

൬൬.“ഗന്ധബ്ബാ ച സമാഗന്ത്വാ, ഏകതോ മന്തയും തദാ;
‘മനുജാ ദേവതാ നാഗാ, ഗരുളാ കുമ്ഭയക്ഖകാ.

൬൭.“‘സബ്ബേകംസു ബുദ്ധഥൂപം, മയമേത്ഥ അകാരകാ;

മയമ്പി ഥൂപം കസ്സാമ, ലോകനാഥസ്സ താദിനോ’.

൩൮."വേദിയോ സത്ത കത്വാന, ഛത്തമാരോപയിംസു തേ;
സബ്ബസോണ്ണമയം ഥൂപം, ഗന്ധബ്ബാ കാരയും തദാ.

൩൯."സത്തയോജനമുബ്ബിദ്ധോ, ഥൂപോ ഓഭാസതേ തദാ;
രത്തിന്ദിവാ ന ഞായന്തി, ആലോകോ ഹോതി [ആലോകാ ഹോന്തി (സ്യാ॰ ക॰)] സബ്ബദാ.

൪൦."അഭിഭോന്തി ന തസ്സാഭാ, ചന്ദസൂരാ സതാരകാ;
സമന്താ യോജനസതേ, പദീപോപി ന പജ്ജലി.

൪൧."തേന കാലേന യേ കേചി, ഥൂപം പൂജേന്തി മാനുസാ;
ന തേ ഥൂപമാരുഹന്തി, അമ്ബരേ ഉക്ഖിപന്തി തേ.

൪൨."ദേവേഹി ഠപിതോ യക്ഖോ, അഭിസമ്മതനാമകോ;
ധജം വാ പുപ്ഫദാമം വാ, അഭിരോപേതി ഉത്തരി.

൪൩."ന തേ പസ്സന്തി തം യക്ഖം, ദാമം പസ്സന്തി ഗച്ഛതോ;
ഏവം പസ്സിത്വാ ഗച്ഛന്താ, സബ്ബേ ഗച്ഛന്തി സുഗ്ഗതിം.

൪൪."വിരുദ്ധാ [വിസദ്ധാ (സീ॰)] യേ പാവചനേ, പസന്നാ യേ ച സാസനേ;
പാടിഹേരം ദട്ഠുകാമാ, ഥൂപം പൂജേന്തി മാനുസാ.

൪൫."നഗരേ ഹംസവതിയാ, അഹോസിം ഭതകോ [വരകോ (സ്യാ॰ ക॰)] തദാ;
ആമോദിതം ജനം ദിസ്വാ, ഏവം ചിന്തേസഹം തദാ.

൪൬."ഉളാരോ ഭഗവാ ഹേസോ, യസ്സ ധാതുധരേദിസം;
ഇമാ ച ജനതാ തുട്ഠാ, കാരം കുബ്ബം ന തപ്പരേ [കുബ്ബന്തനപ്പകം (സീ॰)].

൪൭."'അഹമ്പി കാരം കസ്സാമി, ലോകനാഥസ്സ താദിനോ;
തസ്സ ധമ്മേസു ദായാദോ, ഭവിസ്സാമി അനാഗതേ’.

൪൮."സുധോതം രജകേനാഹം, ഉത്തരേയ്യപടം മമ;
വേളഗ്ഗേ ആലഗ്ഗേത്വാന, ധജം ഉക്ഖിപിമമ്ബരേ.

൪൯."അഭിസമ്മതകോ ഗയ്ഹ, അമ്ബരേഹാസി മേ ധജം;
വാതേരിതം ധജം ദിസ്വാ, ഭിയ്യോ ഹാസം ജനേസഹം.

൫൦."തത്ഥ ചിത്തം പസാദേത്വാ, സമണം ഉപസങ്കമിം;
തം ഭിക്ഖും അഭിവാദേത്വാ, വിപാകം പുച്ഛഹം ധജേ.

൫൧."സോ മേ കഥേസി ആനന്ദ, പീതിസഞ്ജനനം മമ;
‘തസ്സ ധജസ്സ വിപാകം, അനുഭോസ്സസി സബ്ബദാ.

൫൨."'ഹത്ഥീ അസ്സാ രഥാ പത്തീ, സേനാ ച ചതുരങ്ഗിനീ;
പരിവാരേസ്സന്തി തം നിച്ചം, ധജദാനസ്സിദം ഫലം.

൫൩."'സട്ഠിതൂരിയസഹസ്സാനി, ഭേരിയോ സമലങ്കതാ;
പരിവാരേസ്സന്തി തം നിച്ചം, ധജദാനസ്സിദം ഫലം.

൫൪."'ഛളാസീതിസഹസ്സാനി, നാരിയോ സമലങ്കതാ;

വിചിത്തവത്ഥാഭരണാ, ആമുത്തമണികുണ്ഡലാ.

൯൫. ‘‘‘അളാരപമ്ഹാ ഹസുലാ, സുസഞ്ഞാ തനുമജ്ഝിമാ;
പരിവാരേസ്സന്തി തം നിച്ചം, ധജദാനസ്സിദം ഫലം.

൯൬. ‘‘‘തിംസകപ്പസഹസ്സാനി, ദേവലോകേ രമിസ്സസി;
അസീതിക്ഖത്തും ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സസി.

൯൭. ‘‘‘സഹസ്സക്ഖത്തും രാജാ ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സസി;
പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം.

൯൮. ‘‘‘കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൯൯. ‘‘‘ദേവലോകാ ചവിത്വാന, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
പുഞ്ഞകമ്മേന സംയുത്തോ, ബ്രഹ്മബന്ധു ഭവിസ്സസി.

൧൦൦. ‘‘‘അസീതികോടിം ഛഡ്ഡേത്വാ, ദാസേ കമ്മകരേ ബഹൂ;
ഗോതമസ്സ ഭഗവതോ, സാസനേ പബ്ബജിസ്സസി.

൧൦൧. ‘‘‘ആരാധയിത്വാ സമ്ബുദ്ധം, ഗോതമം സക്യപുങ്ഗവം;
ഉപവാനോതി നാമേന, ഹേസ്സസി സത്ഥു സാവകോ’.

൧൦൨. ‘‘സതസഹസ്സേ കതം കമ്മം, ഫലം ദസ്സേസി മേ ഇധ;
സുമുത്തോ സരവേഗോവ കിലേസേ ഝാപയീ മമ.

൧൦൩. ‘‘ചക്കവത്തിസ്സ സന്തസ്സ, ചതുദീപിസ്സരസ്സ മേ;
തിയോജനാനി സമന്താ, ഉസ്സീസന്തി ധജാ സദാ.

൧൦൪. ‘‘സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ധജദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൦൫. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉപവാനോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉപവാനത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. തിസരണഗമനിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൦൬. ‘‘നഗരേ ചന്ദവതിയാ [ബന്ധുമതിയാ (അട്ഠ॰)], മാതുഉപട്ഠാകോ [മാതുപട്ഠായകോ (സീ॰), മാതുപട്ഠാനകോ (സ്യാ॰)] അഹും;
അന്ധാ മാതാ പിതാ മയ്ഹം, തേ പോസേമി അഹം തദാ.

൧൦൭. ‘‘രഹോഗതോ നിസീദിത്വാ, ഏവം ചിന്തേസഹം തദാ;
പോസേന്തോ മാതാപിതരോ, പബ്ബജ്ജം ന ലഭാമഹം.

൧൦൮. ‘‘മഹന്ധകാരപിഹിതാ [തമന്ധകാരപിഹിതാ (സ്യാ॰)], തിവിധഗ്ഗീഹി ഡയ്ഹരേ;

ഏ്വതാദിസേ ഭവേ [ഭയേ (സീ॰)] ജാതേ, നത്ഥി കോചി വിനായകോ.

൫൦൯. “ബുദ്ധോ ലോകേ സമുപ്പന്നോ, ദിപ്പതി [ദിബ്ബതി (ക॰)] [ജിനസാസനം (സീ॰)] ദാനി സാസനം;
സക്കാ ഉദ്ധരിതും അത്താ, പുഞ്ഞകാമേന ജന്തുനാ.

൫൧൦. “ഉഗ്ഗയ്ഹ തീണി സരണേ, പരിപുണ്ണാനി ഗോപയിം;
തേന കമ്മേന സുകതേന, പടിമോക്ഖാമി ദുഗ്ഗതിം.

൫൧൧. “നിസഭോ നാമ സമണോ, ബുദ്ധസ്സ അഗ്ഗസാവകോ;
തമഹം ഉപഗന്ത്വാന, സരണഗമനം ഗഹിം.

൫൧൨. “വസ്സസതസഹസ്സാനി, ആയു വിജ്ജതി താവദേ;
താവതാ സരണഗമനം, പരിപുണ്ണം അഗോപയിം.

൫൧൩. “ചരിമേ വത്തമാനമ്ഹി, സരണം തം അനുസ്സരിം;
തേന കമ്മേന സുകതേന, താവതിംസം അഗച്ഛഹം.

൫൧൪. “ദേവലോകഗതോ സന്തോ, പുഞ്ഞകമ്മസമാഹിതോ;
യം ദേസം [യം യം ദേസം (സ്യാ॰)] ഉപപജ്ജാമി [ഉപഗച്ഛാമി (സീ॰)],
അട്ഠ ഹേതൂ ലഭാമഹം.

൫൧൫. “ദിസാസു പൂജിതോ ഹോമി, തിക്ഖപഞ്ഞോ ഭവാമഹം;
സബ്ബേ ദേവാനുവത്തന്തി, അമിതഭോഗം ലഭാമഹം.

൫൧൬. “സുവണ്ണവണ്ണോ സബ്ബത്ഥ, പടികന്തോ ഭവാമഹം;
മിത്താനം അചലോ ഹോമി, യസോ അബ്ഭുഗ്ഗതോ മമം.

൫൧൭. “അസീതിക്ഖത്തു ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജമകാരയിം;
ദിബ്ബസുഖം അനുഭവിം, അച്ഛരാഹി പുരക്ഖതോ.

൫൧൮. “പഞ്ചസത്തതിക്ഖത്തുഞ്ച , ചക്കവത്തീ അഹോസഹം;
പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം.

൫൧൯. “പച്ഛിമേ ഭവേ സമ്പത്തേ, പുഞ്ഞകമ്മസമാഹിതോ;
പുരേ സാവത്ഥിയം ജാതോ, മഹാസാലേ സുഅഡ്ഢകേ.

൫൨൦. “നഗരാ നിക്ഖമിത്വാന, ദാരകേഹി പുരക്ഖതോ;
ഹസഖിഡ്ഡസമങ്ഗീഹം [സാഹം ഖിഡ്ഡസമങ്ഗീ (സ്യാ॰)], സങ്ഘാരാമം ഉപാഗമിം.

൫൨൧. “തത്ഥദ്ദസാസിം [തത്ഥദ്ദസാഹം (ക॰)] സമണം, വിപ്പമുത്തം നിരൂപധിം;
സോ മേ ധമ്മമദേസേസി, സരണഞ്ച അദാസി മേ.

൫൨൨. “സോഹം സുത്വാന സരണം, സരണം മേ അനുസ്സരിം;
ഏകാസനേ നിസീദിത്വാ, അരഹത്തമപാപുണിം.

൫൨൩. “ജാതിയാ സത്തമേ വസ്സേ, അരഹത്തമപാപുണിം;
ഉപസമ്പാദയി ബുദ്ധോ, ഗുണമഞ്ഞായ ചക്ഖുമാ.

൫൨൪. “അപരിമേയ്യേ ഇതോ കപ്പേ, സരണാനി അഗച്ഛഹം;

തതോ മേ സുകതം കമ്മം, ഫലം ദസ്സേസി മേ ഇധ.

൧൨൪. ‘‘സുഗോപിതം മേ സരണം, മാനസം സുപ്പണീഹിതം;
അനുഭോത്വാ യസം സബ്ബം, പത്തോമ്ഹി അചലം പദം.

൧൨൫. ‘‘യേസം സോതാവധാനത്ഥി, സുണോഥ മമ ഭാസതോ;
അഹം [അത്ഥം (സ്യാ॰)] വോ കഥയിസ്സാമി, സാമം ദിട്ഠം പദം മമ.

൧൨൬. ‘‘‘ബുദ്ധോ ലോകേ സമുപ്പന്നോ, വത്തതേ ജിനസാസനം;
അമതാ വാദിതാ ഭേരീ, സോകസല്ലവിനോദനാ.

൧൨൭. ‘‘‘യഥാസകേന ഥാമേന, പുഞ്ഞക്ഖേത്തേ അനുത്തരേ;
അധികാരം കരേയ്യാഥ, പസ്സയിസ്സഥ നിബ്ബുതിം.

൧൨൮. ‘‘‘പഗ്ഗയ്ഹ തീണി സരണേ, പഞ്ചസീലാനി ഗോപിയ;
ബുദ്ധേ ചിത്തം പസാദേത്വാ, ദുക്ഖസ്സന്തം കരിസ്സഥ.

൧൨൯. ‘‘‘സമ്മാ ധമ്മം ഭാവേത്വാന [മമോപമം കരിത്വാന (സീ॰ സ്യാ॰)], സീലാനി പരിഗോപിയ;
അചിരം അരഹത്തം വോ, സബ്ബേപി പാപുണിസ്സഥ.

൧൩൦. ‘‘‘തേവിജ്ജോ ഇദ്ധിപത്തോമ്ഹി, ചേതോപരിയകോവിദോ;
സാവകോ തേ മഹാവീര, സരണോ [ചരണേ (സീ॰ സ്യാ॰)] വന്ദതി സത്ഥുനോ’.

൧൩൧. ‘‘അപരിമേയ്യേ ഇതോ കപ്പേ, സരണം ബുദ്ധസ്സ ഗച്ഛഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സരണം ഗമനേ ഫലം.

൧൩൨. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തിസരണഗമനിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തിസരണഗമനിയത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. പഞ്ചസീലസമാദാനിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൩൩. ‘‘നഗരേ ചന്ദവതിയാ, ഭതകോ ആസഹം തദാ;
പരകമ്മായനേ യുത്തോ, പബ്ബജ്ജം ന ലഭാമഹം.

൧൩൪. ‘‘മഹന്ധകാരപിഹിതാ , തിവിധഗ്ഗീഹി ഡയ്ഹരേ;
കേന നു ഖോ ഉപായേന, വിസംയുത്തോ ഭവേ അഹം.

൧൩൫. ‘‘ദേയ്യധമ്മോ ച മേ നത്ഥി, വരാകോ ഭതകോ അഹം;
യംനൂനാഹം പഞ്ചസീലം, രക്ഖേയ്യം പരിപൂരയം.

൧൩൬. ‘‘അനോമദസ്സിസ്സ മുനിനോ, നിസഭോ നാമ സാവകോ;
തമഹം ഉപസങ്കമ്മ, പഞ്ചസിക്ഖാപദഗ്ഗഹിം.

൧൩൭. ‘‘വസ്സസതസഹസ്സാനി, ആയു വിജ്ജതി താവദേ;

താവതാ പഞ്ചസീലാനി, പരിപുണ്ണാനി ഗോപയിം.

൧൩൯. “അച്ചുകാലേ ച സമ്പത്തേ, ദേവാ അസ്സാസയന്തി മം;
‘രഥോ സഹസ്സയുത്തോ തേ, മാരിസായം [മാരിസസ്സ (ക॰)] ഉപട്ഠിതോ’.

൧൪൦. “വത്തന്തേ ചരിമേ ചിത്തേ, മമ സീലം അനുസ്സരിം;
തേന കമ്മേന സുകതേന, താവതിംസം അഗച്ഛഹം.

൧൪൧. “തിംസക്ഖത്തുഞ്ച ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജമകാരയിം;
ദിബ്ബസുഖം [ദിബ്ബം സുഖം (സീ॰)] അനുഭവിം, അച്ഛരാഹി പുരക്ഖതോ.

൧൪൨. “പഞ്ചസത്തതിക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ അഹോസഹം;
പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം.

൧൪൩. “ദേവലോകാ ചവിത്വാന, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
പുരേ വേസാലിയം ജാതോ, മഹാസാലേ സുഅഡ്ഢകേ.

൧൪൪. “വസ്സൂപനായികേ കാലേ, ദിപ്പന്തേ [ദിബ്ബന്തി (ക॰)] ജിനസാസനേ;
മാതാ ച മേ പിതാ ചേവ, പഞ്ചസിക്ഖാപദഗ്ഗഹും.

൧൪൫. “സഹ സുത്വാനഹം സീലം, മമ സീലം അനുസ്സരിം;
ഏകാസനേ നിസീദിത്വാ, അരഹത്തമപാപുണിം.

൧൪൬. “ജാതിയാ പഞ്ചവസ്സേന, അരഹത്തമപാപുണിം;
ഉപസമ്പാദയി ബുദ്ധോ, ഗുണമഞ്ഞായ ചക്ഖുമാ.

൧൪൭. “പരിപുണ്ണാനി ഗോപേത്വാ, പഞ്ചസിക്ഖാപദാനഹം;
അപരിമേയ്യേ ഇതോ കപ്പേ, വിനിപാതം ന ഗച്ഛഹം.

൧൪൮. “സ്വാഹം യസമനുഭവിം, തേസം സീലാന വാഹസാ;
കപ്പകോടിമ്പി കിത്തേന്തോ, കിത്തയേ ഏകദേസകം.

൧൪൯. “പഞ്ചസീലാനി ഗോപേത്വാ, തയോ ഹേതൂ ലഭാമഹം;
ദീഘായുകോ മഹാഭോഗോ, തിക്ഖപഞ്ഞോ ഭവാമഹം.

൧൫൦. “സംകിത്തേന്തോ ച [പകിത്തേന്തോവ (സീ॰), പകിത്തേന്തേ ച (സ്യാ॰)] സബ്ബേസം, അഭിമത്തഞ്ച പോരിസം;
ഭവാഭവേ സംസരിത്വാ, ഏതേ ഠാനേ ലഭാമഹം.

൧൫൧. “അപരിമേയ്യസീലേസു, വത്തന്താ ജിനസാവകാ;
ഭവേസു യദി രജ്ജേയ്യും, വിപാകോ കീദിസോ ഭവേ.

൧൫൨. “സുചിണ്ണം മേ പഞ്ചസീലം, ഭതകേന തപസ്സിനാ [വിപസ്സിനാ (സീ॰)];
തേന സീലേനഹം അജ്ജ, മോചയിം സബ്ബബന്ധനാ.

൧൫൩. “അപരിമേയ്യേ ഇതോ കപ്പേ, പഞ്ചസീലാനി ഗോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പഞ്ചസീലാനിദം ഫലം.

൧൫൪. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പഞ്ചസീലസമാദാനിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പഞ്ചസീലസമാദാനിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. അന്നസംസാവകത്ഥേരഅപദാനം

൧൫൫. ‘‘സുവണ്ണവണ്ണം സമ്ബുദ്ധം, ഗച്ഛന്തം അന്തരാപണേ;
കഞ്ചനഗ്ഘിയസംകാസം, ബാത്തിംസവരലക്ഖണം.

൧൫൬. ‘‘സിദ്ധത്ഥം ലോകപജ്ജോതം, അപ്പമേയ്യം അനോപമം;
അലത്ഥം പരമം പീതിം, ദിസ്വാ ദന്തം ജുതിന്ധരം.

൧൫൭. ‘‘സമ്ബുദ്ധം അഭിനാമേത്വാ, ഭോജയിം തം മഹാമുനിം;
മഹാകാരുണികോ ലോകേ [നാഥോ (സീ॰)], അനുമോദി മമം തദാ.

൧൫൮. ‘‘തസ്മിം മഹാകാരുണികേ, പരമസ്സാസകാരകേ;
ബുദ്ധേ ചിത്തം പസാദേത്വാ, കപ്പം സഗ്ഗമ്ഹി മോദഹം.

൧൫൯. ‘‘ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഭിക്ഖാദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൬൦. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അന്നസംസാവകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അന്നസംസാവകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. ധൂപദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൬൧. ‘‘സിദ്ധത്ഥസ്സ ഭഗവതോ, ലോകജേട്ഠസ്സ താദിനോ;
കുടിധൂപം മയാ ദിന്നം, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൧൬൨. ‘‘യം യം യോനുപപജ്ജാമി, ദേവത്തം അഥ മാനുസം;
സബ്ബേസമ്പി പിയോ ഹോമി, ധൂപദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൬൩. ‘‘ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ധൂപമദദിം തദാ [യം ധൂപനമദാസഹം (ക॰)];
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ധൂപദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൬൪. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ധൂപദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ധൂപദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. പുലിനപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൫൨൫. ‘‘വിപസ്സിസ്സ ഭഗവതോ, ബോധിയാ പാദപുത്തമേ;
പുരാണപുലിനം ഹിത്വാ [ഛഡ്ഡേത്വാ (സീ॰ സ്യാ॰)], സുദ്ധപുലിനമാകിരിം.

൫൨൬. ‘‘ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുലിനമദാസഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുലിനദാനസ്സിദം ഫലം.

൫൨൭. ‘‘തിംസതിമേ [തിപഞ്ഞാസേ (സീ॰ സ്യാ॰)] ഇതോ കപ്പേ, രാജാ ആസിം ജനാധിഭൂ;
മഹാപുലിനനാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൫൨൮. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പുലിനപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പുലിനപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. ഉത്തിയത്ഥേരഅപദാനം

൫൨൯. ‘‘ചന്ദഭാഗാനദീതീരേ, സുസുമാരോ അഹം തദാ;
സഗോചരപ്പസുതോഹം [സഭോജനപസുതാഹം (സ്യാ॰ ക॰)], നദീതിത്ഥം അഗച്ഛഹം.

൫൩൦. ‘‘സിദ്ധത്ഥോ തമ്ഹി സമയേ, സയമ്ഭൂ അഗ്ഗപുഗ്ഗലോ;
നദിം തരിതുകാമോ സോ, നദീതിത്ഥം ഉപാഗമി.

൫൩൧. ‘‘ഉപാഗതേ ച [ഉപാഗതമ്ഹി (സ്യാ॰ ക॰)] സമ്ബുദ്ധേ, അഹമ്പി തത്ഥുപാഗമിം;
ഉപഗന്ത്വാന സമ്ബുദ്ധം, ഇമം വാചം ഉദീരയിം.

൫൩൨. ‘‘‘അഭിരൂഹ മഹാവീര, താരേസ്സാമി അഹം തുവം;
പേത്തികം വിസയം മയ്ഹം, അനുകമ്പ മഹാമുനി’.

൫൩൩. ‘‘മമ ഉഗ്ഗജ്ജനം സുത്വാ, അഭിരൂഹി മഹാമുനി;
ഹട്ഠോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, താരേസിം ലോകനായകം.

൫൩൪. ‘‘നദിയാ പാരിമേ തീരേ, സിദ്ധത്ഥോ ലോകനായകോ;
അസ്സാസേസി മമം തത്ഥ, അമതം പാപുണിസ്സസി.

൫൩൫. ‘‘തമ്ഹാ കായാ ചവിത്വാന, ദേവലോകം ആഗച്ഛഹം;
ദിബ്ബസുഖം അനുഭവിം, അച്ഛരാഹി പുരക്ഖതോ.

൫൩൬. ‘‘സത്തക്ഖത്തുഞ്ച ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജമകാസഹം;
തീണിക്ഖത്തും ചക്കവത്തീ, മഹിയാ ഇസ്സരോ അഹും.

൫൩൭. ‘‘വിവേകമനുയുത്തോഹം , നിപകോ ച സുസംവുതോ;
ധാരേമി അന്തിമം ദേഹം, സമ്മാസമ്ബുദ്ധസാസനേ.

൧൭൮. “ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, താരേസിം യം നരാസഭം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, തരണായ ഇദം ഫലം.

൧൭൯. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉത്തിയോ [ഉത്തിരിയോ (സീ॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉത്തിയത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. ഏകഞ്ജലികത്ഥേരഅപദാനം

൧൮൦. “സുവണ്ണവണ്ണം സമ്ബുദ്ധം, ഗച്ഛന്തം അന്തരാപണേ;
വിപസ്സിം സത്ഥവാഹഗ്ഗം, നരവരം വിനായകം.

൧൮൧. “അദന്തദമനം താദിം, മഹാവാദിം മഹാമതിം;
ദിസ്വാ പസന്നോ സുമനോ, ഏകഞ്ജലിമകാസഹം.

൧൮൨. “ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യമഞ്ജലിം കരിം [യം അഞ്ജലിമകരിം (സ്യാ॰), അഞ്ജലിമകരിം (ക॰)] തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, അഞ്ജലിസ്സ ഇദം ഫലം.

൧൮൩. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഏകഞ്ജലികോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഏകഞ്ജലികത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. ഖോമദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൮൪. “നഗരേ ബന്ധുമതിയാ, അഹോസിം വാണിജോ തദാ;
തേനേവ ദാരം പോസേമി, രോപേമി ബീജസമ്പദം.

൧൮൫. “രഥിയം പടിപന്നസ്സ, വിപസ്സിസ്സ മഹേസിനോ;
ഏകം ഖോമം മയാ ദിന്നം, കുസലത്ഥായ സത്ഥുനോ.

൧൮൬. “ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം ഖോമമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഖോമദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൮൭. “സത്തരസേ [സത്തവീസേ (സീ॰ സ്യാ॰)] ഇതോ കപ്പേ, ഏകോ സിന്ധവസന്ധനോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചതുദീപമ്ഹി ഇസ്സരോ.

൧൮൮. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഖോമദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഖോമദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

തസ്സുദ്ദാനം -

സുസൂതി ഉപവാനോ ച, സരണോ സീലഗാഹകോ;
അന്നസംസാവകോ ഖോമദായീ ച, ദസേവ തതിയേ ഗണേ;

അഞ്ജലീ ഖോമദായീ ച, ദസേവ തതിയേ ഗണേ;
പഞ്ചാലീസീതിസതം വുത്താ, ഗാഥായോ സബ്ബപിണ്ഡിതാ.

സുഭൂതിവഗ്ഗോ തതിയോ.

ചതുത്ഥഭാണവാരം.

൪. കുണ്ഡധാനവഗ്ഗോ

൧. കുണ്ഡധാനത്ഥേരഅപദാനം

൧. “സത്താഹം പടിസല്ലീനം, സയമ്ഭും അഗ്ഗപുഗ്ഗലം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, ബുദ്ധസേട്ഠം ഉപട്ഠഹിം.

൨. “വുട്ഠിതം കാലമഞ്ഞായ, പദുമുത്തരം മഹാമുനിം;
മഹന്തിം കദലീകണ്ണിം, ഗഹേത്വാ ഉപഗച്ഛഹം.

൩. “പടിഗ്ഗഹേത്വാ [പടിഗ്ഗഹേസി (സ്യാ॰ ക॰)] ഭഗവാ, സബ്ബഞ്ഞൂ [തം ഫലം (സീ॰)] ലോകനായകോ;
മമ ചിത്തം പസാദേന്തോ, പരിഭുഞ്ജി മഹാമുനി.

൪. “പരിഭുഞ്ജിത്വാ സമ്ബുദ്ധോ, സത്ഥവാഹോ അനുത്തരോ;
സകാസനേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൫. “‘യേ ച സന്തി സമിതാരോ [യേ വസന്തി സമേതാരോ (സീ॰)], യക്ഖാ ഇമമ്ഹി പബ്ബതേ;
അരഞ്ഞേ ഭൂതഭബ്യാനി [ഭൂതഗണാ സബ്ബേ (സ്യാ॰)], സുണന്തു വചനം മമ’.

൬. “യോ സോ ബുദ്ധം ഉപട്ഠാസി, മിഗരാജംവ കേസരിം [മിഗരാജാവ കേസരീ (സീ॰)];
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൭. “‘ഏകാദസഞ്ചക്ഖത്തും, സോ [സോയമേകാദസക്ഖത്തും (സീ॰)] ദേവരാജാ ഭവിസ്സതി;
ചതുതിംസതിക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി.

൮. “‘കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൯. “‘അക്കോസിത്വാന സമണേ, സീലവന്തേ അനാസവേ;
പാപകമ്മവിപാകേന, നാമധേയ്യം ലഭിസ്സതി [ഭവിസ്സതി (ക॰)].

൧൦. “‘തസ്സ ധമ്മേസു ദായാദോ, ഓരസോ ധമ്മനിമ്മിതോ;
കുണ്ഡധാനോതി നാമേന, സാവകോ സോ ഭവിസ്സതി’.

൧൧. “പവിവേകമനുയുത്തോ, ഝായീ ഝാനരതോ അഹം;
തോസയിത്വാന സത്ഥാരം, വിഹരാമി അനാസവോ.

൧൨. “സാവകേഹി [സാവകഗ്ഗേഹി (സീ॰)] പരിവുതോ, ഭിക്ഖുസങ്ഘപുരക്ഖതോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, സലാകം ഗാഹയീ ജിനോ.

൧൩. “ഏകംസം ചീവരം കത്വാ, വന്ദിത്വാ ലോകനായകം;
വദതം വരസ്സ പുരതോ, പഠമം അഗ്ഗഹേസഹം.

൧൪.“തേന കമ്മേന ഭഗവാ, ദസസഹസ്സീകമ്പകോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, അഗ്ഗട്ഠാനേ ഠപേസി മം.

൧൫.“വീരിയം മേ ധുരധോരയ്ഹം, യോഗക്ഖേമാധിവാഹനം;
ധാരേമി അന്തിമം ദേഹം, സമ്മാസമ്ബുദ്ധസാസനേ.

൧൬.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ കുണ്ഡധാനോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

കുണ്ഡധാനത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. സാഗതത്ഥേരഅപദാനം

൧൭.“സോഭിതോ നാമ നാമേന, അഹോസിം ബ്രാഹ്മണോ തദാ;
പുരക്ഖതോ സസിസ്സേഹി, ആരാമം അഗമാസഹം.

൧൮.“ഭഗവാ തമ്ഹി സമയേ, ഭിക്ഖുസങ്ഘപുരക്ഖതോ;
ആരാമദ്വാരാ നിക്ഖമ്മ, അട്ഠാസി പുരിസുത്തമോ.

൧൯.“തമദ്ദസാസിം സമ്ബുദ്ധം, ദന്തം ദന്തപുരക്ഖതം;
സകം ചിത്തം പസാദേത്വാ, സന്ഥവിം ലോകനായകം.

൨൦.“യേ കേചി പാദപാ സബ്ബേ, മഹിയാ തേ വിരൂഹരേ;
ബുദ്ധിമന്തോ തഥാ സത്താ, രുഹന്തി ജിനസാസനേ.

൨൧.“സത്ഥവാഹോസി സപ്പഞ്ഞോ, മഹേസി ബഹുകേ ജനേ;
വിപഥാ ഉദ്ധരിത്വാന, പഥം ആചിക്ഖസേ തുവം.

൨൨.“ദന്തോ ദന്തപരികിണ്ണോ [പുരക്ഖതോ (സ്യാ॰)], ഝായീ ഝാനരതേഹി ച;
ആതാപീ പഹിതത്തേഹി, ഉപസന്തേഹി താദിഭി.

൨൩.“അലങ്കതോ പരിസാഹി, പുഞ്ഞഞാണേഹി സോഭതി;
പഭാ നിദ്ധാവതേ തുയ്ഹം, സൂരിയോദയനേ യഥാ.

൨൪.“പസന്നചിത്തം ദിസ്വാന, മഹേസീ പദുമുത്തരോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ ഠിതോ സത്ഥാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൨൫.‘‘‘യോ സോ ഹാസം ജനേത്വാന, മമം കിത്തേസി ബ്രാഹ്മണോ;
കപ്പാനം സതസഹസ്സം, ദേവലോകേ രമിസ്സതി.

൨൬.‘‘‘തുസിതാ ഹി ചവിത്വാന, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
ഗോതമസ്സ ഭഗവതോ, സാസനേ പബ്ബജിസ്സതി.

൨൭.‘‘‘തേന കമ്മേന സുകതേന, അരഹത്തം [തുട്ഠഹട്ഠം (സ്യാ॰ ക॰)] ലഭിസ്സതി;
സാഗതോ നാമ നാമേന, ഹേസ്സതി സത്ഥു സാവകോ’.

൨൯.പബ്ബജിത്വാന കായേന, പാപകമ്മം വിവജ്ജയിം;
വചീദുച്ചരിതം ഹിത്വാ, ആജീവം പരിസോധയിം.

൨൯.‘‘ഏവം വിഹരമാനോഹം, തേജോധാതൂസു കോവിദോ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൩൦.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സാഗതോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സാഗതത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. മഹാകച്ചാനത്ഥേരഅപദാനം

൩൧.‘‘പദുമുത്തരനാഥസ്സ, പദുമം നാമ ചേതിയം;
സിലാസനം [സീഹാസനം (ക॰)] കാരയിത്വാ, സുവണ്ണേനാഭിലേപയിം.

൩൨.‘‘രതനാമയഛത്തഞ്ച, പഗ്ഗയ്ഹ വാളബീജനിം [വാളബീജനീ (സീ॰ സ്യാ॰)];
ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപേസിം, ലോകബന്ധുസ്സ താദിനോ.

൩൩.‘‘യാവതാ ദേവതാ ഭുമ്മാ [ഭൂമാ (ക॰)], സബ്ബേ സന്നിപതും തദാ;
രതനാമയഛത്താനം, വിപാകം കഥയിസ്സതി.

൩൪.‘‘തഞ്ച സബ്ബം സുണിസ്സാമ, കഥയന്തസ്സ സത്ഥുനോ;
ഭിയ്യോ ഹാസം ജനേയ്യാമ, സമ്മാസമ്ബുദ്ധസാസനേ.

൩൫.‘‘ഹേമാസനേ നിസീദിത്വാ, സയമ്ഭൂ അഗ്ഗപുഗ്ഗലോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘപരിബ്യൂള്ഹോ [പരിബ്ബൂള്ഹോ (സീ॰)], ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൩൬.‘‘‘യേനിദം ആസനം ദിന്നം, സോവണ്ണം രതനാമയം;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൩൭.‘‘‘തിംസകപ്പാനി ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
സമന്താ യോജനസതം, ആഭായാഭിഭവിസ്സതി.

൩൮.‘‘‘മനുസ്സലോകമാഗന്ത്വാ, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി;
പഭസ്സരോതി നാമേന, ഉഗ്ഗതേജോ ഭവിസ്സതി.

൩൯.‘‘‘ദിവാ വാ യദി വാ രത്തിം, സതരംസീവ ഉഗ്ഗതോ;
സമന്താ അട്ഠരതനം, ഉജ്ജോതിസ്സതി ഖത്തിയോ.

൪൦. ‘‘‘കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൪൧.‘‘‘തുസിതാ ഹി ചവിത്വാന, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
കച്ചാനോ നാമ നാമേന, ബ്രഹ്മബന്ധു ഭവിസ്സതി.

൪൨.‘‘‘സോ പച്ഛാ പബ്ബജിത്വാന, അരഹാ ഹേസ്സതിനാസവോ;
ഗോതമോ ലോകപജ്ജോതോ, അഗ്ഗട്ഠാനേ ഠപേസ്സതി.

൪൩.

‘‘‘സംഖിത്തപുച്ഛിതം [സംഖിത്തം പുച്ഛിതം (സ്യാ॰ ക॰)] പഞ്ഹം,
വിത്ഥാരേന കഥേസ്സതി;
കഥയന്തോ ച തം പഞ്ഹം, അജ്ഝാസയം [അജ്ഝാസം (സീ॰),
അബ്ഭാസം (ക॰)] പൂരയിസ്സതി’.

൪൪.‘‘അഡ്ഢേ കുലേ അഭിജാതോ, ബ്രാഹ്മണോ മന്തപാരഗൂ;
ഓഹായ ധനധഞ്ഞാനി, പബ്ബജിം അനഗാരിയം.

൪൫.‘‘സംഖിത്തേനപി പുച്ഛന്തേ, വിത്ഥാരേന കഥേമഹം;
അജ്ഝാസയം തേസം പൂരേമി, തോസേമി ദ്വിപദുത്തമം.

൪൬.‘‘തോസിതോ മേ മഹാവീരോ, സയമ്ഭൂ അഗ്ഗപുഗ്ഗലോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഏതദഗ്ഗേ ഠപേസി മം.

൪൭.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മഹാകച്ചാനോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ
അഭാസിത്ഥാതി.

മഹാകച്ചാനത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. കാളുദായിത്ഥേരഅപദാനം

൪൮.‘‘പദുമുത്തരബുദ്ധസ്സ , ലോകജേട്ഠസ്സ താദിനോ;
അദ്ധാനം പടിപന്നസ്സ, ചരതോ ചാരികം തദാ.

൪൯.‘‘സുഫുല്ലം പദുമം ഗയ്ഹ, ഉപ്പലം മല്ലികഞ്ചഹം;
പരമന്നം ഗഹേത്വാന, അദാസിം സത്ഥുനോ അഹം.

൫൦. ‘‘പരിഭുഞ്ജി മഹാവീരോ, പരമന്നം സുഭോജനം;
തഞ്ച പുപ്ഫം ഗഹേത്വാന, ജനസ്സ സമ്പദസ്സയി.

൫൧.‘‘ഇട്ഠം കന്തം [കന്തയിദം (സ്യാ॰)], പിയം ലോകേ, ജലജം
പുപ്ഫമുത്തമം;
സുദുക്കരം കതം തേന, യോ മേ പുപ്ഫം അദാസിദം.

൫൨.‘‘യോ പുപ്ഫമഭിരോപേസി, പരമന്നഞ്ചദാസി മേ;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൫൩.‘‘‘ദസ അട്ഠ ചക്ഖത്തും [ദസ ചട്ഠക്ഖത്തും (സീ॰), ദസമട്ഠക്ഖത്തും
(സ്യാ॰)] സോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
ഉപ്പലം പദുമഞ്ചാപി, മല്ലികഞ്ച തദുത്തരി.

൫൪.‘‘‘അസ്സ പുഞ്ഞവിപാകേന, ദിബ്ബഗന്ധസമായുതം;
ആകാസേ ഛദനം കത്വാ, ധാരയിസ്സതി താവദേ.

൫൫.‘‘‘പഞ്ചവീസതിക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി;
പഥബ്യാ രജ്ജം പഞ്ചസതം, വസുധം ആവസിസ്സതി.

൫൬.‘‘‘കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;

ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന [നാമേന (സീ॰ സ്യാ॰ ക॰)], സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൭൭.'''സകകമ്മാഭിരദ്ധോ സോ, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
സക്യാനം നന്ദിജനനോ, ഞാതിബന്ധു ഭവിസ്സതി.

൭൮.'''സോ പച്ഛാ പബ്ബജിത്വാന, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ.

൭൯.'''പടിസമ്ഭിദമനുപ്പത്തം, കതകിച്ചമനാസവം;
ഗോതമോ ലോകബന്ധു തം [സോ (സീ॰)], ഏതദഗ്ഗേ ഠപേസ്സതി.

൮൦.'''പധാനപഹിതത്തോ സോ, ഉപസന്തോ നിരൂപധി;
ഉദായീ നാമ നാമേന, ഹേസ്സതി സത്ഥു സാവകോ'.

൮൧.''രാഗോ ദോസോ ച മോഹോ ച, മാനോ മക്ഖോ ച ധംസിതോ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൮൨.''തോസയിഞ്ചാപി സമ്ബുദ്ധം, ആതാപീ നിപകോ അഹം;
പസാദിതോ [പമോദിതോ (സീ॰)] ച സമ്ബുദ്ധോ, ഏതദഗ്ഗേ ഠപേസി മം.

൮൩.''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ കാളുദായീ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി;

കാളുദായീഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. മോഘരാജത്ഥേരഅപദാനം

൮൪.''അത്ഥദസ്സീ തു ഭഗവാ, സയമ്ഭൂ അപരാജിതോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘപരിബ്യൂള്ഹോ, രഥിയം പടിപജ്ജഥ.

൮൫.''സിസ്സേഹി സമ്പരിവുതോ, ഘരമ്ഹാ അഭിനിക്ഖമിം;
നിക്ഖമിത്വാനഹം തത്ഥ, അദ്ദസം ലോകനായകം.

൮൬.''അഭിവാദിയ സമ്ബുദ്ധം, സിരേ കത്വാന അഞ്ജലിം;
സകം ചിത്തം പസാദേത്വാ, സന്ഥവിം ലോകനായകം.

൮൭.''യാവതാ രൂപിനോ സത്താ, അരൂപീ വാ അസഞ്ഞിനോ;
സബ്ബേ തേ തവ ഞാണമ്ഹി, അന്തോ ഹോന്തി സമോഗധാ.

൮൮.''സുഖുമച്ഛികജാലേന , ഉദകം യോ പരിക്ഖിപേ;
യേ കേചി ഉദകേ പാണാ, അന്തോജാലേ ഭവന്തി തേ.

൮൯.''യേസഞ്ച ചേതനാ അത്ഥി, രൂപിനോ ച അരൂപിനോ;
സബ്ബേ തേ തവ ഞാണമ്ഹി, അന്തോ ഹോന്തി സമോഗധാ.

൯൦. ''സമുദ്ധരസിമം ലോകം, അന്ധകാരസമാകുലം;
തവ ധമ്മം സുണിത്വാന, കങ്ഖാസോതം തരന്തി തേ.

൯൧.''അവിജ്ജാനിവുതേ ലോകേ, അന്ധകാരേന ഓത്ഥടേ;

തവ ഞാണമ്ഹി ജോതന്തേ, അന്ധകാരാ പധംസിതാ.

൩൨."തുവം ചക്ഖൂസി സബ്ബേസം, മഹാതമപനൂദനോ;
തവ ധമ്മം സുണിത്വാന, നിബ്ബായതി ബഹുജ്ജനോ.

൩൩."പുടകം പൂരയിത്വാന [പീഠരം (സീ॰), പുതരം (സ്യാ॰)], മധുഖുദ്ദമനേളകം;
ഉഭോ ഹത്ഥേഹി പഗ്ഗയ്ഹ, ഉപനേസിം മഹേസിനോ.

൩൪."പടിഗ്ഗണ്ഹി മഹാവീരോ, സഹത്ഥേന മഹാ ഇസീ;
ഭുഞ്ജിത്വാ തഞ്ച സബ്ബഞ്ഞൂ, വേഹാസം നഭമുഗ്ഗമി.

൩൫."അന്തലിക്ഖേ ഠിതോ സത്ഥാ, അത്ഥദസ്സീ നരാസഭോ;
മമ ചിത്തം പസാദേന്തോ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൩൬."'യേനിദം ഥവിതം ഞാണം, ബുദ്ധസേട്ഠോ ച ഥോമിതോ;
തേന ചിത്തപ്പസാദേന, ദുഗ്ഗതിം സോ ന ഗച്ഛതി.

൩൭."'ചതുദ്ദസഞ്ചക്ഖത്തും [ചതുസട്ഠിഞ്ച (സ്യാ॰)] സോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
പഥബ്യാ രജ്ജം അട്ഠസതം, വസുധം ആവസിസ്സതി.

൩൮."'പഞ്ചേവ സതക്ഖത്തുഞ്ച [അഥ പഞ്ചസതക്ഖത്തും (സീ॰)], ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി;
പദേസരജ്ജം അസങ്ഖേയ്യം, മഹിയാ കാരയിസ്സതി.

൩൯."'അജ്ഝായകോ മന്തധരോ, തിണ്ണം വേദാന പാരഗൂ;
ഗോതമസ്സ ഭഗവതോ, സാസനേ പബ്ബജിസ്സതി.

൪൦."'ഗമ്ഭീരം നിപുണം അത്ഥം, ഞാണേന വിചിനിസ്സതി;
മോഘരാജാതി നാമേന, ഹേസ്സതി സത്ഥു സാവകോ.

൪൧."'തീഹി വിജ്ജാഹി സമ്പന്നം, കതകിച്ചമനാസവം;
ഗോതമോ സത്ഥവാഹഗ്ഗോ, ഏതദഗ്ഗേ ഠപേസ്സതി'.

൪൨."ഹിത്വാ മാനുസകം യോഗം, ഛേത്വാന ഭവബന്ധനം;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൪൩."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മോഘരാജോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി;

മോഘരാജത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. അധിമുത്തത്ഥേരഅപദാനം

൪൪."നിബ്ബുതേ ലോകനാഥമ്ഹി, അത്ഥദസ്സീനരുത്തമേ;
ഉപട്ഠഹിം ഭിക്ഖുസങ്ഘം, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൪൫."നിമന്തേത്വാ ഭിക്ഖുസങ്ഘം [സംഘരതനം (സീ॰ സ്യാ॰)], ഉജുഭൂതം സമാഹിതം;

ഉച്ഛുനാ മണ്ഡപം കത്വാ, ഭോജേസിം സങ്ഘമുത്തമം.

൨൬.‘‘യം യം യോനുപപജ്ജാമി, ദേവത്തം അഥ മാനുസം;
സബ്ബേ സത്തേ അഭിഭോമി [അതിഭോമി (സീ॰ ക॰)], പുഞ്ഞകമ്മസ്സിദം ഫലം.

൨൭.‘‘അട്ഠാരസേ കപ്പസതേ, യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഉച്ഛുദാനസ്സിദം ഫലം.

൨൮.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അധിമുത്തോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി;

അധിമുത്തത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. ലസുണദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൯.‘‘ഹിമവന്തസ്സാവിദൂരേ , താപസോ ആസഹം തദാ;
ലസുണം ഉപജീവാമി, ലസുണം മയ്ഹഭോജനം.

൩൦.‘‘ഖാരിയോ പൂരയിത്വാന, സങ്ഘാരാമമഗച്ഛഹം;
ഹട്ഠോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, സങ്ഘസ്സ ലസുണം അദം.

൩൧.‘‘വിപസ്സിസ്സ നരഗ്ഗസ്സ, സാസനേ നിരതസ്സഹം;
സങ്ഘസ്സ ലസുണം ദത്വാ, കപ്പം സഗ്ഗമ്ഹി മോദഹം.

൩൨.‘‘ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, ലസുണം യമദം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ലസുണസ്സ ഇദം ഫലം.

൩൩.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ലസുണദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി;

ലസുണദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. ആയാഗദായകത്ഥേരഅപദാനം

൩൪.‘‘നിബ്ബുതേ ലോകനാഥമ്ഹി, സിഖിമ്ഹി വദതം വരേ;
ഹട്ഠോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, അവന്ദിം ഥൂപമുത്തമം.

൩൫.‘‘വഡ്ഢകീഹി കഥാപേത്വാ, മൂലം ദത്വാനഹം തദാ;
ഹട്ഠോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, ആയാഗം കാരപേസഹം.

൩൬.‘‘അട്ഠ കപ്പാനി ദേവേസു, അബ്bോകിണ്ണം [അബ്ബോച്ഛിന്നം (സീ॰)] വസിം അഹം;
അവസേസേസു കപ്പേസു, വോകിണ്ണം സംസരിം അഹം.

൩൭.‘‘കായേ വിസം ന കമതി, സത്ഥാനി ന ച ഹന്തി മേ;
ഉദകേഹം ന മിയ്യാമി, ആയാഗസ്സ ഇദം ഫലം.

൩൮.‘‘യദിച്ഛാമി അഹം വസ്സം, മഹാമേഘോ പവസ്സതി;

ദേവാപി മേ വസം എന്തി, പുഞ്ഞകമ്മസ്സിദം ഫലം.

൯൯. ‘‘സത്തരതനസമ്പന്നോ, തിസക്ഖത്തും അഹോസഹം;
ന മം കേചാവജാനന്തി, പുഞ്ഞകമ്മസ്സിദം ഫലം.

൧൦൦. ‘‘ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, ആയാഗം യമകാരയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ആയാഗസ്സ ഇദം ഫലം.

൧൦൧. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ആയാഗദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ആയാഗദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. ധമ്മചക്കികത്ഥേരഅപദാനം

൧൦൨. ‘‘സിദ്ധത്ഥസ്സ ഭഗവതോ, സീഹാസനസ്സ സമ്മുഖാ;
ധമ്മചക്കം മേ ഠപിതം, സുകതം വിഞ്ഞുവണ്ണിതം.

൧൦൩. ‘‘ചാരുവണ്ണോവ സോഭാമി, സയോഗ്ഗബലവാഹനോ;
പരിവാരേന്തി മം നിച്ചം, അനുയന്താ ബഹുജ്ജനാ.

൧൦൪. ‘‘സട്ഠിതൂരിയസഹസ്സേഹി, പരിചാരേമഹം സദാ;
പരിവാരേന സോഭാമി, പുഞ്ഞകമ്മസ്സിദം ഫലം.

൧൦൫. ‘‘ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ചക്കം ഠപയിം അഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ധമ്മചക്കസ്സിദം ഫലം.

൧൦൬. ‘‘ഇതോ ഏകാദസേ കപ്പേ, അട്ഠാസിംസു ജനാധിപാ;
സഹസ്സരാജനാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൧൦൭. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ധമ്മചക്കികോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ധമ്മചക്കികത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. കപ്പരുക്ഖിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൦൮. ‘‘സിദ്ധത്ഥസ്സ ഭഗവതോ, ഥൂപസേട്ഠസ്സ സമ്മുഖാ;
വിചിത്തദുസ്സേ ലഗേത്വാ [ലഗ്ഗേത്വാ (സീ॰ സ്യാ॰)], കപ്പരുക്ഖം ഠപേസഹം.

൧൦൯. ‘‘യം യം യോനുപപജ്ജാമി, ദേവത്തം അഥ മാനുസം;
സോഭയന്തോ മമ ദ്വാരം, കപ്പരുക്ഖോ പതിട്ഠതി.

൧൧൦. ‘‘അഹഞ്ച പരിസാ ചേവ, യേ കേചി മമ വസ്സിതാ [നിസ്സിതാ (സീ॰)];
തമ്ഹാ ദുസ്സം ഗഹേത്വാന, നിവാസേമ മയം സദാ [തദാ (സ്യാ॰)].

൧൧൧. ‘‘ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം രുക്ഖം ഠപയിം അഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, കപ്പരുക്ഖസ്സിദം ഫലം.

൧൧ ഇതോ ച സത്തമേ കപ്പേ, സുചേളാ അട്ഠ ഖത്തിയാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൧൧ ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ കപ്പരുക്ഖിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

കപ്പരുക്ഖിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

കുണ്ഡധാനവഗ്ഗോ ചതുത്ഥോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

കുണ്ഡസാഗതകച്ചാനാ, ഉദായീ മോഘരാജകോ;
അധിമുത്തോ ലസുണദോ, ആയാഗീ ധമ്മചക്കികോ;
കപ്പരുക്ഖീ ച ദസമോ, ഗാഥാ ദ്വയദസസതം [ഗാഥായോ ദ്വാദസസതം (സീ॰)].

൫. ഉപാലിവഗ്ഗോ

൧. ഭാഗിനേയ്യുപാലിത്ഥേരഅപദാനം

൧. ‘‘ഖീണാസവസഹസ്സേഹി , പരിവുതോ [പരേതോ (ക॰ അട്ഠ)] ലോകനായകോ;
വിവേകമനുയുത്തോ സോ, ഗച്ഛതേ പടിസല്ലിതും.

൨. ‘‘അജിനേന നിവത്ഥോഹം, തിദണ്ഡപരിധാരകോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘപരിബ്യൂള്ഹം, അദ്ദസം ലോകനായകം.

൩. ‘‘ഏകംസം അജിനം കത്വാ, സിരേ കത്വാന അഞ്ജലിം;
സമ്ബുദ്ധം അഭിവാദേത്വാ, സന്ഥവിം ലോകനായകം.

൪. ‘‘യഥാണ്ഡജാ ച സംസേദാ, ഓപപാതീ ജലാബുജാ;
കാകാദിപക്ഖിനോ സബ്ബേ, അന്തലിക്ഖചരാ സദാ.

൫. ‘‘യേ കേചി പാണഭൂതത്ഥി, സഞ്ഞിനോ വാ അസഞ്ഞിനോ;
സബ്ബേ തേ തവ ഞാണമ്ഹി, അന്തോ ഹോന്തി സമോഗധാ.

൬. ‘‘ഗന്ധാ ച പബ്ബതേയ്യാ യേ, ഹിമവന്തനഗുത്തമേ;
സബ്ബേ തേ തവ സീലമ്ഹി, കലായപി ന യുജ്ജരേ.

൭. ‘‘മോഹന്ധകാരപക്ഖന്ദോ, അയം ലോകോ സദേവകോ;
തവ ഞാണമ്ഹി ജോതന്തേ, അന്ധകാരാ വിധംസിതാ.

൮. ‘‘യഥാ അത്ഥങ്ഗതേ സൂരിയേ, ഹോന്തി സത്താ തമോഗതാ;
ഏവം ബുദ്ധേ അനുപ്പന്നേ, ഹോതി ലോകോ തമോഗതോ.

൯. ‘‘യഥോദയന്തോ ആദിച്ചോ, വിനോദേതി തമം സദാ;
തഥേവ ത്വം ബുദ്ധസേട്ഠ, വിദ്ധംസേസി തമം സദാ.

൧൦. ‘‘പധാനപഹിതത്തോസി , ബുദ്ധോ ലോകേ സദേവകേ;
തവ കമ്മാഭിരദ്ധേന, തോസേസി ജനതം ബഹും.

൧൧. ‘‘തം സബ്ബം അനുമോദിത്വാ, പദുമുത്തരോ മഹാമുനി;
നഭം അബ്ഭുഗ്ഗമീ ധീരോ, ഹംസരാജാവ അമ്ബരേ.

൧൨. ‘‘അബ്ഭുഗ്ഗന്ത്വാന സമ്ബുദ്ധോ, മഹേസീ പദുമുത്തരോ;
അന്തലിക്ഖേ ഠിതോ സത്ഥാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൧൩. ‘‘യേനിദം ഥവിതം ഞാണം, ഓപമ്മേഹി സമായുതം;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൧൪. ‘‘‘അട്ഠാരസഞ്ച ഖത്തും സോ, ദേവരാജാ ഭവിസ്സതി;
പഥബ്യാ രജ്ജം തിസതം, വസുധം ആവസിസ്സതി.

൧൫. ‘‘‘പഞ്ചവീസതിക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി;
പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം.

൧൬. ‘‘‘കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;

ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൧൭.'''തുസിതാ ഹി ചവിത്വാന, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
ഹീനോവ ജാതിയാ സന്തോ, ഉപാലി നാമ ഹേസ്സതി.

൧൮.'''സോ പച്ഛാ പബ്ബജിത്വാന, വിരാജേത്വാന പാപകം;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ.

൧൯.'''തുട്ഠോ ച ഗോതമോ ബുദ്ധോ, സക്യപുത്തോ മഹായസോ;
വിനയാധിഗതം തസ്സ, ഏതദഗ്ഗേ ഠപേസ്സതി'.

൨൦.''സദ്ധായാഹം പബ്ബജിതോ, കതകിച്ചോ അനാസവോ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൨൧.''ഭഗവാ ചാനുകമ്പീ മം, വിനയേഹം വിസാരദോ;
സകകമ്മാഭിരദ്ധോ ച, വിഹരാമി അനാസവോ.

൨൨.''സംവുതോ പാതിമോക്ഖമ്ഹി, ഇന്ദ്രിയേസു ച പഞ്ചസു;
ധാരേമി വിനയം സബ്ബം, കേവലം രതനാകരം [രതനഗ്ഘരം (ക॰)].

൨൩.''മമഞ്ച ഗുണമഞ്ഞായ, സത്ഥാ ലോകേ അനുത്തരോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഏതദഗ്ഗേ ഠപേസി മം.

൨൪.''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉപാലിഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഭാഗിനേയ്യുപാലിത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. സോണകോളിവിസത്ഥേരഅപദാനം

൨൫.''അനോമദസ്സിസ്സ മുനിനോ, ലോകജേട്ഠസ്സ താദിനോ;
സുധായ ലേപനം കത്വാ, ചങ്കമം കാരയിം അഹം.

൨൬.''നാനാവണ്ണേഹി പുപ്ഫേഹി, ചങ്കമം സന്ഥരിം അഹം;
ആകാസേ വിതാനം കത്വാ, ഭോജയിം ബുദ്ധമുത്തമം.

൨൭.''അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, അഭിവാദേത്വാന സുബ്ബതം [പുപ്ഫകം (ക॰)];
ദീഘസാലം ഭഗവതോ, നിയ്യാദേസിമഹം തദാ.

൨൮.''മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, സത്ഥാ ലോകേ അനുത്തരോ;
പടിഗ്ഗഹേസി ഭഗവാ, അനുകമ്പായ ചക്ഖുമാ.

൨൯.''പടിഗ്ഗഹേത്വാന സമ്ബുദ്ധോ, ദക്ഖിണേയ്യോ സദേവകേ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൩൦.'''യോ സോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, ദീഘസാലം അദാസി [അകാസി (സീ॰)] മേ;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൩൧."'ഇമസ്സ മച്ചുകാലമ്ഹി, പുഞ്ഞകമ്മസമങ്ഗിനോ;
സഹസ്സയുത്തസ്സരഥോ, ഉപട്ഠിസ്സതി താവദേ.

൩൨."'തേന യാനേനയം പോസോ, ദേവലോകം ഗമിസ്സതി;
അനുമോദിസ്സരേ ദേവാ, സമ്പത്തേ കുസലബ്ഭവേ [കുസലേ ഭവേ (സീ॰ സ്യാ॰)].

൩൩."'മഹാരഹം ബ്യമ്ഹം സേട്ഠം, രതനമത്തികലേപനം;
കൂടാഗാരവരൂപേതം, ബ്യമ്ഹം അജ്ഝാവസിസ്സതി.

൩൪."'തിംസകപ്പസഹസ്സാനി, ദേവലോകേ രമിസ്സതി;
പഞ്ചവീസതി കപ്പാനി, ദേവരാജാ ഭവിസ്സതി.

൩൫."'സത്തസത്തതിക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി;
യസോധരസനാമാ [യസോധരാ സമാനാ (സീ॰)] തേ, സബ്ബേപി ഏകനാമകാ.

൩൬."'ദ്വേ സമ്പത്തീ അനുഭോത്വാ, വഡ്ഢേത്വാ [ചിനിത്വാ (സ്യാ॰)] പുഞ്ഞസഞ്ചയം;
അട്ഠവീസതികപ്പമ്ഹി, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി.

൩൭."'തത്രാപി ബ്യമ്ഹം പവരം, വിസ്സകമ്മേന മാപിതം;
ദസസദ്ദാവിവിത്തം തം, പുരമജ്ഝാവസിസ്സതി.

൩൮."'അപരിമേയ്യേ ഇതോ കപ്പേ, ഭൂമിപാലോ മഹിദ്ധികോ;
ഓക്കാകോ നാമ നാമേന, രാജാ രട്ഠേ ഭവിസ്സതി.

൩൯."'സോളസിത്ഥിസഹസ്സാനം, സബ്ബാസം പവരാ ച സാ [പവരാവ യാ (സ്യാ॰), പവരാ പിയാ (?)];
അഭിജാതാ ഖത്തിയാനീ, നവ പുത്തേ ജനേസ്സതി.

൪൦. "'നവ പുത്തേ ജനേത്വാന, ഖത്തിയാനീ മരിസ്സതി;
തരുണീ ച പിയാ കഞ്ഞാ, മഹേസിത്തം കരിസ്സതി.

൪൧."'ഓക്കാകം തോസയിത്വാന, വരം കഞ്ഞാ ലഭിസ്സതി;
വരം ലദ്ധാന സാ കഞ്ഞാ, പുത്തേ പബ്ബാജയിസ്സതി.

൪൨."'പബ്ബാജിതാ ച തേ സബ്ബേ, ഗമിസ്സന്തി നഗുത്തമം;
ജാതിഭേദഭയാ സബ്ബേ, ഭഗിനീഹി വസിസ്സരേ [സംവസിസ്സരേ (സീ॰)].

൪൩."'ഏകാ ച കഞ്ഞാ ബ്യാധീഹി, ഭവിസ്സതി പരിക്ഖതാ [പുരക്ഖതാ (സ്യാ॰ ക॰)];
മാ നോ ജാതി പഭിജ്ജീതി, നിഖണിസ്സന്തി ഖത്തിയാ.

൪൪."'ഖത്തിയോ നീഹരിത്വാന, തായ സദ്ധിം വസിസ്സതി;
ഭവിസ്സതി തദാ ഭേദോ, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ.

൪൫."'തേസം പജാ ഭവിസ്സന്തി, കോളിയാ നാമ ജാതിയാ;
തത്ഥ മാനുസകം ഭോഗം, അനുഭോസ്സതിനപ്പകം.

൪൬."'തമ്ഹാ കായാ ചവിത്വാന, ദേവലോകം ഗമിസ്സതി;

തത്രാപി പവരം ബ്യമ്ഹം, ലഭിസ്സതി മനോരമം.

൪൩.'''ദേവലോകാ ചവിത്വാന, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
ആഗന്ത്വാന മനുസ്സത്തം, സോണോ നാമ ഭവിസ്സതി.

൪൪.'''ആരദ്ധവീരിയോ പഹിതത്തോ, പദഹം സത്ഥു സാസനേ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ.

൪൫.'''അനന്തദസ്സീ ഭഗവാ, ഗോതമോ സക്യപുങ്ഗവോ;
വിസേസഞ്ഞൂ മഹാവീരോ, അഗ്ഗട്ഠാനേ ഠപേസ്സതി'.

൪൬. "വുട്ഠമ്ഹി ദേവേ ചതുരങ്ഗുലമ്ഹി, തിണേ
അനിലേരിതഅങ്ഗണമ്ഹി;
ഠത്വാന യോഗസ്സ പയുത്തതാദിനോ, തതോത്തരിം പാരമതാ ന വിജ്ജതി.

൪൭."ഉത്തമേ ദമഥേ ദന്തോ, ചിത്തം മേ സുപണീഹിതം;
ഭാരോ മേ ഓഹിതോ സബ്ബോ, നിബ്ബുതോമ്ഹി അനാസവോ.

൪൮."അങ്ഗീരസോ മഹാനാഗോ, അഭിജാതോവ കേസരീ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഏതദഗ്ഗേ ഠപേസി മം.

൪൯."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സോണോ കോളിവിസോ [കോളിയവേസ്സോ (സീ॰ സ്യാ॰), കോടികണ്ണോ (ക॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സോണകോളിവിസത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. കാളിഗോധാപുത്തഭദ്ദിയത്ഥേരഅപദാനം

൫൦."പദുമുത്തരസമ്ബുദ്ധം , മേത്തചിത്തം മഹാമുനിം;
ഉപേതി ജനതാ സബ്ബാ, സബ്ബലോകഗ്ഗനായകം.

൫൧."സത്തുകഞ്ച ബദ്ധകഞ്ച [വത്ഥം സേനാസനഞ്ചേവ (സീ॰), സത്തുകഞ്ച പദകഞ്ച (സീ॰ അട്ഠ॰), സത്തുകഞ്ച പവാകഞ്ച (സ്യാ॰)], ആമിസം പാനഭോജനം;
ദദന്തി സത്ഥുനോ സബ്ബേ, പുഞ്ഞക്ഖേത്തേ അനുത്തരേ.

൫൨."അഹമ്പി ദാനം ദസ്സാമി, ദേവദേവസ്സ താദിനോ;
ബുദ്ധസേട്ഠം നിമന്തേത്വാ, സങ്ഘമ്പി ച അനുത്തരം.

൫൩."ഉയ്യോജിതാ മയാ ചേതേ, നിമന്തേസും തഥാഗതം;
കേവലം ഭിക്ഖുസങ്ഘഞ്ച, പുഞ്ഞക്ഖേത്തം അനുത്തരം.

൫൪."സതസഹസ്സപല്ലങ്കം, സോവണ്ണം ഗോനകത്ഥതം;
തൂലികാപടലികായ, ഖോമകപ്പാസികേഹി ച;
മഹാരഹം പഞ്ഞാപയിം, ആസനം ബുദ്ധയുത്തകം.

൫൫."പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ദേവദേവോ നരാസഭോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘപരിബ്യൂള്ഹോ, മമ ദ്വാരമുപാഗമി.

൫൬."പച്ചുഗ്ഗന്ത്വാന സമ്ബുദ്ധം, ലോകനാഥം യസസ്സിനം;

പസന്നചിത്തോ സുമനോ, അഭിനാമയിം സങ്ഘരം [സകം ഘരം (സീ॰)].

൯൭.“ഭിക്ഖൂനം സതസഹസ്സം, ബുദ്ധഞ്ച ലോകനായകം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, പരമന്നേന തപ്പയിം.

൯൮.“പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൯൯.“‘യേനിദം ആസനം ദിന്നം, സോവണ്ണം ഗോനകത്ഥതം;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൧൦൦.“‘ചതുസത്തതിക്ഖത്തും സോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
അനുഭോസ്സതി സമ്പത്തിം, അച്ഛരാഹി പുരക്ഖതോ.

൧൦൧.“‘പദേസരജ്ജം സഹസ്സം, വസുധം ആവസിസ്സതി;
ഏകപഞ്ഞാസക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി.

൧൦൨.“‘സബ്ബാസു ഭവയോനീസു, ഉച്ചാകുലീ [ഉച്ചാകുലേ (ക॰)] ഭവിസ്സതി;
സോ ച പച്ഛാ പബ്ബജിത്വാ, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
ഭദ്ദിയോ നാമ നാമേന, ഹേസ്സതി സത്ഥു സാവകോ.

൧൦൩.“‘വിവേകമനുയുത്തോമ്ഹി, പന്തസേനനിവാസഹം;
ഫലഞ്ചാധിഗതം സബ്ബം, ചത്തക്ലേസോമ്ഹി അജ്ജഹം.

൧൦൪.“‘മമ സബ്ബം [കമ്മം (?)] അഭിഞ്ഞായ, സബ്ബഞ്ഞൂ ലോകനായകോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഏതദഗ്ഗേ ഠപേസി മം’.

൧൦൫.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഭദ്ദിയോ കാളിഗോധായ പുത്തോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഭദ്ദിയസ്സ കാളിഗോധായ പുത്തത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. സന്നിട്ഠാപകത്ഥേരഅപദാനം

൧൦൬. “അരഞ്ഞേ കുടികം കത്വാ, വസാമി പബ്ബതന്തരേ;
ലാഭാലാഭേന സന്തുട്ഠോ, യസേന അയസേന ച.

൧൦൭.“പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
വസീസതസഹസ്സേഹി [ഭിക്ഖുസതസഹസ്സേഹി (സ്യാ॰)], ആഗച്ഛി മമ സന്തികം.

൧൦൮.“ഉപാഗതം മഹാനാഗം [മഹാവീരം (സീ॰)], ജലജുത്തമനാമകം;
തിണസന്ഥരം [തിണത്ഥരം (ക॰)] പഞ്ഞാപേത്വാ, അദാസിം സത്ഥുനോ അഹം.

൧൦൯.“പസന്നചിത്തോ സുമനോ, ആമണ്ഡം പാനീയഞ്ചഹം;
അദാസിം ഉജുഭൂതസ്സ, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൧൧൦.“സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ [സതസഹസ്സേ ഇതോ കപ്പേ (സീ॰)], യം ദാനമദദിം തദാ;

ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ആമണ്ഡസ്സ ഇദം ഫലം.

൭൭.“ഏകതാലീസകപ്പമ്ഹി, ഏകോ ആസിം അരിന്ദമോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൭൮.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സന്നിട്ഠാപകോ [സന്നിധാപകോ (സീ॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സന്നിട്ഠാപകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. പഞ്ചഹത്ഥിയത്ഥേരഅപദാനം

൭൯.“സുമേധോ നാമ സമ്ബുദ്ധോ, ഗച്ഛതേ അന്തരാപണേ;
ഓക്ഖിത്തചക്ഖു [ഖിത്തചക്ഖു (ക॰ സീ॰ ക॰)] മിതഭാണീ, സതിമാ സംവുതിന്ദ്രിയോ.

൮൦.“പഞ്ച ഉപ്പലഹത്ഥാനി, ആവേളത്ഥം അഹംസു മേ;
തേന ബുദ്ധം അപൂജേസിം, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി.

൮൧.“ആരോപിതാ ച തേ പുപ്ഫാ, ഛദനം അസ്സു സത്ഥുനോ;
സമാധിംസു [സംസാവിംസു (സീ॰)] മഹാനാഗം, സിസ്സാ ആചരിയം യഥാ.

൮൨.“തിംസകപ്പസഹസ്സമ്ഹി , യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൮൩.“ഇതോ വീസകപ്പസതേ, അഹേസും പഞ്ച ഖത്തിയാ;
ഹത്ഥിയാ നാമ നാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൮൪.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പഞ്ചഹത്ഥിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പഞ്ചഹത്ഥിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. പദുമച്ഛദനിയത്ഥേരഅപദാനം

൮൫.“നിബ്ബുതേ ലോകനാഥമ്ഹി, വിപസ്സിമ്ഹഗ്ഗപുഗ്ഗലേ;
സുഫുല്ലപദുമം ഗയ്ഹ, ചിതമാരോപയിം അഹം.

൮൬.“ആരോപിതേ ച ചിതകേ, വേഹാസം നഭമുഗ്ഗമി;
ആകാസേ ഛദനം [ആകാസച്ഛദനം (സീ॰)] കത്വാ, ചിതകമ്ഹി അധാരയി.

൮൭.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൮൮.“സത്തതാലീസിതോ കപ്പേ, പദുമിസ്സരനാമകോ;
ചാതുരന്തോ വിജിതാവീ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൮൯.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പദുമച്ഛദനിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി;

പദുമച്ഛദനിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. സയനദായകത്ഥേരഅപദാനം

൮൭."സിദ്ധത്ഥസ്സ ഭഗവതോ, മേത്തചിത്തസ്സ താദിനോ;
സയനഗ്ഗം മയാ ദിന്നം, ദുസ്സഭണ്ഡേഹി [ദുസ്സഭണ്ഡേന (സ്യാ॰)] അത്ഥതം.

൮൮."പടിഗ്ഗഹേസി ഭഗവാ, കപ്പിയം സയനാസനം;
ഉട്ഠായ സയനാ [ആസനാ (സീ॰)] തമ്ഹാ, വേഹാസം ഉഗ്ഗമീ ജിനോ.

൮൯."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം സയനമദാസഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സയനസ്സ ഇദം ഫലം.

൯൦."ഏകപഞ്ഞാസിതോ കപ്പേ, വരകോ [വരുണോ (സീ॰ സ്യാ॰)] ദേവസവ്ഹയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൯൧."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സയനദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സയനദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. ചങ്കമനദായകത്ഥേരഅപദാനം

൯൨."അത്ഥദസ്സിസ്സ മുനിനോ, ലോകജേട്ഠസ്സ താദിനോ;
ഇട്ഠകാഹി ചിനിത്വാന, ചങ്കമം കാരയിം അഹം.

൯൩."ഉച്ചതോ പഞ്ചരതനം, ചങ്കമം സാധുമാപിതം;
ആയാമതോ ഹത്ഥസതം, ഭാവനീയം മനോരമം.

൯൪."പടിഗ്ഗഹേസി ഭഗവാ, അത്ഥദസ്സീ നരുത്തമോ;
ഹത്ഥേന പുലിനം ഗയ്ഹ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൯൫."'ഇമിനാ പുലിനദാനേന, ചങ്കമം സുകതേന ച;
സത്തരതനസമ്പന്നം, പുലിനം അനുഭോസ്സതി.

൯൬."'തീണി കപ്പാനി ദേവേസു, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
അനുഭോസ്സതി സമ്പത്തിം, അച്ഛരാഹി പുരക്ഖതോ.

൯൭."'മനുസ്സലോകമാഗന്ത്വാ , രാജാ രട്ഠേ ഭവിസ്സതി;
തിക്ഖത്തും ചക്കവത്തീ ച, മഹിയാ സോ ഭവിസ്സതി'.

൯൮."അട്ഠാരസേ കപ്പസതേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ചങ്കമസ്സ ഇദം ഫലം.

൧൦൦."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ചങ്കമനദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ചങ്കമനദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. സുഭദ്ദത്ഥേരഅപദാനം

൧൦൧. ‘‘പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
ജനതം ഉദ്ധരിത്വാന, നിബ്ബായതി മഹായസോ.

൧൦൨. ‘‘നിബ്ബായന്തേ ച സമ്ബുദ്ധേ, ദസസഹസ്സി കമ്പഥ;
ജനകായോ മഹാ ആസി, ദേവാ സന്നിപതും തദാ.

൧൦൩. ‘‘ചന്ദനം പൂരയിത്വാന, തഗരാമല്ലികാഹി ച;
ഹട്ഠോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, ആരോപയിം [ആലേപേസിം (സീ॰), ആരോപേസിം (സ്യാ॰)] നരുത്തമം.

൧൦൪. ‘‘മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, സത്ഥാ ലോകേ അനുത്തരോ;
നിപന്നകോവ സമ്ബുദ്ധോ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൧൦൫. ‘‘‘യോ മേ പച്ഛിമകേ കാലേ, ഗന്ധമാലേന [ഗന്ധമല്ലേന (സ്യാ॰ ക॰) നപുംസകേകത്തം മനസികാതബ്ബം] ഛാദയി;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൧൦൬. ‘‘‘ഇതോ ചുതോ അയം പോസോ, തുസിതകായം ഗമിസ്സതി;
തത്ഥ രജ്ജം കരിത്വാന, നിമ്മാനം സോ ഗമിസ്സതി.

൧൦൭. ‘‘‘ഏതേനേവ ഉപായേന, ദത്വാ മാലം [മല്യം (സീ॰), മല്ലം (സ്യാ॰ ക॰)] വരുത്തമം;
സകകമ്മാഭിരദ്ധോ സോ, സമ്പത്തിം അനുഭോസ്സതി.

൧൦൮. ‘‘‘പുനാപി തുസിതേ കായേ, നിബ്ബത്തിസ്സതിയം നരോ;
തമ്ഹാ കായാ ചവിത്വാന, മനുസ്സത്തം ഗമിസ്സതി.

൧൦൯. ‘‘‘സക്യപുത്തോ മഹാനാഗോ, അഗ്ഗോ ലോകേ സദേവകേ;
ബോധയിത്വാ ബഹൂ സത്തേ, നിബ്ബായിസ്സതി ചക്ഖുമാ.

൧൧൦. ‘‘‘തദാ സോപഗതോ സന്തോ, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
ഉപസങ്കമ്മ സമ്ബുദ്ധം, പഞ്ഹം പുച്ഛിസ്സതി തദാ.

൧൧൧. ‘‘‘ഹാസയിത്വാന സമ്ബുദ്ധോ, സബ്ബഞ്ഞൂ ലോകനായകോ;
പുഞ്ഞകമ്മം പരിഞ്ഞായ, സച്ചാനി വിവരിസ്സതി.

൧൧൨. ‘‘‘ആരദ്ധോ ച അയം പഞ്ഹേ, തുട്ഠോ ഏകഗ്ഗമാനസോ;
സത്ഥാരം അഭിവാദേത്വാ, പബ്ബജ്ജം യാചയിസ്സതി.

൧൧൩. ‘‘‘പസന്നമാനസം ദിസ്വാ, സകകമ്മേന തോസിതം;
പബ്ബാജേസ്സതി സോ ബുദ്ധോ, അഗ്ഗമഗ്ഗസ്സ കോവിദോ.

൧൧൪. ‘‘‘വായമിത്വാനയം പോസോ, സമ്മാസമ്ബുദ്ധസാസനേ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ’.

പഞ്ചമഭാണവാരം.

൧൧൫. ‘‘പുബ്ബകമ്മേന സംയുത്തോ, ഏകഗ്ഗോ സുസമാഹിതോ;
ബുദ്ധസ്സ ഓരസോ പുത്തോ, ധമ്മജോമ്ഹി സുനിമ്മിതോ.

൧൧൬. ‘‘ധമ്മരാജം ഉപഗമ്മ, അപുച്ഛിം പഞ്ഹമുത്തമം;
കഥയന്തോ ച മേ പഞ്ഹം, ധമ്മസോതം ഉപാനയി.

൧൧൭. ‘‘തസ്സാഹം ധമ്മമഞ്ഞായ, വിഹാസിം സാസനേ രതോ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൧൧൮. ‘‘സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ, ജലജുത്തമനായകോ;
നിബ്ബായി അനുപാദാനോ, ദീപോവ തേലസങ്ഖയാ.

൧൧൯. ‘‘സത്തയോജനികം ആസി, ഥൂപഞ്ച രതനാമയം;
ധജം തത്ഥ അപൂജേസിം, സബ്ബഭദ്ദം മനോരമം.

൧൨൦. ‘‘കസ്സപസ്സ ച ബുദ്ധസ്സ, തിസ്സോ നാമഗ്ഗസാവകോ;
പുത്തോ മേ ഓരസോ ആസി, ദായാദോ ജിനസാസനേ.

൧൨൧. ‘‘തസ്സ ഹീനേന മനസാ, വാചം ഭാസിം അഭദ്ദകം;
തേന കമ്മവിപാകേന, പച്ഛാ മേ ആസി ഭദ്ദകം [പച്ഛിമേ അദ്ദസം ജിനം (സീ॰)].

൧൨൨. ‘‘ഉപവത്തനേ സാലവനേ, പച്ഛിമേ സയനേ മുനി;
പബ്ബാജേസി മഹാവീരോ, ഹിതോ കാരുണികോ ജിനോ.

൧൨൩. ‘‘അജ്ജേവ ദാനി പബ്ബജ്ജാ, അജ്ജേവ ഉപസമ്പദാ;
അജ്ജേവ പരിനിബ്ബാനം, സമ്മുഖാ ദ്വിപദുത്തമേ.

൧൨൪. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സുഭദ്ദോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സുഭദ്ദത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. ചുന്ദത്ഥേരഅപദാനം

൧൨൫. ‘‘സിദ്ധത്ഥസ്സ ഭഗവതോ, ലോകജേട്ഠസ്സ താദിനോ;
അഗ്ഘിയം കാരയിത്വാന, ജാതിപുപ്ഫേഹി ഛാദയിം.

൧൨൬. ‘‘നിട്ഠാപേത്വാന തം പുപ്ഫം, ബുദ്ധസ്സ ഉപനാമയിം;
പുപ്ഫാവസേസം പഗ്ഗയ്ഹ, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

൧൨൭. ‘‘കഞ്ചനഗ്ഘിയസങ്കാസം , ബുദ്ധം ലോകഗ്ഗനായകം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, പുപ്ഫഗ്ഘിയമുപാനയിം.

൧൨൮. ‘‘വീതിണ്ണകങ്ഖോ സമ്ബുദ്ധോ, തിണ്ണോഘേഹി പുരക്ഖതോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൧൨൯. ‘‘‘ദിബ്ബഗന്ധം പവായന്തം, യോ മേ പുപ്ഫഗ്ഘിയം അദാ;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൧൩൦. “ഇതോ ചുതോ അയം പോസോ, ദേവസങ്ഘപുരക്ഖതോ;
ജാതിപുപ്ഫേഹി പരികിണ്ണോ, ദേവലോകം ഗമിസ്സതി.

൧൩൧. “ഉബ്ബിദ്ധം ഭവനം തസ്സ, സോവണ്ണഞ്ച മണീമയം;
ബ്യമ്ഹം പാതുഭവിസ്സതി, പുഞ്ഞകമ്മപ്പഭാവിതം.

൧൩൨. “ചതുസത്തതിക്ഖത്തും സോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
അനുഭോസ്സതി സമ്പത്തിം, അച്ഛരാഹി പുരക്ഖതോ.

൧൩൩. “പഥബ്യാ രജ്ജം തിസതം, വസുധം ആവസിസ്സതി;
പഞ്ചസത്തതിക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി.

൧൩൪. “ദുജ്ജയോ നാമ നാമേന, ഹേസ്സതി മനുജാധിപോ;
അനുഭോത്വാന തം പുഞ്ഞം, സകകമ്മം അപസ്സിതോ
[സകകമ്മൂപസംഹിതോ (സ്യാ॰)].

൧൩൫. “വിനിപാതം അഗന്ത്വാന, മനുസ്സത്തം ഗമിസ്സതി;
ഹിരഞ്ഞം തസ്സ [ഹിരഞ്ഞസ്സ ച (സീ॰ ക॰)] നിചിതം, കോടിസതമനപ്പകം.

൧൩൬. “നിബ്ബത്തിസ്സതി യോനിമ്ഹി, ബ്രാഹ്മണേ സോ ഭവിസ്സതി;
വങ്ഗന്തസ്സ സുതോ ധീമാ, സാരിയാ ഓരസോ പിയോ.

൧൩൭. “സോ ച പച്ഛാ പബ്ബജിത്വാ, അങ്ഗീരസസ്സ സാസനേ;
ചൂളചുന്ദോതി [ചൂലചുന്ദോതി (സീ॰)] നാമേന, ഹേസ്സതി സത്ഥു
സാവകോ.

൧൩൮. “സാമണേരോവ സോ സന്തോ, ഖീണാസവോ ഭവിസ്സതി;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ’.

൧൩൯. “ഉപട്ഠഹിം മഹാവീരം, അഞ്ഞേ ച പേസലേ ബഹൂ;
ഭാതരം മേ ചുപട്ഠാസിം, ഉത്തമത്ഥസ്സ പത്തിയാ.

൧൪൦. “ഭാതരം മേ ഉപട്ഠിത്വാ, ധാതും പത്തമ്ഹി ഓഹിയ [ഓപിയ (സീ॰),
ഓചിയ (സ്യാ॰)];
സമ്ബുദ്ധം ഉപനാമേസിം, ലോകജേട്ഠം നരാസഭം.

൧൪൧. “ഉഭോ ഹത്ഥേഹി പഗ്ഗയ്ഹ, ബുദ്ധോ ലോകേ സദേവകേ;
സന്ദസ്സയന്തോ തം ധാതും, കിത്തയി അഗ്ഗസാവകം.

൧൪൨. “ചിത്തഞ്ച സുവിമുത്തം മേ, സദ്ധാ മയ്ഹം പതിട്ഠിതാ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൧൪൩. “പടിസമ്ഭിദാനുപ്പത്താ, വിമോക്ഖാപി ച ഫസ്സിതാ [പടിസമ്ഭിദാ
ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ (സ്യാ॰)];
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ചുന്ദോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ചുന്ദത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

ഉപാലിവഗ്ഗോ പഞ്ചമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

ഉപാലി സോണോ ഭദ്ദിയോ, സന്നിട്ഠാപകഹത്ഥിയോ;
ഛദനം സേയ്യചങ്കമം, സുഭദ്ദോ ചുന്ദസവ്ഹയോ;
ഗാഥാസതം സതാലീസം [ച താലീസം (സീ॰ സ്യാ॰)], ചതസ്സോ ച തദുത്തരി.

൬. ബീജനിവഗ്ഗോ

൧. വിധൂപനദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧. “പദുമുത്തരബുദ്ധസ്സ , ലോകജേട്ഠസ്സ താദിനോ;
ബീജനികാ [വീജനികാ (സീ॰ സ്യാ॰)] മയാ ദിന്നാ, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ.

൨. “സകം ചിത്തം പസാദേത്വാ, പഗ്ഗഹേത്വാന അഞ്ജലിം;
സമ്ബുദ്ധമഭിവാദേത്വാ, പക്കമിം ഉത്തരാമുഖോ.

൩. “ബീജനിം പഗ്ഗഹേത്വാന, സത്ഥാ ലോകഗ്ഗനായകോ [ലോകേ അനുത്തരോ (സീ॰)];
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ ഠിതോ സന്തോ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൪. “‘ഇമിനാ ബീജനിദാനേന, ചിത്തസ്സ പണിധീഹി [ചേതനാപണിധീഹി (അഞ്ഞത്ഥ)] ച;
കപ്പാനം സതസഹസ്സം, വിനിപാതം ന ഗച്ഛതി’.

൫. “ആരദ്ധവീരിയോ പഹിതത്തോ, ചേതോഗുണസമാഹിതോ;
ജാതിയാ സത്തവസ്സോഹം, അരഹത്തം അപാപുണിം.

൬. “സട്ഠികപ്പസഹസ്സമ്ഹി, ബീജമാനസനാമകാ;
സോളസാസിംസു രാജാനോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൭. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ വിധൂപനദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

വിധൂപനദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. സതരംസിത്ഥേരഅപദാനം

൮. “ഉബ്ഭിദ്ധം സേലമാരുയ്ഹ, നിസീദി പുരിസുത്തമോ;
പബ്ബതസ്സാവിദൂരമ്ഹി, ബ്രാഹ്മണോ മന്തപാരഗൂ.

൯. “ഉപവിട്ഠം മഹാവീരം, ദേവദേവം നരാസഭം;
അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, സന്ഥവിം ലോകനായകം.

൧൦. “‘ഏസ ബുദ്ധോ മഹാവീരോ, വരധമ്മപ്പകാസകോ;
ജലതി അഗ്ഗിഖന്ധോവ, ഭിക്ഖുസങ്ഘപുരക്ഖതോ.

൧൧. “‘മഹാസമുദ്ദോവ‘ക്ഖുബ്ഭോ [’ക്ഖോഭോ (സീ॰ സ്യാ॰)], അണ്ണവോവ ദുരുത്തരോ;
മിഗരാജാവസമ്ഭീതോ [ഛമ്ഭിതോ (ക॰)], ധമ്മം ദേസേതി ചക്ഖുമാ’.

൧൨. “മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, പദുമുത്തരനായകോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ ഠിതോ സത്ഥാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൧൩."'യേനായം [യേനാഹം (ക॰)] അഞ്ജലീ ദിന്നോ, ബുദ്ധസേട്ഠോ ച ഥോമിതോ;
തിംസകപ്പസഹസ്സാനി, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി.

൧൪."'കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി, അങ്ഗീരസസനാമകോ;
വിവട്ടച്ഛദോ [വിവത്ഥച്ഛദ്ദോ (സീ॰)] സമ്ബുദ്ധോ, ഉപ്പജ്ജിസ്സതി താവദേ.

൧൫."'തസ്സ ധമ്മേസു ദായാദോ, ഓരസോ ധമ്മനിമ്മിതോ;
സതരംസീതി നാമേന, അരഹാ സോ ഭവിസ്സതി'.

൧൬."ജാതിയാ സത്തവസ്സോഹം, പബ്ബജിം അനഗാരിയം;
സതരംസിമ്ഹി നാമേന, പഭാ നിദ്ധാവതേ മമ.

൧൭."മണ്ഡപേ രുക്ഖമൂലേ വാ, ഝായീ ഝാനരതോ അഹം;
ധാരേമി അന്തിമം ദേഹം, സമ്മാസമ്ബുദ്ധസാസനേ.

൧൮."സട്ഠികപ്പസഹസ്സമ്ഹി, ചതുരോ രാമനാമകാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൧൯."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സതരംസി ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സതരംസിത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. സയനദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൦."പദുമുത്തരബുദ്ധസ്സ, സബ്ബലോകാനുകമ്പിനോ;
സയനം തസ്സ പാദാസിം, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൨൧."തേന സയനദാനേന, സുഖേത്തേ ബീജസമ്പദാ;
ഭോഗാ നിബ്ബത്തരേ തസ്സ, സയനസ്സ ഇദം ഫലം.

൨൨."ആകാസേ സേയ്യം കപ്പേമി, ധാരേമി പഥവിം ഇമം;
പാണേസു മേ ഇസ്സരിയം, സയനസ്സ ഇദം ഫലം.

൨൩."പഞ്ചകപ്പസഹസ്സമ്ഹി, അട്ഠ ആസും മഹാതേജാ [മഹാവരാ (സീ॰), മഹാവീരാ (സ്യാ॰)];
ചതുത്തിംസേ കപ്പസതേ, ചതുരോ ച മഹബ്ബലാ.

൨൪."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സയനദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സയനദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. ഗന്ധോദകിയത്ഥേരഅപദാനം

൨൫."പദുമുത്തരബുദ്ധസ്സ , മഹാബോധിമഹോ അഹു;
വിചിത്തം ഘടമാദായ, ഗന്ധോദകമദാസഹം.

൨൩.ന്ഹാനകാലേ ച ബോധിയാ, മഹാമേഘോ പവസ്സഥ;
നിന്നാദോ ച മഹാ ആസി, അസനിയാ ഫലന്തിയാ.

൨൪.‘‘തേനേവാസനിവേഗേന, തത്ഥ കാലങ്കതോ [കാലകതോ (സീ॰ സ്യാ॰)] അഹം [അഹും (സീ॰)];
ദേവലോകേ ഠിതോ സന്തോ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഹം.

൨൫.‘‘അഹോ ബുദ്ധോ അഹോ ധമ്മോ, അഹോ നോ സത്ഥുസമ്പദാ;
കളേവരം [കലേബരം (സീ॰)] മേ പതിതം, ദേവലോകേ രമാമഹം.

൨൬.‘‘ഉബ്ബിദ്ധം ഭവനം മയ്ഹം, സതഭൂമം സമുഗ്ഗതം;
കഞ്ഞാസതസഹസ്സാനി, പരിവാരേന്തി മം സദാ.

൨൭.‘‘ആബാധാ മേ ന വിജ്ജന്തി, സോകോ മയ്ഹം ന വിജ്ജതി;
പരിളാഹം ന പസ്സാമി, പുഞ്ഞകമ്മസ്സിദം ഫലം.

൨൮.‘‘അട്ഠവീസേ കപ്പസതേ, രാജാ സംവസിതോ അഹും;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ’.

൨൯.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഗന്ധോദകിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഗന്ധോദകിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. ഓപവയ്ഹത്ഥേരഅപദാനം

൩൦.‘‘പദുമുത്തരബുദ്ധസ്സ , ആജാനീയമദാസഹം;
നിയ്യാദേത്വാന സമ്ബുദ്ധേ [സമ്ബുദ്ധം (സീ॰ ക॰)], അഗമാസിം സകം ഘരം.

൩൧.‘‘ദേവലോ നാമ നാമേന, സത്ഥുനോ അഗ്ഗസാവകോ;
വരധമ്മസ്സ ദായാദോ, ആഗച്ഛി മമ സന്തികം.

൩൨.‘‘സപത്തഭാരോ ഭഗവാ, ആജാനേയ്യോ ന കപ്പതി;
തവ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, അധിവാസേസി ചക്ഖുമാ.

൩൩.‘‘അഗ്ഘാപേത്വാ വാതജവം, സിന്ധവം സീഘവാഹനം;
പദുമുത്തരബുദ്ധസ്സ, ഖമനീയമദാസഹം.

൩൪.‘‘യം യം യോനുപപജ്ജാമി, ദേവത്തം അഥ മാനുസം [ദേവേ ച മാനുസേ ഭവേ (സീ॰ ക॰)];
ഖമനീയം വാതജവം, ചിത്തം നിബ്ബത്തതേ [ആജാനീയാ വാതജവാ, വിത്തി നിബ്ബത്തരേ (സ്യാ॰), ഖമനീയാ വാതജവാ, ചിത്താ നിബ്ബത്തരേ (സീ॰)] മമ.

൩൫.‘‘ലാഭം തേസം സുലദ്ധംവ, യേ ലഭന്തുപസമ്പദം;
പുനപി പയിരുപാസേയ്യം, ബുദ്ധോ ലോകേ സചേ ഭവേ.

൩൬.‘‘അട്ഠവീസതിക്ഖത്തുംഹം, രാജാ ആസിം മഹബ്ബലോ;

ചാതുരന്തോ വിജിതാവീ, ജമ്ബുസണ്ഡസ്സ [ജമ്ബുദീപസ്സ (സ്യാ॰), ജമ്ബുമണ്ഡസ്സ (ക॰)] ജമ്ബുഇസ്സരോ.

൪൦. ''ഇദം പച്ഛിമകം മയ്ഹം, ചരിമോ വത്തതേ ഭവോ;
പത്തോസ്മി അചലം ഠാനം, ഹിത്വാ ജയപരാജയം.

൪൧.''ചതുതിംസസഹസ്സമ്ഹി, മഹാതേജോസി ഖത്തിയോ;
സതരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൪൨.''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഓപവയ്ഹോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഓപവയ്ഹത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. സപരിവാരാസനത്ഥേരഅപദാനം

൪൩.''പദുമുത്തരബുദ്ധസ്സ, പിണ്ഡപാതം അദാസഹം;
ഗന്ത്വാ കിലിട്ഠകം ഠാനം [തം ഭോജനട്ഠാനം (സീ॰)], മല്ലികാഹി പരിക്ഖിതം [പരിക്ഖിപിം (സീ॰)].

൪൪.''തമ്ഹാസനമ്ഹി ആസീനോ, ബുദ്ധോ ലോകഗ്ഗനായകോ;
അകിത്തയി പിണ്ഡപാതം, ഉജുഭൂതോ സമാഹിതോ.

൪൫.''യഥാപി ഭദ്ദകേ ഖേത്തേ, ബീജം അപ്പമ്പി രോപിതം;
സമ്മാ ധാരം പവേച്ഛന്തേ, ഫലം തോസേതി കസ്സകം.

൪൬.''തഥേവായം പിണ്ഡപാതോ, സുഖേത്തേ രോപിതോ തയാ;
ഭവേ നിബ്ബത്തമാനമ്ഹി, ഫലം തേ [നിബ്ബത്തമാനം ഹി, ഫലതോ (സീ॰)] തോസയിസ്സതി [തപ്പയിസ്സതി (ക॰)].

൪൭.''ഇദം വത്വാന സമ്ബുദ്ധോ, ജലജുത്തമനാമകോ;
പിണ്ഡപാതം ഗഹേത്വാന, പക്കാമി ഉത്തരാമുഖോ.

൪൮.''സംവുതോ പാതിമോക്ഖസ്മിം, ഇന്ദ്രിയേസു ച പഞ്ചസു;
പവിവേകമനുയുത്തോ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൪൯.''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സപരിവാരാസനോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സപരിവാരാസനത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. പഞ്ചദീപകത്ഥേരഅപദാനം

൫൦. ''പദുമുത്തരബുദ്ധസ്സ, സബ്ബഭൂതാനുകമ്പിനോ;
സദ്ദഹിത്വാന [സുസണ്ഠഹിത്വാ (സീ॰)] സദ്ധമ്മേ, ഉജുദിട്ഠി അഹോസഹം.

൫൧.''പദീപദാനം പാദാസിം, പരിവാരേത്വാന ബോധിയം;

സദ്ദഹന്തോ പദീപാനി, അകരിം താവദേ അഹം.

൧൨."യം യം യോനുപപജ്ജാമി, ദേവത്തം അഥ മാനുസം;
ആകാസേ ഉക്കം ധാരേന്തി, ദീപദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൩."തിരോകുട്ടം തിരോസേലം, സമതിഗ്ഗയ്ഹ പബ്ബതം;
സമന്താ യോജനസതം, ദസ്സനം അനുഭോമഹം.

൧൪."തേന കമ്മാവസേസേന, പത്തോമ്ഹി ആസവക്ഖയം;
ധാരേമി അന്തിമം ദേഹം, ദിപദിന്ദസ്സ സാസനേ.

൧൫."ചതുത്തിംസേ കപ്പസതേ, സതചക്ഖുസനാമകാ;
രാജാഹേസും മഹാതേജാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൧൬."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പഞ്ചദീപകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പഞ്ചദീപകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. ധജദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൭."പദുമുത്തരബുദ്ധസ്സ, ബോധിയാ പാദപുത്തമേ;
ഹട്ഠോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, ധജമാരോപയിം അഹം.

൧൮."പതിതപത്താനി ഗണ്ഹിത്വാ, ബഹിദ്ധാ ഛഡ്ഡയിം അഹം;
അന്തോസുദ്ധം ബഹിസുദ്ധം, അധിമുത്തമനാസവം.

൧൯."സമ്മുഖാ വിയ സമ്ബുദ്ധം, അവന്ദിം ബോധിമുത്തമം;
പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ.

൨൦."ഭിക്ഖുസങ്ഘേ ഠിതോ സത്ഥാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ;
""ഇമിനാ ധജദാനേന, ഉപട്ഠാനേന ചൂഭയം.

൨൧."'കപ്പാനം സതസഹസ്സം, ദുഗ്ഗതിം സോ ന ഗച്ഛതി;
ദേവേസു ദേവസോഭഗ്യം, അനുഭോസ്സതിനപ്പകം.

൨൨."'അനേകസതക്ഖത്തുഞ്ച , രാജാ രട്ഠേ ഭവിസ്സതി;
ഉഗ്ഗതോ നാമ നാമേന, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി.

൨൩."'സമ്പത്തിം അനുഭോത്വാന, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
ഗോതമസ്സ ഭഗവതോ, സാസനേഭിരമിസ്സതി'.

൨൪."പധാനപഹിതത്തോമ്ഹി, ഉപസന്തോ നിരൂപധി;
ധാരേമി അന്തിമം ദേഹം, സമ്മാസമ്ബുദ്ധസാസനേ.

൨൫."ഏകപഞ്ഞാസസഹസ്സേ, കപ്പേ ഉഗ്ഗതസവ്ഹയോ [സവ്ഹയാ (സ്യാ॰)];
പഞ്ഞാസസതസഹസ്സേ, ഖത്തിയോ മേഘസവ്ഹയോ [ഖത്തിയാ ഖേമസവ്ഹയാ (സ്യാ॰)].

൨൬."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ധജദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ധജദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. പദുമത്ഥേരഅപദാനം

൬൭.“ചതുസച്ചം പകാസേന്തോ, വരധമ്മപ്പവത്തകോ;
വസ്സതേ [വസ്സേതി (?)] അമതം വുട്ഠിം, നിബ്ബാപേന്തോ മഹാജനം.

൬൮.“സധജം [സദണ്ഡം (സീ॰)] പദുമം ഗയ്ഹ, അഡ്ഢകോസേ ഠിതോ അഹം;
പദുമുത്തരമുനിസ്സ, പഹട്ഠോ ഉക്ഖിപിമമ്ബരേ.

൬൯.“ആഗച്ഛന്തേ ച പദുമേ, അബ്ഭുതോ ആസി താവദേ;
മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, പഗ്ഗണ്ഹി വദതം വരോ.

൭൦. “കരസേട്ഠേന പഗ്ഗയ്ഹ, ജലജം പുപ്ഫമുത്തമം;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ ഠിതോ സത്ഥാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൭൧.“‘യേനിദം പദുമം ഖിത്തം, സബ്ബഞ്ഞുമ്ഹി വിനായകേ [സബ്ബഞ്ഞുതമനായകേ (സ്യാ॰ ക॰)];
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൭൨.“‘തിംസകപ്പാനി ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
പഥബ്യാ രജ്ജം സത്തസതം, വസുധം ആവസിസ്സതി.

൭൩.“‘തത്ഥ പത്തം ഗണേത്വാന, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി;
ആകാസതോ പുപ്ഫവുട്ഠി, അഭിവസ്സിസ്സതീ തദാ.

൭൪.“‘കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ നാമേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൭൫.“‘തസ്സ ധമ്മേസു ദായാദോ, ഓരസോ ധമ്മനിമ്മിതോ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ’.

൭൬.“നിക്ഖമിത്വാന കുച്ഛിമ്ഹാ, സമ്പജാനോ പതിസ്സതോ;
ജാതിയാ പഞ്ചവസ്സോഹം, അരഹത്തം അപാപുണിം.

൭൭.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പദുമോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പദുമത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. അസനബോധിയത്ഥേരഅപദാനം

൭൮.“ജാതിയാ സത്തവസ്സോഹം, അദ്ദസം ലോകനായകം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, ഉപഗച്ഛിം നരുത്തമം.

൭൯.“തിസ്സസ്സാഹം ഭഗവതോ, ലോകജേട്ഠസ്സ താദിനോ;
ഹട്ഠോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, രോപയിം ബോധിമുത്തമം.

൮൦. “അസനോ നാമധേയ്യേന, ധരണീരുഹപാദപോ;
പഞ്ചവസ്സേ പരിചരിം, അസനം ബോധിമുത്തമം.

൮൧. “പുപ്ഫിതം പാദപം ദിസ്വാ, അബ്ഭുതം ലോമഹംസനം;
സകം കമ്മം പകിത്തേന്തോ, ബുദ്ധസേട്ഠം ഉപാഗമിം.

൮൨. “തിസ്സോ തദാ സോ സമ്ബുദ്ധോ, സയമ്ഭൂ അഗ്ഗപുഗ്ഗലോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൮൩. “യേനായം രോപിതാ ബോധി, ബുദ്ധപൂജാ ച സക്കതാ;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൮൪. “തിംസകപ്പാനി ദേവേസു, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
ചതുസട്ഠി ചക്ഖത്തും സോ, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി.

൮൫. “തുസിതാ ഹി ചവിത്വാന, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
ദ്വേ സമ്പത്തീ അനുഭോത്വാ, മനുസ്സത്തേ രമിസ്സതി.

൮൬. “പധാനപഹിതത്തോ സോ, ഉപസന്തോ നിരൂപധി;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ’.

൮൭. “വിവേകമനുയുത്തോഹം , ഉപസന്തോ നിരൂപധി;
നാഗോവ ബന്ധനം ഛേത്വാ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൮൮. “ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, ബോധിം രോപേസഹം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബോധിരോപസ്സിദം ഫലം.

൮൯. “ചതുസത്തതിതോ കപ്പേ, ദണ്ഡസേനോതി വിസ്സുതോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ തദാ അഹും.

൯൦. “തേസത്തതിമ്ഹിതോ കപ്പേ, സത്താഹേസും മഹീപതീ;
സമന്തനേമിനാമേന, രാജാനോ ചക്കവത്തിനോ.

൯൧. “പണ്ണവീസതിതോ കപ്പേ, പുണ്ണകോ നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൯൨. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അസനബോധിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അസനബോധിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

ബീജനിവഗ്ഗോ ഛട്ഠോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

ബീജനീ സതരംസീ ച, സയനോദകിവാഹിയോ;
പരിവാരോ പദീപഞ്ച, ധജോ പദുമപൂജകോ;
ബോധി ച ദസമോ വുത്തോ, ഗാഥാ ദ്വേനവുതി തഥാ.

൭. സകചിന്തനിയവഗ്ഗോ

൧. സകചിന്തനിയത്ഥേരഅപദാനം

൧. ‘‘പവനം കാനനം ദിസ്വാ, അപ്പസദ്ദമനാവിലം;
ഇസീനം അനുചിണ്ണംവ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹം.

൨. ‘‘ഥൂപം കത്വാന പുലിനം [വേളുനാ (അട്ഠ॰), വേളിനം (സ്യാ॰)], നാനാപുപ്ഫം സമോകിരിം;
സമ്മുഖാ വിയ സമ്ബുദ്ധം, നിമ്മിതം അഭിവന്ദഹം.

൩. ‘‘സത്തരതനസമ്പന്നോ , രാജാ രട്ഠമ്ഹി ഇസ്സരോ;
സകകമ്മാഭിരദ്ധോഹം, പുപ്ഫപൂജായിദം [ഥൂപപൂജായിദം (സീ॰)] ഫലം.

൪. ‘‘ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുപ്ഫപൂജായിദം [ഥൂപപൂജായിദം (സീ॰)] ഫലം.

൫. ‘‘അസീതികപ്പേനന്തയസോ, ചക്കവത്തീ അഹോസഹം;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചതുദീപമ്ഹി ഇസ്സരോ.

൬. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സകചിന്തനിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സകചിന്തനിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. അവോപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൭. ‘‘വിഹാരാ അഭിനിക്ഖമ്മ, അബ്ഭുട്ഠഹിയ [അബ്ഭുട്ഠാസി ച (സ്യാ॰ ക॰)] ചങ്കമേ;
ചതുസച്ചം പകാസന്തോ, ദേസേതി [ദേസേന്തോ (സ്യാ॰ ക॰)] അമതം പദം.

൮. ‘‘സിഖിസ്സ ഗിരമഞ്ഞായ, ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ താദിനോ;
നാനാപുപ്ഫം ഗഹേത്വാന, ആകാസമ്ഹി സമോകിരിം.

൯. ‘‘തേന കമ്മേന ദിപദിന്ദ, ലോകജേട്ഠ നരാസഭ;
പത്തോമ്ഹി അചലം ഠാനം, ഹിത്വാ ജയപരാജയം.

൧൦. ‘‘ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുപ്ഫപൂജായിദം ഫലം.

൧൧. ‘‘ഇതോ വീസതികപ്പമ്ഹി, സുമേധോ നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൨. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അവോപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അവോപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. പച്ചാഗമനിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൩. “സിന്ധുയാ നദിയാ തീരേ, ചക്കവാകോ അഹം തദാ;
സുദ്ധസേവാലഭക്ഖോഹം, പാപേസു ച സുസഞ്ഞതോ.

൧൪. “അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, ഗച്ഛന്തം അനിലഞ്ജസേ;
തുണ്ഡേന സാലം പഗ്ഗയ്ഹ, വിപസ്സിസ്സാഭിരോപയിം.

൧൫. “യസ്സ സദ്ധാ തഥാഗതേ, അചലാ സുപതിട്ഠിതാ;
തേന ചിത്തപ്പസാദേന, ദുഗ്ഗതിം സോ ന ഗച്ഛതി.

൧൬. “സ്വാഗതം വത മേ ആസി, ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ സന്തികേ;
വിഹങ്ഗമേന സന്തേന, സുബീജം രോപിതം മയാ.

൧൭. “ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം [പുപ്ഫപൂജായിദം (സീ॰)] ഫലം.

൧൮. “സുചാരുദസ്സനാ നാമ, അട്ഠേതേ ഏകനാമകാ;
കപ്പേ സത്തരസേ ആസും, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൧൯. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പച്ചാഗമനിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പച്ചാഗമനിയത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. പരപ്പസാദകത്ഥേരഅപദാനം

൨൦. “ഉസഭം പവരം വീരം, മഹേസിം വിജിതാവിനം;
സുവണ്ണവണ്ണം സമ്ബുദ്ധം, കോ ദിസ്വാ നപ്പസീദതി.

൨൧. “ഹിമവാവാപരിമേയ്യോ, സാഗരോവ ദുരുത്തരോ;
തഥേവ ഝാനം ബുദ്ധസ്സ, കോ ദിസ്വാ നപ്പസീദതി.

൨൨. “വസുധാ യഥാപ്പമേയ്യാ, ചിത്താ വനവടംസകാ;
തഥേവ സീലം ബുദ്ധസ്സ, കോ ദിസ്വാ നപ്പസീദതി.

൨൩. “അനിലഞ്ജസാസങ്ഖുബ്ഭോ [അനിലജോവ അസങ്ഖോഭോ (സീ॰)], യഥാകാസോ അസങ്ഖിയോ;
തഥേവ ഞാണം ബുദ്ധസ്സ, കോ ദിസ്വാ നപ്പസീദതി.

൨൪. “ഇമാഹി ചതുഗാഥാഹി, ബ്രാഹ്മണോ സേനസവ്ഹയോ;
ബുദ്ധസേട്ഠം ഥവിത്വാന, സിദ്ധത്ഥം അപരാജിതം.

൨൫. “ചതുന്നവുതികപ്പാനി, ദുഗ്ഗതിം നുപപജ്ജഥ;
സുഗതിം സുഖസമ്പത്തിം [സുഗതീസു സുസമ്പത്തിം (സീ॰ സ്യാ॰)], അനുഭോസിമനപ്പകം.

൨൬.ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, ഥവിത്വാ ലോകനായകം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഥോമനായ [ഥോമനസ്സ (സ്യാ॰)] ഇദം ഫലം.

൨൭.“ചാതുദ്ദസമ്ഹി കപ്പമ്ഹി, ചതുരോ ആസുമുഗ്ഗതാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൨൮.പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പരപ്പസാദകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പരപ്പസാദകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. ഭിസദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൯.“വേസ്സഭൂ നാമ നാമേന, ഇസീനം തതിയോ അഹു;
കാനനം വനമോഗയ്ഹ, വിഹാസി പുരിസുത്തമോ.

൩൦.“ഭിസമുളാലം ഗണ്ഹിത്വാ, അഗമം ബുദ്ധസന്തികം;
തഞ്ച ബുദ്ധസ്സ പാദാസിം, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി.

൩൧.“കരേന ച പരാമട്ഠോ, വേസ്സഭൂവരബുദ്ധിനാ;
സുഖാഹം നാഭിജാനാമി, സമം തേന കുതോത്തരിം.

൩൨.“ചരിമോ വത്തതേ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
ഹത്ഥിനാഗേന സന്തേന, കുസലം രോപിതം മയാ [നാഗോവ ബന്ധനം ഛേത്വാ, വിഹരാമി അനാസവോ (സ്യാ॰)].

൩൩.“ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഭിസദാനസ്സിദം ഫലം.

൩൪.“സമോധാനാ ച രാജാനോ, സോളസ മനുജാധിപാ;
കപ്പമ്ഹി ചുദ്ദസേ [തേരസേ (സീ॰ സ്യാ॰)] ആസും, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൩൫.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഭിസദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഭിസദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. സുചിന്തിതത്ഥേരഅപദാനം

൩൬.“ഗിരിദുഗ്ഗചരോ ആസിം, അഭിജാതോവ കേസരീ;
മിഗസങ്ഘം വധിത്വാന, ജീവാമി പബ്ബതന്തരേ.

൩൭.“അത്ഥദസ്സീ തു ഭഗവാ, സബ്ബഞ്ഞൂ വദതം വരോ;
മമുദ്ധരിതുകാമോ സോ, ആഗച്ഛി പബ്ബതുത്തമം.

൩൮.പസദഞ്ച മിഗം ഹന്ത്വാ, ഭക്ഖിതും സമുപാഗമിം;

ഭഗവാ തമ്ഹി സമയേ, ഭിക്ഖമാനോ [സിക്ഖാചാരോ (സ്യാ॰)] ഉപാഗമി.

൩൯.“വരമംസാനി പഗ്ഗയ്ഹ, അദാസിം തസ്സ സത്ഥുനോ;
അനുമോദി മഹാവീരോ, നിബ്ബാപേന്തോ മമം തദാ.

൪൦. “തേന ചിത്തപ്പസാദേന, ഗിരിദുഗ്ഗം പവിസിം അഹം;
പീതിം ഉപ്പാദയിത്വാന, തത്ഥ കാലങ്കതോ അഹം.

൪൧.“ഏതേന മംസദാനേന, ചിത്തസ്സ പണിധീഹി ച;
പന്നരസേ കപ്പസതേ, ദേവലോകേ രമിം അഹം.

൪൨.“അവസേസേസു കപ്പേസു, കുസലം ചിന്തിതം [നിചിതം (സീ॰), കരിതം (സ്യാ॰)] മയാ;
തേനേവ മംസദാനേന, ബുദ്ധാനുസ്സരണേന ച.

൪൩.“അട്ഠത്തിംസമ്ഹി കപ്പമ്ഹി, അട്ഠ ദീഘായുനാമകാ;
സട്ഠിമ്ഹിതോ കപ്പസതേ, ദുവേ വരുണനാമകാ [സരണനാമകാ (സ്യാ॰)].

൪൪.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സുചിന്തിതോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സുചിന്തിതത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. വത്ഥദായകത്ഥേരഅപദാനം

൪൫.“പക്ഖിജാതോ തദാ ആസിം, സുപണ്ണോ ഗരുളാധിപോ;
അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, ഗച്ഛന്തം ഗന്ധമാദനം.

൪൬.“ജഹിത്വാ ഗരുളവണ്ണം, മാണവകം അധാരയിം;
ഏകം വത്ഥം മയാ ദിന്നം, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ.

൪൭.“തഞ്ച ദുസ്സം പടിഗ്ഗയ്ഹ, ബുദ്ധോ ലോകഗ്ഗനായകോ;
അന്തലിക്ഖേ ഠിതോ സത്ഥാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൪൮.“‘ഇമിനാ വത്ഥദാനേന, ചിത്തസ്സ പണിധീഹി ച;
പഹായ ഗരുളം യോനിം, ദേവലോകേ രമിസ്സതി’.

൪൯.“അത്ഥദസ്സീ തു ഭഗവാ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
വത്ഥദാനം പസംസിത്വാ, പക്കാമി ഉത്തരാമുഖോ.

൫൦. “ഭവേ നിബ്ബത്തമാനമ്ഹി, ഹോന്തി മേ വത്ഥസമ്പദാ;
ആകാസേ ഛദനം ഹോതി, വത്ഥദാനസ്സിദം ഫലം.

൫൧.“അരുണവാ [അരുണകാ (സീ॰), അരുണസാ (സ്യാ॰)] സത്ത ജനാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ;
ഛത്തിംസതിമ്ഹി ആസിംസു, കപ്പമ്ഹി മനുജാധിപാ.

൫൨.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ വത്ഥദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

വത്ഥദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. അമ്ബദായകത്ഥേരഅപദാനം

൩൭.“അനോമദസ്സീ ഭഗവാ, നിസിന്നോ പബ്ബതന്തരേ;
മേത്തായ അഫരി ലോകേ, അപ്പമാണേ നിരൂപധി.

൩൮.“കപി അഹം തദാ ആസിം, ഹിമവന്തേ നഗുത്തമേ;
ദിസ്വാ അനോമദസ്സിം തം [അനോമം അമിതം (സീ॰), അനോമമധിതം (സ്യാ॰)], ബുദ്ധേ ചിത്തം പസാദയിം.

൩൯.“അവിദൂരേ ഹിമവന്തസ്സ, അമ്ബാസും ഫലിനോ തദാ;
തതോ പക്കം ഗഹേത്വാന, അമ്ബം സമധുകം അദം.

൪൦.“തം മേ ബുദ്ധോ വിയാകാസി, അനോമദസ്സീ മഹാമുനി;
ഇമിനാ മധുദാനേന, അമ്ബദാനേന ചൂഭയം.

൪൧.“സത്തപഞ്ഞാസകപ്പമ്ഹി, ദേവലോകേ രമിസ്സതി;
അവസേസേസു കപ്പേസു, വോകിണ്ണം സംസരിസ്സതി.

൪൨.“ഖേപേത്വാ പാപകം കമ്മം, പരിപക്കായ ബുദ്ധിയാ;
വിനിപാതമഗന്ത്വാന, കിലേസേ ഝാപയിസ്സതി.

൪൩.“ദമേന ഉത്തമേനാഹം, ദമിതോമ്ഹി മഹേസിനാ;
പത്തോമ്ഹി അചലം ഠാനം, ഹിത്വാ ജയപരാജയം.

൪൪.“സത്തസത്തതികപ്പസതേ, അമ്ബട്ഠജസനാമകാ;
ചതുദ്ദസ തേ രാജാനോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൪൫.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അമ്ബദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അമ്ബദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. സുമനത്ഥേരഅപദാനം

൪൬.“സുമനോ നാമ നാമേന, മാലാകാരോ അഹം തദാ;
അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, ലോകാഹുതിപടിഗ്ഗഹം.

൪൭.“ഉഭോ ഹത്ഥേഹി പഗ്ഗയ്ഹ, സുമനം പുപ്ഫമുത്തമം;
ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപേസിം, സിഖിനോ ലോകബന്ധുനോ.

൪൮.“ഇമായ പുപ്ഫപൂജായ, ചേതനാപണിധീഹി ച;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൪൯.“ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;

ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം [പുപ്ഫപൂജായിദം (സീ॰)] ഫലം.

൯൯."ഛബ്ബീസതിമ്ഹി കപ്പമ്ഹി, ചത്താരോസും മഹായസാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, രാജാനോ ചക്കവത്തിനോ.

൯൭."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സുമനോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സുമനത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. പുപ്ഫചങ്കോടിയത്ഥേരഅപദാനം

൯൮."അഭീതരൂപം സീഹംവ, ഗരുളഗ്ഗംവ പക്ഖിനം;
ബ്യഗ്ഘൂസഭംവ പവരം, അഭിജാതംവ കേസരിം.

൯൯."സിഖിം തിലോകസരണം, അനേജം അപരാജിതം;
നിസിന്നം സമണാനഗ്ഗം, ഭിക്ഖുസങ്ഘപുരക്ഖതം.

൬൦. "ചങ്കോടകേ [ചങ്ഗോടകേ (സീ॰)] ഠപേത്വാന, അനോജം പുപ്ഫമുത്തമം;
സഹ ചങ്കോടകേനേവ, ബുദ്ധസേട്ഠം സമോകിരിം.

൬൧."തേന ചിത്തപ്പസാദേന, ദ്വിപദിന്ദ നരാസഭ;
പത്തോമ്ഹി അചലം ഠാനം, ഹിത്വാ ജയപരാജയം.

൬൨."ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൬൩."സമ്പുണ്ണേ തിംസകപ്പമ്ഹി, ദേവഭൂതിസനാമകാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, പഞ്ചാസും ചക്കവത്തിനോ.

൬൪."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പുപ്ഫചങ്കോടിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പുപ്ഫചങ്കോടിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

സകചിന്തനിയവഗ്ഗോ സത്തമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

സകചിന്തീ അവോപുപ്ഫീ, സപച്ചാഗമനേന ച;
പരപ്പസാദീ ഭിസദോ, സുചിന്തീ വത്ഥദായകോ.

അമ്ബദായീ ച സുമനോ, പുപ്ഫചങ്കോടകീപി ച;
ഗാഥേകസത്തതി വുത്താ, ഗണിതാ അത്ഥദസ്സിഭി.

൨. നാഗസമാലവഗ്ഗോ

൧. നാഗസമാലത്ഥേരഅപദാനം

൧. “അപാടലിം അഹം പുപ്ഫം, ഉജ്ഝിതം സുമഹാപഥേ;
ഥൂപമ്ഹി അഭിരോപേസിം, സിഖിനോ ലോകബന്ധുനോ.

൨. “ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഥൂപപൂജായിദം ഫലം.

൩. “ഇതോ പന്നരസേ കപ്പേ, ഭൂമിയോ [പുപ്ഫിയോ (സ്യാ॰)] നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൪. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ നാഗസമാലോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

നാഗസമാലത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. പദസഞ്ഞകത്ഥേരഅപദാനം

൫. “അക്കന്തഞ്ച പദം ദിസ്വാ, തിസ്സസ്സാദിച്ചബന്ധുനോ;
ഹട്ഠോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, പദേ ചിത്തം പസാദയിം.

൬. “ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം സഞ്ഞമലഭിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പദസഞ്ഞായിദം ഫലം.

൭. “ഇതോ സത്തമകേ കപ്പേ, സുമേധോ നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവതീ മഹബ്ബലോ.

൮. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പദസഞ്ഞകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പദസഞ്ഞകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. ബുദ്ധസഞ്ഞകത്ഥേരഅപദാനം

൯. “ദുമഗ്ഗേ പംസുകൂലികം, ലഗ്ഗം ദിസ്വാന സത്ഥുനോ;
തതോ തമഞ്ജലിം കത്വാ, പംസുകൂലം അവന്ദഹം.

൧൦. “ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധസഞ്ഞായിദം ഫലം.

൧൧. “ഇതോ ചതുത്ഥകേ കപ്പേ, ദുമസാരോസി ഖത്തിയോ;
ചാതുരന്തോ വിജിതാവീ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൨.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ബുദ്ധസഞ്ഞകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ബുദ്ധസഞ്ഞകത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. ഭിസാലുവദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൩.“കാനനം വനമോഗയ്ഹ, വസാമി വിപിനേ അഹം;
വിപസ്സിം അദ്ദസം ബുദ്ധം, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹം.

൧൪.“ഭിസാലുവഞ്ച പാദാസിം, ഉദകം ഹത്ഥധോവനം;
വന്ദിത്വാ സിരസാ പാദേ, പക്കാമി ഉത്തരാമുഖോ.

൧൫.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, ഭിസാലുവമദം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുഞ്ഞകമ്മസ്സിദം ഫലം.

൧൬.“ഇതോ തതിയകേ കപ്പേ, ഭിസസമ്മതഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൭.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഭിസാലുവദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഭിസാലുവദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

ഛട്ഠഭാണവാരം.

൫. ഏകസഞ്ഞകത്ഥേരഅപദാനം

൧൮.“ഖണ്ഡോ നാമാസി നാമേന, വിപസ്സിസ്സഗ്ഗസാവകോ;
ഏകാ ഭിക്ഖാ മയാ ദിന്നാ, ലോകാഹുതിപടിഗ്ഗഹേ.

൧൯.“തേന ചിത്തപ്പസാദേന, ദ്വിപദിന്ദ നരാസഭ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഏകഭിക്ഖായിദം ഫലം.

൨൦.“ചത്താലീസമ്ഹിതോ കപ്പേ, വരുണോ നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൨൧.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഏകസഞ്ഞകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഏകസഞ്ഞകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. തിണസന്ഥരദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൨.“ഹിമവന്തസ്സാവിദൂരേ, മഹാജാതസ്സരോ അഹു;
സതപത്തേഹി സഞ്ഛന്നോ, നാനാസകുണമാലയോ.

൨൩.“തമ്ഹി ന്ഹത്വാ ച പിത്വാ [പീത്വാ (സീ॰ സ്യാ॰)] ച, അവിദൂരേ വസാമഹം;
അദ്ദസം സമണാനഗ്ഗം, ഗച്ഛന്തം അനിലഞ്ജസേ.

൨൪.“മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, സത്ഥാ ലോകേ അനുത്തരോ;
അബ്ഭതോ ഓരുഹിത്വാന, ഭൂമിയംഠാസി താവദേ.

൨൫.“വിസാണേന [ലായനേന (സ്യാ॰)] തിണം ഗയ്ഹ, നിസീദനമദാസഹം;
നിസീദി ഭഗവാ തത്ഥ, തിസ്സോ ലോകഗ്ഗനായകോ.

൨൬.“സകം ചിത്തം പസാദേത്വാ, അവന്ദി ലോകനായകം;
പടികുടികോ [ഉക്കുടികോ (സ്യാ॰ ക॰)] അപസക്കിം, നിജ്ഝായന്തോ മഹാമുനിം.

൨൭.“തേന ചിത്തപ്പസാദേന, നിമ്മാനം ഉപപജ്ജഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സന്ഥരസ്സ ഇദം ഫലം.

൨൮.“ഇതോ ദുതിയകേ കപ്പേ, മിഗ [മിത്ത (സ്യാ॰)] സമ്മതഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൨൯.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തിണസന്ഥരദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തിണസന്ഥരദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. സൂചിദായകത്ഥേരഅപദാനം

൩൦.“തിംസകപ്പസഹസ്സമ്ഹി, സമ്ബുദ്ധോ ലോകനായകോ;
സുമേധോ നാമ നാമേന, ബാത്തിംസവരലക്ഖണോ.

൩൧.“തസ്സ കഞ്ചനവണ്ണസ്സ, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ;
പഞ്ച സൂചീ മയാ ദിന്നാ, സിബ്ബനത്ഥായ ചീവരം.

൩൨.“തേനേവ സൂചിദാനേന, നിപുണത്ഥവിപസ്സകം;
തിക്ഖം ലഹുഞ്ച ഫാസുഞ്ച, ഞാണം മേ ഉദപജ്ജഥ.

൩൩.“കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
ധാരേമി അന്തിമം ദേഹം, സമ്മാസമ്ബുദ്ധസാസനേ.

൩൪.“ദ്വിപദാധിപതീ നാമ, രാജാനോ ചതുരോ അഹും;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൩൫.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സൂചിദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സൂചിദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. പാടലിപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൬.സുവണ്ണവണ്ണം സമ്ബുദ്ധം, ഗച്ഛന്തം അന്തരാപണേ;
കഞ്ചനഗ്ഘിയസങ്കാസം, ബാത്തിംസവരലക്ഖണം.

൩൭.‘‘സേട്ഠിപുത്തോ തദാ ആസിം, സുഖുമാലോ സുഖേധിതോ;
ഉച്ഛങ്ഗേ പാടലിപുപ്ഫം, കത്വാന [കത്വാ തം (സീ॰ സ്യാ॰)] അഭിസംഹരിം.

൩൮.‘‘ഹട്ഠോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, പുപ്ഫേഹി അഭിപൂജയിം;
തിസ്സം ലോകവിദും നാഥം, നരദേവം നമസ്സഹം.

൩൯.‘‘ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുപ്ഫപൂജായിദം ഫലം.

൪൦. ‘‘ഇതോ തേസട്ഠികപ്പമ്ഹി, അഭിസമ്മതനാമകോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൪൧.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പാടലിപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പാടലിപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. ഠിതഞ്ജലിയത്ഥേരഅപദാനം

൪൨.‘‘മിഗലുദ്ദോ പുരേ ആസിം, അരഞ്ഞേ കാനനേ അഹം;
തത്ഥ അദ്ദസം [തത്ഥദ്ദസാസിം (സീ॰ സ്യാ॰)] സമ്ബുദ്ധം, ബാത്തിംസവരലക്ഖണം.

൪൩.‘‘തത്ഥാഹം അഞ്ജലിം കത്വാ, പക്കാമിം പാചിനാമുഖോ;
അവിദൂരേ നിസിന്നസ്സ, നിയകേ പണ്ണസന്ഥരേ.

൪൪.‘‘തതോ മേ അസനീപാതോ, മത്ഥകേ നിപതീ തദാ;
സോഹം മരണകാലമ്ഹി, അകാസിം പുനരഞ്ജലിം.

൪൫.‘‘ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, അഞ്ജലിം അകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, അഞ്ജലിസ്സ ഇദം ഫലം.

൪൬.‘‘ചതുപണ്ണാസകപ്പമ്ഹി, മിഗകേതുസനാമകോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൪൭.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഠിതഞ്ജലിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഠിതഞ്ജലിയത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. തിപദുമിയത്ഥേരഅപദാനം

൪൮.‘‘പദുമുത്തരോ നാമ ജിനോ, സബ്ബധമ്മാന പാരഗൂ;
ദന്തോ ദന്തപരിവുതോ, നഗരാ നിക്ഖമീ തദാ.

൪൯."നഗരേ ഹംസവതിയം, അഹോസിം മാലികോ തദാ;
യം തത്ഥ ഉത്തമം തോണി, പദ്മപുപ്ഫാനി [ഉത്തമം പുപ്ഫം, തീണി പുപ്ഫാനി (സീ॰)] അഗ്ഗഹിം.

൫൦. "അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, പടിമഗ്ഗന്തരാപണേ;
സഹ [സോഹം (സീ॰)] ദിസ്വാന സമ്ബുദ്ധം, ഏവം ചിന്തേസഹം തദാ.

൫൧."കിം മേ ഇമേഹി പുപ്ഫേഹി, രഞ്ഞോ ഉപനിതേഹി മേ;
ഗാമം വാ ഗാമഖേത്തം വാ, സഹസ്സം വാ ലഭേയ്യഹം.

൫൨."അദന്തദമനം വീരം, സബ്ബസത്തസുഖാവഹം;
ലോകനാഥം പൂജയിത്വാ, ലച്ഛാമി അമതം ധനം.

൫൩."ഏവാഹം ചിന്തയിത്വാന, സകം ചിത്തം പസാദയിം;
തീണി ലോഹിതകേ ഗയ്ഹ, ആകാസേ ഉക്ഖിപിം തദാ.

൫൪."മയാ ഉക്ഖിത്തമത്തമ്ഹി, ആകാസേ പത്ഥരിംസു തേ;
ധാരിംസു മത്ഥകേ തത്ഥ, ഉദ്ധംവണ്ടാ അധോമുഖാ.

൫൫."യേ കേചി മനുജാ ദിസ്വാ, ഉക്കുട്ഠിം സമ്പവത്തയും;
ദേവതാ അന്തലിക്ഖമ്ഹി, സാധുകാരം പവത്തയും.

൫൬."അച്ഛേരം ലോകേ ഉപ്പന്നം, ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ വാഹസാ;
സബ്ബേ ധമ്മം സുണിസ്സാമ, പുപ്ഫാനം വാഹസാ മയം.

൫൭."പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
വീഥിയഞ്ഹി ഠിതോ സന്തോ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൫൮."'യോ സോ ബുദ്ധം അപൂജേസി, രത്തപദ്മേഹി [രത്തപദുമേഹി (സീ॰ സ്യാ॰)] മാണവോ;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൫൯."'തിംസകപ്പസഹസ്സാനി, ദേവലോകേ രമിസ്സതി;
തിംസകപ്പാനി [തിംസക്ഖത്തുഞ്ച (സ്യാ॰)] ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി.

൬൦."'മഹാവിത്ഥാരികം നാമ, ബ്യമ്ഹം ഹേസ്സതി താവദേ;
തിയോജനസതുബ്ബിദ്ധം, ദിയഡ്ഢസതവിത്ഥതം.

൬൧."'ചത്താരിസതസഹസ്സാനി , നിയ്യൂഹാ ച സുമാപിതാ;
കൂടാഗാരവരൂപേതാ, മഹാസയനമണ്ഡിതാ.

൬൨."'കോടിസതസഹസ്സിയോ , പരിവാരേസ്സന്തി അച്ഛരാ;
കുസലാ നച്ചഗീതസ്സ, വാദിതേപി പദക്ഖിണാ.

൬൩."'ഏതാദിസേ ബ്യമ്ഹവരേ, നാരീഗണസമാകുലേ;
വസ്സിസ്സതി പുപ്ഫവസ്സോ, ദിബ്ബോ [പദ (ക॰)] ലോഹിതകോ സദാ.

൬൪."'ഭിത്തിഖീലേ നാഗദന്തേ, ദ്വാരബാഹായ തോരണേ;
ചക്കമത്താ ലോഹിതകാ, ഓലമ്ബിസ്സന്തി താവദേ.

൨൫.‘‘പത്തേന പത്തസഞ്ഛന്നേ, അഞ്ഞോഞ്ഞമ്ഹവരേ ഇമം;
അത്ഥരിത്വാ പാരുപിത്വാ, തുവട്ടിസ്സന്തി താവദേ.

൨൬.‘‘ഭവനം പരിവാരേത്വാ, സമന്താ സതയോജനേ;
തേപി പദ്മാ [തേ വിസുദ്ധാ (സീ॰ സ്യാ॰)] ലോഹിതകാ, ദിബ്ബഗന്ധം പവായരേ.

൨൭.‘‘പഞ്ചസത്തതിക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി;
പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം.

൨൮.‘‘സമ്പത്തിയോ ദുവേ ഭുത്വാ, അനീതി അനുപദ്ദവോ;
സമ്പത്തേ പരിയോസാനേ, നിബ്ബാനം പാപുണിസ്സതി’ [ഫസ്സയിസ്സതി (സീ॰), പസ്സയിസ്സതി (ക॰)].

൨൯.‘‘സുദിട്ഠോ വത മേ ബുദ്ധോ, വാണിജ്ജം സുപയോജിതം;
പദ്മാനി തീണി പൂജേത്വാ, അനുഭോസിം തിസമ്പദാ [അനുഭൂയന്തി സമ്പദാ (ക॰)].

൩൦. ‘‘അജ്ജ മേ ധമ്മപ്പത്തസ്സ, വിപ്പമുത്തസ്സ സബ്ബസോ;
സുപുപ്ഫിതം ലോഹിതകം, ധാരയിസ്സതി മത്ഥകേ.

൩൧.‘‘മമ കമ്മം കഥേന്തസ്സ, പദുമുത്തരസത്ഥുനോ;
സതപാണസഹസ്സാനം, ധമ്മാഭിസമയോ അഹു.

൩൨.‘‘സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ, യം ബുദ്ധമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, തിപദുമാനിദം ഫലം.

൩൩.‘‘കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
സബ്ബാസവാ പരിക്ഖീണാ, നത്ഥി ദാനി പുനബ്ഭവോ.

൩൪.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തിപദുമിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തിപദുമിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

നാഗസമാലവഗ്ഗോ അട്ഠമോ.

തസ്സുദ്ദാനം –

നാഗസമാലോ പദസഞ്ഞീ, സഞ്ഞകാലുവദായകോ;
ഏകസഞ്ഞീ തിണസന്ഥാരോ, സൂചിപാടലിപുപ്ഫിയോ;
ഠിതഞ്ജലീ തിപദുമീ, ഗാഥായോ പഞ്ചസത്തതി.

൯. തിമിരവഗ്ഗോ

൧. തിമിരപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൧. “ചന്ദഭാഗാനദീതീരേ , അനുസോതം വജാമഹം;
നിസിന്നം സമണം ദിസ്വാ, വിപ്പസന്നമനാവിലം.

൨. “തത്ഥ ചിത്തം പസാദേത്വാ [പസാദേസിം (സ്യാ॰)], ഏവം ചിന്തേസഹം തദാ;
താരയിസ്സതി തിണ്ണോയം, ദന്തോയം ദമയിസ്സതി.

൩. “അസ്സാസിസ്സതി അസ്സത്ഥോ, സന്തോ ച സമയിസ്സതി;
മോചയിസ്സതി മുത്തോ ച, നിബ്ബാപേസ്സതി നിബ്ബുതോ.

൪. “ഏവാഹം ചിന്തയിത്വാന, സിദ്ധത്ഥസ്സ മഹേസിനോ;
ഗഹേത്വാ തിമിരപുപ്ഫം, മത്ഥകേ ഓകിരിം അഹം [തദാ (സ്യാ॰)].

൫. “അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, കത്വാ ച നം പദക്ഖിണം;
വന്ദിത്വാ സത്ഥുനോ പാദേ, പക്കാമിം അപരം ദിസം.

൬. “അചിരം ഗതമത്തം മം, മിഗരാജാ വിഹേഠയി;
പപാതമനുഗച്ഛന്തോ, തത്ഥേവ പപതിം അഹം.

൭. “ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുപ്ഫപൂജായിദം [ബുദ്ധപൂജായിദം (സീ॰ സ്യാ॰)] ഫലം.

൮. “ഛപ്പഞ്ഞാസമ്ഹി കപ്പമ്ഹി, സത്തേവാസും മഹായസാ [മഹാരഹാ (സ്യാ॰ ക॰)];
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൯. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തിമിരപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തിമിരപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. ഗതസഞ്ഞകത്ഥേരഅപദാനം

൧൦. “ജാതിയാ സത്തവസ്സോഹം, പബ്ബജിം അനഗാരിയം;
അവന്ദിം സത്ഥുനോ പാദേ, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൧൧. “സത്തനങ്ഗലകീപുപ്ഫേ, ആകാസേ ഉക്ഖിപിം അഹം;
തിസ്സം ബുദ്ധം സമുദ്ദിസ്സ, അനന്തഗുണസാഗരം.

൧൨. “സുഗതാനുഗതം മഗ്ഗം, പൂജേത്വാ ഹട്ഠമാനസോ;
അഞ്ജലിഞ്ച [അഞ്ജലിസ്സ (ക॰)] തദാകാസിം, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി.

൧൩."ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൪."ഇതോ അട്ഠമകേ കപ്പേ, തയോ അഗ്ഗിസിഖാ അഹു;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൧൫."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഗതസഞ്ഞകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഗതസഞ്ഞകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. നിപന്നഞ്ജലികത്ഥേരഅപദാനം

൧൬."രുക്ഖമൂലേ നിസിന്നോഹം, ബ്യാധിതോ പരമേന ച;
പരമകാരുഞ്ഞപത്തോമ്ഹി, അരഞ്ഞേ കാനനേ അഹം.

൧൭."അനുകമ്പം ഉപാദായ, തിസ്സോ സത്ഥാ ഉപേസി മം;
സോഹം നിപന്നകോ സന്തോ, സിരേ കത്വാന അഞ്ജലിം.

൧൮."പസന്നചിത്തോ സുമനോ, സബ്ബസത്താനമുത്തമം;
സമ്ബുദ്ധം അഭിവാദേത്വാ, തത്ഥ കാലങ്കതോ അഹം.

൧൯."ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം വന്ദിം പുരിസുത്തമം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, വന്ദനായ ഇദം ഫലം.

൨൦."ഇതോ പഞ്ചമകേ കപ്പേ, പഞ്ചേവാസും മഹാസിഖാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൨൧."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ നിപന്നഞ്ജലികോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

നിപന്നഞ്ജലികത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. അധോപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൨൨."അഭിഭൂ നാമ സോ ഭിക്ഖു, സിഖിനോ അഗ്ഗസാവകോ;
മഹാനുഭാവോ തേവിജ്ജോ, ഹിമവന്തം ഉപാഗമി.

൨൩."അഹമ്പി ഹിമവന്തമ്ഹി, രമണീയസ്സമേ ഇസി;
വസാമി അപ്പമഞ്ഞാസു, ഇദ്ധീസു ച തദാ വസീ.

൨൪."പക്ഖിജാതോ വിയാകാസേ, പബ്ബതം അധിവത്തയിം [അഭിപത്ഥയിം (സ്യാ॰), അഭിമത്ഥയിം (ക॰), അധിവത്ഥയിന്തി പബ്ബതസ്സ ഉപരി ഗച്ഛിന്തിഅത്ഥോ];
അധോപുപ്ഫം ഗഹേത്വാന, ആഗച്ഛിം [അഗച്ഛിം (ക॰)] പബ്ബതം അഹം.

൨൫."സത്ത പുപ്ഫാനി ഗണ്ഹിത്വാ, മത്ഥകേ ഓകിരിം അഹം;

ആലോകിതേ [ആലോകിതോ (സ്യാ॰)] ച വീരേന, പക്കാമിം
പാചിനാമുഖോ.

൨൯.“ആവാസം അഭിസമ്ഭോസിം, പത്വാന അസ്സമം അഹം;
ഖാരിഭാരം ഗഹേത്വാന, പായാസിം [പാവിസിം (സീ॰)] പബ്ബതന്തരം.

൩൦.“അജഗരോ മം പീളേസി, ഘോരരൂപോ മഹബ്ബലോ;
പുബ്ബകമ്മം സരിത്വാന, തത്ഥ കാലങ്കതോ അഹം.

൩൧.“ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുപ്ഫപൂജായിദം ഫലം.

൩൨.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അധോപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ
അഭാസിത്ഥാതി.

അധോപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. രംസിസഞ്ഞകത്ഥേരഅപദാനം

൩൩.“പബ്ബതേ ഹിമവന്തമ്ഹി, വാസം കപ്പേസഹം പുരേ;
അജിനുത്തരവാസോഹം, വസാമി പബ്ബതന്തരേ.

൩൪.“സുവണ്ണവണ്ണം സമ്ബുദ്ധം, സതരംസിംവ ഭാണുമം;
വനന്തരഗതം ദിസ്വാ, സാലരാജംവ പുപ്ഫിതം.

൩൫.“രംസ്യാ [രംസേ (സ്യാ॰ ക॰)] ചിത്തം പസാദേത്വാ, വിപസ്സിസ്സ
മഹേസിനോ;
പഗ്ഗയ്ഹ അഞ്ജലിം വന്ദിം, സിരസാ ഉക്കുടീ [സിരസാ ഉക്കുടികോ
(സ്യാ॰), സിരസുക്കുടികോ (ക॰)] അഹം.

൩൬.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, രംസിസഞ്ഞായിദം ഫലം.

൩൭.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ രംസിസഞ്ഞകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ
അഭാസിത്ഥാതി.

രംസിസഞ്ഞകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. ദുതിയരംസിസഞ്ഞകത്ഥേരഅപദാനം

൩൮.“പബ്ബതേ ഹിമവന്തമ്ഹി, വാകചീരധരോ അഹം;
ചങ്കമഞ്ച സമാരൂള്ഹോ, നിസീദിം പാചിനാമുഖോ.

൩൯.“പബ്ബതേ സുഗതം ദിസ്വാ, ഫുസ്സം ഝാനരതം തദാ;
അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, രംസ്യാ ചിത്തം പസാദയിം.

൪൦.“ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം സഞ്ഞമലഭിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, രംസിസഞ്ഞായിദം ഫലം.

൩൮.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ രംസിസഞ്ഞകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ദുതിയരംസിസഞ്ഞകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. ഫലദായകത്ഥേരഅപദാനം

൩൯.‘‘പബ്ബതേ ഹിമവന്തമ്ഹി, ഖരാജിനധരോ അഹം;
ഫുസ്സം ജിനവരം ദിസ്വാ, ഫലഹത്ഥോ ഫലം അദം.

൪൦. ‘‘യമഹം ഫലമദാസിം, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ;
ഭവേ നിബ്ബത്തമാനമ്ഹി, ഫലം നിബ്ബത്തതേ മമ.

൪൧.‘‘ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം ഫലം അദദിം അഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഫലദാനസ്സിദം ഫലം.

൪൨.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഫലദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഫലദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. സദ്ദസഞ്ഞകത്ഥേരഅപദാനം

൪൩.‘‘പബ്ബതേ ഹിമവന്തമ്ഹി, വസാമി പണ്ണസന്ഥരേ;
ഫുസ്സസ്സ ധമ്മം ഭണതോ, സദ്ദേ ചിത്തം പസാദയിം.

൪൪.‘‘ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുഞ്ഞകമ്മസ്സിദം ഫലം.

൪൫. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സദ്ദസഞ്ഞകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സദ്ദസഞ്ഞകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. ബോധിസിഞ്ചകത്ഥേരഅപദാനം

൪൬.‘‘വിപസ്സിസ്സ ഭഗവതോ, മഹാബോധിമഹോ അഹു;
പബ്ബജ്ജുപഗതോ സന്തോ, ഉപഗച്ഛിം അഹം തദാ.

൪൭. ‘‘കുസുമോദകമാദായ , ബോധിയാ ഓകിരിം അഹം;
മോചയിസ്സതി നോ മുത്തോ, നിബ്ബാപേസ്സതി നിബ്ബുതോ.

൪൮.‘‘ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം ബോധിമഭിസിഞ്ചയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബോധിസിഞ്ചായിദം ഫലം.

൪൯.‘‘തേത്തിംസേ വത്തമാനമ്ഹി, കപ്പേ ആസും ജനാധിപാ;
ഉദകസേചനാ നാമ, അട്ഠേതേ ചക്കവത്തിനോ.

൭൦. ''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ബോധിസിഞ്ചകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ബോധിസിഞ്ചകത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. പദുമപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൭൧.''പോക്ഖരവനം പവിട്ഠോ, ഭഞ്ജന്തോ പദുമാനിഹം;
തത്ഥദ്ദസം ഫുസ്സം ബുദ്ധം [അദ്ദസം ഫുസ്സസമ്ബുദ്ധം (സീ॰ സ്യാ॰)], ബാത്തിംസവരലക്ഖണം.

൭൨.''പദുമപുപ്ഫം ഗഹേത്വാന, ആകാസേ ഉക്ഖിപിം അഹം;
പാപകമ്മം സരിത്വാന, പബ്ബജിം അനഗാരിയം.

൭൩.''പബ്ബജിത്വാന കായേന, മനസാ സംവുതേന ച;
വചീദുച്ചരിതം ഹിത്വാ, ആജീവം പരിസോധയിം.

൭൪.''ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൭൫.''പദുമാഭാസനാമാ ച, അട്ഠാരസ മഹീപതീ;
അട്ഠാരസേസു കപ്പേസു, അട്ഠതാലീസമാസിസും.

൭൬.''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പദുമപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി;

പദുമപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

തിമിരവഗ്ഗോ നവമോ.

തസ്സുദ്ദാനം –

തിമിരനങ്ഗലീപുപ്ഫ, നിപ്പന്നഞ്ജലികോ അധോ;
ദ്വേ രംസിസഞ്ഞീ ഫലദോ, സദ്ദസഞ്ഞീ ച സേചകോ;
പദ്മപുപ്ഫീ ച ഗാഥായോ, ഛപ്പഞ്ഞാസ പകിത്തിതാ.

൧൦. സുധാവഗ്ഗോ

൧. സുധാപിണ്ഡിയത്ഥേരഅപദാനം

൧. “പൂജാരഹേ പൂജയതോ, ബുദ്ധേ യദി വ സാവകേ;
പപഞ്ചസമതിക്കന്തേ, തിണ്ണസോകപരിദ്ദവേ.

൨. “തേ താദിസേ പൂജയതോ, നിബ്ബുതേ അകുതോഭയേ;
ന സക്കാ പുഞ്ഞം സങ്ഖാതും, ഇമേത്തമപി [ഇദമ്മത്തന്തി (സീ॰), ഇമേത്ഥമപി (ക॰)] കേനചി.

൩. “ചതുന്നമപി ദീപാനം, ഇസ്സരം യോധ കാരയേ;
ഏകിസ്സാ പൂജനായേതം, കലം നാഗ്ഘതി സോളസിം.

൪. “സിദ്ധത്ഥസ്സ നരഗ്ഗസ്സ, ചേതിയേ ഫലിതന്തരേ;
സുധാപിണ്ഡോ മയാ ദിന്നോ, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൫. “ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പടിസങ്ഖാരസ്സിദം ഫലം.

൬. “ഇതോ തിംസതികപ്പമ്ഹി, പടിസങ്ഖാരസവ്ഹയാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, തേരസ ചക്കവത്തിനോ.

൭. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സുധാപിണ്ഡിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സുധാപിണ്ഡിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. സുചിന്തികത്ഥേരഅപദാനം

൮. “തിസ്സസ്സ ലോകനാഥസ്സ, സുദ്ധപീഠമദാസഹം;
ഹട്ഠോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, ബുദ്ധസ്സാദിച്ചബന്ധുനോ.

൯. “അട്ഠാരസേ [അട്ഠതിംസേ (സീ॰ സ്യാ॰)] ഇതോ കപ്പേ, രാജാ ആസിം മഹാരുചി;
ഭോഗോ ച വിപുലോ ആസി, സയനഞ്ച അനപ്പകം.

൧൦. “പീഠം ബുദ്ധസ്സ ദത്വാന, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ;
അനുഭോമി സകം കമ്മം, പുബ്ബേ സുകതമത്തനോ.

൧൧. “ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം പീഠമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പീഠദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൨. “അട്ഠതിംസേ ഇതോ കപ്പേ, തയോ തേ ചക്കവത്തിനോ;
രുചി ഉപരുചി ചേവ, മഹാരുചി തതിയകോ.

൧൩. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സുചിന്തികോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സുചിന്തികത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. അഡ്ഢചേളകത്ഥേരഅപദാനം

൧൪.“തിസ്സസ്സാഹം ഭഗവതോ, ഉപഡ്ഢദുസ്സമദാസഹം;
പരമകാപഞ്ഞപത്തോമ്ഹി [പരമകാരുഞ്ഞപത്തോമ്ഹി (സ്യാ॰ ക॰)], ദുഗ്ഗതേന [ദുഗ്ഗന്ധേന (സീ॰)] സമപ്പിതോ.

൧൫.“ഉപഡ്ഢദുസ്സം ദത്വാന, കപ്പം സഗ്ഗമ്ഹി മോദഹം;
അവസേസേസു കപ്പേസു, കുസലം കാരിതം മയാ.

൧൬.“ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം ദുസ്സമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ദുസ്സദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൭.“ഏകൂനപഞ്ഞാസകപ്പമ്ഹി [ഏകപഞ്ഞാസകപ്പമ്ഹി (സ്യാ॰)], രാജാനോ ചക്കവത്തിനോ;
സമന്തച്ഛദനാ നാമ, ബാത്തിംസാസും [ഖത്തിയാസും (സ്യാ॰ ക॰)] ജനാധിപാ.

൧൮.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അഡ്ഢചേളകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അഡ്ഢചേളകത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. സൂചിദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൯.“കമ്മാരോഹം പുരേ ആസിം, ബന്ധുമായം പുരുത്തമേ;
സൂചിദാനം മയാ ദിന്നം, വിപസ്സിസ്സ മഹേസിനോ.

൨൦.“വജിരഗ്ഗസമം ഞാണം, ഹോതി കമ്മേന താദിസം;
വിരാഗോമ്ഹി വിമുത്തോമ്ഹി [വിഭവോമ്ഹി വിഭത്തോമ്ഹി (ക॰)], പത്തോമ്ഹി ആസവക്ഖയം.

൨൧.“അതീതേ ച ഭവേ സബ്ബേ, വത്തമാനേ ചനാഗതേ [അതീതാ ച ഭവാ സബ്ബേ, വത്തമാനാ ച’നാഗതാ (സ്യാ॰ ക॰)];
ഞാണേന വിചിനിം സബ്ബം, സൂചിദാനസ്സിദം ഫലം.

൨൨.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, സത്താസും വജിരവ്ഹയാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൨൩.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സൂചിദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സൂചിദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. ഗന്ധമാലിയത്ഥേരഅപദാനം

൨൪.“സിദ്ധത്ഥസ്സ ഭഗവതോ, ഗന്ധഥൂപം അകാസഹം;
സുമനേഹി പടിച്ഛന്നം, ബുദ്ധാനുച്ഛവികം കതം.

൨൫.“കഞ്ചനഗ്ഘിയസങ്കാസം, ബുദ്ധം ലോകഗ്ഗനായകം;
ഇന്ദീവരംവ ജലിതം, ആദിത്തംവ ഹുതാസനം.

൨൬.“ബ്യഗ്ഘൂസഭംവ പവരം, അഭിജാതംവ കേസരിം;
നിസിന്നം സമണാനഗ്ഗം, ഭിക്ഖുസങ്ഘപുരക്ഖതം.

൨൭.“വന്ദിത്വാ സത്ഥുനോ പാദേ, പക്കാമിം ഉത്തരാമുഖോ;
ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, ഗന്ധമാലം യതോ അദം.

൨൮.“ബുദ്ധേ കതസ്സ കാരസ്സ, ഫലേനാഹം വിസേസതോ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൨൯.“ചത്താരീസമ്ഹി ഏകൂനേ, കപ്പേ ആസിംസു സോളസ;
ദേവഗന്ധസനാമാ തേ, രാജാനോ ചക്കവത്തിനോ.

൩൦.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഗന്ധമാലിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഗന്ധമാലിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. തിപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൧.“മിഗലുദ്ദോ പുരേ ആസിം, അരഞ്ഞേ കാനനേ അഹം [ബ്രഹാ (സ്യാ॰)];
പാടലിം ഹരിതം ദിസ്വാ, തീണി പുപ്ഫാനി ഓകിരിം.

൩൨.“പതിതപത്താനി [സത്തപത്താനി (സീ॰), സതപത്താനി (ക॰), സുക്ഖപണ്ണാനി (സ്യാ॰)] ഗണ്ഹിത്വാ, ബഹി ഛഡ്ഡേസഹം തദാ;
അന്തോസുദ്ധം ബഹിസുദ്ധം, സുവിമുത്തം അനാസവം.

൩൩.“സമ്മുഖാ വിയ സമ്ബുദ്ധം, വിപസ്സിം ലോകനായകം;
പാടലിം അഭിവാദേത്വാ, തത്ഥ കാലങ്കതോ അഹം.

൩൪.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം ബോധിമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബോധിപൂജായിദം ഫലം.

൩൫.“സമന്തപാസാദികാ നാമ, തേരസാസിംസു രാജിനോ;
ഇതോ തേത്തിംസകപ്പമ്ഹി [തിംസതികപ്പമ്ഹി (സ്യാ॰)], ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൩൬.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തിപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തിപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. മധുപിണ്ഡികത്ഥേരഅപദാനം

൩൭.“വിപിനേ [വിവനേ (സ്യാ॰ അട്ഠ॰)] കാനനേ ദിസ്വാ, അപ്പസദ്ദേ നിരാകുലേ;
സിദ്ധത്ഥം ഇസിനം സേട്ഠം, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹം.

൩൮.“നിബ്ബുതത്തം [നിബ്ബുതഗ്ഗം (ക॰), നിബ്ബൂതികം (സ്യാ॰)] മഹാനാഗം, നിസഭാജാനിയം യഥാ;
ഓസധിംവ വിരോചന്തം, ദേവസങ്ഘനമസ്സിതം.

൩൯.“വിത്തി മമാഹു താവദേ [വിത്തി മേ പാഹുനാ താവ (സീ॰ സ്യാ॰)], ഞാണം ഉപ്പജ്ജി താവദേ;
വുട്ഠിതസ്സ സമാധിമ്ഹാ, മധും ദത്വാന സത്ഥുനോ.

൪൦. “വന്ദിത്വാ സത്ഥുനോ പാദേ, പക്കാമിം പാചിനാമുഖോ;
ചതുത്തിംസമ്ഹി കപ്പമ്ഹി, രാജാ ആസിം സുദസ്സനോ.

൪൧.“മധു ഭിസേഹി സവതി, ഭോജനമ്ഹി ച താവദേ;
മധുവസ്സം പവസ്സിത്ഥ, പുബ്ബകമ്മസ്സിദം ഫലം.

൪൨.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം മധും അദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, മധുദാനസ്സിദം ഫലം.

൪൩.“ചതുത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, ചത്താരോ തേ സുദസ്സനാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൪൪.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മധുപിണ്ഡികോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

മധുപിണ്ഡികത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. സേനാസനദായകത്ഥേരഅപദാനം

൪൫.“സിദ്ധത്ഥസ്സ ഭഗവതോ, അദാസിം പണ്ണസന്ഥരം;
സമന്താ ഉപഹാരഞ്ച, കുസുമം ഓകിരിം അഹം.

൪൬.“പാസാദേവം ഗുണം രമ്മം [പാസാദേ ച ഗുഹം രമ്മം (സ്യാ॰)], അനുഭോമി മഹാരഹം;
മഹഗ്ഘാനി ച പുപ്ഫാനി, സയനേഭിസവന്തി മേ.

൪൭.“സയനേഹം തുവട്ടാമി, വിചിത്തേ പുപ്ഫസന്ഥതേ;
പുപ്ഫവുട്ഠി ച സയനേ, അഭിവസ്സതി താവദേ.

൪൮.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, അദാസിം പണ്ണസന്ഥരം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സന്ഥരസ്സ ഇദം ഫലം.

൪൯.“തിണസന്ഥരകാ നാമ, സത്തേതേ ചക്കവത്തിനോ;
ഇതോ തേ പഞ്ചമേ കപ്പേ, ഉപ്പജ്ജിംസു ജനാധിപാ.

൫൦. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സേനാസനദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സേനാസനദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. വേയ്യാവച്ചകത്ഥേരഅപദാനം

൭൦.“വിപസ്സിസ്സ ഭഗവതോ, മഹാപൂഗഗണോ അഹു;
വേയ്യാവച്ചകരോ ആസിം, സബ്ബകിച്ചേസു വാവടോ [ബ്യാവടോ (സീ॰ സ്യാ॰)].

൭൧.“ദേയ്യധമ്മോ ച മേ നത്ഥി, സുഗതസ്സ മഹേസിനോ;
അവന്ദിം സത്ഥുനോ പാദേ, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൭൨.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, വേയ്യാവച്ചം അകാസഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, വേയ്യാവച്ചസ്സിദം ഫലം.

൭൩.“ഇതോ ച അട്ഠമേ കപ്പേ, രാജാ ആസിം സുചിന്തിതോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൭൪.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ വേയ്യാവച്ചകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

വേയ്യാവച്ചകത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. ബുദ്ധുപട്ഠാകത്ഥേരഅപദാനം

൭൫.“വിപസ്സിസ്സ ഭഗവതോ, അഹോസിം സങ്ഖധമ്മകോ;
നിച്ചുപട്ഠാനയുത്തോമ്ഹി, സുഗതസ്സ മഹേസിനോ.

൭൬.“ഉപട്ഠാനഫലം പസ്സ, ലോകനാഥസ്സ താദിനോ;
സട്ഠിതൂരിയസഹസ്സാനി, പരിവാരേന്തി മം സദാ.

൭൭.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, ഉപട്ഠഹിം മഹാഇസിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഉപട്ഠാനസ്സിദം ഫലം.

൭൮.“ചതുവീസേ [ചതുനവുതേ (സ്യാ॰)] ഇതോ കപ്പേ,
മഹാനിഗ്ഘോസനാമകാ;
സോളസാസിംസു രാജാനോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൭൯.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ബുദ്ധുപട്ഠാകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ബുദ്ധുപട്ഠാകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

സുധാവഗ്ഗോ ദസമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

സുധാ സുചിന്തി ചേളഞ്ച, സൂചീ ച ഗന്ധമാലിയോ;
തിപുപ്ഫിയോ മധുസേനാ, വേയ്യാവച്ചോ ചുപട്ഠകോ;
സമസട്ഠി ച ഗാഥായോ, അസ്മിം വഗ്ഗേ പകിത്തിതാ.

അഥ വഗ്ഗുദ്ദാനം -

ബുദ്ധവഗ്ഗോ ഹി പഠമോ, സീഹാസനി സുഭൂതി ച;
കുണ്ഡധാനോ ഉപാലി ച, ബീജനിസകചിന്തി ച.
നാഗസമാലോ തിമിരോ, സുധാവഗ്ഗേന തേ ദസ;
ചതുദ്ദസസതാ ഗാഥാ, പഞ്ചപഞ്ഞാസമേവ ച.

ബുദ്ധവഗ്ഗദസകം.

പഠമസതകം സമത്തം.

൧൧. ഭിക്ഖദായിവഗ്ഗോ

൧. ഭിക്ഖദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧. ‘‘സുവണ്ണവണ്ണം സമ്ബുദ്ധം, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹം;
പവരാ [പവനാ (സ്യാ॰)] അഭിനിക്ഖന്തം, വനാ നിബ്ബനമാഗതം [വാനാ നിബ്ബാനമാഗതം (സ്യാ॰)].

൨. ‘‘കടച്ഛുഭിക്ഖം പാദാസിം, സിദ്ധത്ഥസ്സ മഹേസിനോ;
പഞ്ഞായ ഉപസന്തസ്സ, മഹാവീരസ്സ താദിനോ.

൩. ‘‘പദേനാനുപദായന്തം [പദേനാനുപദായന്തോ (സീ॰ സ്യാ॰)], നിബ്ബാപേന്തേ മഹാജനം;
ഉളാരാ വിത്തി മേ ജാതാ, ബുദ്ധേ ആദിച്ചബന്ധുനേ [വിത്തി മേ പാഹുനാ താവ, ബുദ്ധസ്സാദിച്ചബന്ധുനോ (സ്യാ॰)].

൪. ‘‘ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഭിക്ഖാദാനസ്സിദം ഫലം.

൫. ‘‘സത്താസീതിമ്ഹിതോ കപ്പേ, മഹാരേണു സനാമകാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, സത്തേതേ ചക്കവത്തിനോ.

൬. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഭിക്ഖദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഭിക്ഖദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. ഞാണസഞ്ഞികത്ഥേരഅപദാനം

൭. ‘‘സുവണ്ണവണ്ണം സമ്ബുദ്ധം, നിസഭാജാനിയം യഥാ;
തിധാപഭിന്നം മാതങ്ഗം, കുഞ്ജരംവ മഹേസിനം.

൮. ‘‘ഓഭാസേന്തം ദിസാ സബ്ബാ, ഉളുരാജംവ പൂരിതം;
രഥിയം പടിപജ്ജന്തം, ലോകജേട്ഠം അപസ്സഹം.

൯. ‘‘ഞാണേ ചിത്തം പസാദേത്വാ, പഗ്ഗഹേത്വാന അഞ്ജലിം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, സിദ്ധത്ഥമഭിവാദയിം.

൧൦. ‘‘ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഞാണസഞ്ഞായിദം ഫലം.

൧൧. ‘‘തേസത്തതിമ്ഹിതോ കപ്പേ, സോളസാസും നരുത്തമാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൧൨. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഞാണസഞ്ഞികോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഞാണസഞ്ഞികത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. ഉപ്പലഹത്ഥിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൩."തിവരായം നിവാസീഹം, അഹോസിം മാലികോ തദാ;
അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, സിദ്ധത്ഥം ലോകപൂജിതം [ലോകനായകം (സീ॰)].

൧൪."പസന്നചിത്തോ സുമനോ, പുപ്ഫഹത്ഥമദാസഹം;
യത്ഥ യത്ഥുപപജ്ജാമി, തസ്സ കമ്മസ്സ വാഹസാ.

൧൫."അനുഭോമി ഫലം ഇട്ഠം, പുബ്ബേ സുകതമത്തനോ;
പരിക്ഖിത്തോ സുമല്ലേഹി, പുപ്ഫദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൬."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുപ്ഫപൂജായിദം [ബുദ്ധപൂജായിദം (സീ॰)] ഫലം.

൧൭."ചതുന്നവുതുപാദായ, ഠപേത്വാ വത്തമാനകം;
പഞ്ചരാജസതാ തത്ഥ, നജ്ജസമസനാമകാ [നജ്ജുപമസനാമകാ (സീ॰ സ്യാ॰)].

൧൮."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉപ്പലഹത്ഥിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉപ്പലഹത്ഥിയത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. പദപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൧൯."സിദ്ധത്ഥസ്സ ഭഗവതോ, ജാതിപുപ്ഫമദാസഹം;
പാദേസു സത്ത പുപ്ഫാനി, ഹാസേനോകിരിതാനി മേ.

൨൦."തേന കമ്മേനഹം അജ്ജ, അഭിഭോമി നരാമരേ;
ധാരേമി അന്തിമം ദേഹം, സമ്മാസമ്ബുദ്ധസാസനേ.

൨൧."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുപ്ഫപൂജായിദം ഫലം.

൨൨."സമന്തഗന്ധനാമാസും, തേരസ ചക്കവത്തിനോ;
ഇതോ പഞ്ചമകേ കപ്പേ, ചാതുരന്താ ജനാധിപാ.

൨൩."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പദപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പദപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. മുട്ഠിപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൨൪.“സുദസ്സനോതി നാമേന, മാലാകാരോ അഹം തദാ;
അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, ലോകജേട്ഠം നരാസഭം.

൨൫.“ജാതിപുപ്ഫം ഗഹേത്വാന, പൂജയിം പദുമുത്തരം;
വിസുദ്ധചക്ഖു സുമനോ, ദിബ്ബചക്ഖും സമജ്ഝഗം.

൨൬.“ഏതിസ്സാ പുപ്ഫപൂജായ, ചിത്തസ്സ പണിധീഹി ച;
കപ്പാനം സതസഹസ്സം, ദുഗ്ഗതിം നുപപജ്ജഹം.

൨൭.“സോളസാസിംസു രാജാനോ, ദേവുത്തരസനാമകാ;
ഛത്തിംസമ്ഹി ഇതോ കപ്പേ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൨൮.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മുട്ഠിപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

മുട്ഠിപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. ഉദകപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൨൯.“സുവണ്ണവണ്ണം സമ്ബുദ്ധം, ഗച്ഛന്തം അനിലഞ്ജസേ;
ഘതാസനംവ ജലിതം, ആദിത്തംവ ഹുതാസനം.

൩൦.“പാണിനാ ഉദകം ഗയ്ഹ, ആകാസേ ഉക്ഖിപിം അഹം;
സമ്പടിച്ഛി മഹാവീരോ, ബുദ്ധോ കാരുണികോ ഇസി [മയി (സ്യാ॰)].

൩൧.“അന്തലിക്ഖേ ഠിതോ സത്ഥാ, പദുമുത്തരനാമകോ;
മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, ഇമം ഗാഥം അഭാസഥ.

൩൨.“‘ഇമിനാ ദകദാനേന, പീതിഉപ്പാദനേന ച;
കപ്പസതസഹസ്സമ്പി, ദുഗ്ഗതിം നുപപജ്ജതി’ [നുപപജ്ജസി (ക॰)].

൩൩.“തേന കമ്മേന ദിപദിന്ദ, ലോകജേട്ഠ നരാസഭ;
പത്തോമ്ഹി അചലം ഠാനം, ഹിത്വാ ജയപരാജയം.

൩൪.“സഹസ്സരാജനാമേന , തയോ തേ ചക്കവത്തിനോ;
പഞ്ചസട്ഠികപ്പസതേ, ചാതുരന്താ ജനാധിപാ.

൩൫.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉദകപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉദകപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. നളമാലിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൬.“പദുമുത്തരബുദ്ധസ്സ, ലോകജേട്ഠസ്സ താദിനോ;
തിണത്ഥരേ നിസിന്നസ്സ, ഉപസന്തസ്സ താദിനോ.

൩൭.“നളമാലം ഗഹേത്വാന, ബന്ധിത്വാ [ബീജിത്വാ (ക॰)] ബീജനിം അഹം;
ബുദ്ധസ്സ ഉപനാമേസിം, ദിപദിന്ദസ്സ താദിനോ.

൧൮. "പടിഗ്ഗഹേത്വാ സബ്ബഞ്ഞൂ, ബീജനിം ലോകനായകോ;
മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, ഇമം ഗാഥം അഭാസഥ.

൧൯. "'യഥാ മേ കായോ നിബ്ബാതി, പരിളാഹോ ന വിജ്ജതി;
തഥേവ തിവിധഗ്ഗീഹി, ചിത്തം തവ വിമുച്ചതു'.

൨൦. "സബ്ബേ ദേവാ സമാഗച്ഛും, യേ കേചി വനനിസ്സിതാ;
സോസ്സാമ ബുദ്ധവചനം, ഹാസയന്തഞ്ച ദായകം.

൨൧. "നിസിന്നോ ഭഗവാ തത്ഥ, ദേവസങ്ഘപുരക്ഖതോ;
ദായകം സമ്പഹംസേന്തോ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൨൨. "'ഇമിനാ ബീജനിദാനേന, ചിത്തസ്സ പണിധീഹി ച;
സുബ്ബതോ നാമ നാമേന, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി.

൨൩. "'തേന കമ്മാവസേസേന, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
മാലുതോ നാമ നാമേന, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി'.

൨൪. "'ഇമിനാ ബീജനിദാനേന, സമ്മാനവിപുലേന ച;
കപ്പസതസഹസ്സമ്പി, ദുഗ്ഗതിം നുപപജ്ജതി.

൨൫. "തിംസകപ്പസഹസ്സമ്ഹി, സുബ്ബതാ അട്ഠതിംസ തേ;
ഏകൂനതിംസസഹസ്സേ, അട്ഠ മാലുതനാമകാ.

൨൬. "പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ നളമാലിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

നളമാലിയത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

സത്തമഭാണവാരം.

൮. ആസനുപട്ഠാഹകത്ഥേരഅപദാനം

൨൭. "കാനനം വനമോഗയ്ഹ, അപ്പസദ്ദം നിരാകുലം;
സീഹാസനം മയാ ദിന്നം, അത്ഥദസ്സിസ്സ താദിനോ.

൨൮. "മാലാഹത്ഥം ഗഹേത്വാന, കത്വാ ച നം പദക്ഖിണം;
സത്ഥാരം പയിരുപാസിത്വാ, പക്കാമിം ഉത്തരാമുഖോ.

൨൯. "തേന കമ്മേന ദ്വിപദിന്ദ, ലോകജേട്ഠ നരാസഭ;
സന്നിബ്ബാപേമി [സന്ദിട്ഠാപേമി (ക॰)] അത്താനം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ.

൩൦. "അട്ഠാരസകപ്പസതേ, യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സീഹാസനസ്സിദം ഫലം.

൩൧. "ഇതോ സത്തകപ്പസതേ, സന്നിബ്ബാപക [സന്നിട്ഠോ നാമ (ക॰)] ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൭൨.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ആസനുപട്ഠാഹകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ആസനുപട്ഠാഹകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. ബിളാലിദായകത്ഥേരഅപദാനം

൭൩.‘‘ഹിമവന്തസ്സാവിദൂരേ , വസാമി പണ്ണസന്ഥരേ;
ഘാസേസു ഗേധമാപന്നോ, സേയ്യസീലോ ചഹം [സേയസീലോവഹം (സ്യാ॰ ക॰)] തദാ.

൭൪.‘‘ഖണന്താലു [ഖണമാലു (സ്യാ॰)] കലമ്ബാനി, ബിളാലിതക്കലാനി ച;
കോലം ഭല്ലാതകം ബില്ലം, ആഹത്വാ പടിയാദിതം.

൭൫.‘‘പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, ആഗച്ഛി മമ സന്തികം.

൭൬.‘‘ഉപാഗതം മഹാനാഗം, ദേവദേവം നരാസഭം;
ബിളാലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, പത്തമ്ഹി ഓകിരിം അഹം.

൭൭.‘‘പരിഭുഞ്ജി മഹാവീരോ, തോസയന്തോ മമം തദാ;
പരിഭുഞ്ജിത്വാന സബ്ബഞ്ഞൂ, ഇമം ഗാഥം അഭാസഥ.

൭൮.‘‘‘സകം ചിത്തം പസാദേത്വാ, ബിളാലിം മേ അദാ തുവം;
കപ്പാനം സതസഹസ്സം, ദുഗ്ഗതിം നുപപജ്ജസി’.

൭൯.‘‘ചരിമം വത്തതേ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
ധാരേമി അന്തിമം ദേഹം, സമ്മാസമ്ബുദ്ധസാസനേ.

൮൦.‘‘ചതുപഞ്ഞാസിതോ കപ്പേ, സുമേഖലിയസവ്ഹയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൮൧.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ബിളാലിദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ബിളാലിദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. രേണുപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൮൨.‘‘സുവണ്ണവണ്ണം സമ്ബുദ്ധം, സതരംസിംവ ഭാണുമം;
ഓഭാസേന്തം ദിസാ സബ്ബാ, ഉളുരാജംവ പൂരിതം.

൮൩.‘‘പുരക്ഖതം സാവകേഹി, സാഗരേഹേവ മേദനിം;
നാഗം പഗ്ഗയ്ഹ രേണൂഹി, വിപസ്സിസ്സാഭിരോപയിം.

൮൪.‘‘ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം രേണുമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൮൫.‘‘പണ്ണതാലീസിതോ കപ്പേ, രേണു നാമാസി ഖത്തിയോ;

സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

ന്ന്‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ.... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ രേണുപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

രേണുപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

ഭിക്ഖദായിവഗ്ഗോ ഏകാദസമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

ഭിക്ഖദായീ ഞാണസഞ്ഞീ, ഹത്ഥിയോ പദപൂജകോ;
മുട്ഠിപുപ്ഫീ ഉദകദോ, നളമാലി ഉപട്ഠകോ;
ബിളാലിദായീ രേണു ച, ഗാഥായോ ഛ ച സട്ഠി ച.

൧൨. മഹാപരിവാരവഗ്ഗോ

൧. മഹാപരിവാരകത്ഥേരഅപദാനം

൧. ‘‘വിപസ്സീ നാമ ഭഗവാ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
അട്ഠസട്ഠിസഹസ്സേഹി, പാവിസി ബന്ധുമം തദാ.

൨. ‘‘നഗരാ അഭിനിക്ഖമ്മ, അഗമം ദീപചേതിയം;
അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹം.

൩. ‘‘ചുല്ലാസീതിസഹസ്സാനി, യക്ഖാ മയ്ഹം ഉപന്തികേ;
ഉപട്ഠഹന്തി സക്കച്ചം [മം നിച്ചം (ക॰)], ഇന്ദംവ തിദസാ ഗണാ.

൪. ‘‘ഭവനാ അഭിനിക്ഖമ്മ, ദുസ്സം പഗ്ഗയ്ഹഹം തദാ;
സിരസാ അഭിവാദേസിം, തഞ്ചാദാസിം മഹേസിനോ.

൫. ‘‘അഹോ ബുദ്ധോ അഹോ ധമ്മോ, അഹോ നോ സത്ഥു സമ്പദാ;
ബുദ്ധസ്സ ആനുഭാവേന, വസുധായം പകമ്പഥ.

൬. ‘‘തഞ്ച അച്ഛരിയം ദിസ്വാ, അബ്ഭുതം ലോമഹംസനം;
ബുദ്ധേ ചിത്തം പസാദേമി, ദ്വിപദിന്ദമ്ഹി താദിനേ.

൭. ‘‘സോഹം ചിത്തം പസാദേത്വാ, ദുസ്സം ദത്വാന സത്ഥുനോ;
സരണഞ്ച ഉപാഗച്ഛിം, സാമച്ചോ സപരിജ്ജനോ.

൮. ‘‘ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൯. ‘‘ഇതോ പന്നരസേ കപ്പേ, സോളസാസും സുവാഹനാ [സോളസാസിംസു വാഹനോ (സ്യാ॰)];
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൧൦. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മഹാപരിവാരകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

മഹാപരിവാരകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. സുമങ്ഗലത്ഥേരഅപദാനം

൧൧. ‘‘അത്ഥദസ്സീ ജിനവരോ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
വിഹാരാ അഭിനിക്ഖമ്മ, തളാകം ഉപസങ്കമി.

൧൨. ‘‘ന്ഹത്വാ പിത്വാ ച സമ്ബുദ്ധോ, ഉത്തരിത്വേകചീവരോ;
അട്ഠാസി ഭഗവാ തത്ഥ, വിലോകേന്തോ ദിസോദിസം.

൧൩. ‘‘ഭവനേ ഉപവിട്ഠോഹം, അദ്ദസം ലോകനായകം;
ഹട്ഠോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, അപ്ഫോടേസിം അഹം തദാ.

൧൪."സതരംസിംവ ജോതന്തം, പഭാസന്തംവ കഞ്ചനം [ഇമിനാ പാദദ്വയേന പുരിമപാദദ്വയസ്സ പുരതോ ഭവിതബ്ബം];
നച്ചഗീതേ പയുത്തോഹം, പഞ്ചങ്ഗതൂരിയമ്ഹി ച.

൧൫."യം യം യോനുപപജ്ജാമി, ദേവത്തം അഥ മാനുസം;
സബ്ബേ സത്തേ അഭിഭോമി, വിപുലോ ഹോതി മേ യസോ [അയഞ്ച ഗാഥാ പരിഗ്ഗഹേതിഗാഥായ അനന്തരമേവ ഠാതും യുത്താ].

൧൬."നമോ തേ പുരിസാജഞ്ഞ, നമോ തേ പുരിസുത്തമ;
അത്താനം തോസയിത്വാന, പരേ തോസേസി ത്വം മുനി.

൧൭."പരിഗ്ഗഹേ [പരിഗ്ഗയ്ഹ (സീ॰), പരിഗ്ഗഹിത്വാ (സ്യാ॰), പരിഗ്ഗഹേന (ക॰)] നിസീദിത്വാ, ഹാസം കത്വാന സുബ്ബതേ;
ഉപട്ഠഹിത്വാ സമ്ബുദ്ധം, തുസിതം ഉപപജ്ജഹം.

൧൮."സോളസേതോ കപ്പസതേ, ദ്വിനവഏകചിന്തിതാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൧൯."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സുമങ്ഗലോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സുമങ്ഗലത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. സരണഗമനിയത്ഥേരഅപദാനം

൨൦."ഉഭിന്നം ദേവരാജൂനം, സങ്ഗാമോ സമുപട്ഠിതോ;
അഹോസി സമുപബ്യൂള്ഹോ [സമുപബ്ബൂള്ഹോ (സീ॰)], മഹാഘോസോ അവത്തഥ [പവത്തഥ (സീ॰)].

൨൧."പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
അന്തലിക്ഖേ ഠിതോ സത്ഥാ, സംവേജേസി മഹാജനം.

൨൨."സബ്ബേ ദേവാ അത്തമനാ, നിക്ഖിത്തകവചാവുധാ;
സമ്ബുദ്ധം അഭിവാദേത്വാ, ഏകഗ്ഗാസിംസു താവദേ.

൨൩."മയ്ഹം [അമ്ഹം (സീ॰)] സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, വാചാസഭിമുദീരയി;
അനുകമ്പകോ ലോകവിദൂ, നിബ്ബാപേസി മഹാജനം.

൨൪."പദുട്ഠചിത്തോ മനുജോ, ഏകപാണം വിഹേഠയം;
തേന ചിത്തപ്പദോസേന, അപായം ഉപപജ്ജതി.

൨൫."സങ്ഗാമസീസേ നാഗോവ, ബഹൂ പാണേ വിഹേഠയം;
നിബ്ബാപേഥ സകം ചിത്തം, മാ ഹഞ്ഞിത്ഥോ പുനപ്പുനം.

൨൬."ദ്വിന്നമ്പി യക്ഖരാജൂനം, സേനാ സാ വിമ്ഹിതാ അഹു [സേനായോ വിമ്ഹിതാ അഹൂ (സീ॰), സേനാപി സമിതാ അഹു (സ്യാ॰)];
സരണഞ്ച ഉപാഗച്ഛും, ലോകജേട്ഠം സുതാദിനം.

൨൭.

‘‘സഞ്ഞാപേത്വാന ജനതം, പദമുദ്ധരി [ഉദ്ധരി പന (സീ॰ സ്യാ॰)] ചക്ഖുമാ;
പേക്ഖമാനോവ ദേവേഹി, പക്കാമി ഉത്തരാമുഖോ.

൨൮.‘‘പഠമം സരണം ഗച്ഛിം, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ;
കപ്പാനം സതസഹസ്സം, ദുഗ്ഗതിം നുപപജ്ജഹം.

൨൯.‘‘മഹാദുന്ദുഭിനാമാ ച, സോളസാസും രഥേസഭാ;
തിംസകപ്പസഹസ്സമ്ഹി, രാജാനോ ചക്കവത്തിനോ.

൩൦.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സരണഗമനിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സരണഗമനിയത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. ഏകാസനിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൧.‘‘വരുണോ നാമ നാമേന, ദേവരാജാ അഹം തദാ;
ഉപട്ഠഹേസിം സമ്ബുദ്ധം, സയോഗ്ഗബലവാഹനോ.

൩൨.‘‘നിബ്ബുതേ ലോകനാഥമ്ഹി, അത്ഥദസ്സീനരുത്തമേ;
തൂരിയം സബ്ബമാദായ, അഗമം ബോധിമുത്തമം.

൩൩.‘‘വാദിതേന ച നച്ചേന, സമ്മതാളസമാഹിതോ;
സമ്മുഖാ വിയ സമ്ബുദ്ധം, ഉപട്ഠിം ബോധിമുത്തമം.

൩൪.‘‘ഉപട്ഠഹിത്വാ തം ബോധിം, ധരണീരുഹപാദപം;
പല്ലങ്കം ആഭുജിത്വാന, തത്ഥ കാലങ്കതോ അഹം.

൩൫.‘‘സകകമ്മാഭിരദ്ധോഹം, പസന്നോ ബോധിമുത്തമേ;
തേന ചിത്തപ്പസാദേന, നിമ്മാനം ഉപപജ്ജഹം.

൩൬.‘‘സട്ഠിതൂരിയസഹസ്സാനി, പരിവാരേന്തി മം സദാ;
മനുസ്സേസു ച ദേവേസു, വത്തമാനം ഭവാഭവേ.

൩൭.‘‘തിവിധഗ്ഗീ നിബ്ബുതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
ധാരേമി അന്തിമം ദേഹം, സമ്മാസമ്ബുദ്ധസാസനേ [അയഞ്ച ഗാഥാ പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോതിഗാഥായ ഏകസമ്ബന്ധാ ഭവിതും യുത്താ].

൩൮.‘‘സുബാഹൂ നാമ നാമേന, ചതുത്തിംസാസു ഖത്തിയാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, പഞ്ചകപ്പസതേ ഇതോ.

൩൯.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഏകാസനിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഏകാസനിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. സുവണ്ണപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൪൦. “വിപസ്സീ നാമ ഭഗവാ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
നിസിന്നോ ജനകായസ്സ, ദേസേസി അമതം പദം.

൪൧. “തസ്സാഹം ധമ്മം സുത്വാന, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ;
സോണ്ണപുപ്ഫാനി ചത്താരി, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

൪൨. “സുവണ്ണച്ഛദനം ആസി, യാവതാ പരിസാ തദാ;
ബുദ്ധാഭാ ച സുവണ്ണാഭാ, ആലോകോ വിപുലോ അഹു.

൪൩. “ഉദഗ്ഗചിത്തോ സുമനോ, വേദജാതോ കതഞ്ജലീ;
വിത്തിസഞ്ജനനോ തേസം, ദിട്ഠധമ്മസുഖാവഹോ.

൪൪. “ആയാചിത്വാന സമ്ബുദ്ധം, വന്ദിത്വാന ച സുബ്ബതം;
പാമോജ്ജം ജനയിത്വാന, സകം ഭവനുപാഗമിം.

൪൫. “ഭവനേ ഉപവിട്ഠോഹം, ബുദ്ധസേട്ഠം അനുസ്സരിം;
തേന ചിത്തപ്പസാദേന, തുസിതം ഉപപജ്ജഹം.

൪൬. “ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൪൭. “സോളസാസിംസു രാജാനോ, നേമിസമ്മതനാമകാ;
തേതാലീസേ ഇതോ കപ്പേ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൪൮. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സുവണ്ണപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സുവണ്ണപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. ചിതകപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൪൯. “വസാമി രാജായതനേ, സാമച്ചോ സപരിജ്ജനോ;
പരിനിബ്ബുതേ ഭഗവതി, സിഖിനോ ലോകബന്ധുനോ.

൫൦. “പസന്നചിത്തോ സുമനോ, ചിതകം അഗമാസഹം;
തൂരിയം തത്ഥ വാദേത്വാ, ഗന്ധമാലം സമോകിരിം.

൫൧. “ചിതമ്ഹി പൂജം കത്വാന, വന്ദിത്വാ ചിതകം അഹം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, സകം ഭവനുപാഗമിം.

൫൨. “ഭവനേ ഉപവിട്ഠോഹം, ചിതപൂജം അനുസ്സരിം;
തേന കമ്മേന ദ്വിപദിന്ദ, ലോകജേട്ഠ നരാസഭ.

൫൩. “അനുഭോത്വാന സമ്പത്തിം, ദേവേസു മാനുസേസു ച;
പത്തോമ്ഹി അചലം ഠാനം, ഹിത്വാ ജയപരാജയം.

൫൪. “ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ചിതപൂജായിദം ഫലം.

൫൫. “ഏകൂനതിംസകപ്പമ്ഹി, ഇതോ സോളസ രാജാനോ;

ഉഗ്ഗതാ നാമ നാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൩൭."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ചിതകപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ചിതകപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. ബുദ്ധസഞ്ഞകത്ഥേരഅപദാനം

൩൮."യദാ വിപസ്സീ ലോകഗ്ഗോ, ആയുസങ്ഖാരമോസ്സജി;
പഥവീ സമ്പകമ്പിത്ഥ, മേദനീ ജലമേഖലാ.

൩൯."ഓതതം വിത്ഥതം [ഓതതം വിതതം (സ്യാ॰)] മയ്ഹം, സുവിചിത്തവടംസകം [സുചിചിത്തം പപഞ്ചകം (സ്യാ॰)];
ഭവനമ്പി പകമ്പിത്ഥ, ബുദ്ധസ്സ ആയുസങ്ഖയേ.

൪൦."താസോ മയ്ഹം സമുപ്പന്നോ, ഭവനേ സമ്പകമ്പിതേ;
ഉപ്പാദോ [ഉപ്പാതോ (?)] നു കിമത്ഥായ, ആലോകോ വിപുലോ അഹു.

൪൧."വേസ്സവണോ ഇധാഗമ്മ, നിബ്ബാപേസി മഹാജനം;
പാണഭൂതേ [പാണഭുതം (സ്യാ॰), പാണഭൂനം (സീ॰ ക॰)] ഭയം നത്ഥി, ഏകഗ്ഗാ ഹോഥ സംവുതാ [സഗാരവാ (സ്യാ॰)].

൪൨."അഹോ ബുദ്ധോ അഹോ ധമ്മോ, അഹോ നോ സത്ഥു സമ്പദാ;
യസ്മിം ഉപ്പജ്ജമാനമ്ഹി, പഥവീ [പഠവീ (സീ॰ സ്യാ॰)] സമ്പകമ്പതി.

൪൩."ബുദ്ധാനുഭാവം കിത്തേത്വാ, കപ്പം സഗ്ഗമ്ഹി മോദഹം;
അവസേസേസു കപ്പേസു, കുസലം ചരിതം [കരിതം (സീ॰ സ്യാ॰), കാരിതം (ക॰)] മയാ.

൪൪."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം സഞ്ഞമലഭിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധസഞ്ഞായിദം ഫലം.

൪൫."ഇതോ ചുദ്ദസകപ്പമ്ഹി, രാജാ ആസിം പതാപവാ;
സമിതോ നാമ നാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൪൬."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ബുദ്ധസഞ്ഞകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ബുദ്ധസഞ്ഞകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. മഗ്ഗസഞ്ഞകത്ഥേരഅപദാനം

൪൭."പദുമുത്തരബുദ്ധസ്സ, സാവകാ വനചാരിനോ;
വിപ്പനട്ഠാ ബ്രഹാരഞ്ഞേ, അന്ധാവ അനുസുയ്യരേ [അനുസുയരേ (സീ॰)].

൪൮."അനുസ്സരിത്വാ സമ്ബുദ്ധം, പദുമുത്തരനായകം;
തസ്സ തേ മുനിനോ പുത്താ, വിപ്പനട്ഠാ മഹാവനേ.

൩൮.ഭവനാ ഓരുഹിത്വാന, അഗമിം ഭിക്ഖുസന്തികം;
തേസം മഗ്ഗഞ്ച ആചിക്ഖിം, ഭോജനഞ്ച അദാസഹം.

൩൯.''തേന കമ്മേന ദ്വിപദിന്ദ, ലോകജേട്ഠ നരാസഭ;
ജാതിയാ സത്തവസ്സോഹം, അരഹത്തമപാപുണിം.

൪൦.''സചക്ഖൂ നാമ നാമേന, ദ്വാദസ ചക്കവത്തിനോ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, പഞ്ചകപ്പസതേ ഇതോ.

൪൧.''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ.... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മഗ്ഗസഞ്ഞകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

മഗ്ഗസഞ്ഞകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. പച്ചുപട്ഠാനസഞ്ഞകത്ഥേരഅപദാനം

൪൨.''അത്ഥദസ്സിമ്ഹി സുഗതേ, നിബ്ബുതേ സമനന്തരാ;
യക്ഖയോനിം ഉപപജ്ജിം, യസം പത്തോ ചഹം തദാ.

൪൩.''ദുല്ലദ്ധം വത മേ ആസി, ദുപ്പഭാതം ദുരുട്ഠിതം;
യം മേ ഭോഗേ വിജ്ജമാനേ, പരിനിബ്ബായി ചക്ഖുമാ.

൪൪.''മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, സാഗരോ നാമ സാവകോ;
മമുദ്ധരിതുകാമോ സോ, ആഗച്ഛി മമ സന്തികം.

൪൫.''കിം നു സോചസി മാ ഭായി, ചര ധമ്മം സുമേധസ;
അനുപ്പദിന്നാ ബുദ്ധേന, സബ്ബേസം ബീജസമ്പദാ.

൪൬.''സോ ചേ പൂജേയ്യ സമ്ബുദ്ധം, തിട്ഠന്തം ലോകനായകം;
ധാതും സാസപമത്തമ്പി, നിബ്ബുതസ്സാപി പൂജയേ.

൪൭.''സമേ ചിത്തപ്പസാദമ്ഹി, സമം പുഞ്ഞം മഹഗ്ഗതം;
തസ്മാ ഥൂപം കരിത്വാന, പൂജേഹി ജിനധാതുയോ.

൪൮.''സാഗരസ്സ വചോ സുത്വാ, ബുദ്ധഥൂപം അകാസഹം;
പഞ്ചവസ്സേ പരിചരിം, മുനിനോ ഥൂപമുത്തമം.

൪൯.''തേന കമ്മേന ദ്വിപദിന്ദ, ലോകജേട്ഠ നരാസഭ;
സമ്പത്തിം അനുഭോത്വാന, അരഹത്തമപാപുണിം.

൫൦.''ഭൂരിപഞ്ഞാ ച ചത്താരോ, സത്തകപ്പസതേ ഇതോ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൫൧.''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ.... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പച്ചുപട്ഠാനസഞ്ഞകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പച്ചുപട്ഠാനസഞ്ഞകത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. ജാതിപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൯൨. “ജായന്തസ്സ വിപസ്സിസ്സ, ആലോകോ വിപുലോ അഹു;
പഥവീ ച പകമ്പിത്ഥ, സസാഗരാ സപബ്ബതാ.

൯൩. “നേമിത്താ ച വിയാകംസു, ബുദ്ധോ ലോകേ ഭവിസ്സതി;
അഗ്ഗോ ച സബ്ബസത്താനം, ജനതം ഉദ്ധരിസ്സതി.

൯൪. “നേമിത്താനം സുണിത്വാന, ജാതിപൂജമകാസഹം;
ഏദിസാ പൂജനാ നത്ഥി, യാദിസാ ജാതിപൂജനാ.

൯൫. “സങ്ഖരിത്വാന [സംഹരിത്വാന (സീ॰ സ്യാ॰), സങ്കരിത്വാന (ക॰)] കുസലം, സകം ചിത്തം പസാദയിം.

ജാതിപൂജം കരിത്വാന, തത്ഥ കാലങ്കതോ അഹം.

൯൬. “യം യം യോനുപപജ്ജാമി, ദേവത്തം അഥ മാനുസം;
സബ്ബേ സത്തേ അഭിഭോമി, ജാതിപൂജായിദം ഫലം.

൯൭. “ധാതിയോ മം ഉപട്ഠന്തി, മമ ചിത്തവസാനുഗാ;
ന താ സക്കോന്തി കോപേതും, ജാതിപൂജായിദം ഫലം.

൯൮. “ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പൂജമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ജാതിപൂജായിദം ഫലം.

൯൯. “സുപാരിചരിയാ നാമ, ചതുത്തിംസ ജനാധിപാ;
ഇതോ തതിയകപ്പമ്ഹി, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൧൦൦. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ജാതിപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ജാതിപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

മഹാപരിവാരവഗ്ഗോ ദ്വാദസമോ.

തസ്സുദ്ദാനം –

പരിവാരസുമങ്ഗലാ, സരണാസനപുപ്ഫിയാ;
ചിതപൂജീ ബുദ്ധസഞ്ഞീ, മഗ്ഗുപട്ഠാനജാതിനാ;
ഗാഥായോ നവുതി വുത്താ, ഗണിതായോ വിഭാവിഹി.

൧൩. സേരേയ്യവഗ്ഗോ

൧. സേരേയ്യകത്ഥേരഅപദാനം

൧. “അജ്ഝായകോ മന്തധരോ, തിണ്ണം വേദാന പാരഗൂ;
അബ്ഭോകാസേ ഠിതോ സന്തോ, അദ്ദസം ലോകനായകം.

൨. “സീഹം യഥാ വനചരം, ബ്യഗ്ഘരാജംവ നിത്തസം;
തിധാപഭിന്നമാതങ്ഗം, കുഞ്ജരംവ മഹേസിനം.

൩. “സേരേയ്യകം ഗഹേത്വാന, ആകാസേ ഉക്ഖിപിം [നിക്ഖിപിം (ക॰)] അഹം;
ബുദ്ധസ്സ ആനുഭാവേന, പരിവാരേന്തി സബ്ബസോ [സബ്ബതോ (സീ॰)].

൪. “അധിട്ഠഹി മഹാവീരോ, സബ്ബഞ്ഞൂ ലോകനായകോ;
സമന്താ പുപ്ഫച്ഛദനാ, ഓകിരിംസു നരാസഭം.

൫. “തതോ സാ പുപ്ഫകഞ്ചുകാ, അന്തോവണ്ടാ ബഹിമുഖാ;
സത്താഹം ഛദനം കത്വാ, തതോ അന്തരധായഥ.

൬. “തഞ്ച അച്ഛരിയം ദിസ്വാ, അബ്ഭുതം ലോമഹംസനം;
ബുദ്ധേ ചിത്തം പസാദേസിം, സുഗതേ ലോകനായകേ.

൭. “തേന ചിത്തപ്പസാദേന, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
കപ്പാനം സതസഹസ്സം, ദുഗ്ഗതിം നുപപജ്ജഹം.

൮. “പന്നരസസഹസ്സമ്ഹി , കപ്പാനം പഞ്ചവീസതി;
വീതമലാ [ചിത്തമാലാ (സീ॰), വിലാമാലാ (സ്യാ॰)] സമാനാ ച, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൯. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സേരേയ്യകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സേരേയ്യകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. പുപ്ഫഥൂപിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൦. “ഹിമവന്തസ്സാവിദൂരേ , കുക്കുരോ നാമ [കുക്കുടോ നാമ (സീ॰)] പബ്ബതോ;
വേമജ്ഝേ തസ്സ വസതി, ബ്രാഹ്മണോ മന്തപാരഗൂ.

൧൧. “പഞ്ച സിസ്സസഹസ്സാനി, പരിവാരേന്തി മം സദാ;
പുബ്ബുട്ഠായീ ച തേ ആസും, മന്തേസു ച വിസാരദാ.

൧൨. “ബുദ്ധോ ലോകേ സമുപ്പന്നോ, തം വിജാനാഥ നോ ഭവം;
അസീതിബ്യഞ്ജനാനസ്സ, ബാത്തിംസവരലക്ഖണാ.

൧൩.‘‘ബ്യാമപ്പഭോ ജിനവരോ, ആദിച്ചോവ വിരോചതി;
സിസ്സാനം വചനം സുത്വാ, ബ്രാഹ്മണോ മന്തപാരഗൂ.

൧൪.‘‘അസ്സമാ അഭിനിക്ഖമ്മ, ദിസം പുച്ഛതി സിസ്സകേ [ബ്രാഹ്മണോ (സ്യാ॰)];
യമ്ഹി ദേസേ മഹാവീരോ, വസതി ലോകനായകോ.

൧൫.‘‘താഹം ദിസം നമസ്സിസ്സം, ജിനം അപ്പടിപുഗ്ഗലം;
ഉദഗ്ഗചിത്തോ സുമനോ, പൂജേസിം തം തഥാഗതം.

൧൬.‘‘ഏഥ സിസ്സാ ഗമിസ്സാമ, ദക്ഖിസ്സാമ തഥാഗതം;
വന്ദിത്വാ സത്ഥുനോ പാദേ, സോസ്സാമ ജിനസാസനം.

൧൭.‘‘ഏകാഹം അഭിനിക്ഖമ്മ, ബ്യാധിം പടിലഭിം അഹം;
ബ്യാധിനാ പീളിതോ സന്തോ, സാലം വാസയിതും ഗമിം.

൧൮.‘‘സബ്ബേ സിസ്സേ സമാനേത്വാ, അപുച്ഛിം തേ തഥാഗതം;
കീദിസം ലോകനാഥസ്സ, ഗുണം പരമബുദ്ധിനോ.

൧൯.‘‘തേ മേ പുട്ഠാ വിയാകംസു, യഥാ ദസ്സാവിനോ തഥാ;
സക്കച്ചം ബുദ്ധസേട്ഠം തം, ദേസേസും [ദസ്സേസും (സീ॰ സ്യാ॰)] മമ
സമ്മുഖാ.

൨൦.‘‘തേസാഹം വചനം സുത്വാ, സകം ചിത്തം പസാദയിം;
പുപ്ഫേഹി ഥൂപം കത്വാന, തത്ഥ കാലങ്കതോ അഹം.

൨൧.‘‘തേ മേ സരീരം ഝാപേത്വാ, അഗമും ബുദ്ധസന്തികം;
അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, സത്ഥാരമഭിവാദയും.

൨൨.‘‘പുപ്ഫേഹി ഥൂപം കത്വാന, സുഗതസ്സ മഹേസിനോ;
കപ്പാനം സതസഹസ്സം, ദുഗ്ഗതിം നുപപജ്ജഹം.

൨൩.‘‘ചത്താലീസസഹസ്സമ്ഹി , കപ്പേ സോളസ ഖത്തിയാ;
നാമേനഗ്ഗിസമാ നാമ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൨൪.‘‘വീസകപ്പസഹസ്സമ്ഹി, രാജാനോ ചക്കവത്തിനോ;
ഘതാസനസനാമാവ, അട്ഠത്തിംസ മഹീപതീ.

൨൫.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പുപ്ഫഥൂപിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ
അഭാസിത്ഥാതി.

പുപ്ഫഥൂപിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. പായസദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൬.സുവണ്ണവണ്ണം ...പേ॰... പുരക്ഖതം-ഏവം ദുതിയന്തവസേന സീ॰ സ്യാ॰
പോത്ഥകേസു ദിസ്സതി> ‘‘സുവണ്ണവണ്ണോ സമ്ബുദ്ധോ,
ബാത്തിംസവരലക്ഖണോ;
പവനാ [പധാനോ (ക॰)] അഭിനിക്ഖന്തോ, ഭിക്ഖുസങ്ഘപുരക്ഖതോ
[സുവണ്ണവണ്ണം ...പേ॰... പുരക്ഖതം-ഏവം ദുതിയന്തവസേന സീ॰ സ്യാ॰

പോത്ഥകേസു ദിസ്സതി].

൨൭.“മഹച്ചാ [സഹത്ഥാ (സ്യാ॰ ക॰)] കംസപാതിയാ, വഡ്ഢേത്വാ പായസം [പായാസം (സ്യാ॰ ക॰)] അഹം;
ആഹുതിം യിട്ഠുകാമോ സോ, ഉപനേസിം ബലിം അഹം.

൨൮.“ഭഗവാ തമ്ഹി സമയേ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
ചങ്കമം സുസമാരൂള്ഹോ, അമ്ബരേ അനിലായനേ.

൨൯.“തഞ്ച അച്ഛരിയം ദിസ്വാ, അബ്ഭുതം ലോമഹംസനം;
ഠപയിത്വാ കംസപാതിം, വിപസ്സിം അഭിവാദയിം.

൩൦.“തുവം ദേവോസി [ബുദ്ധോസി (സ്യാ॰)] സബ്ബഞ്ഞൂ, സദേവേ സഹമാനുസേ;
അനുകമ്പം ഉപാദായ, പടിഗണ്ഹ മഹാമുനി.

൩൧.“പടിഗ്ഗഹേസി ഭഗവാ, സബ്ബഞ്ഞൂ ലോകനായകോ;
മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, സത്ഥാ ലോകേ മഹാമുനി [അനുത്തരോ (സ്യാ॰)].

൩൨.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പായസസ്സ [പായാസസ്സ (സ്യാ॰ ക॰)] ഇദം ഫലം.

൩൩.“ഏകതാലീസിതോ കപ്പേ, ബുദ്ധോ നാമാസി ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൩൪.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പായസദായകോ [പായാസദായകോ (സ്യാ॰ ക॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പായസദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. ഗന്ധോദകിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൫.“നിസജ്ജ പാസാദവരേ, വിപസ്സിം അദ്ദസം ജിനം;
കകുധം വിലസന്തംവ, സബ്ബഞ്ഞും തമനാസകം [സബ്ബഞ്ഞുത്തമനായകം (സ്യാ॰), സബ്ബഞ്ഞുതമനാസവം (ക॰)].

൩൬.“പാസാദസ്സാവിദൂരേ ച, ഗച്ഛതി ലോകനായകോ;
പഭാ നിദ്ധാവതേ തസ്സ, യഥാ ച സതരംസിനോ.

൩൭.“ഗന്ധോദകഞ്ച പഗ്ഗയ്ഹ, ബുദ്ധസേട്ഠം സമോകിരിം;
തേന ചിത്തപ്പസാദേന, തത്ഥ കാലങ്കതോ അഹം.

൩൮.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം ഗന്ധോദകമാകിരിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൩൯.“ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, സുഗന്ധോ നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൪൦. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഗന്ധോദകിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഗന്ധോദകിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. സമ്മുഖാഥവികത്ഥേരഅപദാനം

൪൧. ‘‘ജായമാനേ വിപസ്സിമ്ഹി, നിമിത്തം ബ്യാകരിം അഹം;
‘നിബ്ബാപയിഞ്ച [നിബ്ബാപയം ച (സീ॰ സ്യാ॰), നിബ്ബാപയന്തോ (?)] ജനതം, ബുദ്ധോ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൪൨. ‘‘‘യസ്മിഞ്ച ജായമാനസ്മിം, ദസസഹസ്സി കമ്പതി;
സോ ദാനി ഭഗവാ സത്ഥാ, ധമ്മം ദേസേതി ചക്ഖുമാ.

൪൩. ‘‘‘യസ്മിഞ്ച ജായമാനസ്മിം, ആലോകോ വിപുലോ അഹു;
സോ ദാനി ഭഗവാ സത്ഥാ, ധമ്മം ദേസേതി ചക്ഖുമാ.

൪൪. ‘‘‘യസ്മിഞ്ച ജായമാനസ്മിം, സരിതായോ ന സന്ദയും [സന്ദിസും (സീ॰ സ്യാ॰)];
സോ ദാനി ഭഗവാ സത്ഥാ, ധമ്മം ദേസേതി ചക്ഖുമാ.

൪൫. ‘‘‘യസ്മിഞ്ച ജായമാനസ്മിം, അവീചഗ്ഗി ന പജ്ജലി;
സോ ദാനി ഭഗവാ സത്ഥാ, ധമ്മം ദേസേതി ചക്ഖുമാ.

൪൬. ‘‘‘യസ്മിഞ്ച ജായമാനസ്മിം, പക്ഖിസങ്ഘോ ന സംചരി;
സോ ദാനി ഭഗവാ സത്ഥാ, ധമ്മം ദേസേതി ചക്ഖുമാ.

൪൭. ‘‘‘യസ്മിഞ്ച ജായമാനസ്മിം, വാതക്ഖന്ധോ ന വായതി;
സോ ദാനി ഭഗവാ സത്ഥാ, ധമ്മം ദേസേതി ചക്ഖുമാ.

൪൮. ‘‘‘യസ്മിഞ്ച ജായമാനസ്മിം, സബ്ബരതനാനി ജോതയും [ജോതിസും (സീ॰ സ്യാ॰)];
സോ ദാനി ഭഗവാ സത്ഥാ, ധമ്മം ദേസേതി ചക്ഖുമാ.

൪൯. ‘‘‘യസ്മിഞ്ച ജായമാനസ്മിം, സത്താസും പദവിക്കമാ;
സോ ദാനി ഭഗവാ സത്ഥാ, ധമ്മം ദേസേതി ചക്ഖുമാ.

൫൦. ‘‘‘ജാതമത്തോ ച സമ്ബുദ്ധോ, ദിസാ സബ്ബാ വിലോകയി;
വാചാസഭിമുദീരേസി, ഏസാ ബുദ്ധാന ധമ്മതാ’.

൫൧. ‘‘സംവേജയിത്വാ ജനതം, ഥവിത്വാ ലോകനായകം;
സമ്ബുദ്ധം അഭിവാദേത്വാ, പക്കാമിം പാചിനാമുഖോ.

൫൨. ‘‘ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം ബുദ്ധമഭിഥോമയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഥോമനായ ഇദം ഫലം.

൫൩. ‘‘ഇതോ നവുതികപ്പമ്ഹി, സമ്മുഖാഥവികവ്ഹയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൫൪. ‘‘പഥവീദുന്ദുഭി നാമ [ദുദ്ദസി നാമ (ക॰)], ഏകൂനനവുതിമ്ഹിതോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൭൫.“അട്ഠാസീതിമ്ഹിതോ കപ്പേ, ഓഭാസോ നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൭൬.“സത്താസീതിമ്ഹിതോ കപ്പേ, സരിതച്ഛേദനവ്ഹയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൭൭.“അഗ്ഗിനിബ്ബാപനോ നാമ, കപ്പാനം ഛളസീതിയാ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൭൮.“ഗതിപച്ഛേദനോ നാമ, കപ്പാനം പഞ്ചസീതിയാ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൭൯.“രാജാ വാതസമോ നാമ, കപ്പാനം ചുല്ലസീതിയാ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൮൦.“രതനപജ്ജലോ നാമ, കപ്പാനം തേഅസീതിയാ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൮൧.“പദവിക്കമനോ നാമ, കപ്പാനം ദ്വേഅസീതിയാ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൮൨.“രാജാ വിലോകനോ നാമ, കപ്പാനം ഏകസീതിയാ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൮൩.“ഗിരസാരോതി നാമേന, കപ്പേസീതിമ്ഹി ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൮൪.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സമ്മുഖാഥവികോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സമ്മുഖാഥവികത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. കുസുമാസനിയത്ഥേരഅപദാനം

൮൫.“നഗരേ ധഞ്ഞവതിയാ, അഹോസിം ബ്രാഹ്മണോ തദാ;
ലക്ഖണേ ഇതിഹാസേ ച, സനിഘണ്ഡുസകേടുഭേ.

൮൬.“പദകോ വേയ്യാകരണോ, നിമിത്തകോവിദോ അഹം;
മന്തേ ച സിസ്സേ വാചേസിം, തിണ്ണം വേദാന പാരഗൂ.

൮൭.“പഞ്ച ഉപ്പലഹത്ഥാനി, പിട്ഠിയം ഠപിതാനി മേ;
ആഹുതിം യിട്ഠുകാമോഹം, പിതുമാതുസമാഗമേ.

൮൮.“തദാ വിപസ്സീ ഭഗവാ, ഭിക്ഖുസങ്ഘപുരക്ഖതോ;
ഓഭാസേന്തോ ദിസാ സബ്ബാ, ആഗച്ഛതി നരാസഭോ.

൮൯.“ആസനം പഞ്ഞപേത്വാന, നിമന്തേത്വാ മഹാമുനിം;
സന്ഥരിത്വാന തം പുപ്ഫം, അഭിനേസിം സകം ഘരം.

൯൦. “യം മേ അത്ഥി സകേ ഗേഹേ, ആമിസം പച്ചുപട്ഠിതം;

താഹം ബുദ്ധസ്സ പാദാസിം, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി.

൩൧."ഭുത്താവിം കാലമഞ്ഞായ, പുപ്ഫഹത്ഥമദാസഹം;
അനുമോദിത്വാന സബ്ബഞ്ഞൂ, പക്കാമി ഉത്തരാമുഖോ.

൩൨."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുപ്ഫദാനസ്സിദം ഫലം.

൩൩."അനന്തരം ഇതോ കപ്പേ, രാജാഹും വരദസ്സനോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൩൪."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ കുസുമാസനിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

കുസുമാസനിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. ഫലദായകത്ഥേരഅപദാനം

൩൫."അജ്ഝായകോ മന്തധരോ, തിണ്ണം വേദാന പാരഗൂ;
ഹിമവന്തസ്സാവിദൂരേ, വസാമി അസ്സമേ അഹം.

൩൬."അഗ്ഗിഹുത്തഞ്ച മേ അത്ഥി, പുണ്ഡരീകഫലാനി ച;
പുടകേ നിക്ഖിപിത്വാന, ദുമഗ്ഗേ ലഗ്ഗിതം മയാ.

൩൭."പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
മമുദ്ധരിതുകാമോ സോ, ഭിക്ഖന്തോ മമുപാഗമി.

൩൮."പസന്നചിത്തോ സുമനോ, ഫലം ബുദ്ധസ്സദാസഹം;
വിത്തിസഞ്ജനനോ മയ്ഹം, ദിട്ഠധമ്മസുഖാവഹോ.

൩൯."സുവണ്ണവണ്ണോ സമ്ബുദ്ധോ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
അന്തലിക്ഖേ ഠിതോ സത്ഥാ, ഇമം ഗാഥം അഭാസഥ.

൪൦."'ഇമിനാ ഫലദാനേന, ചേതനാപണിധീഹി ച;
കപ്പാനം സതസഹസ്സം, ദുഗ്ഗതിം നുപപജ്ജസി'.

൪൧."തേനേവ സുക്കമൂലേന, അനുഭോത്വാന സമ്പദാ;
പത്തോമ്ഹി അചലം ഠാനം, ഹിത്വാ ജയപരാജയം.

൪൨."ഇതോ സത്തസതേ കപ്പേ, രാജാ ആസിം സുമങ്ഗലോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൪൩."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഫലദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഫലദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. ഞാണസഞ്ഞികത്ഥേരഅപദാനം

൫൪.“പബ്ബതേ ഹിമവന്തമ്ഹി, വസാമി പബ്ബതന്തരേ;
പുലിനം സോഭനം ദിസ്വാ, ബുദ്ധസേട്ഠം അനുസ്സരിം.

൫൫.“ഞാണേ ഉപനിധാ നത്ഥി, സങ്ഖാരം [സങ്ഗാമം (സീ॰ സ്യാ॰), സങ്ഖാതം (ഥേരഗാഥാ അട്ഠ॰)] നത്ഥി സത്ഥുനോ;
സബ്ബധമ്മം അഭിഞ്ഞായ, ഞാണേന അധിമുച്ചതി.

൫൬.“നമോ തേ പുരിസാജഞ്ഞ, നമോ തേ പുരിസുത്തമ;
ഞാണേന തേ സമോ നത്ഥി, യാവതാ ഞാണമുത്തമം.

൫൭.“ഞാണേ ചിത്തം പസാദേത്വാ, കപ്പം സഗ്ഗമ്ഹി മോദഹം;
അവസേസേസു കപ്പേസു, കുസലം ചരിതം [കരിതം (സീ॰ സ്യാ॰), കിരിയം (ക॰)] മയാ.

൫൮.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം സഞ്ഞമലഭിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഞാണസഞ്ഞായിദം ഫലം.

൫൯.“ഇതോ സത്തതികപ്പമ്ഹി [തേസത്തതികപ്പേ (സീ॰ സ്യാ॰)], ഏകോ പുലിനപുപ്ഫിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൬൦.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഞാണസഞ്ഞികോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഞാണസഞ്ഞികത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. ഗണ്ഠിപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൬൧.“സുവണ്ണവണ്ണോ സമ്ബുദ്ധോ, വിപസ്സീ ദക്ഖിണാരഹോ;
പുരക്ഖതോ സാവകേഹി, ആരാമാ അഭിനിക്ഖമി.

൬൨.“ദിസ്വാനഹം ബുദ്ധസേട്ഠം, സബ്ബഞ്ഞും തമനാസകം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, ഗണ്ഠിപുപ്ഫം [ഗതമഗ്ഗം (സ്യാ॰ ക॰)] അപൂജയിം.

൬൩.“തേന ചിത്തപ്പസാദേന, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ;
ഹട്ഠോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, പുന വന്ദിം തഥാഗതം.

൬൪.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൬൫.“ഏകതാലീസിതോ കപ്പേ, ചരണോ നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൬൬.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഗണ്ഠിപുപ്ഫിയോ [ഗന്ധപുപ്ഫിയോ (സ്യാ॰ ക॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഗണ്ഠിപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. പദുമപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൯൭.“ഹിമവന്തസ്സാവിദൂരേ , ഗോതമോ നാമ പബ്ബതോ;
നാനാരുക്ഖേഹി സഞ്ഛന്നോ, മഹാഭൂതഗണാലയോ.

൯൮.“വേമജ്ഝമ്ഹി ച തസ്സാസി, അസ്സമോ അഭിനിമ്മിതോ;
പുരക്ഖതോ സസിസ്സേഹി, വസാമി അസ്സമേ അഹം.

൯൯.“ആയന്തു മേ സിസ്സഗണാ, പദുമം ആഹരന്തു മേ;
ബുദ്ധപൂജം കരിസ്സാമി, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ.

൧൦൦.“ഏവന്തി തേ പടിസ്സുത്വാ, പദുമം ആഹരിംസു മേ;
തഥാ നിമിത്തം കത്വാഹം, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

൧൦൧.“സിസ്സേ തദാ സമാനേത്വാ, സാധുകം അനുസാസഹം;
മാ ഖോ തുമ്ഹേ പമജ്ജിത്ഥ, അപ്പമാദോ സുഖാവഹോ.

൧൦൨.“ഏവം സമനുസാസിത്വാ, തേ സിസ്സേ വചനക്ഖമേ;
അപ്പമാദഗുണേ യുത്തോ, തദാ കാലങ്കതോ അഹം.

൧൦൩.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൦൪.“ഏകപഞ്ഞാസകപ്പമ്ഹി, രാജാ ആസിം ജലുത്തമോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൦൫.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പദുമപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി;

പദുമപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

സേരേയ്യവഗ്ഗോ തേരസമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

സേരേയ്യകോ പുപ്ഫഥൂപി, പായസോ ഗന്ധഥോമകോ;
ആസനി ഫലസഞ്ഞീ ച, ഗണ്ഠിപദുമപുപ്ഫിയോ;
പഞ്ചുത്തരസതാ ഗാഥാ, ഗണിതാ അത്ഥദസ്സിഭി.

൧൪. സോഭിതവഗ്ഗോ

൧. സോഭിതത്ഥേരഅപദാനം

൧. “പദുമുത്തരോ നാമ ജിനോ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
മഹതോ ജനകായസ്സ, ദേസേതി അമതം പദം.

൨. “തസ്സാഹം വചനം സുത്വാ, വാചാസഭിമുദീരിതം [വാചാസഭിമുദീരയിം (?)];
അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, ഏകഗ്ഗോ ആസഹം തദാ.

൩. “യഥാ സമുദ്ദോ ഉദധീനമഗ്ഗോ, നേരൂ നഗാനം പവരോ സിലുച്ചയോ;
തഥേവ യേ ചിത്തവസേന വത്തരേ, ന ബുദ്ധഞാണസ്സ കലം ഉപേന്തി തേ.

൪. “ധമ്മവിധിം [ധമ്മേ വിധിം (സീ॰)] ഠപേത്വാന, ബുദ്ധോ കാരുണികോ ഇസി;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൫. “‘യോ സോ ഞാണം പകിത്തേസി, ബുദ്ധമ്ഹി ലോകനായകേ;
കപ്പാനം സതസഹസ്സം, ദുഗ്ഗതിം ന ഗമിസ്സതി.

൬. “‘കിലേസേ ഝാപയിത്വാന, ഏകഗ്ഗോ സുസമാഹിതോ;
സോഭിതോ നാമ നാമേന, ഹേസ്സതി സത്ഥു സാവകോ’.

൭. “പഞ്ഞാസേ കപ്പസഹസ്സേ, സത്തേവാസും യസുഗ്ഗതാ [സമുഗ്ഗതാ (സ്യാ॰)];
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൮. “കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
തിസ്സോ വിജ്ജാ അനുപ്പത്താ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.

൯. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സോഭിതോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സോഭിതത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. സുദസ്സനത്ഥേരഅപദാനം

൧൦. “വിനതാ നദിയാ [വിത്ഥതായ നദിയാ (സ്യാ॰)] തീരേ, പിലക്ഖു [പിലക്ഖോ (സീ॰ ഥേരഗാഥാ അട്ഠ॰)] ഫലിതോ അഹു;
താഹം രുക്ഖം ഗവേസന്തോ, അദ്ദസം ലോകനായകം.

൧൧. “കേതകം പുപ്ഫിതം ദിസ്വാ, വണ്ടേ ഛേത്വാനഹം തദാ;
ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപേസിം, സിഖിനോ ലോകബന്ധുനോ.

൧൨. “യേന ഞാണേന പത്തോസി, അച്ചുതം അമതം പദം;
തം ഞാണം അഭിപൂജേമി, ബുദ്ധസേട്ഠ മഹാമുനി.

൧൩.“ഞാണമ്ഹി പൂജം കത്വാന, പിലക്ഖുമദ്ദസം അഹം;
പടിലദ്ധോമ്ഹി തം പഞ്ഞം [തം സഞ്ഞം (സ്യാ॰), തം പുഞ്ഞം (ക॰)], ഞാണപൂജായിദം ഫലം.

൧൪.“ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഞാണപൂജായിദം ഫലം.

൧൫.“ഇതോ തേരസകപ്പമ്ഹി, ദ്വാദസാസും ഫലുഗ്ഗതാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹപ്ഫലാ.

൧൬.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സുദസ്സനോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സുദസ്സനത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. ചന്ദനപൂജനകത്ഥേരഅപദാനം

൧൭.“ചന്ദഭാഗാനദീതീരേ, അഹോസിം കിന്നരോ തദാ;
പുപ്ഫഭക്ഖോ ചഹം ആസിം, പുപ്ഫാനിവസനോ തഥാ [പുപ്ഫാനം വസനോ അഹം (സ്യാ॰)].

൧൮.“അത്ഥദസ്സീ തു ഭഗവാ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
വിപിനഗ്ഗേന നിയ്യാസി, ഹംസരാജാവ അമ്ബരേ.

൧൯.“നമോ തേ പുരിസാജഞ്ഞ, ചിത്തം തേ സുവിസോധിതം;
പസന്നമുഖവണ്ണോസി, വിപ്പസന്നമുഖിന്ദ്രിയോ.

൨൦.“ഓരോഹിത്വാന ആകാസാ, ഭൂരിപഞ്ഞോ സുമേധസോ;
സങ്ഘാടിം പത്ഥരിത്വാന, പല്ലങ്കേന ഉപാവിസി.

൨൧.“വിലീനം ചന്ദനാദായ, അഗമാസിം ജിനന്തികം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

൨൨.“അഭിവാദേത്വാന സമ്ബുദ്ധം, ലോകജേട്ഠം നരാസഭം;
പാമോജ്ജം ജനയിത്വാന, പക്കാമിം ഉത്തരാമുഖോ.

൨൩.“അട്ഠാരസേ കപ്പസതേ, ചന്ദനം യം അപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൨൪.“ചതുദ്ദസേ കപ്പസതേ, ഇതോ ആസിംസു തേ തയോ;
രോഹണീ നാമ [രോഹിതാ നാമ (സീ॰), രോഹിണീ നാമ (സ്യാ॰)] നാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൨൫.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ചന്ദനപൂജനകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി;

ചന്ദനപൂജനകത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

അട്ഠമഭാണവാരം.

൪. പുപ്ഫച്ഛദനിയത്ഥേരഅപദാനം

൨൩.“സുനന്ദോ നാമ നാമേന, ബ്രാഹ്മണോ മന്തപാരഗൂ;
അജ്ഝായകോ യാചയോഗോ, വാജപേയ്യം അയാജയി.

൨൭.“പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, അഗ്ഗോ കാരുണികോ ഇസി;
ജനതം അനുകമ്പന്തോ, അമ്ബരേ ചങ്കമീ തദാ.

൨൮.“ചങ്കമിത്വാന സമ്ബുദ്ധോ, സബ്ബഞ്ഞൂ ലോകനായകോ;
മേത്തായ അഫരി സത്തേ, അപ്പമാണേ [അപ്പമാണം (സീ॰ സ്യാ॰)] നിരൂപധി.

൨൯.“വണ്ടേ ഛേത്വാന പുപ്ഫാനി, ബ്രാഹ്മണോ മന്തപാരഗൂ;
സബ്ബേ സിസ്സേ സമാനേത്വാ, ആകാസേ ഉക്ഖിപാപയി.

൩൦.“യാവതാ നഗരം ആസി, പുപ്ഫാനം ഛദനം തദാ;
ബുദ്ധസ്സ ആനുഭാവേന, സത്താഹം ന വിഗച്ഛഥ.

൩൧.“തേനേവ സുക്കമൂലേന, അനുഭോത്വാന സമ്പദാ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, തിണ്ണോ ലോകേ വിസത്തികം.

൩൨.“ഏകാരസേ കപ്പസതേ, പഞ്ചതിംസാസു ഖത്തിയാ;
അമ്ബരംസസനാമാ തേ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൩൩.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പുപ്ഫച്ഛദനിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പുപ്ഫച്ഛദനിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. രഹോസഞ്ഞകത്ഥേരഅപദാനം

൩൪.“ഹിമവന്തസ്സാവിദൂരേ, വസഭോ നാമ പബ്ബതോ;
തസ്മിം പബ്ബതപാദമ്ഹി, അസ്സമോ ആസി മാപിതോ.

൩൫.“തീണി സിസ്സസഹസ്സാനി, വാചേസിം ബ്രാഹ്മണോ [ബ്രാഹ്മണേ (സീ॰)] തദാ;
സംഹരിത്വാന [സംസാവിത്വാന (സ്യാ॰)] തേ സിസ്സേ, ഏകമന്തം ഉപാവിസിം.

൩൬.“ഏകമന്തം നിസീദിത്വാ, ബ്രാഹ്മണോ മന്തപാരഗൂ;
ബുദ്ധവേദം ഗവേസന്തോ [പവേസന്തോ (ക॰)], ഞാണേ ചിത്തം പസാദയിം.

൩൭.“തത്ഥ ചിത്തം പസാദേത്വാ, നിസീദിം പണ്ണസന്ഥരേ;
പല്ലങ്കം ആഭുജിത്വാന, തത്ഥ കാലങ്കതോ അഹം.

൩൮.“ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം സഞ്ഞമലഭിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഞാണസഞ്ഞായിദം ഫലം.

൩൯.‘‘സത്തവീസതികപ്പമ്ഹി, രാജാ സിരിധരോ അഹു;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൪൦. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ രഹോസഞ്ഞകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

രഹോസഞ്ഞകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. ചമ്പകപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൪൧.‘‘കണികാരംവ ജോതന്തം, നിസിന്നം പബ്ബതന്തരേ;
ഓഭാസേന്തം ദിസാ സബ്ബാ, ഓസധിം വിയ താരകം [ഓസധീ വിയ താരകാ (ക॰)].

൪൨.‘‘തയോ മാണവകാ ആസും, സകേ സിപ്പേ സുസിക്ഖിതാ;
ഖാരിഭാരം ഗഹേത്വാന, അന്വേന്തി മമ പച്ഛതോ.

൪൩.‘‘പുടകേ സത്ത പുപ്ഫാനി, നിക്ഖിത്താനി തപസ്സിനാ;
ഗഹേത്വാ താനി ഞാണമ്ഹി, വേസ്സഭുസ്സാഭിരോപയിം.

൪൪.‘‘ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഞാണപൂജായിദം ഫലം.

൪൫.‘‘ഏകൂനതിംസകപ്പമ്ഹി, വിപുലാഭ [വിഹതാഭാ (സ്യാ॰)] സനാമകോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ [രാജാ ഹോസി (ക॰)] മഹബ്ബലോ.

൪൬.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ചമ്പകപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി;

ചമ്പകപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. അത്ഥസന്ദസ്സകത്ഥേരഅപദാനം

൪൭.‘‘വിസാലമാളേ ആസീനോ, അദ്ദസം ലോകനായകം;
ഖീണാസവം ബലപ്പത്തം, ഭിക്ഖുസങ്ഘപുരക്ഖതം.

൪൮.‘‘സതസഹസ്സാ തേവിജ്ജാ, ഛളഭിഞ്ഞാ മഹിദ്ധികാ;
പരിവാരേന്തി സമ്ബുദ്ധം, കോ ദിസ്വാ നപ്പസീദതി.

൪൯.‘‘ഞാണേ ഉപനിധാ യസ്സ, ന വിജ്ജതി സദേവകേ;
അനന്തഞാണം സമ്ബുദ്ധം, കോ ദിസ്വാ നപ്പസീദതി.

൫൦. ‘‘ധമ്മകായഞ്ച ദീപേന്തം, കേവലം രതനാകരം;
വികപ്പേതും [വികോപേതും (സീ॰ സ്യാ॰)] ന സക്കോന്തി, കോ ദിസ്വാ നപ്പസീദതി.

൫൧.‘‘ഇമാഹി തീഹി ഗാഥാഹി, നാരദോവ്ഹയവച്ഛലോ [സരഗച്ഛിയോ (സീ॰), പുരഗച്ഛിയോ (സ്യാ॰)];

പദുമുത്തരം ഥവിത്വാന, സമ്ബുദ്ധം അപരാജിതം.

൭൨."തേന ചിത്തപ്പസാദേന, ബുദ്ധസന്ഥവനേന ച;
കപ്പാനം സതസഹസ്സം, ദുഗ്ഗതിം, നുപപജ്ജഹം.

൭൩."ഇതോ തിംസകപ്പസതേ, സുമിത്തോ നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൭൪."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അത്ഥസന്ദസ്സകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അത്ഥസന്ദസ്സകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. ഏകപസാദനിയത്ഥേരഅപദാനം

൭൫."നാരദോ ഇതി മേ നാമം [നാരദോ ഇതി നാമേന (സ്യാ॰ ക॰) ഉപരി തേവീസതിമവഗ്ഗേ പന ഛട്ഠാപദാനേ "മേ നാമം"ഇച്ചേവ ദിസ്സതി], കേസവോ ഇതി മം വിദൂ;
കുസലാകുസലം ഏസം, അഗമം ബുദ്ധസന്തികം.

൭൬."മേത്തചിത്തോ കാരുണികോ, അത്ഥദസ്സീ മഹാമുനി;
അസ്സാസയന്തോ സത്തേ സോ, ധമ്മം ദേസേതി ചക്ഖുമാ.

൭൭."സകം ചിത്തം പസാദേത്വാ, സിരേ കത്വാന അഞ്ജലിം;
സത്ഥാരം അഭിവാദേത്വാ, പക്കാമിം പാചിനാമുഖോ.

൭൮."സത്തരസേ കപ്പസതേ, രാജാ ആസി മഹീപതി;
അമിത്തതാപനോ നാമ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൭൯."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഏകപസാദനിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഏകപസാദനിയത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. സാലപുപ്ഫദായകത്ഥേരഅപദാനം

൮൦."മിഗരാജാ തദാ ആസിം, അഭിജാതോ സുകേസരീ;
ഗിരിദുഗ്ഗം ഗവേസന്തോ, അദ്ദസം ലോകനായകം.

൮൧."അയം നു ഖോ മഹാവീരോ, നിബ്ബാപേതി മഹാജനം;
യംനൂനാഹം ഉപാസേയ്യം, ദേവദേവം നരാസഭം.

൮൨."സാഖം സാലസ്സ ഭഞ്ജിത്വാ, സകോസം പുപ്ഫമാഹരിം;
ഉപഗന്ത്വാന സമ്ബുദ്ധം, അദാസിം പുപ്ഫമുത്തമം.

൮൩."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുപ്ഫദാനസ്സിദം ഫലം.

൮൪."ഇതോ ച നവമേ കപ്പേ, വിരോചനസനാമകാ;

തയോ ആസിംസു രാജാനോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൹൫."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സാലപുപ്ഫദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സാലപുപ്ഫദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. പിയാലഫലദായകത്ഥേരഅപദാനം

൹൬."പാരാവതോ [പരോധകോ (സ്യാ॰)] തദാ ആസിം, പരം അനുപരോധകോ;
പബ്ഭാരേ സേയ്യം കപ്പേമി, അവിദൂരേ സിഖിസത്ഥുനോ.

൹൭."സായം പാതഞ്ച പസ്സാമി, ബുദ്ധം ലോകഗ്ഗനായകം;
ദേയ്യധമ്മോ ച മേ നത്ഥി, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ.

൹൮."പിയാലഫലമാദായ , അഗമം ബുദ്ധസന്തികം;
പടിഗ്ഗഹേസി ഭഗവാ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ.

൹൯."തതോ പരം ഉപാദായ, പരിചാരിം വിനായകം;
തേന ചിത്തപ്പസാദേന, തത്ഥ കാലങ്കതോ അഹം.

൭൦. "ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം ഫലം അദദിം അഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഫലദാനസ്സിദം ഫലം.

൭൧."ഇതോ പന്നരസേ കപ്പേ, തയോ ആസും പിയാലിനോ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൭൨."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പിയാലഫലദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പിയാലഫലദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

സോഭിതവഗ്ഗോ ചുദ്ദസമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

സോഭിതസുദസ്സനോ ച, ചന്ദനോ പുപ്ഫഛദനോ;
രഹോ ചമ്പകപുപ്ഫീ ച, അത്ഥസന്ദസ്സകേന ച.

ഏകപസാദീ [ഏകരംസി (സ്യാ॰)] സാലദദോ, ദസമോ ഫലദായകോ;
ഗാഥായോ സത്തതി ദ്വേ ച, ഗണിതായോ വിഭാവിഭി.

൨൭. തുവരദായകവഗ്ഗോ

൧. തുവരദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧. “മിഗലുദ്ദോ പുരേ ആസിം, അരഞ്ഞേ കാനനേ അഹം;
ഭരിത്വാ തുവരമാദായ [ഭരിത്വാ തുരവമാദായ (ക॰), ഭജ്ജിതം തുവരമാദായ (?) എത്ഥ തുവരന്തി മുഗ്ഗകലായസദിസം തുവരട്ഠിന്തി തദട്ഠകഥാ; തുവരോ ധഞ്ഞഭേദേതി സക്കതാഭിധാനേ], സങ്ഘസ്സ അദദിം അഹം.

൨. “ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, തുവരസ്സ ഇദം ഫലം.

൩. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തുവരദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തുവരദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. നാഗകേസരിയത്ഥേരഅപദാനം

൪. “ധനും അദ്വേജ്ഝം കത്വാന, വനമജ്ഝോഗഹിം അഹം;
കേസരം ഓഗതം [ഓസരം (സ്യാ॰), ഓസടം (സീ॰)] ദിസ്വാ, പതപത്തം സമുട്ഠിതം.

൫. “ഉഭോ ഹത്ഥേഹി പഗ്ഗയ്ഹ, സിരേ കത്വാന അഞ്ജലിം;
ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപേസിം, തിസ്സസ്സ ലോകബന്ധുനോ.

൬. “ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൭. “തേസത്തതിമ്ഹി കപ്പമ്ഹി [സത്തസത്തതിമേ കപ്പേ (സ്യാ॰)], സത്ത കേസരനാമകാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൮. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ നാഗകേസരിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

നാഗകേസരിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. നളിനകേസരിയത്ഥേരഅപദാനം

൯. “ജാതസ്സരസ്സ വേമജ്ഝേ, വസാമി ജലകുക്കുടോ;
അദ്ദസാഹം [അഥദ്ദസം (സീ॰ സ്യാ॰)] ദേവദേവം, ഗച്ഛന്തം അനിലഞ്ജസേ.

൧൦. “തുണ്ഡേന കേസരിം [കേസരം (സ്യാ॰)] ഗയ്ഹ, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ;

ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപേസിം, തിസ്സസ്സ ലോകബന്ധുനോ.

൧൧.“ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൨.“തേസത്തതിമ്ഹി കപ്പമ്ഹി, സത്ത കേസരനാമകാ [സതപത്തസനാമകോ (സീ॰ സ്യാ॰)];
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൧൩.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ നളിനകേസരിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

നളിനകേസരിയത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. വിരവപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൪.“ഖീണാസവസഹസ്സേഹി, നിയ്യാതി ലോകനായകോ;
വിരവപുപ്ഫമാദായ [വിരവിപുപ്ഫം പഗ്ഗയ്ഹ (സീ॰)], ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

൧൫.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൬.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ വിരവപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

വിരവപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. കുടിധൂപകത്ഥേരഅപദാനം

൧൭.“സിദ്ധത്ഥസ്സ ഭഗവതോ, അഹോസിം കുടിഗോപകോ;
കാലേന കാലം ധൂപേസിം, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി.

൧൮.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ധൂപദാനസ്സിദം [ബുദ്ധപൂജായിദം (സീ॰)] ഫലം.

൧൯.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ കുടിധൂപകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

കുടിധൂപകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. പത്തദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൦.“പരമേന ദമഥേന, സിദ്ധത്ഥസ്സ മഹേസിനോ;
പത്തദാനം മയാ ദിന്നം, ഉജുഭൂതസ്സ താദിനോ.

൨൧.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ദാനമദദിം തദാ;

ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പത്തദാനസ്സിദം ഫലം.

൨൨.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പത്തദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പത്തദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. ധാതുപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൨൩.“നിബ്ബുതേ ലോകനാഥമ്ഹി, സിദ്ധത്ഥമ്ഹി നരുത്തമേ;
ഏകാ ധാതു മയാ ലദ്ധാ, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ.

൨൪.“താഹം ധാതും ഗഹേത്വാന, ബുദ്ധസ്സാദിച്ചബന്ധുനോ;
പഞ്ചവസ്സേ പരിചരിം, തിട്ഠന്തംവ നരുത്തമം.

൨൫.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ധാതും പൂജയിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ധാതുപട്ഠഹനേ ഫലം.

൨൬.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ധാതുപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ധാതുപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. സത്തലിപുപ്ഫപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൨൭.“സത്ത സത്തലിപുപ്ഫാനി, സീസേ കത്വാനഹം തദാ;
ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപേസിം, വേസ്സഭുമ്ഹി നരുത്തമേ
[വിഭത്തിവിപല്ലാസോ ചിന്തേതബ്ബോ].

൨൮.“ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൨൯.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സത്തലിപുപ്ഫപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സത്തലിപുപ്ഫപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. ബിമ്ബിജാലിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൦.“പദുമുത്തരോ നാമ ജിനോ, സയമ്ഭൂ അഗ്ഗപുഗ്ഗലോ;
ചതുസച്ചം പകാസേതി, ദീപേതി അമതം പദം.

൩൧.“ബിമ്ബിജാലകപുപ്ഫാനി [ബിമ്ബജാലകപുപ്ഫാനി (ക॰)], പുഥു കത്വാനഹം തദാ;
ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപേസിം, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ.

൩൨.“അട്ഠസട്ഠിമ്ഹിതോ കപ്പേ, ചതുരോ കിഞ്ജകേസരാ;

സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൩൨൩.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ബിമ്ബിജാലിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ബിമ്ബിജാലിയത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. ഉദ്ദാലകദായകത്ഥേരഅപദാനം

൩൨൪.‘‘കകുധോ നാമ നാമേന, സയമ്ഭൂ അപരാജിതോ;
പവനാ നിക്ഖമിത്വാന, അനുപ്പത്തോ മഹാനദിം.

൩൨൫.‘‘ഉദ്ദാലകം ഗഹേത്വാന, സയമ്ഭുസ്സ അദാസഹം;
സംയതസ്സുജുഭൂതസ്സ, പസന്നമാനസോ അഹം.

൩൨൬.‘‘ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുപ്ഫദാനസ്സിദം ഫലം.

൩൨൭.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉദ്ദാലകദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉദ്ദാലകദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

തുവരദായകവഗ്ഗോ പഞ്ചവീസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

തുവരനാഗനളിനാ, വിരവീ കുടിധൂപകോ;
പത്തോ ധാതുസത്തലിയോ, ബിമ്ബി ഉദ്ദാലകേന ച;
സത്തതിംസതി ഗാഥായോ, ഗണിതായോ വിഭാവിഭി.

൨൩. ഥോമകവഗ്ഗോ

൧. ഥോമകത്ഥേരഅപദാനം

൧. ‘‘ദേവലോകേ ഠിതോ സന്തോ, വിപസ്സിസ്സ മഹേസിനോ;
ധമ്മം സുണിത്വാ മുദിതോ, ഇമം വാചം അഭാസഹം.

൨. ‘‘‘നമോ തേ പുരിസാജഞ്ഞ, നമോ തേ പുരിസുത്തമ;
ബഹുജ്ജനം [ബഹും ജനം (സീ॰)] താരയസി, ദേസേന്തോ അമതം പദം’.

൩. ‘‘ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം വാചമഭണിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഥോമനായ ഇദം ഫലം.

൪. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഥോമകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഥോമകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. ഏകാസനദായകത്ഥേരഅപദാനം

൫. ‘‘വിജഹിത്വാ ദേവവണ്ണം, സഭരിയോ ഇധാഗമിം;
അധികാരം കത്തുകാമോ, ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ സാസനേ.

൬. ‘‘ദേവലോ നാമ നാമേന, പദുമുത്തരസാവകോ;
തസ്സ ഭിക്ഖാ മയാ ദിന്നാ, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൭. ‘‘സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പിണ്ഡപാതസ്സിദം ഫലം.

൮. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഏകാസനദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഏകാസനദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. ചിതകപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൯. ‘‘ആനന്ദോ നാമ സമ്ബുദ്ധോ, സയമ്ഭൂ അപരാജിതോ;
അരഞ്ഞേ പരിനിബ്ബായി, അമനുസ്സമ്ഹി കാനനേ.

൧൦. ‘‘ദേവലോകാ ഇധാഗന്ത്വാ, ചിതം കത്വാനഹം തദാ;
സരീരം തത്ഥ ഝാപേസിം, സക്കാരഞ്ച അകാസഹം.

൧൧. ‘‘ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൨. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ചിതകപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ചിതകപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. തിചമ്പകപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൩.‘‘ഹിമവന്തസ്സാവിദൂരേ , വികതോ [വികനോ (സീ॰ സ്യാ॰)] നാമ പബ്ബതോ;
തസ്സ വേമജ്ഝേ വസതി, സമണോ ഭാവിതിന്ദ്രിയോ.

൧൪.‘‘ദിസ്വാന തസ്സോപസമം, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ;
തീണി ചമ്പകപുപ്ഫാനി, ഗഹേത്വാന സമോകിരിം.

൧൫.‘‘ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൬.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തിചമ്പകപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തിചമ്പകപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. സത്തപാടലിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൭.‘‘കണികാരംവ ജോതന്തം, നിസിന്നം പബ്ബതന്തരേ;
സത്ത പാടലിപുപ്ഫാനി, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

൧൮.‘‘ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൯.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സത്തപാടലിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സത്തപാടലിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. ഉപാഹനദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൦.‘‘അഹോസിം ചന്ദനോ നാമ, സമ്ബുദ്ധസ്സത്രജോ തദാ;
ഏകോപാഹനോ മയാ ദിന്നോ, ബോധിം സമ്പജ്ജ മേ തുവം.

൨൧.‘‘ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പാനധിം [യമുപാഹനം (സീ॰), യം പാദും (സ്യാ॰)] ദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഉപാഹനസ്സിദം ഫലം.

൨൨.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉപാഹനദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉപാഹനദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. മഞ്ജരിപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൨൩.“മഞ്ജരികം കരിത്വാന, രഥിയം പടിപജ്ജഹം;
അദ്ദസം സമണാനഗ്ഗം, ഭിക്ഖുസങ്ഘപുരക്ഖതം.

൨൪.“പസന്നചിത്തോ സുമനോ, പരമായ ച പീതിയാ;
ഉഭോ ഹത്ഥേഹി പഗ്ഗയ്ഹ, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

൨൫.“ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുപ്ഫപൂജായിദം ഫലം.

൨൬.“ഇതോ തേസത്തതികപ്പേ, ഏകോ ആസിം മഹീപതി;
ജോതിയോ നാമ നാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൨൭.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മഞ്ജരിപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

മഞ്ജരിപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. പണ്ണദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൮.“പബ്ബതേ ഹിമവന്തമ്ഹി, വാകചീരധരോ അഹം;
അലോണപണ്ണഭക്ഖോമ്ഹി, നിയമേസു ച സംവുതോ.

൨൯.“പാതരാസേ അനുപ്പത്തേ, സിദ്ധത്ഥോ ഉപഗച്ഛി മം;
താഹം ബുദ്ധസ്സ പാദാസിം, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി.

൩൦.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം പണ്ണമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പണ്ണദാനസ്സിദം ഫലം.

൩൧.“സത്തവീസതികപ്പമ്ഹി , രാജാ ആസിം സദത്ഥിയോ [യദത്ഥിയോ (സീ॰ സ്യാ॰)];
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൩൨.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പണ്ണദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പണ്ണദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. കുടിദായകത്ഥേരഅപദാനം

൩൩.“വിപിനചാരീ സമ്ബുദ്ധോ, രുക്ഖമൂലേ വസീ തദാ;
പണ്ണസാലം കരിത്വാന, അദാസിം അപരാജിതേ.

൩൪.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പണ്ണകുടികം അദം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, കുടിദാനസ്സിദം ഫലം.

൩൫."അട്ഠവീസേ [അട്ഠതിംസേ (സ്യാ॰)] ഇതോ കപ്പേ, സോളസാസിംസു രാജാനോ;
സബ്ബത്ഥ അഭിവസ്സീതി, വുച്ചരേ ചക്കവത്തിനോ.

൩൬."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ കുടിദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

കുടിദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. അഗ്ഗപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൭."സുവണ്ണവണ്ണം സമ്ബുദ്ധം, നിസിന്നം പബ്ബതന്തരേ;
ഓഭാസയന്തം രംസേന [രംസിയാ (സ്യാ॰)], സിഖിനം സിഖിനം യഥാ.

൩൮."അഗ്ഗജം പുപ്ഫമാദായ, ഉപാഗച്ഛിം നരുത്തമം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

൩൯."ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൪൦. "പഞ്ചവീസതികപ്പമ്ഹി, അഹോസി അമിതോഗതോ [അമിതവ്ഹയോ (സീ॰)];
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൪൧."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അഗ്ഗപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അഗ്ഗപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

ഥോമകവഗ്ഗോ ഛബ്ബീസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

ഥോമകേകാസനചിതകം, ചമ്പകോ സത്തപാടലി;
പാനധി [പാഹനോ (സീ॰), പാദു (സ്യാ॰)] മഞ്ജരീ പണ്ണം, കുടിദോ അഗ്ഗപുപ്ഫിയോ;
ഗാഥായോ ഗണിതാ ചേത്ഥ, ഏകതാലീസമേവ ചാതി.

൨൭. പദുമുക്ഖിപവഗ്ഗോ

൧. ആകാസുക്ഖിപിയത്ഥേരഅപദാനം

൧. “സുവണ്ണവണ്ണം സിദ്ധത്ഥം, ഗച്ഛന്തം അന്തരാപണേ;
ജലജഗ്ഗേ ദുവേ ഗയ്ഹ, ഉപാഗച്ഛിം നരാസഭം.

൨. “ഏകഞ്ച പുപ്ഫം പാദേസു, ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ നിക്ഖിപിം;
ഏകഞ്ച പുപ്ഫം പഗ്ഗയ്ഹ, ആകാസേ ഉക്ഖിപിം അഹം.

൩. “ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുപ്ഫദാനസ്സിദം ഫലം.

൪. “ഇതോ ഛത്തിംസകപ്പമ്ഹി, ഏകോ ആസിം മഹീപതി;
അന്തലിക്ഖകരോ നാമ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൫. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ആകാസുക്ഖിപിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ആകാസുക്ഖിപിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. തേലമക്ഖിയത്ഥേരഅപദാനം

൬. “സിദ്ധത്ഥമ്ഹി ഭഗവതി, നിബ്ബുതമ്ഹി നരാസഭേ;
ബോധിയാ വേദികായാഹം, തേലം മക്ഖേസി താവദേ.

൭. “ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം തേലം മക്ഖയിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, മക്ഖനായ ഇദം ഫലം.

൮. “ചതുവീസേ ഇതോ കപ്പേ, സുച്ഛവി നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൯. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തേലമക്ഖിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തേലമക്ഖിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. അഡ്ഢചന്ദിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൦. “തിസ്സസ്സ ഖോ ഭഗവതോ, ബോധിയാ പാദപുത്തമേ;
അഡ്ഢചന്ദം മയാ ദിന്നം, ധരണീരുഹപാദപേ.

൧൧. “ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം ചന്ദ [യം പുപ്ഫ (ക॰)] മഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബോധിപൂജായിദം ഫലം.

൧൨. “പഞ്ചവീസേ ഇതോ കപ്പേ, ദേവലോ നാമ ഖത്തിയോ;

സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൩.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അഡ്ഢചന്ദിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അഡ്ഢചന്ദിയത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. പദീപദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൪.“ദേവഭൂതോ അഹം സന്തോ, ഓരുയ്ഹ പഥവിം തദാ;
പദീപേ പഞ്ച പാദാസിം, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി.

൧൫.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം പദീപമദം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ദീപദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൬.“പഞ്ചപഞ്ഞാസകേ കപ്പേ, ഏകോ ആസിം മഹീപതി;
സമന്തചക്ഖുനാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൭.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പദീപദായകോ [അപണ്ണദീപിയോ (സീ॰ ക॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പദീപദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. ബിളാലിദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൮.“ഹിമവന്തസ്സാവിദൂരേ , രോമസോ നാമ പബ്ബതോ;
തമ്ഹി പബ്ബതപാദമ്ഹി, സമണോ ഭാവിതിന്ദ്രിയോ.

൧൯.“ബിളാലിയോ ഗഹേത്വാന, സമണസ്സ അദാസഹം;
അനുമോദി മഹാവീരോ, സയമ്ഭൂ അപരാജിതോ.

൨൦.“ബിളാലീ തേ മമ ദിന്നാ, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ;
ഭവേ നിബ്ബത്തമാനമ്ഹി, ഫലം നിബ്ബത്തതം തവ.

൨൧.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ബിളാലിമദാസഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബിളാലിയാ ഇദം ഫലം.

൨൨.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ബിളാലിദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ബിളാലിദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. മച്ഛദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൩.“ചന്ദഭാഗാനദീതീരേ, ഉക്കുസോ ആസഹം തദാ;
മഹന്തം മച്ഛം പഗ്ഗയ്ഹ, സിദ്ധത്ഥമുനിനോ അദം.

൨൪.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം മച്ഛമദദിം തദാ;

ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, മച്ഛദാനസ്സിദം ഫലം.

൨൫.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മച്ഛദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

മച്ഛദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. ജവഹംസകത്ഥേരഅപദാനം

൨൬.“ചന്ദഭാഗാനദീതീരേ, ആസിം വനചരോ തദാ;
സിദ്ധത്ഥം അദ്ദസം ബുദ്ധം, ഗച്ഛന്തം അനിലഞ്ജസേ.

൨൭.“അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, ഉല്ലോകേന്തോ മഹാമുനിം;
സകം ചിത്തം പസാദേത്വാ, അവന്ദിം നായകം അഹം.

൨൮.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യമവന്ദിം നരാസഭം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, വന്ദനായ ഇദം ഫലം.

൨൯.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ജവഹംസകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ജവഹംസകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. സളലപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൦.“ചന്ദഭാഗാനദീതീരേ , അഹോസിം കിന്നരോ തദാ;
വിപസ്സിം അദ്ദസം ബുദ്ധം, രംസിജാലസമാകുലം.

൩൧.“പസന്നചിത്തോ സുമനോ, പരമായ ച പീതിയാ;
പഗ്ഗയ്ഹ സളലം പുപ്ഫം, വിപസ്സിം ഓകിരിം അഹം.

൩൨.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൩൩.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സളലപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സളലപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. ഉപാഗതാസയത്ഥേരഅപദാനം

൩൪.“ഹിമവന്തസ്സ വേമജ്ഝേ, സരോ ആസി സുനിമ്മിതോ;
തത്ഥാഹം രക്ഖസോ ആസിം, ഹേഠസീലോ ഭയാനകോ.

൩൫.“അനുകമ്പകോ കാരുണികോ, വിപസ്സീ ലോകനായകോ;
മമുദ്ധരിതുകാമോ സോ, ആഗച്ഛി മമ സന്തികം.

൩൬.“ഉപാഗതം മഹാവീരം, ദേവദേവം നരാസഭം;

ആസയാ അഭിനിക്ഖമ്മ, അവന്ദിം സത്ഥുനോ അഹം.

൩൭.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം വന്ദിം പുരിസുത്തമം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, വന്ദനായ ഇദം ഫലം.

൩൮.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉപാഗതാസയോ [ഉപാഗതഹാസനിയോ (സ്യാ॰), ഉപാഗതാഹാസനിയോ (ക॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉപാഗതാസയത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. തരണിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൯.“സുവണ്ണവണ്ണോ സമ്ബുദ്ധോ, വിപസ്സീ ദക്ഖിണാരഹോ;
നദീതീരേ ഠിതോ സത്ഥാ, ഭിക്ഖുസങ്ഘപുരക്ഖതോ.

൪൦. “നാവാ ന വിജ്ജതേ തത്ഥ, സന്താരണീ മഹണ്ണവേ;
നദിയാ അഭിനിക്ഖമ്മ, താരേസിം ലോകനായകം.

൪൧.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം താരേസിം നരുത്തമം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, തരണായ ഇദം ഫലം.

൪൨.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തരണിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തരണിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

പദുമുക്ഖിപവഗ്ഗോ സത്തവീസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

ഉക്ഖിപീ തേലചന്ദീ ച, ദീപദോ ച ബിളാലിദോ;
മച്ഛോ ജവോ സളലദോ, രക്ഖസോ തരണോ ദസ;
ഗാഥായോ ചേത്ഥ സങ്ഖാതാ, താലീസം ചേകമേവ ചാതി.

൨൭. സുവണ്ണബിബ്ബോഹനവഗ്ഗോ

൧. സുവണ്ണബിബ്ബോഹനിയത്ഥേരഅപദാനം

൧. ''ഏകാസനം അഹമദം, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി;
ബിബ്ബോഹനഞ്ച [ബിമ്ബോഹനഞ്ച (സീ॰ പീ॰)] പാദാസിം, ഉത്തമത്ഥസ്സ പത്തിയാ.

൨. ''ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, ബിബ്ബോഹനമദാസഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബിബ്ബോഹനസ്സിദം ഫലം.

൩. ''ഇതോ തേസട്ഠിമേ കപ്പേ, അസമോ നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൪. ''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സുവണ്ണബിബ്ബോഹനിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സുവണ്ണബിബ്ബോഹനിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. തിലമുട്ഠിദായകത്ഥേരഅപദാനം

൫. ''മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, സത്ഥാ ലോകഗ്ഗനായകോ;
മനോമയേന കായേന, ഇദ്ധിയാ ഉപസങ്കമി.

൬. ''സത്ഥാരം ഉപസങ്കന്തം, വന്ദിത്വാ പുരിസുത്തമം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, തിലമുട്ഠിമദാസഹം.

൭. ''ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, തിലമുട്ഠിയിദം ഫലം.

൮. ''ഇതോ സോളസകപ്പമ്ഹി, തന്തിസോ [ഖന്തിയോ (സ്യാ॰)] നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൯. ''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തിലമുട്ഠിദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തിലമുട്ഠിദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. ചങ്കോടകിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൦. ''മഹാസമുദ്ദം നിസ്സായ, വസതീ പബ്ബതന്തരേ;
പച്ചുഗ്ഗന്ത്വാന കത്വാന [പച്ചുഗ്ഗന്ത്വാന'കാസഹം (അട്ഠ॰), പച്ചുഗ്ഗമനം കത്വാന (?)], ചങ്കോടക [ചങ്ഗോടക (സീ॰)] മദാസഹം.

൧൧."സിദ്ധത്ഥസ്സ മഹേസിനോ, സബ്ബസത്താനുകമ്പിനോ
[സയമ്ഭുസ്സാനുകമ്പിനോ (സ്യാ॰)];
പുപ്ഫചങ്കോടകം ദത്വാ, കപ്പം സഗ്ഗമ്ഹി മോദഹം.

൧൨."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, ചങ്കോടകമദം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ചങ്കോടകസ്സിദം ഫലം.

൧൩."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ചങ്കോടകിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ചങ്കോടകിയത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. അബ്ഭഞ്ജനദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൪."കോണ്ഡഞ്ഞസ്സ ഭഗവതോ, വീതരാഗസ്സ താദിനോ;
ആകാസസമചിത്തസ്സ [അകക്കസചിത്തസ്സാഥ (അട്ഠ॰)], നിപ്പപഞ്ചസ്സ ഝായിനോ.

൧൫."സബ്ബമോഹാതിവത്തസ്സ, സബ്ബലോകഹിതേസിനോ;
അബ്ഭഞ്ജനം മയാ ദിന്നം, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ.

൧൬."അപരിമേയ്യേ ഇതോ കപ്പേ, അബ്ഭഞ്ജനമദം തദാ
[അമ്ഭഞ്ജനമദാസഹം (സ്യാ॰)];
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, അബ്ഭഞ്ജനസ്സിദം ഫലം.

൧൭."ഇതോ പന്നരസേ കപ്പേ, ചിരപ്പോ നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൮."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അബ്ഭഞ്ജനദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അബ്ഭഞ്ജനദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. ഏകഞ്ജലികത്ഥേരഅപദാനം

൧൯."ഉദുമ്ബരേ വസന്തസ്സ, നിയതേ പണ്ണസന്ഥരേ;
വുത്ഥോകാസോ മയാ ദിന്നോ, സമണസ്സ മഹേസിനോ.

൨൦."തിസ്സസ്സ ദ്വിപദിന്ദസ്സ, ലോകനാഥസ്സ താദിനോ;
അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, സന്ഥരിം പുപ്ഫസന്ഥരം.

൨൧."ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം കരിം പുപ്ഫസന്ഥരം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സന്ഥരസ്സ ഇദം ഫലം.

൨൨."ഇതോ ചുദ്ദസകപ്പമ്ഹി, അഹോസിം മനുജാധിപോ;
ഏകഅഞ്ജലികോ നാമ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൨൩."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഏകഞ്ജലികോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഏകഞ്ജലികത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. പോത്ഥകദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൪."സത്ഥാരം ധമ്മമാരബ്ഭ, സങ്ഘഞ്ചാപി മഹേസിനം;
പോത്ഥദാനം മയാ ദിന്നം, ദക്ഖിണേയ്യേ അനുത്തരേ.

൨൫."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പോത്ഥദാനസ്സിദം ഫലം.

൨൬."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പോത്ഥകദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പോത്ഥകദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. ചിതകപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൨൭."ചന്ദഭാഗാനദീതീരേ, അനുസോതം വജാമഹം;
സത്ത മാലുവപുപ്ഫാനി, ചിതമാരോപയിം അഹം.

൨൮."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, ചിതകം യമപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ചിതപൂജായിദം ഫലം.

൨൯."സത്തസട്ഠിമ്ഹിതോ കപ്പേ, പടിജഗ്ഗസനാമകാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, സത്താസും ചക്കവത്തിനോ [പടിജഗ്ഗസനാമകോ; സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ (സ്യാ॰)].

൩൦."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ചിതകപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ചിതകപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. ആലുവദായകത്ഥേരഅപദാനം

൩൧."പബ്ബതേ ഹിമവന്തമ്ഹി, മഹാസിന്ധു സുദസ്സനാ;
തത്ഥദ്ദസം വീതരാഗം, സുപ്പഭാസം സുദസ്സനം.

൩൨."പരമോപസമേ യുത്തം, ദിസ്വാ വിമ്ഹിതമാനസോ;
ആലുവം തസ്സ പാദാസിം, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി.

൩൩."ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം ഫലമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ആലുവസ്സ ഇദം ഫലം.

൩൪."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ആലുവദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ആലുവദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. ഏകപുണ്ഡരീകത്ഥേരഅപദാനം

൩൮."രോമസോ നാമ നാമേന, സയമ്ഭൂ സുബ്ബതോ [സപ്പഭോ (സ്യാ॰)] തദാ;
പുണ്ഡരീകം മയാ ദിന്നം, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൩൯."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, പുണ്ഡരീകമദം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുണ്ഡരീകസ്സിദം ഫലം.

൩൭."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഏകപുണ്ഡരീകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഏകപുണ്ഡരീകത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. തരണീയത്ഥേരഅപദാനം

൩൮."മഹാപഥമ്ഹി വിസമേ, സേതു കാരാപിതോ മയാ;
തരണത്ഥായ ലോകസ്സ, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി.

൩൯."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യോ സേതു കാരിതോ മയാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സേതുദാനസ്സിദം ഫലം.

൪൦. "പഞ്ചപഞ്ഞാസിതോ കപ്പേ, ഏകോ ആസിം സമോഗധോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൪൧."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തരണീയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തരണീയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

സുവണ്ണബിബ്ബോഹനവഗ്ഗോ അട്ഠവീസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

സുവണ്ണം തിലമുട്ഠി ച, ചങ്കോടബ്ഭഞ്ജനഞ്ജലീ;
പോത്ഥകോ ചിതമാലുവാ, ഏകപുണ്ഡരി സേതുനാ;
ദ്വേചത്താലീസ ഗാഥായോ, ഗണിതായോ വിഭാവിഭീതി.

ഏകാദസമം ഭാണവാരം.

൨൯. പണ്ണദായകവഗ്ഗോ

൧. പണ്ണദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧. “പണ്ണസാലേ നിസിന്നോമ്ഹി, പണ്ണഭോജനഭോജനോ;
ഉപവിട്ഠഞ്ച മം സന്തം, ഉപാഗച്ഛി മഹാഇസി [മഹാമുനി (സീ॰)].

൨. “സിദ്ധത്ഥോ ലോകപജ്ജോതോ, സബ്ബലോകതികിച്ഛകോ;
തസ്സ പണ്ണം മയാ ദിന്നം, നിസിന്നം [നിസിന്നസ്സ (സ്യാ॰ അട്ഠ॰)]
പണ്ണസന്ഥരേ.

൩. “ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം പണ്ണമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പണ്ണദാനസ്സിദം ഫലം.

൪. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പണ്ണദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ
അഭാസിത്ഥാതി.

പണ്ണദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. ഫലദായകത്ഥേരഅപദാനം

൫. “സിനേരുസമസന്തോസോ , ധരണീസമ [ധരണീധര (സീ॰ സ്യാ॰)]
സാദിസോ;
വുട്ഠഹിത്വാ സമാധിമ്ഹാ, ഭിക്ഖായ മമുപട്ഠിതോ.

൬. “ഹരീതകം [ഹരീതകിം (സ്യാ॰)] ആമലകം, അമ്ബജമ്ബുവിഭീതകം;
കോലം ഭല്ലാതകം ബില്ലം, ഫാരുസകഫലാനി ച.

൭. “സിദ്ധത്ഥസ്സ മഹേസിസ്സ, സബ്ബലോകാനുകമ്പിനോ;
തഞ്ച സബ്ബം മയാ ദിന്നം, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൮. “ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ഫലം അദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഫലദാനസ്സിദം ഫലം.

൯. “സത്തപഞ്ഞാസിതോ കപ്പേ, ഏകജ്ഝോ നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൦. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഫലദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ
അഭാസിത്ഥാതി.

ഫലദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. പച്ചുഗ്ഗമനിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൧. “സീഹം യഥാ വനചരം, നിസഭാജാനിയം യഥാ;

കകുധം വിലസന്തംവ, ആഗച്ഛന്തം നരാസഭം.

൧൨."സിദ്ധത്ഥം ലോകപജ്ജോതം, സബ്ബലോകതികിച്ഛകം;
അകാസിം പച്ചുഗ്ഗമനം, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൧൩."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, പച്ചുഗ്ഗച്ഛിം നരാസഭം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പച്ചുഗ്ഗമനേ ഇദം ഫലം.

൧൪."സത്തതിംസേ [സത്തവീസേ (സീ॰ സ്യാ॰)] ഇതോ കപ്പേ, ഏകോ ആസിം ജനാധിപോ;
സപരിവാരോതി നാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൫."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പച്ചുഗ്ഗമനിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പച്ചുഗ്ഗമനിയത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. ഏകപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൬."ദക്ഖിണമ്ഹി ദുവാരമ്ഹി, പിസാചോ ആസഹം തദാ;
അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, പീതരംസിംവ ഭാണുമം.

൧൭."വിപസ്സിസ്സ നരഗ്ഗസ്സ, സബ്ബലോകഹിതേസിനോ;
ഏകപുപ്ഫം മയാ ദിന്നം, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ.

൧൮."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൯."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഏകപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഏകപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. മഘവപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൨൦."നമ്മദാനദിയാ തീരേ, സയമ്ഭൂ അപരാജിതോ;
സമാധിം സോ സമാപന്നോ, വിപ്പസന്നോ അനാവിലോ.

൨൧."ദിസ്വാ പസന്നസുമനോ, സമ്ബുദ്ധം അപരാജിതം;
താഹം മഘവപുപ്ഫേന, സയമ്ഭും പൂജയിം തദാ.

൨൨."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൨൩."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മഘവപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

മഘവപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. ഉപട്ഠാകദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൪."രഥിയം പടിപജ്ജന്തം, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹം;
ദ്വിപദിന്ദം മഹാനാഗം, ലോകജേട്ഠം നരാസഭം.

൨൫."പക്കോസാപിയ തസ്സാഹം, സബ്ബലോകഹിതേസിനോ;
ഉപട്ഠാകോ മയാ ദിന്നോ, സിദ്ധത്ഥസ്സ മഹേസിനോ.

൨൬.പടിഗ്ഗഹേത്വാ [പടിഗ്ഗഹേസി (ക॰)] സമ്ബുദ്ധോ, നിയ്യാദേസി മഹാമുനി [മഹാഇസി (ക॰)];
ഉട്ഠായ ആസനാ തമ്ഹാ, പക്കാമി പാചിനാമുഖോ.

൨൭."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, ഉപട്ഠാകമദം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഉപട്ഠാനസ്സിദം ഫലം.

൨൮."സത്തപഞ്ഞാസിതോ കപ്പേ, ബലസേനസനാമകോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൨൯."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉപട്ഠാകദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉപട്ഠാകദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. അപദാനിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൦."അപദാനം സുഗതാനം, കിത്തയിംഹം മഹേസിനം;
പാദേ ച സിരസാ വന്ദിം, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി.

൩൧."ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, അപദാനം പകിത്തയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, കിത്തനായ ഇദം ഫലം.

൩൨."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അപദാനിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അപദാനിയത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. സത്താഹപബ്ബജിതത്ഥേരഅപദാനം

൩൩."വിപസ്സിസ്സ ഭഗവതോ, സങ്ഘോ സക്കതമാനിതോ;
ബ്യസനം മേ അനുപ്പത്തം, ഞാതിഭേദോ പുരേ അഹു.

൩൪."പബ്ബജ്ജം ഉപഗന്ത്വാന, ബ്യസനൂപസമായഹം;
സത്താഹാഭിരതോ തത്ഥ, സത്ഥുസാസനകമ്യതാ.

൩൫."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യമഹം പബ്ബജിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പബ്ബജ്ജായ ഇദം ഫലം.

൩൬."സത്തസട്ഠിമ്ഹിതോ കപ്പേ, സത്ത ആസും മഹീപതീ;
സുനിക്ഖമാതി ഞായന്തി, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൩൭.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സത്താഹപബ്ബജിതോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സത്താഹപബ്ബജിതത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. ബുദ്ധുപട്ഠായികത്ഥേരഅപദാനം

൩൮.“വേടമ്ഭിനീതി [വേടമ്ബരീതി (സീ॰), വേധമ്ഭിനീതി (സ്യാ॰)] മേ നാമം, പിതുസന്തം [പിതാ’സന്തം (?)] മമം തദാ;
മമ ഹത്ഥം ഗഹേത്വാന, ഉപാനയി മഹാമുനിം.

൩൯.“ഇമേമം ഉദ്ദിസിസ്സന്തി, ബുദ്ധാ ലോകഗ്ഗനായകാ;
തേഹം ഉപട്ഠിം സക്കച്ചം, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി.

൪൦. “ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, ബുദ്ധേ ഉപട്ഠഹിം [പരിചരിം (സീ॰ സ്യാ॰)] തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഉപട്ഠാനസ്സിദം ഫലം.

൪൧.“തേവീസമ്ഹി ഇതോ കപ്പേ, ചതുരോ ആസു ഖത്തിയാ;
സമണുപട്ഠാകാ നാമ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൪൨.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ബുദ്ധുപട്ഠായികോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ബുദ്ധുപട്ഠായികത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. പുബ്ബങ്ഗമിയത്ഥേരഅപദാനം

൪൩.“ചുല്ലാസീതിസഹസ്സാനി , പബ്ബജിമ്ഹ അകിഞ്ചനാ;
തേസം പുബ്ബങ്ഗമോ ആസിം, ഉത്തമത്ഥസ്സ പത്തിയാ.

൪൪.“സരാഗാ സഭവാ [സമോഹാ (സ്യാ॰)] ചേതേ, വിപ്പസന്നമനാവിലാ;
ഉപട്ഠഹിംസു സക്കച്ചം, പസന്നാ സേഹി പാണിഭി.

൪൫.“ഖീണാസവാ വന്തദോസാ, കതകിച്ചാ അനാസവാ;
ഫരിംസു മേത്തചിത്തേന, സയമ്ഭൂ അപരാജിതാ.

൪൬.“തേസം ഉപട്ഠഹിത്വാന, സമ്ബുദ്ധാനം പതിസ്സതോ;
മരണഞ്ച അനുപ്പത്തോ, ദേവത്തഞ്ച അഗമ്ഹസേ.

൪൭.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം സീലമനുപാലയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സഞ്ഞമസ്സ ഇദം ഫലം.

൪൮.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പുബ്ബങ്ഗമിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പുബ്ബങ്ഗമിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

പണ്ണദായകവഗ്ഗോ ഏകൂനതിംസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

പണ്ണം ഫലം പച്ചുഗ്ഗമം, ഏകപുപ്ഫി ച മഘവാ;
ഉപട്ഠാകാപദാനഞ്ച , പബ്ബജ്ജാ ബുദ്ധുപട്ഠാകോ;
പുബ്ബങ്ഗമോ ച ഗാഥായോ, അട്ഠതാലീസ കിത്തിതാ.

൨൦. തമാലപുപ്ഫിയവഗ്ഗോ

൧. തമാലപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൧. "ചുല്ലാസീതിസഹസ്സാനി , ഥമ്ഭാ സോവണ്ണയാ അഹൂ;
ദേവലട്ഠിപടിഭാഗം, വിമാനം മേ സുനിമ്മിതം.

൨. "തമാലപുപ്ഫം പഗ്ഗയ്ഹ, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ;
ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം, സിഖിനോ ലോകബന്ധുനോ.

൩. "ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൪. "ഇതോ വീസതിമേ കപ്പേ, ചന്ദതിത്തോതി ഏകകോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൫. "പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തമാലപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തമാലപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. തിണസന്ഥാരകത്ഥേരഅപദാനം

൬. "യദാ വനവാസീ [യം ദായവാസികോ (സീ॰)] ഇസി, തിണം ലായതി സത്ഥുനോ;
സബ്ബേ പദക്ഖിണാവട്ടാ [പദക്ഖിണാവത്താ (സീ॰ സ്യാ॰)], പഥബ്യാ [പുഥവ്യാ (സീ॰)] നിപതിംസു തേ.

൭. "തമഹം തിണമാദായ, സന്ഥരിം ധരണുത്തമേ;
തീണേവ താലപത്താനി, ആഹരിത്വാനഹം തദാ.

൮. "തിണേന ഛദനം കത്വാ, സിദ്ധത്ഥസ്സ അദാസഹം;
സത്താഹം ധാരയും തസ്സ [തത്ഥ (സ്യാ॰)], ദേവമാനുസസത്ഥുനോ.

൯. "ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം തിണം അദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, തിണദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൦. "പഞ്ചസട്ഠിമ്ഹിതോ കപ്പേ, ചത്താരോസും മഹദ്ധനാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൧൧. "പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തിണസന്ഥാരകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തിണസന്ഥാരകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. ഖണ്ഡപുല്ലിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൨."ഫുസ്സസ്സ ഖോ ഭഗവതോ, ഥൂപോ ആസി മഹാവനേ;
കുഞ്ജരേഹി തദാ ഭിന്നോ, പരൂള്ഹോ പാദപോ [പരൂള്ഹപാദപോ (സീ॰), സംരൂള്ഹോ പാദപോ (സ്യാ॰)] തഹിം.

൧൩."വിസമഞ്ച സമം കത്വാ, സുധാപിണ്ഡം അദാസഹം;
തിലോകഗരുനോ തസ്സ, ഗുണേഹി പരിതോസിതോ [പരിതോ സുതോ (ക॰)].

൧൪."ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സുധാപിണ്ഡസ്സിദം ഫലം.

൧൫."സത്തസത്തതികപ്പമ്ഹി, ജിതസേനാസും സോളസ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൧൬."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഖണ്ഡഫുല്ലിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഖണ്ഡപുല്ലിയത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. അസോകപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൧൭."തിവരായം [തിപുരായം (സ്യാ॰)] പുരേ രമ്മേ, രാജുയ്യാനം അഹു തദാ;
ഉയ്യാനപാലോ തത്ഥാസിം, രഞ്ഞോ ബദ്ധചരോ അഹം.

൧൮."പദുമോ നാമ നാമേന, സയമ്ഭൂ സപ്പഭോ അഹു;
നിസിന്നം [നിസിന്നോ (ക॰)] പുണ്ഡരീകമ്ഹി, ഛായാ ന ജഹി തം മുനിം.

൧൯."അസോകം പുപ്ഫിതം ദിസ്വാ, പിണ്ഡിഭാരം സുദസ്സനം;
ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപേസിം, ജലജുത്തമനാമിനോ.

൨൦."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൨൧."സത്തതിംസമ്ഹിതോ കപ്പേ, സോളസ അരണഞ്ജഹാ [അരുണഞ്ജഹാ (സീ॰)];
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൨൨."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അസോകപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അസോകപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. അങ്കോലകത്ഥേരഅപദാനം

൨൩.

“അങ്കോലം പുപ്ഫിതം ദിസ്വാ, മാലാവരം സകോസകം [സമോഗധം (സ്യാ॰)];
ഓചിനിത്വാന തം പുപ്ഫം, അഗമം ബുദ്ധസന്തികം.

൨൮.“സിദ്ധത്ഥോ തമ്ഹി സമയേ, പതിലീനോ മഹാമുനി;
മുഹുത്തം പടിമാനേത്വാ, ഗുഹായം പുപ്ഫമോകിരിം.

൨൯.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുപ്ഫദാനസ്സിദം [ബുദ്ധപൂജായിദം (സീ॰ സ്യാ॰)] ഫലം.

൩൦.“ഛത്തിംസമ്ഹി ഇതോ കപ്പേ, ആസേകോ ദേവഗജ്ജിതോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൩൧.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അങ്കോലകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അങ്കോലകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. കിസലയപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൩൨.“നഗരേ ദ്വാരവതിയാ, മാലാവച്ഛോ മമം അഹു;
ഉദപാനോ ച തത്ഥേവ, പാദപാനം വിരോഹനോ.

൩൩.“സബലേന ഉപത്ഥദ്ധോ, സിദ്ധത്ഥോ അപരാജിതോ;
മമാനുകമ്പമാനോ സോ, ഗച്ഛതേ അനിലഞ്ജസേ.

൩൪.“അഞ്ഞം കിഞ്ചി ന പസ്സാമി, പൂജായോഗ്ഗം മഹേസിനോ;
അസോകം പല്ലവം ദിസ്വാ, ആകാസേ ഉക്ഖിപിം അഹം.

൩൫.“ബുദ്ധസ്സ തേ കിസലയാ, ഗച്ഛതോ യന്തി പച്ഛതോ;
താഹം ദിസ്വാന സംവിജിം [സോഹം ദിസ്വാന തം ഇദ്ധിം (സീ॰ സ്യാ॰)], അഹോ ബുദ്ധസ്സുളാരതാ.

൩൬.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, പല്ലവം അഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൩൭.“സത്തതിംസേ [സത്തവീസേ (സീ॰ സ്യാ॰)] ഇതോ കപ്പേ, ഏകോ ഏകിസ്സരോ അഹു;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൩൮.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ കിസലയപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

കിസലയപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. തിന്ദുകദായകത്ഥേരഅപദാനം

൩൫."ഗിരിദുഗ്ഗചരോ ആസിം, മക്കടോ ഥാമവേഗികോ;
ഫലിനം തിന്ദുകം ദിസ്വാ, ബുദ്ധസേട്ഠം അനുസ്സരിം.

൩൬."നിക്ഖമിത്വാ കതിപാഹം, വിചിനിം ലോകനായകം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, സിദ്ധത്ഥം തിഭവന്തഗും.

൩൭."മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, സത്ഥാ ലോകേ അനുത്തരോ;
ഖീണാസവസഹസ്സേഹി, ആഗച്ഛി മമ സന്തികം.

൩൮."പാമോജ്ജം ജനയിത്വാന, ഫലഹത്ഥോ ഉപാഗമിം;
പടിഗ്ഗഹേസി ഭഗവാ, സബ്ബഞ്ഞൂ വദതം വരോ.

൩൯."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ഫലം അദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഫലദാനസ്സിദം ഫലം.

൪൦. "സത്തപഞ്ഞാസകപ്പമ്ഹി, ഉപനന്ദസനാമകോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൪൧."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തിന്ദുകദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തിന്ദുകദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. മുട്ഠിപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൪൨."സുമേധോ നാമ ഭഗവാ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
പച്ഛിമേ അനുകമ്പായ, പധാനം പദഹീ ജിനോ.

൪൩."തസ്സ ചങ്കമമാനസ്സ, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ;
ഗിരിനേലസ്സ പുപ്ഫാനം, മുട്ഠിം ബുദ്ധസ്സ രോപയിം.

൪൪."തേന ചിത്തപ്പസാദേന, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
തിംസകപ്പസഹസ്സാനി, ദുഗ്ഗതിം നുപപജ്ജഹം.

൪൫."തേവീസതികപ്പസതേ, സുനേലോ നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ഏകോ ആസിം മഹബ്ബലോ.

൪൬."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മുട്ഠിപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

മുട്ഠിപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. കിംകണികപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൪൭."സുമങ്ഗലോതി നാമേന, സയമ്ഭൂ അപരാജിതോ;
പവനാ നിക്ഖമിത്വാന, നഗരം പാവിസീ ജിനോ.

൪൮."പിണ്ഡചാരം ചരിത്വാന, നിക്ഖമ്മ നഗരാ മുനി;
കതകിച്ചോവ സമ്ബുദ്ധോ, സോ വസീ വനമന്തരേ.

൪൯.“കിംകണിപുപ്ഫം പഗ്ഗയ്ഹ, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, സയമ്ഭുസ്സ മഹേസിനോ.

൫൦. “ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൫൧.“ഛളാസീതിമ്ഹിതോ കപ്പേ, അപിലാസിസനാമകോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൫൨.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ കിംകണികപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

കിംകണികപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. യൂഥികപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൫൩.“പദുമുത്തരോ നാമ ജിനോ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
പവനാ നിക്ഖമിത്വാന, വിഹാരം യാതി ചക്ഖുമാ.

൫൪.“ഉഭോ ഹത്ഥേഹി പഗ്ഗയ്ഹ, യൂഥികം പുപ്ഫമുത്തമം;
ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം, മേത്തചിത്തസ്സ താദിനോ.

൫൫.“തേന ചിത്തപ്പസാദേന, അനുഭോത്വാന സമ്പദാ;
കപ്പാനം സതസഹസ്സം, ദുഗ്ഗതിം നുപപജ്ജഹം.

൫൬.“ഇതോ പഞ്ഞാസകപ്പേസു, ഏകോ ആസിം ജനാധിപോ;
സമിത്തനന്ദനോ നാമ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൫൭.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ യൂഥികപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി;

യൂഥികപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

തമാലപുപ്ഫിയവഗ്ഗോ വീസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

തമാലതിണസന്ഥാരോ , ഖണ്ഡഫുല്ലി അസോകിയോ;
അങ്കോലകീ കിസലയോ, തിന്ദുകോ നേലപുപ്ഫിയോ;
കിംകണികോ യൂഥികോ ച, ഗാഥാ പഞ്ഞാസ അട്ഠ ചാതി.

അഥ വഗ്ഗുദ്ദാനം -

ഭിക്ഖാദായീ പരിവാരോ, സേരേയ്യോ സോഭിതോ തഥാ;
ഛത്തഞ്ച ബന്ധുജീവീ ച, സുപാരിചരിയോപി ച.

കുമുദോ കുടജോ ചേവ, തമാലി ദസമോ കതോ;
ഛസതാനി ച ഗാഥാനി, ഛസട്ഠി ച തതുത്തരി.

ഭിക്ഖാവഗ്ഗദസകം.

ദുതിയസതകം സമത്തം.

൨൩. കണികാരപുപ്ഫിയവഗ്ഗോ

൧. കണികാരപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൧. “കണികാരം പുപ്ഫിതം ദിസ്വാ, ഓചിനിത്വാനഹം തദാ;
തിസ്സസ്സ അഭിരോപേസിം, ഓഘതിണ്ണസ്സ താദിനോ.

൨. “ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൩. “പഞ്ചത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, അരുണപാണീതി വിസ്സുതോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൪. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ കണികാരപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

കണികാരപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. മിനേലപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൫. “സുവണ്ണവണ്ണോ ഭഗവാ, സതരംസീ പതാപവാ;
ചങ്കമനം സമാരൂള്ഹോ, മേത്തചിത്തോ സിഖീസഭോ.

൬. “പസന്നചിത്തോ സുമനോ, വന്ദിത്വാ [ഥോമേത്വാ (സ്യാ॰)] ഞാണമുത്തമം;
മിനേലപുപ്ഫം പഗ്ഗയ്ഹ, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

൭. “ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൮. “ഏകൂനതിംസകപ്പമ്ഹി, സുമേഘഘനനാമകോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൯. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മിനേലപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

മിനേലപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. കിങ്കണിപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൦. “കഞ്ചനഗ്ഘിയസങ്കാസോ, സബ്ബഞ്ഞൂ ലോകനായകോ;
ഓദകം ദഹമോഗ്ഗയ്ഹ, സിനായി ലോകനായകോ.

൧൧. “പഗ്ഗയ്ഹ കിങ്കണിം [കിങ്കിണിം (സീ॰)] പുപ്ഫം, വിപസ്സിസ്സാഭിരോപയിം;
ഉദഗ്ഗചിത്തോ സുമനോ, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ.

൧൨."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൩."സത്തവീസതികപ്പമ്ഹി, രാജാ ഭീമരഥോ അഹു;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൪."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ കിങ്കണിപുപ്ഫിയോ [കിങ്കിണികപുപ്ഫിയോ (സീ॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

കിങ്കണിപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. തരണിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൫."അത്ഥദസ്സീ തു ഭഗവാ, ദ്വിപദിന്ദോ നരാസഭോ;
പുരക്ഖതോ സാവകേഹി, ഗങ്ഗാതീരമുപാഗമി.

൧൬."സമതിത്തി കാകപേയ്യാ, ഗങ്ഗാ ആസി ദുരുത്തരാ;
ഉത്താരയിം ഭിക്ഖുസങ്ഘം, ബുദ്ധഞ്ച ദ്വിപദുത്തമം.

൧൭."അട്ഠാരസേ കപ്പസതേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, തരണായ ഇദം ഫലം.

൧൮."തേരസേതോ കപ്പസതേ, പഞ്ച സബ്ബോഭവാ [സബ്ഭോഗവാ (സീ॰)] അഹും;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൧൯."പച്ഛിമേ ച ഭവേ അസ്മിം, ജാതോഹം ബ്രാഹ്മണേ കുലേ;
സദ്ധിം തീഹി സഹായേഹി, പബ്ബജിം സത്ഥു സാസനേ.

൨൦."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തരണിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി;

തരണിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. നിഗ്ഗുണ്ഡിപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൨൧."വിപസ്സിസ്സ ഭഗവതോ, ആസിമാരാമികോ അഹം;
നിഗ്ഗുണ്ഡിപുപ്ഫം പഗ്ഗയ്ഹ, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

൨൨."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൨൩."പഞ്ചവീസേ [പഞ്ചതിംസേ (സീ॰ സ്യാ॰)] ഇതോ കപ്പേ, ഏകോ ആസിം ജനാധിപോ;
മഹാപതാപനാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൨൪."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ നിഗ്ഗുണ്ഡിപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

നിഗ്ഗുണ്ഡിപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. ഉദകദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൭.''ഭുഞ്ജന്തം സമണം ദിസ്വാ, വിപ്പസന്നമനാവിലം;
ഘടേനോദകമാദായ, സിദ്ധത്ഥസ്സ അദാസഹം.

൨൮.''നിമ്മലോ ഹോമഹം അജ്ജ, വിമലോ ഖീണസംസയോ;
ഭവേ നിബ്ബത്തമാനമ്ഹി, ഫലം നിബ്ബത്തതേ മമ [സുഭം (സീ॰)].

൨൯.''ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, ഉദകം യമദാസഹം [യം തദാ അദം (സീ॰), അദദിം തദാ (സ്യാ॰)];
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ദകദാനസ്സിദം ഫലം.

൩൦.''ഏകസട്ഠിമ്ഹിതോ കപ്പേ, ഏകോവ വിമലോ അഹു;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൩൧.''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉദകദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉദകദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. സലലമാലിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൨.''കണികാരംവ ജോതന്തം, നിസിന്നം പബ്ബതന്തരേ;
ഓഭാസേന്തം ദിസാ സബ്ബാ, സിദ്ധത്ഥം നരസാരഥിം.

൩൩.''ധനും അദ്വേജ്ഝം കത്വാന, ഉസും സന്നയ്ഹഹം തദാ;
പുപ്ഫം സവണ്ടം ഛേത്വാന, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

൩൪.''ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൩൫.''ഏകപഞ്ഞാസിതോ കപ്പേ, ഏകോ ആസിം ജുതിന്ധരോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൩൬.''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സലലമാലിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സലലമാലിയത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. കോരണ്ഡപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൭.''അക്കന്തഞ്ച പദം ദിസ്വാ, ചക്കാലങ്കാരഭൂസിതം;
പദേനാനുപദം യന്തോ, വിപസ്സിസ്സ മഹേസിനോ.

൩൫.കോരണ്ഡം പുപ്ഫിതം ദിസ്വാ, സമൂലം പൂജിതം മയാ;
ഹട്ഠോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, അവന്ദിം പദമുത്തമം.

൩൬.''ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൩൭.''സത്തപഞ്ഞാസകപ്പമ്ഹി, ഏകോ വീതമലോ അഹും;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൩൮.''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ കോരണ്ഡപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

കോരണ്ഡപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. ആധാരദായകത്ഥേരഅപദാനം

൩൯. ''ആധാരകം മയാ ദിന്നം, സിഖിനോ ലോകബന്ധുനോ;
ധാരേമി പഥവിം സബ്ബം, കേവലം വസുധം ഇമം.

൪൦.''കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
ധാരേമി അന്തിമം ദേഹം, സമ്മാസമ്ബുദ്ധസാസനേ.

൪൧.''സത്തവീസേ ഇതോ കപ്പേ, അഹേസും ചതുരോ ജനാ;
സമന്തവരണാ നാമ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൪൨.''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ആധാരദായകോ [പരിയാദാനിയോ (ക॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ആധാരദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. പാപനിവാരിയത്ഥേരഅപദാനം

൪൩.''തിസ്സസ്സ തു ഭഗവതോ, ദേവദേവസ്സ താദിനോ;
ഏകച്ഛത്തം മയാ ദിന്നം, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൪൪.''നിവുതം ഹോതി മേ പാപം, കുസലസ്സുപസമ്പദാ;
ആകാസേ ഛത്തം ധാരേന്തി, പുബ്ബകമ്മസ്സിദം ഫലം.

൪൫.''ചരിമം വത്തതേ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
ധാരേമി അന്തിമം ദേഹം, സമ്മാസമ്ബുദ്ധസാസനേ.

൪൬.''ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം ഛത്തമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഛത്തദാനസ്സിദം ഫലം.

൪൭.''ദ്വേസത്തതിമ്ഹിതോ കപ്പേ, അട്ഠാസിംസു ജനാധിപാ;
മഹാനിദാനനാമേന, രാജാനോ ചക്കവത്തിനോ.

൪൮.''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പാപനിവാരിയോ [വാതാതപനിവാരിയോ (സീ॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി;

പാപനിവാരിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

കണികാരപുപ്ഫിയവഗ്ഗോ ഏകവീസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

കണികാരോ മിനേലഞ്ച, കിങ്കണി തരണേന ച;
നിഗ്ഗുണ്ഡിപുപ്ഫീ ദകദോ, സലലോ ച കുരണ്ഡകോ;
ആധാരകോ പാപവാരീ, അട്ഠതാലീസ ഗാഥകാതി.

൨൨. ഹത്ഥിവഗ്ഗോ

൧. ഹത്ഥിദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧. “സിദ്ധത്ഥസ്സ ഭഗവതോ, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ;
നാഗസേട്ഠോ മയാ ദിന്നോ, ഈസാദന്തോ ഉരൂള്ഹവാ.

൨. “ഉത്തമത്ഥം അനുഭോമി, സന്തിപദമനുത്തരം;
നാഗദാനം [അഗ്ഗദാനം (സീ॰ ക॰)] മയാ ദിന്നം, സബ്ബലോകഹിതേസിനോ.

൩. “ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം നാഗ [ദാന (സീ॰ ക॰)] മദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, നാഗദാനസ്സിദം ഫലം.

൪. “അട്ഠസത്തതികപ്പമ്ഹി, സോളസാസിംസു ഖത്തിയാ;
സമന്തപാസാദികാ നാമ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൫. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഹത്ഥിദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഹത്ഥിദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. പാനധിദായകത്ഥേരഅപദാനം

൬. “ആരഞ്ഞികസ്സ ഇസിനോ, ചിരരത്തതപസ്സിനോ [ഝായിനോ, മേത്തചിത്തതപസ്സിനോ (സ്യാ॰)];
ബുദ്ധസ്സ [ധമ്മസ്സ (സ്യാ॰ ക॰)] ഭാവിതത്തസ്സ, അദാസിം പാനധിം അഹം.

൭. “തേന കമ്മേന ദ്വിപദിന്ദ, ലോകജേട്ഠ നരാസഭ;
ദിബ്ബയാനം [സബ്ബം യാനം (സീ॰)] അനുഭോമി, പുബ്ബകമ്മസ്സിദം ഫലം.

൮. “ചതുന്നവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പാനധിസ്സ ഇദം ഫലം.

൯. “സത്തസത്തതിതോ കപ്പേ, അട്ഠ ആസിംസു ഖത്തിയാ;
സുയാനാ നാമ നാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൧൦. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പാനധിദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പാനധിദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. സച്ചസഞ്ഞകത്ഥേരഅപദാനം

൧൧. “വേസ്സഭൂ തമ്ഹി സമയേ, ഭിക്ഖുസങ്ഘപുരക്ഖതോ;
ദേസേതി അരിയസച്ചാനി, നിബ്ബാപേന്തോ മഹാജനം.

൧൨.“പരമകാരുഞ്ഞപത്തോമ്ഹി, സമിതിം അഗമാസഹം;
സോഹം നിസിന്നകോ സന്തോ, ധമ്മമസ്സോസി സത്ഥുനോ.

൧൩.“തസ്സാഹം ധമ്മം സുത്വാന, ദേവലോകം അഗച്ഛഹം;
തിംസകപ്പാനി ദേവേസു, അവസിം തത്ഥഹം പുരേ.

൧൪.“ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം സഞ്ഞമലഭിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സച്ചസഞ്ഞായിദം ഫലം.

൧൫.“ഛബ്ബീസമ്ഹി ഇതോ കപ്പേ, ഏകോ ആസിം ജനാധിപോ;
ഏകഫുസിതനാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൬.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സച്ചസഞ്ഞകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സച്ചസഞ്ഞകത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. ഏകസഞ്ഞകത്ഥേരഅപദാനം

൧൭.“ദുമഗ്ഗേ പംസുകൂലികം [പംസുകൂലകം (?)], ലഗ്ഗം ദിസ്വാന സത്ഥുനോ;
അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, പംസുകൂലം അവന്ദഹം.

൧൮.“ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം സഞ്ഞമലഭിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൯.“പഞ്ചവീസേ ഇതോ കപ്പേ, ഏകോ ആസിം ജനാധിപോ;
അമിതാഭോതി നാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൨൦.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഏകസഞ്ഞകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഏകസഞ്ഞകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. രംസിസഞ്ഞകത്ഥേരഅപദാനം

൨൧.“ഉദേന്തം സതരംസിംവ, പീതരംസിംവ [സിതരംസിം വ (സീ॰ സ്യാ॰)] ഭാണുമം;
ബ്യഗ്ഘൂസഭംവ പവരം, സുജാതം പബ്ബതന്തരേ.

൨൨.“ബുദ്ധസ്സ ആനുഭാവോ സോ, ജലതേ പബ്ബതന്തരേ;
രംസേ [രംസ്യാ (?)] ചിത്തം പസാദേത്വാ, കപ്പം സഗ്ഗമ്ഹി മോദഹം.

൨൩.“അവസേസേസു കപ്പേസു, കുസലം ചരിതം മയാ;
തേന ചിത്തപ്പസാദേന, ബുദ്ധാനുസ്സതിയാപി ച.

൨൪.“തിംസകപ്പസഹസ്സേതോ, യം സഞ്ഞമലഭിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധസഞ്ഞായിദം ഫലം.

൨൫.“സത്തപഞ്ഞാസകപ്പമ്ഹി, ഏകോ ആസിം ജനാധിപോ;

സുജാതോ നാമ നാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൨൩.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ രംസിസഞ്ഞകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

രംസിസഞ്ഞകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. സന്ധിതത്ഥേരഅപദാനം

൨൪.‘‘അസ്സത്ഥേ ഹരിതോഭാസേ, സംവിരൂള്ഹമ്ഹി പാദപേ;
ഏകം ബുദ്ധഗതം സഞ്ഞം, അലഭിംഹം [അലഭിസ്സം (സീ॰)] പതിസ്സതോ.

൨൫.‘‘ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം സഞ്ഞമലഭിം തദാ;
തസ്സാ സഞ്ഞായ വാഹസാ, പത്തോ മേ ആസവക്ഖയോ.

൨൬.‘‘ഇതോ തേരസകപ്പമ്ഹി, ധനിട്ഠോ നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൨൭.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സന്ധിതോ [സണ്ഠിതോ (സീ॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സന്ധിതത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. താലവണ്ടദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൮.‘‘താലവണ്ടം മയാ ദിന്നം, തിസ്സസ്സാദിച്ചബന്ധുനോ;
ഗിമ്ഹനിബ്ബാപനത്ഥായ, പരിളാഹോപസന്തിയാ.

൨൯.‘‘സന്നിബ്ബാപേമി രാഗഗ്ഗിം, ദോസഗ്ഗിഞ്ച തദുത്തരിം;
നിബ്ബാപേമി ച മോഹഗ്ഗിം, താലവണ്ടസ്സിദം ഫലം.

൩൦.‘‘കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
ധാരേമി അന്തിമം ദേഹം, സമ്മാസമ്ബുദ്ധസാസനേ.

൩൧.‘‘ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, താലവണ്ടസ്സിദം ഫലം.

൩൨.‘‘തേസട്ഠിമ്ഹി ഇതോ കപ്പേ, മഹാനാമസനാമകോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൩൩.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ താലവണ്ടദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

താലവണ്ടദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. അക്കന്തസഞ്ഞകത്ഥേരഅപദാനം

൩൪.‘‘കുസാടകം ഗഹേത്വാന, ഉപജ്ഝായസ്സഹം പുരേ;

മന്തഞ്ച അനുസിക്ഖാമി, ഗന്ഥാദോസസ്സ [കണ്ഡഭേദസ്സ (സീ॰), ഗണ്ഡഭേദസ്സ (സ്യാ॰)] പത്തിയാ.

൩൨."അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹം;
ഉസഭം പവരം അഗ്ഗം, തിസ്സം ബുദ്ധം ഗണുത്തമം [ഗജുത്തമം (സ്യാ॰)].

൩൩."കുസാടകം പത്ഥരിതം, അക്കമന്തം നരുത്തമം;
സമുഗ്ഗതം മഹാവീരം, ലോകജേട്ഠം നരാസഭം.

൪൦. "ദിസ്വാ തം ലോകപജ്ജോതം, വിമലം ചന്ദസന്നിഭം;
അവന്ദിം സത്ഥുനോ പാദേ, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൪൧."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം അദാസിം കുസാടകം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, കുസാടകസ്സിദം ഫലം.

൪൨."സത്തതിംസേ ഇതോ കപ്പേ, ഏകോ ആസിം ജനാധിപോ;
സുനന്ദോ നാമ നാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൪൩."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അക്കന്തസഞ്ഞകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി;

അക്കന്തസഞ്ഞകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. സപ്പിദായകത്ഥേരഅപദാനം

൪൪."നിസിന്നോ പാസാദവരേ, നാരീഗണപുരക്ഖതോ;
ബ്യാധിതം സമണം ദിസ്വാ, അഭിനാമേസഹം ഘരം.

൪൫."ഉപവിട്ഠം മഹാവീരം, ദേവദേവം നരാസഭം;
സപ്പിതേലം മയാ ദിന്നം, സിദ്ധത്ഥസ്സ മഹേസിനോ.

൪൬."പസ്സദ്ധദരഥം ദിസ്വാ, വിപ്പസന്നമുഖിന്ദ്രിയം;
വന്ദിത്വാ സത്ഥുനോ പാദേ, അനുസംസാവയിം പുരേ.

൪൭."ദിസ്വാ മം സുപ്പസന്നത്തം [സുപ്പസന്നന്തം (സ്യാ॰ ക॰) സുപ്പസന്നചിത്തന്തി അത്ഥോ], ഇദ്ധിയാ പാരമിങ്ഗതോ;
നഭം അബ്ഭുഗ്ഗമീ ധീരോ, ഹംസരാജാവ അമ്ബരേ.

൪൮."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സപ്പിതേലസ്സിദം ഫലം.

൪൯."ഇതോ സത്തരസേ കപ്പേ, ജുതിദേവ [ദുതിദേവ (സ്യാ॰), തുതിദേവ (ക॰)] സനാമകോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൫൦. "പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സപ്പിദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സപ്പിദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. പാപനിവാരിയത്ഥേരഅപദാനം

൭൭.“പിയദസ്സിസ്സ ഭഗവതോ, ചങ്കമം സോധിതം മയാ;
നളകേഹി പടിച്ഛന്നം, വാതാതപനിവാരണം.

൭൮.“പാപം വിവജ്ജനത്ഥായ, കുസലസ്സുപസമ്പദാ;
കിലേസാനം പഹാനായ, പദഹിം സത്ഥു സാസനേ.

൭൯.“ഇതോ ഏകാദസേ കപ്പേ, അഗ്ഗിദേവോതി വിസ്സുതോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൮൦.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പാപനിവാരിയോ [വാതാതപനിവാരിയോ (?)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പാപനിവാരിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

ഹത്ഥിവഗ്ഗോ ബാവീസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

ഹത്ഥി പാനധി സച്ചഞ്ച, ഏകസഞ്ഞി ച രംസികോ;
സന്ധിതോ താലവണ്ടഞ്ച, തഥാ അക്കന്തസഞ്ഞകോ;
സപ്പി പാപനിവാരീ ച, ചതുപ്പഞ്ഞാസ ഗാഥകാതി.

൨൩. ആലമ്ബണദായകവഗ്ഗോ

൧. ആലമ്ബണദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧. “അത്ഥദസ്സിസ്സ ഭഗവതോ, ലോകജേട്ഠസ്സ താദിനോ;
ആലമ്ബണം മയാ ദിന്നം, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ.

൨. “ധരണിം പടിപജ്ജാമി, വിപുലം സാഗരപ്പരം;
പാണേസു ച ഇസ്സരിയം, വത്തേമി വസുധായ ച.

൩. “കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
തിസ്സോ വിജ്ജാ അനുപ്പത്താ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.

൪. “ഇതോ ദ്വേസട്ഠികപ്പമ്ഹി, തയോ ആസിംസു ഖത്തിയാ;
ഏകാപസ്സിതനാമാ തേ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൫. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ആലമ്ബണദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ആലമ്ബണദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. അജിനദായകത്ഥേരഅപദാനം

൬. “ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, ഗണസത്ഥാരകോ അഹം;
അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹം.

൭. “ചമ്മഖണ്ഡം മയാ ദിന്നം, സിഖിനോ ലോകബന്ധുനോ;
തേന കമ്മേന ദ്വിപദിന്ദ, ലോകജേട്ഠ നരാസഭ.

൮. “സമ്പത്തിം അനുഭോത്വാന, കിലേസേ ഝാപയിം അഹം;
ധാരേമി അന്തിമം ദേഹം, സമ്മാസമ്ബുദ്ധസാസനേ.

൯. “ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, അജിനം യം അദാസഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, അജിനസ്സ ഇദം ഫലം.

൧൦. “ഇതോ പഞ്ചമകേ കപ്പേ, രാജാ ആസിം സുദായകോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൧. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അജിനദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അജിനദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. ദ്വേരതനിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൨. “മിഗലുദ്ദോ പുരേ ആസിം, അരഞ്ഞേ കാനനേ അഹം;

അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹം.

൧൩.“മംസപേസി മയാ ദിന്നാ, വിപസ്സിസ്സ മഹേസിനോ;
സദേവകസ്മിം ലോകസ്മിം, ഇസ്സരം കാരയാമഹം.

൧൪.“ഇമിനാ മംസദാനേന, രതനം നിബ്ബത്തതേ മമ;
ദുവേമേ രതനാ ലോകേ, ദിട്ഠധമ്മസ്സ പത്തിയാ.

൧൫.“തേഹം സബ്ബേ അനുഭോമി, മംസദാനസ്സ സത്തിയാ;
ഗത്തഞ്ച മുദുകം മയ്ഹം, പഞ്ഞാ നിപുണവേദനീ.

൧൬.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം മംസമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, മംസദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൭.“ഇതോ ചതുത്ഥകേ കപ്പേ, ഏകോ ആസിം ജനാധിപോ;
മഹാരോഹിതനാമോ സോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൮.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ദ്വേരതനിയോ [ദ്വിരതനിയോ (സീ॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ദ്വേരതനിയത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

ദസമം ഭാണവാരം.

൪. ആരക്ഖദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൯.“സിദ്ധത്ഥസ്സ ഭഗവതോ, വേദി കാരാപിതാ [വേദികാ കാരിതാ (സ്യാ॰)] മയാ;
ആരക്ഖോ ച മയാ ദിന്നോ, സുഗതസ്സ മഹേസിനോ.

൨൦.“തേന കമ്മവിസേസേന, ന പസ്സിം ഭയഭേരവം;
കുഹിഞ്ചി ഉപപന്നസ്സ, താസോ മയ്ഹം ന വിജ്ജതി.

൨൧.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം വേദിം കാരയിം പുരേ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, വേദികായ ഇദം ഫലം.

൨൨.“ഇതോ ഛട്ഠമ്ഹി കപ്പമ്ഹി, അപസ്സേനസനാമകോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൨൩.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ആരക്ഖദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ആരക്ഖദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. അബ്യാധികത്ഥേരഅപദാനം

൨൪.“വിപസ്സിസ്സ ഭഗവതോ, അഗ്ഗിസാലം അദാസഹം;
ബ്യാധികാനഞ്ച ആവാസം, ഉണ്ഹോദകപടിഗ്ഗഹം.

൨൫."തേന കമ്മേനയം മയ്ഹം, അത്തഭാവോ സുനിമ്മിതോ;
ബ്യാധാഹം നാഭിജാനാമി, പുഞ്ഞകമ്മസ്സിദം ഫലം.

൨൬."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം സാലമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, അഗ്ഗിസാലായിദം ഫലം.

൨൭."ഇതോ ച സത്തമേ കപ്പേ, ഏകോസിം അപരാജിതോ [ഏകോ ആസിം നരാധിപോ (സ്യാ॰)];
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൨൮."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അബ്യാധികോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അബ്യാധികത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. അങ്കോലപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൨൯."നാരദോ [വരദോ (ക॰)] ഇതി മേ നാമം, കസ്സപോ ഇതി മം വിദൂ;
അദ്ദസം സമണാനഗ്ഗം, വിപസ്സിം ദേവസക്കതം.

൩൦."അനുബ്യഞ്ജനധരം ബുദ്ധം, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹം;
അങ്കോലപുപ്ഫം [വകുലപുപ്ഫം (സ്യാ॰), ബകോലപുപ്ഫം (ക॰)] പഗ്ഗയ്ഹ, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

൩൧."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൩൨."ചതുസത്തതിതോ കപ്പേ, രോമസോ നാമ ഖത്തിയോ;
ആമുക്കമാലാഭരണോ, സയോഗ്ഗബലവാഹനോ.

൩൩."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അങ്കോലപുപ്ഫിയോ [വകുലപുപ്ഫിയോ (സ്യാ॰), ബകോലപുപ്ഫിയോ (ക॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അങ്കോലപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. സോവണ്ണവടംസകിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൪."ഉയ്യാനഭൂമിം നിയ്യന്തോ, അദ്ദസം ലോകനായകം;
വടംസകം ഗഹേത്വാന, സോവണ്ണം സാധുനിമ്മിതം.

൩൫."സീഘം തതോ സമാരുയ്ഹ, ഹത്ഥിക്ഖന്ധഗതോ അഹം;
ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപേസിം, സിഖിനോ ലോകബന്ധുനോ.

൩൬."ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുപ്ഫപൂജായിദം ഫലം.

൩൭."സത്തവീസേ ഇതോ കപ്പേ, ഏകോ ആസിം ജനാധിപോ;
മഹാപതാപനാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൬൮.പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സോവണ്ണവടംസകിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സോവണ്ണവടംസകിയത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. മിഞ്ജവടംസകിയത്ഥേരഅപദാനം

൬൯.‘‘നിബ്ബുതേ ലോകനാഥമ്ഹി, സിഖിമ്ഹി വദതം വരേ;
വടംസകേഹി ആകിണ്ണം, ബോധിപൂജം അകാസഹം.

൭൦. ‘‘ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം പൂജമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബോധിപൂജായിദം ഫലം.

൭൧.‘‘ഇതോ ചബ്ബീസതികപ്പേ, അഹും മേഘബ്ഭനാമകോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൭൨.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മിഞ്ജവടംസകിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

മിഞ്ജവടംസകിയത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. സുകതാവേളിയത്ഥേരഅപദാനം

൭൩.‘‘അസിതോ നാമ നാമേന, മാലാകാരോ അഹം [അഹും (?)] തദാ;
ആവേളം പഗ്ഗഹേത്വാന, രഞ്ഞോ ദാതും വജാമഹം.

൭൪.‘‘അസമ്പത്തോമ്ഹി [അസമ്പത്തമ്ഹി (സീ॰), അസമ്പത്തോവ (?)] രാജാനം, അദ്ദസം സിഖിനായകം;
ഹട്ഠോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

൭൫.‘‘ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൭൬.‘‘പഞ്ചവീസേ ഇതോ കപ്പേ, രാജാഹോസിം മഹബ്ബലോ;
വേഭാരോ നാമ നാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൭൭.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സുകതാവേളിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സുകതാവേളിയത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. ഏകവന്ദനിയത്ഥേരഅപദാനം

൭൮.‘‘ഉസഭം പവരം വീരം, വേസ്സഭും വിജിതാവിനം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, ബുദ്ധസേട്ഠമവന്ദഹം.

൭൯.‘‘ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;

ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, വന്ദനായ ഇദം ഫലം.

൫൦. ‘‘ചതുവീസതികപ്പമ്ഹി, വികതാനന്ദനാമകോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൫൧.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഏകവന്ദനിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഏകവന്ദനിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

ആലമ്ബണദായകവഗ്ഗോ തേവീസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

ആലമ്ബണഞ്ച അജിനം, മംസദാരക്ഖദായകോ;
അബ്യാധി അങ്കോലം [വകുലം (സ്യാ॰), ബകുളം (ക॰)] സോണ്ണം, മിഞ്ജആവേളവന്ദനം;
പഞ്ചപഞ്ഞാസ ഗാഥായോ, ഗണിതാ അത്ഥദസ്സിഭി.

൨൪. ഉദകാസനവഗ്ഗോ

൧. ഉദകാസനദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧. “ആരാമദ്വാരാ നിക്ഖമ്മ, ഫലകം സന്ഥരിം അഹം;
ഉദകഞ്ച ഉപട്ഠാസിം, ഉത്തമത്ഥസ്സ പത്തിയാ.

൨. “ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ആസനേ ചോദകേ ഫലം.

൩. “ഇതോ പന്നരസേ കപ്പേ, അഭിസാമസമവ്ഹയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൪. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉദകാസനദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉദകാസനദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. ഭാജനപാലകത്ഥേരഅപദാനം

൫. “നഗരേ ബന്ധുമതിയാ, കുമ്ഭകാരോ അഹം തദാ;
ഭാജനം അനുപാലേസിം, ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ താവദേ.

൬. “ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, ഭാജനം അനുപാലയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഭാജനസ്സ ഇദം ഫലം.

൭. “തേപഞ്ഞാസേ ഇതോ കപ്പേ, അനന്തജാലിനാമകോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൮. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഭാജനപാലകോ [ഭാജനദായകോ (സീ॰ സ്യാ॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഭാജനപാലകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. സാലപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൯. “അരുണവതിയാ നഗരേ, അഹോസിം പൂപികോ തദാ;
മമ ദ്വാരേന ഗച്ഛന്തം, സിഖിനം അദ്ദസം ജിനം.

൧൦. “ബുദ്ധസ്സ പത്തം പഗ്ഗയ്ഹ, സാലപുപ്ഫം അദാസഹം;
സമ്മഗ്ഗതസ്സ ബുദ്ധസ്സ, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൧൧. “ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിദാസഹം [യം വജ്ജകമദാസഹം (സീ॰), യം വജ്ജമഭിദാസഹം (ക॰) സാലപുപ്ഫനാമകം വജ്ജകം വാ ഭവേയ്യ];
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സാലപുപ്ഫസ്സിദം ഫലം.

൧൨.“ഇതോ ചുദ്ദസകപ്പമ്ഹി, അഹോസിം അമിതഞ്ജലോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൩.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സാലപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സാലപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. കിലഞ്ജദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൪.“തിവരായം പുരേ രമ്മേ, നളകാരോ അഹം തദാ;
സിദ്ധത്ഥേ ലോകപജ്ജോതേ, പസന്നാ ജനതാ തഹിം.

൧൫.“പൂജത്ഥം ലോകനാഥസ്സ, കിലഞ്ജം പരിയേസതി;
ബുദ്ധപൂജം കരോന്താനം, കിലഞ്ജം അദദിം അഹം.

൧൬.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, കിലഞ്ജസ്സ ഇദം ഫലം.

൧൭.“സത്തസത്തതികപ്പമ്ഹി, രാജാ ആസിം ജലദ്ധരോ [ജുതിന്ധരോ (സീ॰)];
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൮.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ കിലഞ്ജദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

കിലഞ്ജദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. വേദികാരകത്ഥേരഅപദാനം

൧൯.“വിപസ്സിനോ ഭഗവതോ, ബോധിയാ പാദപുത്തമേ;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, കാരേസിം വേദികം അഹം.

൨൦.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, കാരേസിം വേദികം അഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, വേദികായ ഇദം ഫലം.

൨൧.“ഇതോ ഏകാദസേ കപ്പേ, അഹോസിം സൂരിയസ്സമോ;
സത്തരത്തനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൨൨.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ വേദികാരകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

വേദികാരകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. വണ്ണകാരത്ഥേരഅപദാനം

൨൩.“നഗരേ അരുണവതിയാ, വണ്ണകാരോ അഹം തദാ;

ചേതിയേ ദുസ്സഭണ്ഡാനി, നാനാവണ്ണം രജേസഹം [രജിം അഹം (ക॰), രജേമഹം (സ്യാ॰)].

൨൪.“ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം വണ്ണം രജയിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, വണ്ണദാനസ്സിദം ഫലം.

൨൫.“ഇതോ തേവീസതികപ്പേ, വണ്ണസമ [ചന്ദുപമ (സീ॰), ചന്ദസമ (സ്യാ॰)] സനാമകോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൨൬.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ വണ്ണകാരോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

വണ്ണകാരത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. പിയാലപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൨൭.“മിഗലുദ്ദോ പുരേ ആസിം, അരഞ്ഞേ കാനനേ അഹം;
പിയാലം പുപ്ഫിതം ദിസ്വാ, ഗതമഗ്ഗേ ഖിപിം അഹം.

൨൮.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൨൯.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പിയാലപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പിയാലപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. അമ്ബയാഗദായകത്ഥേരഅപദാനം

൩൦.“സകേ സിപ്പേ അപത്ഥദ്ധോ, അഗമം കാനനം അഹം;
സമ്ബുദ്ധം യന്തം ദിസ്വാന, അമ്ബയാഗം അദാസഹം.

൩൧.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, അമ്ബയാഗസ്സിദം ഫലം.

൩൨.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അമ്ബയാഗദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അമ്ബയാഗദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. ജഗതികാരകത്ഥേരഅപദാനം

൩൩.“നിബ്ബുതേ ലോകനാഥമ്ഹി, അത്ഥദസ്സി നരുത്തമേ;
ജഗതീ കാരിതാ മയ്ഹം, ബുദ്ധസ്സ ഥൂപമുത്തമേ.

൩൪.“അട്ഠാരസേ കപ്പസതേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;

ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ജഗതിയാ ഇദം ഫലം.

൯൫."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ജഗതികാരകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ജഗതികാരകത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. വാസിദായകത്ഥേരഅപദാനം

൯൬."കമ്മാരോഹം പുരേ ആസിം, തിവരായം പുരുത്തമേ;
ഏകാ വാസി മയാ ദിന്നാ, സയമ്ഭും അപരാജിതം
[സയമ്ഭുമ്ഹിപരാജിതേ (?)].

൯൭."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം വാസിമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, വാസിദാനസ്സിദം ഫലം.

൯൮."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ വാസിദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

വാസിദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

ഉദകാസനവഗ്ഗോ ചതുവീസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

ഉദകാസനഭാജനം, സാലപുപ്ഫീ കിലഞ്ജകോ;
വേദികാ വണ്ണകാരോ ച, പിയാലഅമ്ബയാഗദോ;
ജഗതീ വാസിദാതാ ച, ഗാഥാ തിംസ ച അട്ഠ ച.

൨൫. തുവരദായകവഗ്ഗോ

൧. തുവരദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧. ''മിഗലുദ്ദോ പുരേ ആസിം, അരഞ്ഞേ കാനനേ അഹം;
ഭരിത്വാ തുവരമാദായ [ഭരിത്വാ തുരവമാദായ (ക॰), ഭജ്ജിതം തുവരമാദായ (?) ഏത്ഥ തുവരന്തി മുഗ്ഗകലായസദിസം തുവരട്ഠിന്തി തദട്ഠകഥാ; തുവരോ ധഞ്ഞഭേദേതി സക്കതാഭിധാനേ], സങ്ഘസ്സ അദദിം അഹം.

൨. ''ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, തുവരസ്സ ഇദം ഫലം.

൩. ''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തുവരദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തുവരദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. നാഗകേസരിയത്ഥേരഅപദാനം

൪. ''ധനും അദ്വേജ്ഝം കത്വാന, വനമജ്ഝോഗഹിം അഹം;
കേസരം ഓഗതം [ഓസരം (സ്യാ॰), ഓസടം (സീ॰)] ദിസ്വാ, പതപത്തം സമുട്ഠിതം.

൫. ''ഉഭോ ഹത്ഥേഹി പഗ്ഗയ്ഹ, സിരേ കത്വാന അഞ്ജലിം;
ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപേസിം, തിസ്സസ്സ ലോകബന്ധുനോ.

൬. ''ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൭. ''തേസത്തതിമ്ഹി കപ്പമ്ഹി [സത്തസത്തതിമേ കപ്പേ (സ്യാ॰)], സത്ത കേസരനാമകാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൮. ''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ നാഗകേസരിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

നാഗകേസരിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. നളിനകേസരിയത്ഥേരഅപദാനം

൯. ''ജാതസ്സരസ്സ വേമജ്ഝേ, വസാമി ജലകുക്കുടോ;
അദ്ദസാഹം [അത്ഥദ്ദസം (സീ॰ സ്യാ॰)] ദേവദേവം, ഗച്ഛന്തം അനിലഞ്ജസേ.

൧൦. ''തുണ്ഡേന കേസരിം [കേസരം (സ്യാ॰)] ഗയ്ഹ, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ;

ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപേസിം, തിസ്സസ്സ ലോകബന്ധുനോ.

൧൧. "ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൨. "തേസത്തതിമ്ഹി കപ്പമ്ഹി, സത്ത കേസരനാമകാ [സതപത്തസനാമകോ (സീ॰ സ്യാ॰)];
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൧൩. "പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ നളിനകേസരിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

നളിനകേസരിയത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. വിരവപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൪. "ഖീണാസവസഹസ്സേഹി, നിയ്യാതി ലോകനായകോ;
വിരവപുപ്ഫമാദായ [വിരവിപുപ്ഫം പഗ്ഗയ്ഹ (സീ॰)], ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

൧൫. "ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൬. "പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ വിരവപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

വിരവപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. കുടിധൂപകത്ഥേരഅപദാനം

൧൭. "സിദ്ധത്ഥസ്സ ഭഗവതോ, അഹോസിം കുടിഗോപകോ;
കാലേന കാലം ധൂപേസിം, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി.

൧൮. "ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ധൂപദാനസ്സിദം [ബുദ്ധപൂജായിദം (സീ॰)] ഫലം.

൧൯. "പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ കുടിധൂപകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

കുടിധൂപകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. പത്തദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൦. "പരമേന ദമഥേന, സിദ്ധത്ഥസ്സ മഹേസിനോ;
പത്തദാനം മയാ ദിന്നം, ഉജുഭൂതസ്സ താദിനോ.

൨൧. "ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ദാനമദദിം തദാ;

දුග්ගතිං නාභිජානාමි, පත්තදානස්සිදං ඵලං.

ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പത്തദാനസ്സിദം ഫലം.

൨൨.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പത്തദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പത്തദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. ധാതുപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൨൩.‘‘നിബ്ബുതേ ലോകനാഥമ്ഹി, സിദ്ധത്ഥമ്ഹി നരുത്തമേ;
ഏകാ ധാതു മയാ ലദ്ധാ, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ.

൨൪.‘‘താഹം ധാതും ഗഹേത്വാന, ബുദ്ധസ്സാദിച്ചബന്ധുനോ;
പഞ്ചവസ്സേ പരിചരിം, തിട്ഠന്തംവ നരുത്തമം.

൨൫.‘‘ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ധാതും പൂജയിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ധാതുപട്ഠഹനേ ഫലം.

൨൬.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ധാതുപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ധാതുപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. സത്തലിപുപ്ഫപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൨൭.‘‘സത്ത സത്തലിപുപ്ഫാനി, സീസേ കത്വാനഹം തദാ;
ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപേസിം, വേസ്സഭുമ്ഹി നരുത്തമേ
[വിഭത്തിവിപല്ലാസോ ചിന്തേതബ്ബോ].

൨൮.‘‘ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൨൯.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സത്തലിപുപ്ഫപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സത്തലിപുപ്ഫപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. ബിമ്ബിജാലിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൦.‘‘പദുമുത്തരോ നാമ ജിനോ, സയമ്ഭൂ അഗ്ഗപുഗ്ഗലോ;
ചതുസച്ചം പകാസേതി, ദീപേതി അമതം പദം.

൩൧.‘‘ബിമ്ബിജാലകപുപ്ഫാനി [ബിമ്ബജാലകപുപ്ഫാനി (ക॰)], പുഥു കത്വാനഹം തദാ;
ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപേസിം, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ.

൩൨.‘‘അട്ഠസട്ഠിമ്ഹിതോ കപ്പേ, ചതുരോ കിഞ്ജകേസരാ;

സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൧൨൩.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ബിമ്ബിജാലിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ബിമ്ബിജാലിയത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൰. ഉദ്ദാലകദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൨൪.‘‘കകുധോ നാമ നാമേന, സയമ്ഭൂ അപരാജിതോ;
പവനാ നിക്ഖമിത്വാന, അനുപ്പത്തോ മഹാനദിം.

൧൨൫.‘‘ഉദ്ദാലകം ഗഹേത്വാന, സയമ്ഭുസ്സ അദാസഹം;
സംയതസ്സുജുഭൂതസ്സ, പസന്നമാനസോ അഹം.

൧൨൬.‘‘ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുപ്ഫദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൨൭.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉദ്ദാലകദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉദ്ദാലകദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

തുവരദായകവഗ്ഗോ പഞ്ചവീസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

തുവരനാഗനളിനാ, വിരവീ കുടിധൂപകോ;
പത്തോ ധാതുസത്തലിയോ, ബിമ്ബി ഉദ്ദാലകേന ച;
സത്തതിംസതി ഗാഥായോ, ഗണിതായോ വിഭാവിഭി.

൨൩. ഥോമകവഗ്ഗോ

൧. ഥോമകത്ഥേരഅപദാനം

൧. “ദേവലോകേ ഠിതോ സന്തോ, വിപസ്സിസ്സ മഹേസിനോ;
ധമ്മം സുണിത്വാ മുദിതോ, ഇമം വാചം അഭാസഹം.

൨. ‘‘‘നമോ തേ പുരിസാജഞ്ഞ, നമോ തേ പുരിസുത്തമ;
ബഹുജ്ജനം [ബഹും ജനം (സീ॰)] താരയസി, ദേസേന്തോ അമതം പദം’.

൩. ‘‘ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം വാചമഭണിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഥോമനായ ഇദം ഫലം.

൪. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഥോമകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഥോമകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. ഏകാസനദായകത്ഥേരഅപദാനം

൫. ‘‘വിജഹിത്വാ ദേവവണ്ണം, സഭരിയോ ഇധാഗമിം;
അധികാരം കത്തുകാമോ, ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ സാസനേ.

൬. ‘‘ദേവലോ നാമ നാമേന, പദുമുത്തരസാവകോ;
തസ്സ ഭിക്ഖാ മയാ ദിന്നാ, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൭. ‘‘സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പിണ്ഡപാതസ്സിദം ഫലം.

൮. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഏകാസനദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഏകാസനദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. ചിതകപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൯. ‘‘ആനന്ദോ നാമ സമ്ബുദ്ധോ, സയമ്ഭൂ അപരാജിതോ;
അരഞ്ഞേ പരിനിബ്ബായി, അമനുസ്സമ്ഹി കാനനേ.

൧൦. ‘‘ദേവലോകാ ഇധാഗന്ത്വാ, ചിതം കത്വാനഹം തദാ;
സരീരം തത്ഥ ഝാപേസിം, സക്കാരഞ്ച അകാസഹം.

൧൧. ‘‘ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൨. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ചിതകപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ചിതകപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. തിചമ്പകപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൩."ഹിമവന്തസ്സാവിദൂരേ , വികതോ [വികനോ (സീ॰ സ്യാ॰)] നാമ പബ്ബതോ;
തസ്സ വേമജ്ഝേ വസതി, സമണോ ഭാവിതിന്ദ്രിയോ.

൧൪."ദിസ്വാന തസ്സോപസമം, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ;
തീണി ചമ്പകപുപ്ഫാനി, ഗഹേത്വാന സമോകിരിം.

൧൫."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൬."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തിചമ്പകപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തിചമ്പകപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. സത്തപാടലിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൭."കണികാരംവ ജോതന്തം, നിസിന്നം പബ്ബതന്തരേ;
സത്ത പാടലിപുപ്ഫാനി, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

൧൮."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൯."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സത്തപാടലിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സത്തപാടലിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. ഉപാഹനദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൦."അഹോസിം ചന്ദനോ നാമ, സമ്ബുദ്ധസ്സത്രജോ തദാ;
ഏകോപാഹനോ മയാ ദിന്നോ, ബോധിം സമ്പജ്ജ മേ തുവം.

൨൧."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പാനധിം [യമുപാഹനം (സീ॰), യം പാദും (സ്യാ॰)] ദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഉപാഹനസ്സിദം ഫലം.

൨൨."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉപാഹനദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉപാഹനദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. മഞ്ജരിപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൨൩.“മഞ്ജരികം കരിത്വാന, രഥിയം പടിപജ്ജഹം;
അദ്ദസം സമണാനഗ്ഗം, ഭിക്ഖുസങ്ഘപുരക്ഖതം.

൨൪.“പസന്നചിത്തോ സുമനോ, പരമായ ച പീതിയാ;
ഉഭോ ഹത്ഥേഹി പഗ്ഗയ്ഹ, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

൨൫.“ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുപ്ഫപൂജായിദം ഫലം.

൨൬.“ഇതോ തേസത്തതികപ്പേ, ഏകോ ആസിം മഹീപതി;
ജോതിയോ നാമ നാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൨൭.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മഞ്ജരിപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

മഞ്ജരിപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. പണ്ണദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൮.“പബ്ബതേ ഹിമവന്തമ്ഹി, വാകചീരധരോ അഹം;
അലോണപണ്ണഭക്ഖോമ്ഹി, നിയമേസു ച സംവുതോ.

൨൯.“പാതരാസേ അനുപ്പത്തേ, സിദ്ധത്ഥോ ഉപഗച്ഛി മം;
താഹം ബുദ്ധസ്സ പാദാസിം, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി.

൩൦.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം പണ്ണമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പണ്ണദാനസ്സിദം ഫലം.

൩൧.“സത്തവീസതികപ്പമ്ഹി , രാജാ ആസിം സദത്ഥിയോ [യദത്ഥിയോ (സീ॰ സ്യാ॰)];
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൩൨.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പണ്ണദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പണ്ണദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. കുടിദായകത്ഥേരഅപദാനം

൩൩.“വിപിനചാരീ സമ്ബുദ്ധോ, രുക്ഖമൂലേ വസീ തദാ;
പണ്ണസാലം കരിത്വാന, അദാസിം അപരാജിതേ.

൩൪.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പണ്ണകുടികം അദം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, കുടിദാനസ്സിദം ഫലം.

൩൫.“അട്ഠവീസേ [അട്ഠതിംസേ (സ്യാ॰)] ഇതോ കപ്പേ, സോളസാസിംസു രാജാനോ;
സബ്ബത്ഥ അഭിവസ്സീതി, വുച്ചരേ ചക്കവത്തിനോ.

൩൬.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ കുടിദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

കുടിദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. അഗ്ഗപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൭.“സുവണ്ണവണ്ണം സമ്ബുദ്ധം, നിസിന്നം പബ്ബതന്തരേ;
ഓഭാസയന്തം രംസേന [രംസിയാ (സ്യാ॰)], സിഖിനം സിഖിനം യഥാ.

൩൮.“അഗ്ഗജം പുപ്ഫമാദായ, ഉപാഗച്ഛിം നരുത്തമം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

൩൯.“ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൪൦. “പഞ്ചവീസതികപ്പമ്ഹി, അഹോസി അമിതോഗതോ [അമിതവ്ഹയോ (സീ॰)];
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൪൧.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അഗ്ഗപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അഗ്ഗപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

ഥോമകവഗ്ഗോ ഛബ്ബീസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

ഥോമകേകാസനചിതകം, ചമ്പകോ സത്തപാടലി;
പാനധി [പാഹനോ (സീ॰), പാദു (സ്യാ॰)] മഞ്ജരീ പണ്ണം, കുടിദോ അഗ്ഗപുപ്ഫിയോ;
ഗാഥായോ ഗണിതാ ചേത്ഥ, ഏകതാലീസമേവ ചാതി.

൨൭. പദുമുക്ഖിപവഗ്ഗോ

൧. ആകാസുക്ഖിപിയത്ഥേരഅപദാനം

൧. “സുവണ്ണവണ്ണം സിദ്ധത്ഥം, ഗച്ഛന്തം അന്തരാപണേ;
ജലജഗ്ഗേ ദുവേ ഗയ്ഹ, ഉപാഗച്ഛിം നരാസഭം.

൨. “ഏകഞ്ച പുപ്ഫം പാദേസു, ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ നിക്ഖിപിം;
ഏകഞ്ച പുപ്ഫം പഗ്ഗയ്ഹ, ആകാസേ ഉക്ഖിപിം അഹം.

൩. “ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുപ്ഫദാനസ്സിദം ഫലം.

൪. “ഇതോ ഛത്തിംസകപ്പമ്ഹി, ഏകോ ആസിം മഹീപതി;
അന്തലിക്ഖകരോ നാമ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൫. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ആകാസുക്ഖിപിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ആകാസുക്ഖിപിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. തേലമക്ഖിയത്ഥേരഅപദാനം

൬. “സിദ്ധത്ഥമ്ഹി ഭഗവതി, നിബ്ബുതമ്ഹി നരാസഭേ;
ബോധിയാ വേദികായാഹം, തേലം മക്ഖേസി താവദേ.

൭. “ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം തേലം മക്ഖയിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, മക്ഖനായ ഇദം ഫലം.

൮. “ചതുവീസേ ഇതോ കപ്പേ, സുച്ഛവി നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൯. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തേലമക്ഖിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തേലമക്ഖിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. അഡ്ഢചന്ദിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൦. “തിസ്സസ്സ ഖോ ഭഗവതോ, ബോധിയാ പാദപുത്തമേ;
അഡ്ഢചന്ദം മയാ ദിന്നം, ധരണീരുഹപാദപേ.

൧൧. “ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം ചന്ദ [യം പുപ്ഫ (ക॰)] മഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബോധിപൂജായിദം ഫലം.

൧൨. “പഞ്ചവീസേ ഇതോ കപ്പേ, ദേവലോ നാമ ഖത്തിയോ;

സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൩."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അഡ്ഢചന്ദിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അഡ്ഢചന്ദിയത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. പദീപദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൪."ദേവഭൂതോ അഹം സന്തോ, ഓരുയ്ഹ പഥവിം തദാ;
പദീപേ പഞ്ച പാദാസിം, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി.

൧൫."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം പദീപമദം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ദീപദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൬."പഞ്ചപഞ്ഞാസകേ കപ്പേ, ഏകോ ആസിം മഹീപതി;
സമന്തചക്ഖുനാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൭."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പദീപദായകോ [അപണ്ണദീപിയോ (സീ॰ ക॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പദീപദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. ബിളാലിദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൮."ഹിമവന്തസ്സാവിദൂരേ , രോമസോ നാമ പബ്ബതോ;
തമ്ഹി പബ്ബതപാദമ്ഹി, സമണോ ഭാവിതിന്ദ്രിയോ.

൧൯."ബിളാലിയോ ഗഹേത്വാന, സമണസ്സ അദാസഹം;
അനുമോദി മഹാവീരോ, സയമ്ഭൂ അപരാജിതോ.

൨൦."ബിളാലീ തേ മമ ദിന്നാ, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ;
ഭവേ നിബ്ബത്തമാനമ്ഹി, ഫലം നിബ്ബത്തതം തവ.

൨൧."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ബിളാലിമദാസഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബിളാലിയാ ഇദം ഫലം.

൨൨."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ബിളാലിദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ബിളാലിദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. മച്ഛദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൩."ചന്ദഭാഗാനദീതീരേ, ഉക്കുസോ ആസഹം തദാ;
മഹന്തം മച്ഛം പഗ്ഗയ്ഹ, സിദ്ധത്ഥമുനിനോ അദം.

൨൪."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം മച്ഛമദദിം തദാ;

ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, മച്ഛദാനസ്സിദം ഫലം.

൨൫.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മച്ഛദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

മച്ഛദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. ജവഹംസകത്ഥേരഅപദാനം

൨൬.‘‘ചന്ദഭാഗാനദീതീരേ, ആസിം വനചരോ തദാ;
സിദ്ധത്ഥം അദ്ദസം ബുദ്ധം, ഗച്ഛന്തം അനിലഞ്ജസേ.

൨൭.‘‘അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, ഉല്ലോകേന്തോ മഹാമുനിം;
സകം ചിത്തം പസാദേത്വാ, അവന്ദിം നായകം അഹം.

൨൮.‘‘ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യമവന്ദിം നരാസഭം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, വന്ദനായ ഇദം ഫലം.

൨൯.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ജവഹംസകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ജവഹംസകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. സളലപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൦.‘‘ചന്ദഭാഗാനദീതീരേ , അഹോസിം കിന്നരോ തദാ;
വിപസ്സിം അദ്ദസം ബുദ്ധം, രംസിജാലസമാകുലം.

൩൧.‘‘പസന്നചിത്തോ സുമനോ, പരമായ ച പീതിയാ;
പഗ്ഗയ്ഹ സളലം പുപ്ഫം, വിപസ്സിം ഓകിരിം അഹം.

൩൨.‘‘ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൩൩.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സളലപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സളലപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. ഉപാഗതാസയത്ഥേരഅപദാനം

൩൪.‘‘ഹിമവന്തസ്സ വേമജ്ഝേ, സരോ ആസി സുനിമ്മിതോ;
തത്ഥാഹം രക്ഖസോ ആസിം, ഹേഠസീലോ ഭയാനകോ.

൩൫.‘‘അനുകമ്പകോ കാരുണികോ, വിപസ്സീ ലോകനായകോ;
മമുദ്ധരിതുകാമോ സോ, ആഗച്ഛി മമ സന്തികം.

൩൬.‘‘ഉപാഗതം മഹാവീരം, ദേവദേവം നരാസഭം;

ആസയാ അഭിനിക്ഖമ്മ, അവന്ദിം സത്ഥുനോ അഹം.

൩൭."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം വന്ദിം പുരിസുത്തമം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, വന്ദനായ ഇദം ഫലം.

൩൮."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉപാഗതാസയോ [ഉപാഗതഹാസനിയോ (സ്യാ॰), ഉപാഗതാഹാസനിയോ (ക॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉപാഗതാസയത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. തരണിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൯."സുവണ്ണവണ്ണോ സമ്ബുദ്ധോ, വിപസ്സീ ദക്ഖിണാരഹോ;
നദീതീരേ ഠിതോ സത്ഥാ, ഭിക്ഖുസങ്ഘപുരക്ഖതോ.

൪൦. "നാവാ ന വിജ്ജതേ തത്ഥ, സന്താരണീ മഹണ്ണവേ;
നദിയാ അഭിനിക്ഖമ്മ, താരേസിം ലോകനായകം.

൪൧."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം താരേസിം നരുത്തമം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, തരണായ ഇദം ഫലം.

൪൨."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തരണിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തരണിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

പദുമുക്ഖിപവഗ്ഗോ സത്തവീസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

ഉക്ഖിപീ തേലചന്ദീ ച, ദീപദോ ച ബിളാലിദോ;
മച്ഛോ ജവോ സളലദോ, രക്ഖസോ തരണോ ദസ;
ഗാഥായോ ചേത്ഥ സങ്ഖാതാ, താലീസം ചേകമേവ ചാതി.

൨൮. സുവണ്ണബിബ്ബോഹനവഗ്ഗോ

൧. സുവണ്ണബിബ്ബോഹനിയത്ഥേരഅപദാനം

൧. “ഏകാസനം അഹമദം, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി;
ബിബ്ബോഹനഞ്ച [ബിമ്ബോഹനഞ്ച (സീ॰ പീ॰)] പാദാസിം, ഉത്തമത്ഥസ്സ പത്തിയാ.

൨. “ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, ബിബ്ബോഹനമദാസഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബിബ്ബോഹനസ്സിദം ഫലം.

൩. “ഇതോ തേസട്ഠിമേ കപ്പേ, അസമോ നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൪. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സുവണ്ണബിബ്ബോഹനിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സുവണ്ണബിബ്ബോഹനിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. തിലമുട്ഠിദായകത്ഥേരഅപദാനം

൫. “മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, സത്ഥാ ലോകഗ്ഗനായകോ;
മനോമയേന കായേന, ഇദ്ധിയാ ഉപസങ്കമി.

൬. “സത്ഥാരം ഉപസങ്കന്തം, വന്ദിത്വാ പുരിസുത്തമം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, തിലമുട്ഠിമദാസഹം.

൭. “ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, തിലമുട്ഠിയിദം ഫലം.

൮. “ഇതോ സോളസകപ്പമ്ഹി, തന്തിസോ [ഖന്തിയോ (സ്യാ॰)] നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൯. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തിലമുട്ഠിദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തിലമുട്ഠിദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. ചങ്കോടകിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൦. “മഹാസമുദ്ദം നിസ്സായ, വസതീ പബ്ബതന്തരേ;
പച്ചുഗ്ഗന്ത്വാന കത്വാന [പച്ചുഗ്ഗന്ത്വാന’കാസഹം (അട്ഠ॰), പച്ചുഗ്ഗമനം കത്വാന (?)], ചങ്കോടക [ചങ്ഗോടക (സീ॰)] മദാസഹം.

൧൧."സിദ്ധത്ഥസ്സ മഹേസിനോ, സബ്ബസത്താനുകമ്പിനോ
[സയമ്ഭുസ്സാനുകമ്പിനോ (സ്യാ॰)];
പുപ്ഫചങ്കോടകം ദത്വാ, കപ്പം സഗ്ഗമ്ഹി മോദഹം.

൧൨."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, ചങ്കോടകമദം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ചങ്കോടകസ്സിദം ഫലം.

൧൩."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ചങ്കോടകിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ചങ്കോടകിയത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. അബ്ഭഞ്ജനദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൪."കോണ്ഡഞ്ഞസ്സ ഭഗവതോ, വീതരാഗസ്സ താദിനോ;
ആകാസസമചിത്തസ്സ [അകക്കസചിത്തസ്സാഥ (അട്ഠ॰)], നിപ്പപഞ്ചസ്സ ഝായിനോ.

൧൫."സബ്ബമോഹാതിവത്തസ്സ, സബ്ബലോകഹിതേസിനോ;
അബ്ഭഞ്ജനം മയാ ദിന്നം, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ.

൧൬."അപരിമേയ്യേ ഇതോ കപ്പേ, അബ്ഭഞ്ജനമദം തദാ
[അമ്ഭഞ്ജനമദാസഹം (സ്യാ॰)];
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, അബ്ഭഞ്ജനസ്സിദം ഫലം.

൧൭."ഇതോ പന്നരസേ കപ്പേ, ചിരപ്പോ നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൮."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അബ്ഭഞ്ജനദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അബ്ഭഞ്ജനദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. ഏകഞ്ജലികത്ഥേരഅപദാനം

൧൯."ഉദുമ്ബരേ വസന്തസ്സ, നിയതേ പണ്ണസന്ഥരേ;
വുത്ഥോകാസോ മയാ ദിന്നോ, സമണസ്സ മഹേസിനോ.

൨൦."തിസ്സസ്സ ദ്വിപദിന്ദസ്സ, ലോകനാഥസ്സ താദിനോ;
അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, സന്ഥരിം പുപ്ഫസന്ഥരം.

൨൧."ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം കരിം പുപ്ഫസന്ഥരം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സന്ഥരസ്സ ഇദം ഫലം.

൨൨."ഇതോ ചുദ്ദസകപ്പമ്ഹി, അഹോസിം മനുജാധിപോ;
ഏകഅഞ്ജലികോ നാമ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൨൩."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഏകഞ്ജലികോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഏകഞ്ജലികത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. പോത്ഥകദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൪.''സത്ഥാരം ധമ്മമാരബ്ഭ, സങ്ഘഞ്ചാപി മഹേസിനം;
പോത്ഥദാനം മയാ ദിന്നം, ദക്ഖിണേയ്യേ അനുത്തരേ.

൨൫.''ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പോത്ഥദാനസ്സിദം ഫലം.

൨൬.''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പോത്ഥകദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പോത്ഥകദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. ചിതകപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൨൭.''ചന്ദഭാഗാനദീതീരേ, അനുസോതം വജാമഹം;
സത്ത മാലുവപുപ്ഫാനി, ചിതമാരോപയിം അഹം.

൨൮.''ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, ചിതകം യമപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ചിതപൂജായിദം ഫലം.

൨൯.''സത്തസട്ഠിമ്ഹിതോ കപ്പേ, പടിജഗ്ഗസനാമകാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, സത്താസും ചക്കവത്തിനോ [പടിജഗ്ഗസനാമകോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ (സ്യാ॰)].

൩൦.''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ചിതകപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ചിതകപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. ആലുവദായകത്ഥേരഅപദാനം

൩൧.''പബ്ബതേ ഹിമവന്തമ്ഹി, മഹാസിന്ധു സുദസ്സനാ;
തത്ഥദ്ദസം വീതരാഗം, സുപ്പഭാസം സുദസ്സനം.

൩൨.''പരമോപസമേ യുത്തം, ദിസ്വാ വിമ്ഹിതമാനസോ;
ആലുവം തസ്സ പാദാസിം, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി.

൩൩.''ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം ഫലമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ആലുവസ്സ ഇദം ഫലം.

൩൪.''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ആലുവദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ആലുവദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. ഏകപുണ്ഡരീകത്ഥേരഅപദാനം

൧൫.“രോമസോ നാമ നാമേന, സയമ്ഭൂ സുബ്ബതോ [സപ്പഭോ (സ്യാ॰)] തദാ;
പുണ്ഡരീകം മയാ ദിന്നം, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൧൬.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, പുണ്ഡരീകമദം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുണ്ഡരീകസ്സിദം ഫലം.

൧൭.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഏകപുണ്ഡരീകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഏകപുണ്ഡരീകത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. തരണീയത്ഥേരഅപദാനം

൧൮.“മഹാപഥമ്ഹി വിസമേ, സേതു കാരാപിതോ മയാ;
തരണത്ഥായ ലോകസ്സ, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി.

൧൯.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യോ സേതു കാരിതോ മയാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സേതുദാനസ്സിദം ഫലം.

൨൦. “പഞ്ചപഞ്ഞാസിതോ കപ്പേ, ഏകോ ആസിം സമോഗധോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൨൧.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തരണീയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തരണീയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

സുവണ്ണബിബ്ബോഹനവഗ്ഗോ അട്ഠവീസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

സുവണ്ണം തിലമുട്ഠി ച, ചങ്കോടബ്ഭഞ്ജനഞ്ജലീ;
പോത്ഥകോ ചിതമാലുവാ, ഏകപുണ്ഡരി സേതുനാ;
ദ്വേചത്താലീസ ഗാഥായോ, ഗണിതായോ വിഭാവിഭീതി.

ഏകാദസമം ഭാണവാരം.

൨൯. പണ്ണദായകവഗ്ഗോ

൧. പണ്ണദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧. “പണ്ണസാലേ നിസിന്നോമ്ഹി, പണ്ണഭോജനഭോജനോ;
ഉപവിട്ഠഞ്ച മം സന്തം, ഉപാഗച്ഛി മഹാഇസി [മഹാമുനി (സീ॰)].

൨. “സിദ്ധത്ഥോ ലോകപജ്ജോതോ, സബ്ബലോകതികിച്ഛകോ;
തസ്സ പണ്ണം മയാ ദിന്നം, നിസിന്നം [നിസിന്നസ്സ (സ്യാ॰ അട്ഠ॰)]
പണ്ണസന്ഥരേ.

൩. “ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം പണ്ണമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പണ്ണദാനസ്സിദം ഫലം.

൪. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പണ്ണദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ
അഭാസിത്ഥാതി.

പണ്ണദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. ഫലദായകത്ഥേരഅപദാനം

൫. “സിനേരുസമസന്തോസോ , ധരണീസമ [ധരണീധര (സീ॰ സ്യാ॰)]
സാദിസോ;
വുട്ഠഹിത്വാ സമാധിമ്ഹാ, ഭിക്ഖായ മമുപട്ഠിതോ.

൬. “ഹരീതകം [ഹരീതകിം (സ്യാ॰)] ആമലകം, അമ്ബജമ്ബുവിഭീതകം;
കോലം ഭല്ലാതകം ബില്ലം, ഫാരുസകഫലാനി ച.

൭. “സിദ്ധത്ഥസ്സ മഹേസിസ്സ, സബ്ബലോകാനുകമ്പിനോ;
തഞ്ച സബ്ബം മയാ ദിന്നം, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൮. “ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ഫലം അദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഫലദാനസ്സിദം ഫലം.

൯. “സത്തപഞ്ഞാസിതോ കപ്പേ, ഏകജ്ഝോ നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൦. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഫലദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ
അഭാസിത്ഥാതി.

ഫലദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. പച്ചുഗ്ഗമനിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൧. “സീഹം യഥാ വനചരം, നിസഭാജാനിയം യഥാ;

കകുധം വിലസന്തംവ, ആഗച്ഛന്തം നരാസഭം.

൧൨."സിദ്ധത്ഥം ലോകപജ്ജോതം, സബ്ബലോകതികിച്ഛകം;
അകാസിം പച്ചുഗ്ഗമനം, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൧൩."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, പച്ചുഗ്ഗച്ഛിം നരാസഭം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പച്ചുഗ്ഗമനേ ഇദം ഫലം.

൧൪."സത്തതിംസേ [സത്തവീസേ (സീ॰ സ്യാ॰)] ഇതോ കപ്പേ, ഏകോ ആസിം ജനാധിപോ;
സപരിവാരോതി നാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൫."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പച്ചുഗ്ഗമനിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പച്ചുഗ്ഗമനിയത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. ഏകപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൬."ദക്ഖിണമ്ഹി ദുവാരമ്ഹി, പിസാചോ ആസഹം തദാ;
അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, പീതരംസിംവ ഭാണുമം.

൧൭."വിപസ്സിസ്സ നരഗ്ഗസ്സ, സബ്ബലോകഹിതേസിനോ;
ഏകപുപ്ഫം മയാ ദിന്നം, ദിപദിന്ദസ്സ താദിനോ.

൧൮."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൯."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഏകപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഏകപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. മഘവപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൨൦."നമ്മദാനദിയാ തീരേ, സയമ്ഭൂ അപരാജിതോ;
സമാധിം സോ സമാപന്നോ, വിപ്പസന്നോ അനാവിലോ.

൨൧."ദിസ്വാ പസന്നസുമനോ, സമ്ബുദ്ധം അപരാജിതം;
താഹം മഘവപുപ്ഫേന, സയമ്ഭും പൂജയിം തദാ.

൨൨."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൨൩."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മഘവപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

മഘവപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. ഉപട്ഠാകദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൪.“രഥിയം പടിപജ്ജന്തം, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹം;
ദ്വിപദിന്ദം മഹാനാഗം, ലോകജേട്ഠം നരാസഭം.

൨൫.“പക്കോസാപിയ തസ്സാഹം, സബ്ബലോകഹിതേസിനോ;
ഉപട്ഠാകോ മയാ ദിന്നോ, സിദ്ധത്ഥസ്സ മഹേസിനോ.

൨൬.പടിഗ്ഗഹേത്വാ [പടിഗ്ഗഹേസി (ക॰)] സമ്ബുദ്ധോ, നിയ്യാദേസി മഹാമുനി [മഹാഇസി (ക॰)];
ഉട്ഠായ ആസനാ തമ്ഹാ, പക്കാമി പാചിനാമുഖോ.

൨൭.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, ഉപട്ഠാകമദം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഉപട്ഠാനസ്സിദം ഫലം.

൨൮.“സത്തപഞ്ഞാസിതോ കപ്പേ, ബലസേനസനാമകോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൨൯.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉപട്ഠാകദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉപട്ഠാകദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. അപദാനിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൦.“അപദാനം സുഗതാനം, കിത്തയിംഹം മഹേസിനം;
പാദേ ച സിരസാ വന്ദിം, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി.

൩൧.“ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, അപദാനം പകിത്തയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, കിത്തനായ ഇദം ഫലം.

൩൨.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അപദാനിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അപദാനിയത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. സത്താഹപബ്ബജിതത്ഥേരഅപദാനം

൩൩.“വിപസ്സിസ്സ ഭഗവതോ, സങ്ഘോ സക്കതമാനിതോ;
ബ്യസനം മേ അനുപ്പത്തം, ഞാതിഭേദോ പുരേ അഹു.

൩൪.“പബ്ബജ്ജം ഉപഗന്ത്വാന, ബ്യസനൂപസമായഹം;
സത്താഹാഭിരതോ തത്ഥ, സത്ഥുസാസനകമ്യതാ.

൩൫.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യമഹം പബ്ബജിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പബ്ബജ്ജായ ഇദം ഫലം.

൩൬.“സത്തസട്ഠിമ്ഹിതോ കപ്പേ, സത്ത ആസും മഹീപതീ;
സുനിക്ഖമാതി ഞായന്തി, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൩൭."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സത്താഹപബ്ബജിതോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സത്താഹപബ്ബജിതത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. ബുദ്ധുപട്ഠായികത്ഥേരഅപദാനം

൩൮."വേടമ്ഭിനീതി [വേടമ്ബരീതി (സീ॰), വേധമ്ഭിനീതി (സ്യാ॰)] മേ നാമം, പിതുസന്തം [പിതാ'സന്തം (?)] മമം തദാ;
മമ ഹത്ഥം ഗഹേത്വാന, ഉപാനയി മഹാമുനിം.

൩൯."ഇമേമം ഉദ്ദിസിസ്സന്തി, ബുദ്ധാ ലോകഗ്ഗനായകാ;
തേഹം ഉപട്ഠിം സക്കച്ചം, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി.

൪൦. "ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, ബുദ്ധേ ഉപട്ഠഹിം [പരിചരിം (സീ॰ സ്യാ॰)] തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഉപട്ഠാനസ്സിദം ഫലം.

൪൧."തേവീസമ്ഹി ഇതോ കപ്പേ, ചതുരോ ആസു ഖത്തിയാ;
സമണുപട്ഠാകാ നാമ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൪൨."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ബുദ്ധുപട്ഠായികോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ബുദ്ധുപട്ഠായികത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. പുബ്ബങ്ഗമിയത്ഥേരഅപദാനം

൪൩."ചുല്ലാസീതിസഹസ്സാനി , പബ്ബജിമ്ഹ അകിഞ്ചനാ;
തേസം പുബ്ബങ്ഗമോ ആസിം, ഉത്തമത്ഥസ്സ പത്തിയാ.

൪൪."സരാഗാ സഭവാ [സമോഹാ (സ്യാ॰)] ചേതേ, വിപ്പസന്നമനാവിലാ;
ഉപട്ഠഹിംസു സക്കച്ചം, പസന്നാ സേഹി പാണിഭി.

൪൫."ഖീണാസവാ വന്തദോസാ, കതകിച്ചാ അനാസവാ;
ഫരിംസു മേത്തചിത്തേന, സയമ്ഭൂ അപരാജിതാ.

൪൬."തേസം ഉപട്ഠഹിത്വാന, സമ്ബുദ്ധാനം പതിസ്സതോ;
മരണഞ്ച അനുപ്പത്തോ, ദേവത്തഞ്ച അഗമ്ഹസേ.

൪൭."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം സീലമനുപാലയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സഞ്ഞമസ്സ ഇദം ഫലം.

൪൮."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പുബ്ബങ്ഗമിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പുബ്ബങ്ഗമിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

പണ്ണദായകവഗ്ഗോ ഏകൂനതിംസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

പണ്ണം ഫലം പച്ചുഗ്ഗമം, ഏകപുപ്ഫി ച മഘവാ;
ഉപട്ഠാകാപദാനഞ്ച , പബ്ബജ്ജാ ബുദ്ധുപട്ഠാകോ;
പുബ്ബങ്ഗമോ ച ഗാഥായോ, അട്ഠതാലീസ കിത്തിതാ.

൩൦. ചിതകപൂജകവഗ്ഗോ

൧. ചിതകപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൧. “അജിതോ നാമ നാമേന, അഹോസിം ബ്രാഹ്മണോ തദാ;
ആഹുതിം യിട്ഠുകാമോഹം, നാനാപുപ്ഫം സമാനയിം.

൨. “ജലന്തം ചിതകം ദിസ്വാ, സിഖിനോ ലോകബന്ധുനോ;
തഞ്ച പുപ്ഫം സമാനേത്വാ, ചിതകേ ഓകിരിം അഹം.

൩. “ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൪. “സത്തവീസേ [സത്തതിംസേ (ക॰)] ഇതോ കപ്പേ, സത്താസും മനുജാധിപാ;
സുപജ്ജലിതനാമാ തേ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൫. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ചിതകപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ചിതകപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. പുപ്ഫധാരകത്ഥേരഅപദാനം

൬. “വാകചീരധരോ ആസിം, അജിനുത്തരവാസനോ;
അഭിഞ്ഞാ പഞ്ച നിബ്ബത്താ, ചന്ദസ്സ പരിമജ്ജകോ.

൭. “വിപസ്സിം ലോകപജ്ജോതം, ദിസ്വാ അഭിഗതം മമം;
പാരിച്ഛത്തകപുപ്ഫാനി, ധാരേസിം സത്ഥുനോ അഹം.

൮. “ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ധാരണായ ഇദം ഫലം.

൯. “സത്താസീതിമ്ഹിതോ കപ്പേ, ഏകോ ആസിം മഹീപതി;
സമന്തധാരണോ നാമ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൦. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പുപ്ഫധാരകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പുപ്ഫധാരകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. ഛത്തദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൧. “പുത്തോ മമ പബ്ബജിതോ, കാസായവസനോ തദാ;
സോ ച ബുദ്ധത്തം സമ്പത്തോ, നിബ്ബുതോ ലോകപൂജിതോ.

൧൨."വിചിനന്തോ സകം പുത്തം, അഗമം പച്ഛതോ അഹം;
നിബ്ബുതസ്സ മഹന്തസ്സ, ചിതകം അഗമാസഹം.

൧൩."പഗ്ഗയ്ഹ അഞ്ജലിം തത്ഥ, വന്ദിത്വാ ചിതകം അഹം;
സേതച്ഛത്തഞ്ച പഗ്ഗയ്ഹ, ആരോപേസിം അഹം തദാ.

൧൪."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ഛത്തമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഛത്തദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൫."പഞ്ചവീസേ ഇതോ കപ്പേ, സത്ത ആസും ജനാധിപാ;
മഹാരഹസനാമാ തേ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൧൬."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഛത്തദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഛത്തദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. സദ്ദസഞ്ഞകത്ഥേരഅപദാനം

൧൭."അനുഗ്ഗതമ്ഹി ആദിച്ചേ, പനാദോ [പസാദോ (സ്യാ॰ അട്ഠ॰)] വിപുലോ അഹു;
ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ ലോകമ്ഹി, പാതുഭാവോ മഹേസിനോ.

൧൮."ഘോസ [സദ്ദ (സീ॰ സ്യാ॰)] മസ്സോസഹം തത്ഥ, ന ച പസ്സാമി തം ജിനം;
മരണഞ്ച അനുപ്പത്തോ, ബുദ്ധസഞ്ഞമനുസ്സരിം.

൧൯."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം സഞ്ഞമലഭിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൨൦."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സദ്ദസഞ്ഞകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സദ്ദസഞ്ഞകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. ഗോസീസനിക്ഖേപകത്ഥേരഅപദാനം

൨൧."ആരാമദ്വാരാ നിക്ഖമ്മ, ഗോസീസം സന്ഥതം മയാ;
അനുഭോമി സകം കമ്മം, പുബ്ബകമ്മസ്സിദം ഫലം.

൨൨."ആജാനിയാ വാതജവാ, സിന്ധവാ സീഘവാഹനാ;
അനുഭോമി സബ്ബമേതം, ഗോസീസസ്സ ഇദം ഫലം.

൨൩."അഹോ കാരം പരമകാരം, സുഖത്തേ സുകതം മയാ;
സങ്ഘേ കതസ്സ കാരസ്സ, ന അഞ്ഞം കലമഗ്ഘതി.

൨൪."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം സീസം സന്ഥരിം അഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സന്ഥരസ്സ ഇദം ഫലം.

൨൫.‘‘പഞ്ചസത്തതികപ്പമ്ഹി, സുപ്പതിട്ഠിതനാമകോ;
ഏകോ ആസിം മഹാതേജോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൨൬.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഗോസീസനിക്ഖേപകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഗോസീസനിക്ഖേപകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. പാദപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൨൭.‘‘പബ്ബതേ ഹിമവന്തമ്ഹി, അഹോസിം കിന്നരോ തദാ;
അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, പീതരംസിംവ ഭാണുമം.

൨൮.‘‘ഉപേതം തമഹം [ഉപേതോപി തദാ (സ്യാ॰), ഉപേസിം തമഹം (?)]
ബുദ്ധം, വിപസ്സിം ലോകനായകം;
ചന്ദനം തഗരഞ്ചാപി, പാദേ ഓസിഞ്ചഹം തദാ.

൨൯.‘‘ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പാദം അഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പാദപൂജായിദം ഫലം.

൩൦.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പാദപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പാദപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. ദേസകിത്തകത്ഥേരഅപദാനം

൩൧.‘‘ഉപസാലകനാമോഹം , അഹോസിം ബ്രാഹ്മണോ തദാ;
കാനനം വനമോഗാള്ഹം, ലോകജേട്ഠം നരാസഭം.

൩൨.‘‘ദിസ്വാന വന്ദിം പാദേസു, ലോകാഹുതിപടിഗ്ഗഹം;
പസന്നചിത്തം മം ഞത്വാ, ബുദ്ധോ അന്തരധായഥ.

൩൩.‘‘കാനനാ അഭിനിക്ഖമ്മ, ബുദ്ധസേട്ഠമനുസ്സരിം;
തം ദേസം കിത്തയിത്വാന, കപ്പം സഗ്ഗമ്ഹി മോദഹം.

൩൪.‘‘ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം ദേസമഭികിത്തയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, കിത്തനായ ഇദം ഫലം.

൩൫.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ദേസകിത്തകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ദേസകിത്തകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. സരണഗമനിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൬.‘‘പബ്ബതേ ഹിമവന്തമ്ഹി, അഹോസിം ലുദ്ദകോ തദാ;

വിപസ്സിം അദ്ദസം ബുദ്ധം, ലോകജേട്ഠം നരാസഭം.

൩൭."ഉപാസിത്വാന സമ്ബുദ്ധം, വേയ്യാവച്ചമകാസഹം;
സരണഞ്ച ഉപാഗച്ഛിം, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ.

൩൮."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, സരണം ഉപഗച്ഛഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സരണാഗമനപ്ഫലം.

൩൯."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സരണഗമനിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സരണഗമനിയത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. അമ്ബപിണ്ഡിയത്ഥേരഅപദാനം

൪൦. "രോമസോ നാമ നാമേന, ദാനവോ ഇതി വിസ്സുതോ;
അമ്ബപിണ്ഡീ മയാ ദിന്നാ [അമ്ബപിണ്ഡോ മയാ ദിന്നോ (സ്യാ॰)],
വിപസ്സിസ്സ മഹേസിനോ.

൪൧."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യമമ്ബമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, അമ്ബദാനസ്സിദം ഫലം.

൪൨."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അമ്ബപിണ്ഡിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അമ്ബപിണ്ഡിയത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. അനുസംസാവകത്ഥേരഅപദാനം

൪൩."പിണ്ഡായ ചരമാനാഹം, വിപസ്സിമദ്ദസം ജിനം;
ഉളുങ്ഗഭിക്ഖം പാദാസിം, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ.

൪൪."പസന്നചിത്തോ സുമനോ, അഭിവാദേസഹം തദാ;
അനുസംസാവയിം ബുദ്ധം, ഉത്തമത്ഥസ്സ പത്തിയാ.

൪൫."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, അനുസംസാവയിം അഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, അനുസംസാവനാ ഫലം.

൪൬."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അനുസംസാവകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അനുസംസാവകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

ചിതകപൂജകവഗ്ഗോ തിംസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

ചിതകം പാരിച്ഛത്തോ ച, സദ്ദഗോസീസസന്ഥരം;
പാദോ പദേസം സരണം, അമ്ബോ സംസാവകോപി ച;
അട്ഠതാലീസ ഗാഥായോ, ഗണിതായോ വിഭാവിഭി.

അഥ വഗ്ഗുദ്ദാനം -

കണികാരോ ഹത്ഥിദദോ, ആലമ്ബണുദകാസനം;
തുവരം ഥോമകോ ചേവ, ഉക്ഖേപം സീസുപധാനം.

പണ്ണദോ ചിതപൂജീ ച, ഗാഥായോ ചേവ സബ്ബസോ;
ചത്താരി ച സതാനീഹ, ഏകപഞ്ഞാസമേവ ച.

പഞ്ചവീസസതാ സബ്ബാ, ദ്വാസത്തതി തദുത്തരി;
തിസതം അപദാനാനം, ഗണിതാ അത്ഥദസ്സിഭി.

കണികാരവഗ്ഗദസകം.

തതിയസതകം സമത്തം.

൩൧. പദുമകേസരവഗ്ഗോ

൧. പദുമകേസരിയത്ഥേരഅപദാനം

൧. "ഇസിസങ്ഘേ അഹം പുബ്ബേ, ആസിം മാതങ്ഗവാരണോ;
മഹേസീനം പസാദേന, പദ്മകേസരമോകിരിം.

൨. "പച്ചേകജിനസേട്ഠേസു, ധുതരാഗേസു താദിസു;
തേസു ചിത്തം പസാദേത്വാ, കപ്പം സഗ്ഗമ്ഹി മോദഹം.

൩. "ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, കേസരം ഓകിരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൪. "പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പദുമകേസരിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പദുമകേസരിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. സബ്ബഗന്ധിയത്ഥേരഅപദാനം

൫. "ഗന്ധമാലം മയാ ദിന്നം, വിപസ്സിസ്സ മഹേസിനോ;
അദാസിം ഉജുഭൂതസ്സ, കോസേയ്യവത്ഥമുത്തമം.

൬. "ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം വത്ഥമദദിം [ഗന്ധമദദിം (സ്യാ॰)] പുരേ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഗന്ധദാനസ്സിദം ഫലം.

൭. "ഇതോ പന്നരസേ കപ്പേ, സുചേളോ നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൮. "പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സബ്ബഗന്ധിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സബ്ബഗന്ധിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. പരമന്നദായകത്ഥേരഅപദാനം

൯. "കണികാരംവ ജോതന്തം, ഉദയന്തംവ ഭാണുമം;
വിപസ്സിം അദ്ദസം ബുദ്ധം, ലോകജേട്ഠം നരാസഭം.

൧൦. "അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, അഭിനേസിം സകം ഘരം;
അഭിനേത്വാന സമ്ബുദ്ധം, പരമന്നമദാസഹം.

൧൧. "ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, പരമന്നമദിം [പരമന്നം ദദിം (സീ॰), പരമന്നമദം (സ്യാ॰)] തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പരമന്നസ്സിദം ഫലം.

൧൨."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പരമന്നദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പരമന്നദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. ധമ്മസഞ്ഞകത്ഥേരഅപദാനം

൧൩."വിപസ്സിനോ ഭഗവതോ, മഹാബോധിമഹോ അഹു;
രുക്ഖട്ഠസ്സേവ സമ്ബുദ്ധോ, [രുക്ഖട്ഠേയേവ സമ്ബുദ്ധേ (സീ॰), രുക്ഖട്ഠോ ഇവ സമ്ബുദ്ധോ (അട്ഠ॰) ഏത്ഥ രുക്ഖട്ഠസ്സേവ ബോധിമഹകാരജനസ്സ സമ്ബുദ്ധോ ചതുസച്ചം പകാസേതീതി അത്ഥോപി സക്കാ ഞാതും] ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ [ലോകജേട്ഠേ നരാസഭേ (സീ॰)].

൧൪."ഭഗവാ തമ്ഹി സമയേ, ഭിക്ഖുസങ്ഘപുരക്ഖതോ;
ചതുസച്ചം പകാസേതി, വാചാസഭിമുദീരയം.

൧൫."സങ്ഖിത്തേന ച ദേസേന്തോ, വിത്ഥാരേന ച ദേസയം [ദേസയി (സ്യാ॰), ഭാസതി (ക॰)];
വിവട്ടച്ഛദോ സമ്ബുദ്ധോ, നിബ്ബാപേസി മഹാജനം.

൧൬."തസ്സാഹം ധമ്മം സുത്വാന, ലോകജേട്ഠസ്സ താദിനോ;
വന്ദിത്വാ സത്ഥുനോ പാദേ, പക്കാമിം ഉത്തരാമുഖോ.

൧൭."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം ധമ്മമസുണിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ധമ്മസവസ്സിദം ഫലം.

൧൮."തേത്തിംസമ്ഹി ഇതോ കപ്പേ, ഏകോ ആസിം മഹീപതി;
സുതവാ നാമ നാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൯."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ധമ്മസഞ്ഞകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ധമ്മസഞ്ഞകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. ഫലദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൦."ഭാഗീരഥീനദീതീരേ , അഹോസി അസ്സമോ തദാ;
തമഹം അസ്സമം ഗച്ഛിം, ഫലഹത്ഥോ അപേക്ഖവാ.

൨൧."വിപസ്സിം തത്ഥ അദ്ദക്ഖിം, പീതരംസിംവ ഭാണുമം;
യം മേ അത്ഥി ഫലം സബ്ബം, അദാസിം സത്ഥുനോ അഹം.

൨൨."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം ഫലം അദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഫലദാനസ്സിദം ഫലം.

൨൩."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഫലദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഫലദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. സമ്പസാദകത്ഥേരഅപദാനം

൨൪."'നമോ തേ ബുദ്ധ വീരത്ഥു, വിപ്പമുത്തോസി സബ്ബധി;
ബ്യസനമ്ഹി [ബ്യസനം ഹി (സീ॰)] അനുപ്പത്തോ, തസ്സ മേ സരണം ഭവ'.

൨൫."സിദ്ധത്ഥോ തസ്സ ബ്യാകാസി, ലോകേ അപ്പടിപുഗ്ഗലോ;
'മഹോദധിസമോ സങ്ഘോ, അപ്പമേയ്യോ അനുത്തരോ.

൨൬."'തത്ഥ ത്വം വിരജേ ഖേത്തേ, അനന്തഫലദായകേ;
സങ്ഘേ ചിത്തം പസാദേത്വാ, സുബീജം വാപ [ചാപി (സീ॰), വാപി (സ്യാ॰)] രോപയ.

൨൭."ഇദം വത്വാന സബ്ബഞ്ഞൂ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
മമേവ അനുസാസിത്വാ, വേഹാസം നഭമുഗ്ഗമി.

൨൮."അചിരം ഗതമത്തമ്ഹി, സബ്ബഞ്ഞുമ്ഹി നരാസഭേ;
മരണം സമനുപ്പത്തോ, തുസിതം ഉപപജ്ജഹം.

൨൯."തദാഹം വിരജേ ഖേത്തേ, അനന്തഫലദായകേ;
സങ്ഘേ ചിത്തം പസാദേത്വാ, കപ്പം സഗ്ഗമ്ഹി മോദഹം.

൩൦."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, പസാദമലഭിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പസാദസ്സ ഇദം ഫലം.

൩൧."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സമ്പസാദകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സമ്പസാദകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. ആരാമദായകത്ഥേരഅപദാനം

൩൨."സിദ്ധത്ഥസ്സ ഭഗവതോ, ആരാമോ രോപിതോ മയാ;
സന്ദച്ഛായേസു [സീതച്ഛായേസു (സ്യാ॰), സന്തച്ഛായേസു (ക॰)] രുക്ഖേസു, ഉപാസന്തേസു പക്ഖിസു.

൩൩."അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹം;
ആരാമം അഭിനാമേസിം, ലോകജേട്ഠം നരാസഭം.

൩൪."ഹട്ഠോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, ഫലം പുപ്ഫമദാസഹം;
തതോ ജാതപ്പസാദോവ, തം വനം പരിണാമയിം.

൩൫."ബുദ്ധസ്സ യമിദം ദാസിം, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ;
ഭവേ നിബ്ബത്തമാനമ്ഹി, നിബ്ബത്തതി ഫലം മമ.

൩൬. ‘‘ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ആരാമമദം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ആരാമസ്സ ഇദം ഫലം.

൩൭. ‘‘സത്തതിംസേ ഇതോ കപ്പേ, സത്താസും മുദുസീതലാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൩൮. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ആരാമദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ആരാമദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. അനുലേപദായകത്ഥേരഅപദാനം

൩൯. ‘‘അത്ഥദസ്സിസ്സ മുനിനോ, അദ്ദസം സാവകം അഹം;
നവകമ്മം കരോന്തസ്സ, സീമായ ഉപഗച്ഛഹം.

൪൦. ‘‘നിട്ഠിതേ നവകമ്മേ ച, അനുലേപമദാസഹം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, പുഞ്ഞക്ഖേത്തേ അനുത്തരേ.

൪൧. ‘‘അട്ഠാരസേ കപ്പസതേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, അനുലേപസ്സിദം ഫലം.

൪൨. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അനുലേപദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അനുലേപദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. ബുദ്ധസഞ്ഞകത്ഥേരഅപദാനം

൪൩. ‘‘ഉദേന്തം സതരംസിംവ, പീതരംസിംവ ഭാണുമം;
വനന്തരഗതം സന്തം, ലോകജേട്ഠം നരാസഭം.

൪൪. ‘‘അദ്ദസം സുപിനന്തേന, സിദ്ധത്ഥം ലോകനായകം;
തത്ഥ ചിത്തം പസാദേത്വാ, സുഗതിം ഉപപജ്ജഹം.

൪൫. ‘‘ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം സഞ്ഞമലഭിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധസഞ്ഞായിദം ഫലം.

൪൬. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ബുദ്ധസഞ്ഞകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ബുദ്ധസഞ്ഞകത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. പബ്ഭാരദായകത്ഥേരഅപദാനം

൪൭. ‘‘പിയദസ്സിനോ ഭഗവതോ, പബ്ഭാരോ സോധിതോ മയാ;
ഘടകഞ്ച ഉപട്ഠാസിം, പരിഭോഗായ താദിനോ.

൪൮.‘‘തം മേ ബുദ്ധോ വിയാകാസി, പിയദസ്സീ മഹാമുനി;
സഹസ്സകണ്ഡോ സതഭേണ്ഡു [സതഗേണ്ഡു (സ്യാ॰ ക॰)], ധജാലു ഹരിതാമയോ.

൪൯.‘‘നിബ്ബത്തിസ്സതി സോ യൂപോ, രതനഞ്ച അനപ്പകം;
പബ്ഭാരദാനം ദത്വാന, കപ്പം സഗ്ഗമ്ഹി മോദഹം.

൫൦. ‘‘ഇതോ ബാത്തിംസകപ്പമ്ഹി, സുസുദ്ധോ നാമ ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൫൧.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പബ്ഭാരദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പബ്ഭാരദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

പദുമകേസരവഗ്ഗോ ഏകതിംസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

കേസരം ഗന്ധമന്നഞ്ച, ധമ്മസഞ്ഞീ ഫലേന ച;
പസാദാരാമദായീ ച, ലേപകോ ബുദ്ധസഞ്ഞകോ;
പബ്ഭാരദോ ച ഗാഥായോ, ഏകപഞ്ഞാസ കിത്തിതാ.

൩൨. ആരക്ഖദായകവഗ്ഗോ

൧. ആരക്ഖദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧. “ധമ്മദസ്സിസ്സ മുനിനോ, വതി കാരാപിതാ മയാ;
ആരക്ഖോ ച മയാ ദിന്നോ, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ.

൨. “അട്ഠാരസേ കപ്പസതേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
തേന കമ്മവിസേസേന, പത്തോ മേ ആസവക്ഖയോ.

൩. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ആരക്ഖദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ആരക്ഖദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. ഭോജനദായകത്ഥേരഅപദാനം

൪. “സുജാതോ സാലലട്ഠീവ, സോഭഞ്ജനമിവുഗ്ഗതോ;
ഇന്ദലട്ഠിരിവാകാസേ, വിരോചതി സദാ ജിനോ.

൫. “തസ്സ ദേവാതിദേവസ്സ, വേസ്സഭുസ്സ മഹേസിനോ;
അദാസി ഭോജനമഹം, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൬. “തം മേ ബുദ്ധോ അനുമോദി, സയമ്ഭൂ അപരാജിതോ;
ഭവേ നിബ്ബത്തമാനമ്ഹി, ഫലം നിബ്ബത്തതൂ തവ.

൭. “ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഭോജനസ്സ ഇദം ഫലം.

൮. “പഞ്ചവീസേ ഇതോ കപ്പേ, ഏകോ ആസിം അമിത്തകോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൯. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഭോജനദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഭോജനദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. ഗതസഞ്ഞകത്ഥേരഅപദാനം

൧൦. “ആകാസേവ പദം നത്ഥി, അമ്ബരേ അനിലഞ്ജസേ;
സിദ്ധത്ഥം ജിനമദ്ദക്ഖിം, ഗച്ഛന്തം തിദിവങ്ഗണേ [തിദിവങ്ഗണം (സ്യാ॰ ക॰)].

൧൧. “അനിലേനേരിതം ദിസ്വാ, സമ്മാസമ്ബുദ്ധചീവരം;

വിത്തി മമാഹു താവദേ [വിത്തി മേ പാഹുണാ താവ (സ്യാ॰), വിത്തി മേ താവദേ ജാതാ (സീ॰)], ദിസ്വാന ഗമനം മുനിം [മുനേ (സീ॰)].

൩൨. ‘‘ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം സഞ്ഞമലഭിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധസഞ്ഞായിദം ഫലം.

൩൩. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഗതസഞ്ഞകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഗതസഞ്ഞകത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. സത്തപദുമിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൪. ‘‘നദീകൂലേ വസാമഹം, നേസാദോ നാമ ബ്രാഹ്മണോ;
സതപത്തേഹി പുപ്ഫേഹി, സമ്മജ്ജിത്വാന അസ്സമം.

൩൫. ‘‘സുവണ്ണവണ്ണം സമ്ബുദ്ധം, സിദ്ധത്ഥം ലോകനായകം;
ദിസ്വാ നഭേന [വനേന (സ്യാ॰ ക॰)] ഗച്ഛന്തം, ഹാസോ മേ ഉദപജ്ജഥ.

൩൬. ‘‘പച്ചുഗ്ഗന്ത്വാന സമ്ബുദ്ധം, ലോകജേട്ഠം നരാസഭം;
അസ്സമം അതിനാമേത്വാ, ജലജഗ്ഗേഹി ഓകിരിം.

൩൭. ‘‘ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൩൮. ‘‘ഇതോ തേ സത്തമേ കപ്പേ, ചതുരോ പാദപാവരാ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൩൯. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സത്തപദുമിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സത്തപദുമിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. പുപ്ഫാസനദായകത്ഥേരഅപദാനം

൪൦. ‘‘സുവണ്ണവണ്ണം സമ്ബുദ്ധം, പീതരംസിംവ [സതരംസിംവ (സീ॰ സ്യാ॰)] ഭാണുമം;
അവിദൂരേന ഗച്ഛന്തം, സിദ്ധത്ഥം അപരാജിതം.

൪൧. ‘‘തസ്സ പച്ചുഗ്ഗമിത്വാന, പവേസേത്വാന അസ്സമം;
പുപ്ഫാസനം മയാ ദിന്നം, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൪൨. ‘‘അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, വേദജാതോ തദാ അഹം;
ബുദ്ധേ ചിത്തം പസാദേത്വാ, തം കമ്മം പരിണാമയിം.

൪൩. ‘‘യം മേ അത്ഥി കതം പുഞ്ഞം, സയമ്ഭുമ്ഹപരാജിതേ;
സബ്ബേന തേന കുസലേന, വിമലോ ഹോമി സാസനേ.

൪൪. ‘‘ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, പുപ്ഫാസനമദം തദാ;

ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുപ്ഫാസനസ്സിദം ഫലം.

൨൭."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പുപ്ഫാസനദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പുപ്ഫാസനദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. ആസനസന്ഥവികത്ഥേരഅപദാനം

൨൮."ചേതിയം ഉത്തമം നാമ, സിഖിനോ ലോകബന്ധുനോ;
അരഞ്ഞേ ഇരീണേ വനേ, അന്ധാഹിണ്ഡാമഹം തദാ.

൨൯."പവനാ നിക്ഖമന്തേന, ദിട്ഠം സീഹാസനം മയാ;
ഏകംസം അഞ്ജലിം കത്വാ, സന്ഥവിം [ഥവിസ്സം (സീ॰)] ലോകനായകം.

൩൦."ദിവസഭാഗം ഥവിത്വാന, ബുദ്ധം ലോകഗ്ഗനായകം;
ഹട്ഠോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, ഇമം വാചം ഉദീരയിം.

൩൧."'നമോ തേ പുരിസാജഞ്ഞ, നമോ തേ പുരിസുത്തമ;
സബ്ബഞ്ഞൂസി മഹാവീര, ലോകജേട്ഠ നരാസഭ'.

൩൨."അഭിത്ഥവിത്വാ സിഖിനം, നിമിത്തകരണേനഹം;
ആസനം അഭിവാദേത്വാ, പക്കാമിം ഉത്തരാമുഖോ.

൩൩."ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം ഥവിം വദതം വരം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഥോമനായ ഇദം ഫലം.

൩൪."സത്തവീസേ ഇതോ കപ്പേ, അതുലാ സത്ത ആസു തേ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൩൫."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ആസനസന്ഥവികോ [ആസനസന്ഥവകോ (?), ആസനഥവികോ (ക॰), ആസനത്ഥവികോ (സീ॰ സ്യാ॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ആസനസന്ഥവികത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. സദ്ദസഞ്ഞകത്ഥേരഅപദാനം

൩൬."സുദസ്സനോ മഹാവീരോ, ദേസേതി അമതം പദം;
പരിവുതോ സാവകേഹി, വസതി ഘരമുത്തമേ.

൩൭."തായ വാചായ മധുരായ, സങ്ഗണ്ഹാതി [സങ്ഗണ്ഹന്തേ (സീ॰)] മഹാജനം;
ഘോസോ ച വിപുലോ ആസി, ആസീസോ [ആസംസോ (സീ॰)] ദേവമാനുസേ.

൩൮."നിഗ്ഘോസസദ്ദം സുത്വാന, സിദ്ധത്ഥസ്സ മഹേസിനോ;
സദ്ദേ ചിത്തം പസാദേത്വാ, അവന്ദിം ലോകനായകം.

൩൭.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം സഞ്ഞമലഭിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധസഞ്ഞായിദം ഫലം.

൩൮.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സദ്ദസഞ്ഞകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സദ്ദസഞ്ഞകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. തിരംസിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൯.“കേസരിം അഭിജാതംവ, അഗ്ഗിക്ഖന്ധംവ പബ്ബതേ;
ഓഭാസേന്തം ദിസാ സബ്ബാ [നിവാസേന്തം (ക॰), ദിസാസിന്നം (സ്യാ॰)],
സിദ്ധത്ഥം പബ്ബതന്തരേ.

൪൦. “സൂരിയസ്സ ച ആലോകം, ചന്ദാലോകം തഥേവ ച;
ബുദ്ധാലോകഞ്ച ദിസ്വാന, വിത്തി മേ ഉദപജ്ജഥ.

൪൧.“തയോ ആലോകേ ദിസ്വാന, സമ്ബുദ്ധം [ബുദ്ധഞ്ച (സീ॰)] സാവകുത്തമം;
ഏകംസം അജിനം കത്വാ, സന്ഥവിം ലോകനായകം.

൪൨.“തയോ ഹി ആലോകകരാ, ലോകേ ലോകതമോനുദാ;
ചന്ദോ ച സൂരിയോ ചാപി, ബുദ്ധോ ച ലോകനായകോ.

൪൩.“ഓപമ്മം ഉപദസ്സേത്വാ, കിത്തിതോ മേ മഹാമുനി;
ബുദ്ധസ്സ വണ്ണം കിത്തേത്വാ, കപ്പം സഗ്ഗമ്ഹി മോദഹം.

൪൪.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ബുദ്ധമഭികിത്തയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, കിത്തനായ ഇദം ഫലം.

൪൫.“ഏകസട്ഠിമ്ഹിതോ കപ്പേ, ഏകോ ഞാണധരോ അഹു;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൪൬.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തിരംസിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തിരംസിയത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. കന്ദലിപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൪൭.“സിന്ധുയാ നദിയാ തീരേ, അഹോസിം കസ്സകോ തദാ;
പരകമ്മായനേ യുത്തോ, പരഭത്തം അപസ്സിതോ.

൪൮.“സിന്ധും അനുചരന്തോഹം, സിദ്ധത്ഥം ജിനമദ്ദസം;
സമാധിനാ നിസിന്നംവ, സതപത്തംവ പുപ്ഫിതം.

൪൯.“സത്ത കന്ദലിപുപ്ഫാനി, വണ്ടേ ഛേത്വാനഹം തദാ;
മത്ഥകേ അഭിരോപേസിം, ബുദ്ധസ്സാദിച്ചബന്ധുനോ.

൫൦. “സുവണ്ണവണ്ണം സമ്ബുദ്ധം, അനുകൂലേ സമാഹിതം;

തിധാപഭിന്നമാതങ്ഗം, കുഞ്ജരംവ ദുരാസദം.

൭൭.“തമഹം ഉപഗന്ത്വാന, നിപകം ഭാവിതിന്ദ്രിയം;
അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, അവന്ദിം സത്ഥുനോ അഹം.

൭൮.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൭൯.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ കന്ദലിപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

കന്ദലിപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. കുമുദമാലിയത്ഥേരഅപദാനം

൮൦.“ഉസഭം പവരം വീരം, മഹേസിം വിജിതാവിനം;
വിപസ്സിനം മഹാവീരം, അഭിജാതംവ കേസരിം.

൮൧.“രഥിയം പടിപജ്ജന്തം, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹം;
ഗഹേത്വാ കുമുദം മാലം, ബുദ്ധസേട്ഠം സമോകിരിം.

൮൨.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൮൩.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ കുമുദമാലിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

കുമുദമാലിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

ആരക്ഖദായകവഗ്ഗോ ബാത്തിംസതിമോ [ബത്തിംസതിമോ (സീ॰ സ്യാ॰)].

തസ്സുദ്ദാനം -

ആരക്ഖദോ ഭോജനദോ, ഗതസഞ്ഞീ പദുമിയോ;
പുപ്ഫാസനീ സന്ഥവികോ, സദ്ദസഞ്ഞീ തിരംസിയോ;
കന്ദലികോ കുമുദീ ച, സത്തപഞ്ഞാസ ഗാഥകാതി.

൩൩. ഉമാപുപ്ഫിയവഗ്ഗോ

൧. ഉമാപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൧. “സമാഹിതം സമാപന്നം, സിദ്ധത്ഥമപരാജിതം;
സമാധിനാ ഉപവിട്ഠം, അദ്ദസാഹം നരുത്തമം.

൨. “ഉമാപുപ്ഫം ഗഹേത്വാന, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം;
സബ്ബപുപ്ഫാ ഏകസീസാ, ഉദ്ധംവണ്ടാ അധോമുഖാ.

൩. “സുചിത്താ വിയ തിട്ഠന്തേ, ആകാസേ പുപ്ഫസന്ഥരാ;
തേന ചിത്തപ്പസാദേന, തുസിതം ഉപപജ്ജഹം.

൪. “ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൫. “പഞ്ചപഞ്ഞാസിതോ കപ്പേ, ഏകോ ആസിം മഹീപതി;
സമന്തഛദനോ നാമ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൬. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉമാപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉമാപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. പുലിനപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൭. “കകുധം വിലസന്തംവ, നിസഭാജാനിയം യഥാ;
ഓസധിംവ വിരോചന്തം, ഓഭാസന്തം നരാസഭം.

൮. “അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, അവന്ദിം സത്ഥുനോ അഹം;
സത്ഥാരം പരിവണ്ണേസിം, സകകമ്മേന തോസയിം [തോസിതോ (സീ॰)].

൯. “സുസുദ്ധം പുലിനം ഗയ്ഹ, ഗതമഗ്ഗേ സമോകിരിം;
ഉച്ഛങ്ഗേന ഗഹേത്വാന, വിപസ്സിസ്സ മഹേസിനോ.

൧൦. “തതോ ഉപഡ്ഢപുലിനം, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ;
ദിവാവിഹാരേ ഓസിഞ്ചിം, ദ്വിപദിന്ദസ്സ താദിനോ.

൧൧. “ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, പുലിനം യമസിഞ്ചഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുലിനസ്സ ഇദം ഫലം.

൧൨. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പുലിനപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പുലിനപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. ഹാസജനകത്ഥേരഅപദാനം

൧൩."ദുമഗ്ഗേ പംസുകൂലകം [പംസുകൂലികം (സ്യാ॰ ക॰)], ലഗ്ഗം ദിസ്വാന സത്ഥുനോ;
അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, ഭിയ്യോ ഉച്ചാരിതം മയാ.

൧൪."ദൂരതോ പന ദിസ്വാന [പതിദിസ്വാന (സീ॰ സ്യാ॰)], ഹാസോ മേ ഉദപജ്ജഥ;
അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, ഭിയ്യോ ചിത്തം പസാദയിം.

൧൫."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം സഞ്ഞമലഭിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധസഞ്ഞായിദം ഫലം.

൧൬."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഹാസജനകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഹാസജനകത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. യഞ്ഞസാമികത്ഥേരഅപദാനം

൧൭."ജാതിയാ സത്തവസ്സോഹം, അഹോസിം മന്തപാരഗൂ;
കുലവത്തം [കുലവംസം (സീ॰ സ്യാ॰)] അധാരേസിം, യഞ്ഞോ ഉസ്സാഹിതോ മയാ.

൧൮."ചുല്ലാസീതിസഹസ്സാനി , പസൂ ഹഞ്ഞന്തി മേ തദാ;
സാരഥമ്ഭുപനീതാനി [താരസ്മീഹി ഉപനീതാനി (ക॰), സാരസ്മിംഹി ഉപനീതാനി (സ്യാ॰)], യഞ്ഞത്ഥായ ഉപട്ഠിതാ.

൧൯."ഉക്കാമുഖപഹട്ഠോവ , ഖദിരങ്ഗാരസന്നിഭോ;
ഉദയന്തോവ സൂരിയോ, പുണ്ണമായേവ [പുണ്ണമാസേവ (സീ॰)] ചന്ദിമാ.

൨൦."സിദ്ധത്ഥോ സബ്ബസിദ്ധത്ഥോ, തിലോകമഹിതോ ഹിതോ;
ഉപഗന്ത്വാന സമ്ബുദ്ധോ, ഇദം വചനമബ്രവി.

൨൧."'അഹിംസാ സബ്ബപാണീനം, കുമാര മമ രുച്ചതി;
ഥേയ്യാ ച അതിചാരാ ച, മജ്ജപാനാ ച ആരതി.

൨൨."'രതി ച സമചരിയായ, ബാഹുസച്ചം കതഞ്ഞുതാ;
ദിട്ഠേ ധമ്മേ പരത്ഥ ച, ധമ്മാ ഏതേ പസംസിയാ.

൨൩."'ഏതേ ധമ്മേ ഭാവയിത്വാ, സബ്ബസത്തഹിതേ രതോ [ഹിതേസിതോ (ക॰)];
ബുദ്ധേ ചിത്തം പസാദേത്വാ, ഭാവേഹി മഗ്ഗമുത്തമം'.

൨൪."ഇദം വത്വാന സബ്ബഞ്ഞൂ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
മമേവം അനുസാസിത്വാ, വേഹാസം ഉഗ്ഗതോ ഗതോ.

൨൫."പുബ്ബേ ചിത്തം വിസോധേത്വാ, പച്ഛാ ചിത്തം പസാദയിം;
തേന ചിത്തപ്പസാദേന, തുസിതം ഉപപജ്ജഹം.

൨൫.ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യദാ ചിത്തം പസാദയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധസഞ്ഞായിദം ഫലം.

൨൬.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ യഞ്ഞസാമികോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

യഞ്ഞസാമികത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. നിമിത്തസഞ്ഞകത്ഥേരഅപദാനം

൨൭.“ചന്ദഭാഗാനദീതീരേ , വസാമി അസ്സമേ അഹം;
സുവണ്ണമിഗമദ്ദക്ഖിം, ചരന്തം വിപിനേ അഹം.

൨൮.“മിഗേ ചിത്തം പസാദേത്വാ, ലോകജേട്ഠം അനുസ്സരിം;
തേന ചിത്തപ്പസാദേന, അഞ്ഞേ ബുദ്ധേ അനുസ്സരിം.

൩൦.“അബ്ഭതീതാ ച യേ ബുദ്ധാ, വത്തമാനാ അനാഗതാ;
ഏവമേവം വിരോചന്തി, മിഗരാജാവ തേ തയോ.

൩൧.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം സഞ്ഞമലഭിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധസഞ്ഞായിദം ഫലം.

൩൨.“സത്തവീസേ ഇതോ കപ്പേ, ഏകോ ആസിം മഹീപതി;
അരഞ്ഞസത്ഥോ നാമേന, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൩൩.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ നിമിത്തസഞ്ഞകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

നിമിത്തസഞ്ഞകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. അന്നസംസാവകത്ഥേരഅപദാനം

൩൪.“സുവണ്ണവണ്ണം സമ്ബുദ്ധം, ഗച്ഛന്തം അന്തരാപണേ;
കഞ്ചനഗ്ഘിയസങ്കാസം, ബാത്തിംസവരലക്ഖണം.

൩൫.“സിദ്ധത്ഥം സബ്ബസിദ്ധത്ഥം, അനേജം അപരാജിതം;
സമ്ബുദ്ധം അതിനാമേത്വാ, ഭോജയിം തം മഹാമുനിം.

൩൬.“മുനി കാരുണികോ ലോകേ, ഓഭാസയി മമം തദാ;
ബുദ്ധേ ചിത്തം പസാദേത്വാ, കപ്പം സഗ്ഗമ്ഹി മോദഹം.

൩൭.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഭിക്ഖാദാനസ്സിദം ഫലം.

൩൮.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അന്നസംസാവകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി;

അന്നസംസാവകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. നിഗ്ഗുണ്ഡിപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൯."യദാ ദേവോ ദേവകായാ, ചവതേ ആയുസങ്ഖയാ;
തയോ സദ്ദാ നിച്ഛരന്തി, ദേവാനം അനുമോദതം.

൪൦. "'ഇതോ ഭോ സുഗതിം ഗച്ഛ, മനുസ്സാനം സഹബ്യതം;
മനുസ്സഭൂതോ സദ്ധമ്മേ, ലഭ സദ്ധം അനുത്തരം.

൪൧."'സാ തേ സദ്ധാ നിവിട്ഠാസ്സ, മൂലജാതാ പതിട്ഠിതാ;
യാവജീവം അസംഹീരാ, സദ്ധമ്മേ സുപ്പവേദിതേ.

൪൨."'കായേന കുസലം കത്വാ, വാചായ കുസലം ബഹും;
മനസാ കുസലം കത്വാ, അബ്യാപജ്ജം നിരൂപധിം.

൪൩."'തതോ ഓപധികം പുഞ്ഞം, കത്വാ ദാനേന തം ബഹും;
അഞ്ഞേപി മച്ചേ സദ്ധമ്മേ, ബ്രഹ്മചരിയേ നിവേസയ'.

൪൪."ഇമായ അനുകമ്പായ, ദേവാദേവം യദാ വിദൂ;
ചവന്തം അനുമോദന്തി, ഏഹി ദേവ പുനപ്പുനം [ദേവപുരം പുന (സീ॰)].

൪൫."സംവേഗോ മേ [സംവിഗ്ഗോഹം (സ്യാ॰)] തദാ ആസി, ദേവസങ്ഘേ സമാഗതേ;
കംസു നാമ അഹം യോനിം, ഗമിസ്സാമി ഇതോ ചുതോ.

൪൬."മമ സംവേഗമഞ്ഞായ, സമണോ ഭാവിതിന്ദ്രിയോ;
മമുദ്ധരിതുകാമോ സോ, ആഗച്ഛി മമ സന്തികം.

൪൭."സുമനോ നാമ നാമേന, പദുമുത്തരസാവകോ;
അത്ഥധമ്മാനുസാസിത്വാ, സംവേജേസി മമം തദാ.

ദ്വാദസമം ഭാണവാരം.

൪൮."തസ്സാഹം വചനം സുത്വാ, ബുദ്ധേ ചിത്തം പസാദയിം;
തം ധീരം അഭിവാദേത്വാ, തത്ഥ കാലംകതോ അഹം.

൪൯."ഉപപജ്ജിം സ [ഉപപജ്ജിസ്സം (സീ॰)] തത്ഥേവ, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
വസന്തോ മാതുകുച്ഛിമ്ഹി, പുന ധാരേതി മാതുയാ.

൫൦. "തമ്ഹാ കായാ ചവിത്വാന, തിദസേ ഉപപജ്ജഹം;
ഏത്ഥന്തരേ ന പസ്സാമി, ദോമനസ്സമഹം തദാ.

൫൧."താവതിംസാ ചവിത്വാന, മാതുകുച്ഛിം സമോക്കമിം;
നിക്ഖമിത്വാന കുച്ഛിമ്ഹാ, കണ്ഹസുക്കം അജാനഹം.

൫൨."ജാതിയാ സത്തവസ്സോവ [ജാതിയാ സത്തവസ്സേന (സ്യാ॰)], ആരാമം പാവിസിം അഹം;
ഗോതമസ്സ ഭഗവതോ, സക്യപുത്തസ്സ താദിനോ.

൫൩."വിത്ഥാരികേ [വിത്ഥാരിതേ (സീ॰ ക॰)] പാവചനേ, ബാഹുജഞ്ഞമ്ഹി സാസനേ;

അദ്ദസം സാസനകരേ, ഭിക്ഖവോ തത്ഥ സത്ഥുനോ.

൪൮.“സാവത്ഥി നാമ നഗരം, രാജാ തത്ഥാസി കോസലോ;
രഥേന നാഗയുത്തേന, ഉപേസി ബോധിമുത്തമം.

൪൯.“തസ്സാഹം നാഗം ദിസ്വാന, പുബ്ബകമ്മം അനുസ്സരിം;
അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, സമയം അഗമാസഹം.

൫൦.“ജാതിയാ സത്തവസ്സോവ, പബ്ബജിം അനഗാരിയം;
യോ സോ ബുദ്ധം ഉപട്ഠാസി, ആനന്ദോ നാമ സാവകോ.

൫൧.“ഗതിമാ ധിതിമാ ചേവ, സതിമാ ച ബഹുസ്സുതോ;
രഞ്ഞോ ചിത്തം പസാദേന്തോ, നിയ്യാദേസി മഹാജുതി.

൫൨.“തസ്സാഹം ധമ്മം സുത്വാന, പുബ്ബകമ്മം അനുസ്സരിം;
തത്ഥേവ ഠിതകോ സന്തോ, അരഹത്തമപാപുണിം.

൫൩.“ഏകംസം ചീവരം കത്വാ, സിരേ കത്വാന അഞ്ജലിം;
സമ്ബുദ്ധം അഭിവാദേത്വാ, ഇമം വാചം ഉദീരയിം.

൫൪.“‘പദുമുത്തരബുദ്ധസ്സ, ദ്വിപദിന്ദസ്സ സത്ഥുനോ;
നിഗ്ഗുണ്ഡിപുപ്ഫം പഗ്ഗയ്ഹ, സീഹാസനേ ഠപേസഹം.

൫൫.“‘തേന കമ്മേന ദ്വിപദിന്ദ, ലോകജേട്ഠ നരാസഭ;
പത്തോമ്ഹി അചലം ഠാനം, ഹിത്വാ ജയപരാജയം’.

൫൬.“പഞ്ചവീസസഹസ്സമ്ഹി , കപ്പാനം മനുജാധിപാ;
അബ്ബുദനിരബ്ബുദാനി, അട്ഠട്ഠാസിംസു ഖത്തിയാ.

൫൭.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ നിഗ്ഗുണ്ഡിപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

നിഗ്ഗുണ്ഡിപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. സുമനാവേളിയത്ഥേരഅപദാനം

൫൮.“വേസ്സഭുസ്സ ഭഗവതോ, ലോകജേട്ഠസ്സ താദിനോ;
സബ്ബേ ജനാ സമാഗമ്മ, മഹാപൂജം കരോന്തി തേ.

൫൯.“സുധായ പിണ്ഡം കത്വാന, ആവേളം സുമനായഹം;
സീഹാസനസ്സ പുരതോ, അഭിരോപേസഹം തദാ.

൬൦.“സബ്ബേ ജനാ സമാഗമ്മ, പേക്ഖന്തി പുപ്ഫമുത്തമം;
കേനിദം പൂജിതം പുപ്ഫം, ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ താദിനോ.

൬൧.“തേന ചിത്തപ്പസാദേന, നിമ്മാനം ഉപപജ്ജഹം;
അനുഭോമി [അനുഭോസിം (സീ॰)] സകം കമ്മം, പുബ്ബേ സുകതമത്തനോ.

൬൨.“യം യം യോനുപപജ്ജാമി, ദേവത്തം അഥ മാനുസം;
സബ്ബേസാനം പിയോ ഹോമി, പുപ്ഫപൂജായിദം ഫലം.

൯൬."നാഭിജാനാമി കായേന, വാചായ ഉദ ചേതസാ;
സംയതാനം തപസ്സീനം, കതം അക്കോസിതം മയാ.

൭൦. "തേന സുചരിതേനാഹം, ചിത്തസ്സ പണിധീഹി ച;
സബ്ബേസം പൂജിതോ ഹോമി, അനക്കോസസ്സിദം ഫലം.

൭൧."ഇതോ ഏകാദസേ കപ്പേ, സഹസ്സാരോസി ഖത്തിയോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൭൨."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സുമനാവേളിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സുമനാവേളിയത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. പുപ്ഫച്ഛത്തിയത്ഥേരഅപദാനം

൭൩."സിദ്ധത്ഥസ്സ ഭഗവതോ, ലോകജേട്ഠസ്സ താദിനോ;
സച്ചം പകാസയന്തസ്സ, നിബ്ബാപേന്തസ്സ പാണിനോ.

൭൪. "ജലജം ആഹരിത്വാന, സതപത്തം മനോരമം;
പുപ്ഫസ്സ ഛത്തം കത്വാന, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

൭൫. "സിദ്ധത്ഥോ ച ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ ഠിതോ സത്ഥാ, ഇമം ഗാഥം അഭാസഥ.

൭൬."'യോ മേ ചിത്തം പസാദേത്വാ, പുപ്ഫച്ഛത്തം അധാരയിം;
തേന ചിത്തപ്പസാദേന, ദുഗ്ഗതിം സോ ന ഗച്ഛതി'.

൭൭. "ഇദം വത്വാന സമ്ബുദ്ധോ, സിദ്ധത്ഥോ ലോകനായകോ;
ഉയ്യോജേത്വാന പരിസം, വേഹാസം നഭമുഗ്ഗമി.

൭൮."വുട്ഠിതേ നരദേവമ്ഹി, സേതച്ഛത്തമ്പി വുട്ഠഹി;
പുരതോ ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ, ഗച്ഛതി ഛത്തമുത്തമം.

൭൯. "ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ഛത്തം അഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുപ്ഫച്ഛത്തസ്സിദം ഫലം.

൮൦. "ചതുസത്തതികപ്പമ്ഹി, അട്ഠ ജലസിഖാ അഹൂ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലാ.

൮൧."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പുപ്ഫച്ഛത്തിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പുപ്ഫച്ഛത്തിയത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. സപരിവാരഛത്തദായകത്ഥേരഅപദാനം

൮൨."പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;

ആകാസേ ജലവുട്ഠീവ വസ്സതേ [വസ്സതി (സീ॰ സ്യാ॰), വസ്സേതി (?)] ധമ്മവുട്ഠിയാ.

൭൩."തമദ്ദസാസിം സമ്ബുദ്ധം, ദേസേന്തം അമതം പദം;
സകം ചിത്തം പസാദേത്വാ, അഗമാസിം സകം ഘരം.

൭൪."ഛത്തം അലങ്കതം ഗയ്ഹ, ഉപഗച്ഛിം നരുത്തമം;
ഹട്ഠോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, ആകാസേ ഉക്ഖിപിം അഹം.

൭൫."സുസങ്ഗഹിതയാനംവ , ദന്തോവ സാവകുത്തമോ;
ഉപഗന്ത്വാന സമ്ബുദ്ധം, മത്ഥകേ സമ്പതിട്ഠഹി.

൭൬."അനുകമ്പകോ കാരുണികോ, ബുദ്ധോ ലോകഗ്ഗനായകോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൭൭."'യേന ഛത്തമിദം ദിന്നം, അലങ്കതം മനോരമം;
തേന ചിത്തപ്പസാദേന, ദുഗ്ഗതിം സോ ന ഗച്ഛതി.

൭൮."'സത്തക്ഖത്തുഞ്ച ദേവേസു, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
ബാത്തിംസക്ഖത്തുഞ്ച രാജാ, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി.

൭൯."'കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൮൦."'തസ്സ ധമ്മേസു ദായാദോ, ഓരസോ ധമ്മനിമ്മിതോ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ'.

൮൧."ബുദ്ധസ്സ ഗിരമഞ്ഞായ, വാചാസഭിമുദീരിതം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, ഭിയ്യോ ഹാസം ജനേസഹം.

൮൨."ജഹിത്വാ മാനുസം യോനിം, ദിബ്ബം യോനിം [ദേവയോനിം (സീ॰), ദിബ്ബയോനിം (സ്യാ॰)] മജ്ഝഗം;
വിമാനമുത്തമം മയ്ഹം, അബ്ഭുഗ്ഗതം മനോരമം.

൮൩."വിമാനാ നിക്ഖമന്തസ്സ, സേതച്ഛത്തം ധരീയതി;
തദാ സഞ്ഞം പടിലഭിം, പുബ്ബകമ്മസ്സിദം ഫലം.

൮൪."ദേവലോകാ ചവിത്വാന, മനുസ്സത്തഞ്ച ആഗമിം;
ഛത്തിംസക്ഖത്തും ചക്കവത്തീ, സത്തകപ്പസതമ്ഹിതോ.

൮൫."തമ്ഹാ കായാ ചവിത്വാന, ആഗച്ഛിം [അഗഞ്ഛിം (?)] തിദസം പുരം;
സംസരിത്വാനുപുബ്ബേന, മാനുസം പുനരാഗമിം.

൮൬."ഓക്കന്തം മാതുകുച്ഛിം മം, സേതച്ഛത്തം അധാരയും;
ജാതിയാ സത്തവസ്സോഹം, പബ്ബജിം അനഗാരിയം.

൮൭."സുനന്ദോ നാമ നാമേന, ബ്രാഹ്മണോ മന്തപാരഗൂ;
ഫലികം ഛത്തമാദായ, സാവകഗ്ഗസ്സ സോ തദാ.

൮൮."അനുമോദി മഹാവീരോ, സാരിപുത്തോ മഹാകഥീ;
സുത്വാനുമോദനം തസ്സ, പുബ്ബകമ്മമനുസ്സരിം.

൯൯. ‘‘അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, സകം ചിത്തം പസാദയിം;
സരിത്വാ പുരിമം കമ്മം, അരഹത്തമപാപുണിം.

൧൦൦. ‘‘ഉട്ഠായ ആസനാ തമ്ഹാ, സിരേ കത്വാന അഞ്ജലിം;
സമ്ബുദ്ധം അഭിവാദേത്വാ, ഇമം വാചം ഉദീരിയിം.

൧൦൧. ‘‘സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ, ബുദ്ധോ ലോകേ അനുത്തരോ;
പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ.

൧൦൨. ‘‘തസ്സ ഛത്തം മയാ ദിന്നം, വിചിത്തം സമലങ്കതം;
ഉഭോ ഹത്ഥേഹി പഗ്ഗണ്ഹി, സയമ്ഭൂ അഗ്ഗപുഗ്ഗലോ.

൧൦൩. ‘‘അഹോ ബുദ്ധോ അഹോ ധമ്മോ, അഹോ നോ സത്ഥുസമ്പദാ;
ഏകഛത്തസ്സ ദാനേന, ദുഗ്ഗതിം നുപപജ്ജഹം.

൧൦൪. ‘‘കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൧൦൫. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സപരിവാരഛത്തദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സപരിവാരഛത്തദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

ഉമാപുപ്ഫിയവഗ്ഗോ തേത്തിംസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം –

ഉമാപുപ്ഫഞ്ച പുലിനം, ഹാസോ യഞ്ഞോ നിമിത്തകോ;
സംസാവകോ നിഗ്ഗുണ്ഡീ ച, സുമനം പുപ്ഫഛത്തകോ;
സപരിവാരഛത്തോ ച, ഗാഥാ സത്തസതുത്തരാതി.

൩൪. ഗന്ധോദകവഗ്ഗോ

൧. ഗന്ധധൂപിയത്ഥേരഅപദാനം

൧. “സിദ്ധത്ഥസ്സ ഭഗവതോ, ഗന്ധധൂപം അദാസഹം;
സുമനേഹി പടിച്ഛന്നം, ബുദ്ധാനുച്ഛവികഞ്ച തം.

൨. “കഞ്ചനഗ്ഘിയസങ്കാസം, ബുദ്ധം ലോകഗ്ഗനായകം;
ഇന്ദീവരംവ ജലിതം, ആദിത്തംവ ഹുതാസനം.

൩. “ബ്യഗ്ഘുസഭംവ പവരം, അഭിജാതംവ കേസരിം;
നിസിന്നം സമണാനഗ്ഗം, ഭിക്ഖുസങ്ഘപുരക്ഖതം.

൪. “ദിസ്വാ ചിത്തം പസാദേത്വാ, പഗ്ഗഹേത്വാന അഞ്ജലിം;
വന്ദിത്വാ സത്ഥുനോ പാദേ, പക്കാമിം ഉത്തരാമുഖോ.

൫. “ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ഗന്ധമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഗന്ധപൂജായിദം ഫലം.

൬. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഗന്ധധൂപിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഗന്ധധൂപിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. ഉദകപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൭. “സുവണ്ണവണ്ണം സമ്ബുദ്ധം, ഗച്ഛന്തം അനിലഞ്ജസേ;
ഘതാസനംവ ജലിതം, ആദിത്തംവ ഹുതാസനം.

൮. “പാണിനാ ഉദകം ഗയ്ഹ, ആകാസേ ഉക്ഖിപിം അഹം;
സമ്പടിച്ഛി മഹാവീരോ, ബുദ്ധോ കാരുണികോ ഇസി.

൯. “അന്തലിക്ഖേ ഠിതോ സത്ഥാ, പദുമുത്തരനാമകോ;
മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, ഇമം ഗാഥമഭാസഥ.

൧൦. “‘ഇമിനാ ദകദാനേന, പീതിഉപ്പാദനേന ച;
കപ്പസതസഹസ്സമ്പി, ദുഗ്ഗതിം നുപപജ്ജസി’.

൧൧. “തേന കമ്മേന ദ്വിപദിന്ദ, ലോകജേട്ഠ നരാസഭ;
പത്തോമ്ഹി അചലം ഠാനം, ഹിത്വാ ജയപരാജയം.

൧൨. “സഹസ്സരാജനാമേന, തയോ ച ചക്കവത്തിനോ;
പഞ്ചസട്ഠികപ്പസതേ, ചാതുരന്താ ജനാധിപാ.

൧൩. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉദകപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉദകപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. പുന്നാഗപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൪.“കാനനം വനമോഗയ്ഹ, വസാമി ലുദ്ദകോ അഹം;
പുന്നാഗം പുപ്ഫിതം ദിസ്വാ, ബുദ്ധസേട്ഠം അനുസ്സരിം.

൧൫.“തം പുപ്ഫം ഓചിനിത്വാന, സുഗന്ധം ഗന്ധിതം സുഭം;
ഥൂപം കത്വാന പുലിനേ, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

൧൬.“ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൭.“ഏകമ്ഹി നവുതേ കപ്പേ, ഏകോ ആസിം തമോനുദോ;
സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ.

൧൮.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പുന്നാഗപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പുന്നാഗപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. ഏകദുസ്സദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൯.“നഗരേ ഹംസവതിയാ, അഹോസിം തിണഹാരകോ;
തിണഹാരേന ജീവാമി, തേന പോസേമി ദാരകേ.

൨൦.“പദുമുത്തരോ നാമ ജിനോ, സബ്ബധമ്മാന പാരഗൂ;
തമന്ധകാരം നാസേത്വാ, ഉപ്പജ്ജി ലോകനായകോ.

൨൧.“സകേ ഘരേ നിസീദിത്വാ, ഏവം ചിന്തേസഹം തദാ;
‘ബുദ്ധോ ലോകേ സമുപ്പന്നോ, ദേയ്യധമ്മോ ച നത്ഥി മേ.

൨൨.“‘ഇദം മേ സാടകം ഏകം, നത്ഥി മേ കോചി ദായകോ;
ദുക്ഖോ നിരയസമ്ഫസ്സോ, രോപയിസ്സാമി ദക്ഖിണം’.

൨൩.“ഏവാഹം ചിന്തയിത്വാന, സകം ചിത്തം പസാദയിം;
ഏകം ദുസ്സം ഗഹേത്വാന, ബുദ്ധസേട്ഠസ്സദാസഹം.

൨൪.“ഏകം ദുസ്സം ദദിത്വാന, ഉക്കുട്ഠിം സമ്പവത്തയിം;
യദി ബുദ്ധോ തുവം വീര, താരേഹി മം മഹാമുനി.

൨൫.“പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
മമ ദാനം പകിത്തേന്തോ, അകാ മേ അനുമോദനം.

൨൬.“‘ഇമിനാ ഏകദുസ്സേന, ചേതനാപണിധീഹി ച;
കപ്പസതസഹസ്സാനി, വിനിപാതം ന ഗച്ഛതി.

൨൭.“‘ഛത്തിംസക്ഖത്തും ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
തേത്തിംസക്ഖത്തും രാജാ ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി;
പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം.

൨൮.ദേവലോകേ മനുസ്സേ വാ, സംസരന്തോ തുവം ഭവേ;
രൂപവാ ഗുണസമ്പന്നോ, അനവക്കന്തദേഹവാ;
അക്ഖോഭം അമിതം ദുസ്സം, ലഭിസ്സസി യദിച്ഛകം’.

൨൯.‘‘ഇദം വത്വാന സമ്ബുദ്ധോ, ജലജുത്തമനാമകോ;
നഭം അബ്ഭുഗ്ഗമീ ധീരോ, ഹംസരാജാവ അമ്ബരേ.

൩൦.‘‘യം യം യോനുപപജ്ജാമി, ദേവത്തം അഥ മാനുസം;
ഭോഗേ മേ ഊനതാ നത്ഥി, ഏകദുസ്സസ്സിദം ഫലം.

൩൧.‘‘പദുദ്ധാരേ പദുദ്ധാരേ, ദുസ്സം നിബ്ബത്തതേ മമം;
ഹേട്ഠാ ദുസ്സമ്ഹി തിട്ഠാമി, ഉപരി ഛദനം മമ.

൩൨.‘‘ചക്കവാളമുപാദായ, സകാനനം സപബ്ബതം;
ഇച്ഛമാനോ ചഹം അജ്ജ, ദുസ്സേഹി ഛാദയേയ്യഹം.

൩൩.‘‘തേനേവ ഏകദുസ്സേന, സംസരന്തോ ഭവാഭവേ;
സുവണ്ണവണ്ണോ ഹുത്വാന, സംസരാമി ഭവാഭവേ.

൩൪.‘‘വിപാകം ഏകദുസ്സസ്സ, നജ്ഝഗം കത്ഥചിക്ഖയം;
അയം മേ അന്തിമാ ജാതി, വിപച്ചതി ഇധാപി മേ.

൩൫.‘‘സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ, യം ദുസ്സമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഏകദുസ്സസ്സിദം ഫലം.

൩൬.‘‘കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
നാഗോവ ബന്ധനം ഛേത്വാ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൩൭.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഏകദുസ്സദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഏകദുസ്സദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. ഫുസിതകമ്പിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൮.‘‘വിപസ്സീ നാമ [സബ്ബത്ഥപി ഏവമേവ ദിസ്സതി] സമ്ബുദ്ധോ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ.

ഖീണാസവേഹി സഹിതോ, സങ്ഘാരാമേ വസീ തദാ.

൩൯.‘‘ആരാമദ്വാരാ നിക്ഖമ്മ, വിപസ്സീ [സബ്ബത്ഥപി ഏവമേവ ദിസ്സതി] ലോകനായകോ;
സഹ സതസഹസ്സേഹി, അട്ഠ [സഹസ്സസതസിസ്സേഹി, അട്ഠ (ക॰), അട്ഠ സതസഹസ്സേഹി, സഹ (?)] ഖീണാസവേഹി സോ.

൪൦. ‘‘അജിനേന നിവത്ഥോഹം, വാകചീരധരോപി ച;
കുസുമോദകമാദായ [കുസുമ്ഭോദക… (സീ॰ സ്യാ॰)], സമ്ബുദ്ധം ഉപസങ്കമിം.

൪൧.“സകം ചിത്തം പസാദേത്വാ, വേദജാതോ കതഞ്ജലീ;
കുസുമോദകമാദായ, ബുദ്ധമബ്ഭുക്കിരിം അഹം.

൪൨.“തേന കമ്മേന സമ്ബുദ്ധോ, ജലജുത്തമനാമകോ [സബ്ബത്ഥപി ഏവമേവ ദിസ്സതി];
മമ കമ്മം പകിത്തേത്വാ, അഗമാ യേന പത്ഥിതം.

൪൩.“ഫുസിതാ പഞ്ചസഹസ്സാ, യേഹി പൂജേസഹം ജിനം;
അഡ്ഢതേയ്യസഹസ്സേഹി, ദേവരജ്ജം അകാരയിം.

൪൪.“അഡ്ഢതേയ്യസഹസ്സേഹി, ചക്കവത്തീ അഹോസഹം;
അവസേസേന കമ്മേന, അരഹത്തമപാപുണിം.

൪൫.“ദേവരാജാ യദാ ഹോമി [അഹോസിം (സ്യാ॰ ക॰)], മനുജാധിപതീ യദാ [തദാ (സ്യാ॰ ക॰)];
തമേവ നാമധേയ്യം മേ, ഫുസിതോ നാമ ഹോമഹം.

൪൬.“ദേവഭൂതസ്സ സന്തസ്സ, അഥാപി മാനുസസ്സ വാ;
സമന്താ ബ്യാമതോ മയ്ഹം, ഫുസിതംവ പവസ്സതി.

൪൭.“ഭവാ ഉഗ്ഘാടിതാ മയ്ഹം, കിലേസാ ഝാപിതാ മമ;
സബ്ബാസവപരിക്ഖീണോ, ഫുസിതസ്സ ഇദം ഫലം.

൪൮.“ചന്ദനസ്സേവ മേ കായാ, തഥാ ഗന്ധോ പവായതി;
സരീരതോ മമ ഗന്ധോ, അഡ്ഢകോസേ പവായതി.

൪൯.“ദിബ്ബഗന്ധം സമ്പവന്തം, പുഞ്ഞകമ്മസമങ്ഗിനം;
ഗന്ധം ഘത്വാന ജാനന്തി, ഫുസിതോ ആഗതോ ഇധ.

൫൦. “സാഖാപലാസകട്ഠാനി , തിണാനിപി ച സബ്ബസോ;
മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, ഗന്ധോ സമ്പജ്ജതേ ഖണേ.

൫൧.“സതസഹസ്സിതോ [സബ്ബത്ഥപി ഏവമേവ ദിസ്സതി] കപ്പേ, ചന്ദനം അഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഫുസിതസ്സ ഇദം ഫലം.

൫൨.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഫുസിതകമ്പിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഫുസിതകമ്പിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. പഭങ്കരത്ഥേരഅപദാനം

൫൩.“പദുമുത്തരഭഗവതോ, ലോകജേട്ഠസ്സ താദിനോ;
വിപിനേ ചേതിയം ആസി, വാളമിഗസമാകുലേ.

൫൪.“ന കോചി വിസഹി ഗന്തും, ചേതിയം അഭിവന്ദിതും;
തിണകട്ഠലതോനദ്ധം, പലുഗ്ഗം ആസി ചേതിയം.

൫൫.

“വനകമ്മികോ തദാ ആസിം, പിതുമാതുമതേനഹം
[പിതുപേതാമഹേനഹം (സീ॰), പിതാപേതാമഹേനഹം (സ്യാ॰)];
അദ്ദസം വിപിനേ ഥൂപം, ലുഗ്ഗം തിണലതാകുലം.

൬൬.“ദിസ്വാനാഹം ബുദ്ധഥൂപം, ഗരുചിത്തം ഉപട്ഠഹിം;
ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ ഥൂപോയം, പലുഗ്ഗോ അച്ഛതീ വനേ.

൬൭.“നച്ഛന്നം നപ്പതിരൂപം, ജാനന്തസ്സ ഗുണാഗുണം;
ബുദ്ധഥൂപം അസോധേത്വാ, അഞ്ഞം കമ്മം പയോജയേ.

൬൮.“തിണകട്ഠഞ്ച വല്ലിഞ്ച, സോധയിത്വാന ചേതിയേ;
വന്ദിത്വാ അട്ഠ വാരാനി [അട്ഠ ഠാനാനി (ക॰)], പടികുടികോ അഗച്ഛഹം.

൬൯.“തേന കമ്മേന സുകതേന, ചേതനാപണിധീഹി ച;
ജഹിത്വാ മാനുസം ദേഹം, താവതിംസമഗച്ഛഹം.

൭൦.“തത്ഥ മേ സുകതം ബ്യമ്ഹം, സോവണ്ണം സപഭസ്സരം;
സട്ഠിയോജനമുബ്ബിദ്ധം, തിംസയോജനവിത്ഥതം.

൭൧.“തിസതാനി ച വാരാനി, ദേവരജ്ജമകാരയിം;
പഞ്ചവീസതിക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ അഹോസഹം.

൭൨.“ഭവാഭവേ സംസരന്തോ, മഹാഭോഗം ലഭാമഹം;
ഭോഗേ മേ ഊനതാ നത്ഥി, സോധനായ ഇദം ഫലം.

൭൩.“സിവികാ ഹത്ഥിഖന്ധേന, വിപിനേ ഗച്ഛതോ മമ;
യം യം ദിസാഹം ഗച്ഛാമി, സരണം സമ്പതേ [സിജ്ഝതേ (ക॰)] വനം.

൭൪.“ഖാണും വാ കണ്ടകം വാപി, നാഹം പസ്സാമി ചക്ഖുനാ;
പുഞ്ഞകമ്മേന സംയുത്തോ, സയമേവാപനീയരേ.

൭൫.“കുട്ഠം ഗണ്ഡോ കിലാസോ ച, അപമാരോ വിതച്ഛികാ;
ദദ്ദു കച്ഛു [കണ്ഡു (സ്യാ॰)] ച മേ നത്ഥി, സോധനായ ഇദം ഫലം.

൭൬.“അഞ്ഞമ്പി മേ അച്ഛരിയം, ബുദ്ധഥൂപസ്സ സോധനേ [ബുദ്ധഥൂപമ്ഹി സോധിതേ (സ്യാ॰)];
നാഭിജാനാമി മേ കായേ, ജാതം പിളകബിന്ദുകം.

൭൭.“അഞ്ഞമ്പി മേ അച്ഛരിയം, ബുദ്ധഥൂപമ്ഹി സോധിതേ [സബ്ബത്ഥപി ഏവമേവ ദിസ്സതി, തഥാ ഉപരിപി];
ദുവേ ഭവേ സംസരാമി, ദേവത്തേ അഥ മാനുസേ.

൭൮.“അഞ്ഞമ്പി മേ അച്ഛരിയം, ബുദ്ധഥൂപമ്ഹി സോധിതേ;
സുവണ്ണവണ്ണോ സബ്ബത്ഥ, സപ്പഭാസോ ഭവാമഹം.

൭൯.“അഞ്ഞമ്പി മേ അച്ഛരിയം, ബുദ്ധഥൂപമ്ഹി സോധിതേ;
അമനാപം വിവജ്ജതി, മനാപം ഉപതിട്ഠതി.

൮൦. “അഞ്ഞമ്പി മേ അച്ഛരിയം, ബുദ്ധഥൂപമ്ഹി സോധിതേ;
വിസുദ്ധം ഹോതി മേ ചിത്തം, ഏകഗ്ഗം സുസമാഹിതം.

൭൧."അഞ്ഞമ്പി മേ അച്ഛരിയം, ബുദ്ധഥൂപമ്ഹി സോധിതേ;
ഏകാസനേ നിസീദിത്വാ, അരഹത്തമപാപുണിം.

൭൨."സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സോധനായ ഇദം ഫലം.

൭൩."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പഭങ്കരോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പഭങ്കരത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. തിണകുടിദായകത്ഥേരഅപദാനം

൭൪."നഗരേ ബന്ധുമതിയാ, അഹോസിം പരകമ്മികോ;
പരകമ്മായനേ യുത്തോ, പരഭത്തം അപസ്സിതോ.

൭൫."രഹോഗതോ നിസീദിത്വാ, ഏവം ചിന്തേസഹം തദാ;
ബുദ്ധോ ലോകേ സമുപ്പന്നോ, അധികാരോ ച നത്ഥി മേ.

൭൬."കാലോ മേ ഗതിം [കാലോ ഗതിം മേ (സീ॰ സ്യാ॰)] സോധേതും, ഖണോ മേ പടിപാദിതോ;
ദുക്ഖോ നിരയസമ്ഫസ്സോ, അപുഞ്ഞാനഞ്ഹി പാണിനം.

൭൭."ഏവാഹം ചിന്തയിത്വാന, കമ്മസാമിം ഉപാഗമിം;
ഏകാഹം കമ്മം യാചിത്വാ, വിപിനം പാവിസിം അഹം.

൭൮."തിണകട്ഠഞ്ച വല്ലിഞ്ച, ആഹരിത്വാനഹം തദാ;
തിദണ്ഡകേ ഠപേത്വാന, അകം തിണകുടിം അഹം.

൭൯."സങ്ഘസ്സത്ഥായ കുടികം, നിയ്യാദേത്വാന [നിയ്യാതേത്വാന (സീ॰)] തം അഹം;
തദഹേയേവ ആഗന്ത്വാ, കമ്മസാമിം ഉപാഗമിം.

൮൦."തേന കമ്മേന സുകതേന, താവതിംസമഗച്ഛഹം;
തത്ഥ മേ സുകതം ബ്യമ്ഹം, കുടികായ സുനിമ്മിതം [തിണകുടികായ നിമ്മിതം (സീ॰)].

൮൧."സഹസ്സകണ്ഡം സതഭേണ്ഡു, ധജാലു ഹരിതാമയം;
സതസഹസ്സനിയ്യൂഹാ, ബ്യമ്ഹേ പാതുഭവിംസു മേ.

൮൨."യം യം യോനുപപജ്ജാമി, ദേവത്തം അഥ മാനുസം;
മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, പാസാദോ ഉപതിട്ഠതി.

൮൩."ഭയം വാ ഛമ്ഭിതത്തം വാ, ലോമഹംസോ ന വിജ്ജതി;
താസം മമ ന ജാനാമി, തിണകുടികായിദം [തിണകുടിയിദം (ക॰)] ഫലം.

൮൪."സീഹബ്യഗ്ഘാ ച ദീപീ ച, അച്ഛകോകതരച്ഛകാ [തരച്ഛയോ (സ്യാ॰ ക॰)];
സബ്ബേ മം പരിവജ്ജേന്തി, തിണകുടികായിദം ഫലം.

൮൫.

‘‘സരീസപാ [സിരിംസപാ (സീ॰ സ്യാ॰), സരിംസപാ (ക॰)] ച ഭൂതാ ച, അഹീ കുമ്ഭണ്ഡരക്ഖസാ;
തേപി മം പരിവജ്ജേന്തി, തിണകുടികായിദം ഫലം.

൨൬. ‘‘ന പാപസുപിനസ്സാപി, സരാമി ദസ്സനം മമ;
ഉപട്ഠിതാ സതി മയ്ഹം, തിണകുടികായിദം ഫലം.

൨൭. ‘‘തായേവ തിണകുടികായ, അനുഭോത്വാന സമ്പദാ;
ഗോതമസ്സ ഭഗവതോ, ധമ്മം സച്ഛികരിം അഹം.

൨൮. ‘‘ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, തിണകുടികായിദം ഫലം.

൨൯. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തിണകുടിദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തിണകുടിദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. ഉത്തരേയ്യദായകത്ഥേരഅപദാനം

൩൦. ‘‘നഗരേ ഹംസവതിയാ, അഹോസിം ബ്രാഹ്മണോ തദാ;
അജ്ഝായകോ മന്തധരോ, തിണ്ണം വേദാന പാരഗൂ.

൩൧. ‘‘പുരക്ഖതോ സസിസ്സേഹി, ജാതിമാ ച സുസിക്ഖിതോ;
തോയാഭിസേചനത്ഥായ, നഗരാ നിക്ഖമിം തദാ.

൩൨. ‘‘പദുമുത്തരോ നാമ ജിനോ, സബ്ബധമ്മാന പാരഗൂ;
ഖീണാസവസഹസ്സേഹി, പാവിസീ നഗരം ജിനോ.

൩൩. ‘‘സുചാരുരൂപം ദിസ്വാന, ആനേഞ്ജകാരിതം വിയ;
പരിവുതം അരഹന്തേഹി, ദിസ്വാ ചിത്തം പസാദയിം.

൩൪. ‘‘സിരസ്മിം അഞ്ജലിം കത്വാ, നമസ്സിത്വാന സുബ്ബതം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, ഉത്തരീയമദാസഹം.

൩൫. ‘‘ഉഭോ ഹത്ഥേഹി പഗ്ഗയ്ഹ, സാടകം ഉക്ഖിപിം അഹം;
യാവതാ ബുദ്ധപരിസാ, താവ ഛാദേസി സാടകോ.

൩൬. ‘‘പിണ്ഡചാരം ചരന്തസ്സ, മഹാഭിക്ഖുഗണാദിനോ;
ഛദം കരോന്തോ അട്ഠാസി, ഹാസയന്തോ മമം തദാ.

൩൭. ‘‘ഘരതോ നിക്ഖമന്തസ്സ, സയമ്ഭൂ അഗ്ഗപുഗ്ഗലോ;
വീഥിയംവ ഠിതോ സത്ഥാ, അകാ മേ [അകാസി (സ്യാ॰)] അനുമോദനം.

൩൮. ‘‘പസന്നചിത്തോ സുമനോ, യോ മേ അദാസി സാടകം;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണോഥ മമ ഭാസതോ.

൩൯. ‘‘‘തിംസകപ്പസഹസ്സാനി, ദേവലോകേ രമിസ്സതി;
പഞ്ഞാസക്ഖത്തും ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി.

൧൦൦. ‘‘ദേവലോകേ വസന്തസ്സ, പുഞ്ഞകമ്മസമങ്ഗിനോ;
സമന്താ യോജനസതം, ദുസ്സച്ഛന്നം ഭവിസ്സതി.

൧൦൧. ‘‘ഛത്തിംസക്ഖത്തും രാജാ ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി;
പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം.

൧൦൨. ‘‘ഭവേ സംസരമാനസ്സ, പുഞ്ഞകമ്മസമങ്ഗിനോ;
മനസാ പത്ഥിതം സബ്ബം, നിബ്ബത്തിസ്സതി താവദേ.

൧൦൩. ‘‘കോസേയ്യകമ്ബലിയാനി [കോസേയ്യകമ്ബലീയാനി (സീ॰)], ഖോമകപ്പാസികാനി ച;
മഹഗ്ഘാനി ച ദുസ്സാനി, പടിലച്ഛതിയം നരോ.

൧൦൪. ‘‘മനസാ പത്ഥിതം സബ്ബം, പടിലച്ഛതിയം നരോ;
ഏകദുസ്സസ്സ വിപാകം, അനുഭോസ്സതി സബ്ബദാ.

൧൦൫. ‘‘സോ പച്ഛാ പബ്ബജിത്വാന, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
ഗോതമസ്സ ഭഗവതോ, ധമ്മം സച്ഛികരിസ്സതി’.

൧൦൬. ‘‘അഹോ മേ സുകതം കമ്മം, സബ്ബഞ്ഞുസ്സ മഹേസിനോ;
ഏകാഹം സാടകം ദത്വാ, പത്തോമ്ഹി അമതം പദം.

൧൦൭. ‘‘മണ്ഡപേ രുക്ഖമൂലേ വാ, വസതോ സുഞ്ഞകേ ഘരേ;
ധാരേതി ദുസ്സഛദനം, സമന്താ ബ്യാമതോ മമ.

൧൦൮. ‘‘അവിഞ്ഞത്തം നിവാസേമി [അവിഞ്ഞത്താനി സേവാമി (?)], ചീവരം പച്ചയഞ്ചഹം;
ലാഭീ [ലാഭിമ്ഹി (സ്യാ॰)] അന്നസ്സ പാനസ്സ, ഉത്തരേയ്യസ്സിദം ഫലം.

൧൦൯. ‘‘സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, വത്ഥദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൧൦. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉത്തരേയ്യദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉത്തരേയ്യദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. ധമ്മസവനിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൧൧. ‘‘പദുമുത്തരോ നാമ ജിനോ, സബ്ബധമ്മാന പാരഗൂ;
ചതുസച്ചം പകാസേന്തോ, സന്താരേസി ബഹും ജനം.

൧൧൨. ‘‘അഹം തേന സമയേന, ജടിലോ ഉഗ്ഗതാപനോ;
ധുനന്തോ വാകചീരാനി, ഗച്ഛാമി അമ്ബരേ തദാ.

൧൧൩. ‘‘ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ ഉപരി, ഗന്തും ന വിസഹാമഹം;
പക്ഖീവ സേലമാസജ്ജ [സേലമാപജ്ജ (സ്യാ॰)], ഗമനം ന ലഭാമഹം.

൧൧൪. ‘‘ന മേ ഇദം ഭൂതപുബ്ബം, ഇരിയസ്സ വികോപനം;
ദകേ യഥാ ഉമ്മുജ്ജിത്വാ, ഏവം ഗച്ഛാമി അമ്ബരേ.

൧൧൫. “ഉളാരഭൂതോ മനുജോ, ഹേട്ഠാസീനോ [ഹേട്ഠാപി നോ (ക॰)] ഭവിസ്സതി;
ഹന്ദ മേനം ഗവേസിസ്സം, അപി അത്ഥം ലഭേയ്യഹം.

൧൧൬. “ഓരോഹന്തോ അന്തലിക്ഖാ, സദ്ദമസ്സോസി സത്ഥുനോ;
അനിച്ചതം കഥേന്തസ്സ, തമഹം ഉഗ്ഗഹിം തദാ.

൧൧൭. “അനിച്ചസഞ്ഞമുഗ്ഗയ്ഹ, അഗമാസിം മമസ്സമം;
യാവതായും വസിത്വാന, തത്ഥ കാലങ്കതോ അഹം.

൧൧൮. “ചരിമേ വത്തമാനമ്ഹി, തം ധമ്മസവനം [ധമ്മസവണം (സീ॰)] സരിം;
തേന കമ്മേന സുകതേന, താവതിംസമഗച്ഛഹം.

൧൧൯. “തിംസകപ്പസഹസ്സാനി, ദേവലോകേ രമിം അഹം;
ഏകപഞ്ഞാസക്ഖത്തുഞ്ച, ദേവരജ്ജമകാരയിം.

൧൨൦. “ഏകസത്തതിക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ അഹോസഹം;
പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം.

൧൨൧. “പിതുഗേഹേ നിസീദിത്വാ, സമണോ ഭാവിതിന്ദ്രിയോ;
ഗാഥായ പരിദീപേന്തോ, അനിച്ചതമുദാഹരി [അനിച്ചവത്ഥുദാഹരി (സ്യാ॰ ക॰)].

൧൨൨. “അനുസ്സരാമി തം സഞ്ഞം, സംസരന്തോ ഭവാഭവേ;
ന കോടിം പടിവിജ്ഝാമി [ന കോചി പടിവജ്ജാമി (ക॰)], നിബ്ബാനം അച്ചുതം പദം [അയം ഗാഥാ ഉപരി ൪൯ വഗ്ഗേ സത്തമാപദാനേ പുരിമഗാഥായ പുരേതരം ദിസ്സതി].

൧൨൩. “അനിച്ചാ വത സങ്ഖാരാ, ഉപ്പാദവയധമ്മിനോ;
ഉപ്പജ്ജിത്വാ നിരുജ്ഝന്തി, തേസം വൂപസമോ സുഖോ.

൧൨൪. “സഹ ഗാഥം സുണിത്വാന, പുബ്ബകമ്മം അനുസ്സരിം;
ഏകാസനേ നിസീദിത്വാ, അരഹത്തമപാപുണിം.

൧൨൫. “ജാതിയാ സത്തവസ്സോഹം, അരഹത്തമപാപുണിം;
ഉപസമ്പാദയി ബുദ്ധോ, ഗുണമഞ്ഞായ ചക്ഖുമാ.

൧൨൬. “ദാരകോവ അഹം സന്തോ, കരണീയം സമാപയിം;
കിം മേ കരണീയം അജ്ജ, സക്യപുത്തസ്സ സാസനേ.

൧൨൭. “സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സദ്ധമ്മസവനേ ഫലം.

൧൨൮. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ധമ്മസവനിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ധമ്മസവനിയത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. ഉക്ഖിത്തപദുമിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൨൯. “നഗരേ ഹംസവതിയാ, അഹോസിം മാലികോ തദാ;

ഓഗാഹേത്വാ പദുമസരം, സതപത്തം ഓചിനാമഹം.

൧൩൦. ‘‘പദുമുത്തരോ നാമ ജിനോ, സബ്ബധമ്മാന പാരഗൂ;
സഹ സതസഹസ്സേഹി [സതസഹസ്സസിസ്സേഹി (ക॰)], സന്തചിത്തേഹി താദിഭി.

൧൩൧. ‘‘ഖീണാസവേഹി സുദ്ധേഹി, ഛളഭിഞ്ഞേഹി ഝായിഭി [സോ തദാ (സീ॰), സോ സഹ (ക॰)];
മമ വുദ്ധിം സമന്വേസം, ആഗച്ഛി മമ സന്തികം [മമ സന്തികേ (സീ॰), പുരിസുത്തമോ (സ്യാ॰ ക॰)].

൧൩൨. ‘‘ദിസ്വാനഹം ദേവദേവം, സയമ്ഭും ലോകനായകം;
വണ്ടേ ഛേത്വാ സതപത്തം, ഉക്ഖിപിമമ്ബരേ തദാ.

൧൩൩. ‘‘യദി ബുദ്ധോ തുവം വീര, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
സയം ഗന്ത്വാ സതപത്താ, മത്ഥകേ ധാരയന്തു തേ.

൧൩൪. ‘‘അധിട്ഠഹി മഹാവീരോ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
ബുദ്ധസ്സ ആനുഭാവേന, മത്ഥകേ ധാരയിംസു തേ.

൧൩൫. ‘‘തേന കമ്മേന സുകതേന, ചേതനാപണിധീഹി ച;
ജഹിത്വാ മാനുസം ദേഹം, താവതിംസമഗച്ഛഹം.

൧൩൬. ‘‘തത്ഥ മേ സുകതം ബ്യമ്ഹം, സതപത്തന്തി വുച്ചതി;
സട്ഠിയോജനമുബ്ബിദ്ധം, തിംസയോജനവിത്ഥതം.

൧൩൭. ‘‘സഹസ്സക്ഖത്തും ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജമകാരയിം;
പഞ്ചസത്തതിക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ അഹോസഹം.

൧൩൮. ‘‘പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം;
അനുഭോമി സകം കമ്മം, പുബ്ബേ സുകതമത്തനോ.

൧൩൯. ‘‘തേനേവേകപദുമേന, അനുഭോത്വാന സമ്പദാ;
ഗോതമസ്സ ഭഗവതോ, ധമ്മം സച്ഛികരിം അഹം.

൧൪൦. ‘‘കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
നാഗോവ ബന്ധനം ഛേത്വാ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൧൪൧. ‘‘സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഏകപദുമസ്സിദം ഫലം.

൧൪൨. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉക്ഖിത്തപദുമിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉക്ഖിത്തപദുമിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

ഗന്ധോദകവഗ്ഗോ ചതുതിംസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം –

ഗന്ധധൂപോ ഉദകഞ്ച, പുന്നാഗ ഏ്വകദുസ്സകാ;
ഫുസിതോ ച പഭങ്കരോ, കുടിദോ ഉത്തരീയകോ.

സവനീ ഏ്വകപദുമീ, ഗാഥായോ സബ്ബപിണ്ഡിതാ;
ഏ്വകം ഗാഥാസതഞ്ചേവ, ചതുതാലീസമേവ ച.

൩൫. ഏകപദുമിയവഗ്ഗോ

൧. ഏകപദുമിയത്ഥേരഅപദാനം

൧. “പദുമുത്തരോ നാമ ജിനോ, സബ്ബധമ്മാന പാരഗൂ;
ഭവാഭവേ വിഭാവേന്തോ, താരേസി ജനതം ബഹും.

൨. “ഹംസരാജാ തദാ ഹോമി, ദിജാനം പവരോ അഹം;
ജാതസ്സരം സമോഗയ്ഹ, കീളാമി ഹംസകീളിതം.

൩. “പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
ജാതസ്സരസ്സ ഉപരി, ആഗച്ഛി താവദേ ജിനോ.

൪. “ദിസ്വാനഹം ദേവദേവം, സയമ്ഭും ലോകനായകം;
വണ്ണേ ഛേത്വാന പദുമം, സതപത്തം മനോരമം.

൫. “മുഖതുണ്ഡേന പഗ്ഗയ്ഹ, പസന്നോ ലോകനായകേ [വിപ്പസന്നേന ചേതസാ (സ്യാ॰)];
ഉക്ഖിപിത്വാന ഗഗണേ [ഉക്ഖിപിത്വാ നലാടേന (ക॰)], ബുദ്ധസേട്ഠം അപൂജയിം.

൬. “പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
അന്തലിക്ഖേ ഠിതോ സത്ഥാ, അകാ മേ അനുമോദനം.

൭. “‘ഇമിനാ ഏകപദുമേന, ചേതനാപണിധീഹി ച;
കപ്പാനം സതസഹസ്സം, വിനിപാതം ന ഗച്ഛസി’.

൮. “ഇദം വത്വാന സമ്ബുദ്ധോ, ജലജുത്തമനാമകോ;
മമ കമ്മം പകിത്തേത്വാ, അഗമാ യേന പത്ഥിതം.

൯. “സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൦. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഏകപദുമിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഏകപദുമിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. തീണുപ്പലമാലിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൧. “ചന്ദഭാഗാനദീതീരേ , അഹോസിം വാനരോ തദാ;
അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, നിസിന്നം പബ്ബതന്തരേ.

൧൨. “ഓഭാസേന്തം ദിസാ സബ്ബാ, സാലരാജംവ ഫുല്ലിതം;
ലക്ഖണബ്യഞ്ജനൂപേതം, ദിസ്വാ അത്തമനോ അഹും.

൧൩. “ഉദഗ്ഗചിത്തോ സുമനോ, പീതിയാ ഹട്ഠമാനസോ;

തീണി ഉപ്പലപുപ്ഫാനി, മത്ഥകേ അഭിരോപയിം.

൧൪."പുപ്ഫാനി അഭിരോപേത്വാ, വിപസ്സിസ്സ മഹേസിനോ;
സഗാരവോ ഭവിത്വാന [ഗമിത്വാന (സീ॰), നമിത്വാന (ക॰)], പക്കാമിം ഉത്തരാമുഖോ.

൧൫."ഗച്ഛന്തോ പടികുടികോ, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ;
സേലന്തരേ പതിത്വാന [പപതിത്വാ (സ്യാ॰ ക॰)], പാപുണിം ജീവിതക്ഖയം.

൧൬."തേന കമ്മേന സുകതേന, ചേതനാപണിധീഹി ച;
ജഹിത്വാ മാനുസം ദേഹം [പുരിമം ജാതിം (?) ഉപരി ൩൮ വഗ്ഗേ തതിയാപദാനേ ഏവമേവ ദിസ്സതി], താവതിംസമഗച്ഛഹം.

൧൭."സതാനം തീണിക്ഖത്തുഞ്ച, ദേവരജ്ജം അകാരയിം;
സതാനം പഞ്ചക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ അഹോസഹം.

൧൮."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൯."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തീണുപ്പലമാലിയോ [തിഉപ്പലമാലിയോ (സീ॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തീണുപ്പലമാലിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. ധജദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൦."തിസ്സോ നാമ അഹു സത്ഥാ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
തയോപധിക്ഖയേ [തസ്സോപധിക്ഖയേ (സീ॰)] ദിസ്വാ, ധജം ആരോപിതം മയാ.

൨൧."തേന കമ്മേന സുകതേന, ചേതനാപണിധീഹി ച;
ജഹിത്വാ മാനുസം ദേഹം, താവതിംസമഗച്ഛഹം.

൨൨."സതാനം തീണിക്ഖത്തുഞ്ച, ദേവരജ്ജം അകാരയിം;
സതാനം പഞ്ചക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ അഹോസഹം.

൨൩."പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം;
അനുഭോമി സകം കമ്മം, പുബ്ബേ സുകതമത്തനോ.

൨൪."ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ധജദാനസ്സിദം ഫലം.

൨൫."ഇച്ഛമാനോ ചഹം അജ്ജ, സകാനനം സപബ്ബതം;
ഖോമദുസ്സേന ഛാദേയ്യം, തദാ മയ്ഹം കതേ ഫലം.

൨൬."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ധജദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ധജദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. തികിങ്കണിപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൨൭.“ഹിമവന്തസ്സാവിദൂരേ, ഭൂതഗണോ നാമ പബ്ബതോ;
തത്ഥദ്ദസം പംസുകൂലം, ദുമഗ്ഗമ്ഹി വിലഗ്ഗിതം.

൨൮.“തീണി കിങ്കണിപുപ്ഫാനി, ഓചിനിത്വാനഹം തദാ;
ഹട്ഠോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, പംസുകൂലം അപൂജയിം.

൨൯.“ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, തിണ്ണം പുപ്ഫാനിദം ഫലം.

൩൦.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തികിങ്കണിപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തികിങ്കണിപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. നളാഗാരികത്ഥേരഅപദാനം

൩൧.“ഹിമവന്തസ്സാവിദൂരേ , ഹാരിതോ നാമ പബ്ബതോ;
സയമ്ഭൂ നാരദോ നാമ, രുക്ഖമൂലേ വസീ തദാ.

൩൨.“നളാഗാരം കരിത്വാന, തിണേന ഛാദയിം അഹം;
ചങ്കമം സോധയിത്വാന, സയമ്ഭുസ്സ അദാസഹം.

൩൩.“ചതുദ്ദസസു കപ്പേസു, ദേവലോകേ രമിം അഹം;
ചതുസത്തതിക്ഖത്തുഞ്ച, ദേവരജ്ജം അകാരയിം.

൩൪.“ചതുസത്തതി [സത്തസത്തതി (സീ॰)] ക്ഖത്തുഞ്ച , ചക്കവത്തീ അഹോസഹം;
പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം.

൩൫.“ഉബ്ബിദ്ധം ഭവനം മയ്ഹം, ഇന്ദലട്ഠീവ ഉഗ്ഗതം;
സഹസ്സഥമ്ഭം അതുലം, വിമാനം സപഭസ്സരം.

൩൬.“ദ്വേ സമ്പത്തീ അനുഭോത്വാ, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
ഗോതമസ്സ ഭഗവതോ, സാസനേ പബ്ബജിം അഹം.

൩൭.“പധാനപഹിതത്തോമ്ഹി , ഉപസന്തോ നിരൂപധി;
നാഗോവ ബന്ധനം ഛേത്വാ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൩൮.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ നളാഗാരികോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

നളാഗാരികത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. ചമ്പകപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൯.“ഹിമവന്തസ്സാവിദൂരേ, ജാപലോ [ചാപലോ (സീ॰), ഛാപലോ (സ്യാ॰)] നാമ പബ്ബതോ;
ബുദ്ധോ സുദസ്സനോ നാമ, വിഹാസി പബ്ബതന്തരേ.

൪൦. “പുപ്ഫം ഹേമവന്തം [ഹേമവതം (സീ॰), ഹേമവണ്ണം (സ്യാ॰)] ഗയ്ഹ, ഗച്ഛം വേഹായസേനഹം;
അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, ഓഘതിണ്ണമനാസവം.

൪൧.“സത്ത ചമ്പകപുപ്ഫാനി, സീസേ കത്വാനഹം തദാ;
ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപേസിം, സയമ്ഭുസ്സ മഹേസിനോ.

൪൨.“ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൪൩.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ചമ്പകപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ചമ്പകപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. പദുമപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൪൪.“ഹിമവന്തസ്സാവിദൂരേ , രോമസോ നാമ പബ്ബതോ;
ബുദ്ധോപി സമ്ഭവോ നാമ, അബ്ഭോകാസേ വസീ തദാ.

൪൫.“ഭവനാ നിക്ഖമിത്വാന, പദുമം ധാരയിം അഹം;
ഏകാഹം ധാരയിത്വാന, പുന ഭവനുപാഗമിം.

൪൬.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിരോപയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൪൭.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പദുമപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പദുമപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

തേരസമം ഭാണവാരം.

൮. തിണമുട്ഠിദായകത്ഥേരഅപദാനം

൪൮.“ഹിമവന്തസ്സാവിദൂരേ, ലമ്ബകോ നാമ പബ്ബതോ;
ഉപതിസ്സോ നാമ സമ്ബുദ്ധോ, അബ്ഭോകാസമ്ഹി ചങ്കമി.

൪൯.“മിഗലുദ്ദോ തദാ ആസിം, അരഞ്ഞേ കാനനേ അഹം;
ദിസ്വാന തം ദേവദേവം, സയമ്ഭും അപരാജിതം.

൫൦. “വിപ്പസന്നേന ചിത്തേന, തദാ തസ്സ മഹേസിനോ;
നിസീദനത്ഥം ബുദ്ധസ്സ, തിണമുട്ഠിമദാസഹം.

൧൧."ദത്വാന ദേവദേവസ്സ, ഭിയ്യോ ചിത്തം പസാദയിം;
സമ്ബുദ്ധം അഭിവാദേത്വാ, പക്കാമിം ഉത്തരാമുഖോ.

൧൨."അചിരം ഗതമത്തം മം, മിഗരാജാ അപോഥയി [അഹേഠയി (സീ॰ സ്യാ॰)];
സീഹേന പോഥിതോ [പാതിതോ (സീ॰ സ്യാ॰)] സന്തോ, തത്ഥ കാലങ്കതോ അഹം.

൧൩."ആസന്നേ മേ കതം കമ്മം, ബുദ്ധസേട്ഠേ അനാസവേ;
സുമുത്തോ സരവേഗോവ, ദേവലോകം അഗഞ്ഛഹം.

൧൪."യൂപോ തത്ഥ സുഭോ ആസി, പുഞ്ഞകമ്മാഭിനിമ്മിതോ;
സഹസ്സകണ്ഡോ സതഭേണ്ഡു, ധജാലു ഹരിതാമയോ.

൧൫."പഭാ നിദ്ധാവതേ തസ്സ, സതരംസീവ ഉഗ്ഗതോ;
ആകിണ്ണോ ദേവകഞ്ഞാഹി, ആമോദിം കാമകാമഹം.

൧൬."ദേവലോകാ ചവിത്വാന, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
ആഗന്ത്വാന മനുസ്സത്തം, പത്തോമ്ഹി ആസവക്ഖയം.

൧൭."ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, നിസീദനമദാസഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, തിണമുട്ഠിയിദം ഫലം.

൧൮."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തിണമുട്ഠിദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തിണമുട്ഠിദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. തിന്ദുകഫലദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൯."കണികാരംവ ജോതന്തം, നിസിന്നം പബ്ബതന്തരേ;
അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, ഓഘതിണ്ണമനാസവം.

൨൦."തിന്ദുകം സഫലം ദിസ്വാ, ഭിന്ദിത്വാന സകോസകം [സകോടകം (സീ॰), സകോടികം (സ്യാ॰)];
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, സയമ്ഭുസ്സ മദാസഹം [വേസ്സഭുസ്സ അദാസഹം (സീ॰)].

൨൧."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം ഫലമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഫലദാനസ്സിദം ഫലം.

൨൨."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തിന്ദുകഫലദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തിന്ദുകഫലദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. ഏകഞ്ജലിയത്ഥേരഅപദാനം

൯൭.“രോമസോ [രേവതോ (സീ॰)] നാമ സമ്ബുദ്ധോ, നദീകൂലേ വസീ തദാ;
അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, പീതരംസിംവ ഭാണുമം.

൯൮.“ഉക്കാമുഖപഹട്ഠംവ , ഖദിരങ്ഗാരസന്നിഭം;
ഓസധിംവ വിരോചന്തം, ഏകഞ്ജലിമകാസഹം.

൯൯.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം അഞ്ജലിമകാസഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, അഞ്ജലിയാ ഇദം ഫലം.

൧൦൦.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഏകഞ്ജലിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഏകഞ്ജലിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

ഏകപദുമിയവഗ്ഗോ പഞ്ചതിംസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

പദുമീ ഉപ്പലമാലീ, ധജോ കിങ്കണികം നളം [കിങ്കണികോ നളോ (സീ॰)];
ചമ്പകോ പദുമോ മുട്ഠി, തിന്ദുകേകഞ്ജലീ തഥാ;
ഛ ച സട്ഠി ച ഗാഥായോ, ഗണിതായോ വിഭാവിഭി.

൩൯. സദ്ദസഞ്ഞകവഗ്ഗോ

൧. സദ്ദസഞ്ഞകത്ഥേരഅപദാനം

൧. “മിഗലുദ്ദോ പുരേ ആസിം, അരഞ്ഞേ കാനനേ അഹം;
തത്ഥദ്ദസാസിം സമ്ബുദ്ധം, ദേവസങ്ഘപുരക്ഖതം.

൨. “ചതുസച്ചം പകാസേന്തം, ഉദ്ധരന്തം മഹാജനം;
അസ്സോസിം മധുരം വാചം, കരവീകരുദോപമം [രുതോപമം (?)].

൩. “ബ്രഹ്മസരസ്സ മുനിനോ, സിഖിനോ ലോകബന്ധുനോ;
ഘോസേ ചിത്തം പസാദേത്വാ, പത്തോമ്ഹി ആസവക്ഖയം.

൪. “ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പസാദസ്സ ഇദം ഫലം.

൫. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സദ്ദസഞ്ഞകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സദ്ദസഞ്ഞകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. യവകലാപിയത്ഥേരഅപദാനം

൬. “നഗരേ അരുണവതിയാ, ആസിം യവസികോ തദാ;
പന്ഥേ ദിസ്വാന സമ്ബുദ്ധം, യവകലാപം സന്ഥരിം
[യവകലാപമവത്ഥരിം (സീ॰)].

൭. “അനുകമ്പകോ കാരുണികോ, സിഖീ ലോകഗ്ഗനായകോ;
മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, നിസീദി യവസന്ഥരേ.

൮. “ദിസ്വാ നിസിന്നം വിമലം, മഹാഝായിം വിനായകം;
പാമോജ്ജം ജനയിത്വാന, തത്ഥ കാലങ്കതോ അഹം.

൯. “ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, യവത്ഥരേ ഇദം ഫലം.

൧൦. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ യവകലാപിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

യവകലാപിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. കിംസുകപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൧൧. “കിംസുകം പുപ്ഫിതം ദിസ്വാ, പഗ്ഗഹേത്വാന അഞ്ജലിം;
ബുദ്ധം സരിത്വാ സിദ്ധത്ഥം, ആകാസേ അഭിപൂജയിം.

൧൨.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൩.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ കിംസുകപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

കിംസുകപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. സകോസകകോരണ്ഡദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൪.“അക്കന്തഞ്ച പദം ദിസ്വാ, സിഖിനോ ലോകബന്ധുനോ;
ഏകംസം അജിനം കത്വാ, പദസേട്ഠം അവന്ദഹം.

൧൫.“കോരണ്ഡം പുപ്ഫിതം ദിസ്വാ, പാദപം ധരണീരുഹം;
സകോസകം [സകോടകം (സീ॰ സ്യാ॰)] ഗഹേത്വാന, പദചക്കം അപൂജയിം.

൧൬.“ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പദപൂജായിദം ഫലം.

൧൭.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സകോസക [സകോടക (സീ॰ സ്യാ॰)] കോരണ്ഡദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സകോസകകോരണ്ഡദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. ദണ്ഡദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൮.“കാനനം വനമോഗയ്ഹ, വേളും ഛേത്വാനഹം തദാ;
ആലമ്ബനം കരിത്വാന, സങ്ഘസ്സ അദദം അഹം.

൧൯.“തേന ചിത്തപ്പസാദേന, സുബ്ബതേ അഭിവാദിയ;
ആലമ്ബനമ്പി ദത്വാന, പക്കാമിം ഉത്തരാമുഖോ.

൨൦.“ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ദണ്ഡമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ദണ്ഡദാനസ്സിദം ഫലം.

൨൧.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ദണ്ഡദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ദണ്ഡദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. അമ്ബയാഗുദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൨.“സതരംസീ നാമ സമ്ബുദ്ധോ, സയമ്ഭൂ അപരാജിതോ;
വുട്ഠഹിത്വാ സമാധിമ്ഹാ, ഭിക്ഖായ മമുപാഗമി.

൨൩.“പച്ചേകബുദ്ധം ദിസ്വാന, അമ്ബയാഗും അദാസഹം;

വിപ്പസന്നമനം തസ്സ, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൨൪. ‘‘ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, അമ്ബയാഗുയിദം ഫലം.

൨൫. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അമ്ബയാഗുദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അമ്ബയാഗുദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. സുപുടകപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൨൬. ‘‘ദിവാവിഹാരാ നിക്ഖന്തോ, വിപസ്സീ ലോകനായകോ;
ഭിക്ഖായ വിചരന്തോ സോ, മമ സന്തികുപാഗമി.

൨൭. ‘‘തതോ പതീതോ സുമനോ, ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ താദിനോ;
ലോണസുപുടകം ദത്വാ, കപ്പം സഗ്ഗമ്ഹി മോദഹം.

൨൮. ‘‘ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുടകമദാസഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പുടകസ്സ ഇദം ഫലം.

൨൯. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സുപുടകപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സുപുടകപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. മഞ്ചദായകത്ഥേരഅപദാനം

൩൦. ‘‘വിപസ്സിനോ ഭഗവതോ, ലോകജേട്ഠസ്സ താദിനോ;
ഏകം മഞ്ചം മയാ ദിന്നം, പസന്നേന സപാണിനാ.

൩൧. ‘‘ഹത്ഥിയാനം അസ്സയാനം, ദിബ്ബയാനം സമജ്ഝഗം;
തേന മഞ്ചകദാനേന, പത്തോമ്ഹി ആസവക്ഖയം.

൩൨. ‘‘ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം മഞ്ചമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, മഞ്ചദാനസ്സിദം ഫലം.

൩൩. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മഞ്ചദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

മഞ്ചദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. സരണഗമനിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൪. ‘‘ആരുഹിമ്ഹ തദാ നാവം, ഭിക്ഖു ചാജീവകോ ചഹം;
നാവായ ഭിജ്ജമാനായ, ഭിക്ഖു മേ സരണം അദാ.

൩൫. ‘‘ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യഞ്ച മേ സരണം അദാ;

ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സരണാഗമനേ ഫലം.

൩൬."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സരണഗമനിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സരണഗമനിയത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. പിണ്ഡപാതികത്ഥേരഅപദാനം

൩൭."തിസ്സോ നാമാസി സമ്ബുദ്ധോ, വിഹാസി വിപിനേ തദാ;
തുസിതാ ഹി ഇധാഗന്ത്വാ, പിണ്ഡപാതം അദാസഹം.

൩൮."സമ്ബുദ്ധമഭിവാദേത്വാ, തിസ്സം നാമ മഹായസം;
സകം ചിത്തം പസാദേത്വാ, തുസിതം അഗമാസഹം.

൩൯."ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പിണ്ഡപാതസ്സിദം ഫലം.

൪൦. "പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പിണ്ഡപാതികോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പിണ്ഡപാതികത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

സദ്ദസഞ്ഞകവഗ്ഗോ ഛത്തിംസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

സദ്ദസഞ്ഞീ യവസികോ, കിംസുകോരണ്ഡപുപ്ഫിയോ;
ആലമ്ബനോ അമ്ബയാഗു, സുപുടീ മഞ്ചദായകോ;
സരണം പിണ്ഡപാതോ ച, ഗാഥാ താലീസമേവ ച.

൩൭. മന്ദാരവപുപ്ഫിയവഗ്ഗോ

൧. മന്ദാരവപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൧. “താവതിംസാ ഇധാഗന്ത്വാ, മങ്ഗലോ നാമ മാണവോ;
മന്ദാരവം ഗഹേത്വാന, വിപസ്സിസ്സ മഹേസിനോ.

൨. “സമാധിനാ നിസിന്നസ്സ, മത്ഥകേ ധാരയിം അഹം;
സത്താഹം ധാരയിത്വാന, ദേവലോകം പുനാഗമിം.

൩. “ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൪. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മന്ദാരവപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

മന്ദാരവപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. കക്കാരുപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൫. “യാമാ ദേവാ ഇധാഗന്ത്വാ, ഗോതമം സിരിവച്ഛസം;
കക്കാരുമാലം [ഗോക്ഖനുമാലം (സീ॰)] പഗ്ഗയ്ഹ, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

൬. “ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം ബുദ്ധമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൭. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ കക്കാരുപുപ്ഫിയോ [ഗോക്ഖനുപുപ്ഫിയോ (ക॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

കക്കാരുപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. ഭിസമുളാലദായകത്ഥേരഅപദാനം

൮. “ഫുസ്സോ നാമാസി സമ്ബുദ്ധോ, സബ്ബധമ്മാന പാരഗൂ;
വിവേകകാമോ സബ്ബഞ്ഞൂ [സപ്പഞ്ഞോ (സീ॰ സ്യാ॰)], ആഗഞ്ഛി മമ സന്തികേ.

൯. “തസ്മിം ചിത്തം പസാദേത്വാ, മഹാകാരുണികേ ജിനേ;
ഭിസമുളാലം പഗ്ഗയ്ഹ, ബുദ്ധസേട്ഠസ്സദാസഹം.

൧൦. “ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം ഭിസമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഭിസദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൧. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഭിസമുളാലദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഭിസമുളാലദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. കേസരപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൨."വിജ്ജാധരോ തദാ ആസിം, ഹിമവന്തമ്ഹി പബ്ബതേ;
അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, ചങ്കമന്തം മഹായസം.

൧൩."തീണി കേസരപുപ്ഫാനി [കേസരിപുപ്ഫാനി (സീ॰)], സീസേ കത്വാനഹം തദാ;
ഉപസങ്കമ്മ സമ്ബുദ്ധം, വേസ്സഭും അഭിപൂജയിം.

൧൪."ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൫."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ കേസരപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

കേസരപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. അങ്കോലപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൬."പദുമോ നാമ സമ്ബുദ്ധോ, ചിത്തകൂടേ വസീ തദാ;
ദിസ്വാന തം അഹം ബുദ്ധം, സയമ്ഭും അപരാജിതം [ഉപഗച്ഛിഹം (സീ॰ സ്യാ॰)].

൧൭."അങ്കോലം പുപ്ഫിതം ദിസ്വാ, ഓചിനിത്വാനഹം തദാ;
ഉപഗന്ത്വാന സമ്ബുദ്ധം, പൂജയിം പദുമം ജിനം.

൧൮."ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൯."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അങ്കോലപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അങ്കോലപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. കദമ്ബപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൨൦."സുവണ്ണവണ്ണം സമ്ബുദ്ധം, ഗച്ഛന്തം അന്തരാപണേ;
കഞ്ചനഗ്ഘിയസങ്കാസം, ബാത്തിംസവരലക്ഖണം.

൨൧."നിസജ്ജ പാസാദവരേ, അദ്ദസം ലോകനായകം;
കദമ്ബപുപ്ഫം പഗ്ഗയ്ഹ, വിപസ്സിം അഭിപൂജയിം.

൨൨."ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം ബുദ്ധമഭിപൂജയിം;

ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൨൩.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ കദമ്ബപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

കദമ്ബപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. ഉദ്ദാലകപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൨൪.“അനോമോ [സുജാതോ (സ്യാ॰), അനുമോ (ക॰)] നാമ സമ്ബുദ്ധോ, ഗങ്ഗാകൂലേ വസീ തദാ;
ഉദ്ദാലകം ഗഹേത്വാന, പൂജയിം അപരാജിതം.

൨൫.“ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൨൬.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉദ്ദാലകപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉദ്ദാലകപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. ഏകചമ്പകപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൨൭.“ഉപസന്തോ ച സമ്ബുദ്ധോ, വസതീ പബ്ബതന്തരേ;
ഏകചമ്പകമാദായ, ഉപഗച്ഛിം നരുത്തമം.

൨൮.“പസന്നചിത്തോ സുമനോ, പച്ചേകമുനിമുത്തമം;
ഉഭോഹത്ഥേഹി പഗ്ഗയ്ഹ, പൂജയിം അപരാജിതം.

൨൯.“പഞ്ചസട്ഠിമ്ഹിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൩൦.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഏകചമ്പകപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഏകചമ്പകപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. തിമിരപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൧.“ചന്ദഭാഗാനദീതീരേ, അനുസോതം വജാമഹം;
അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, സാലരാജംവ ഫുല്ലിതം.

൩൨.“പസന്നചിത്തോ സുമനോ, പച്ചേകമുനിമുത്തമം;
ഗഹേത്വാ തിമിരം പുപ്ഫം, മത്ഥകേ ഓകിരിം അഹം.

൩൩.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൩൪.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തിമിരപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തിമിരപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. സളലപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൫.‘‘ചന്ദഭാഗാനദീതീരേ , അഹോസിം കിന്നരോ തദാ;
തത്ഥദ്ദസം ദേവദേവം, ചങ്കമന്തം നരാസഭം.

൩൬.‘‘ഓചിനിത്വാന സളലം, പുപ്ഫം ബുദ്ധസ്സദാസഹം;
ഉപസിങ്ഘി മഹാവീരോ, സളലം ദേവഗന്ധികം.

൩൭.‘‘പടിഗ്ഗഹേത്വാ സമ്ബുദ്ധോ, വിപസ്സീ ലോകനായകോ;
ഉപസിങ്ഘി മഹാവീരോ, പേക്ഖമാനസ്സ മേ സതോ.

൩൮.‘‘പസന്നചിത്തോ സുമനോ, വന്ദിത്വാ ദ്വിപദുത്തമം;
അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, പുന പബ്ബതമാരുഹിം.

൩൯.‘‘ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൪൦. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സളലപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സളലപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

മന്ദാരവപുപ്ഫിയവഗ്ഗോ സത്തതിംസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

മന്ദാരവഞ്ച കക്കാരു, ഭിസകേസരപുപ്ഫിയോ;
അങ്കോലകോ കദമ്ബീ ച, ഉദ്ദാലീ ഏകചമ്പകോ;
തിമിരം സളലഞ്ചേവ, ഗാഥാ താലീസമേവ ച.

൩൭. ബോധിവന്ദനവഗ്ഗോ

൧. ബോധിവന്ദകത്ഥേരഅപദാനം

൧. “പാടലിം ഹരിതം ദിസ്വാ, പാദപം ധരണീരുഹം;
ഏകംസം അഞ്ജലിം കത്വാ, അവന്ദിം പാടലിം അഹം.

൨. “അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, ഗരും കത്വാന മാനസം;
അന്തോസുദ്ധം ബഹിസുദ്ധം, സുവിമുത്തമനാസവം.

൩. “വിപസ്സിം ലോകമഹിതം, കരുണാഞാണസാഗരം;
സമ്മുഖാ വിയ സമ്ബുദ്ധം, അവന്ദിം പാടലിം അഹം.

൪. “ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം ബോധിമഭിവന്ദഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, വന്ദനായ ഇദം ഫലം.

൫. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ബോധിവന്ദകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ബോധിവന്ദകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. പാടലിപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൬. “വിപസ്സീ നാമ ഭഗവാ, സയമ്ഭൂ അഗ്ഗപുഗ്ഗലോ;
പുരക്ഖതോ സസിസ്സേഹി, പാവിസി ബന്ധുമം ജിനോ.

൭. “തീണി പാടലിപുപ്ഫാനി, ഉച്ഛങ്ഗേ ഠപിതാനി മേ;
സീസം ന്ഹായിതുകാമോവ, നദീതിത്ഥം അഗച്ഛഹം.

൮. “നിക്ഖമ്മ ബന്ധുമതിയാ, അദ്ദസം ലോകനായകം;
ഇന്ദീവരംവ ജലിതം, ആദിത്തംവ ഹുതാസനം.

൯. “ബ്യഗ്ഘൂസഭംവ പവരം, അഭിജാതംവ കേസരിം;
ഗച്ഛന്തം സമണാനഗ്ഗം, ഭിക്ഖുസങ്ഘപുരക്ഖതം.

൧൦. “തസ്മിം പസന്നോ [സമണേ (ക॰)] സുഗതേ, കിലേസമലധോവനേ;
ഗഹേത്വാ തീണി പുപ്ഫാനി, ബുദ്ധസേട്ഠം അപൂജയിം.

൧൧. “ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൨. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പാടലിപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പാടലിപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. തീണുപ്പലമാലിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൩."ചന്ദഭാഗാനദീതീരേ , അഹോസിം വാനരോ തദാ;
അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, നിസിന്നം പബ്ബതന്തരേ.

൧൪."ഓഭാസേന്തം ദിസാ സബ്ബാ, സാലരാജംവ ഫുല്ലിതം;
ലക്ഖണബ്യഞ്ജനൂപേതം, ദിസ്വാനത്തമനോ അഹം.

൧൫."ഉദഗ്ഗചിത്തോ സുമനോ, പീതിയാ ഹട്ഠമാനസോ;
തീണി ഉപ്പലപുപ്ഫാനി, മത്ഥകേ അഭിരോപയിം.

൧൬."പൂജയിത്വാന പുപ്ഫാനി, ഫുസ്സസ്സാഹം മഹേസിനോ;
സഗാരവോ ഭവിത്വാന, പക്കാമിം ഉത്തരാമുഖോ.

൧൭."ഗച്ഛന്തോ പടികുടികോ, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ;
സേലന്തരേ പതിത്വാന, പാപുണിം ജീവിതക്ഖയം.

൧൮."തേന കമ്മേന സുകതേന, ചേതനാപണിധീഹി ച;
ജഹിത്വാ പുരിമം ജാതിം, താവതിംസമഗച്ഛഹം.

൧൯."സതാനം തീണിക്ഖത്തുഞ്ച, ദേവരജ്ജമകാരയിം;
സതാനം പഞ്ചക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ അഹോസഹം.

൨൦."ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൨൧."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തീണുപ്പലമാലിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തീണുപ്പലമാലിയത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. പട്ടിപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൨൨."യദാ നിബ്ബായി സമ്ബുദ്ധോ, മഹേസീ പദുമുത്തരോ;
സമാഗമ്മ ജനാ സബ്ബേ, സരീരം നീഹരന്തി തേ.

൨൩."നീഹരന്തേ സരീരമ്ഹി, വജ്ജമാനാസു ഭേരിസു;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, പട്ടിപുപ്ഫം അപൂജയിം.

൨൪."സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സരീരപൂജിതേ ഫലം.

൨൫."കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
നാഗോവ ബന്ധനം ഛേത്വാ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൨൬."സ്വാഗതം വത മേ ആസി, മമ ബുദ്ധസ്സ [ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ (സീ॰)] സന്തികേ;
തിസ്സോ വിജ്ജാ അനുപ്പത്താ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.

൨൭."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പട്ടിപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പട്ടിപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. സത്തപണ്ണിയത്ഥേരഅപദാനം

൨൭.“സുമനോ നാമ സമ്ബുദ്ധോ, ഉപ്പജ്ജി ലോകനായകോ;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, സത്തപണ്ണിമപൂജയിം.

൨൮.“സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ, സത്തപണ്ണിമപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സത്തപണ്ണിപൂജായിദം [സത്തപണ്ണിസ്സിദം (സീ॰)] ഫലം.

൨൯.“കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം...പേ॰... വിഹരാമി അനാസവോ.
൩൦.“സ്വാഗതം വത മേ ആസി...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൩൧.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സത്തപണ്ണിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സത്തപണ്ണിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. ഗന്ധമുട്ഠിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൨.[ഇധ ഗാഥാദ്ധം ഊനം വിയ ദിസ്സതി] “ചിതകേ കരീയമാനേ, നാനാഗന്ധേ സമാഹതേ;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, ഗന്ധമുട്ഠിമപൂജയിം.

൩൩.“സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ, ചിതകം യം അപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ചിതപൂജായിദം ഫലം.

൩൪.“കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം...പേ॰... വിഹരാമി അനാസവോ.
൩൫.“സ്വാഗതം വത മേ ആസി...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൩൬.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഗന്ധമുട്ഠിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഗന്ധമുട്ഠിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. ചിതകപൂജകത്ഥേരഅപദാനം

൩൭.“പരിനിബ്ബുതേ ഭഗവതി, ജലജുത്തമനാമകേ;
ആരോപിതമ്ഹി ചിതകേ, സാലപുപ്ഫമപൂജയിം.

൩൮.“സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ചിതപൂജായിദം ഫലം.

൪൦. “കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം...പേ॰... വിഹരാമി അനാസവോ.
൪൧.“സ്വാഗതം വത മേ ആസി...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൪൨.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ചിതകപൂജകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ചിതകപൂജകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. സുമനതാലവണ്ടിയത്ഥേരഅപദാനം

൪൩. ''സിദ്ധത്ഥസ്സ ഭഗവതോ, താലവണ്ടമദാസഹം;
സുമനേഹി പടിച്ഛന്നം, ധാരയാമി മഹാരഹം.

൪൪. ''ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, താലവണ്ടമദാസഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, താലവണ്ടസ്സിദം ഫലം.

൪൫. ''കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം...പേ॰... വിഹരാമി അനാസവോ.
൪൬. ''സ്വാഗതം വത മേ ആസി...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൪൭. ''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സുമനതാലവണ്ടിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സുമനതാലവണ്ടിയത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. സുമനദാമിയത്ഥേരഅപദാനം

൪൮. ''സിദ്ധത്ഥസ്സ ഭഗവതോ, ന്ഹാതകസ്സ തപസ്സിനോ;
കത്വാന സുമനദാമം, ധാരയിം പുരതോ ഠിതോ.

൪൯. ''ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ദാമം ധാരയിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സുമനധാരണേ ഫലം.

൫൦. ''കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം...പേ॰... വിഹരാമി അനാസവോ.
൫൧. ''സ്വാഗതം വത മേ ആസി...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൫൨. ''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സുമനദാമിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സുമനദാമിയത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. കാസുമാരിഫലദായകത്ഥേരഅപദാനം

൫൩. ''കണികാരംവ ജോതന്തം, നിസിന്നം പബ്ബതന്തരേ;
അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, ലോകജേട്ഠം നരാസഭം.

൫൪. ''പസന്നചിത്തോ സുമനോ, സിരേ കത്വാന അഞ്ജലിം;
കാസുമാരിഫലം ഗയ്ഹ, ബുദ്ധസേട്ഠസ്സദാസഹം.

൫൫. ''ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം ഫലമദദിം അഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഫലദാനസ്സിദം ഫലം.

൫൬. ''കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം...പേ॰... വിഹരാമി അനാസവോ.
൫൭. ''സ്വാഗതം വത മേ ആസി...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൫൮. ''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ കാസുമാരിഫലദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

കാസുമാരിഫലദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

ബോധിവന്ദനവഗ്ഗോ അട്ഠതിംസതിമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

ബോധി പാടലി ഉപ്പലീ, പട്ടി ച സത്തപണ്ണിയോ;
ഗന്ധമുട്ഠി ച ചിതകോ, താലം സുമനദാമകോ;
കാസുമാരിഫലീ ചേവ, ഗാഥാ ഏകൂനസട്ഠികാ.

൩൯. അവടഫലവഗ്ഗോ

൧. അവടഫലദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧. “സതരംസി നാമ ഭഗവാ, സയമ്ഭൂ അപരാജിതോ;
വിവേകകാമോ സമ്ബുദ്ധോ, ഗോചരായാഭിനിക്ഖമി.

൨. “ഫലഹത്ഥോ അഹം ദിസ്വാ, ഉപഗച്ഛിം നരാസഭം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, അവടം [അവണ്ടം (സീ॰), അമ്ബടം (സ്യാ॰)] അദദിം ഫലം.

൩. “ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ഫലമദദിം അഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഫലദാനസ്സിദം ഫലം.

൪. “കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
നാഗോവ ബന്ധനം ഛേത്വാ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൫. “സ്വാഗതം വത മേ ആസി, മമ ബുദ്ധസ്സ സന്തികേ;
തിസ്സോ വിജ്ജാ അനുപ്പത്താ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.

൬. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അവടഫലദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അവടഫലദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. ലബുജദായകത്ഥേരഅപദാനം

൭. “നഗരേ ബന്ധുമതിയാ, ആസിം ആരാമികോ തദാ;
അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, ഗച്ഛന്തം അനിലഞ്ജസേ.

൮. “ലബുജസ്സ ഫലം ഗയ്ഹ, ബുദ്ധസേട്ഠസ്സദാസഹം;
ആകാസേ ഠിതകോ സന്തോ, പടിഗണ്ഹി മഹായസോ.

൯. “വിത്തിസഞ്ജനനം മയ്ഹം, ദിട്ഠധമ്മസുഖാവഹം;
ഫലം ബുദ്ധസ്സ ദത്വാന, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ.

൧൦. “അധിഗച്ഛിം തദാ പീതിം, വിപുലഞ്ച സുഖുത്തമം;
ഉപ്പജ്ജതേവ രതനം, നിബ്ബത്തസ്സ തഹിം തഹിം.

൧൧. “ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം ഫലമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഫലദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൨. “കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം…പേ॰… വിഹരാമി അനാസവോ.
൧൩. “സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൧൪. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ലബുജദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ലബുജദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. ഉദുമ്ബരഫലദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൫. “വിനതാനദിയാ തീരേ, വിഹാസി പുരിസുത്തമോ;
അദ്ദസം വിരജം ബുദ്ധം, ഏകഗ്ഗം സുസമാഹിതം.

൧൬. “തസ്മിം പസന്നമാനസോ, കിലേസമലധോവനേ;
ഉദുമ്ബരഫലം ഗയ്ഹ, ബുദ്ധസേട്ഠസ്സദാസഹം.

൧൭. “ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം ഫലമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഫലദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൮. “കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം…പേ॰… വിഹരാമി അനാസവോ.
൧൯. “സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൨൦. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉദുമ്ബരഫലദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉദുമ്ബരഫലദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. പിലക്ഖഫലദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൧. “വനന്തരേ ബുദ്ധം ദിസ്വാ, അത്ഥദസ്സിം മഹായസം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, പിലക്ഖസ്സാദദിം ഫലം [പിലക്ഖസ്സ ഫലം അദം (സീ॰), പിലക്ഖുസ്സ ഫലം അദം (സ്യാ॰)].

൨൨. “അട്ഠാരസേ കപ്പസതേ, യം ഫലമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഫലദാനസ്സിദം ഫലം.

൨൩. “കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം…പേ॰… വിഹരാമി അനാസവോ.
൨൪. “സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൨൫. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പിലക്ഖഫലദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പിലക്ഖഫലദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. ഫാരുസഫലദായകത്ഥേരഅപദാനം

൨൬. “സുവണ്ണവണ്ണം സമ്ബുദ്ധം, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹം;
രഥിയം പടിപജ്ജന്തം, ഫാരുസഫലമദാസഹം.

൨൭. “ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം ഫലമദദിം അഹം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഫലദാനസ്സിദം ഫലം.

൨൮. “കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം…പേ॰… വിഹരാമി അനാസവോ.
൨൯. “സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൩൦. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഫാരുസഫലദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഫാരുസഫലദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. വല്ലിഫലദായകത്ഥേരഅപദാനം

൩൧.“സബ്ബേ ജനാ സമാഗമ്മ, അഗമിംസു വനം തദാ;
ഫലമന്വേസമാനാ തേ, അലഭിംസു ഫലം തദാ.

൩൨.“തത്ഥദ്ദസാസിം സമ്ബുദ്ധം, സയമ്ഭും അപരാജിതം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, വല്ലിഫലമദാസഹം.

൩൩.“ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം ഫലമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഫലദാനസ്സിദം ഫലം.

൩൪.“കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം…പേ॰… വിഹരാമി അനാസവോ.
൩൫.“സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൩൬.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ വല്ലിഫലദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

വല്ലിഫലദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. കദലിഫലദായകത്ഥേരഅപദാനം

൩൭.“കണികാരംവ ജലിതം, പുണ്ണമായേവ [പുണ്ണമാസേവ (സീ॰ ക॰)] ചന്ദിമം;
ജലന്തം ദീപരുക്ഖംവ, അദ്ദസം ലോകനായകം.

൩൮.“കദലിഫലം പഗ്ഗയ്ഹ, അദാസിം സത്ഥുനോ അഹം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, വന്ദിത്വാന അപക്കമിം.

൩൯.“ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം ഫലമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഫലദാനസ്സിദം ഫലം.

൪൦. “കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം…പേ॰… വിഹരാമി അനാസവോ.
൪൧.“സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൪൨.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ കദലിഫലദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

കദലിഫലദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. പനസഫലദായകത്ഥേരഅപദാനം

൪൩.“അജ്ജുനോ നാമ സമ്ബുദ്ധോ, ഹിമവന്തേ വസീ തദാ;
ചരണേന ച സമ്പന്നോ, സമാധികുസലോ മുനി.

൪൪.“കുമ്ഭമത്തം ഗഹേത്വാന, പനസം ജീവജീവകം [ദേവഗന്ധികം (൪൧ വഗ്ഗേ, ൫ അപദാനേ)];
ഛത്തപണ്ണേ ഠപേത്വാന, അദാസിം സത്ഥുനോ അഹം.

൪൫.“ഏകത്തിംസേ ഇതോ കപ്പേ, യം ഫലമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഫലദാനസ്സിദം ഫലം.

൪൬.“കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം…പേ॰… വിഹരാമി അനാസവോ.
൪൭.“സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൪൮.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പനസഫലദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പനസഫലദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. സോണകോടിവീസത്ഥേരഅപദാനം

൪൯.“വിപസ്സിനോ പാവചനേ, ഏകം ലേണം മയാ കതം;
ചാതുദ്ദിസസ്സ സങ്ഘസ്സ, ബന്ധുമാരാജധാനിയാ.

൫൦. “ദുസ്സേഹി ഭൂമിം ലേണസ്സ, സന്ഥരിത്വാ പരിച്ചജിം;
ഉദഗ്ഗചിത്തോ സുമനോ, അകാസിം പണിധിം തദാ.

൫൧.“ആരാധയേയ്യം സമ്ബുദ്ധം, പബ്ബജ്ജഞ്ച ലഭേയ്യഹം;
അനുത്തരഞ്ച നിബ്ബാനം, ഫുസേയ്യം സന്തിമുത്തമം.

൫൨.“തേനേവ സുക്കമൂലേന, കപ്പേ [കപ്പം (സീ॰), കപ്പ (ക॰)] നവുതി സംസരിം;
ദേവഭൂതോ മനുസ്സോ ച, കതപുഞ്ഞോ വിരോചഹം.

൫൩.“തതോ കമ്മാവസേസേന, ഇധ പച്ഛിമകേ ഭവേ;
ചമ്പായം അഗ്ഗസേട്ഠിസ്സ, ജാതോമ്ഹി ഏകപുത്തകോ.

൫൪.“ജാതമത്തസ്സ മേ സുത്വാ, പിതു ഛന്ദോ അയം അഹു;
ദദാമഹം കുമാരസ്സ, വീസകോടീ അനൂനകാ.

൫൫.“ചതുരങ്ഗുലാ ച മേ ലോമാ, ജാതാ പാദതലേ ഉഭോ;
സുഖുമാ മുദുസമ്ഫസ്സാ, തൂലാപിചുസമാ സുഭാ.

൫൬.“അതീതാ നവുതി കപ്പാ, അയം ഏകോ ച ഉത്തരി;
നാഭിജാനാമി നിക്ഖിത്തേ, പാദേ ഭൂമ്യാ അസന്ഥതേ.

൫൭.“ആരാധിതോ മേ സമ്ബുദ്ധോ, പബ്ബജിം അനഗാരിയം;
അരഹത്തഞ്ച മേ പത്തം, സീതിഭൂതോമ്ഹി നിബ്ബുതോ.

൫൮.“അഗ്ഗോ ആരദ്ധവീരിയാനം, നിദ്ദിട്ഠോ സബ്ബദസ്സിനാ;
ഖീണാസവോമ്ഹി അരഹാ, ഛളഭിഞ്ഞോ മഹിദ്ധികോ.

൫൯.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ലേണദാനസ്സിദം ഫലം.

൬൦.“കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം…പേ॰… വിഹരാമി അനാസവോ.
൬൧.“സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൬൨.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
൬൩.“ഥേരോ കോടിവീസോ [കോടിവിസോ (സ്യാ॰ ക॰), കോളിവിസോ (അഞ്ഞട്ഠാനേസു)] സോണോ, ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ അഗ്ഗതോ;
പഞ്ഹം പുട്ഠോ വിയാകാസി, അനോതത്തേ മഹാസരേ”തി.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സോണോ കോടിവീസോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സോണകോടിവീസത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. പുബ്ബകമ്മപിലോതികബുദ്ധഅപദാനം

൬൪.“അനോതത്തസരാസന്നേ , രമണീയേ സിലാതലേ;
നാനാരതനപജ്ജോതേ, നാനാഗന്ധവനന്തരേ.

൬൫.“മഹതാ ഭിക്ഖുസങ്ഘേന, പരേതോ [ഉപേതോ (ഉദാനട്ഠകഥായം ൪ വഗ്ഗേ, ൮ സുത്തേ)] ലോകനായകോ;
ആസീനോ ബ്യാകരീ തത്ഥ, പുബ്ബകമ്മാനി അത്തനോ.

൬൬.[സുണാഥ ഭിക്ഖവേ മയ്ഹം, യം കമ്മം പകതം മയാ; ഏകം അരഞ്ഞികം ഭിക്ഖും, ദിസ്വാ ദിന്നം പിലോതികം; പത്ഥിതം പഠമം ബുദ്ധം, ബുദ്ധത്തായ മയാ തദാ; പിലോതിയസ്സ കമ്മസ്സ, ബുദ്ധത്തേപി വിപച്ചതി; ഗോപാലകോ പുരേ ആസിം, ഗാവിം പാജേതി ഗോചരം; പിവന്തിം ഉദകം ആവിലം, ഗാവിം ദിസ്വാ നിവാരയിം; തേന കമ്മവിപാകേന, ഇധ പച്ഛിമകേ ഭവേ; വിപാസിതോ യദിച്ഛകം, ന ഹി പാതും ലഭാമഹം (സ്യാ॰)] “സുണാഥ ഭിക്ഖവോ മയ്ഹം, യം കമ്മം പകതം മയാ;
പിലോതികസ്സ കമ്മസ്സ, ബുദ്ധത്തേപി വിപച്ചതി [സുണാഥ ഭിക്ഖവേ മയ്ഹം, യം കമ്മം പകതം മയാ; ഏകം അരഞ്ഞികം ഭിക്ഖും, ദിസ്വാ ദിന്നം പിലോതികം; പത്ഥിതം പഠമം ബുദ്ധം, ബുദ്ധത്തായ മയാ തദാ; പിലോതിയസ്സ കമ്മസ്സ, ബുദ്ധത്തേപി വിപച്ചതി; ഗോപാലകോ പുരേ ആസിം, ഗാവിം പാജേതി ഗോചരം; പിവന്തിം ഉദകം ആവിലം, ഗാവിം ദിസ്വാ നിവാരയിം; തേന കമ്മവിപാകേന, ഇധ പച്ഛിമകേ ഭവേ; വിപാസിതോ യദിച്ഛകം, ന ഹി പാതും ലഭാമഹം (സ്യാ॰)].

[൧]

൬൭.“മുനാളി നാമഹം ധുത്തോ, പുബ്ബേ അഞ്ഞാസു ജാതിസു [അഞ്ഞായ ജാതിയാ (ഉദാന അട്ഠ॰)];
പച്ചേകബുദ്ധം സുരഭിം [സരഭും (സീ॰)], അബ്ഭാചിക്ഖിം അദൂസകം.

൬൮.“തേന കമ്മവിപാകേന, നിരയേ സംസരിം ചിരം;
ബഹൂവസ്സസഹസ്സാനി, ദുക്ഖം വേദേസി വേദനം.

൬൯.“തേന കമ്മാവസേസേന, ഇധ പച്ഛിമകേ ഭവേ;
അബ്ഭക്ഖാനം മയാ ലദ്ധം, സുന്ദരികായ കാരണാ.

[൨]

൭൦. “സബ്ബാഭിഭുസ്സ ബുദ്ധസ്സ, നന്ദോ നാമാസി സാവകോ;
തം അബ്ഭക്ഖായ നിരയേ, ചിരം സംസരിതം മയാ.

൭൧.“ദസവസ്സസഹസ്സാനി, നിരയേ സംസരിം ചിരം;
മനുസ്സഭാവം ലദ്ധാഹം, അബ്ഭക്ഖാനം ബഹും ലഭിം.

൭൨.“തേന കമ്മാവസേസേന, ഛിഞ്ചമാനവികാ മമം;
അബ്ഭാചിക്ഖി അഭൂതേന, ജനകായസ്സ അഗ്ഗതോ.

[൩]

൭൩.“ബ്രാഹ്മണോ സുതവാ ആസിം, അഹം സക്കതപൂജിതോ;
മഹാവനേ പഞ്ചസതേ, മന്തേ വാചേമി മാണവേ.

൭൪.“തത്ഥാഗതോ [തമാഗതോ (ക॰)] ഇസി ഭീമോ, പഞ്ചാഭിഞ്ഞോ മഹിദ്ധികോ;
തം ചാഹം ആഗതം ദിസ്വാ, അബ്ഭാചിക്ഖിം അദൂസകം.

൭൫.“തതോഹം അവചം സിസ്സേ, കാമഭോഗീ അയം ഇസി;
മയ്ഹമ്പി ഭാസമാനസ്സ, അനുമോദിംസു മാണവാ.

൭൬.“തതോ മാണവകാ സബ്ബേ, ഭിക്ഖമാനം കുലേ കുലേ;
മഹാജനസ്സ ആഹംസു, കാമഭോഗീ അയം ഇസി.

൭൭.“തേന കമ്മവിപാകേന, പഞ്ച ഭിക്ഖുസതാ ഇമേ;
അബ്ഭക്ഖാനം ലഭും സബ്ബേ, സുന്ദരികായ കാരണാ.

[൪]

൭൮.“വേമാതുഭാതരം പുബ്ബേ, ധനഹേതു ഹനിം അഹം;
പക്ഖിപിം ഗിരിദുഗ്ഗസ്മിം, സിലായ ച അപിംസയിം.

൭൯.“തേന കമ്മവിപാകേന, ദേവദത്തോ സിലം ഖിപി;
അങ്ഗുട്ഠം പിംസയീ പാദേ, മമ പാസാണസക്ഖരാ.

[൫]

൮൦.“പുരേഹം ദാരകോ ഹുത്വാ, കീളമാനോ മഹാപഥേ;
പച്ചേകബുദ്ധം ദിസ്വാന, മഗ്ഗേ സകലികം [സക്ഖലികം (ക॰)] ഖിപിം [ദഹിം (സ്യാ॰)].

൮൧.“തേന കമ്മവിപാകേന, ഇധ പച്ഛിമകേ ഭവേ;
വധത്ഥം മം ദേവദത്തോ, അഭിമാരേ പയോജയി.

[൬]

൮൨.“ഹത്ഥാരോഹോ പുരേ ആസിം, പച്ചേകമുനിമുത്തമം;
പിണ്ഡായ വിചരന്തം തം, ആസാദേസിം ഗജേനഹം.

൮൩.“തേന കമ്മവിപാകേന, ഭന്തോ [ദന്തോ (ക॰)] നാളാഗിരീ ഗജോ;
ഗിരിബ്ബജേ പുരവരേ, ദാരുണോ സമുപാഗമി [മം ഉപാഗമി (സീ॰)].

[൭]

൮൪.“രാജാഹം പത്ഥിവോ [പത്തികോ (സ്യാ॰ ക॰), ഖത്തിയോ (ഉദാന അട്ഠ॰)] ആസിം, സത്തിയാ പുരിസം ഹനിം;

തേന കമ്മവിപാകേന, നിരയേ പച്ചിസം ഭുസം.

൭൭.“കമ്മുനോ തസ്സ സേസേന, ഇദാനി സകലം മമ;
പാദേ ഛവിം പകപ്പേസി [പകോപേസി (സീ॰)], ന ഹി കമ്മം വിനസ്സതി.

[൮]

൭൮.“അഹം കേവട്ടഗാമസ്മിം, അഹും കേവട്ടദാരകോ;
മച്ഛകേ ഘാതിതേ ദിസ്വാ, ജനയിം സോമനസ്സകം [സോമനസ്സഹം (ഉദാന അട്ഠ॰)].

൭൯.“തേന കമ്മവിപാകേന, സീസദുക്ഖം അഹൂ മമ;
സബ്ബേ സക്കാ ച ഹഞ്ഞിംസു, യദാ ഹനി വിടടൂഭോ [വിടടുഭോ (സ്യാ॰ ക॰)].

[൯]

൮൦.“ഫുസ്സസ്സാഹം പാവചനേ, സാവകേ പരിഭാസയിം;
യവം ഖാദഥ ഭുഞ്ജഥ, മാ ച ഭുഞ്ജഥ സാലയോ.

൮൧.“തേന കമ്മവിപാകേന, തേമാസം ഖാദിതം യവം;
നിമന്തിതോ ബ്രാഹ്മണേന, വേരഞ്ജായം വസിം തദാ.

[൧൦]

൮൨.“നിബ്ബുദ്ധേ വത്തമാനമ്ഹി, മല്ലപുത്തം നിഹേഠയിം [നിസേധയിം (സ്യാ॰ ക॰)];
തേന കമ്മവിപാകേന, പിട്ഠിദുക്ഖം അഹൂ മമ.

[൧൧]

൮൩.“തികിച്ഛകോ അഹം ആസിം, സേട്ഠിപുത്തം വിരേചയിം;
തേന കമ്മവിപാകേന, ഹോതി പക്ഖന്ദികാ മമ.

[൧൨]

൮൪.“അവചാഹം ജോതിപാലോ, സുഗതം കസ്സപം തദാ;
കുതോ നു ബോധി മുണ്ഡസ്സ, ബോധി പരമദുല്ലഭാ.

൮൫.“തേന കമ്മവിപാകേന, അചരിം ദുക്കരം ബഹും;
ഛബ്ബസ്സാനുരുവേളായം, തതോ ബോധിമപാപുണിം.

൮൬.“നാഹം ഏതേന മഗ്ഗേന, പാപുണിം ബോധിമുത്തമം;
കുമ്മഗ്ഗേന ഗവേസിസ്സം, പുബ്ബകമ്മേന വാരിതോ.

൮൭.“പുഞ്ഞപാപപരിക്ഖീണോ, സബ്ബസന്താപവജ്ജിതോ;
അസോകോ അനുപായാസോ, നിബ്ബായിസ്സമനാസവോ.

൮൮.“ഏവം ജിനോ വിയാകാസി, ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ അഗ്ഗതോ;
സബ്ബാഭിഞ്ഞാബലപ്പത്തോ, അനോതത്തേ മഹാസരേ”തി.

ഇത്ഥം സുദം ഭഗവാ അത്തനോ പുബ്ബചരിതം കമ്മപിലോതികം നാമ ബുദ്ധാപദാനധമ്മപരിയായം അഭാസിത്ഥാതി.

പുബ്ബകമ്മപിലോതികം നാമ ബുദ്ധാപദാനം ദസമം.

അവടഫലവഗ്ഗോ ഏകൂനചത്താലീസമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

അവടം ലബുജഞ്ചേവ, ഉദുമ്ബരപിലക്ഖു ച;
ഫാരു വല്ലീ ച കദലീ, പനസോ കോടിവീസകോ.

പുബ്ബകമ്മപിലോതി ച, അപദാനം മഹേസിനോ;
ഗാഥായോ ഏകനവുതി, ഗണിതായോ വിഭാവിഭി.

ചുദ്ദസമം ഭാണവാരം.

൪. പിലിന്ദവച്ഛവഗ്ഗോ

൧. പിലിന്ദവച്ഛത്ഥേരഅപദാനം

൧. “നഗരേ ഹംസവതിയാ, ആസിം ദോവാരികോ അഹം;
അക്ഖോഭം അമിതം ഭോഗം, ഘരേ സന്നിചിതം മമ.

൨. “രഹോഗതോ നിസീദിത്വാ, പഹംസിത്വാന മാനസം [സമ്പഹംസിത്വ മാനസം (സീ॰)];
നിസജ്ജ പാസാദവരേ, ഏവം ചിന്തേസഹം തദാ.

(ചിന്തനാകാരോ)

൩. “‘ബഹൂ മേധിഗതാ ഭോഗാ, ഫീതം അന്തേപുരം മമ;
രാജാപി [രാജിസി (ക॰)] സന്നിമന്തേസി, ആനന്ദോ പഥവിസ്സരോ.

൪. “‘അയഞ്ച ബുദ്ധോ ഉപ്പന്നോ, അധിച്ചുപ്പത്തികോ മുനി;
സംവിജ്ജന്തി ച മേ ഭോഗാ, ദാനം ദസ്സാമി സത്ഥുനോ.

൫. “‘പദുമേന രാജപുത്തേന, ദിന്നം ദാനവരം ജിനേ;
ഹത്ഥിനാഗേ ച പല്ലങ്കേ, അപസ്സേനഞ്ചനപ്പകം.

൬. “‘അഹമ്പി ദാനം ദസ്സാമി, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
അദിന്നപുബ്ബമഞ്ഞേസം, ഭവിസ്സം ആദികമ്മികോ.

൭. “‘ചിന്തേത്വാഹം ബഹുവിധം, യാഗേ യസ്സ സുഖംഫലം;
പരിക്ഖാരദാനമദ്ദക്ഖിം, മമ സങ്കപ്പപൂരണം.

൮. “‘പരിക്ഖാരാനി ദസ്സാമി, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
അദിന്നപുബ്ബമഞ്ഞേസം, ഭവിസ്സം ആദികമ്മികോ’.

(ദാനവത്ഥുസമ്പാദനം)

൯. “നളകാരേ ഉപാഗമ്മ, ഛത്തം കാരേസി താവദേ;
ഛത്തസതസഹസ്സാനി, ഏകതോ സന്നിപാതയിം.

൧൦. “ദുസ്സസതസഹസ്സാനി, ഏകതോ സന്നിപാതയിം;
പത്തസതസഹസ്സാനി, ഏകതോ സന്നിപാതയിം.

൧൧. “വാസിയോ സത്ഥകേ ചാപി, സൂചിയോ നഖഛേദനേ;
ഹേട്ഠാഛത്തേ ഠപാപേസിം, കാരേത്വാ തദനുച്ഛവേ.

൧൨. “വിധൂപനേ താലവണ്ടേ, മോരഹത്ഥേ ച ചാമരേ;
പരിസ്സാവനേ തേലധാരേ [തേലധരേ (സീ॰)], കാരയിം തദനുച്ഛവേ.

൧൩. “സൂചിഘരേ അംസബദ്ധേ, അഥോപി കായബന്ധനേ;
ആധാരകേ ച സുകതേ, കാരയിം തദനുച്ഛവേ.

൧൪. “പരിഭോഗഭാജനേ ച, അഥോപി ലോഹഥാലകേ;
ഭേസജ്ജേ പൂരയിത്വാന, ഹേട്ഠാഛത്തേ ഠപേസഹം.

൧൭."വചം ഉസീരം ലട്ഠിമധും, പിപ്ഫലീ മരിചാനി ച;
ഹരീതകിം സിങ്ഗീവേരം, സബ്ബം പൂരേസി ഭാജനേ.

൧൮."ഉപാഹനാ പാദുകായോ, അഥോ ഉദകപുഞ്ഛനേ;
കത്തരദണ്ഡേ സുകതേ, കാരയിം തദനുച്ഛവേ.

൧൯."ഓസധഞ്ജനനാളീ ച [ഓസധം അഞ്ജനാപിച (സ്യാ॰)], സലാകാ ധമ്മകുത്തരാ;
കുഞ്ചികാ പഞ്ചവണ്ണേഹി, സിബ്ബിതേ കുഞ്ചികാഘരേ.

൨൦."ആയോഗേ ധൂമനേത്തേ ച, അഥോപി ദീപധാരകേ;
തുമ്ബകേ ച കരണ്ഡേ ച, കാരയിം തദനുച്ഛവേ.

൨൧."സണ്ഡാസേ പിപ്ഫലേ ചേവ, അഥോപി മലഹാരകേ;
ഭേസജ്ജഥവികേ ചേവ, കാരയിം തദനുച്ഛവേ.

൨൨."ആസന്ദിയോ പീഠകേ ച, പല്ലങ്കേ ചതുരോമയേ;
തദനുച്ഛവേ കാരയിത്വാ, ഹേട്ഠാഛരത്തേ ഠപേസഹം.

൨൩."ഉണ്ണാഭിസീ തൂലഭിസീ, അഥോപി പീഠികാഭിസീ [പീഠകാഭിസീ (സ്യാ॰ ക॰)];
ബിമ്ബോഹനേ [ബിബ്ബോഹനേ (സ്യാ॰ ക॰)] ച സുകതേ, കാരയിം തദനുച്ഛവേ.

൨൪."കുരുവിന്ദേ മധുസിത്ഥേ, തേലം ഹത്ഥപ്പതാപകം;
സിപാടിഫലകേ സുചീ, മഞ്ചം അത്ഥരണേന ച.

൨൫."സേനാസനേ പാദപുഞ്ഛേ, സയനാസനദണ്ഡകേ;
ദന്തപോണേ ച ആടലീ [കഥലിം (സ്യാ॰)], സീസാലേപനഗന്ധകേ.

൨൬."അരണീ ഫലപീഠേ [പലാലപീഠേ (സീ॰)] ച, പത്തപിധാനഥാലകേ;
ഉദകസ്സ കടച്ഛൂ ച, ചുണ്ണകം രജനമ്ബണം [രജനമ്മണം (സീ॰)].

൨൭."സമ്മജ്ജനം [സമ്മുഞ്ജനം (സ്യാ॰), സമ്മജ്ജനിം, സമ്മുഞ്ജനിം (?)] ഉദപത്തം, തഥാ വസ്സികസാടികം;
നിസീദനം കണ്ഡുച്ഛാദി, അഥ അന്തരവാസകം.

൨൮."ഉത്തരാസങ്ഗസങ്ഘാടീ, നത്ഥുകം മുഖസോധനം;
ബിളങ്ഗലോണം പഹൂതഞ്ച [ലോണഭൂതഞ്ച (ക॰)], മധുഞ്ച ദധിപാനകം.

൨൯."ധൂപം [ധൂമം (ക॰)] സിത്ഥം പിലോതിഞ്ച, മുഖപുഞ്ഛനസുത്തകം;
ദാതബ്ബം നാമ യം അത്ഥി, യഞ്ച കപ്പതി സത്ഥുനോ.

൩൦."സബ്ബമേതം സമാനേത്വാ, ആനന്ദം ഉപസങ്കമിം;
ഉപസങ്കമ്മ രാജാനം, ജനേതാരം മഹേസിനോ [മഹേസിനം (സീ॰), മഹായസം (സ്യാ॰), മഹിസ്സരം (ക॰)];
സിരസാ അഭിവാദേത്വാ, ഇദം വചനമബ്രവിം.

(ദാനോകാസയാചനാ)

൨൯.ഏകതോ ജാതസംവദ്ധാ, ഉഭിന്നം ഏകതോ മനം [യസോ (സ്യാ॰), മനോ (?)];
സാധാരണാ സുഖദുക്ഖേ, ഉഭോ ച അനുവത്തകാ.

൩൦."“അത്ഥി ചേതസികം ദുക്ഖം, തവാധേയ്യം അരിന്ദമ;
യദി സക്കോസി തം ദുക്ഖം, വിനോദേയ്യാസി ഖത്തിയ.

൩൧."“തവ ദുക്ഖം മമ ദുക്ഖം, ഉഭിന്നം ഏകതോ മനോ [മനം (സീ॰ സ്യാ॰)];
നിട്ഠിതന്തി വിജാനാഹി, മമാധേയ്യം സചേ തുവം.

൩൨."“ജാനാഹി ഖോ മഹാരാജ, ദുക്ഖം മേ ദുബ്ബിനോദയം;
പഹു സമാനോ ഗജ്ജസു, ഏകം തേ ദുച്ചജം വരം.

൩൩."“യാവതാ വിജിതേ അത്ഥി, യാവതാ മമ ജീവിതം;
ഏതേഹി യദി തേ അത്ഥോ, ദസ്സാമി അവികമ്പിതോ.

൩൪."“ഗജ്ജിതം ഖോ തയാ ദേവ, മിച്ഛാ തം ബഹു ഗജ്ജിതം;
ജാനിസ്സാമി തുവം അജ്ജ, സബ്ബധമ്മേ [സച്ചധമ്മേ (?)] പതിട്ഠിതം.

൩൫."“അതിബാള്ഹം നിപീളേസി, ദദമാനസ്സ മേ സതോ;
കിം തേ മേ പീളിതേനത്ഥോ, പത്ഥിതം തേ കഥേഹി മേ.

൩൬."“ഇച്ഛാമഹം മഹാരാജ, ബുദ്ധസേട്ഠം അനുത്തരം;
ഭോജയിസ്സാമി സമ്ബുദ്ധം, വജ്ജം [വഞ്ചും (?)] മേ മാഹു ജീവിതം.

൩൭."“അഞ്ഞം തേഹം വരം ദമ്മി, മാ യാചിത്ഥോ തഥാഗതം [അയാചിതോ തഥാഗതോ (സ്യാ॰ ക॰)];
അദേയ്യോ കസ്സചി ബുദ്ധോ, മണി ജോതിരസോ യഥാ.

൩൮."“നനു തേ ഗജ്ജിതം ദേവ, യാവ ജീവിതമത്തനോ [വിജിതമത്ഥിതം (ക॰), ജീവിതമത്ഥികം (സ്യാ॰)];
ജീവിതം [വിജിതം (ക॰)] ദദമാനേന, യുത്തം ദാതും തഥാഗതം.

൩൯."“ഠപനീയോ മഹാവീരോ, അദേയ്യോ കസ്സചി ജിനോ;
ന മേ പടിസ്സുതോ ബുദ്ധോ, വരസ്സു അമിതം ധനം.

൪൦. "“വിനിച്ഛയം പാപുണാമ, പുച്ഛിസ്സാമ വിനിച്ഛയേ;
യഥാസണ്ഠം [യഥാസന്തം (സീ॰)] കഥേസ്സന്തി, പടിപുച്ഛാമ തം തഥാ.

൪൧."“രഞ്ഞോ ഹത്ഥേ ഗഹേത്വാന, അഗമാസിം വിനിച്ഛയം;
പുരതോ അക്ഖദസ്സാനം, ഇദം വചനമബ്രവിം.

൪൨."“സുണന്തു മേ അക്ഖദസ്സാ, രാജാ വരമദാസി മേ;
ന കിഞ്ചി ഠപയിത്വാന, ജീവിതമ്പി [വിജിതംപി (ക॰)] പവാരയി.

൪൩."“തസ്സ മേ വരദിന്നസ്സ, ബുദ്ധസേട്ഠം വരിം അഹം;
സുദിന്നോ ഹോതി മേ ബുദ്ധോ, ഛിന്ദഥ സംസയം മമ.

൪൪."“സോസ്സാമ തവ വചനം, ഭൂമിപാലസ്സ രാജിനോ;
ഉഭിന്നം വചനം സുത്വാ, ഛിന്ദിസ്സാമേത്ഥ സംസയം.

൪൩."'സബ്ബം ദേവ തയാ ദിന്നം, ഇമസ്സ സബ്ബഗാഹികം [സബ്ബഗാഹിതം (സ്യാ॰ ക॰)];
ന കിഞ്ചി ഠപയിത്വാന, ജീവിതമ്പി പവാരയി.

൪൪."'കിച്ഛപ്പത്തോവ ഹുത്വാന, യാചീ വരമനുത്തരം [യാവജീവമനുത്തരം (സ്യാ॰ ക॰)];
ഇമം സുദുക്ഖിതം ഞത്വാ, അദാസിം സബ്ബഗാഹികം.

൪൫."'പരാജയോ തുവം [തവം (സീ॰)] ദേവ, അസ്സു ദേയ്യോ തഥാഗതോ;
ഉഭിന്നം സംസയോ ഛിന്നോ, യഥാസണ്ഠമ്ഹി [യഥാസന്തമ്ഹി (സീ॰)] തിട്ഠഥ.

൪൬."'രാജാ തത്ഥേവ ഠത്വാന, അക്ഖദസ്സേതദബ്രവി;
സമ്മാ മയ്ഹമ്പി ദേയ്യാഥ, പുന ബുദ്ധം ലഭാമഹം.

൪൭."'പൂരേത്വാ തവ സങ്കപ്പം, ഭോജയിത്വാ തഥാഗതം;
പുന ദേയ്യാസി [ദേയ്യാഥ (ക॰)] സമ്ബുദ്ധം, ആനന്ദസ്സ യസസ്സിനോ'.

(നിമന്തനകഥാ)

൪൮. "അക്ഖദസ്സേഭിവാദേത്വാ, ആനന്ദഞ്ചാപി ഖത്തിയം;
തുട്ഠോ പമുദിതോ ഹുത്വാ, സമ്ബുദ്ധമുപസങ്കമിം.

൪൯."ഉപസങ്കമ്മ സമ്ബുദ്ധം, ഓഘതിണ്ണമനാസവം;
സിരസാ അഭിവാദേത്വാ, ഇദം വചനമബ്രവിം.

൫൦.'വസീസതസഹസ്സേഹി , അധിവാസേഹി ചക്ഖുമ;
ഹാസയന്തോ മമ ചിത്തം, നിവേസനമുപേഹി മേ'.

൫൧."പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, അധിവാസേസി ചക്ഖുമാ.

൫൨. "അധിവാസനമഞ്ഞായ, അഭിവാദിയ സത്ഥുനോ;
ഹട്ഠോ ഉദഗ്ഗചിത്തോഹം, നിവേസനമുപാഗമിം.

(ദാനപടിയാദനം)

൫൩. "മിത്താമച്ചേ സമാനേത്വാ, ഇദം വചനമബ്രവിം;
'സുദുല്ലഭോ മയാ ലദ്ധോ, മണി ജോതിരസോ യഥാ.

൫൪."'കേന തം പൂജയിസ്സാമ, അപ്പമേയ്യോ അനൂപമോ;
അതുലോ അസമോ ധീരോ, ജിനോ അപ്പടിപുഗ്ഗലോ.

൫൫. "'തഥാസമസമോ ചേവ, അദുതിയോ നരാസഭോ;
ദുക്കരം അധികാരഞ്ഹി, ബുദ്ധാനുച്ഛവികം മയാ.

൫൬."'നാനാപുപ്ഫേ സമാനേത്വാ, കരോമ പുപ്ഫമണ്ഡപം;
ബുദ്ധാനുച്ഛവികം ഏതം, സബ്ബപൂജാ ഭവിസ്സതി'.

൫൭."ഉപ്പലം പദുമം വാപി, വസ്സികം അധിമുത്തകം [അതിമുത്തകം (?)];
ചമ്പകം [ചന്ദനം (ക॰)] നാഗപുപ്ഫഞ്ച, മണ്ഡപം കാരയിം അഹം.

൩൦."സതാസനസഹസ്സാനി, ഛത്തച്ഛായായ പഞ്ഞപിം;
പച്ഛിമം ആസനം മയ്ഹം, അധികം സതമഗ്ഘതി.

൩൧."സതാസനസഹസ്സാനി, ഛത്തച്ഛായായ പഞ്ഞപിം;
പടിയാദേത്വാ അന്നപാനം, കാലം ആരോചയിം അഹം.

൩൨."ആരോചിതമ്ഹി കാലമ്ഹി, പദുമുത്തരോ മഹാമുനി;
വസീസതസഹസ്സേഹി, നിവേസനമുപേസി മേ.

൩൩."ധാരേന്തം ഉപരിച്ഛത്തം [ധാരേന്തമുപരിച്ഛത്തേ (സീ॰)],
സുഫുല്ലപുപ്ഫമണ്ഡപേ;
വസീസതസഹസ്സേഹി, നിസീദി പുരിസുത്തമോ.

൩൪."'ഛത്തസതസഹസ്സാനി, സതസഹസ്സമാസനം;
കപ്പിയം അനവജ്ജഞ്ച, പടിഗണ്ഹാഹി ചക്ഖുമ'.

൩൫."പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
മമം താരേതുകാമോ സോ, സമ്പടിച്ഛി മഹാമുനി.

(ദാനകഥാ)

൩൬."ഭിക്ഖുനോ ഏകമേകസ്സ, പച്ചേകം പത്തമദാസഹം;
ജഹിംസു സുമ്ഭകം [പുബ്ബകം (സീ॰), സമ്ഭതം (സ്യാ॰), മത്തികം (?)]
പത്തം, ലോഹപത്തം അധാരയും.

൩൭."സത്തരത്തിന്ദിവം ബുദ്ധോ, നിസീദി പുപ്ഫമണ്ഡപേ;
ബോധയന്തോ ബഹൂ സത്തേ, ധമ്മചക്കം പവത്തയി.

൩൮."ധമ്മചക്കം പവത്തേന്തോ, ഹേട്ഠതോ പുപ്ഫമണ്ഡപേ;
ചുല്ലാസീതിസഹസ്സാനം , ധമ്മാഭിസമയോ അഹു.

൩൯."സത്തമേ ദിവസേ പത്തേ, പദുമുത്തരോ മഹാമുനി;
ഛത്തച്ഛായായമാസീനോ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

(ബ്യാകരണം)

൪൦. "'അനൂനകം ദാനവരം, യോ മേ പാദാസി മാണവോ;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൪൧."'ഹത്ഥീ അസ്സാ രഥാ പത്തീ, സേനാ ച ചതുരങ്ഗിനീ;
പരിവാരേസ്സന്തിമം [തം (സ്യാ॰)] നിച്ചം, സബ്ബദാനസ്സിദം ഫലം.

൪൨."'ഹത്ഥിയാനം അസ്സയാനം, സിവികാ സന്ദമാനികാ;
ഉപട്ഠിസ്സന്തിമം നിച്ചം, സബ്ബദാനസ്സിദം ഫലം.

൪൩."'സട്ഠി രഥസഹസ്സാനി, സബ്ബാലങ്കാരഭൂസിതാ;
പരിവാരേസ്സന്തിമം നിച്ചം, സബ്ബദാനസ്സിദം ഫലം.

൪൪."'സട്ഠി തൂരിയസഹസ്സാനി, ഭേരിയോ സമലങ്കതാ;
വജ്ജയിസ്സന്തിമം നിച്ചം, സബ്ബദാനസ്സിദം ഫലം.

൩൫.‘‘‘ഛളാസീതിസഹസ്സാനി, നാരിയോ സമലങ്കതാ;
വിചിത്തവത്ഥാഭരണാ, ആമുക്കമണികുണ്ഡലാ [ആമുത്തമണികുണ്ഡലാ (സീ॰ സ്യാ॰)].

൩൬.‘‘‘അളാരപമ്ഹാ ഹസുലാ, സുസഞ്ഞാ തനുമജ്ഝിമാ;
പരിവാരേസ്സന്തിമം നിച്ചം, സബ്ബദാനസ്സിദം ഫലം.

൩൭.‘‘‘തിംസകപ്പസഹസ്സാനി, ദേവലോകേ രമിസ്സതി;
സഹസ്സക്ഖത്തും ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി.

൩൮.‘‘‘സഹസ്സക്ഖത്തും രാജാ ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി;
പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം.

൩൯.‘‘‘ദേവലോകേ വസന്തസ്സ, പുഞ്ഞകമ്മസമങ്ഗിനോ;
ദേവലോകപരിയന്തം, രതനഛത്തം ധരിസ്സതി.

൪൦.‘‘‘ഇച്ഛിസ്സതി യദാ ഛായം [യദാ വായം (സ്യാ॰ ക॰)], ഛദനം ദുസ്സപുപ്ഫജം;
ഇമസ്സ ചിത്തമഞ്ഞായ, നിബദ്ധം ഛാദയിസ്സതി.

൪൧.‘‘‘ദേവലോകാ ചവിത്വാന, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
പുഞ്ഞകമ്മേന സംയുത്തോ, ബ്രഹ്മബന്ധു ഭവിസ്സതി.

൪൨.‘‘‘കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന [നാമേന (സബ്ബത്ഥ) ഏവമുപരിപി; അട്ഠമായം പന പുബ്ബേ ഗോത്തേനാതിപദം വണ്ണിതം], സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൪൩.‘‘‘സബ്ബമേതം അഭിഞ്ഞായ, ഗോതമോ സക്യപുങ്ഗവോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഏതദഗ്ഗേ ഠപേസ്സതി.

൪൪.‘‘‘പിലിന്ദവച്ഛനാമേന [പിലിന്ദിവച്ഛനാമേന (സീ॰)], ഹേസ്സതി സത്ഥുസാവകോ;
ദേവാനം അസുരാനഞ്ച, ഗന്ധബ്ബാനഞ്ച സക്കതോ.

൪൫.‘‘‘ഭിക്ഖൂനം ഭിക്ഖുനീനഞ്ച, ഗിഹീനഞ്ച തഥേവ സോ;
പിയോ ഹുത്വാന സബ്ബേസം, വിഹരിസ്സതിനാസവോ’.

(ദാനാനിസംസകഥാ)

൪൬.‘‘സതസഹസ്സേ കതം കമ്മം, ഫലം ദസ്സേസി മേ ഇധ;
സുമുത്തോ സരവേഗോവ, കിലേസേ ഝാപയീ മമ [ഝാപയിസ്സതി (സീ॰ ക॰), ഝാപയിം അഹം (സ്യാ॰)].

൪൭.‘‘അഹോ മേ സുകതം കമ്മം, പുഞ്ഞക്ഖേത്തേ അനുത്തരേ;
യത്ഥ കാരം കരിത്വാന, പത്തോമ്ഹി അചലം പദം.

൪൮.‘‘അനൂനകം ദാനവരം, അദാസി യോ [സോ (ക॰)] ഹി മാണവോ;
ആദിപുബ്ബങ്ഗമോ ആസി, തസ്സ ദാനസ്സിദം ഫലം.

(൧. ഛത്താനിസംസോ)

൮൯.“ഛത്തേ ച സുഗതേ ദത്വാ [ഛത്തേ സുഗതേ ദത്വാന (സീ॰ സ്യാ॰)], സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
അട്ഠാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൯൦.“സീതം ഉണ്ഹം ന ജാനാമി, രജോജല്ലം ന ലിമ്പതി;
അനുപദ്ദവോ അനീതി ച, ഹോമി അപചിതോ സദാ.

൯൧.“സുഖുമച്ഛവികോ ഹോമി, വിസദം ഹോതി മാനസം;
ഛത്തസതസഹസ്സാനി, ഭവേ സംസരതോ മമ.

൯൨.“സബ്ബാലങ്കാരയുത്താനി , തസ്സ കമ്മസ്സ വാഹസാ;
ഇമം ജാതിം ഠപേത്വാന, മത്ഥകേ ധാരയന്തി മേ.

൯൩.“കസ്മാ [തസ്മാ (സ്യാ॰ ക॰)] ഇമായ ജാതിയാ, നത്ഥി മേ ഛത്തധാരണാ;
മമ സബ്ബം കതം കമ്മം, വിമുത്തിഛത്തപത്തിയാ.

(൨. ദുസ്സാനിസംസോ)

൯൪.“ദുസ്സാനി സുഗതേ ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
അട്ഠാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൯൫.“സുവണ്ണവണ്ണോ വിരജോ, സപ്പഭാസോ പതാപവാ;
സിനിദ്ധം ഹോതി മേ ഗത്തം, ഭവേ സംസരതോ മമ.

൯൬.“ദുസ്സസതസഹസ്സാനി, സേതാ പീതാ ച ലോഹിതാ;
ധാരേന്തി മത്ഥകേ മയ്ഹം, ദുസ്സദാനസ്സിദം ഫലം.

൯൭.“കോസേയ്യകമ്ബലിയാനി, ഖോമകപ്പാസികാനി ച;
സബ്ബത്ഥ പടിലഭാമി, തേസം നിസ്സന്ദതോ അഹം.

(൩. പത്താനിസംസോ)

൯൮.“പത്തേ സുഗതേ ദത്വാന, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
ദസാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൯൯.“സുവണ്ണഥാലേ മണിഥാലേ, രജതേപി ച ഥാലകേ;
ലോഹിതങ്ഗമയേ ഥാലേ, പരിഭുഞ്ജാമി സബ്ബദാ.

൧൦൦.“അനുപദ്ദവോ അനീതി ച, ഹോമി അപചിതോ സദാ;
ലാഭീ അന്നസ്സ പാനസ്സ, വത്ഥസ്സ സയനസ്സ ച.

൧൦൧.“ന വിനസ്സന്തി മേ ഭോഗാ, ഠിതചിത്തോ ഭവാമഹം;
ധമ്മകാമോ സദാ ഹോമി, അപ്പക്ലേസോ അനാസവോ.

൧൦൨.“ദേവലോകേ മനുസ്സേ വാ, അനുബന്ധാ ഇമേ ഗുണാ;
ഛായാ യഥാപി രുക്ഖസ്സ, സബ്ബത്ഥ ന ജഹന്തി മം.

(൪. വാസിആനിസംസോ)

൧൦൩. ചിത്തബന്ധനസമ്ബദ്ധാ [ചിത്തബന്ധനസമ്പന്നാ (ക॰)], സുകതാ വാസിയോ ബഹൂ;
ദത്വാന ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ, സങ്ഘസ്സ ച തഥേവഹം.

൧൦൪. ‘‘അട്ഠാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ;
സൂരോ ഹോമവിസാരീ ച, വേസാരജ്ജേസു പാരമീ.

൧൦൫. ‘‘ധിതിവീരിയവാ ഹോമി, പഗ്ഗഹിതമനോ സദാ;
കിലേസച്ഛേദനം ഞാണം, സുഖുമം അതുലം സുചിം;
സബ്ബത്ഥ പടിലഭാമി, തസ്സ നിസ്സന്ദതോ അഹം.

(൫. സത്ഥകാനിസംസോ)

൧൦൬. ‘‘അകക്കസേ അഫരുസേ, സുധോതേ സത്ഥകേ ബഹൂ;
പസന്നചിത്തോ ദത്വാന, ബുദ്ധേ സങ്ഘേ തഥേവ ച.

൧൦൭. ‘‘പഞ്ചാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ;
കല്യാണമിത്തം [കല്യാണചിത്തം (സീ॰)] വീരിയം, ഖന്തിഞ്ച മേത്തസത്ഥകം.

൧൦൮. ‘‘തണ്ഹാസല്ലസ്സ ഛിന്നത്താ, പഞ്ഞാസത്ഥം അനുത്തരം;
വജിരേന സമം ഞാണം, തേസം നിസ്സന്ദതോ ലഭേ.

(൬. സൂചിആനിസംസോ)

൧൦൯. ‘‘സൂചിയോ സുഗതേ ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
പഞ്ചാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൧൧൦. ‘‘ന സംസയോ കങ്ഖച്ഛേദോ, അഭിരൂപോ ച ഭോഗവാ;
തിക്ഖപഞ്ഞോ സദാ ഹോമി, സംസരന്തോ ഭവാഭവേ.

൧൧൧. ‘‘ഗമ്ഭീരം നിപുണം ഠാനം, അത്ഥം ഞാണേന പസ്സയിം;
വജിരഗ്ഗസമം ഞാണം, ഹോതി മേ തമഘാതനം.

(൭. നഖച്ഛേദനാനിസംസോ)

൧൧൨. ‘‘നഖച്ഛേദനേ സുഗതേ, ദത്വാ സങ്ഘേ ഗണുത്തമേ;
പഞ്ചാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൧൧൩. ‘‘ദാസിദാസേ [ദാസിദാസ (ക॰)] ഗവസ്സേ ച, ഭതകേ നാടകേ [ആരക്ഖകേ (സീ॰)] ബഹൂ;
ന്ഹാപിതേ ഭത്തകേ സൂദേ, സബ്ബത്ഥേവ ലഭാമഹം.

(൮. വിധൂപനതാലവണ്ടാനിസംസോ)

൧൧൪. ‘‘വിധൂപനേ സുഗതേ ദത്വാ, താലവണ്ടേ ച സോഭണേ;
അട്ഠാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൧൧൫. ‘‘സീതം ഉണ്ഹം ന ജാനാമി, പരിളാഹോ ന വിജ്ജതി;
ദരഥം നാഭിജാനാമി, ചിത്തസന്താപനം മമ.

൧൧൬. “ആരാഗഗ്ഗി ദോസമോഹഗ്ഗി, മാനഗ്ഗി ദിട്ഠിഅഗ്ഗി ച;
സബ്ബഗ്ഗീ നിബ്ബുതാ മയ്ഹം, തസ്സ നിസ്സന്ദതോ മമ.

(൯. മോരഹത്ഥ-ചാമരം)

൧൧൭. “മോരഹത്ഥേ ചാമരിയോ, ദത്വാ സങ്ഘേ ഗണുത്തമേ;
ഉപസന്തകിലേസോഹം, വിഹരാമി അനങ്ഗണോ.

(൧൦. പരിസ്സാവന-ധമ്മകരം)

൧൧൮. “പരിസ്സാവനേ സുഗതേ, ദത്വാ ധമ്മകരുത്തമേ [ദത്വാ സുകതേ ധമ്മകുത്തരേ (സ്യാ॰ ക॰)];
പഞ്ചാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൧൧൯. “സബ്ബേസം സമതിക്കമ്മ, ദിബ്ബം ആയും ലഭാമഹം;
അപ്പസയ്ഹോ സദാ ഹോമി, ചോരപച്ചത്ഥികേഹി വാ.

൧൨൦. “സത്ഥേന വാ വിസേന വാ, വിഹേസമ്പി ന കുബ്ബതേ;
അന്തരാമരണം നത്ഥി, തേസം നിസ്സന്ദതോ മമ.

(൧൧. തേലധാരാനിസംസോ)

൧൨൧. “തേലധാരേ സുഗതേ ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
പഞ്ചാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൧൨൨. “സുചാരുരൂപോ സുഭദ്ദോ [സുഗദോ (സീ॰), സുവാചോ (?)],
സുസമുഗ്ഗതമാനസോ;
അവിക്ഖിത്തമനോ ഹോമി, സബ്ബാരക്ഖേഹി രക്ഖിതോ.

(൧൨. സൂചിഘരാനിസംസോ)

൧൨൩. “സൂചിഘരേ സുഗതേ ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
തീണാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൧൨൪. “ചേതോസുഖം കായസുഖം, ഇരിയാപഥജം സുഖം;
ഇമേ ഗുണേ പടിലഭേ, തസ്സ നിസ്സന്ദതോ അഹം.

(൧൩. അംസബദ്ധാനിസംസോ)

൧൨൫. “അംസബദ്ധേ ജിനേ ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
തീണാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൧൨൬. “സദ്ധമ്മേ ഗാധം [ചേതോഞാണം ച (സീ॰)] വിന്ദാമി, സരാമി ദുതിയം ഭവം;
സബ്ബത്ഥ സുച്ഛവീ ഹോമി, തസ്സ നിസ്സന്ദതോ അഹം.

(൧൪. കായബന്ധനാനിസംസോ)

൧൨൭. “കായബന്ധേ ജിനേ ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
ഛാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൧൨൮. “സമാധീസു ന കമ്പാമി, വസീ ഹോമി സമാധിസു;
അഭേജ്ജപരിസോ ഹോമി, ആദേയ്യവചനോ സദാ.

൧൨൯. “ഉപട്ഠിതസതി ഹോമി, താസോ മയ്ഹം ന വിജ്ജതി;
ദേവലോകേ മനുസ്സേ വാ, അനുബന്ധാ ഇമേ ഗുണാ.

(൧൫. ആധാരകാനിസംസോ)

൧൩൦. “ആധാരകേ ജിനേ ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
പഞ്ചവണ്ണേഹി ദായാദോ [പഞ്ചവണ്ണേ ഭയാഭാവോ (സ്യാ॰)], അചലോ ഹോമി കേനചി.

൧൩൧. “യേ കേചി മേ സുതാ ധമ്മാ, സതിഞാണപ്പബോധനാ;
ധതാ [ഠിതാ (ക॰)] മേ ന വിനസ്സന്തി, ഭവന്തി സുവിനിച്ഛിതാ.

(൧൬. ഭാജനാനിസംസോ)

൧൩൨. “ഭാജനേ പരിഭോഗേ ച, ദത്വാ ബുദ്ധേ ഗണുത്തമേ;
തീണാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൧൩൩. “സോണ്ണമയേ മണിമയേ, അഥോപി ഫലികാമയേ;
ലോഹിതങ്ഗമയേ ചേവ, ലഭാമി ഭാജനേ അഹം.

൧൩൪. “ഭരിയാ ദാസദാസീ [സബ്ബത്ഥപി ഏവമേവ ദിസ്സതി] ച, ഹത്ഥിസ്സരഥപത്തികേ;
ഇത്ഥീ പതിബ്ബതാ ചേവ, പരിഭോഗാനി സബ്ബദാ.

൧൩൫. “വിജ്ജാ മന്തപദേ ചേവ, വിവിധേ ആഗമേ ബഹൂ;
സബ്ബം സിപ്പം നിസാമേമി, പരിഭോഗാനി സബ്ബദാ.

(൧൭. ഥാലകാനിസംസോ)

൧൩൬. “ഥാലകേ സുഗതേ ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
തീണാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൧൩൭. “സോണ്ണമയേ മണിമയേ, അഥോപി ഫലികാമയേ;
ലോഹിതങ്ഗമയേ ചേവ, ലഭാമി ഥാലകേ അഹം.

൧൩൮. “അസത്ഥകേ [അസത്ഥകേ (സീ॰), അസ്സട്ഠകേ (സ്യാ॰)] ഫലമയേ, അഥോ പോക്ഖരപത്തകേ;
മധുപാനകസങ്ഖേ ച, ലഭാമി ഥാലകേ അഹം.

൧൩൯. “വത്തേ ഗുണേ പടിപത്തി, ആചാരകിരിയാസു ച;
ഇമേ ഗുണേ പടിലഭേ, തസ്സ നിസ്സന്ദതോ അഹം.

(൧൮. ഭേസജ്ജാനിസംസോ)

൧൪൦. “ഭേസജ്ജം സുഗതേ ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
ദസാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൧൪൧. “ആയുവാ ബലവാ ധീരോ, വണ്ണവാ യസവാ സുഖീ;

അനുപദ്ദവോ അനീതി ച, ഹോമി അപചിതോ സദാ;
ന മേ പിയവിയോഗത്ഥി, തസ്സ നിസ്സന്ദതോ മമ.

(൫൯. ഉപാഹനാനിസംസോ)

൧൮൨. “ഉപാഹനേ ജിനേ ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
തീണാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൧൮൩. “ഹത്ഥിയാനം അസ്സയാനം, സിവികാ സന്ദമാനികാ;
സട്ഠിസതസഹസ്സാനി, പരിവാരേന്തി മം സദാ.

൧൮൪. “മണിമയാ തമ്ബമയാ [കമ്ബലികാ (സീ॰ ക॰)], സോണ്ണരജതപാദുകാ;
നിബ്ബത്തന്തി പദുദ്ധാരേ, ഭവേ സംസരതോ മമ.

൧൮൫. “നിയാമം സതി ധാവന്തി [നിയമം പടിധാവന്തി (സീ॰), നിയാമം പടിധാവന്തി (സ്യാ॰)], ആഗുആചാരസോധനം [ആചാരഗുണസോധനം (സീ॰ സ്യാ॰)];
ഇമേ ഗുണേ പടിലഭേ, തസ്സ നിസ്സന്ദതോ അഹം.

(൬൦. പാദുകാനിസംസോ)

൧൮൬. “പാദുകേ സുഗതേ ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
ഇദ്ധിപാദുകമാരുയ്ഹ, വിഹരാമി യദിച്ഛകം.

(൬൧. ഉദകപുഞ്ഛനാനിസംസോ)

൧൮൭. “ഉദകപുച്ഛനചോളേ , ദത്വാ ബുദ്ധേ ഗണുത്തമേ;
പഞ്ചാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൧൮൮. “സുവണ്ണവണ്ണോ വിരജോ, സപ്പഭാസോ പതാപവാ;
സിനിദ്ധം ഹോതി മേ ഗത്തം, രജോജല്ലം ന ലിമ്പതി;

ഇമേ ഗുണേ പടിലഭേ, തസ്സ നിസ്സന്ദതോ അഹം.

(൬൨. കത്തരദണ്ഡാനിസംസോ)

൧൮൯. “കത്തരദണ്ഡേ സുഗതേ, ദത്വാ സങ്ഘേ ഗണുത്തമേ;
ഛാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൧൯൦. “പുത്താ മയ്ഹം ബഹൂ ഹോന്തി, താസോ മയ്ഹം ന വിജ്ജതി;
അപ്പസയ്ഹോ സദാ ഹോമി, സബ്ബാരക്ഖേഹി രക്ഖിതോ;
ഖലിതമ്പി [ഖലിതം മം (സീ॰ ക॰)] ന ജാനാമി, അഭന്തം മാനസം മമ.

(൬൩. ഓസധഞ്ജനാനിസംസോ)

൧൯൧. “ഓസധം അഞ്ജനം ദത്വാ, ബുദ്ധേ സങ്ഘേ ഗണുത്തമേ;
അട്ഠാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൧൯൨. “വിസാലനയനോ ഹോമി, സേതപീതോ ച ലോഹിതോ;
അനാവിലപസന്നക്ഖോ, സബ്ബരോഗവിവജ്ജിതോ.

൨൬൩. ലഭാമി ദിബ്ബനയനം, പഞ്ഞാചക്ഖും അനുത്തരം;
ഇമേ ഗുണേ പടിലഭേ, തസ്സ നിസ്സന്ദതോ അഹം.

(൨൪. കുഞ്ചികാനിസംസോ)

൨൬൪. ‘‘കുഞ്ചികേ സുഗതേ ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
ധമ്മദ്വാരവിവരണം, ലഭാമി ഞാണകുഞ്ചികം.

(൨൫. കുഞ്ചികാഘരാനിസംസോ)

൨൬൫. ‘‘കുഞ്ചികാനം ഘരേ ദത്വാ, ബുദ്ധേ സങ്ഘേ ഗണുത്തമേ;
ദ്വാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ;
അപ്പകോധോ അനായാസോ, സംസരന്തോ ഭവേ അഹം.

(൨൬. ആയോഗാനിസംസോ)

൨൬൬. ‘‘ആയോഗേ സുഗതേ ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
പഞ്ചാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൨൬൭. ‘‘സമാധീസു ന കമ്പാമി, വസീ ഹോമി സമാധിസു;
അഭേജ്ജപരിസോ ഹോമി, ആദേയ്യവചനോ സദാ;
ജായതി ഭോഗസമ്പത്തി, ഭവേ സംസരതോ മമ.

(൨൭. ധൂമനേത്താനിസംസോ)

൨൬൮. ‘‘ധൂമനേത്തേ ജിനേ ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
തീണാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൨൬൯. ‘‘സതി മേ ഉജുകാ ഹോതി, സുസമ്ബന്ധാ ച ന്ഹാരവോ;
ലഭാമി ദിബ്ബനയനം [ദിബ്ബസയനം (സ്യാ॰)], തസ്സ നിസ്സന്ദതോ അഹം.

(൨൮. ദീപധാരാനിസംസോ)

൨൭൦. ‘‘ദീപധാരേ [ദീപട്ഠാനേ (സീ॰), ദീപദാനേ (സ്യാ॰), ദീപട്ഠാപേ (ക॰)] ജിനേ ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
തീണാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൨൭൧. ‘‘ജാതിമാ അങ്ഗസമ്പന്നോ, പഞ്ഞവാ ബുദ്ധസമ്മതോ [ബുദ്ധിസമ്മതോ (സീ॰ ക॰)];
ഇമേ ഗുണേ പടിലഭേ, തസ്സ നിസ്സന്ദതോ അഹം.

(൨൯. തുമ്ബക-കരണ്ഡോ)

൨൭൨. ‘‘തുമ്ബകേ ച കരണ്ഡേ ച, ദത്വാ ബുദ്ധേ ഗണുത്തമേ;
ദസാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൨൭൩. ‘‘സുഗുത്തോ [സദാഗുത്തോ (സീ॰ സ്യാ॰) സംഗുത്തോ (ക॰)] സുഖസമങ്ഗീ, മഹായസോ തഥാഗതി;
വിപത്തിവിഗതോ [വിഭത്തിഗത്തോ (സ്യാ॰)] സുഖുമാലോ, സബ്ബീതിപരിവജ്ജിതോ.

൧൬൪. “വിപുലേ ച ഗുണേ ലാഭീ, സമാവ ചലനാ മമ;
സുവിവജ്ജിതഉബ്ബേഗോ, തുമ്ബകേ ച കരണ്ഡകേ.

൧൬൫. “ലഭാമി ചതുരോ വണ്ണേ, ഹത്ഥിസ്സരതനാനി ച;
താനി മേ ന വിനസ്സന്തി, തുമ്ബദാനേ ഇദം ഫലം.

(൩൦. മലഹരണാനിസംസോ)

൧൬൬. “മലഹരണിയോ [അഞ്ജനനാളിയോ (സീ॰), ഹത്ഥലിലങ്ഗകേ (സ്യാ॰ പീ॰), ഹത്ഥലിലങ്ഗതേ (ക॰)] ദത്വാ, ബുദ്ധേ സങ്ഘേ ഗണുത്തമേ;
പഞ്ചാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൧൬൭. “സബ്ബലക്ഖണസമ്പന്നോ, ആയുപഞ്ഞാസമാഹിതോ;
സബ്ബായാസവിനിമുത്തോ, കായോ മേ ഹോതി സബ്ബദാ.

(൩൧. പിപ്ഫലാനിസംസോ)

൧൬൮. “തുണ്ണുധാരേ സുനിസിതേ, സങ്ഘേ ദത്വാന പിപ്ഫലേ;
കിലേസകന്തനം ഞാണം, ലഭാമി അതുലം സുചിം.

(൩൨. ഭണ്ഡാസാനിസംസോ)

൧൬൯. “ഭണ്ഡാസേ സുഗതേ ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
കിലേസഭഞ്ജനം [കിലേസലുഞ്ചനം (സീ॰ സ്യാ॰ പീ॰)] ഞാണം, ലഭാമി അതുലം സുചിം.

(൩൩. നത്ഥുകാനിസംസോ)

൧൭൦. “നത്ഥുകേ [ഥവികേ (?) ഭേസജ്ജഥവികേതി ഹി പുബ്ബേ വുത്തം] സുഗതേ ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
അട്ഠാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൧൭൧. “സദ്ധം സീലം ഹിരിഞ്ചാപി, അഥ ഓത്തപ്പിയം ഗുണം;
സുതം ചാഗഞ്ച ഖന്തിഞ്ച, പഞ്ഞം മേ അട്ഠമം ഗുണം.

(൩൪. പീഠകാനിസംസോ)

൧൭൨. “പീഠകേ സുഗതേ ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
പഞ്ചാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൧൭൩. “ഉച്ചേ കുലേ പജായാമി, മഹാഭോഗോ ഭവാമഹം;
സബ്ബേ മം അപചായന്തി, കിത്തി അബ്ഭുഗ്ഗതാ മമ.

൧൭൪. “കപ്പസതസഹസ്സാനി, പല്ലങ്കാ ചതുരസ്സകാ;
പരിവാരേന്തി മം നിച്ചം, സംവിഭാഗരതോ അഹം.

(൩൫. ഭിസിആനിസംസോ)

൧൭൫. “ഭിസിയോ സുഗതേ ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
ഛളാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൨൭൬. “സമസുഗത്തോപചിതോ, മുദുകോ ചാരുദസ്സനോ;
ലഭാമി ഞാണപരിവാരം, ഭിസിദാനസ്സിദം ഫലം.

൨൭൭. “തൂലികാ വികതികായോ, കട്ടിസ്സാ [കട്ഠിസ്സാ (സീ॰), കുട്ടകാ (ക॰)] ചിത്തകാ ബഹൂ;
വരപോത്ഥകേ കമ്ബലേ ച, ലഭാമി വിവിധേ അഹം.

൨൭൮. “പാവാരികേ ച മുദുകേ, മുദുകാജിനവേണിയോ;
ലഭാമി വിവിധത്ഥാരേ [വിവിധട്ഠാനേ (സ്യാ॰ ക॰)], ഭിസിദാനസ്സിദം ഫലം.

൨൭൯. “യതോ സരാമി അത്താനം, യതോ പത്തോസ്മി വിഞ്ഞുതം;
അതുച്ഛോ ഝാനമഞ്ചോമ്ഹി, ഭിസിദാനസ്സിദം ഫലം.

(൩൬. ബിബ്ബോഹനാനിസംസോ)

൨൮൦. “ബിബ്ബോഹനേ ജിനേ ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
ഛാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൨൮൧. “ഉണ്ണികേ പദുമകേ ച, അഥോ ലോഹിതചന്ദനേ;
ബിബ്ബോഹനേ ഉപാധേമി, ഉത്തമങ്ഗം സദാ മമ.

൨൮൨. “അട്ഠങ്ഗികേ മഗ്ഗവരേ, സാമഞ്ഞേ ചതുരോ ഫലേ;
തേസു ഞാണം ഉപ്പാദേത്വാ [ഉപനേത്വാ (സീ॰)], വിഹരേ നിച്ചകാലികം.

൨൮൩. “ഝാനേ ദമേ സംയമേ ച, അപ്പമഞ്ഞാസു രൂപിസു;
തേസു ഞാണം ഉപ്പാദേത്വാ [ഉപനേത്വാ (സീ॰)], വിഹരേ സബ്ബകാലികം.

൨൮൪. “ഖന്തേ ഗുണേ പടിപത്തി, ആചാരകിരിയാസു ച;
തേസു ഞാണം ഉപ്പാദേത്വാ [ഞാണം ഉപദഹിത്വാന (സീ॰)], വിഹരേ സബ്ബദാ അഹം.

൨൮൫. “ചങ്കമേ വാ പധാനേ വാ, വീരിയേ ബോധിപക്ഖിയേ;
തേസു ഞാണം ഉപ്പാദേത്വാ, വിഹരാമി യദിച്ഛകം.

൨൮൬. “സീലം സമാധി പഞ്ഞാ ച, വിമുത്തി ച അനുത്തരാ;
തേസു ഞാണം ഉപ്പാദേത്വാ [ഞാണം ഉപദഹിത്വാന (സീ॰)], വിഹരാമി സുഖം അഹം.

(൩൭. ഫലപീഠാനിസംസോ)

൨൮൭. “ഫലപീഠേ [പലാലപീട്ഠേ (സീ॰)] ജിനേ ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
ദ്വാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൨൮൮. “സോണ്ണമയേ മണിമയേ, ദന്തസാരമയേ ബഹൂ;
പല്ലങ്കസേട്ഠേ വിന്ദാമി, ഫലപീഠസ്സിദം ഫലം.

(൩൮. പാദപീഠാനിസംസോ)

൨൮൯. “പാദപീഠേ ജിനേ ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
ദ്വാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ;

ലഭാമി ബഹുകേ യാനേ, പാദപീഠസ്സിദം ഫലം.

൧൯൦. “ദാസീ ദാസാ ച ഭരിയാ, യേ ചഞ്ഞേ അനുജീവിനോ;
സമ്മാ പരിചരന്തേ മം, പാദപീഠസ്സിദം ഫലം.

(൩൯. തേലബ്ഭഞ്ജനാനിസംസോ)

൧൯൧. “തേലഅബ്ഭഞ്ജനേ [തേലാനബ്ഭഞ്ജനേ (സീ॰)] ദത്വാ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
പഞ്ചാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൧൯൨. “അബ്യാധിതാ രൂപവതാ, ഖിപ്പം ധമ്മനിസന്തിതാ;
ലാഭിതാ അന്നപാനസ്സ, ആയുപഞ്ചമകം മമ.

(൪൦. സപ്പിതേലാനിസംസോ)

൧൯൩. “സപ്പിതേലഞ്ച ദത്വാന, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
പഞ്ചാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൧൯൪. “ഥാമവാ രൂപസമ്പന്നോ, പഹട്ഠതനുജോ സദാ;
അബ്യാധി വിസദോ ഹോമി, സപ്പിതേലസ്സിദം ഫലം.

(൪൧. മുഖസോധനകാനിസംസോ)

൧൯൫. “മുഖസോധനകം ദത്വാ, ബുദ്ധേ സങ്ഘേ ഗണുത്തമേ;
പഞ്ചാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൧൯൬. “വിസുദ്ധകണ്ഠോ മധുരസ്സരോ, കാസസാസവിവജ്ജിതോ;
ഉപ്പലഗന്ധോ മുഖതോ, ഉപവായതി മേ സദാ.

(൪൨. ദധിആനിസംസോ)

൧൯൭. “ദധിം ദത്വാന സമ്പന്നം, ബുദ്ധേ സങ്ഘേ ഗണുത്തമേ;
ഭുഞ്ജാമി അമതം ഭത്തം [വിത്തം (സീ॰ ക॰)], വരം കായഗതാസതിം.

(൪൩. മധുആനിസംസോ)

൧൯൮. “വണ്ണഗന്ധരസോപേതം, മധും ദത്വാ ജിനേ ഗണേ;
അനൂപമം അതുലിയം, പിവേ മുത്തിരസം അഹം.

(൪൪.രസാനിസംസോ)

൧൯൯. “യഥാഭൂതം രസം ദത്വാ, ബുദ്ധേ സങ്ഘേ ഗണുത്തമേ;
ചതുരോ ഫലേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

(൪൫. അന്നപാനാനിസംസോ)

൨൦൦. “അന്നം പാനഞ്ച ദത്വാന, ബുദ്ധേ സങ്ഘേ ഗണുത്തമേ;
ദസാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൨൦൧. “ആയുവാ ബലവാ ധീരോ, വണ്ണവാ യസവാ സുഖീ;

ലാഭീ അന്നസ്സ പാനസ്സ, സൂരോ പഞ്ഞാണവാ സദാ;
ഇമേ ഗുണേ പടിലഭേ, സംസരന്തോ ഭവേ അഹം.

(ർന്ന. ധൂപാനിസംസോ)

൧൦൨. ''ധൂപം [ധൂമം (സീ॰ ക॰)] ദത്വാന സുഗതേ, സങ്ഘേ ഗണവരുത്തമേ;
ദസാനിസംസേ അനുഭോമി, കമ്മാനുച്ഛവികേ മമ.

൧൦൩. ''സുഗന്ധദേഹോ യസവാ, സീഘപഞ്ഞോ ച കിത്തിമാ;
തിക്ഖപഞ്ഞോ ഭൂരിപഞ്ഞോ, ഹാസഗമ്ഭീരപഞ്ഞവാ.

൧൦൪. ''വേപുല്ലജവനപഞ്ഞോ , സംസരന്തോ ഭവാഭവേ;
തസ്സേവ വാഹസാ ദാനി, പത്തോ സന്തിസുഖം സിവം.

(സാധാരണാനിസംസോ)

൧൦൫. ''കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
നാഗോവ ബന്ധനം ഛേത്വാ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൧൦൬. ''സ്വാഗതം വത മേ ആസി, മമ ബുദ്ധസ്സ സന്തികേ [ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ സന്തികേ (?) ഏവമുപരിപി; ഏതദേവ ഹി ഉപാലിത്ഥേരാപദാനട്ഠകഥായം വണ്ണിതം];
തിസ്സോ വിജ്ജാ അനുപ്പത്താ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.

൧൦൭. ''പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം''.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പിലിന്ദവച്ഛോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പിലിന്ദവച്ഛത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. സേലത്ഥേരഅപദാനം

൧൦൮. ''നഗരേ ഹംസവതിയാ, വീഥിസാമീ അഹോസഹം;
മമ ഞാതീ സമാനേത്വാ, ഇദം വചനമബ്രവിം.

൧൦൯. '''ബുദ്ധോ ലോകേ സമുപ്പന്നോ, പുഞ്ഞക്ഖേത്തോ അനുത്തരോ [പുഞ്ഞക്ഖേത്തം അനുത്തരം (സീ॰)];
ആസി സോ [ആസീസോ (സീ॰), ആധാരോ (പീ॰)] സബ്ബലോകസ്സ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ.

൧൧൦. '''ഖത്തിയാ നേഗമാ ചേവ, മഹാസാലാ ച ബ്രാഹ്മണാ;
പസന്നചിത്താ സുമനാ, പൂഗധമ്മം അകംസു തേ.

൧൧൧. '''ഹത്ഥാരോഹാ അനീകട്ഠാ, രഥികാ പത്തികാരകാ;
പസന്നചിത്താ സുമനാ, പൂഗധമ്മം അകംസു തേ.

൧൧൨. '''ഉഗ്ഗാ ച രാജപുത്താ ച, വേസിയാനാ ച ബ്രാഹ്മണാ;
പസന്നചിത്താ സുമനാ, പൂഗധമ്മം അകംസു തേ.

“‘‘ആളാരികാ കപ്പകാ [ആളാരികാ ച സൂദാ (സ്യാ॰)] ച, ന്ഹാപകാ മാലകാരകാ;
പസന്നചിത്താ സുമനാ, പൂഗധമ്മം അകംസു തേ.

“‘‘രജകാ പേസകാരാ ച, ചമ്മകാരാ ച ന്ഹാപിതാ;
പസന്നചിത്താ സുമനാ, പൂഗധമ്മം അകംസു തേ.

“‘‘ഉസുകാരാ ഭമകാരാ, ചമ്മകാരാ ച തച്ഛകാ;
പസന്നചിത്താ സുമനാ, പൂഗധമ്മം അകംസു തേ.

“‘‘കമ്മാരാ സോണ്ണകാരാ ച, തിപുലോഹകരാ തഥാ;
പസന്നചിത്താ സുമനാ, പൂഗധമ്മം അകംസു തേ.

“‘‘ഭതകാ ചേടകാ ചേവ, ദാസകമ്മകരാ ബഹൂ;
യഥാസകേന ഥാമേന, പൂഗധമ്മം അകംസു തേ.

“‘‘ഉദഹാരാ കട്ഠഹാരാ, കസ്സകാ തിണഹാരകാ;
യഥാസകേന ഥാമേന, പൂഗധമ്മം അകംസു തേ.

“‘‘പുപ്ഫികാ മാലികാ ചേവ, പണ്ണികാ ഫലഹാരകാ;
യഥാസകേന ഥാമേന, പൂഗധമ്മം അകംസു തേ.

“‘‘ഗണികാ കുമ്ഭദാസീ ച, പൂവികാ [സൂപികാ (ക॰)] മച്ഛികാപി ച;
യഥാസകേന ഥാമേന, പൂഗധമ്മം അകംസു തേ.

“‘‘ഏഥ സബ്ബേ സമാഗന്ത്വാ, ഗണം ബന്ധാമ ഏകതോ;
അധികാരം കരിസ്സാമ, പുഞ്ഞക്ഖേത്തേ അനുത്തരേ’.

“‘തേ മേ സുത്വാന വചനം, ഗണം ബന്ധിംസു താവദേ;
ഉപട്ഠാനസാലം സുകതം, ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ കാരയും.

“‘നിട്ഠാപേത്വാന തം സാലം, ഉദഗ്ഗാ തുട്ഠമാനസാ;
പരേതാ തേഹി സബ്ബേഹി, സമ്ബുദ്ധമുപസങ്കമിം.

“‘ഉപസങ്കമ്മ സമ്ബുദ്ധം, ലോകനാഥം നരാസഭം;
വന്ദിത്വാ സത്ഥുനോ പാദേ, ഇദം വചനമബ്രവിം.

“‘‘ഇമേ തീണി സതാ വീര, പുരിസാ ഏകതോ ഗണാ;
ഉപട്ഠാനസാലം സുകതം, നിയ്യാദേന്തി [നിയ്യാതേന്തി (സീ॰)] തുവം [തവം (സീ॰), തവ (സ്യാ॰)] മുനി’.

“‘ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ പുരതോ, സമ്പടിച്ഛത്വ ചക്ഖുമാ;
തിണ്ണം സതാനം പുരതോ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

“‘‘തിസതാപി ച ജേട്ഠോ ച, അനുവത്തിംസു ഏകതോ;
സമ്പത്തിഞ്ഹി [സമ്പത്തീഹി (സ്യാ॰ ക॰)] കരിത്വാന, സബ്ബേ അനുഭവിസ്സഥ.

“‘‘പച്ഛിമേ ഭവേ സമ്പത്തേ, സീതിഭാവമനുത്തരം;
അജരം അമതം സന്തം, നിബ്ബാനം ഫസ്സയിസ്സഥ’.

൨൨൯. “ഏവം ബുദ്ധോ വിയാകാസി, സബ്ബഞ്ഞൂ സമണുത്തരോ;
ബുദ്ധസ്സ വചനം സുത്വാ, സോമനസ്സം പവേദയിം.

൨൩൦. “തിംസ കപ്പസഹസ്സാനി, ദേവലോകേ രമിം അഹം;
ദേവാധിപോ പഞ്ചസതം, ദേവരജ്ജമകാരയിം.

൨൩൧. “സഹസ്സക്ഖത്തും രാജാ ച, ചക്കവത്തീ അഹോസഹം;
ദേവരജ്ജം കരോന്തസ്സ, മഹാദേവാ അവന്ദിസും.

൨൩൨. “ഇധ മാനുസകേ രജ്ജം [രജ്ജേ (സീ॰)], പരിസാ ഹോന്തി ബന്ധവാ;
പച്ഛിമേ ഭവേ സമ്പത്തേ, വാസേട്ഠോ നാമ ബ്രാഹ്മണോ.

൨൩൩. “അസീതികോടി നിചയോ, തസ്സ പുത്തോ അഹോസഹം;
സേലോ ഇതി മമ നാമം, ഛളങ്ഗേ പാരമിം ഗതോ.

൨൩൪. “ജങ്ഘാവിഹാരം വിചരം, സസിസ്സേഹി പുരക്ഖതോ;
ജടാഭാരികഭരിതം, കേണിയം നാമ താപസം.

൨൩൫. “പടിയത്താഹുതിം ദിസ്വാ, ഇദം വചനമബ്രവിം;
‘ആവാഹോ വാ വിവാഹോ വാ, രാജാ വാ തേ നിമന്തിതോ’.

൨൩൬. “ആഹുതിം [നാഹുതിം (?)] യിട്ഠുകാമോഹം, ബ്രാഹ്മണേ ദേവസമ്മതേ;
ന നിമന്തേമി രാജാനം, ആഹുതീ മേ ന വിജ്ജതി.

൨൩൭. “ന ചത്ഥി മയ്ഹമാവാഹോ, വിവാഹോ മേ ന വിജ്ജതി;
സക്യാനം നന്ദിജനനോ, സേട്ഠോ ലോകേ സദേവകേ.

൨൩൮. “സബ്ബലോകഹിതത്ഥായ, സബ്ബസത്തസുഖാവഹോ;
സോ മേ നിമന്തിതോ അജ്ജ, തസ്സേതം പടിയാദനം.

൨൩൯. “തിമ്ബരൂസകവണ്ണാഭോ , അപ്പമേയ്യോ അനൂപമോ;
രൂപേനാസദിസോ ബുദ്ധോ, സ്വാതനായ നിമന്തിതോ.

൨൪൦. “ഉക്കാമുഖപഹട്ഠോവ, ഖദിരങ്ഗാരസന്നിഭോ;
വിജ്ജൂപമോ മഹാവീരോ, സോ മേ ബുദ്ധോ നിമന്തിതോ.

൨൪൧. “പബ്ബതഗ്ഗേ യഥാ അച്ചി, പുണ്ണമായേവ ചന്ദിമാ;
നളഗ്ഗിവണ്ണസങ്കാസോ, സോ മേ ബുദ്ധോ നിമന്തിതോ.

൨൪൨. “അസമ്ഭീതോ ഭയാതീതോ, ഭവന്തകരണോ മുനി;
സീഹൂപമോ മഹാവീരോ, സോ മേ ബുദ്ധോ നിമന്തിതോ.

൨൪൩. “കുസലോ ബുദ്ധധമ്മേഹി, അപസയ്ഹോ പരേഹി സോ;
നാഗൂപമോ മഹാവീരോ, സോ മേ ബുദ്ധോ നിമന്തിതോ.

൨൪൪. “സദ്ധമ്മാചാരകുസലോ , ബുദ്ധനാഗോ അസാദിസോ;
ഉസഭൂപമോ മഹാവീരോ, സോ മേ ബുദ്ധോ നിമന്തിതോ.

൨൪൫. “അനന്തവണ്ണോ അമിതയസോ, വിചിത്തസബ്ബലക്ഖണോ;
സക്കൂപമോ മഹാവീരോ, സോ മേ ബുദ്ധോ നിമന്തിതോ.

൨൪൬. “വസീ ഗണീ പതാപീ ച, തേജസ്സീ ച ദുരാസദോ;

ബ്രഹ്മൂപമോ മഹാവീരോ, സോ മേ ബുദ്ധോ നിമന്തിതോ.

൨൮൭. “പത്തധമ്മോ ദസബലോ, ബലാതിബലപാരഗോ;
ധരണൂപമോ മഹാവീരോ, സോ മേ ബുദ്ധോ നിമന്തിതോ.

൨൮൮. “സീലവീചിസമാകിണ്ണോ, ധമ്മവിഞ്ഞാണഖോഭിതോ;
ഉദധൂപമോ മഹാവീരോ, സോ മേ ബുദ്ധോ നിമന്തിതോ.

൨൮൯. “ദുരാസദോ ദുപ്പസഹോ, അചലോ ഉഗ്ഗതോ ബ്രഹാ;
നേരൂപമോ മഹാവീരോ, സോ മേ ബുദ്ധോ നിമന്തിതോ.

൨൯൦. “അനന്തഞാണോ അസമസമോ, അതുലോ അഗ്ഗതം ഗതോ;
ഗഗനൂപമോ മഹാവീരോ, സോ മേ ബുദ്ധോ നിമന്തിതോ.

പന്നരസമം ഭാണവാരം.

൨൯൧. “പതിട്ഠാ ഭയഭീതാനം, താണോ സരണഗാമിനം;
അസ്സാസകോ മഹാവീരോ, സോ മേ ബുദ്ധോ നിമന്തിതോ.

൨൯൨. “ആസയോ ബുദ്ധിമന്താനം, പുഞ്ഞക്ഖേത്തം സുഖേസിനം;
രതനാകരോ മഹാവീരോ, സോ മേ ബുദ്ധോ നിമന്തിതോ.

൨൯൩. “അസ്സാസകോ വേദകരോ, സാമഞ്ഞഫലദായകോ;
മേഘൂപമോ മഹാവീരോ, സോ മേ ബുദ്ധോ നിമന്തിതോ.

൨൯൪. “ലോകചക്ഖു മഹാതേജോ, സബ്ബതമവിനോദനോ;
സൂരിയൂപമോ മഹാവീരോ, സോ മേ ബുദ്ധോ നിമന്തിതോ.

൨൯൫. “ആരമ്മണവിമുത്തീസു, സഭാവദസ്സനോ മുനി;
ചന്ദൂപമോ മഹാവീരോ, സോ മേ ബുദ്ധോ നിമന്തിതോ.

൨൯൬. “ബുദ്ധോ സമുസ്സിതോ ലോകേ, ലക്ഖണേഹി അലങ്കതോ;
അപ്പമേയ്യോ മഹാവീരോ, സോ മേ ബുദ്ധോ നിമന്തിതോ.

൨൯൭. “യസ്സ ഞാണം അപ്പമേയ്യം, സീലം യസ്സ അനൂപമം;
വിമുത്തി അസദിസാ യസ്സ, സോ മേ ബുദ്ധോ നിമന്തിതോ.

൨൯൮. “യസ്സ ധീതി അസദിസാ, ഥാമോ യസ്സ അചിന്തിയോ;
യസ്സ പരക്കമോ ജേട്ഠോ, സോ മേ ബുദ്ധോ നിമന്തിതോ.

൨൯൯. “രാഗോ ദോസോ ച മോഹോ ച, വിസാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
അഗദൂപമോ മഹാവീരോ, സോ മേ ബുദ്ധോ നിമന്തിതോ.

൩൦൦. “ക്ലേസബ്യാധിബഹുദുക്ഖ സബ്ബതമവിനോദനോ [വിനോദകോ (സീ॰ സ്യാ॰)];
വേജ്ജൂപമോ മഹാവീരോ, സോ മേ ബുദ്ധോ നിമന്തിതോ.

൩൦൧. “ബുദ്ധോതി ഭോ യം വദേസി, ഘോസോപേസോ സുദുല്ലഭോ;
ബുദ്ധോ ബുദ്ധോതി സുത്വാന, പീതി മേ ഉദപജ്ജഥ.

൩൦൨. “അബ്ഭന്തരം അഗണ്ഹന്തം, പീതി മേ ബഹി നിച്ഛരേ;
സോഹം പീതിമനോ സന്തോ, ഇദം വചനമബ്രവിം.

൨൬൩. “‘കദാഹം നു ഖോ സോ ഭഗവാ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
തത്ഥ ഗന്ത്വാ നമസ്സിസ്സം, സാമഞ്ഞഫലദായകം’.

൨൬൪. “‘പഗ്ഗയ്ഹ ദക്ഖിണം ബാഹും, വേദജാതോ കതഞ്ജലീ;
ആചിക്ഖി മേ ധമ്മരാജം, സോകസല്ലവിനോദനം.

൨൬൫. “‘ഉദേന്തംവ മഹാമേഘം, നീലം അഞ്ജനസന്നിഭം;
സാഗരം വിയ ദിസ്സന്തം, പസ്സസേതം മഹാവനം.

൨൬൬. “‘യത്ഥ സോ വസതേ ബുദ്ധോ, അദന്തദമകോ മുനി;
വിനയന്തോ ച വേനേയ്യേ, ബോധേന്തോ ബോധിപക്ഖിയേ.

൨൬൭. “‘പിപാസിതോവ ഉദകം, ഭോജനംവ ജിഘച്ഛിതോ;
ഗാവീ യഥാ വച്ഛഗിദ്ധാ, ഏവാഹം വിചിനിം ജിനം.

൨൬൮. “‘ആചാരഉപചാരഞ്ഞൂ, ധമ്മാനുച്ഛവിസംവരം;
സിക്ഖാപേമി സകേ സിസ്സേ, ഗച്ഛന്തേ ജിനസന്തികം.

൨൬൯. “‘ദുരാസദാ ഭഗവന്തോ, സീഹാവ ഏകചാരിനോ;
പദേ പദം നിക്ഖിപന്താ, ആഗച്ഛേയ്യാഥ മാണവാ.

൨൭൦. “‘ആസീവിസോ യഥാ ഘോരോ, മിഗരാജാവ കേസരീ;
മത്തോവ കുഞ്ജരോ ദന്തീ, ഏവം ബുദ്ധാ ദുരാസദാ.

൨൭൧. “‘ഉക്കാസിതഞ്ച ഖിപിതം, അജ്ഝുപേക്ഖിയ മാണവാ;
പദേ പദം നിക്ഖിപന്താ, ഉപേഥ ബുദ്ധസന്തികം.

൨൭൨. “‘പടിസല്ലാനഗരുകാ, അപ്പസദ്ദാ ദുരാസദാ;
ദുരൂപസങ്കമാ ബുദ്ധാ, ഗരൂ ഹോന്തി സദേവകേ.

൨൭൩. “‘യദാഹം പഞ്ഹം പുച്ഛാമി, പടിസമ്മോദയാമി വാ;
അപ്പസദ്ദാ തദാ ഹോഥ, മുനിഭൂതാവ തിട്ഠഥ.

൨൭൪. “‘യം സോ ദേസേതി സമ്ബുദ്ധോ [സദ്ധമ്മം (സീ॰ സ്യാ॰)], ഖേമം നിബ്ബാനപത്തിയാ;
തമേവത്ഥം നിസാമേഥ, സദ്ധമ്മസവനം സുഖം’.

൨൭൫. “ഉപസങ്കമ്മ സമ്ബുദ്ധം, സമ്മോദിം മുനിനാ അഹം;
തം കഥം വീതിസാരേത്വാ, ലക്ഖണേ ഉപധാരയിം.

൨൭൬. “ലക്ഖണേ ദ്വേ ച കങ്ഖാമി, പസ്സാമി തിംസലക്ഖണേ;
കോസോഹിതവത്ഥഗുയ്ഹം, ഇദ്ധിയാ ദസ്സയീ മുനി.

൨൭൭. “ജിവ്ഹം നിന്നാമയിത്വാന, കണ്ണസോതേ ച നാസികേ;
പടിമസി നലാടന്തം, കേവലം ഛാദയീ ജിനോ.

൨൭൮. “തസ്സാഹം ലക്ഖണേ ദിസ്വാ, പരിപുണ്ണേ സബ്യഞ്ജനേ;
ബുദ്ധോതി നിട്ഠം ഗന്ത്വാന, സഹ സിസ്സേഹി പബ്ബജിം.

൨൭൯. “സതേഹി തീഹി സഹിതോ, പബ്ബജിം അനഗാരിയം;
അദ്ധമാസേ അസമ്പത്തേ, സബ്ബേ പത്താമ്ഹ നിബ്ബുതിം.

൨൮൦. ‘‘ഏകതോ കമ്മം കത്വാന, പുഞ്ഞക്ഖേത്തേ അനുത്തരേ;
ഏകതോ സംസരിത്വാന, ഏകതോ വിനിവത്തയും.

൨൮൧. ‘‘ഗോപാനസിയോ ദത്വാന, പൂഗധമ്മേ വസിം അഹം;
തേന കമ്മേന സുകതേന, അട്ഠ ഹേതൂ ലഭാമഹം.

൨൮൨. ‘‘ദിസാസു പൂജിതോ ഹോമി, ഭോഗാ ച അമിതാ മമ;
പതിട്ഠാ ഹോമി സബ്ബേസം, താസോ മമ ന വിജ്ജതി.

൨൮൩. ‘‘ബ്യാധയോ മേ ന വിജ്ജന്തി, ദീഘായും പാലയാമി ച;
സുഖുമച്ഛവികോ ഹോമി, ആവാസേ പത്ഥിതേ വസേ [ആവാസേ പത്തേ വസ്സേ (സ്യാ॰), ആവാസേവ ഠിതേ വസേ (ക॰)].

൨൮൪. ‘‘അട്ഠ ഗോപാനസീ ദത്വാ, പൂഗധമ്മേ വസിം അഹം;
പടിസമ്ഭിദാരഹത്തഞ്ച, ഏതം മേ അപരട്ഠമം.

൨൮൫. ‘‘സബ്ബവോസിതവോസാനോ, കതകിച്ചോ അനാസവോ;
അട്ഠഗോപാനസീ നാമ, തവ പുത്തോ മഹാമുനി.

൨൮൬. ‘‘പഞ്ച ഥമ്ഭാനി ദത്വാന, പൂഗധമ്മേ വസിം അഹം;
തേന കമ്മേന സുകതേന, പഞ്ച ഹേതൂ ലഭാമഹം.

൨൮൭. ‘‘അചലോ ഹോമി മേത്തായ, അനൂനങ്ഗോ ഭവാമഹം;
ആദേയ്യവചനോ ഹോമി, ന ധംസേമി യഥാ അഹം.

൨൮൮. ‘‘അഭന്തം ഹോതി മേ ചിത്തം, അഖിലോ ഹോമി കസ്സചി;
തേന കമ്മേന സുകതേന, വിമലോ ഹോമി സാസനേ.

൨൮൯. ‘‘സഗാരവോ സപ്പതിസ്സോ, കതകിച്ചോ അനാസവോ;
സാവകോ തേ മഹാവീര, ഭിക്ഖു തം വന്ദതേ മുനി.

൨൯൦. ‘‘കത്വാ സുകതപല്ലങ്കം, സാലായം പഞ്ഞപേസഹം;
തേന കമ്മേന സുകതേന, പഞ്ച ഹേതൂ ലഭാമഹം.

൨൯൧. ‘‘ഉച്ചേ കുലേ പജായിത്വാ, മഹാഭോഗോ ഭവാമഹം;
സബ്ബസമ്പത്തികോ ഹോമി, മച്ഛേരം മേ ന വിജ്ജതി.

൨൯൨. ‘‘ഗമനേ പത്ഥിതേ മയ്ഹം, പല്ലങ്കോ ഉപതിട്ഠതി;
സഹ പല്ലങ്കസേട്ഠേന, ഗച്ഛാമി മമ പത്ഥിതം.

൨൯൩. ‘‘തേന പല്ലങ്കദാനേന, തമം സബ്ബം വിനോദയിം;
സബ്ബാഭിഞ്ഞാബലപ്പത്തോ, ഥേരോ [സേലോ (?)] വന്ദതി തം മുനി.

൨൯൪. ‘‘പരകിച്ചത്തകിച്ചാനി, സബ്ബകിച്ചാനി സാധയിം;
തേന കമ്മേന സുകതേന, പാവിസിം അഭയം പുരം.

൨൯൫. ‘‘പരിനിട്ഠിതസാലമ്ഹി, പരിഭോഗമദാസഹം;
തേന കമ്മേന സുകതേന, സേട്ഠത്തം അജ്ഝുപാഗതോ.

൨൯൬. ‘‘യേ കേചി ദമകാ ലോകേ, ഹത്ഥിഅസ്സേ ദമേന്തി യേ;
കരിത്വാ കാരണാ നാനാ, ദാരുണേന ദമേന്തി തേ.

൯൭. ഹേവം ത്വം മഹാവീര, ദമേസി നരനാരിയോ;
അദണ്ഡേന അസത്ഥേന, ദമേസി ഉത്തമേ ദമേ.

൯൮. ‘‘ദാനസ്സ വണ്ണേ കിത്തേന്തോ, ദേസനാകുസലോ മുനി;
ഏകപഞ്ഹം കഥേന്തോവ, ബോധേസി തിസതേ മുനി.

൯൯. ‘‘ദന്താ മയം സാരഥിനാ, സുവിമുത്താ അനാസവാ;
സബ്ബാഭിഞ്ഞാബലപത്താ, നിബ്ബുതാ ഉപധിക്ഖയേ.

൧൦൦. ‘‘സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ, യം ദാനമദദിം തദാ;
അതിക്കന്താ ഭയാ സബ്ബേ, സാലാദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൦൧. ‘‘കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം...പേ॰... വിഹരാമി അനാസവോ.
൧൦൨. ‘‘സ്വാഗതം വത മേ ആസി...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൧൦൩. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സേലോ സപരിസോ ഭഗവതോ സന്തികേ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സേലത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. സബ്ബകിത്തികത്ഥേരഅപദാനം

൧൦൪. ‘‘കണികാരംവ ജലിതം [ജോതന്തം (സീ॰)], ദീപരുക്ഖംവ ഉജ്ജലം [ജോതിതം (സ്യാ॰)];
ഓസധിംവ വിരോചന്തം, വിജ്ജുതം ഗഗനേ യഥാ.

൧൦൫. ‘‘അസമ്ഭീതം അനുത്താസിം, മിഗരാജംവ കേസരിം;
ഞാണാലോകം പകാസേന്തം, മദ്ദന്തം തിത്ഥിയേ ഗണേ.

൧൦൬. ‘‘ഉദ്ധരന്തം ഇമം ലോകം, ഛിദ്ദന്തം സബ്ബസംസയം;
ഗജ്ജന്തം [അസമ്ഭീതം (സ്യാ॰), ഗച്ഛന്തം (ക॰)] മിഗരാജംവ, അദ്ദസം ലോകനായകം.

൧൦൭. ‘‘ജടാജിനധരോ ആസിം, ബ്രഹാ ഉജു പതാപവാ;
വാകചീരം ഗഹേത്വാന, പാദമൂലേ അപത്ഥരിം.

൧൦൮. ‘‘കാളാനുസാരിയം ഗയ്ഹ, അനുലിമ്പിം തഥാഗതം;
സമ്ബുദ്ധമനുലിമ്പേത്വാ, സന്ഥവിം ലോകനായകം.

൧൦൯. ‘‘സമുദ്ധരസിമം ലോകം, ഓഘതിണ്ണ [ഓഘതിണ്ണോ (സ്യാ॰ ക॰)] മഹാമുനി;
ഞാണാലോകേന ജോതേസി, നാവടം [പവരം (സ്യാ॰), വജിര (പീ॰)] ഞാണമുത്തമം.

൧൧൦. ‘‘ധമ്മചക്കം [തുവം ചക്കം (ക॰)] പവത്തേസി, മദ്ദസേ പരതിത്ഥിയേ;
ഉസഭോ ജിതസങ്ഗാമോ, സമ്പകമ്പേസി മേദനിം.

൧൧൧. ‘‘മഹാസമുദ്ദേ ഊമിയോ, വേലന്തമ്ഹി പഭിജ്ജരേ;
തഥേവ തവ ഞാണമ്ഹി, സബ്ബദിട്ഠീ പഭിജ്ജരേ.

൧൧൨. ‘‘സുഖുമച്ഛികജാലേന, സരമ്ഹി സമ്പതാനിതേ;

അന്തോജാലികതാ [ജാലഗതാ (സീ॰)] പാണാ, പീളിതാ ഹോന്തി താവദേ.

൩൮൨. ‘‘തഥേവ തിത്ഥിയാ ലോകേ, പുഥുപാസണ്ഡനിസ്സിതാ [മൂള്ഹാ സച്ഛവിനിസ്സടാ (സ്യാ॰), മുട്ഠസച്ഛവിനിസ്സടാ (ക॰)];
അന്തോഞാണവരേ തുയ്ഹം, പരിവത്തന്തി മാരിസ.

൩൮൩. ‘‘പതിട്ഠാ വുയ്ഹതം ഓഘേ, ത്വഞ്ഹി നാഥോ അബന്ധുനം;
ഭയട്ടിതാനം സരണം, മുത്തിത്ഥീനം പരായണം.

൩൮൪. ‘‘ഏകവീരോ അസദിസോ, മേത്താകരുണസഞ്ചയോ [സഞ്ഞുതോ (സ്യാ॰)];
അസമോ സുസമോ സന്തോ [സുസീലോ അസമോ സന്തോ (സീ॰), പഞ്ഞവാ യുത്തചാഗോ ച (സ്യാ॰)], വസീ താദീ ജിതഞ്ജയോ.

൩൮൫. ‘‘ധീരോ വിഗതസമ്മോഹോ, അനേജോ അകഥംകഥീ;
തുസിതോ [വുസിതോ (സീ॰)] വന്തദോസോസി, നിമ്മലോ സംയതോ സുചി.

൩൮൬. ‘‘സങ്ഗാതിഗോ ഹതമദോ [ഗതമദോ (സ്യാ॰), തമനുദോ (ക॰)], തേവിജ്ജോ തിഭവന്തഗോ;
സീമാതിഗോ ധമ്മഗരു, ഗതത്ഥോ ഹിതവബ്ഭുതോ [ഹിതവപ്പഥോ (സീ॰ സ്യാ॰)].

൩൮൭. ‘‘താരകോ ത്വം യഥാ നാവാ, നിധീവസ്സാസകാരകോ;
അസമ്ഭീതോ യഥാ സീഹോ, ഗജരാജാവ ദപ്പിതോ.

൩൮൮. ‘‘ഏവമേതാ ദസഗാഥാഹി, പദുമുത്തരം മഹായസം;
വന്ദിത്വാ സത്ഥുനോ പാദേ, തുണ്ഹീ അട്ഠാസഹം തദാ.

൩൮൯. ‘‘പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ ഠിതോ സത്ഥാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൩൯൦. ‘‘‘യോ മേ സീലഞ്ച ഞാണഞ്ച, സദ്ധമ്മഞ്ചാപി വണ്ണയി [ധമ്മഞ്ചാപി പകിത്തയി (സീ॰ സ്യാ॰)];
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൩൯൧. ‘‘‘സട്ഠി കപ്പസഹസ്സാനി, ദേവലോകേ രമിസ്സതി;
അഞ്ഞേ ദേവേഭിഭവിത്വാ, ഇസ്സരം കാരയിസ്സതി.

൩൯൨. ‘‘‘സോ പച്ഛാ പബ്ബജിത്വാന, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
ഗോതമസ്സ ഭഗവതോ, സാസനേ പബ്ബജിസ്സതി.

൩൯൩. ‘‘‘പബ്ബജിത്വാന കായേന, പാപകമ്മം വിവജ്ജിയ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ’.

൩൯൪. ‘‘യഥാപി മേഘോ ഥനയം, തപ്പേതി മേദിനിം ഇമം;
തഥേവ ത്വം മഹാവീര, ധമ്മേന തപ്പയീ മമം.

൩൯൫. ‘‘സീലം പഞ്ഞഞ്ച ധമ്മഞ്ച, ഥവിത്വാ ലോകനായകം;
പത്തോമ്ഹി പരമം സന്തിം, നിബ്ബാനം പദമച്ചുതം.

൩൨൭. “അഹോ നൂന സ ഭഗവാ, ചിരം തിട്ഠേയ്യ ചക്ഖുമാ;
അഞ്ഞാതഞ്ച വിജാനേയ്യും, ഫുസേയ്യും [അഞ്ഞാതഞ്ചാപി ജാനേയ്യ, പസ്സേയ്യ (ക॰)] അമതം പദം.

൩൨൮. “അയം മേ പച്ഛിമാ ജാതി, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൩൨൯. “സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ, യം ബുദ്ധമഭിഥോമയിം
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, കിത്തനായ ഇദം ഫലം.

൩൩൦. “കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
സബ്ബാസവാ പരിക്ഖീണാ, നത്ഥി ദാനി പുനബ്ഭവോ.

൩൩൧. “സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൩൩൨. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സബ്ബകിത്തികോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സബ്ബകിത്തികത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. മധുദായകത്ഥേരഅപദാനം

൩൩൩. “സിന്ധുയാ നദിയാ തീരേ, സുകതോ അസ്സമോ മമ;
തത്ഥ വാചേമഹം സിസ്സേ, ഇതിഹാസം സലക്ഖണം.

൩൩൪. “ധമ്മകാമാ വിനീതാ തേ, സോതുകാമാ സുസാസനം;
ഛളങ്ഗേ പാരമിപ്പത്താ, സിന്ധുകൂലേ വസന്തി തേ.

൩൩൫. “ഉപ്പാതഗമനേ ചേവ, ലക്ഖണേസു ച കോവിദാ;
ഉത്തമത്ഥം ഗവേസന്താ, വസന്തി വിപിനേ തദാ.

൩൩൬. “സുമേധോ നാമ സമ്ബുദ്ധോ, ലോകേ ഉപ്പജ്ജി താവദേ;
അമ്ഹാകം അനുകമ്പന്തോ, ഉപാഗച്ഛി വിനായകോ.

൩൩൭. “ഉപാഗതം മഹാവീരം, സുമേധം ലോകനായകം;
തിണസന്ഥാരകം കത്വാ, ലോകജേട്ഠസ്സദാസഹം.

൩൩൮. “വിപിനാതോ മധും ഗയ്ഹ, ബുദ്ധസേട്ഠസ്സദാസഹം;
സമ്ബുദ്ധോ പരിഭുഞ്ജിത്വാ, ഇദം വചനമബ്രവി.

൩൩൯. “‘യോ തം അദാസി മധും മേ, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൩൪൦. “‘ഇമിനാ മധുദാനേന, തിണസന്ഥാരകേന ച;
തിംസ കപ്പസഹസ്സാനി, ദേവലോകേ രമിസ്സതി.

൩൪൧. “‘തിംസ കപ്പസഹസ്സമ്ഹി, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൩൪൨. “‘തസ്സ ധമ്മേസു ദായാദോ, ഓരസോ ധമ്മനിമ്മിതോ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ.

൧൪൩. “ദേവലോകാ ഇധാഗന്ത്വാ, മാതുകുച്ഛിം ഉപാഗതേ;
മധുവസ്സം പവസ്സിത്ഥ, ഛാദയം മധുനാ മഹിം’.

൧൪൪. “മയി നിക്ഖന്തമത്തമ്ഹി, കുച്ഛിയാ ച സുദുത്തരാ;
തത്രാപി മധുവസ്സം മേ, വസ്സതേ നിച്ചകാലികം.

൧൪൫. “അഗാരാ അഭിനിക്ഖമ്മ, പബ്ബജിം അനഗാരിയം;
ലാഭീ അന്നസ്സ പാനസ്സ, മധുദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൪൬. “സബ്ബകാമസമിദ്ധോഹം, ഭവിത്വാ ദേവമാനുസേ;
തേനേവ മധുദാനേന, പത്തോമ്ഹി ആസവക്ഖയം.

൧൪൭. “വുട്ഠമ്ഹി ദേവേ ചതുരങ്ഗുലേ തിണേ, സമ്പുപ്ഫിതേ [സുപുപ്ഫിതേ (സ്യാ॰)] ധരണീരുഹേ സഞ്ഛന്നേ [വപ്പദേസേ (സ്യാ॰)];
സുഞ്ഞേ ഘരേ മണ്ഡപരുക്ഖമൂലകേ, വസാമി നിച്ചം സുഖിതോ അനാസവോ.

൧൪൮. “മജ്ഝേ മഹന്തേ ഹീനേ ച [മജ്ഝേ മയ്ഹം ഭവാ അസ്സു (സ്യാ॰ പീ॰ ക॰)], ഭവേ സബ്ബേ അതിക്കമിം [യേ ഭവേ സമതിക്കമിം (സ്യാ॰ ക॰), യോ ഭവേസു പകിത്തയി (ക॰)];
അജ്ജ മേ ആസവാ ഖീണാ, നത്ഥി ദാനി പുനബ്ഭവോ.

൧൪൯. “തിംസകപ്പസഹസ്സമ്ഹി, യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, മധുദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൫൦. “കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
സബ്ബാസവാ പരിക്ഖീണാ, നത്ഥി ദാനി പുനബ്ഭവോ.

൧൫൧. “സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൧൫൨. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മധുദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

മധുദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. പദുമകൂടാഗാരിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൫൩. “പിയദസ്സീ നാമ ഭഗവാ, സയമ്ഭൂ ലോകനായകോ;
വിവേകകാമോ സമ്ബുദ്ധോ, സമാധികുസലോ മുനി.

൧൫൪. “വനസണ്ഡം സമോഗയ്ഹ, പിയദസ്സീ മഹാമുനി;
പംസുകൂലം പത്ഥരിത്വാ, നിസീദി പുരിസുത്തമോ.

൧൫൫. “മിഗലുദ്ദോ പുരേ ആസിം, അരഞ്ഞേ [വിപിനേ (സീ॰), ഇരിനേ (സ്യാ॰ ക॰)] കാനനേ അഹം;
പസദം മിഗമേസന്തോ, ആഹിണ്ഡാമി അഹം തദാ.

൧൫൬. “തത്ഥദ്ദസാസിം സമ്ബുദ്ധം, ഓഘതിണ്ണമനാസവം;
പുപ്ഫിതം സാലരാജംവ, സതരംസിംവ ഉഗ്ഗതം.

൧൫൭. “ദിസ്വാനഹം ദേവദേവം, പിയദസ്സിം മഹായസം;
ജാതസ്സരം സമോഗയ്ഹ, പദുമം ആഹരിം തദാ.

൧൫൮. “ആഹരിത്വാന പദുമം, സതപത്തം മനോരമം;
കൂടാഗാരം കരിത്വാന, ഛാദയിം പദുമേനഹം.

൧൫൯. “അനുകമ്പകോ കാരുണികോ, പിയദസ്സീ മഹാമുനി;
സത്തരത്തിന്ദിവം ബുദ്ധോ, കൂടാഗാരേ വസീ ജിനോ.

൧൬൦. “പുരാണം ഛഡ്ഡയിത്വാന, നവേന ഛാദയിം അഹം;
അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, അട്ഠാസിം താവദേ അഹം.

൧൬൧. “വുട്ഠഹിത്വാ സമാധിമ്ഹാ, പിയദസ്സീ മഹാമുനി;
ദിസം അനുവിലോകേന്തോ, നിസീദി ലോകനായകോ.

൧൬൨. “തദാ സുദസ്സനോ നാമ, ഉപട്ഠാകോ മഹിദ്ധികോ;
ചിത്തമഞ്ഞായ ബുദ്ധസ്സ, പിയദസ്സിസ്സ സത്ഥുനോ.

൧൬൩. “അസീതിയാ സഹസ്സേഹി, ഭിക്ഖൂഹി പരിവാരിതോ;
വനന്തേ സുഖമാസീനം, ഉപേസി ലോകനായകം.

൧൬൪. “യാവതാ വനസണ്ഡമ്ഹി, അധിവത്ഥാ ച ദേവതാ;
ബുദ്ധസ്സ ചിത്തമഞ്ഞായ, സബ്ബേ സന്നിപതും തദാ.

൧൬൫. “സമാഗതേസു യക്ഖേസു, കുമ്ഭണ്ഡേ സഹരക്ഖസേ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ ച സമ്പത്തേ, ഗാഥാ പബ്യാഹരീ [സബ്യാഹരീ (സ്യാ॰), മാബ്യാഹരീ (സീ॰)] ജിനോ.

൧൬൬. “‘യോ മം സത്താഹം പൂജേസി, ആവാസഞ്ച അകാസി മേ;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൧൬൭. “‘സുദുദ്ദസം സുനിപുണം, ഗമ്ഭീരം സുപ്പകാസിതം;
ഞാണേന കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൧൬൮. “‘ചതുദ്ദസാനി കപ്പാനി, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
കൂടാഗാരം മഹന്തസ്സ [ബ്രഹം തസ്സ (സീ॰ സ്യാ॰)], പദ്മപുപ്ഫേഹി ഛാദിതം.

൧൬൯. “‘ആകാസേ ധാരയിസ്സതി, പുപ്ഫകമ്മസ്സിദം [പുബ്ബകമ്മസ്സിദം (സ്യാ॰)] ഫലം;
ചതുബ്ബീസേ [ചതുദ്ദസേ (സ്യാ॰)] കപ്പസതേ, വോകിണ്ണം സംസരിസ്സതി.

൧൭൦. “‘തത്ഥ പുപ്ഫമയം ബ്യമ്ഹം, ആകാസേ ധാരയിസ്സതി;
യഥാ പദുമപത്തമ്ഹി, തോയം ന ഉപലിമ്പതി.

൧൭൧. “‘തഥേവിമസ്സ ഞാണമ്ഹി, കിലേസാ നോപലിമ്പരേ;
മനസാ വിനിവട്ടേത്വാ, പഞ്ച നീവരണേ അയം.

൧൭൨. “‘ചിത്തം ജനേത്വാ നേക്ഖമ്മേ, അഗാരാ പബ്ബജിസ്സതി;
തതോ പുപ്ഫമയേ ബ്യമ്ഹേ, ധാരേന്തേ [പുപ്ഫമയം ബ്യമ്ഹം, ധാരേന്തം (സ്യാ॰ ക॰)] നിക്ഖമിസ്സതി.

൧൦൩. ‘‘രുക്ഖമൂലേ വസന്തസ്സ, നിപകസ്സ സതീമതോ;
തഥ പുപ്ഫമയം ബ്യമ്ഹം, മത്ഥകേ ധാരയിസ്സതി.

൧൦൪. ‘‘ചീവരം പിണ്ഡപാതഞ്ച, പച്ചയം സയനാസനം;
ദത്വാന ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ’.

൧൦൫. ‘‘കൂടാഗാരേന ചരതാ [ചരണാ (സീ॰ പീ॰ ക॰), ചരിതേ (സ്യാ॰)], പബ്ബജ്ജം അഭിനിക്ഖമിം;
രുക്ഖമൂലേ വസന്തമ്പി [വസന്തമ്ഹി (സീ॰), വസതോപി (?)],
കൂടാഗാരം ധരീയതി.

൧൦൬. ‘‘ചീവരേ പിണ്ഡപാതേ ച, ചേതനാ മേ ന വിജ്ജതി;
പുഞ്ഞകമ്മേന സംയുത്തോ, ലഭാമി പരിനിട്ഠിതം.

൧൦൭. ‘‘ഗണനാതോ അസങ്ഖേയ്യാ, കപ്പകോടീ ബഹൂ മമ;
രിത്തകാ തേ അതിക്കന്താ, പമുത്താ ലോകനായകാ.

൧൦൮. ‘‘അട്ഠാരസേ കപ്പസതേ, പിയദസ്സീ വിനായകോ;
തമഹം പയിരുപാസിത്വാ, ഇമം യോനിം ഉപാഗതോ.

൧൦൯. ‘‘ഇധ പസ്സാമി [ഇധദ്ദസാസിം (സീ॰)] സമ്ബുദ്ധം, അനോമം നാമ ചക്ഖുമം;
തമഹം ഉപഗന്ത്വാന, പബ്ബജിം അനഗാരിയം.

൧൧൦. ‘‘ദുക്ഖസ്സന്തകരോ ബുദ്ധോ, മഗ്ഗം മേ ദേസയീ ജിനോ;
തസ്സ ധമ്മം സുണിത്വാന, പത്തോമ്ഹി അചലം പദം.

൧൧൧. ‘‘തോസയിത്വാന സമ്ബുദ്ധം, ഗോതമം സക്യപുങ്ഗവം;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൧൧൨. ‘‘അട്ഠാരസേ കപ്പസതേ, യം ബുദ്ധമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൧൩. ‘‘കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
സബ്ബാസവാ പരിക്ഖീണാ, നത്ഥി ദാനി പുനബ്ഭവോ.

൧൧൪. ‘‘സ്വാഗതം വത മേ ആസി...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൧൧൫. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പദുമകൂടാഗാരിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പദുമകൂടാഗാരിയത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. ബാകുലത്ഥേരഅപദാനം

൧൧൬. ‘‘ഹിമവന്തസ്സാവിദൂരേ, സോഭിതോ നാമ പബ്ബതോ;
അസ്സമോ സുകതോ മയ്ഹം, സകസിസ്സേഹി മാപിതോ.

൧൧൭. ‘‘മണ്ഡപാ ച ബഹൂ തത്ഥ, പുപ്ഫിതാ സിന്ദുവാരകാ;
കപിത്ഥാ ച ബഹൂ തത്ഥ, പുപ്ഫിതാ ജീവജീവകാ [ചമ്പകാ നാഗകേതകാ (സ്യാ॰)].

൮൮. ‘‘നിഗ്ഗുണ്ഡിയോ ബഹൂ തത്ഥ, ബദരാമലകാനി ച;
ഫാരുസകാ അലാബൂ ച, പുണ്ഡരീകാ ച പുപ്ഫിതാ.

൮൯. ‘‘ആളകാ [അളക്കാ (സ്യാ॰)] ബേലുവാ തത്ഥ, കദലീ മാതുലുങ്ഗകാ;
മഹാനാമാ ബഹൂ തത്ഥ, അജ്ജുനാ ച പിയങ്ഗുകാ.

൯൦. ‘‘കോസമ്ബാ സളലാ നിമ്ബാ [നീപാ (സീ॰)], നിഗ്രോധാ ച കപിത്ഥനാ;
ഏദിസോ അസ്സമോ മയ്ഹം, സസിസ്സോഹം തഹിം വസിം.

൯൧. ‘‘അനോമദസ്സീ ഭഗവാ, സയമ്ഭൂ ലോകനായകോ;
ഗവേസം പടിസല്ലാനം, മമസ്സമമുപാഗമി.

൯൨. ‘‘ഉപേതമ്ഹി മഹാവീരേ, അനോമദസ്സിമഹായസേ;
ഖണേന ലോകനാഥസ്സ, വാതാബാധോ സമുട്ഠഹി.

൯൩. ‘‘വിചരന്തോ അരഞ്ഞമ്ഹി, അദ്ദസം ലോകനായകം;
ഉപഗന്ത്വാന സമ്ബുദ്ധം, ചക്ഖുമന്തം മഹായസം.

൯൪. ‘‘ഇരിയഞ്ചാപി ദിസ്വാന, ഉപലക്ഖേസഹം തദാ;
അസംസയഞ്ഹി ബുദ്ധസ്സ, ബ്യാധി നോ ഉദപജ്ജഥ.

൯൫. ‘‘ഖിപ്പം അസ്സമമാഗഞ്ഛിം, മമ സിസ്സാന സന്തികേ;
ഭേസജ്ജം കത്തുകാമോഹം, സിസ്സേ ആമന്തയിം തദാ.

൯൬. ‘‘പടിസ്സുണിത്വാന മേ വാക്യം, സിസ്സാ സബ്ബേ സഗാരവാ;
ഏകജ്ഝം സന്നിപതിംസു, സത്ഥുഗാരവതാ മമ.

൯൭. ‘‘ഖിപ്പം പബ്ബതമാരുയ്ഹ, സബ്ബോസധമഹാസഹം [മകാസഹം (സ്യാ॰ ക॰)];
പാനീയയോഗം [പാനീയയോഗ്ഗം (സീ॰)] കത്വാന, ബുദ്ധസേട്ഠസ്സദാസഹം.

൯൮. ‘‘പരിഭുത്തേ മഹാവീരേ, സബ്ബഞ്ഞുലോകനായകേ;
ഖിപ്പം വാതോ വൂപസമി, സുഗതസ്സ മഹേസിനോ.

൯൯. ‘‘പസ്സദ്ധം ദരഥം ദിസ്വാ, അനോമദസ്സീ മഹായസോ;
സകാസനേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൧൦൦. ‘‘‘യോ മേ പാദാസി ഭേസജ്ജം, ബ്യാധിഞ്ച സമയീ മമ;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൧൦൧. ‘‘‘കപ്പസതസഹസ്സാനി, ദേവലോകേ രമിസ്സതി;
വാദിതേ തൂരിയേ തത്ഥ, മോദിസ്സതി സദാ അയം.

൧൦൨. ‘‘‘മനുസ്സലോകമാഗന്ത്വാ, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
സഹസ്സക്ഖത്തും രാജാ ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി.

൧൦൩. ‘‘‘പഞ്ചപഞ്ഞാസകപ്പമ്ഹി, അനോമോ നാമ ഖത്തിയോ;
ചാതുരന്തോ വിജിതാവീ, ജമ്ബുമണ്ഡസ്സ [ജമ്ബുദീപസ്സ (സ്യാ॰)] ഇസ്സരോ.

൧൦൪. ‘‘‘സത്തരതനസമ്പന്നോ, ചക്കവത്തീ മഹബ്ബലോ;
താവതിംസേപി ഖോഭേത്വാ, ഇസ്സരം കാരയിസ്സതി.

൪൦൫. ‘‘ദേവഭൂതോ മനുസ്സോ വാ, അപ്പാബാധോ ഭവിസ്സതി;
പരിഗ്ഗഹം വിവജ്ജേത്വാ, ബ്യാധിം ലോകേ തരിസ്സതി.

൪൦൬. ‘‘‘അപ്പരിമേയ്യേ ഇതോ കപ്പേ, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൪൦൭. ‘‘‘തസ്സ ധമ്മേസു ദായാദോ, ഓരസോ ധമ്മനിമ്മിതോ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ.

൪൦൮. ‘‘‘കിലേസേ ഝാപയിത്വാന, തണ്ഹാസോതം തരിസ്സതി;
ബാകുലോ [ബക്കുലോ (സീ॰ സ്യാ॰)] നാമ നാമേന, ഹേസ്സതി സത്ഥു സാവകോ.

൪൦൯. ‘‘‘ഇദം സബ്ബം അഭിഞ്ഞായ, ഗോതമോ സക്യപുങ്ഗവോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഏതദഗ്ഗേ ഠപേസ്സതി’.

൪൧൦. ‘‘അനോമദസ്സീ ഭഗവാ, സയമ്ഭൂ ലോകനായകോ;
വിവേകാനുവിലോകേന്തോ, മമസ്സമമുപാഗമി.

൪൧൧. ‘‘ഉപാഗതം മഹാവീരം, സബ്ബഞ്ഞും ലോകനായകം;
സബ്ബോസധേന തപ്പേസിം, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി.

൪൧൨. ‘‘തസ്സ മേ സുകതം കമ്മം, സുഖേത്തേ ബീജസമ്പദാ;
ഖേപേതും നേവ സക്കോമി, തദാ ഹി സുകതം മമ.

൪൧൩. ‘‘ലാഭാ മമ സുലദ്ധം മേ, യോഹം അദ്ദക്ഖി നായകം;
തേന കമ്മാവസേസേന, പത്തോമ്ഹി അചലം പദം.

൪൧൪. ‘‘സബ്ബമേതം അഭിഞ്ഞായ, ഗോതമോ സക്യപുങ്ഗവോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഏതദഗ്ഗേ ഠപേസി മം.

൪൧൫. ‘‘അപരിമേയ്യേ ഇതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഭേസജ്ജസ്സ ഇദം ഫലം.

൪൧൬. ‘‘കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
സബ്ബാസവാ പരിക്ഖീണാ, നത്ഥി ദാനി പുനബ്ഭവോ.

൪൧൭. ‘‘സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൪൧൮. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ബാകുലോ [ബക്കുലോ (സീ॰ സ്യാ॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി;

ബാകുലത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. ഗിരിമാനന്ദത്ഥേരഅപദാനം

൪൧൯. ‘‘ഭരിയാ മേ കാലങ്കതാ, പുത്തോ സീവഥികം ഗതോ;
മാതാ പിതാ മതാ ഭാതാ, ഏകചിതമ്ഹി [മാതാ പിതാ ച ഭാതാ ച, ഏകചിതകമ്ഹി (സീ॰ സ്യാ॰)] ഡയ്ഹരേ.

൪൨൦. ‘‘തേന സോകേന സന്തത്തോ, കിസോ പണ്ഡു അഹോസഹം;

ചിത്തക്ഖേപോ ച മേ ആസി, തേന സോകേന അട്ടിതോ.

ർവ. “സോകസല്ലപരേതോഹം , വനന്തമുപസങ്കമിം;
പവത്തഫലം ഭുഞ്ജിത്വാ, രുക്ഖമൂലേ വസാമഹം.

ർവ. “സുമേധോ നാമ സമ്ബുദ്ധോ, ദുക്ഖസ്സന്തകരോ ജിനോ;
മമുദ്ധരിതുകാമോ സോ, ആഗഞ്ഛി മമ സന്തികം.

ർവ. “പദസദ്ദം സുണിത്വാന, സുമേധസ്സ മഹേസിനോ;
പഗ്ഗഹേത്വാനഹം സീസം, ഉല്ലോകേസിം മഹാമുനിം.

ർവ. “ഉപാഗതേ മഹാവീരേ, പീതി മേ ഉദപജ്ജഥ;
തദാസിമേകഗ്ഗമനോ, ദിസ്വാ തം ലോകനായകം.

ർവ. “സതിം പടിലഭിത്വാന, പണ്ണമുട്ഠിമദാസഹം;
നിസീദി ഭഗവാ തത്ഥ, അനുകമ്പായ ചക്ഖുമാ.

ർവ. “നിസജ്ജ തത്ഥ ഭഗവാ, സുമേധോ ലോകനായകോ;
ധമ്മം മേ കഥയീ ബുദ്ധോ, സോകസല്ലവിനോദനം.

ർവ. “‘അനവ്ഹിതാ തതോ ആഗും, അനനുഞ്ഞാതാ ഇതോ ഗതാ;
യഥാഗതാ തഥാ ഗതാ, തത്ഥ കാ പരിദേവനാ.

ർവ. “‘യഥാപി പഥികാ സത്താ, വസ്സമാനായ വുട്ഠിയാ;
സഭണ്ഡാ ഉപഗച്ഛന്തി, വസ്സസ്സാപതനായ തേ.

ർവ. “‘വസ്സേ ച തേ ഓരമിതേ, സമ്പയന്തി യദിച്ഛകം;
ഏവം മാതാ പിതാ തുയ്ഹം, തത്ഥ കാ പരിദേവനാ.

ർന. “‘ആഗന്തുകാ പാഹുനകാ, ചലിതേരിതകമ്പിതാ;
ഏവം മാതാ പിതാ തുയ്ഹം, തത്ഥ കാ പരിദേവനാ.

ർന. “‘യഥാപി ഉരഗോ ജിണ്ണം, ഹിത്വാ ഗച്ഛതി സം തചം [സംതനും (സ്യാ॰ ക॰)];
ഏവം മാതാ പിതാ തുയ്ഹം, സം തനും ഇധ ഹീയരേ’.

ർന. “ബുദ്ധസ്സ ഗിരമഞ്ഞായ, സോകസല്ലം വിവജ്ജയിം;
പാമോജ്ജം ജനയിത്വാന, ബുദ്ധസേട്ഠം അവന്ദഹം.

ർന. “വന്ദിത്വാന മഹാനാഗം, പൂജയിം ഗിരിമഞ്ജരിം [ഗിരിമഞ്ജരിമപൂജയിം (സീ॰ സ്യാ॰)];
ദിബ്ബഗന്ധം സമ്പവന്തം [ദിബ്ബഗന്ധേന സമ്പന്നം (സീ॰ സ്യാ॰)], സുമേധം ലോകനായകം.

ർന. “പൂജയിത്വാന സമ്ബുദ്ധം, സിരേ കത്വാന അഞ്ജലിം;
അനുസ്സരം ഗുണഗ്ഗാനി, സന്ഥവിം ലോകനായകം.

ർന. “നിത്തിണ്ണോസി [നിത്തണ്ഹോസി (സീ॰), വിതിണ്ണോസി (സ്യാ॰)] മഹാവീര, സബ്ബഞ്ഞു ലോകനായക;
സബ്ബേ സത്തേ ഉദ്ധരസി, ഞാണേന ത്വം മഹാമുനേ.

൪൩൬. “ഇമിനാഹം ദേള്ഹകം വാപി, സഞ്ചരിന്ദസി മഹാമുനേ;
പടിപാദേസി മേ മഗ്ഗം, തവ ഞാണേന ചക്ഖുമ.

൪൩൭. “അരഹാ വസിപത്താ [സിധ്ദിപത്താ (സീ॰ സ്യാ॰)] ച, ഛളഭിഞ്ഞാ മഹിദ്ധികാ;
അന്തലിക്ഖചരാ ധീരാ, പരിവാരേന്തി താവദേ.

൪൩൮. “പടിപന്നാ ച സേഖാ ച, ഫലട്ഠാ സന്തി സാവകാ;
സൂരോദയേവ പദുമാ, പുപ്ഫന്തി തവ സാവകാ.

൪൩൯. “മഹാസമുദ്ദോവക്ഖോഭോ, അതുലോപി [യഥാ സമുദ്ദോ അക്ഖോഭോ, അതുലോ ച (സീ॰)] ദുരുത്തരോ;
ഏവം ഞാണേന സമ്പന്നോ, അപ്പമേയ്യോസി ചക്ഖുമ.

൪൪൦. “വന്ദിത്വാഹം ലോകജിനം, ചക്ഖുമന്തം മഹായസം;
പുഥു ദിസാ നമസ്സന്തോ, പടികുടികോ അഗഞ്ഛഹം.

൪൪൧. “ദേവലോകാ ചവിത്വാന, സമ്പജാനോ പതിസ്സതോ;
ഓക്കമിം മാതുയാ കുച്ഛിം, സന്ധാവന്തോ ഭവാഭവേ.

൪൪൨. “അഗാരാ അഭിനിക്ഖമ്മ, പബ്ബജിം അനഗാരിയം;
ആതാപീ നിപകോ ഝായീ, പടിസല്ലാനഗോചരോ.

൪൪൩. “പധാനം പദഹിത്വാന, തോസയിത്വാ മഹാമുനിം;
ചന്ദോവബ്ഭഘനാ മുത്തോ, വിചരാമി അഹം സദാ.

൪൪൪. “വിവേകമനുയുത്തോമ്ഹി, ഉപസന്തോ നിരൂപധി;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൪൪൫. “തിംസകപ്പസഹസ്സമ്ഹി, യം ബുദ്ധമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൪൪൬. “കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
സബ്ബാസവാ പരിക്ഖീണാ, നത്ഥി ദാനി പുനബ്ഭവോ.

൪൪൭. “സ്വാഗതം വത മേ ആസി...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൪൪൮. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഗിരിമാനന്ദോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഗിരിമാനന്ദത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. സളലമണ്ഡപിയത്ഥേരഅപദാനം

൪൪൯. “നിബ്ബുതേ കകുസന്ധമ്ഹി, ബ്രാഹ്മണമ്ഹി വുസീമതി;
ഗഹേത്വാ സളലം മാലം, മണ്ഡപം കാരയിം അഹം.

൪൫൦. “താവതിംസഗതോ സന്തോ, ലഭാമി ബ്യമ്ഹമുത്തമം;
അഞ്ഞേ ദേവേതിരോചാമി, പുഞ്ഞകമ്മസ്സിദം ഫലം.

൪൫൧. “ദിവാ വാ യദി വാ രത്തിം, ചങ്കമന്തോ ഠിതോ ചഹം;

ചരന്തോ സളലപുപ്ഫേഹി, പുഞ്ഞകമ്മസ്സിദം ഫലം.

൧൨൨. ‘‘ഇമസ്മിംയേവ കപ്പമ്ഹി, യം ബുദ്ധമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൨൩. ‘‘കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം...പേ॰... വിഹരാമി അനാസവോ.
൧൨൪. ‘‘സ്വാഗതം വത മേ ആസി...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൧൨൫. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സളലമണ്ഡപിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സളലമണ്ഡപിയത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. സബ്ബദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൨൬. ‘‘മഹാസമുദ്ദം ഓഗയ്ഹ, ഭവനം മേ സുനിമ്മിതം;
സുനിമ്മിതാ പോക്ഖരണീ, ചക്കവാകപകൂജിതാ.

൧൨൭. ‘‘മന്ദാലകേഹി സഞ്ഛന്നാ, പദുമുപ്പലകേഹി ച;
നദീ ച സന്ദതേ തത്ഥ, സുപതിത്ഥാ മനോരമാ.

൧൨൮. ‘‘മച്ഛകച്ഛപസഞ്ഛന്നാ , നാനാദിജസമോത്ഥതാ;
മയൂരകോഞ്ചാഭിരുദാ, കോകിലാദീഹി വഗ്ഗുഹി.

൧൨൯. ‘‘പാരേവതാ രവിഹംസാ ച, ചക്കവാകാ നദീചരാ;
ദിന്ദിഭാ സാളികാ ചേത്ഥ, പമ്മകാ [പമ്പകാ (സീ॰), ചപ്പകാ (സ്യാ॰)] ജീവജീവകാ.

൧൩൦. ‘‘ഹംസാ കോഞ്ചാപി നദിതാ [കോഞ്ചാഭിനദിതാ (സീ॰ സ്യാ॰)], കോസിയാ പിങ്ഗലാ ബഹൂ;
സത്തരതനസമ്പന്നാ, മണിമുത്തികവാലുകാ.

൧൩൧. ‘‘സബ്ബസോണ്ണമയാ രുക്ഖാ, നാനാഗന്ധസമേരിതാ;
ഉജ്ജോതേന്തി ദിവാരത്തിം, ഭവനം സബ്ബകാലികം.

൧൩൨. ‘‘സട്ഠി തൂരിയസഹസ്സാനി, സായം പാതോ പവജ്ജരേ;
സോളസിത്ഥിസഹസ്സാനി, പരിവാരേന്തി മം സദാ.

൧൩൩. ‘‘അഭിനിക്ഖമ്മ ഭവനാ, സുമേധം ലോകനായകം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, വന്ദയിം തം മഹായസം.

൧൩൪. ‘‘സമ്ബുദ്ധം അഭിവാദേത്വാ, സസങ്ഘം തം നിമന്തയിം;
അധിവാസേസി സോ ധീരോ, സുമേധോ ലോകനായകോ.

൧൩൫. ‘‘മമ ധമ്മകഥം കത്വാ, ഉയ്യോജേസി മഹാമുനി;
സമ്ബുദ്ധം അഭിവാദേത്വാ, ഭവനം മേ ഉപാഗമിം.

൧൩൬. ‘‘ആമന്തയിം പരിജനം, സബ്ബേ സന്നിപതാഥ [സന്നിപതത്ഥ (ക॰)] വോ;
പുബ്ബണ്ഹസമയം ബുദ്ധോ, ഭവനം ആഗമിസ്സതി.

൧൩൭. ‘‘ലാഭാ അമ്ഹം സുലദ്ധം നോ, യേ വസാമ തവന്തികേ;

മയമ്പി ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ, പൂജം കസ്സാമ സത്ഥുനോ.

൪൨൮. ‘‘അന്നപനം പട്ഠപേത്വാ, കാലം ആരോചയിം അഹം;
വസീസതസഹസ്സേഹി, ഉപേസി ലോകനായകോ.

൪൨൯. ‘‘പഞ്ചങ്ഗികേഹി തൂരിയേഹി, പച്ചുഗ്ഗമനമകാസഹം;
സബ്ബസോണ്ണമയേ പീഠേ, നിസീദി പുരിസുത്തമോ.

൪൩൦. ‘‘ഉപരിച്ഛദനം ആസി, സബ്ബസോണ്ണമയം തദാ;
ബീജനിയോ പവായന്തി, ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ അന്തരേ.

൪൩൧. ‘‘പഹൂതേനന്നപാനേന , ഭിക്ഖുസങ്ഘമതപ്പയിം;
പച്ചേകദുസ്സയുഗളേ, ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സദാസഹം.

൪൩൨. ‘‘യം വദന്തി സുമേധോതി, ലോകാഹുതിപടിഗ്ഗഹം;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൪൩൩. ‘‘യോ മേ അന്നേന പാനേന, സബ്ബേ ഇമേ ച തപ്പയിം;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൪൩൪. ‘‘അട്ഠാരസേ കപ്പസതേ, ദേവലോകേ രമിസ്സതി;
സഹസ്സക്ഖത്തും രാജാ ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി.

൪൩൫. ‘‘ഉപ്പജ്ജതി [ഉപഗച്ഛതി (സീ॰)] യം യോനിം, ദേവത്തം അഥ മാനുസം;
സബ്ബദാ സബ്ബസോവണ്ണം, ഛദനം ധാരയിസ്സതി.

൪൩൬. ‘‘തിംസകപ്പസഹസ്സമ്ഹി, ഓക്കാകകുസലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൪൩൭. ‘‘തസ്സ ധമ്മേസു ദായാദോ, ഓരസോ ധമ്മനിമ്മിതോ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ.

൪൩൮. ‘‘‘ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, സീഹനാദം നദിസ്സതി;
ചിതകേ ഛത്തം ധാരേന്തി, ഹേട്ഠാ ഛത്തമ്ഹി ഡയ്ഹഥ’.

൪൩൯. ‘‘സാമഞ്ഞം മേ അനുപ്പത്തം, കിലേസാ ഝാപിതാ മയാ;
മണ്ഡപേ രുക്ഖമൂലേ വാ, സന്താപോ മേ ന വിജ്ജതി.

൪൪൦. ‘‘തിംസകപ്പസഹസ്സമ്ഹി , യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, സബ്ബദാനസ്സിദം ഫലം.

൪൪൧. ‘‘കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം…പേ॰… വിഹരാമി അനാസവോ.
൪൪൨. ‘‘സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൪൪൩. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ സബ്ബദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

സബ്ബദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. അജിതത്ഥേരഅപദാനം

൪൪൪. ‘‘പദുമുത്തരോ നാമ ജിനോ, സബ്ബധമ്മാന പാരഗൂ;

അജ്ഝോഗാഹേത്വാ ഹിമവന്തം, നിസീദി ലോകനായകോ.

൪൮൫. ‘‘നാഹം അദ്ദക്ഖിം [പസ്സാമി (?)] സമ്ബുദ്ധം, നപി സദ്ദം സുണോമഹം;
മമ ഭക്ഖം ഗവേസന്തോ, ആഹിണ്ഡാമി വനേ അഹം [തദാ (സീ॰)].

൪൮൬. ‘‘അഥദ്ദസ്സാസിം സമ്ബുദ്ധം, ദ്വത്തിംസവരലക്ഖണം;
ദിസ്വാന വിത്തിമാപജ്ജിം [ചിത്തമാപജ്ജി (സീ॰), ചിത്തമാപജ്ജിം (സ്യാ॰)], സത്തോ കോ നാമയം ഭവേ.

൪൮൭. ‘‘ലക്ഖണാനി വിലോകേത്വാ, മമ വിജ്ജം അനുസ്സരിം;
സുതഞ്ഹി മേതം വുഡ്ഢാനം, പണ്ഡിതാനം സുഭാസിതം.

൪൮൮. ‘‘തേസം യഥാ തം വചനം, അയം ബുദ്ധോ ഭവിസ്സതി;
യംനൂനാഹം സക്കരേയ്യം, ഗതിം മേ സോധയിസ്സതി.

൪൮൯. ‘‘ഖിപ്പം അസ്സമമാഗന്ത്വാ, മധുതേലം ഗഹിം അഹം;
കോലമ്ബകം ഗഹേത്വാന, ഉപഗച്ഛിം വിനായകം [നരാസഭം (സീ॰)].

൪൯൦. ‘‘തിദണ്ഡകേ ഗഹേത്വാന, അബ്ഭോകാസേ ഠപേസഹം;
പദീപം പജ്ജലിത്വാന, അട്ഠക്ഖത്തും അവന്ദഹം.

൪൯൧. ‘‘സത്തരത്തിന്ദിവം ബുദ്ധോ, നിസീദി പുരിസുത്തമോ;
തതോ രത്യാ വിവസാനേ, വുട്ഠാസി ലോകനായകോ.

൪൯൨. ‘‘പസന്നചിത്തോ സുമനോ, സബ്ബരത്തിന്ദിവം അഹം;
ദീപം ബുദ്ധസ്സ പാദാസിം, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി.

൪൯൩. ‘‘സബ്ബേ വനാ ഗന്ധമയാ, പബ്ബതേ ഗന്ധമാദനേ;
ബുദ്ധസ്സ ആനുഭാവേന, ആഗച്ഛും ബുദ്ധസന്തികം [ഉപഗച്ഛും തദാ ജിനം (സീ॰)].

൪൯൪. ‘‘യേ കേചി പുപ്ഫഗന്ധാസേ, പുപ്ഫിതാ ധരണീരുഹാ;
ബുദ്ധസ്സ ആനുഭാവേന, സബ്ബേ സന്നിപതും തദാ.

൪൯൫. ‘‘യാവതാ ഹിമവന്തമ്ഹി, നാഗാ ച ഗരുളാ ഉഭോ;
ധമ്മഞ്ച സോതുകാമാ തേ, ആഗച്ഛും ബുദ്ധസന്തികം.

൪൯൬. ‘‘ദേവലോ നാമ സമണോ, ബുദ്ധസ്സ അഗ്ഗസാവകോ;
വസീസതസഹസ്സേഹി, ബുദ്ധസന്തികുപാഗമി.

൪൯൭. ‘‘പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൪൯൮. ‘‘യോ മേ ദീപം പദീപേസി, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൪൯൯. ‘‘സട്ഠി കപ്പസഹസ്സാനി, ദേവലോകേ രമിസ്സതി;
സഹസ്സക്ഖത്തും രാജാ ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി.

സോളസമം ഭാണവാരം.

൪൦.“ഛത്തിസക്ഖത്തും ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
പഥവിയം സത്തസതം, വിപുലം രജ്ജം കരിസ്സതി.

൪൧.“പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം;
ഇമിനാ ദീപദാനേന, ദിബ്ബചക്ഖു ഭവിസ്സതി.

൪൨.“സമന്തതോ അട്ഠകോസം [അഡ്ഢകോസം (സീ॰ സ്യാ॰)], പസ്സിസ്സതി അയം സദാ;
ദേവലോകാ ചവന്തസ്സ, നിബ്ബത്തന്തസ്സ ജന്തുനോ.

൪൩.“ദിവാ വാ യദി വാ രത്തിം, പദീപം ധാരയിസ്സതി;
ജായമാനസ്സ സത്തസ്സ, പുഞ്ഞകമ്മസമങ്ഗിനോ.

൪൪.“യാവതാ നഗരം ആസി, താവതാ ജോതയിസ്സതി;
ഉപപജ്ജതി യം യോനിം, ദേവത്തം അഥ മാനുസം.

൪൫.“അസ്സേവ ദീപദാനസ്സ, [അട്ഠദീപഫലേന ഹി; ഉപട്ഠിസ്സന്തിമം ജന്തും (സ്യാ॰), അട്ഠ ദീപാ ഫലേന ഹി; ന ജഹിസ്സന്തി’മം ജന്തും (?)] അട്ഠദീപഫലേന ഹി;
ന ജയിസ്സന്തിമം ജന്തൂ [അട്ഠദീപഫലേന ഹി; ഉപട്ഠിസ്സന്തിമം ജന്തും (സ്യാ॰), അട്ഠ ദീപാ ഫലേന ഹി; ന ജഹിസ്സന്തി’മം ജന്തും (?)], ദീപദാനസ്സിദം ഫലം.

൪൬.“കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി , ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൪൭.“തസ്സ ധമ്മേസു ദായാദോ, ഓരസോ ധമ്മനിമ്മിതോ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ.

൪൮.“തോസയിത്വാന സമ്ബുദ്ധം, ഗോതമം സക്യപുങ്ഗവം;
അജിതോ നാമ നാമേന, ഹേസ്സതി സത്ഥു സാവകോ’.

൪൯.“സട്ഠി കപ്പസഹസ്സാനി, ദേവലോകേ രമിം അഹം;
തത്രാപി മേ ദീപസതം, ജോതതേ നിച്ചകാലികം [സബ്ബകാലികം (സീ॰)].

൫൦.“ദേവലോകേ മനുസ്സേ വാ, നിദ്ധാവന്തി പഭാ മമ;
ബുദ്ധസേട്ഠം സരിത്വാന, ഭിയ്യോ ഹാസം ജനേസഹം.

൫൧.“തുസിതാഹം ചവിത്വാന, ഓക്കമിം മാതുകുച്ഛിയം;
ജായമാനസ്സ സന്തസ്സ, ആലോകോ വിപുലോ അഹു.

൫൨.“അഗാരാ അഭിനിക്ഖമ്മ, പബ്ബജിം അനഗാരിയം;
ബാവരിം ഉപസങ്കമ്മ, സിസ്സത്തം അജ്ഝുപാഗമിം.

൫൩.“ഹിമവന്തേ വസന്തോഹം, അസ്സോസിം ലോകനായകം;
ഉത്തമത്ഥം ഗവേസന്തോ, ഉപഗച്ഛിം വിനായകം.

൫൪.“ദന്തോ ബുദ്ധോ ദമേതാവീ, ഓഘതിണ്ണോ നിരൂപധി;
നിബ്ബാനം കഥയീ ബുദ്ധോ, സബ്ബദുക്ഖപ്പമോചനം.

൫൫.“തം മേ ആഗമനം സിദ്ധം, തോസിതോഹം മഹാമുനിം;

തിസ്സോ വിജ്ജാ അനുപ്പത്താ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.

[illegible]. ‘‘സതസഹസ്സിതോ കപ്പേ, യം ദീപമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ദീപദാനസ്സിദം ഫലം.

[illegible]. ‘‘കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം…പേ॰… വിഹരാമി അനാസവോ.
[illegible]. ‘‘സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
[illegible]. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ അജിതോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

അജിതത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

പിലിന്ദവച്ഛവഗ്ഗോ ചത്താലീസമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

പിലിന്ദവച്ഛോ സേലോ ച, സബ്ബകിത്തീ മധുംദദോ;
കൂടാഗാരീ ബാകുലോ ച, ഗിരി സളലസവ്ഹയോ.

സബ്ബദോ അജിതോ ചേവ, ഗാഥായോ ഗണിതാ ഇഹ;
സതാനി പഞ്ച ഗാഥാനം, വീസതി ച തദുത്തരീതി.

അഥ വഗ്ഗുദ്ദാനം -

പദുമാരക്ഖദോ ചേവ, ഉമാ ഗന്ധോദകേന ച;
ഏകപദ്മ സദ്ദസഞ്ഞീ, മന്ദാരം ബോധിവന്ദകോ.

അവടഞ്ച പിലിന്ദി [ഏവമേവ ദിസ്സതി] ച, ഗാഥായോ ഗണിതാ ഇഹ;
ചതുസത്തതി ഗാഥായോ, ഏകാദസ സതാനി ച.

പദുമവഗ്ഗദസകം.

ചതുത്ഥസതകം സമത്തം.

൪൧. മേത്തേയ്യവഗ്ഗോ

൧. തിസ്സമേത്തേയ്യത്ഥേരഅപദാനം

൧. “പബ്ഭാരകൂടം നിസ്സായ, സോഭിതോ നാമ താപസോ;
പവത്തഫലം ഭുഞ്ജിത്വാ, വസതി പബ്ബതന്തരേ.

൨. “അഗ്ഗിം ദാരും ആഹരിത്വാ, ഉജ്ജാലേസിം അഹം തദാ;
ഉത്തമത്ഥം ഗവേസന്തോ, ബ്രഹ്മലോകൂപപത്തിയാ.

൩. “പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
മമുദ്ധരിതുകാമോ സോ, ആഗച്ഛി മമ സന്തികേ.

൪. “കിം കരോസി മഹാപുഞ്ഞ, ദേഹി മേ അഗ്ഗിദാരുകം;
അഹമഗ്ഗിം പരിചരേ, തതോ മേ സുദ്ധി ഹോഹിതി [ഹേഹിതി (സീ॰)].

൫. “സുഭദ്ദകോ ത്വം മനുജേ, ദേവതേ ത്വം പജാനസി;
തുവം അഗ്ഗിം പരിചര, ഹന്ദ തേ അഗ്ഗിദാരുകം.

൬. “തതോ കട്ഠം ഗഹേത്വാന, അഗ്ഗിം ഉജ്ജാലയീ ജിനോ;
ന തത്ഥ കട്ഠം പജ്ഝായി, പാടിഹേരം മഹേസിനോ.

൭. “ന തേ അഗ്ഗി പജ്ജലതി, ആഹുതീ തേ ന വിജ്ജതി;
നിരത്ഥകം വതം തുയ്ഹം, അഗ്ഗിം പരിചരസ്സു മേ.

൮. “കീദിസോ സോ [തേ (സ്യാ॰ക॰)] മഹാവീര, അഗ്ഗി തവ പവുച്ചതി;
മയ്හമ്പി കഥയസ്സേതം, ഉഭോ പരിചരാമസേ.

൯. “ഹേതുധമ്മനിരോധായ , കിലേസസമണായ ച;
ഇസ്സാമച്ഛരിയം ഹിത്വാ, തയോ ഏതേ മമാഹുതീ.

൧൦. “കീദിസോ ത്വം മഹാവീര, കഥം ഗോത്തോസി മാരിസ;
ആചാരപടിപത്തി തേ, ബാള്ഹം ഖോ മമ രുച്ചതി.

൧൧. “ഖത്തിയമ്ഹി കുലേ ജാതോ, അഭിഞ്ഞാപാരമിം ഗതോ;
സബ്ബാസവപരിക്ഖീണോ, നത്ഥി ദാനി പുനബ്ഭവോ.

൧൨. “യദി ബുദ്ധോസി സബ്ബഞ്ഞൂ, പഭങ്കര തമോനുദ;
നമസ്സിസ്സാമി തം ദേവ, ദുക്ഖസ്സന്തകരോ തുവം.

൧൩. “പത്ഥരിത്വാജിനചമ്മം, നിസീദനമദാസഹം;
നിസീദ നാഥ സബ്ബഞ്ഞു, ഉപട്ഠിസ്സാമഹം തുവം.

൧൪. “നിസീദി ഭഗവാ തത്ഥ, അജിനമ്ഹി സുവിത്ഥതേ;
നിമന്തയിത്വാ സമ്ബുദ്ധം, പബ്ബതം അഗമാസഹം.

൧൫. “ഖാരിഭാരഞ്ച പൂരേത്വാ, തിന്ദുകഫലമാഹരിം;
മധുനാ യോജയിത്വാന, ഫലം ബുദ്ധസ്സദാസഹം.

൧൬. “മമ നിജ്ഝായമാനസ്സ, പരിഭുഞ്ജി തദാ ജിനോ;
തത്ഥ ചിത്തം പസാദേസിം, പേക്ഖന്തോ ലോകനായകം.

൧൭.‘‘പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
മമസ്സമേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൧൮.‘‘‘യോ മം ഫലേന തപ്പേസി, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൧൯.‘‘‘പഞ്ചവീസതിക്ഖത്തും സോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
സഹസ്സക്ഖത്തും രാജാ ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി.

൨൦.‘‘‘തസ്സ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, പുബ്ബകമ്മസമങ്ഗിനോ;
അന്നം പാനഞ്ച വത്ഥഞ്ച, സയനഞ്ച മഹാരഹം.

൨൧.‘‘‘പുഞ്ഞകമ്മേന സംയുത്താ, നിബ്ബത്തിസ്സന്തി താവദേ;
സദാ പമുദിതോ ചായം, ഭവിസ്സതി അനാമയോ.

൨൨.‘‘‘ഉപപജ്ജതി യം യോനിം, ദേവത്തം അഥ മാനുസം;
സബ്ബത്ഥ സുഖിതോ ഹുത്വാ, മനുസ്സത്തം ഗമിസ്സതി.

൨൩.‘‘‘അജ്ഝായകോ മന്തധരോ, തിണ്ണം വേദാന പാരഗൂ;
സമ്ബുദ്ധം ഉപഗന്ത്വാന, അരഹാ സോ ഭവിസ്സതി’.

൨൪.‘‘യതോ സരാമി അത്താനം, യതോ പത്തോസ്മി വിഞ്ഞുതം;
ഭോഗേ മേ ഊനതാ നത്ഥി, ഫലദാനസ്സിദം ഫലം.

൨൫.‘‘വരധമ്മമനുപ്പത്തോ, രാഗദോസേ സമൂഹനിം;
സബ്ബാസവപരിക്ഖീണോ, നത്ഥി ദാനി പുനബ്ഭവോ.

൨൬.‘‘കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
നാഗോവ ബന്ധനം ഛേത്വാ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൨൭.‘‘സ്വാഗതം വത മേ ആസി, മമ ബുദ്ധസ്സ സന്തികേ;
തിസ്സോ വിജ്ജാ അനുപ്പത്താ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.

൨൮.‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തിസ്സമേത്തേയ്യോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തിസ്സമേത്തേയ്യത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. പുണ്ണകത്ഥേരഅപദാനം

൨൯.‘‘പബ്ഭാരകൂടം നിസ്സായ, സയമ്ഭൂ അപരാജിതോ;
ആബാധികോ ച സോ [ആബാധികോ ഗരു (സീ॰)] ബുദ്ധോ, വസതി പബ്ബതന്തരേ.

൩൦.‘‘മമ അസ്സമസാമന്താ, പനാദോ ആസി താവദേ;
ബുദ്ധേ നിബ്ബായമാനമ്ഹി, ആലോകോ ഉദപജ്ജഥ [ആസി താവദേ (സ്യാ॰ ക॰)].

൩൧.‘യാവതാ വനസണ്ഡസ്മിം, അച്ഛകോകതരച്ഛകാ;
വാളാ ച [ബ്യഗ്ഘാ (സീ॰)] കേസരീ സബ്ബേ, അഭിഗജ്ജിംസു താവദേ.

൩൨.“ഉപ്പാതം തമഹം ദിസ്വാ, പബ്ഭാരം അഗമാസഹം;
തത്ഥദ്ദസ്സാസിം സമ്ബുദ്ധം, നിബ്ബുതം അപരാജിതം.

൩൩.“സുഫുല്ലം സാലരാജംവ, സതരംസിംവ ഉഗ്ഗതം;
വീതച്ചികംവ അങ്ഗാരം, നിബ്ബുതം അപരാജിതം.

൩൪.“തിണം കട്ഠഞ്ച പൂരേത്വാ, ചിതകം തത്ഥകാസഹം;
ചിതകം സുകതം കത്വാ, സരീരം ഝാപയിം അഹം.

൩൫.“സരീരം ഝാപയിത്വാന, ഗന്ധതോയം സമോകിരിം;
അന്തലിക്ഖേ ഠിതോ യക്ഖോ, നാമമഗ്ഗഹി താവദേ.

൩൬.‘യം പൂരിതം [തം പൂരിതം (സ്യാ॰), സപ്പുരിസ (ക॰)] തയാ കിച്ചം, സയമ്ഭുസ്സ മഹേസിനോ;
പുണ്ണകോ നാമ നാമേന, സദാ ഹോഹി തുവം [യദാ ഹോസി തുവം (സ്യാ॰), സദാ ഹോഹിതി ത്വം (ക॰)] മുനേ.

൩൭.“തമ്ഹാ കായാ ചവിത്വാന, ദേവലോകം അഗച്ഛഹം;
തത്ഥ ദിബ്ബമയോ ഗന്ധോ, അന്തലിക്ഖാ പവസ്സതി [അന്തലിക്ഖേ പവായതി (സീ॰)].

൩൮.‘തത്രാപി നാമധേയ്യം മേ, പുണ്ണകോതി അഹൂ തദാ;
ദേവഭൂതോ മനുസ്സോ വാ, സങ്കപ്പം പൂരയാമഹം.

൩൯.‘ഇദം പച്ഛിമകം മയ്ഹം, ചരിമോ വത്തതേ ഭവോ;
ഇധാപി പുണ്ണകോ നാമ, നാമധേയ്യം പകാസതി.

൪൦. “തോസയിത്വാന സമ്ബുദ്ധം, ഗോതമം സക്യപുങ്ഗവം;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൪൧.“ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം കമ്മമകരിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, തനുകിച്ചസ്സിദം ഫലം.

൪൨.“കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം...പേ॰... വിഹരാമി അനാസവോ.
൪൩.“സ്വാഗതം വത മേ ആസി...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൪൪.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പുണ്ണകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പുണ്ണകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. മേത്തഗുത്ഥേരഅപദാനം

൪൫.“ഹിമവന്തസ്സാവിദൂരേ , അസോകോ നാമ പബ്ബതോ;
തത്ഥാസി അസ്സമോ മയ്ഹം, വിസ്സകമ്മേന [വിസുകമ്മേന (സീ॰ സ്യാ॰ ക॰)] മാപിതോ.

൪൬.“സുമേധോ നാമ സമ്ബുദ്ധോ, അഗ്ഗോ കാരുണികോ മുനി;

നിവാസയിത്വാ പുബ്ബണ്ഹേ, പിണ്ഡായ മേ [മം (സീ॰)] ഉപാഗമി.

൪൩."ഉപാഗതം മഹാവീരം, സുമേധം ലോകനായകം;
പഗ്ഗയ്ഹ സുഗതപത്തം [സുഗതം പത്തം (സീ॰), സുഭകം പത്തം (പീ॰)], സപ്പിതേലം അപൂരയിം [സപ്പിതേലേന പൂരയിം (സീ॰), സപ്പിതേലസ്സ'പൂരയിം (?)].

൪൪."ദത്വാനഹം ബുദ്ധസേട്ഠേ, സുമേധേ ലോകനായകേ;
അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, ഭിയ്യോ [ഭീയോ (സീ॰), ഭീയ്യോ (പീ॰)] ഹാസം ജനേസഹം.

൪൫."ഇമിനാ സപ്പിദാനേന, ചേതനാപണിധീഹി ച;
ദേവഭൂതോ മനുസ്സോ വാ, ലഭാമി വിപുലം സുഖം.

൫൦. "വിനിപാതം വിവജ്ജേത്വാ, സംസരാമി ഭവാഭവേ;
തത്ഥ ചിത്തം പണിധിത്വാ, ലഭാമി അചലം പദം.

൫൧."ലാഭാ തുയ്ഹം സുലദ്ധം തേ, യം മം അദ്ദക്ഖി ബ്രാഹ്മണ;
മമ ദസ്സനമാഗമ്മ, അരഹത്തം ഭവിസ്സതി [അരഹാ ത്വം ഭവിസ്സസി (സീ॰ പീ॰), അരഹത്തം ഗമിസ്സസി (സ്യാ॰)].

൫൨."വിസ്സത്ഥോ [വിസ്സട്ഠോ (സ്യാ॰ പീ॰), വിസട്ഠോ (ക॰)] ഹോഹി മാ ഭായി, അധിഗന്ത്വാ മഹായസം;
മമഞ്ഹി സപ്പിം ദത്വാന, പരിമോക്ഖസി ജാതിയാ.

൫൩."ഇമിനാ സപ്പിദാനേന, ചേതനാപണിധീഹി ച;
ദേവഭൂതോ മനുസ്സോ വാ, ലഭസേ വിപുലം സുഖം.

൫൪."ഇമിനാ സപ്പിദാനേന, മേത്തചിത്തവതായ ച;
അട്ഠാരസേ കപ്പസതേ, ദേവലോകേ രമിസ്സസി.

൫൫."അട്ഠതിംസതിക്ഖത്തുഞ്ച, ദേവരാജാ ഭവിസ്സസി;
പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം.

൫൬."ഏകപഞ്ഞാസക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സസി;
ചാതുരന്തോ വിജിതാവീ, ജമ്ബുമണ്ഡസ്സ [ജമ്ബുസണ്ഡസ്സ (സീ॰ പീ॰)] ഇസ്സരോ.

൫൭."മഹാസമുദ്ദോവക്ഖോഭോ, ദുദ്ധരോ പഥവീ യഥാ;
ഏവമേവ ച തേ ഭോഗാ, അപ്പമേയ്യാ ഭവിസ്സരേ.

൫൮."സട്ഠികോടീ ഹിരഞ്ഞസ്സ, ചജിത്വാ [ചത്വാന (സീ॰ ക॰), ദത്വാന (സ്യാ॰ പീ॰)] പബ്ബജിം അഹം;
കിം കുസലം ഗവേസന്തോ, ബാവരിം ഉപസങ്കമിം.

൫൯."തത്ഥ മന്തേ അധീയാമി, ഛളങ്ഗം നാമ ലക്ഖണം;
തമന്ധകാരം വിധമം, ഉപ്പജ്ജി ത്വം മഹാമുനി.

൬൦."തവ ദസ്സനകാമോഹം, ആഗതോമ്ഹി മഹാമുനി;
തവ ധമ്മം സുണിത്വാന, പത്തോമ്ഹി അചലം പദം.

൩൧.“തിംസകപ്പസഹസ്സമ്ഹി, സപ്പിം ബുദ്ധസ്സദാസഹം;
ഏത്ഥന്തരേ നാഭിജാനേ, സപ്പിം വിഞ്ഞാപിതം [വിഞ്ഞാപിതാ (?)] മയാ.

൩൨.“മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, ഉപ്പജ്ജതി യദിച്ഛകം;
ചിത്തമഞ്ഞായ നിബ്ബത്തം, സബ്ബേ സന്തപ്പയാമഹം.

൩൩.“അഹോ ബുദ്ധാ അഹോ ധമ്മാ [അഹോ ബുദ്ധോ അഹോ ധമ്മോ (സീ॰) ഥേരഗാ॰ ൨൦൧ ഥേരഗാഥായ തദട്ഠകഥായ ച സംസന്ദേതബ്ബം],
അഹോ നോ സത്ഥു സമ്പദാ;
ഥോകമ്ഹി സപ്പിം ദത്വാന, അപ്പമേയ്യം ലഭാമഹം.

൩൪.“മഹാസമുദ്ദേ ഉദകം, യാവതാ നേരുപസ്സതോ;
മമ സപ്പിം ഉപാദായ, കലഭാഗം ന ഹേസ്സതി [ഹിസ്സതി (സ്യാ॰ ക॰), ഏസ്സതി (സീ॰)].

൩൫.“യാവതാ ചക്കവാളസ്സ, കരിയന്തസ്സ [കാരയന്തസ്സ (സ്യാ॰), കയിരന്തസ്സ (പീ॰), ആഹരന്തസ്സ (ക॰)] രാസിതോ;
മമ നിബ്ബത്തവത്ഥാനം [മയാ നിവത്ഥവത്ഥാനം (പീ॰)], ഓകാസോ സോ ന സമ്മതി.

൩൬.“പബ്ബതരാജാ ഹിമവാ, പവരോപി സിലുച്ചയോ;
മമാനുലിത്തഗന്ധസ്സ, ഉപനിധിം [ഉപനിധം (സീ॰ സ്യാ॰ ക॰), ഉപനീയം (പീ॰)] ന ഹേസ്സതി.

൩൭.“വത്ഥം ഗന്ധഞ്ച സപ്പിഞ്ച, അഞ്ഞഞ്ച ദിട്ഠധമ്മികം;
അസങ്ഖതഞ്ച നിബ്ബാനം, സപ്പിദാനസ്സിദം ഫലം.

൩൮.“സതിപട്ഠാനസയനോ, സമാധിഝാനഗോചരോ;
ബോജ്ഝങ്ഗഭോജനോ [... ജനനോ (സ്യാ॰ ക॰)] അജ്ജ, സപ്പിദാനസ്സിദം ഫലം.

൩൯.“കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം…പേ॰… വിഹരാമി അനാസവോ.
൪൦. “സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൪൧.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മേത്തഗൂ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

മേത്തഗുത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. ധോതകത്ഥേരഅപദാനം

൪൨.“ഗങ്ഗാ ഭാഗീരഥീ നാമ, ഹിമവന്താ പഭാവിതാ [ഹിമവന്തപ്പഭാവിതാ (സീ॰)];
ഹംസവതിയാ ദ്വാരേന, അനുസന്ദതി താവദേ.

൪൩.“സോഭിതോ നാമ ആരാമോ, ഗങ്ഗാകൂലേ സുമാപിതോ;
തത്ഥ പദുമുത്തരോ ബുദ്ധോ, വസതേ ലോകനായകോ.

൪൪.“തിദസേഹി യഥാ ഇന്ദോ, മനുജേഹി പുരക്ഖതോ;

നിസീദി തത്ഥ ഭഗവാ, അസമ്ഭീതോവ കേസരീ.

൩ള.“നഗരേ ഹംസവതിയാ, വസാമി [അഹോസിം (സ്യാ॰)] ബ്രാഹ്മണോ അഹം;
ഛളങ്ഗോ നാമ നാമേന, ഏവംനാമോ മഹാമുനി.

൩ന്റ.“അട്ഠാരസ സിസ്സസതാ, പരിവാരേന്തി മം തദാ;
തേഹി സിസ്സേഹി സമിതോ, ഗങ്ഗാതീരം ഉപാഗമിം.

൩൧.“തത്ഥദ്ദസാസിം സമണേ, നിക്കുഹേ ധോതപാപകേ;
ഭാഗീരഥിം തരന്തേഹം [തരന്തോഹം (സ്യാ॰ പീ॰)], ഏവം ചിന്തേസി താവദേ.

൩വ്വ.“സായം പാതം [സായപാതം (പീ॰)] തരന്താമേ, ബുദ്ധപുത്താ മഹായസാ;
വിഹേസയന്തി അത്താനം, തേസം അത്താ വിഹഞ്ഞതി.

൩ൻ.“സദേവകസ്സ ലോകസ്സ, ബുദ്ധോ അഗ്ഗോ പവുച്ചതി;
നത്ഥി മേ ദക്ഖിണേ കാരം, ഗതിമഗ്ഗവിസോധനം.

വ്വം.“യംനൂന ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ, സേതും ഗങ്ഗായ കാരയേ;
കാരാപേത്വാ ഇമം കമ്മം [സേതും (സ്യാ॰)], സന്തരാമി ഇമം ഭവം.

വ്വ൧.“സതസഹസ്സം ദത്വാന, സേതും കാരാപയിം അഹം;
സദ്ദഹന്തോ കതം കാരം, വിപുലം മേ ഭവിസ്സതി.

വ്വവ.“കാരാപേത്വാന തം സേതും, ഉപേസിം ലോകനായകം;
സിരസി അഞ്ജലിം കത്വാ, ഇമം വചനമബ്രവിം.

വ്വന.“‘സതസഹസ്സസ്സ വയം [വയം സതസഹസ്സംവ (ക॰)], ദത്വാ [കത്വാ (സീ॰ പീ॰)] കാരാപിതോ മയാ;
തവത്ഥായ മഹാസേതു, പടിഗ്ഗണ്ഹ മഹാമുനേ.

വ്വർ.“‘പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

വ്വള.“‘യോ മേ സേതും അകാരേസി, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

(സേതുദാനആനിസംസോ)

വ്വന്റ.“‘ദരിതോ പബ്ബതതോ വാ, രുക്ഖതോ പതിതോപിയം;
ചുതോപി ലച്ഛതീ ഠാനം, സേതുദാനസ്സിദം ഫലം.

വ്വ൧.“‘വിരൂള്ഹമൂലസന്താനം, നിഗ്രോധമിവ മാലുതോ;
അമിത്താ നപ്പസഹന്തി, സേതുദാനസ്സിദം ഫലം.

വ്വവ്വ.“‘നാസ്സ ചോരാ പസഹന്തി, നാതിമഞ്ഞന്തി ഖത്തിയാ;
സബ്ബേ തരിസ്സതാമിത്തേ, സേതുദാനസ്സിദം ഫലം.

വ്വൻ.“‘അബ്ഭോകാസഗതം സന്തം, കഠിനാതപതാപിതം;
പുഞ്ഞകമ്മേന സംയുത്തം, ന ഭവിസ്സതി വേദനാ [താവദേ (ക॰)].

൪൦."'ദേവലോകേ മനുസ്സേ വാ, ഹത്ഥിയാനം സുനിമ്മിതം;
തസ്സ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, നിബ്ബത്തിസ്സതി താവദേ.

൪൧."'സഹസ്സസ്സാ വാതജവാ, സിന്ധവാ സീഘവാഹനാ;
സായം പാതം ഉപേസ്സന്തി, സേതുദാനസ്സിദം ഫലം.

൪൨."'ആഗന്ത്വാന മനുസ്സത്തം, സുഖിതോയം ഭവിസ്സതി;
വേഹാസം [ഇഹാപി (സീ॰ സ്യാ॰ പീ॰)] മനുജസ്സേവ, ഹത്ഥിയാനം ഭവിസ്സതി.

൪൩."'കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൪൪."'തസ്സ ധമ്മേസു ദായാദോ, ഓരസോ ധമ്മനിമ്മിതോ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ'.

൪൫."അഹോ മേ സുകതം കമ്മം, ജലജുത്തമനാമകേ;
തത്ഥ കാരം കരിത്വാന, പത്തോഹം ആസവക്ഖയം.

൪൬."പധാനം പഹിതത്തോമ്ഹി, ഉപസന്തോ നിരൂപധി;
നാഗോവ ബന്ധനം ഛേത്വാ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൪൭."കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം...പേ॰... വിഹരാമി അനാസവോ.
൪൮."സ്വാഗതം വത മേ ആസി...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൪൯."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ധോതകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ധോതകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. ഉപസീവത്ഥേരഅപദാനം

൫൦."ഹിമവന്തസ്സാവിദൂരേ , അനോമോ നാമ പബ്ബതോ;
അസ്സമോ സുകതോ മയ്ഹം, പണ്ണസാലാ സുമാപിതാ.

൫൧."നദീ ച സന്ദതീ തത്ഥ, സുപതിത്ഥാ മനോരമാ;
അനൂപതിത്ഥേ ജായന്തി, പദുമുപ്പലകാ ബഹൂ.

൫൨."പാഠീനാ പാവുസാ മച്ഛാ, ബലജാ മുഞ്ജരോഹിതാ;
മച്ഛകച്ഛപസഞ്ഛന്നാ [മച്ഛകച്ഛപസമ്പന്നാ (?)], നദികാ സന്ദതേ തദാ.

൫൩."തിമിരാ പുപ്ഫിതാ തത്ഥ, അസോകാ ഖുദ്ദമാലകാ;
പുന്നാഗാ ഗിരിപുന്നാഗാ, സമ്പവന്തി മമസ്സമം.

൫൪."കുടജാ പുപ്ഫിതാ തത്ഥ, തിണസൂലവനാനി ച;
സാലാ ച സളലാ തത്ഥ, ചമ്പകാ പുപ്ഫിതാ ബഹൂ.

൫൫."അജ്ജുനാ അതിമുത്താ ച, മഹാനാമാ ച പുപ്ഫിതാ;
അസനാ മധുഗന്ധീ ച, പുപ്ഫിതാ തേ മമസ്സമേ.

൫൬."ഉദ്ദാലകാ പാടലികാ, യൂഥികാ ച പിയങ്ഗുകാ;

ബിമ്ബിജാലകസഞ്ഛന്നാ, സമന്താ അഡ്ഢയോജനം.

൫൦൭. “മാതഗ്ഗാരാ [മാതങ്ഗവാ (സീ॰), മാതകരാ (സ്യാ॰), മാതങ്ഗാ വാ (പീ॰)] സത്തലിയോ, പാടലീ സിന്ദുവാരകാ;
അങ്കോലകാ ബഹൂ തത്ഥ, താലകുട്ഠി [താലകൂടാ (സീ॰ സ്യാ॰), താലകുട്ഠാ (പീ॰)] ച പുപ്ഫിതാ;
സേലേയ്യകാ ബഹൂ തത്ഥ, പുപ്ഫിതാ മമ അസ്സമേ.

൫൦൮. “ഏതേസു പുപ്ഫജാതേസു [പുപ്ഫമാനേസു (സീ॰ പീ॰)], സോഭന്തി പാദപാ ബഹൂ;
സമന്താ തേന ഗന്ധേന, വായതേ മമ അസ്സമോ.

൫൦൯. “ഹരീതകാ ആമലകാ, അമ്ബജമ്ബുവിഭീതകാ [വിഭിടകാ (സീ॰)];
കോലാ ഭല്ലാതകാ ബില്ലാ, ഫാരുസകഫലാനി ച.

൫൧൦. “തിന്ദുകാ ച പിയാലാ ച, മധുകാ കാസുമാരയോ;
ലബുജാ പനസാ തത്ഥ, കദലീ ബദരീഫലാ [മന്ദരിഫലാ (ക॰), ചന്ദരീഫലാ (സ്യാ॰ പീ॰)].

൫൧൧. “അമ്ബാടകാ ബഹൂ തത്ഥ, വല്ലികാരഫലാനി ച;
ബീജപൂരസപാരിയോ [ചിരസംരസപാകാ ച (സ്യാ॰), വിടപാ ച സപാകാ ച (പീ), വിദപരപദാദയോ (ക॰)], ഫലിതാ മമ അസ്സമേ.

൫൧൨. “ആളകാ ഇസിമുഗ്ഗാ ച, തതോ മോദഫലാ ബഹൂ;
അവടാ പക്കഭരിതാ [സക്കരാരിതാ (ക॰)], പിലക്ഖുദുമ്ബരാനി ച.

൫൧൩. “പിപ്ഫിലീ മരീചാ തത്ഥ, നിഗ്രോധാ ച കപിത്ഥനാ;
ഉദുമ്ബരകാ ബഹവോ, കണ്ഡുപണ്ണാ ച ഹരിയോ [കണ്ഡപക്കാ ച പാരിയോ (സീ॰ സ്യാ॰ പീ॰)].

൫൧൪. “ഏതേ ചഞ്ഞേ ച ബഹവോ, ഫലിതാ അസ്സമേ മമ;
പുപ്ഫരുക്ഖാപി ബഹവോ, പുപ്ഫിതാ മമ അസ്സമേ.

൫൧൫. “ആലുവാ ച കളമ്ബാ ച, ബിളാലീ തക്കലാനി ച;
ആലകാ താലകാ ചേവ, വിജ്ജന്തി അസ്സമേ മമ.

൫൧൬. “അസ്സമസ്സാവിദൂരേ മേ, മഹാജാതസ്സരോ അഹു;
അച്ഛോദകോ സീതജലോ, സുപതിത്ഥോ മനോരമോ.

൫൧൭. “പദുമുപ്പലാ ബഹൂ തത്ഥ, പുണ്ഡരീകസമായുതാ;
മന്ദാലകേഹി സഞ്ഛന്നാ, നാനാഗന്ധസമേരിതാ.

൫൧൮. “ഗബ്ഭം ഗണ്ഹന്തി പദുമാ, അഞ്ഞേ പുപ്ഫന്തി കേസരീ;
ഓപുപ്ഫപത്താ തിട്ഠന്തി, പദുമാകണ്ണികാ ബഹൂ.

൫൧൯. “മധു ഭിസമ്ഹാ സവതി, ഖീരം സപ്പി മുലാളിഭി;
സമന്താ തേന ഗന്ധേന, നാനാഗന്ധസമേരിതാ.

൫൨൦. “കുമുദാ അമ്ബഗന്ധി ച, നയിതാ ദിസ്സരേ ബഹൂ;
ജാതസ്സരസ്സാനുകൂലം, കേതകാ പുപ്ഫിതാ ബഹൂ.

൫൭൧. “സുഫുല്ലാ ബന്ധുജീവാ ച, സേതവാരീ സുഗന്ധികാ;
കുമ്ഭിലാ സുസുമാരാ ച, ഗഹകാ തത്ഥ ജായരേ.

൫൭൨. “ഉഗ്ഗാഹകാ അജഗരാ, തത്ഥ ജാതസ്സരേ ബഹൂ;
പാഠീനാ പാവുസാ മച്ഛാ, ബലജാ മുഞ്ജരോഹിതാ.

൫൭൩. “മച്ഛകച്ഛപസഞ്ചരന്താ, അഥോ പപടകാഹി [പമ്പടകേഹി (സീ॰), സപടകേഹി (സ്യാ॰), പപ്പടകേഹി (പീ)] ച;
പാരേവതാ രവിഹംസാ, കുകുത്ഥാ [കുക്കുത്ഥാ (സ്യാ॰ ക॰), കുത്ഥകാ (പീ॰)] ച നദീചരാ.

൫൭൪. “ടിന്ദിഭാ [ടിട്ടിഭാ (പീ॰)] ചക്കവാകാ ച, പമ്പകാ ജീവജീവകാ;
കലന്ദകാ ഉക്കുസാ ച, സേനകാ ഉദ്ധരാ ബഹൂ.

൫൭൫. “കോട്ഠകാ സുകപോതാ ച, തുലിയാ ചമരാ ബഹൂ;
കാരേനിയോ [കാസേനിയാ (സ്യാ॰)] ച തിലകാ [കിലകാ (ക॰)], ഉപജീവന്തി തം സരം.

൫൭൬. “സീഹാ ബ്യഗ്ഘാ ച ദീപീ ച, അച്ഛകോകതരച്ഛകാ;
വാനരാ കിന്നരാ ചേവ, ദിസ്സന്തി മമ അസ്സമേ.

൫൭൭. “താനി ഗന്ധാനി ഘായന്തോ, ഭക്ഖയന്തോ ഫലാനഹം;
ഗന്ധോദകം പിവന്തോ ച, വസാമി മമ അസ്സമേ.

൫൭൮. “ഏണീമിഗാ വരാഹാ ച, പസദാ ഖുദ്ദരൂപകാ;
അഗ്ഗികാ ജോതികാ ചേവ, വസന്തി മമ അസ്സമേ.

൫൭൯. “ഹംസാ കോഞ്ചാ മയൂരാ ച, സാലികാപി ച കോകിലാ;
മജ്ജാരികാ [മഞ്ജരികാ (സീ॰ സ്യാ॰ പീ॰)] ബഹൂ തത്ഥ, കോസികാ പോട്ഠസീസകാ.

൫൮൦. “പിസാചാ ദാനവാ ചേവ, കുമ്ഭണ്ഡാ രക്ഖസാ ബഹൂ;
ഗരുളാ പന്നഗാ ചേവ, വസന്തി മമ അസ്സമേ.

൫൮൧. “മഹാനുഭാവാ ഇസയോ, സന്തചിത്താ സമാഹിതാ;
കമണ്ഡലുധരാ സബ്ബേ, അജിനുത്തരവാസനാ;
ജടാഭാരഭരിതാവ [തേ ജടാഭാരഭരിതാ (സീ॰ പീ॰), ജടാഭാരഭരിതാ ച (സ്യാ॰)], വസന്തി മമ അസ്സമേ.

൫൮൨. “യുഗമത്തഞ്ച പേക്ഖന്താ, നിപകാ സന്തവുത്തിനോ;
ലാഭാലാഭേന സന്തുട്ഠാ, വസന്തി മമ അസ്സമേ.

൫൮൩. “വാകചീരം ധുനന്താ തേ, ഫോടേന്താജിനചമ്മകം;
സബലേഹി ഉപത്ഥദ്ധാ, ഗച്ഛന്തി അമ്ബരേ തദാ.

൫൮൪. “തേ തേ ദകം ആഹരന്തി, കട്ഠം വാ അഗ്ഗിദാരുകം;
സയഞ്ച ഉപസമ്പന്നാ, പാടിഹീരസ്സിദം ഫലം.

൫൮൫. “ലോഹദോണിം ഗഹേത്വാന, വനമജ്ഝേ വസന്തി തേ;
കുഞ്ജരാവ മഹാനാഗാ, അസമ്ഭീതാവ കേസരീ.

൫൬൬. “അഞ്ഞേ ഗച്ഛന്തി ഗോയാനം, അഞ്ഞേ പുബ്ബവിദേഹകം [പുബ്ബവിദേഹനം (സ്യാ॰ പീ॰ ക॰)];
അഞ്ഞേ ച ഉത്തരകുരും, സകം ബലമവസ്സിതാ [ബലമപസ്സിതാ (സ്യാ॰ പീ॰ ക॰)].

൫൬൭. “തതോ പിണ്ഡം ആഹരിത്വാ, പരിഭുഞ്ജന്തി ഏകതോ;
സബ്ബേസം പക്കമന്താനം, ഉഗ്ഗതേജാന താദിനം.

൫൬൮. “അജിനചമ്മസദ്ദേന , വനം സദ്ദായതേ തദാ;
ഏദിസാ തേ മഹാവീര, സിസ്സാ ഉഗ്ഗതപാ മമ.

൫൬൯. “പരിവുതോ അഹം തേഹി, വസാമി മമ അസ്സമേ;
തോസിതാ സകകമ്മേന, വിനീതാപി സമാഗതാ.

൫൭൦. “ആരാധയിംസു മം ഏതേ, സകകമ്മാഭിലാസിനോ;
സീലവന്തോ ച നിപകാ, അപ്പമഞ്ഞാസു കോവിദാ.

൫൭൧. “പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
സമയം സംവിദിത്വാന, ഉപഗച്ഛി വിനായകോ.

൫൭൨. “ഉപഗന്ത്വാന സമ്ബുദ്ധോ, ആതാപീ നിപകോ മുനി;
പത്തം പഗ്ഗയ്ഹ സമ്ബുദ്ധോ, ഭിക്ഖായ മമുപാഗമി.

൫൭൩. “ഉപാഗതം മഹാവീരം, ജലജുത്തമനായകം;
തിണസന്ഥരം [തിണത്ഥരം (സ്യാ॰), തിണത്ഥതം (ക॰)] പഞ്ഞാപേത്വാ, സാലപുപ്ഫേഹി ഓകിരിം.

൫൭൪. “നിസാദേത്വാന [നിസീദേത്വാന (സീ॰), നിസീദിത്വാന (സ്യാ॰ പീ॰)] സമ്ബുദ്ധം, ഹട്ഠോ സംവിഗ്ഗമാനസോ;
ഖിപ്പം പബ്ബതമാരുയ്ഹ, അഗളും [അഗരും (സീ॰)] അഗ്ഗഹിം അഹം.

൫൭൫. “കുമ്ഭമത്തം ഗഹേത്വാന, പനസം ദേവഗന്ധികം;
ഖന്ധേ ആരോപയിത്വാന, ഉപഗച്ഛിം വിനായകം.

൫൭൬. “ഫലം ബുദ്ധസ്സ ദത്വാന, അഗളും അനുലിമ്പഹം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, ബുദ്ധസേട്ഠം അവന്ദിഹം.

൫൭൭. “പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
ഇസിമജ്ഝേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൫൭൮. “‘യോ മേ ഫലഞ്ച അഗളും, ആസനഞ്ച അദാസി മേ;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൫൭൯. “‘ഗാമേ വാ യദി വാരഞ്ഞേ, പബ്ഭാരേസു ഗുഹാസു വാ;
ഇമസ്സ ചിത്തമഞ്ഞായ, നിബ്ബത്തിസ്സതി ഭോജനം.

൫൮൦. “‘ദേവലോകേ മനുസ്സേ വാ, ഉപപന്നോ അയം നരോ;
ഭോജനേഹി ച വത്ഥേഹി, പരിസം തപ്പയിസ്സതി.

൫൮൧. “‘ഉപപജ്ജതി യം യോനിം, ദേവത്തം അഥ മാനുസം;
അക്ഖോഭഭോഗോ ഹുത്വാന, സംസരിസ്സതിയം നരോ.

൧൫൨. ‘‘തിംസകപ്പസഹസ്സാനി, ദേവലോകേ രമിസ്സതി;
സഹസ്സക്ഖത്തും രാജാ ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി.

൧൫൩. ‘‘ഏകസത്തതിക്ഖത്തുഞ്ച, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം.

൧൫൪. ‘‘കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൧൫൫. ‘‘തസ്സ ധമ്മേസു ദായാദോ, ഓരസോ ധമ്മനിമ്മിതോ [(ഉപസീവോ നാമ നാമേന, ഹേസ്സതി സത്ഥു സാവകോ) (സ്യാ॰)];
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരിസ്സതിനാസവോ’.

൧൫൬. ‘‘സുലദ്ധലാഭോ ലദ്ധോ മേ, യോഹം അദ്ദക്ഖിം നായകം;
തിസ്സോ വിജ്ജാ അനുപ്പത്താ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.

൧൫൭. ‘‘ഗാമേ വാ യദി വാരഞ്ഞേ, പബ്ഭാരേസു ഗുഹാസു വാ;
മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, ഭോജനം ഹോതി മേ സദാ.

൧൫൮. ‘‘കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം…പേ॰… വിഹരാമി അനാസവോ.
൧൫൯. ‘‘സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൧൬൦. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉപസീവോ [ഉപസിവോ (ക॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉപസീവത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. നന്ദകത്ഥേരഅപദാനം

൧൬൧. ‘‘മിഗലുദ്ദോ പുരേ ആസിം, അരഞ്ഞേ കാനനേ അഹം;
പസദം മിഗമേസന്തോ, സയമ്ഭും അദ്ദസം അഹം [ജിനം (സീ॰)].

൧൬൨. ‘‘അനുരുദ്ധോ നാമ സമ്ബുദ്ധോ, സയമ്ഭൂ അപരാജിതോ;
വിവേകകാമോ സോ ധീരോ, വനമജ്ഝോഗഹീ തദാ.

൧൬൩. ‘‘ചതുദണ്ഡേ ഗഹേത്വാന, ചതുട്ഠാനേ ഠപേസഹം;
മണ്ഡപം സുകതം കത്വാ, പദ്മപുപ്ഫേഹി ഛാദയിം.

൧൬൪. ‘‘മണ്ഡപം ഛാദയിത്വാന, സയമ്ഭും അഭിവാദയിം;
ധനും തത്ഥേവ നിക്ഖിപ്പ, പബ്ബജിം അനഗാരിയം.

൧൬൫. ‘‘അചിരം പബ്ബജിതസ്സ [പബ്ബജിതസ്സ അചിരം (സീ॰)], ബ്യാധി മേ ഉദപജ്ജഥ;
പുബ്ബകമ്മം സരിത്വാന, തത്ഥ കാലങ്കതോ അഹം.

൧൬൬. ‘‘പുബ്ബകമ്മേന സംയുത്തോ, തുസിതം അഗമാസഹം;
തത്ഥ സോണ്ണമയം ബ്യമ്ഹം, നിബ്ബത്തതി യദിച്ഛകം.

൧൬൭. ‘‘സഹസ്സയുത്തം ഹയവാഹിം, ദിബ്ബയാനമധിട്ഠിതോ;
ആരുഹിത്വാന തം യാനം, ഗച്ഛാമഹം യദിച്ഛകം.

൧൬൮. “ഉയ്യതോ മേ നിയ്യമാനസ്സ, ദേവഭൂതസ്സ മേ സതോ;
സമന്താ യോജനസതം, മണ്ഡപോ മേ ധരീയതി.

൧൬൯. “സയനേഹം തുവട്ടാമി, അച്ഛന്നേ [അച്ഛന്തം (സീ॰), അച്ഛന്ത (പീ॰)] പുപ്ഫസന്ഥതേ;
അന്തലിക്ഖാ ച പദുമാ, വസ്സന്തേ നിച്ചകാലികം.

൧൭൦. “മരീചികേ ഫന്ദമാനേ, തപ്പമാനേ ച ആതപേ;
ന മം താപേതി ആതാപോ, മണ്ഡപസ്സ ഇദം ഫലം.

൧൭൧. “ദുഗ്ഗതിം സമതിക്കന്തോ, അപായാ പിഹിതാ മമ;
മണ്ഡപേ രുക്ഖമൂലേ വാ, സന്താപോ മേ ന വിജ്ജതി.

൧൭൨. “മഹീസഞ്ഞം അധിട്ഠായ, ലോണതോയം തരാമഹം;
തസ്സ മേ സുകതം കമ്മം, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൭൩. “അപഥമ്പി [അബ്ഭമ്ഹി (സ്യാ॰ ക॰)] പഥം കത്വാ, ഗച്ഛാമി അനിലഞ്ജസേ;
അഹോ മേ സുകതം കമ്മം, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൭൪. “പുബ്ബേനിവാസം ജാനാമി, ദിബ്ബചക്ഖു വിസോധിതം;
ആസവാ മേ പരിക്ഖീണാ, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൭൫. “ജഹിതാ പുരിമാ ജാതി, ബുദ്ധസ്സ ഓരസോ അഹം;
ദായാദോമ്ഹി ച സദ്ധമ്മേ, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൭൬. “ആരാധിതോമ്ഹി സുഗതം, ഗോതമം സക്യപുങ്ഗവം;
ധമ്മധജോ ധമ്മദായാദോ [ധമ്മാദാസോ (ക॰)], ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൭൭. “ഉപട്ഠിത്വാന സമ്ബുദ്ധം, ഗോതമം സക്യപുങ്ഗവം;
പാരങ്ഗമനിയം മഗ്ഗം, അപുച്ഛിം ലോകനായകം.

൧൭൮. “അജ്ഝിട്ഠോ കഥയീ ബുദ്ധോ, ഗമ്ഭീരം നിപുണം പദം;
തസ്സാഹം ധമ്മം സുത്വാന, പത്തോമ്ഹി ആസവക്ഖയം.

൧൭൯. “അഹോ മേ സുകതം കമ്മം, പരിമുത്തോമ്ഹി ജാതിയാ;
സബ്ബാസവപരിക്ഖീണോ, നത്ഥി ദാനി പുനബ്ഭവോ.

൧൮൦. “കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം…പേ॰… വിഹരാമി അനാസവോ.
൧൮൧. “സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൧൮൨. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ നന്ദകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

നന്ദകത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. ഹേമകത്ഥേരഅപദാനം

൧൮൩. “പബ്ഭാരകൂടം നിസ്സായ, അനോമോ നാമ താപസോ;
അസ്സമം സുകതം കത്വാ, പണ്ണസാലേ വസീ തദാ.

൧൮൪. “സിദ്ധം തസ്സ തപോ കമ്മം, സിദ്ധിപത്തോ സകേ ബലേ;

സകസാമഞ്ഞവിക്കന്തോ, ആതാപീ നിപകോ മുനി.

൧൮൫. ‘‘വിസാരദോ സസമയേ, പരവാദേ ച കോവിദോ;
പട്ഠോ ഭൂമന്തലിക്ഖമ്ഹി, ഉപ്പാതമ്ഹി ച കോവിദോ.

൧൮൬. ‘‘വീതസോകോ നിരാരമ്ഭോ, അപ്പാഹാരോ അലോലുപോ;
ലാഭാലാഭേന സന്തുട്ഠോ, ഝായീ ഝാനരതോ മുനി.

൧൮൭. ‘‘പിയദസ്സീ നാമ സമ്ബുദ്ധോ, അഗ്ഗോ കാരുണികോ മുനി;
സത്തേ താരേതുകാമോ സോ, കരുണായ ഫരീ തദാ.

൧൮൮. ‘‘ബോധനേയ്യം ജനം ദിസ്വാ, പിയദസ്സീ മഹാമുനി;
ചക്കവാളസഹസ്സമ്പി, ഗന്ത്വാ ഓവദതേ മുനി.

൧൮൯. ‘‘മമുദ്ധരിതുകാമോ സോ, മമസ്സമമുപാഗമി;
ന ദിട്ഠോ മേ ജിനോ പുബ്ബേ, ന സുതോപി ച കസ്സചി.

൧൯൦. ‘‘ഉപ്പാതാ സുപിനാ മയ്ഹം, ലക്ഖണാ സുപ്പകാസിതാ;
പട്ഠോ ഭൂമന്തലിക്ഖമ്ഹി, നക്ഖത്തപദകോവിദോ.

൧൯൧. ‘‘സോഹം ബുദ്ധസ്സ സുത്വാന, തത്ഥ ചിത്തം പസാദയിം;
തിട്ഠന്തോ [ഭുഞ്ജന്തോ (സീ॰ പീ॰ ക॰)] വാ നിസിന്നോ വാ, സരാമി നിച്ചകാലികം.

൧൯൨. ‘‘മയി ഏവം സരന്തമ്ഹി, ഭഗവാപി അനുസ്സരി;
ബുദ്ധം അനുസ്സരന്തസ്സ, പീതി മേ ഹോതി താവദേ.

൧൯൩. ‘‘കാലഞ്ച പുനരാഗമ്മ, ഉപേസി മം മഹാമുനി;
സമ്പത്തേപി ന ജാനാമി, അയം ബുദ്ധോ മഹാമുനി.

൧൯൪. ‘‘അനുകമ്പകോ കാരുണികോ, പിയദസ്സീ മഹാമുനി;
സഞ്ജാനാപേസി അത്താനം, ‘അഹം ബുദ്ധോ സദേവകേ’.

൧൯൫. ‘‘സഞ്ജാനിത്വാന സമ്ബുദ്ധം, പിയദസ്സിം മഹാമുനിം;
സകം ചിത്തം പസാദേത്വാ, ഇദം വചനമബ്രവിം.

൧൯൬. ‘‘‘അഞ്ഞേ [സബ്ബേ (സ്യാ॰)] പീഠേ ച പല്ലങ്കേ, ആസന്ദീസു നിസീദരേ;
തുവമ്പി സബ്ബദസ്സാവീ, നിസീദ രതനാസനേ’.

൧൯൭. ‘‘സബ്ബരതനമയം പീഠം, നിമ്മിനിത്വാന താവദേ;
പിയദസ്സിസ്സ മുനിനോ, അദാസിം ഇദ്ധിനിമ്മിതം.

൧൯൮. ‘‘ഏതനേ ച നിസിന്നസ്സ, പീഠകേ ഇദ്ധിനിമ്മിതേ;
കുമ്ഭമത്തം ജമ്ബുഫലം, അദാസിം താവദേ അഹം.

൧൯൯. ‘‘മമ ഹാസം ജനേത്വാന, പരിഭുഞ്ജി മഹാമുനി;
തദാ ചിത്തം പസാദേത്വാ, സത്ഥാരം അഭിവാദയിം.

൨൦൦. ‘‘പിയദസ്സീ തു ഭഗവാ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
രതനാസനമാസീനോ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൨൦൧. ‘‘‘യോ മേ രതനമയം പീഠം, അമതഞ്ച ഫലം അദാ;

തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൨൦൨. ‘‘‘സത്തസത്തതി കപ്പാനി, ദേവലോകേ രമിസ്സതി;
പഞ്ചസത്തതിക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി.

൨൦൩. ‘‘‘ദ്വത്തിംസക്ഖത്തും ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം.

൨൦൪. ‘‘‘സോണ്ണമയം രൂപിമയം, പല്ലങ്കം സുകതം ബഹും;
ലോഹിതങ്ഗമയഞ്ചേവ, ലച്ഛതി രതനാമയം.

൨൦൫. ‘‘‘ചങ്കമന്തമ്പി മനുജം, പുഞ്ഞകമ്മസമങ്ഗിനം;
പല്ലങ്കാനി അനേകാനി, പരിവാരേസ്സരേ തദാ.

൨൦൬. ‘‘‘കൂടാഗാരാ ച പാസാദാ, സയനഞ്ച മഹാരഹം;
ഇമസ്സ ചിത്തമഞ്ഞായ, നിബ്ബത്തിസ്സന്തി താവദേ.

൨൦൭. ‘‘‘സട്ഠി നാഗസഹസ്സാനി, സബ്ബാലങ്കാരഭൂസിതാ;
സുവണ്ണകച്ഛാ മാതങ്ഗാ, ഹേമകപ്പനവാസസാ [ഹേമകപ്പനിവാസനാ (സീ॰ സ്യാ॰), ഹേമകപ്പനിവാസസാ (ക॰)].

൨൦൮. ‘‘‘ആരൂള്ഹാ ഗാമണീയേഹി, തോമരങ്കുസപാണിഭി;
ഇമം പരിചരിസ്സന്തി, രത്നപീഠസ്സിദം ഫലം.

൨൦൯. ‘‘‘സട്ഠി അസ്സസഹസ്സാനി, സബ്ബാലങ്കാരഭൂസിതാ;
ആജാനീയാവ ജാതിയാ, സിന്ധവാ സീഘവാഹിനോ.

൨൧൦. ‘‘‘ആരൂള്ഹാ ഗാമണീയേഹി, ഇല്ലിയാചാപധാരിഭി;
തേപിമം പരിചരിസ്സന്തി, രത്നപീഠസ്സിദം ഫലം.

൨൧൧. ‘‘‘സട്ഠി രഥസഹസ്സാനി, സബ്ബാലങ്കാരഭൂസിതാ;
ദീപാ അഥോപി വേയഗ്ഘാ, സന്നദ്ധാ ഉസ്സിതദ്ധജാ.

൨൧൨. ‘‘‘ആരൂള്ഹാ ഗാമണീയേഹി, ചാപഹത്ഥേഹി വമ്മിഭി;
പരിവാരേസ്സന്തിമം നിച്ചം, രത്നപീഠസ്സിദം ഫലം.

൨൧൩. ‘‘‘സട്ഠി ധേനുസഹസ്സാനി, ദോഹഞ്ഞാ പുങ്ഗവൂസഭേ;
വച്ഛകേ ജനയിസ്സന്തി, രത്നപീഠസ്സിദം ഫലം.

൨൧൪. ‘‘‘സോളസിത്ഥിസഹസ്സാനി, സബ്ബാലങ്കാരഭൂസിതാ;
വിചിത്തവത്ഥാഭരണാ, ആമുക്കമണികുണ്ഡലാ.

൨൧൫. ‘‘‘അളാരപമ്ഹാ ഹസുലാ, സുസഞ്ഞാ തനുമജ്ഝിമാ;
പരിവാരേസ്സന്തിമം നിച്ചം, രത്നപീഠസ്സിദം ഫലം.

൨൧൬. ‘‘‘അട്ഠാരസേ കപ്പസതേ, ഗോതമോ നാമ ചക്ഖുമാ;
തമന്ധകാരം വിധമിത്വാ, ബുദ്ധോ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൨൧൭. ‘‘‘തസ്സ ദസ്സനമാഗമ്മ, പബ്ബജിസ്സതികിഞ്ചനോ;
തോസയിത്വാന സത്ഥാരം, സാസനേഭിരമിസ്സതി.

൨൧൮. ‘‘‘തസ്സ ധമ്മം സുണിത്വാന, കിലേസേ ഘാതയിസ്സതി;

സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ’.

൨൧൯. “ഖീരിയം മേ ധുരധോരയ്ഹം, യോഗക്ഖേമാധിവാഹനം;
ഉത്തമത്ഥം പത്ഥയന്തോ, സാസനേ വിഹരാമഹം.

൨൨൦. “ഇദം പച്ഛിമകം മയ്ഹം, ചരിമോ വത്തതേ ഭവോ;
സബ്ബാസവാ പരിക്ഖീണാ, നത്ഥി ദാനി പുനബ്ഭവോ.

൨൨൧. “കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം…പേ॰… വിഹരാമി അനാസവോ.
൨൨൨. “സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൨൨൩. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഹേമകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി;

ഹേമകത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

സത്തരസമം ഭാണവാരം.

൮. തോദേയ്യത്ഥേരഅപദാനം

൨൨൪. “രാജാ അജിതഞ്ജയോ [രാജാസി വിജയോ (സീ॰ അട്ഠ॰), രാജാ വിജിതജയോ (സ്യാ॰)] നാമ, കേതുമതീപുരുത്തമേ;
സൂരോ വിക്കമസമ്പന്നോ, പുരമജ്ഝാവസീ തദാ.

൨൨൫. “തസ്സ രഞ്ഞോ പമത്തസ്സ, അടവിയോ സമുട്ഠഹും;
ഓതാരാ [ഉത്തരാ (സ്യാ॰), ഓചരാ (പീ॰)] തുണ്ഡികാ ചേവ, രട്ഠം വിദ്ധംസയും തദാ.

൨൨൬. “പച്ചന്തേ കുപിതേ ഖിപ്പം, സന്നിപാതേസരിന്ദമോ;
ഭടേ ചേവ ബലത്ഥേ ച, അരിം നിഗ്ഗാഹയി തദാ.

൨൨൭. “ഹത്ഥാരോഹാ അനീകട്ഠാ, സൂരാ ച ചമ്മയോധിനോ;
ധനുഗ്ഗഹാ ച ഉഗ്ഗാ ച, സബ്ബേ സന്നിപതും തദാ.

൨൨൮. “ആളാരികാ ച കപ്പകാ, ന്ഹാപകാ മാലകാരകാ;
സൂരാ വിജിതസങ്ഗാമാ, സബ്ബേ സന്നിപതും തദാ.

൨൨൯. “ഖഗ്ഗഹത്ഥാ ച പുരിസാ, ചാപഹത്ഥാ ച വമ്മിനോ;
ലുദ്ദാ വിജിതസങ്ഗാമാ, സബ്ബേ സന്നിപതും തദാ.

൨൩൦. “തിധാപഭിന്നാ മാതങ്ഗാ, കുഞ്ജരാ സട്ഠിഹായനാ;
സുവണ്ണകച്ഛാലങ്കാരാ, സബ്ബേ സന്നിപതും തദാ.

൨൩൧. “ഖമാ സീതസ്സ ഉണ്ഹസ്സ, ഉക്കാരുഹരണസ്സ ച;
യോധാജീവാ കതകമ്മാ, സബ്ബേ സന്നിപതും തദാ.

൨൩൨. “സങ്ഖസദ്ദം ഭേരിസദ്ദം, അഥോ ഉതുജ [ഉദ്ധവ (സീ॰), ഉദ്ദട (സ്യാ॰)] സദ്ദകം;
ഏതേഹി തേ ഹാസയന്താ, സബ്ബേ സന്നിപതും തദാ.

൨൩൩.

‘‘തിസൂലകോന്തിമന്തേഹി [തിസൂലകോന്തമന്തേഹി (സീ॰), കവചേഹി തോമരേഹി (സീ॰), ധനൂഹി തോമരേഹി (സ്യാ॰)] ച;
കോട്ടേന്താനം നിപാതേന്താ [കോട്ടയന്താ നിവത്തേന്താ (സ്യാ॰)], സബ്ബേ സന്നിപതും തദാ.

൨൩൪. ‘‘കിമേവാതിനിസാമേത്വാ [കവചാനിവാസേത്വാ (സ്യാ॰)], സരാജാ അജിതഞ്ജയോ [അജിനം ജിനോ (സീ॰), അജിതഞ്ജിനോ (സ്യാ॰)];
സട്ഠി പാണസഹസ്സാനി, സൂലേ ഉത്താസയിം തദാ.

൨൩൫. ‘‘സദ്ദം മാനുസകാകംസു, അഹോ രാജാ അധമ്മികോ;
നിരയേ പച്ചമാനസ്സ, കദാ അന്തോ ഭവിസ്സതി.

൨൩൬. ‘‘സയനേഹം തുവട്ടേന്തോ, പസ്സാമി നിരയേ തദാ;
ന സുപാമി ദിവാരത്തിം, സൂലേന തജ്ജയന്തി മം.

൨൩൭. ‘‘കിം പമാദേന രജ്ജേന, വാഹനേന ബലേന ച;
ന തേ പഹോന്തി ധാരേതും, താപയന്തി [താസയന്തി (സീ॰ സ്യാ॰)] മമം സദാ.

൨൩൮. ‘‘കിം മേ പുത്തേഹി ദാരേഹി, രജ്ജേന സകലേന ച;
യംനൂന പബ്ബജേയ്യാഹം, ഗതിമഗ്ഗം വിസോധയേ.

൨൩൯. ‘‘സട്ഠി നാഗസഹസ്സാനി, സബ്ബാലങ്കാരഭൂസിതേ;
സുവണ്ണകച്ഛേ മാതങ്ഗേ, ഹേമകപ്പനവാസസേ.

൨൪൦. ‘‘ആരൂള്ഹേ ഗാമണീയേഹി, തോമരങ്കുസപാണിഭി;
സങ്ഗാമാവചരേ ഠാനേ, അനപേക്ഖോ വിഹായഹം;
സകകമ്മേന സന്തത്തോ, നിക്ഖമിം അനഗാരിയം.

൨൪൧. ‘‘സട്ഠി അസ്സസഹസ്സാനി, സബ്ബാലങ്കാരഭൂസിതേ;
ആജാനീയേവ ജാതിയാ, സിന്ധവേ സീഘവാഹനേ.

൨൪൨. ‘‘ആരൂള്ഹേ ഗാമണീയേഹി, ചാപഹത്ഥേഹി വമ്മിഭി;
പഹാരേത്വാന [പഹായിത്വാന (സീ॰ പീ॰), ഛഡ്ഡയിത്വാന (സ്യാ॰)] തേ സബ്ബേ, നിക്ഖമിം അനഗാരിയം.

൨൪൩. ‘‘സട്ഠി രഥസഹസ്സാനി, സബ്ബാലങ്കാരഭൂസിതേ;
ദീപേ അഥോപി വേയഗ്ഘേ, സന്നദ്ധേ ഉസ്സിതദ്ധജേ;
തേ സബ്ബേ പരിഹാരേത്വാ [പരിവജ്ജേത്വാ (സ്യാ॰), പരിഹായിത്വാ (പീ॰)], പബ്ബജിം അനഗാരിയം.

൨൪൪. ‘‘സട്ഠി ധേനുസഹസ്സാനി, സബ്ബാ കംസൂപധാരണാ;
തായോപി [ഗാവിയോ (സ്യാ॰), ധേനുയോ (ക॰)] ഛഡ്ഡയിത്വാന, പബ്ബജിം അനഗാരിയം.

൨൪൫. ‘‘സട്ഠി ഇത്ഥിസഹസ്സാനി, സബ്ബാലങ്കാരഭൂസിതാ;
വിചിത്തവത്ഥാഭരണാ, ആമുക്കമണികുണ്ഡലാ.

൨൪൬. ‘‘അളാരപമ്ഹാ ഹസുലാ, സുസഞ്ഞാ തനുമജ്ഝിമാ;
താ ഹിത്വാ കന്ദമാനായോ, പബ്ബജിം അനഗാരിയം.

“സട്ഠി ഗാമസഹസ്സാനി, പരിപുണ്ണാനി സബ്ബസോ;
ഛഡ്ഡയിത്വാന തം രജ്ജം, പബ്ബജിം അനഗാരിയം.

“നഗരാ നിക്ഖമിത്വാന, ഹിമവന്തമുപാഗമിം;
ഭാഗീരഥീനദീതീരേ, അസ്സമം മാപയിം അഹം.

“പണ്ണസാലം കരിത്വാന, അഗ്യാഗാരം അകാസഹം;
ആരദ്ധവീരിയോ പഹിതത്തോ, വസാമി അസ്സമേ അഹം.

“മണ്ഡപേ രുക്ഖമൂലേ വാ, സുഞ്ഞാഗാരേ ച ഝായതോ;
ന തു വിജ്ജതി താസോ മേ, ന പസ്സേ ഭയഭേരവം.

“സുമേധോ നാമ സമ്ബുദ്ധോ, അഗ്ഗോ കാരുണികോ മുനി;
ഞാണാലോകേന ജോതന്തോ, ലോകേ ഉപ്പജ്ജി താവദേ.

“മമ അസ്സമസാമന്താ, യക്ഖോ ആസി മഹിദ്ധികോ;
ബുദ്ധസേട്ഠമ്ഹി ഉപ്പന്നേ, ആരോചേസി മമം തദാ.

“ബുദ്ധോ ലോകേ സമുപ്പന്നോ, സുമേധോ നാമ ചക്ഖുമാ;
താരേതി ജനതം സബ്ബം, തമ്പി സോ താരയിസ്സതി.

“യക്ഖസ്സ വചനം സുത്വാ, സംവിഗ്ഗോ ആസി താവദേ;
ബുദ്ധോ ബുദ്ധോതി ചിന്തേന്തോ, അസ്സമം പടിസാമയിം.

“അഗ്ഗിദാരുഞ്ച ഛഡ്ഡേത്വാ, സംസാമേത്വാന സന്ഥതം;
അസ്സമം അഭിവന്ദിത്വാ, നിക്ഖമിം വിപിനാ അഹം.

“തതോ ചന്ദനമാദായ, ഗാമാ ഗാമം പുരാ പുരം;
ദേവദേവം ഗവേസന്തോ, ഉപഗച്ഛിം വിനായകം.

“ഭഗവാ തമ്ഹി സമയേ, സുമേധോ ലോകനായകോ;
ചതുസച്ചം പകാസേന്തോ, ബോധേതി ജനതം ബഹും.

“അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാന, സീസേ കത്വാന ചന്ദനം;
സമ്ബുദ്ധം അഭിവാദേത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഹം.

“വസ്സികേ പുപ്ഫമാനമ്ഹി, സന്തികേ ഉപവായതി;
ത്വം വീര ഗുണഗന്ധേന, ദിസാ സബ്ബാ പവായസി.

“ചമ്പകേ നാഗവനികേ, അതിമുത്തകകേതകേ;
സാലേസു പുപ്ഫമാനേസു, അനുവാതം പവായതി.

“തവ ഗന്ധം സുണിത്വാന, ഹിമവന്താ ഇധാഗമിം;
പൂജേമി തം മഹാവീര, ലോകജേട്ഠ മഹായസ’.

“വരചന്ദനേനാനുലിമ്പിം, സുമേധം ലോകനായകം;
സകം ചിത്തം പസാദേത്വാ, തുണ്ഹീ അട്ഠാസി താവദേ.

“സുമേധോ നാമ ഭഗവാ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

“യോ മേ ഗുണേ പകിത്തേസി, ചന്ദനഞ്ച അപൂജയി;

തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൧൬൪. ‘‘‘ആദേയ്യവാക്യവചനോ, ബ്രഹ്മാ ഉജു പതാപവാ;
പഞ്ചവീസതികപ്പാനി, സപ്പഭാസോ ഭവിസ്സതി.

൧൬൫. ‘‘‘ഛബ്ബീസതികപ്പസതേ, ദേവലോകേ രമിസ്സതി;
സഹസ്സക്ഖത്തും രാജാ ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി.

൧൬൬. ‘‘‘തേത്തിംസക്ഖത്തും ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം.

൧൬൭. ‘‘‘ഇതോ ചുതോയം മനുജോ, മനുസ്സത്തം ഗമിസ്സതി;
പുഞ്ഞകമ്മേന സംയുത്തോ, ബ്രഹ്മബന്ധു ഭവിസ്സതി.

൧൬൮. ‘‘‘അജ്ഝായകോ മന്തധരോ, തിണ്ണം വേദാന പാരഗൂ;
തിലക്ഖണേന സമ്പന്നോ, ബാവരീ നാമ ബ്രാഹ്മണോ.

൧൬൯. ‘‘‘തസ്സ സിസ്സോ ഭവിത്വാന, ഹേസ്സതി മന്തപാരഗൂ;
ഉപഗന്ത്വാന സമ്ബുദ്ധം, ഗോതമം സക്യപുങ്ഗവം.

൧൭൦. ‘‘‘പുച്ഛിത്വാ നിപുണേ പഞ്ഹേ, ഭാവയിത്വാന അഞ്ജസം
[ഹാസയിത്വാന മാനസം (സ്യാ॰), ഭാവയിത്വാന സഞ്ചയം (ക॰)];
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരിസ്സതിനാസവോ’.

൧൭൧. ‘‘തിവിധഗ്ഗി നിബ്ബുതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൧൭൨. ‘‘കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം...പേ॰... വിഹരാമി അനാസവോ.
൧൭൩. ‘‘സ്വാഗതം വത മേ ആസി...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൧൭൪. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തോദേയ്യോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ
അഭാസിത്ഥാതി.

തോദേയ്യത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. ജതുകണ്ണിത്ഥേരഅപദാനം

൧൭൬. ‘‘നഗരേ ഹംസവതിയാ, സേട്ഠിപുത്തോ അഹോസഹം;
സമപ്പിതോ കാമഗുണേ, പരിചാരേമഹം തദാ.

൧൭൭. ‘‘തതോ [തയോ (സീ॰)] പാസാദമാരുയ്ഹ, മഹാഭോഗേ വലഞ്ജകോ
[ഉബ്ബിദ്ധാ ഗേഹലുഞ്ജകാ (ക॰), ഉബ്ബിദ്ധാഗേഹലഞ്ഛകാ (സീ॰)];
തത്ഥ നച്ചേഹി ഗീതേഹി, പരിചാരേമഹം തദാ.

൧൭൮. ‘‘തൂരിയാ ആഹതാ മയ്ഹം, സമ്മതാളസമാഹിതാ;
നച്ചന്താ [രഞ്ജന്തീ (സ്യാ॰), രജ്ജന്താ (ക॰)] ഇത്ഥിയോ സബ്ബാ,
ഹരന്തിയേവ മേ മനോ.

൧൭൯. ‘‘ചേലാപികാ [ചേലാവകാ (സ്യാ॰), വേലാമികാ (പീ॰)] ലാമണികാ
[വാമനികാ (സ്യാ॰ പീ॰)], കുഞ്ജവാസീ തിമജ്ഝികാ [കുഞ്ജവാ
സീഹിമജ്ഝിതാ (സ്യാ॰), കുജ്ജാ വാ സീഹിമജ്ഝികാ (പീ॰)];

ലങ്ഘികാ സോകജ്ഝായീ ച, പരിവാരേന്തി മം സദാ.

“വേതാളിനോ കുമ്ഭഥൂനീ, നടാ ച നച്ചകാ ബഹൂ;
നടകാ നാടകാ ചേവ, പരിവാരേന്തി മം സദാ.

“കുമ്ഭകാ ന്ഹാപകാ സൂദാ, മാലാകാരാ സുപാസകാ [സുമാപകാ (സീ॰ സ്യാ॰)];
ജല്ലാ മല്ലാ ച തേ സബ്ബേ, പരിവാരേന്തി മം സദാ.

“ഏതേസു കീളമാനേസു, സിക്ഖിതേ കതുപാസനേ;
രത്തിന്ദിവം ന ജാനാമി, ഇന്ദോവ തിദസങ്ഗണേ.

“അദ്ധികാ പഥികാ സബ്ബേ, യാചകാ വരകാ ബഹൂ;
ഉപഗച്ഛന്തി തേ നിച്ചം, ഭിക്ഖയന്താ മമം ഘരം.

“സമണാ ബ്രാഹ്മണാ ചേവ, പുഞ്ഞക്ഖേത്താ അനുത്തരാ;
വഡ്ഢയന്താ മമം പുഞ്ഞം, ആഗച്ഛന്തി മമം ഘരം.

“പടഗാ [പടകാ (സീ॰ സ്യാ॰), പദകാ (പീ॰)] ലടുകാ [ലടകാ (സീ॰)] സബ്ബേ, നിഗണ്ഠാ പുപ്ഫസാടകാ;
തേദണ്ഡികാ ഏകസിഖാ, ആഗച്ഛന്തി മമം ഘരം.

“ആജീവകാ വിലുത്താവീ, ഗോധമ്മാ ദേവധമ്മികാ;
രജോജല്ലധരാ ഏതേ, ആഗച്ഛന്തി മമം ഘരം.

“പരിത്തകാ സന്തിപത്താ [പരിവത്തകാ സിദ്ധിപത്താ (സീ॰ സ്യാ॰ പീ॰)], കോധപുഗ്ഗനികാ [കോണ്ഡപുഗ്ഗണികാ (സീ॰), കോണ്ഡപുഗ്ഗലികാ (പീ॰)] ബഹൂ;
തപസ്സീ വനചാരീ ച, ആഗച്ഛന്തി മമം ഘരം.

“ഓഡ്ഡകാ ദമിളാ ചേവ, സാകുളാ മലവാളകാ [മലയാലകാ (സീ॰ സ്യാ॰ പീ॰)];
സവരാ യോനകാ ചേവ, ആഗച്ഛന്തി മമം ഘരം.

“അന്ധകാ മുണ്ഡകാ സബ്ബേ, കോടലാ ഹനുവിന്ദകാ [കോലകാ സാനുവിന്ദകാ (സീ॰ പീ॰)];
ആരാവചീനരട്ഠാ ച, ആഗച്ഛന്തി മമം ഘരം.

“അലസന്ദകാ [അലസന്താ (ക॰)] പല്ലവകാ, ധമ്മരാ നിഗ്ഗമാനുസാ [ബബ്ബരാ ഭഗ്ഗകാരുസാ (സീ॰)];
ഗേഹികാ [രോഹിതാ (സീ॰), ബാഹികാ (പീ॰)] ചേതപുത്താ ച, ആഗച്ഛന്തി മമം ഘരം.

“മാധുരകാ കോസലകാ, കലിങ്ഗാ [കാസികാ (സീ॰)] ഹത്ഥിപോരികാ;
ഇസിണ്ഡാ മക്കലാ ചേവ, ആഗച്ഛന്തി മമം ഘരം.

“ചേലാവകാ ആരബ്ഭാ [അരമ്മാ (സീ॰ പീ॰)] ച, ഓഘുള്ഹാ [ഓക്കലാ (സീ॰)] മേഘലാ ബഹൂ;
ഖുദ്ദകാ സുദ്ദകാ ചേവ, ആഗച്ഛന്തി മമം ഘരം.

൨൯൩. “ഓരോഹണാ സിന്ധവാ ചേവ, ചിതകാ ഏകകണ്ണികാ;
സുരട്ഠാ അപരന്താ ച, ആഗച്ഛന്തി മമം ഘരം.

൨൯൪. “സുപ്പാരകാ കുമാരാ [കികുമാരാ (സീ॰ പീ॰)] ച, മല്ലസോവണ്ണഭൂമികാ [മലയാ സോണ്ണഭൂമികാ (സീ॰ സ്യാ॰ പീ॰)];
വജ്ജീതങ്ഗാ [വജ്ജീ താരാ (സീ॰), വജ്ജീഹാരാ (സ്യാ॰ പീ॰)] ച തേ സബ്ബേ, ആഗച്ഛന്തി മമം ഘരം.

൨൯൫. “നളകാരാ പേസകാരാ, ചമ്മകാരാ ച തച്ഛകാ;
കമ്മാരാ കുമ്ഭകാരാ ച, ആഗച്ഛന്തി മമം ഘരം.

൨൯൬. “മണികാരാ ലോഹകാരാ, സോണ്ണകാരാ ച ദുസ്സികാ;
തിപുകാരാ ച തേ സബ്ബേ, ആഗച്ഛന്തി മമം ഘരം.

൨൯൭. “ഉസുകാരാ ഭമകാരാ, പേസകാരാ ച ഗന്ധികാ;
രജകാ തുന്നവായാ ച, ആഗച്ഛന്തി മമം ഘരം.

൨൯൮. “തേലികാ കട്ഠഹാരാ ച, ഉദഹാരാ ച പേസ്സികാ;
സൂപികാ സൂപരക്ഖാ ച, ആഗച്ഛന്തി മമം ഘരം.

൨൯൯. “ദോവാരികാ അനീകട്ഠാ, ബന്ധികാ [വന്ദികാ (സീ॰), ഗന്ഥികാ (സ്യാ॰), സന്ദികാ (പീ॰)] പുപ്ഫഛഡ്ഡകാ;
ഹത്ഥാരുഹാ ഹത്ഥിപാലാ, ആഗച്ഛന്തി മമം ഘരം.

൩൦൦. “ആനന്ദസ്സ മഹാരഞ്ഞോ [ആനന്ദസ്സ നാമ രഞ്ഞോ (സ്യാ॰), അരിന്ദമനാമ രഞ്ഞോ (പീ॰)], മമത്ഥസ്സ [പമത്തസ്സ (സീ॰ പീ॰), സമഗ്ഗസ്സ (സ്യാ॰)] അദാസഹം;
സത്തവണ്ണേന രതനേന, ഊനത്ഥം [ഊനത്തം (സീ॰ സ്യാ॰ പീ॰)] പൂരയാമഹം.

൩൦൧. “യേ മയാ കിത്തിതാ സബ്ബേ, നാനാവണ്ണാ ബഹൂ ജനാ;
തേസാഹം ചിത്തമഞ്ഞായ, തപ്പയിം രതനേനഹം.

൩൦൨. “വഗ്ഗൂസു ഭാസമാനാസു, വജ്ജമാനാസു ഭേരിസു;
സങ്ഖേസു ധമയന്തേസു, സകഗേഹേ രമാമഹം.

൩൦൩. “ഭഗവാ തമ്ഹി സമയേ, പദുമുത്തരനായകോ;
വസീസതസഹസ്സേഹി, പരിക്ഖീണാസവേഹി സോ.

൩൦൪. “ഭിക്ഖൂഹി സഹിതോ വീഥിം, പടിപജ്ജിത്ഥ ചക്ഖുമാ;
ഓഭാസേന്തോ ദിസാ സബ്ബാ, ദീപരുക്ഖോവ ജോതതി.

൩൦൫. “വജ്ജന്തി ഭേരിയോ സബ്ബാ, ഗച്ഛന്തേ ലോകനായകേ;
പഭാ നിദ്ധാവതേ തസ്സ, സതരംസീവ ഉഗ്ഗതോ.

൩൦൬. “കവാടന്തരികായാപി, പവിട്ഠേന ച രസ്മിനാ;
അന്തോഘരേസു വിപുലോ, ആലോകോ ആസി താവദേ.

൩൦൭. “പഭം ദിസ്വാന ബുദ്ധസ്സ, പാരിസജ്ജേ അവോചഹം;
നിസ്സംസയം ബുദ്ധസേട്ഠോ, ഇമം വീഥിമുപാഗതോ.

൩൦൮. “ഖിപ്പം ഓരുയ്ഹ പാസാദാ, അഗമിം അന്തരാപണം;
സമ്ബുദ്ധം അഭിവാദേത്വാ, ഇദം വചനമബ്രവിം.

൩൦൯. “‘അനുകമ്പതു മേ ബുദ്ധോ, ജലജുത്തമനായകോ;
വസീസതസഹസ്സേഹി, അധിവാസേസി സോ മുനി’.

൩൧൦. “നിമന്തേത്വാന സമ്ബുദ്ധം, അഭിനേസിം സകം ഘരം;
തത്ഥ അന്നേന പാനേന, സന്തപ്പേസിം മഹാമുനിം.

൩൧൧. “ഭുത്താവിം കാലമഞ്ഞായ, ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ താദിനോ;
സതങ്ഗികേന തൂരിയേന, ബുദ്ധസേട്ഠം ഉപട്ഠഹിം.

൩൧൨. “പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
അന്തോഘരേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൩൧൩. “‘യോ മം തൂരിയേഹുപട്ഠാസി, അന്നപാനഞ്ചദാസി മേ;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൩൧൪. “‘പഹൂതഭക്ഖോ ഹുത്വാന, സഹിരഞ്ഞോ സഭോജനോ;
ചതുദീപേ ഏകരജ്ജം, കാരയിസ്സതിയം നരോ.

൩൧൫. “‘പഞ്ചസീലേ സമാദായ, ദസകമ്മപഥേ തതോ;
സമാദായ പവത്തേന്തോ, പരിസം സിക്ഖാപയിസ്സതി.

൩൧൬. “‘തൂരിയസതസഹസ്സാനി, ഭേരിയോ സമലങ്കതാ;
വജ്ജയിസ്സന്തിമം നിച്ചം, ഉപട്ഠാനസ്സിദം ഫലം.

൩൧൭. “‘തിംസകപ്പസഹസ്സാനി, ദേവലോകേ രമിസ്സതി;
ചതുസട്ഠിക്ഖത്തും ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി.

൩൧൮. “‘ചതുസട്ഠിക്ഖത്തും രാജാ, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി;
പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം.

൩൧൯. “‘കപ്പസതസഹസ്സമ്ഹി, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൩൨൦. “‘ഉപപജ്ജതി യം യോനിം, ദേവത്തം അഥ മാനുസം;
അനൂനഭോഗോ ഹുത്വാന, മനുസ്സത്തം ഗമിസ്സതി.

൩൨൧. “‘അജ്ഝായകോ ഭവിത്വാന, തിണ്ണം വേദാന പാരഗൂ;
ഉത്തമത്ഥം ഗവേസന്തോ, ചരിസ്സതി മഹിം ഇമം.

൩൨൨. “‘സോ പച്ഛാ പബ്ബജിത്വാന, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
ഗോതമസ്സ ഭഗവതോ, സാസനേഭിരമിസ്സതി.

൩൨൩. “‘ആരാധയിത്വാന സമ്ബുദ്ധം, ഗോതമം സക്യപുങ്ഗവം;
കിലേസേ ഝാപയിത്വാന, അരഹായം ഭവിസ്സതി’.

൩൨൪. “വിപിനേ ബ്യഗ്ഘരാജാവ, മിഗരാജാവ കേസരീ;
അഭീതോ വിഹരാമജ്ജ, സക്യപുത്തസ്സ സാസനേ.

൩൨൫. “ദേവലോകേ മനുസ്സേ വാ, ദലിദ്ദേ ദുഗ്ഗതിമ്ഹി വാ;

നിബ്ബുത്തിം മേ ന പസ്സാമി, ഉപട്ഠാനസ്സിദം ഫലം.

൩൨൬. “വിവേകമനുയുത്തോമ്ഹി , ഉപസന്തോ നിരൂപധി;
നാഗോവ ബന്ധനം ഛേത്വാ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൩൨൭. “കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം...പേ॰... വിഹരാമി അനാസവോ.
൩൨൮. “സ്വാഗതം വത മേ ആസി...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൩൨൯. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ജതുകണ്ണിത്ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ജതുകണ്ണിത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. ഉദേനത്ഥേരഅപദാനം

൩൩൦. “ഹിമവന്തസ്സാവിദൂരേ , പദുമോ നാമ പബ്ബതോ;
അസ്സമോ സുകതോ മയ്ഹം, പണ്ണസാലാ സുമാപിതാ.

൩൩൧. “നദിയോ സന്ദരേ തത്ഥ, സുപതിത്ഥാ മനോരമാ;
അച്ഛോദകാ സീതജലാ, സന്ദരേ നദിയോ സദാ.

൩൩൨. “പാഠീനാ പാവുസാ മച്ഛാ, ബലജാ മുഞ്ജരോഹിതാ;
സോഭേന്താ നദിയോ ഏതേ, വസന്തി നദിയാ സദാ.

൩൩൩. “അമ്ബജമ്ബൂഹി സഞ്ഛന്നാ, കരേരിതിലകാ തഥാ;
ഉദ്ദാലകാ പാടലിയോ, സോഭേന്തി മമ അസ്സമം.

൩൩൪. “അങ്കോലകാ ബിമ്ബിജാലാ, മായാകാരീ ച പുപ്ഫിതാ;
ഗന്ധേന ഉപവായന്താ, സോഭേന്തി മമ അസ്സമം.

൩൩൫. “അതിമുത്താ സത്തലികാ, നാഗാ സാലാ ച പുപ്ഫിതാ;
ദിബ്ബഗന്ധം സമ്പവന്താ, സോഭേന്തി മമ അസ്സമം.

൩൩൬. “കോസമ്ബാ സളലാ നീപാ, അട്ഠങ്ഗാപി ച പുപ്ഫിതാ [അട്ഠങ്ഗാ ച സുപുപ്ഫിതാ (സീ॰), കട്ഠങ്ഗാ ച സുപുപ്ഫിതാ (പീ॰)];
ദിബ്ബഗന്ധം സമ്പവന്താ, സോഭേന്തി മമ അസ്സമം.

൩൩൭. “ഹരീതകാ ആമലകാ, അമ്ബജമ്ബുവിഭീതകാ;
കോലാ ഭല്ലാതകാ ബില്ലാ, ഫലാനി ബഹു അസ്സമേ.

൩൩൮. “കലമ്ബാ കന്ദലീ തത്ഥ, പുപ്ഫന്തി മമ അസ്സമേ;
ദിബ്ബഗന്ധം [ദിബ്ബഗന്ധാ (സീ॰ സ്യാ॰ പീ॰) ഏവം പരത്ഥപി] സമ്പവന്താ, സോഭേന്തി മമ അസ്സമം.

൩൩൯. “അസോകപിണ്ഡിവാരീ ച [അസോകപിണ്ഡീ ച വരീ (സീ॰ സ്യാ॰), അസോകപിണ്ഡീ ച വാരീ (പീ॰)], നിമ്ബരുക്ഖാ ച പുപ്ഫിതാ;
ദിബ്ബഗന്ധം സമ്പവന്താ, സോഭേന്തി മമ അസ്സമം.

൩൪൦. “പുന്നാഗാ ഗിരിപുന്നാഗാ, തിമിരാ തത്ഥ പുപ്ഫിതാ;
ദിബ്ബഗന്ധം സമ്പവന്താ, സോഭേന്തി മമ അസ്സമം.

൩൪൧. “നിഗ്ഗുണ്ഡീ സിരിനിഗ്ഗുണ്ഡീ, ചമ്പരുക്ഖേത്ഥ പുപ്ഫിതാ;

ദിബ്ബഗന്ധം സമ്പവന്താ, സോഭേന്തി മമ അസ്സമം.

൧൩൮൨. “അവിദൂരേ പോക്ഖരണീ, ചക്കവാകൂപകൂജിതാ;
മന്ദാലകേഹി സഞ്ഛന്നാ, പദുമുപ്പലകേഹി ച.

൧൩൮൩. “അച്ഛോദകാ സീതജലാ, സുപതിത്ഥാ മനോരമാ;
അച്ഛാ ഫലികസമാനാ, സോഭേന്തി മമ അസ്സമം.

൧൩൮൪. “പദുമാ പുപ്ഫരേ തത്ഥ, പുണ്ഡരീകാ ച ഉപ്പലാ;
മന്ദാലകേഹി സഞ്ഛന്നാ, സോഭേന്തി മമ അസ്സമം.

൧൩൮൫. “പാഠീനാ പാവുസാ മച്ഛാ, ബലജാ മുഞ്ജരോഹിതാ;
വിചരന്താവ തേ തത്ഥ, സോഭേന്തി മമ അസ്സമം.

൧൩൮൬. “കുമ്ഭീലാ സുസുമാരാ ച, കച്ഛപാ ച ഗഹാ ബഹൂ;
ഓഗഹാ അജഗരാ ച, സോഭേന്തി മമ അസ്സമം.

൧൩൮൭. “പാരേവതാ രവിഹംസാ, ചക്കവാകാ നദീചരാ;
ദിന്ദിഭാ സാളികാ ചേത്ഥ, സോഭേന്തി മമ അസ്സമം.

൧൩൮൮. “നായിതാ അമ്ബഗന്ധീ ച, കേതകാ തത്ഥ പുപ്ഫിതാ;
ദിബ്ബഗന്ധം സമ്പവന്താ, സോഭേന്തി മമ അസ്സമം.

൧൩൮൯. “സീഹാ ബ്യഗ്ഘാ ച ദീപീ ച, അച്ഛകോകതരച്ഛകാ;
അനുസഞ്ചരന്താ പവനേ, സോഭേന്തി മമ അസ്സമം.

൧൩൯൦. “ജടാഭാരേന ഭരിതാ, അജിനുത്തരവാസനാ;
അനുസഞ്ചരന്താ പവനേ, സോഭേന്തി മമ അസ്സമം.

൧൩൯൧. “അജിനാനിധരാ ഏതേ, നിപകാ സന്തവുത്തിനോ;
അപ്പാഹാരാവ തേ സബ്ബേ, സോഭേന്തി മമ അസ്സമം.

൧൩൯൨. “ഖാരിഭാരം ഗഹേത്വാന, അജ്ഝോഗയ്ഹ വനം തദാ;
മൂലഫലാനി ഭുഞ്ജന്താ, വസന്തി അസ്സമേ തദാ.

൧൩൯൩. “ന തേ ദാരും ആഹരന്തി, ഉദകം പാദധോവനം;
സബ്ബേസം ആനുഭാവേന, സയമേവാഹരീയതി.

൧൩൯൪. “ചുല്ലാസീതിസഹസ്സാനി, ഇസയേത്ഥ സമാഗതാ;
സബ്ബേവ ഝായിനോ ഏതേ, ഉത്തമത്ഥഗവേസകാ.

൧൩൯൫. “തപസ്സിനോ ബ്രഹ്മചാരീ, ചോദേന്താ അപ്പനാവ തേ;
അമ്ബരാവചരാ സബ്ബേ, വസന്തി അസ്സമേ തദാ.

൧൩൯൬. “പഞ്ചാഹം സന്നിപതന്തി, ഏകഗ്ഗാ സന്തവുത്തിനോ;
അഞ്ഞോഞ്ഞം അഭിവാദേത്വാ, പക്കമന്തി ദിസാമുഖാ.

൧൩൯൭. “പദുമുത്തരോ നാമ ജിനോ, സബ്ബധമ്മാന പാരഗൂ;
തമന്ധകാരം വിധമം, ഉപ്പജ്ജി താവദേ ജിനോ.

൧൩൯൮. “മമ അസ്സമസാമന്താ, യക്ഖോ ആസി മഹിദ്ധികോ;
സോ മേ സംസിത്ഥ സമ്ബുദ്ധം, ജലജുത്തമനായകം.

൱൭൯. “ഏസ ബുദ്ധോ സമുപ്പന്നോ, പദുമുത്തരോ മഹാമുനി;
ഖിപ്പം ഗന്ത്വാന സമ്ബുദ്ധം, പയിരൂപാസ മാരിസ.

൱൮൦. “യക്ഖസ്സ വചനം സുത്വാ, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ;
അസ്സമം സംസാമേത്വാന, നിക്ഖമിം വിപിനാ തദാ.

൱൮൧. “ഛേളേവ ഡയ്ഹമാനമ്ഹി, നിക്ഖമിത്വാന അസ്സമാ;
ഏകരത്തിം നിവാസേത്വാ [നിവസിത്വാ (സീ॰), നിവാസേന (?)],
ഉപഗച്ഛിം വിനായകം.

൱൮൨. “പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
ചതുസച്ചം പകാസേന്തോ, ദേസേസി അമതം പദം.

൱൮൩. “സുഫുല്ലം പദുമം ഗയ്ഹ, ഉപഗന്ത്വാ മഹേസിനോ;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം.

൱൮൪. “പൂജയിത്വാന സമ്ബുദ്ധം, ജലജുത്തമനായകം;
ഏകംസം അജിനം കത്വാ, സന്ഥവിം ലോകനായകം.

൱൮൫. “യേന ഞാണേന സമ്ബുദ്ധോ, വസതീഹ അനാസവോ;
തം ഞാണം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൱൮൬. “സംസാരസോതം ഛിന്ദിത്വാ, താരേസി സബ്ബപാണിനം;
തവ ധമ്മം സുണിത്വാന, തണ്ഹാസോതം തരന്തി തേ.

൱൮൭. “തുവം സത്ഥാ ച കേതു ച, ധജോ യൂപോ ച പാണിനം;
പരായണോ പതിട്ഠാ ച, ദീപോ ച ദ്വിപദുത്തമ [ദിപദുത്തമ (സീ॰ സ്യാ॰ പീ॰)].

൱൮൮. “യാവതാ ഗണിനോ ലോകേ, സത്ഥവാഹാ പവുച്ചരേ;
തുവം അഗ്ഗോസി സബ്ബഞ്ഞു, തവ അന്തോഗധാവ തേ.

൱൮൯. “തവ ഞാണേന സബ്ബഞ്ഞു, താരേസി ജനതം ബഹും;
തവ ദസ്സനമാഗമ്മ, ദുക്ഖസ്സന്തം കരിസ്സരേ.

൱൯൦. “യേ കേചിമേ ഗന്ധജാതാ, ലോകേ വായന്തി ചക്ഖുമ;
തവ ഗന്ധസമോ നത്ഥി, പുഞ്ഞക്ഖേത്തേ മഹാമുനേ’.

൱൯൧. “തിരച്ഛാനയോനിം നിരയം, പരിമോചേസി [പരിമോചേഹി (സ്യാ॰ ക॰)] ചക്ഖുമ;
അസങ്ഖതം പദം സന്തം, ദേസേസി [ദേസേഹി (സ്യാ॰ ക॰)] ത്വം മഹാമുനേ’.

൱൯൨. “പദുമുത്തരോ ലോകവിദൂ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൱൯൩. “യോ മേ ഞാണം അപൂജേസി, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൱൯൪. “തിംസകപ്പസഹസ്സാനി, ദേവലോകേ രമിസ്സതി;
സഹസ്സക്ഖത്തും രാജാ ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി’.

൩൭൫. ‘‘സുലദ്ധലാഭം ലദ്ധോമ്ഹി, തോസയിത്വാന സുബ്ബതം;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൩൭൬. ‘‘കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം…പേ॰… വിഹരാമി അനാസവോ.
൩൭൭. ‘‘സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൩൭൮. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉദേനോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉദേനത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

മേത്തേയ്യവഗ്ഗോ ഏകചത്താലീസമോ.

തസ്സുദ്ദാനം –

മേത്തേയ്യോ പുണ്ണകോ ഥേരോ, മേത്തഗൂ ധോതകോപി ച;
ഉപസിവോ ച നന്ദോ ച, ഹേമകോ സത്തമോ തഹിം.

തോദേയ്യോ ജതുകണ്ണീ ച, ഉദേനോ ച മഹായസോ;
തീണി ഗാഥാസതാനേത്ഥ, അസീതി തീണി ചുത്തരിം.

൪൨. ഭദ്ദാലിവഗ്ഗോ

൧. ഭദ്ദാലിത്ഥേരഅപദാനം

൧. “സുമേധോ നാമ സമ്ബുദ്ധോ, അഗ്ഗോ കാരുണികോ മുനി;
വിവേകകാമോ ലോകഗ്ഗോ, ഹിമവന്തമുപാഗമി.

൨. “അജ്ഝോഗാഹേത്വാ ഹിമവം, സുമേധോ ലോകനായകോ;
പല്ലങ്കം ആഭുജിത്വാന, നിസീദി പുരിസുത്തമോ.

൩. “സമാധിം സോ സമാപന്നോ, സുമേധോ ലോകനായകോ;
സത്തരത്തിന്ദിവം ബുദ്ധോ, നിസീദി പുരിസുത്തമോ.

൪. “ഖാരിഭാരം [ഖാരികാജം (സീ॰)] ഗഹേത്വാന, വനമജ്ഝോഗഹിം അഹം;
തത്ഥദ്ദസാസിം സമ്ബുദ്ധം, ഓഘതിണ്ണമനാസവം.

൫. “സമ്മജ്ജനിം ഗഹേത്വാന, സമ്മജ്ജിത്വാന അസ്സമം;
ചതുദണ്ഡേ ഠപേത്വാന, അകാസിം മണ്ഡപം തദാ.

൬. “സാലപുപ്ഫം ആഹരിത്വാ, മണ്ഡപം ഛാദയിം അഹം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, അഭിവന്ദിം തഥാഗതം.

൭. “യം വദന്തി സുമേധോതി, ഭൂരിപഞ്ഞം സുമേധസം;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൮. “‘ബുദ്ധസ്സ ഗിരമഞ്ഞായ, സബ്ബേ ദേവാ സമാഗമും;
അസംസയം ബുദ്ധസേട്ഠോ, ധമ്മം ദേസേതി ചക്ഖുമാ.

൯. “‘സുമേധോ നാമ സമ്ബുദ്ധോ, ആഹുതീനം പടിഗ്ഗഹോ;
ദേവസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൧൦. “‘യോ മേ സത്താഹം മണ്ഡപം, ധാരയീ സാലഛാദിതം;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൧൧. “‘ദേവഭൂതോ മനുസ്സോ വാ, ഹേമവണ്ണോ ഭവിസ്സതി;
പഹൂതഭോഗോ ഹുത്വാന, കാമഭോഗീ ഭവിസ്സതി.

൧൨. “‘സട്ഠി നാഗസഹസ്സാനി, സബ്ബാലങ്കാരഭൂസിതാ;
സുവണ്ണകച്ഛാ മാതങ്ഗാ, ഹേമകപ്പനവാസസാ.

൧൩. “‘ആരൂള്ഹാ ഗാമണീയേഹി, തോമരങ്കുസപാണിഭി;
സായം പാതോ [സായപാതോ (പീ॰)] ഉപട്ഠാനം, ആഗമിസ്സന്തിമം നരം;

തേഹി നാഗേഹി പരിവുതോ, രമിസ്സതി അയം നരോ.

൧൪. “‘സട്ഠി അസ്സസഹസ്സാനി, സബ്ബാലങ്കാരഭൂസിതാ;
ആജാനീയാവ ജാതിയാ, സിന്ധവാ സീഘവാഹിനോ.

൧൫. “‘ആരൂള്ഹാ ഗാമണീയേഹി, ഇല്ലിയാചാപധാരിഭി;
പരിവാരേസ്സന്തിമം നിച്ചം, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൭൬."സട്ഠി രഥസഹസ്സാനി, സബ്ബാലങ്കാരഭൂസിതാ;
ദീപാ അഥോപി വേയഗ്ഘാ, സന്നദ്ധാ ഉസ്സിതദ്ധജാ.

൭൭."'ആരൂള്ഹാ ഗാമണീയേഹി, ചാപഹത്ഥേഹി വമ്മിഭി;
പരിവാരേസ്സന്തിമം നിച്ചം, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൭൮."'സട്ഠി ഗാമസഹസ്സാനി, പരിപുണ്ണാനി സബ്ബസോ;
പഹൂതധനധഞ്ഞാനി, സുസമിദ്ധാനി സബ്ബസോ;
സദാ പാതുഭവിസ്സന്തി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൭൯."'ഹത്ഥീ അസ്സാ രഥാ പത്തീ, സേനാ ച ചതുരങ്ഗിനീ;
പരിവാരേസ്സന്തിമം നിച്ചം, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൮൦."'അട്ഠാരസേ കപ്പസതേ, ദേവലോകേ രമിസ്സതി;
സഹസ്സക്ഖത്തും രാജാ ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി.

൮൧."'സതാനം തീണിക്ഖത്തുഞ്ച, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം.

൮൨."'തിംസകപ്പസഹസ്സമ്ഹി, ഓക്കാകകുലസമ്ഭവോ;
ഗോതമോ നാമ ഗോത്തേന, സത്ഥാ ലോകേ ഭവിസ്സതി.

൮൩."'തസ്സ ധമ്മേസു ദായാദോ, ഓരസോ ധമ്മനിമ്മിതോ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരിസ്സതിനാസവോ'.

൮൪."തിംസകപ്പസഹസ്സമ്ഹി , അദ്ദസം ലോകനായകം;
ഏത്ഥന്തരമുപാദായ, ഗവേസിം അമതം പദം.

൮൫."ലാഭാ മയ്ഹം സുലദ്ധം മേ, യമഹഞ്ഞാസി സാസനം;
തിസ്സോ വിജ്ജാ അനുപ്പത്താ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.

൮൬."നമോ തേ പുരിസാജഞ്ഞ, നമോ തേ പുരിസുത്തമ;
തവ ഞാണം പകിത്തേത്വാ, പത്തോമ്ഹി അചലം പദം.

൮൭."യം യം യോനുപപജ്ജാമി, ദേവത്തം അഥ മാനുസം;
സബ്ബത്ഥ സുഖിതോ ഹോമി, ഫലം മേ ഞാണകിത്തനേ.

൮൮."ഇദം പച്ഛിമകം മയ്ഹം, ചരിമോ വത്തതേ ഭവോ;
നാഗോവ ബന്ധനം ഛേത്വാ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൮൯."കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
നാഗോവ ബന്ധനം ഛേത്വാ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൯൦."സ്വാഗതം വത മേ ആസി, മമ ബുദ്ധസ്സ സന്തികേ;
തിസ്സോ വിജ്ജാ അനുപ്പത്താ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.

൯൧."പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ, വിമോക്ഖാപി ച അട്ഠിമേ;
ഛളഭിഞ്ഞാ സച്ഛികതാ, കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം".

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഭദ്ദാലിത്ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഭദ്ദാലിത്ഥേരസ്സാപദാനം പഠമം.

൨. ഏകഛത്തിയത്ഥേരഅപദാനം

൩൨."ചന്ദഭാഗാനദീതീരേ, അസ്സമോ സുകതോ മമ;
സുസുദ്ധപുലിനാകിണ്ണോ, പണ്ണസാലാ സുമാപിതാ.

൩൩."ഉത്താനകൂലാ നദികാ, സുപതിത്ഥാ മനോരമാ;
മച്ഛകച്ഛപസമ്പന്നാ [... സഞ്ചരന്താ (ക॰)], സുസുമാരനിസേവിതാ.

൩൪."അച്ഛാ ദീപീ ച മയൂരാ, കരവീകാ ച സാളികാ;
കൂജന്തി സബ്ബദാ ഏതേ, സോഭയന്താ മമസ്സമം.

൩൫."കോകിലാ മഞ്ജുഭാണീ ച, ഹംസാ ച മധുരസ്സരാ;
അഭികൂജന്തി തേ തത്ഥ, സോഭയന്താ മമസ്സമം.

൩൬."സീഹാ ബ്യഗ്ഘാ വരാഹാ ച, അച്ഛ [വക (സീ॰ പീ॰), ബകാ (സ്യാ॰), വകാ (ക॰)] കോകതരച്ഛകാ;
ഗിരിദുഗ്ഗമ്ഹി നാദേന്തി, സോഭയന്താ മമസ്സമം.

൩൭."ഏണീമിഗാ ച സരഭാ, ഭേരണ്ഡാ സൂകരാ ബഹൂ;
ഗിരിദുഗ്ഗമ്ഹി നാദേന്തി, സോഭയന്താ മമസ്സമം.

൩൮."ഉദ്ദാലകാ ചമ്പകാ ച, പാടലീ സിന്ദുവാരകാ;
അതിമുത്താ അസോകാ ച, സോഭയന്തി മമസ്സമം [പുപ്ഫന്തി മമ അസ്സമേ (സീ॰ പീ॰)].

൩൯."അങ്കോലാ യൂഥികാ ചേവ, സത്തലീ ബിമ്ബിജാലികാ;
കണികാരാ ച പുപ്ഫന്തി, സോഭയന്താ മമസ്സമം [കണികാകണികാരാ ച, പുപ്ഫന്തി മമ അസ്സമേ (സീ॰ സ്യാ॰ പീ॰)].

൪൦. "നാഗാ സാലാ ച സളലാ, പുണ്ഡരീകേത്ഥ പുപ്ഫിതാ;
ദിബ്ബഗന്ധം സമ്പവന്താ, സോഭയന്തി മമസ്സമം.

൪൧."അജ്ജുനാ അസനാ ചേത്ഥ, മഹാനാമാ ച പുപ്ഫിതാ;
സാലാ ച കങ്ഗുപുപ്ഫാ ച, സോഭയന്തി മമസ്സമം.

൪൨."അമ്ബാ ജമ്ബൂ ച തിലകാ, നിമ്ബാ ച സാലകല്യാണീ;
ദിബ്ബഗന്ധം സമ്പവന്താ, സോഭയന്തി മമസ്സമം.

൪൩."അസോകാ ച കപിട്ഠാ ച, ഗിരിമാലേത്ഥ [ഭഗിനിമാലേത്ഥ (സീ॰ പീ॰), ഭഗിനിമാലാ ച (സ്യാ॰)] പുപ്ഫിതാ;
ദിബ്ബഗന്ധം സമ്പവന്താ, സോഭയന്തി മമസ്സമം.

൪൪."കദമ്ബാ കദലീ ചേവ, ഇസിമുഗ്ഗാ ച രോപിതാ;
ധുവം ഫലാനി ധാരേന്തി, സോഭയന്താ മമസ്സമം.

൪൫. "ഹരീതകാ ആമലകാ, അമ്ബജമ്ബുവിഭീതകാ;
കോലാ ഭല്ലാതകാ ബില്ലാ, ഫലിനോ മമ അസ്സമേ.

൪൬."അവിദൂരേ പോക്ഖരണീ, സുപതിത്ഥാ മനോരമാ;
മന്ദാലകേഹി സഞ്ഛന്നാ, പദുമുപ്പലകേഹി ച.

൪൩."ഗബ്ഭം ഗണ്ഹന്തി പദുമാ, അഞ്ഞേ പുപ്ഫന്തി കേസരീ;
ഓപത്തകണ്ണികാ ചേവ, പുപ്ഫന്തി മമ അസ്സമേ.

൪൪."പാഠീനാ പാവുസാ മച്ഛാ, ബലജാ മുഞ്ജരോഹിതാ;
അച്ഛോദകമ്ഹി വിചരം, സോഭയന്തി മമസ്സമം.

൪൫."നയിതാ അമ്ബഗന്ധീ ച, അനുകൂലേ ച കേതകാ;
ദിബ്ബഗന്ധം സമ്പവന്താ, സോഭയന്തി മമസ്സമം.

൪൬. "മധു ഭിസമ്ഹാ സവതി, ഖീരസപ്പി മുളാലിഭി;
ദിബ്ബഗന്ധം സമ്പവന്താ, സോഭയന്തി മമസ്സമം.

൪൭."പുലിനാ സോഭനാ തത്ഥ, ആകിണ്ണാ ജലസേവിതാ;
ഓപുപ്ഫാ പുപ്ഫിതാ സേന്തി, സോഭയന്താ മമസ്സമം.

൪൮."ജടാഭാരേന ഭരിതാ, അജിനുത്തരവാസനാ;
വാകചീരധരാ സബ്ബേ, സോഭയന്തി മമസ്സമം.

൪൯."യുഗമത്തമപേക്ഖന്താ, നിപകാ സന്തവുത്തിനോ;
കാമഭോഗേ അനപേക്ഖാ, വസന്തി മമ അസ്സമേ.

൫൦. "പരൂള്ഹകച്ഛനഖലോമാ , പങ്കദന്താ രജസ്സിരാ;
രജോജല്ലധരാ സബ്ബേ, വസന്തി മമ അസ്സമേ.

൫൧. "അഭിഞ്ഞാപാരമിപ്പത്താ, അന്തലിക്ഖചരാ ച തേ;
ഉഗ്ഗച്ഛന്താ നഭം ഏന്തേ, സോഭയന്തി മമസ്സമം.

൫൨."തേഹി സിസ്സേഹി പരിവുതോ, വസാമി വിപിനേ തദാ;
രത്തിന്ദിവം ന ജാനാമി, സദാ ഝാനസമപ്പിതോ.

൫൩. "ഭഗവാ തമ്ഹി സമയേ, അത്ഥദസ്സീ മഹാമുനി;
തമന്ധകാരം നാസേന്തോ, ഉപ്പജ്ജി ലോകനായകോ.

൫൪."അഥ അഞ്ഞതരോ സിസ്സോ, ആഗച്ഛി മമ സന്തികം;
മന്തേ അജ്ഝേതുകാമോ സോ, ഛളങ്ഗം നാമ ലക്ഖണം.

൫൫."ബുദ്ധോ ലോകേ സമുപ്പന്നോ, അത്ഥദസ്സീ മഹാമുനി;
ചതുസച്ചം പകാസേന്തോ, ദേസേതി അമതം പദം.

൫൬."തുട്ഠഹട്ഠോ പമുദിതോ, ധമ്മന്തരഗതാസയോ;
അസ്സമാ അഭിനിക്ഖമ്മ, ഇദം വചനമബ്രവിം.

൫൭."'ബുദ്ധോ ലോകേ സമുപ്പന്നോ, ദ്വത്തിംസവരലക്ഖണോ;
ഏഥ സബ്ബേ ഗമിസ്സാമ, സമ്മാസമ്ബുദ്ധസന്തികം'.

൫൮."ഓവാദപടികരാ തേ, സധമ്മേ പാരമിം ഗതാ;
സാധൂതി സമ്പടിച്ഛിംസു, ഉത്തമത്ഥഗവേസകാ.

൫൯."ജടാഭാരഭരിതാ തേ [ജടാഭാരേന ഭരിതാ (ക॰)], അജിനുത്തരവാസനാ;
ഉത്തമത്ഥം ഗവേസന്താ, നിക്ഖമിംസു വനാ തദാ.

൬൦."ഭഗവാ തമ്ഹി സമയേ, അത്ഥദസ്സീ മഹായസോ;

ചതുസച്ചം പകാസേന്തോ, ദേസേതി അമതം പദം.

൧൧൭.“സേതച്ഛത്തം ഗഹേത്വാന, ബുദ്ധസേട്ഠസ്സ ധാരയിം;
ഏകാഹം ധാരയിത്വാന, ബുദ്ധസേട്ഠം അവന്ദഹം.

൧൧൮.“അത്ഥദസ്സീ തു ഭഗവാ, ലോകജേട്ഠോ നരാസഭോ;
ഭിക്ഖുസങ്ഘേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൧൧൯.“‘യോ മേ ഛത്തം അധാരേസി, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൧൧൧൦.“‘ഇമസ്സ ജായമാനസ്സ, ദേവത്തേ അഥ മാനുസേ;
ധാരേസ്സതി സദാ ഛത്തം, ഛത്തദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൧൧൧.“‘സത്തസത്തതികപ്പാനി , ദേവലോകേ രമിസ്സതി;
സഹസ്സക്ഖത്തും രാജാ ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി.

൧൨൦. “‘സത്തസത്തതിക്ഖത്തുഞ്ച, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം.

൧൨൧.“‘അട്ഠാരസേ കപ്പസതേ, ഗോതമോ സക്യപുങ്ഗവോ;
തമന്ധകാരം നാസേന്തോ, ഉപ്പജ്ജിസ്സതി ചക്ഖുമാ.

൧൨൨.“‘തസ്സ ധമ്മേസു ദായാദോ, ഓരസോ ധമ്മനിമ്മിതോ;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരിസ്സതിനാസവോ’.

൧൨൩.“യതോ അഹം കമ്മമകം, ഛത്തം ബുദ്ധസ്സ ധാരയം;
ഏത്ഥന്തരേ ന ജാനാമി, സേതച്ഛത്തം അധാരിതം.

൧൨൪.“ഇദം പച്ഛിമകം മയ്ഹം, ചരിമോ വത്തതേ ഭവോ;
ഛത്തധാരണമജ്ജാപി, വത്തതേ നിച്ചകാലികം.

൧൨൫.“അഹോ മേ സുകതം കമ്മം, അത്ഥദസ്സിസ്സ താദിനോ;
സബ്ബാസവാ പരിക്ഖീണാ, നത്ഥി ദാനി പുനബ്ഭവോ.

൧൨൬.“കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം...പേ॰... വിഹരാമി അനാസവോ.
൧൨൭.“സ്വാഗതം വത മേ ആസി...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൧൨൮.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഏകഛത്തിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി;

ഏകഛത്തിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ദുതിയം.

൩. തിണസൂലകഛാദനിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൨൯.“ജാതിം ജരഞ്ച മരണം, പച്ചവേക്ഖിം അഹം തദാ;
ഏകകോ അഭിനിക്ഖമ്മ, പബ്ബജിം അനഗാരിയം.

൧൩൦.“ചരമാനോനുപുബ്ബേന, ഗങ്ഗാതീരം ഉപാഗമിം;
തത്ഥദ്ദസാസിം പഥവിം, ഗങ്ഗാതീരേ സമുന്നതം.

൧൩൧.“അസ്സമം തത്ഥ മാപേത്വാ, വസാമി അസ്സമേ അഹം;

സുകതോ ചങ്കമോ മയ്ഹം, നാനാദിജഗണായുതോ.

൮൨. “മമുപേന്തി ച വിസ്സത്ഥാ, കൂജന്തി ച മനോഹരം;
രമമാനോ സഹ തേഹി, വസാമി അസ്സമേ അഹം.

൮൩. “മമ അസ്സമസാമന്താ, മിഗരാജാ ചതുക്കമോ;
ആസയാ അഭിനിക്ഖമ്മ, ഗജ്ജി സോ അസനീ വിയ.

൮൪. “നദിതേ മിഗരാജേ ച, ഹാസോ മേ ഉദപജ്ജഥ;
മിഗരാജം ഗവേസന്തോ, അദ്ദസം ലോകനായകം.

൮൫. “ദിസ്വാനാഹം ദേവദേവം, തിസ്സം ലോകഗ്ഗനായകം;
ഹട്ഠോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, പൂജയിം നാഗകേസരം.

൮൬. “ഉഗ്ഗച്ഛന്തംവ സൂരിയം, സാലരാജംവ പുപ്ഫിതം;
ഓസധിംവ വിരോചന്തം, സന്ഥവിം ലോകനായകം.

൮൭. “‘തവ ഞാണേന സബ്ബഞ്ഞു, മോചേസിമം സദേവകം;
തവം ആരാധയിത്വാന, ജാതിയാ പരിമുച്ചരേ.

൮൮. “‘അദസ്സനേന സബ്ബഞ്ഞു, ബുദ്ധാനം സബ്ബദസ്സിനം;
പതന്തിവീചിനിരയം, രാഗദോസേഹി ഓഫുടാ [ഓത്ഥടാ (സ്യാ॰)].

൮൯. “‘തവ ദസ്സനമാഗമ്മ, സബ്ബഞ്ഞു ലോകനായക;
പമുച്ചന്തി ഭവാ സബ്ബാ, ഫുസന്തി അമതം പദം.

൯൦. “‘യദാ ബുദ്ധാ ചക്ഖുമന്തോ, ഉപ്പജ്ജന്തി പഭങ്കരാ;
കിലേസേ ഝാപയിത്വാന, ആലോകം ദസ്സയന്തി തേ’.

൯൧. “കിത്തയിത്വാന സമ്ബുദ്ധം, തിസ്സം ലോകഗ്ഗനായകം;
ഹട്ഠോ ഹട്ഠേന ചിത്തേന, തിണസൂലം അപൂജയിം.

൯൨. “മമ സങ്കപ്പമഞ്ഞായ, തിസ്സോ ലോകഗ്ഗനായകോ;
സകാസനേ നിസീദിത്വാ, ഇമാ ഗാഥാ അഭാസഥ.

൯൩. “‘യോ മം പുപ്ഫേഹി ഛാദേസി, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി;
തമഹം കിത്തയിസ്സാമി, സുണാഥ മമ ഭാസതോ.

൯൪. “‘പഞ്ചവീസതിക്ഖത്തും സോ, ദേവരജ്ജം കരിസ്സതി;
പഞ്ചസത്തതിക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ ഭവിസ്സതി.

൯൫. “‘പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം;
തസ്സ കമ്മനിസ്സന്ദേന [കമ്മസ്സ നിസ്സന്ദോ (സീ॰ സ്യാ॰ പീ॰)], പുപ്ഫാനം പൂജനായ ച [സോ (സ്യാ॰ പീ॰)].

൯൬. “‘സീസംന്ഹാതോ ചയം പോസോ, പുപ്ഫമാകങ്ഖതേ യദി [സായം പാതോ ചയം പോസോ, പുപ്ഫേഹി മം അഛാദയി (സ്യാ॰)];
പുഞ്ഞകമ്മേന സംയുത്തം [സംയുത്തോ (സീ॰ സ്യാ॰ പീ॰)], പുരതോ പാതുഭവിസ്സതി.

൯൭. “‘യം യം ഇച്ഛതി കാമേഹി, തം തം പാതുഭവിസ്സതി;

സങ്കപ്പം പരിപൂരേത്വാ, നിബ്ബായിസ്സതിനാസവോ’.

അട്ഠാരസമം ഭാണവാരം.

൯൮.“കിലേസേ ഝാപയിത്വാന, സമ്പജാനോ പതിസ്സതോ;
ഏകാസനേ നിസീദിത്വാ, അരഹത്തമപാപുണിം.

൯൯.“ചങ്കമന്തോ നിപജ്ജന്തോ, നിസിന്നോ ഉദ വാ ഠിതോ;
ബുദ്ധസേട്ഠം സരിത്വാന, വിഹരാമി അഹം സദാ.

൧൦൦.“ചീവരേ പിണ്ഡപാതേ ച, പച്ചയേ സയനാസനേ;
തത്ഥ മേ ഊനതാ നത്ഥി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൦൧.“സോ ദാനി പത്തോ അമതം, സന്തം പദമനുത്തരം;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൧൦൨.“ദ്വേനവുതേ ഇതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൦൩.“കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം...പേ॰... വിഹരാമി അനാസവോ.
൧൦൪.“സ്വാഗതം വത മേ ആസി...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൧൦൫.“പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം”.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ തിണസൂലകഛദനിയോ [തിണസൂലികഛദനിയോ (ക॰)] ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

തിണസൂലകഛദനിയത്ഥേരസ്സാപദാനം തതിയം.

൪. മധുമംസദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൦൬.“നഗരേ ബന്ധുമതിയാ, സൂകരികോ അഹോസഹം;
ഉക്കോടം രന്ധയിത്വാന [ഉക്കോടകം രന്ധയിത്വാ (സീ॰ സ്യാ॰)],
മധുമംസമ്ഹി [മധുസപ്പിമ്ഹി (പീ॰), മധും മംസമ്ഹി (ക॰)] ഓകിരിം.

൧൦൭.“സന്നിപാതം അഹം ഗന്ത്വാ, ഏകം പത്തം ഗഹേസഹം;
പൂരയിത്വാന തം പത്തം, ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സദാസഹം.

൧൦൮.“യോത്ഥ ഥേരതരോ ഭിക്ഖു, നിയ്യാദേസി മമം തദാ;
ഇമിനാ പത്തപൂരേന, ലഭസ്സു വിപുലം സുഖം.

൧൦൯.“ദുവേ സമ്പത്തിയോ ഭുത്വാ, സുക്കമൂലേന ചോദിതോ;
പച്ഛിമേ വത്തമാനമ്ഹി, കിലേസേ ഝാപയിസ്സതി.

൧൧൦.“തത്ഥ ചിത്തം പസാദേത്വാ, താവതിംസമഗച്ഛഹം;
തത്ഥ ഭുത്വാ പിവിത്വാ ച, ലഭാമി വിപുലം സുഖം.

൧൧൧.“മണ്ഡപേ രുക്ഖമൂലേ വാ, പുബ്ബകമ്മം അനുസ്സരിം;
അന്നപാനാഭിവസ്സോ മേ, അഭിവസ്സതി താവദേ.

൧൧൨.“ഇദം പച്ഛിമകം മയ്ഹം, ചരിമോ വത്തതേ ഭവോ;
ഇധാപി അന്നപാനം മേ, വസ്സതേ സബ്ബകാലികം.

൧൧൩. ‘‘തേനേവ മധുദാനേന [മംസദാനേന (സീ॰ പീ॰)], സന്ധാവിത്വാ ഭവേ അഹം;
സബ്ബാസവേ പരിഞ്ഞായ, വിഹരാമി അനാസവോ.

൧൧൪. ‘‘ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, മധുദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൧൫. ‘‘കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം…പേ॰… വിഹരാമി അനാസവോ.
൧൧൬. ‘‘സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൧൧൭. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മധുമംസദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

മധുമംസദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ചതുത്ഥം.

൫. നാഗപല്ലവത്ഥേരഅപദാനം

൧൧൮. ‘‘നഗരേ ബന്ധുമതിയാ, രാജുയ്യാനേ വസാമഹം;
മമ അസ്സമസാമന്താ, നിസീദി ലോകനായകോ.

൧൧൯. ‘‘നാഗപല്ലവമാദായ , ബുദ്ധസ്സ അഭിരോപയിം;
പസന്നചിത്തോ സുമനോ, സുഗതം അഭിവാദയിം.

൧൨൦. ‘‘ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പല്ലവമപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൨൧. ‘‘കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം…പേ॰… വിഹരാമി അനാസവോ.
൧൨൨. ‘‘സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൧൨൩. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ നാഗപല്ലവോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

നാഗപല്ലവത്ഥേരസ്സാപദാനം പഞ്ചമം.

൬. ഏകദീപിയത്ഥേരഅപദാനം

൧൨൪. ‘‘പരിനിബ്ബുതേ സുഗതേ, സിദ്ധത്ഥേ ലോകനായകേ;
സദേവമാനുസാ സബ്ബേ, പൂജേന്തി ദിപദുത്തമം.

൧൨൫. ‘‘ആരോപിതേ ച ചിതകേ, സിദ്ധത്ഥേ ലോകനായകേ;
യഥാസകേന ഥാമേന, ചിതം പൂജേന്തി സത്ഥുനോ.

൧൨൬. ‘‘അവിദൂരേ ചിതകസ്സ, ദീപം ഉജ്ജാലയിം അഹം;
യാവ ഉദേതി സൂരിയോ, ദീപം മേ താവ ഉജ്ജലി.

൧൨൭. ‘‘തേന കമ്മേന സുകതേന, ചേതനാപണിധീഹി ച;
ജഹിത്വാ മാനുസം ദേഹം, താവതിംസമഗച്ഛഹം.

൧൨൮. ‘‘തത്ഥ മേ സുകതം ബ്യമ്ഹം, ഏകദീപീതി ഞായതി;
ദീപസതസഹസ്സാനി, ബ്യമ്ഹേ പജ്ജലരേ മമ.

൫൨൯. ‘‘ഉദയന്തോവ സൂരിയോ, ദേഹോ മേ ജോതതേ സദാ;
സപ്പഭാഹി സരീരസ്സ, ആലോകോ ഹോതി മേ സദാ.

൫൩൦. ‘‘തിരോകുട്ടം [തിരോകുഡ്ഡം (സീ॰ സ്യാ॰ ക॰)] തിരോസേലം, സമതിഗ്ഗയ്ഹ [സബ്ബത്ഥപി ഏവമേവ ദിസ്സതി] പബ്ബതം;
സമന്താ യോജനസതം, പസ്സാമി ചക്ഖുനാ അഹം.

൫൩൧. ‘‘സത്തസത്തതിക്ഖത്തുഞ്ച , ദേവലോകേ രമിം അഹം;
ഏകതിംസതിക്ഖത്തുഞ്ച, ദേവരജ്ജമകാരയിം.

൫൩൨. ‘‘അട്ഠവീസതിക്ഖത്തുഞ്ച, ചക്കവത്തീ അഹോസഹം;
പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം.

൫൩൩. ‘‘ദേവലോകാ ചവിത്വാന, നിബ്ബത്തിം മാതുകുച്ഛിയം;
മാതുകുച്ഛിഗതസ്സാപി, അക്ഖി മേ ന നിമീലതി.

൫൩൪. ‘‘ജാതിയാ ചതുവസ്സോഹം, പബ്ബജിം അനഗാരിയം;
അഡ്ഢമാസേ അസമ്പത്തേ, അരഹത്തമപാപുണിം.

൫൩൫. ‘‘ദിബ്ബചക്ഖും വിസോധേസിം, ഭവാ സബ്ബേ സമൂഹതാ;
സബ്ബേ കിലേസാ സഞ്ഛിന്നാ, ഏകദീപസ്സിദം ഫലം.

൫൩൬. ‘‘തിരോകുട്ടം തിരോസേലം, പബ്ബതഞ്ചാപി കേവലം;
സമതിക്കമ്മ [സബ്ബത്ഥപീ ഏവമേവ ദിസ്സതി] പസ്സാമി, ഏകദീപസ്സിദം ഫലം.

൫൩൭. ‘‘വിസമാ മേ സമാ ഹോന്തി, അന്ധകാരോ ന വിജ്ജതി;
നാഹം പസ്സാമി തിമിരം, ഏകദീപസ്സിദം ഫലം.

൫൩൮. ‘‘ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ദീപമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ഏകദീപസ്സിദം ഫലം.

൫൩൯. ‘‘കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം...പേ॰... വിഹരാമി അനാസവോ.
൫൪൦. ‘‘സ്വാഗതം വത മേ ആസി...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൫൪൧. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഏകദീപിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഏകദീപിയത്ഥേരസ്സാപദാനം ഛട്ഠം.

൭. ഉച്ഛങ്ഗപുപ്ഫിയത്ഥേരഅപദാനം

൫൪൨. ‘‘നഗരേ ബന്ധുമതിയാ, അഹോസിം മാലികോ തദാ;
ഉച്ഛങ്ഗം പൂരയിത്വാന, അഗമം അന്തരാപണം.

൫൪൩. ‘‘ഭഗവാ തമ്ഹി സമയേ, ഭിക്ഖുസങ്ഘപുരക്ഖതോ;
മഹതാ ആനുഭാവേന, നിയ്യാതി ലോകനായകോ.

൫൪൪. ‘‘ദിസ്വാന ലോകപജ്ജോതം, വിപസ്സിം ലോകതാരണം;
പുപ്ഫം പഗ്ഗയ്ഹ ഉച്ഛങ്ഗാ, ബുദ്ധസേട്ഠം അപൂജയിം.

൧൪൫. “ഏകനവുതിതോ കപ്പേ, യം പുപ്ഫമഭിപൂജയിം;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, ബുദ്ധപൂജായിദം ഫലം.

൧൪൬. “കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം…പേ॰… വിഹരാമി അനാസവോ.
൧൪൭. “സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൧൪൮. “പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ ഉച്ഛങ്ഗപുപ്ഫിയോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

ഉച്ഛങ്ഗപുപ്ഫിയത്ഥേരസ്സാപദാനം സത്തമം.

൮. യാഗുദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൪൯. “അതിഥിം [അതീതം (ക॰)] മേ ഗഹേത്വാന, അഗച്ഛിം ഗാമകം തദാ;
സമ്പുണ്ണനദികം ദിസ്വാ, സങ്ഘാരാമം ഉപാഗമിം.

൧൫൦. “ആരഞ്ഞകാ ധുതധരാ, ഝായിനോ ലൂഖചീവരാ;
വിവേകാഭിരതാ ധീരാ, സങ്ഘാരാമേ വസന്തി തേ.

൧൫൧. “ഗതി തേസം ഉപച്ഛിന്നാ, സുവിമുത്താന താദിനം;
പിണ്ഡായ തേ ന ഗച്ഛന്തി, ഓരുദ്ധനദിതായ ഹി [ഓരുദ്ധനദികായതിം (സ്യാ॰)].

൧൫൨. “പസന്നചിത്തോ സുമനോ, വേദജാതോ കതഞ്ജലീ;
തണ്ഡുലം മേ ഗഹേത്വാന, യാഗുദാനം അദാസഹം.

൧൫൩. “പഞ്ചന്നം യാഗും ദത്വാന, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി;
സകകമ്മാഭിരദ്ധോഹം, താവതിംസമഗച്ഛഹം.

൧൫൪. “മണിമയഞ്ച മേ ബ്യമ്ഹം, നിബ്ബത്തി തിദസേ ഗണേ;
നാരീഗണേഹി സഹിതോ, മോദാമി ബ്യമ്ഹമുത്തമേ.

൧൫൫. “തേത്തിംസക്ഖത്തും ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജമകാരയിം;
തിംസക്ഖത്തും ചക്കവത്തീ, മഹാരജ്ജമകാരയിം.

൧൫൬. “പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം;
ദേവലോകേ മനുസ്സേ വാ, അനുഭോത്വാ സയം [യസം (സ്യാ॰)] അഹം.

൧൫൭. “പച്ഛിമേ ഭവേ സമ്പത്തേ, പബ്ബജിം അനഗാരിയം;
സഹ ഓരോപിതേ കേസേ, സബ്ബം സമ്പടിവിജ്ഝഹം.

൧൫൮. “ഖയതോ വയതോ ചാപി, സമ്മസന്തോ കളേവരം;
പുരേ സിക്ഖാപദാദാനാ, അരഹത്തമപാപുണിം.

൧൫൯. “സുദിന്നം മേ ദാനവരം, വാണിജ്ജം സമ്പയോജിതം;
തേനേവ യാഗുദാനേന, പത്തോമ്ഹി അചലം പദം.

൧൬൦. “സോകം പരിദ്ദവം ബ്യാധിം, ദരഥം ചിത്തതാപനം;
നാഭിജാനാമി ഉപ്പന്നം, യാഗുദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൬൧. “യാഗും സങ്ഘസ്സ ദത്വാന, പുഞ്ഞക്ഖേത്തേ അനുത്തരേ;

പഞ്ചാനിസംസേ അനുഭോമി, അഹോ യാഗുസുയിട്ഠതാ.

൧൬൨. ‘‘അബ്യാധിതാ രൂപവതാ, ഖിപ്പം ധമ്മനിസന്തിതാ [നിബുജ്ഝിതാ (സ്യാ॰)];
ലാഭിതാ അന്നപാനസ്സ, ആയു പഞ്ചമകം മമ.

൧൬൩. ‘‘യോ കോചി വേദം ജനയം, സങ്ഘേ യാഗും ദദേയ്യ സോ;
ഇമാനി പഞ്ച ഠാനാനി, പടിഗണ്ഹേയ്യ പണ്ഡിതോ.

൧൬൪. ‘‘കരണീയം കതം സബ്ബം, ഭവാ ഉഗ്ഘാടിതാ മയാ;
സബ്ബാസവാ പരിക്ഖീണാ, നത്ഥി ദാനി പുനബ്ഭവോ.

൧൬൫. ‘‘സോ അഹം വിചരിസ്സാമി, ഗാമാ ഗാമം പുരാ പുരം;
നമസ്സമാനോ സമ്ബുദ്ധം, ധമ്മസ്സ ച സുധമ്മതം.

൧൬൬. ‘‘കിംസകപ്പസഹസ്സമ്ഹി, യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, യാഗുദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൬൭. ‘‘കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം…പേ॰… വിഹരാമി അനാസവോ.
൧൬൮. ‘‘സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൧൬൯. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ യാഗുദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

യാഗുദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം അട്ഠമം.

൯. പത്ഥോദനദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൭൦. ‘‘വനചാരീ പുരേ ആസിം, സതതം വനകമ്മികോ;
പത്ഥോദനം ഗഹേത്വാന, കമ്മന്തം അഗമാസഹം.

൧൭൧. ‘‘തത്ഥദ്ദസാസിം സമ്ബുദ്ധം, സയമ്ഭും അപരാജിതം;
വനാ പിണ്ഡായ നിക്ഖന്തം, ദിസ്വാ ചിത്തം പസാദയിം.

൧൭൨. ‘‘പരകമ്മായനേ [വയകമ്മായനേ (ക॰)] യുത്തോ, പുഞ്ഞഞ്ച മേ ന വിജ്ജതി;
അയം പത്ഥോദനോ അത്ഥി, ഭോജയിസ്സാമഹം [ഭോജയിസ്സാമി മം (സ്യാ॰)] മുനിം.

൧൭൩. ‘‘പത്ഥോദനം ഗഹേത്വാന, സയമ്ഭുസ്സ അദാസഹം;
മമ നിജ്ഝായമാനസ്സ, പരിഭുഞ്ജി തദാ മുനി.

൧൭൪. ‘‘തേന കമ്മേന സുകതേന, ചേതനാപണിധീഹി ച;
ജഹിത്വാ മാനുസം ദേഹം, താവതിംസമഗച്ഛഹം.

൧൭൫. ‘‘ഛത്തിംസക്ഖത്തും ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജമകാരയിം;
തേത്തിംസക്ഖത്തും രാജാ ച, ചക്കവത്തീ അഹോസഹം.

൧൭൬. ‘‘പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം;
സുഖിതോ യസവാ ഹോമി, പത്ഥോദനസ്സിദം ഫലം.

൧൭൭. ‘‘ഭവാഭവേ സംസരന്തോ, ലഭാമി അമിതം ധനം;
ഭോഗേ മേ ഊനതാ നത്ഥി, പത്ഥോദനസ്സിദം ഫലം.

൧൭൮. ‘‘നദീസോതപടിഭാഗാ , ഭോഗാ നിബ്ബത്തരേ മമ;
പരിമേതും ന സക്കോമി, പത്ഥോദനസ്സിദം ഫലം.

൧൭൯. ‘‘ഇമം ഖാദ ഇമം ഭുഞ്ജ, ഇമമ്ഹി സയനേ സയ;
തേനാഹം സുഖിതോ ഹോമി, പത്ഥോദനസ്സിദം ഫലം.

൧൮൦. ‘‘ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, പത്ഥോദനസ്സിദം ഫലം.

൧൮൧. ‘‘കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം…പേ॰… വിഹരാമി അനാസവോ.
൧൮൨. ‘‘സ്വാഗതം വത മേ ആസി…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൧൮൩. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ…പേ॰… കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.
ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ പത്ഥോദനദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

പത്ഥോദനദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം നവമം.

൧൦. മഞ്ചദായകത്ഥേരഅപദാനം

൧൮൪. ‘‘പരിനിബ്ബുതേ കാരുണികേ, സിദ്ധത്ഥേ ലോകനായകേ;
വിത്ഥാരികേ പാവചനേ, ദേവമാനുസസക്കതേ.

൧൮൫. ‘‘ചണ്ഡാലോ ആസഹം തത്ഥ, ആസന്ദിപീഠകാരകോ;
തേന കമ്മേന ജീവാമി, തേന പോസേമി ദാരകേ.

൧൮൬. ‘‘ആസന്ദിം സുകതം കത്വാ, പസന്നോ സേഹി പാണിഭി;
സയമേവുപഗന്ത്വാന, ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സദാസഹം.

൧൮൭. ‘‘തേന കമ്മേന സുകതേന, ചേതനാപണിധീഹി ച;
ജഹിത്വാ മാനുസം ദേഹം, താവതിംസമഗച്ഛഹം.

൧൮൮. ‘‘ദേവലോകഗതോ സന്തോ, മോദാമി തിദസേ ഗണേ;
സയനാനി മഹഗ്ഘാനി, നിബ്ബത്തന്തി യദിച്ഛകം.

൧൮൯. ‘‘പഞ്ഞാസക്ഖത്തും ദേവിന്ദോ, ദേവരജ്ജമകാരയിം;
അസീതിക്ഖത്തും രാജാ ച, ചക്കവത്തീ അഹോസഹം.

൧൯൦. ‘‘പദേസരജ്ജം വിപുലം, ഗണനാതോ അസങ്ഖിയം;
സുഖിതോ യസവാ ഹോമി, മഞ്ചദാനസ്സിദം ഫലം.

൧൯൧. ‘‘ദേവലോകാ ചവിത്വാന, എമി ചേ മാനുസം ഭവം;
മഹാരഹാ സുസയനാ, സയമേവ ഭവന്തി മേ.

൧൯൨. ‘‘അയം പച്ഛിമകോ മയ്ഹം, ചരിമോ വത്തതേ ഭവോ;
അജ്ജാപി സയനേ കാലേ [സയനകാലേ (സ്യാ॰)], സയനം ഉപതിട്ഠതി.

൧൯൩. ‘‘ചതുന്നവുതിതോ കപ്പേ, യം ദാനമദദിം തദാ;
ദുഗ്ഗതിം നാഭിജാനാമി, മഞ്ചദാനസ്സിദം ഫലം.

൫൯൬. ‘‘കിലേസാ ഝാപിതാ മയ്ഹം...പേ॰... വിഹരാമി അനാസവോ.
൫൯൭. ‘‘സ്വാഗതം വത മേ ആസി...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം.
൫൯൮. ‘‘പടിസമ്ഭിദാ ചതസ്സോ...പേ॰... കതം ബുദ്ധസ്സ സാസനം’’.

ഇത്ഥം സുദം ആയസ്മാ മഞ്ചദായകോ ഥേരോ ഇമാ ഗാഥായോ അഭാസിത്ഥാതി.

മഞ്ചദായകത്ഥേരസ്സാപദാനം ദസമം.

ഭദ്ദാലിവഗ്ഗോ ബാചത്താലീസമോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

ഭദ്ദാലീ ഏകഛത്തോ ച, തിണസൂലോ ച മംസദോ;
നാഗപല്ലവികോ ദീപീ, ഉച്ഛങ്ഗി യാഗുദായകോ.

പത്ഥോദനീ മഞ്ചദദോ, ഗാഥായോ ഗണിതാ ചിഹ;
ദ്വേസതാനി ച ഗാഥാനം, ഗാഥാ ചേകാ തദുത്തരി.